

UCHWAŁA NR XXX/326/2014
RADY POWIATU SŁUPSKIEGO
z dnia 1 kwietnia 2014 roku

w sprawie przyjęcia aktualizacji „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu słupskiego na lata 2012-2022”

Na podstawie art. 12 pkt 4 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2013 r. poz. 595 ze zmianami)

Rada Powiatu Słupskiego
uchwała, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się aktualizację „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu słupskiego na lata 2012-2022” stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Słupskiego.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY
Ryszard Stus

Uzasadnienie
do uchwały Rady Powiatu Słupskiego
w sprawie przyjęcia aktualizacji „Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego
Powiatu Słupskiego na lata 2012-2022”

Podstawą rozwoju powiatu słupskiego jest strategia, która określa misję oraz cele i kierunki działania do roku 2022. Strategia stanowi długookresowy plan działania, określający strategiczne cele rozwoju powiatu i przyjmujący takie cele i kierunki działania, które są niezbędne dla realizacji przyjętych zamierzeń rozwojowych. Jest to podstawa do właściwego zarządzania powiatem, do ubiegania się o środki zewnętrzne, zwłaszcza z Unii Europejskiej. Ustalenia zawarte w Strategii stanowią podstawę do prowadzenia przez władze powiatu długookresowej polityki rozwoju społeczno- gospodarczego. Ponadto Strategia wskazuje jakie są najważniejsze do rozwiązania problemy gospodarcze, społeczne, infrastrukturalne i ekologiczne, na których powinna być skoncentrowana uwaga Rady Powiatu w założonym horyzoncie czasowym.

W pracach nad opracowaniem ww. programu wzięto pod uwagę wyniki będące kompilacją debat strategicznych i autorskiego uporządkowania wyników prac uczestników sesji, przy czym sformułowania misji, celów i kierunków działania przedstawiono w formie uzgodnionej z uczestnikami debat. W proces opracowania Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Słupskiego zostało włączonych kilkadziesiąt osób, będących reprezentantami środowisk społecznych, biznesowych, samorządowych i Rady Powiatu.

Aktualizacja Strategii, będąca konsekwencją przeglądu dokumentu w kontekście nowego okresu programowania na lata 2014-2020, w szczególności możliwości ubiegania się o środki zewnętrzne ma charakter zmian merytorycznych, technicznych oraz korekt redakcyjnych. Uwzględniają one m. in. włączenie do Strategii dwóch nowych celów, analizę spójności z aktualnymi dokumentami strategicznymi wyższego rzędu, analizę wpływu miasta Słupska na rozwój powiatu słupskiego. Aktualizacja Prognozy oddziaływania na środowisko uwzględnia zmiany wprowadzone w dokumencie Strategii w odniesieniu do aktualnego stanu środowiska.

Dokument Strategii wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko poddany został konsultacjom społecznym.

z up. S T A R O S T Y
Urszula Palba
NACZELNIK WYDZIAŁU
ROZWOJU POWIATU I INWESTYCJI

Załącznik do uchwały nr XXX/326/2014
Rady Powiatu Słupskiego
z dnia 1 kwietnia 2014 r.

*STRATEGIA ROZWOJU
SPOŁECZNO –
GOSPODARCZEGO POWIATU
SŁUPSKIEGO na lata 2012-2022*

Słupsk, wrzesień 2011 r.
(aktualizacja kwiecień 2013 r.)

Zleceniodawca:

Powiat Słupski
ul. Szarych Szeregów 14
76-200 Słupsk
tel. (59) 841-85-00
fax:(59) 842-71-11
e-mail: starostwo@powiat.slupsk.pl

Autor opracowania:

Business Mobility International Spółka z o.o.
ul. Lutosławskiego 18
76-200 Słupsk
tel. (0 59) 8 456 301-302
fax.(0 59) 8 456 303
e-mail: office@bm-intl.2com.pl
<http://www.bmintl.com>

Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Słupskiego na lata 2012-2022 została sporządzona Metodą Ekspertko - Partnerską, w ścisłym partnerskim współdziałaniu z Powiatem Słupskim.

Spis treści

WSTĘP.....	5
METODOLOGIA.....	6
1 UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE.....	7
1.1 UWARUNKOWANIA PRAWNO - POLITYCZNE MAKROOCZENIA	7
1.2 UWARUNKOWANIA PRAWNO - POLITYCZNE MIKROOCZENIA.....	19
2 CHARAKTERYSTYKA I DIAGNOZA AKTUALNEGO STANU SPOŁECZNO – GOSPODARCZEGO POWIATU SŁUPSKIEGO	30
2.1 POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE	30
2.1.1 Ogólna charakterystyka województwa pomorskiego	30
2.1.2 Położenie geograficzne powiatu słupskiego.....	31
2.2 RYS HISTORYCZNY	33
2.3 ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE	34
2.3.1 Struktura użytkowania gruntów	34
2.3.2 Własność gruntów i budynków	34
2.3.3 Infrastruktura techniczna	36
2.4 GOSPODARKA	58
2.4.1 Struktura podstawowych branż gospodarki.....	58
2.4.2 Liczba podmiotów gospodarczych	60
2.5 SFERA SPOŁECZNA.....	60
2.5.1 Struktura społeczna.....	60
2.5.2 Rynek pracy i bezrobocie.....	62
2.5.3 Pomoc społeczna	71
2.5.4 Bezpieczeństwo publiczne	77
2.5.5 Ochrona zdrowia.....	79
2.5.6 Oświata i wychowanie.....	83
2.5.7 Struktura organizacji pozarządowych.....	88
2.6 WALORY KULTUROWE.....	93
2.6.1 Obiekty architektury i budownictwa.....	93
2.6.2 Muzea, skanseny.....	105
2.6.3 Instytucje kulturalne.....	109
2.7 WALORY PRZYRODNICZE I KRAJOBRAZOWE.....	112
2.7.1 Warunki klimatyczne	112
2.7.2 Ukształtowanie terenu.....	112
2.7.3 Sieć hydrologiczna	113
2.7.4 Ekosystemy użytków rolnych.....	116
2.7.5 Ekosystemy leśne.....	116
2.7.6 Prawne formy ochrony przyrody.....	116
2.7.7 Obszary Natura 2000.....	119
2.7.8 Stan i ochrona środowiska	129
2.8 ZAGOSPODAROWANIE TURYSTYCZNE	132
2.8.1 Baza noclegowa	132
2.8.2 Baza sportowa i rekreacyjna.....	136
2.8.3 Szlaki turystyczne.....	136
2.8.4 Sieć informacyjna	138
2.9 WPŁYW MIASTA SŁUPSK NA ROZWÓJ POWIATU SŁUPSKIEGO.....	139
2.9.1 Główne funkcje Słupska wobec pozostałego obszaru Powiatu Słupskiego.....	139
2.9.2 Wstępne zdefiniowanie funkcjonalnego obszaru Aglomeracji Słupskiej/ Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego.....	140
2.9.3 Oddziaływanie Słupska na infrastrukturę społeczną Powiatu Słupskiego (w tym oświata, kultura, służba zdrowia, inne).....	143
2.9.4 Oddziaływanie Słupska na układ infrastruktury komunikacyjnej Powiatu Słupskiego ...	145
2.10 UZUPEŁNIENIE WZAJEMNYCH POWIĄZAŃ FUNKCJONALNYCH - WPŁYW POWIATU SŁUPSKIEGO NA ROZWÓJ MIASTA SŁUPSK	146
3 ANKIETY POGLĄDOWE.....	149

4	MIEJSCE POWIATU SŁUPSKIEGO WŚRÓD POWIATÓW WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO - ANALIZA BENCHMARKINGOWA	156
5	ANALIZA SWOT	180
6	DIAGNOZA STANU POWIATU SŁUPSKIEGO.....	186
7	ZAŁOŻENIA DO STRATEGII ROZWOJU SPOŁECZNO – GOSPODARCZEGO DLA POWIATU SŁUPSKIEGO DO ROKU 2022.....	192
8	PERSPEKTYWY I KIERUNKI ROZWOJU SPOŁECZNO – GOSPODARCZEGO.....	193
8.1	WIZJA I MISJA POWIATU SŁUPSKIEGO	193
9	STRATEGICZNY PROGRAM ROZWOJU SPOŁECZNO – GOSPODARCZEGO POWIATU SŁUPSKIEGO - PRIORYTETY, CELE SZCZEGÓŁOWE, KIERUNKI DZIAŁANIA.....	195
10	MECHANIZMY PARTNERSTWA I WSPÓŁPRACY MIĘDZYNARODOWEJ, MIĘDZYPOWIATOWEJ I MIĘDZYGMINNEJ	209
11	PROMOCJA POWIATU SŁUPSKIEGO.....	213
12	MONITORING I EWALUACJA STRATEGII.....	217
	<i>SPIS MAP.....</i>	<i>234</i>
	<i>SPIS TABEL.....</i>	<i>234</i>
	<i>SPIS WYKRESÓW.....</i>	<i>236</i>

WSTĘP

Podstawą rozwoju powiatu słupskiego jest strategia, która określa misję oraz cele i kierunki działania do roku 2022. Strategia stanowi długookresowy plan działania, określający strategiczne cele rozwoju powiatu i przyjmujący takie cele i kierunki działania, które są niezbędne dla realizacji przyjętych zamierzeń rozwojowych. Jest to podstawa do właściwego zarządzania powiatem, do ubiegania się o środki zewnętrzne, zwłaszcza z Unii Europejskiej. Ustalenia zawarte w Strategii stanowią podstawę do prowadzenia przez władze powiatu długookresowej polityki rozwoju społeczno-gospodarczego. Ponadto Strategia wskazuje jakie są najważniejsze do rozwiązania problemy gospodarcze, społeczne, infrastrukturalne i ekologiczne, na których powinna być skoncentrowana uwaga Rady Powiatu w założonym horyzoncie czasowym.

W dalszej części opracowania przedstawiono wyniki będące kompilacją debat strategicznych i autorskiego uporządkowania wyników prac uczestników sesji, przy czym sformułowania misji, celów i kierunków działania przedstawiono w formie uzgodnionej z uczestnikami debat. Zmiana treści poszczególnych celów i kierunków działania miała jedynie na celu dostosowanie istniejących sformułowań do zasad tworzenia poszczególnych elementów strategii z uwzględnieniem dokonanej w dokumencie diagnozy stanu w przyjętych obszarach rozwoju społeczno – gospodarczego powiatu.

Dodatkowym czynnikiem mającym wpływ na ostateczny kształt dokumentu jest „Raport o stanie powiatu” zawierający podstawowe informacje o powiecie słupskim.

Raport został opracowany wg. wcześniej przygotowanego schematu przy udziale pracowników Starostwa Powiatowego, jak i przy udziale Komendy Miejskiej Policji w Słupsku oraz Powiatowego Centrum Pomocy Społecznej w Słupsku. Raport o stanie stał się również jedną z podstaw opracowania Diagnozy Stanu.

W proces opracowania Strategii Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Słupskiego zostało włączonych kilkadziesiąt osób, będących reprezentantami środowisk społecznych, biznesowych, samorządowych i Rady Powiatu.

METODOLOGIA

Przy realizacji prac nad opracowaniem *Strategii Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Słupskiego do roku 2022* obrano Metodę Ekspercko - Partnerską, która pozwoliła połączyć wiedzę i doświadczenie ekspertów i samorządu oraz uczestnictwo społeczne, zarówno instytucji, podmiotów gospodarczych, organizacji pozarządowych, jak i mieszkańców powiatu.

Proces zapoznawania się z atutami i wadami powiatu słupskiego obejmował badanie opinii liderów publicznych, mieszkańców i przedsiębiorców działających na terenie powiatu w zakresie postrzegania przez nich zagadnień społecznych, gospodarczych i przestrzennych. Wyniki badań ankietowych oraz analiza otoczenia powiatu stały się podstawą do wnioskowania o społecznym odbiorze rzeczywistej sytuacji w powiecie, wykrycia różnic pomiędzy społecznymi ocenami faktów, a ich rzeczywistym stanem, a także problemów najbardziej dotyczących mieszkańców i przedsiębiorców.

Na podstawie wypracowanej **analizy SWOT: silne strony** (wewnętrzne) powiatu, **słabe strony** (wewnętrzne), **szanse** (zewnętrzne) i **zagrożenia** (zewnętrzne) zespół ekspercki postawił pytanie: *Co należy zrobić, albo jakie podjąć działania lub spowodować efekty tych działań, żeby zlikwidować słabe strony powiatu i zniwelować zagrożenia?* Następnie opracowano kilkanaście celów operacyjnych opierając się na wcześniej wybranych słabych stronach i zagrożeniach. Podobnie zespół pracował przy budowaniu celów określonych na podstawie mocnych stron i szans.

Kolejnym etapem prac zespołu ekspertów było zidentyfikowanie kierunków działania do wypracowanych wcześniej celów.

Z uwagi na to, że zarówno dane statyczne, jak i dynamiczne, nie mogą zostać odpowiednio ocenione bez odpowiedniej grupy porównawczej, za celowe uznano umiejscowienie powiatu Słupskiego pod względem rozwoju społeczno-gospodarczego, a także szczegółowo w zakresie rozwoju społecznego, gospodarczego, przestrzennego i turystycznego wśród pozostałych powiatów województwa pomorskiego. Dla osiągnięcia tego celu przeprowadzono analizę porównawczą-benchmarkingową z użyciem mierników rozwoju. Metoda ta pozwala na uzyskanie wyniku w postaci procentowego miernika rozwoju w odniesieniu do powiatu, idealnej w zakresie dobranych wskaźników w grupie powiatów uznanych za porównywalne (tzw. benchmarki). **Oznacza to, że wynik odczytywany może być tylko w odniesieniu do konkretnej grupy powiatów i dodatkowo tylko i wyłącznie w zakresie przyjętych do badania zmiennych.** W efekcie analiza benchmarkingowa pozwala na zbudowanie rankingu badanych powiatów.

Zadaniem metodycznym w opracowaniu *Strategii* było również dostosowanie dokumentu do celów i priorytetów Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020. Zbieżność kierunków rozwoju obu dokumentów może być argumentem przy ubieganiu się przez samorząd powiatu o środki budżetu państwa oraz funduszy unijnych na realizację przedsięwzięć strategicznych.

1 Uwarunkowania zewnętrzne

1.1 Uwarunkowania prawno - polityczne makrootoczenia

W nowym systemie zarządzania rozwojem Polska przyjęła *Plan uporządkowania strategii rozwoju*, ograniczając do dziewięciu liczbę dokumentów strategicznych realizujących średnio - i długookresową strategię rozwoju kraju: *Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”*, *Strategia rozwoju kapitału ludzkiego*, *Strategia rozwoju transportu*, *Strategia Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko*, *Strategia Sprawne Państwo*, *Strategia rozwoju kapitału społecznego*, *Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010 - 2020: regiony, miasta, obszary wiejskie*, *Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego RP*, *Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa*.

Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Słupskiego na lata 2012 - 2020 jest ściśle powiązana także z innymi krajowymi i unijnymi dokumentami o charakterze strategicznym. Należą do nich: *Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju*, *Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo*, *Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030*, *Krajowy Program Reform* oraz *Strategia Europa 2020*.

W związku z przyjęciem strategii Europa 2020, Polska zobowiązała się do realizacji jej celów, określając poziomy docelowe podstawowych wskaźników (8 wskaźników) odnoszących się do innowacyjności, zatrudnienia, poziomu wykształcenia, poziomu ubóstwa, celów klimatycznych. Ponieważ w nowym okresie programowania 2014 – 2020 KE silnie powiązała strategię Europa 2020 z funduszami unijnymi oznacza to konieczność takiego planowania interwencji, by korespondowały one z Krajowym Programem Reform (KPR). Istotną rolę w określaniu zakresu wsparcia będą odgrywały również zalecenia Komisji Europejskiej dla poszczególnych państw członkowskich (country-specific recommendations). Zgodnie z projektami rozporządzeń będą one stanowiły punkt odniesienia dla państw członkowskich przy opracowywaniu kontraktu partnerskiego oraz programów operacyjnych.

Tabela 1 Dyrektywy i zalecenia Unii Europejskiej

1.	Strategia Europa 2020
	<p>Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu jest długookresowym dokumentem strategicznym rozwoju społeczno-gospodarczego Unii Europejskiej, który zastąpił realizowaną od 2000 roku Strategię Lizbońską.</p> <p>Strategia Europa 2020 obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wzrost inteligentny, czyli rozwój oparty na wiedzy i innowacjach, • wzrost zrównoważony, czyli transformacja w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, efektywnie korzystającej z zasobów i konkurencyjnej, • wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu, czyli wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną.

	<p>Strategia Europa 2020 ustala pięć celów, które Unia Europejska powinna osiągnąć do 2020 roku:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Zatrudnienie</i> 75 proc. osób w wieku 20-64 lat powinno mieć pracę. 2. <i>Badania i rozwój</i> Na inwestycje w badania i rozwój powinniśmy przeznaczyć 3 proc. PKB Unii. 3. <i>Zmiany klimatu i energia</i> Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych o co najmniej 20 proc. w stosunku do poziomu z 1990 r. Zwiększenie do 20 proc. udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych; podniesienie efektywności energetycznej o 20 proc. 4. <i>Edukacja</i> Odsetek młodych ludzi przedwcześnie porzucających naukę nie powinien przekraczać 10 proc.; co najmniej 40 proc. osób w wieku 30-34 powinno mieć wykształcenie wyższe. 5. <i>Ubóstwo i wykluczenie społeczne</i> Zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym o co najmniej 20 mln.
2.	<p>Elementy wspólnych ram strategicznych na lata 2014-2020 dla Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego - projekt</p>
	<p>Rozporządzenie w sprawie wspólnych przepisów dla wszystkich pięciu funduszy przewiduje ściślejszą koordynację Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego w celu osiągnięcia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – koncentracji zasobów na celach strategii „Europa 2020” poprzez wykorzystanie wspólnego zestawu celów tematycznych, do realizacji których przyczynią się fundusze; – uproszczenia poprzez bardziej spójne zasady planowania i realizacji; – wzmocnionego nacisku na wyniki poprzez podstawę oceny wykonania i rezerwę na wykonanie; – harmonizacja zasad kwalifikowalności i rozszerzenie uproszczonych opcji kosztów w celu zmniejszenia obciążenia administracyjnego dla beneficjentów i władz zarządzających. <p>Ponadto przewiduje się przyjęcie umów o partnerstwie, w których określone zostaną zobowiązania partnerów na poziomie regionalnym i lokalnym. Umowy te będą odpowiadały celom strategii „Europa 2020” i krajowych programów reform. W umowach podkreślone będzie „zintegrowane podejście do rozwoju terytorialnego wspierane przez wszystkie fundusze objęte zakresem wspólnych ram strategicznych”.</p> <p>W celu ułatwienia opracowania umów o partnerstwie i programów we wniosku przewidziano przyjęcie wspólnych ram strategicznych (WRS). WRS powinny zwiększyć spójność między zobowiązaniami politycznymi podjętymi w kontekście strategii „Europa 2020” a inwestycjami w terenie. Powinny one zachęcać do integracji poprzez określenie, w jaki sposób fundusze mogą ze sobą współpracować. Zapewnią one także źródło strategicznego kierownictwa, które ma się przełożyć na programowanie przez państwa członkowskie i regiony funduszy WRS w kontekście konkretnych potrzeb, możliwości oraz wyzwań.</p> <p>Celem Rozporządzenia jest określenie głównych elementów WRS jako podstawy do dyskusji z Parlamentem Europejskim i Radą. Obejmują one:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dla każdego z celów tematycznych określonych we wniosku dotyczącym rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów: <ul style="list-style-type: none"> – główne cele strategii „Europa 2020” i jej cele polityczne, które powinny zostać uwzględnione przez państwa członkowskie w ich umowach o partnerstwie, ściśle związanych z krajowymi programami reform, – główne działania odpowiadające priorytetom inwestycyjnym i priorytetom Unii, które mają zapewnić największą siłę oddziaływania na wzrost, miejsca pracy i zrównoważony rozwój podczas realizacji tych programów; • powiązania z procesem zarządzania w ramach europejskiego semestru; • koordynację i integrację funduszy WRS; • horyzontalne zasady i cele polityczne realizacji funduszy WRS;

	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie umów partnerskich i programów w celu sprostania terytorialnym wyzwaniom związanym z inteligentnym i trwałym wzrostem sprzyjającym włączeniu społecznemu; • priorytety dla działań w zakresie współpracy.
3.	<p>Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego objętych zakresem wspólnych ram strategicznych oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i funduszu Spójności oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 1083/2006 (COM(2011)615) - projekt</p>
	<p>Rozporządzenie przedstawia szereg wspólnych przepisów dotyczących wszystkich instrumentów strukturalnych objętych zakresem wspólnych ram strategicznych. Przepisy te odnoszą się do ogólnych zasad wsparcia, takich jak partnerstwo, wielopoziomowe sprawowanie rządów, równouprawnienie kobiet i mężczyzn, zrównoważony charakter i zgodność z obowiązującym prawem UE i krajowym. Wniosek zawiera również wspólne elementy planowania i programowania strategicznego, w tym wykaz wspólnych celów tematycznych wywodzących się ze strategii „Europa 2020”, a także przepisy dotyczące wspólnych ram strategicznych na poziomie Unii oraz dotyczące umów partnerskich, które będą zawierane z każdym państwem członkowskim.</p> <p>W rozporządzeniu ustanowiono wspólne podejście do wzmocnienia skuteczności wykonania polityki spójności, polityki rozwoju obszarów wiejskich oraz polityki morskiej i rybołówstwa, a w związku z tym zawarto przepisy dotyczące uwarunkowań i oceny wykonania oraz ustalenia dotyczące monitorowania, sprawozdawczości i oceny. Wspólne przepisy dotyczące wdrażania funduszy objętych zakresem wspólnych ram strategicznych są również określone w odniesieniu do zasad kwalifikowalności, a specjalne uzgodnienia zdefiniowano dla instrumentów finansowych i rozwoju kierowanego przez lokalną społeczność. Niektóre uzgodnienia dotyczące zarządzania i kontroli są również takie same dla wszystkich funduszy objętych zakresem wspólnych ram strategicznych.</p> <p>Ponadto rozporządzenie zawiera przepisy szczegółowe w odniesieniu do EFRR, EFS i Funduszu Spójności. Obejmują one przepisy związane z misją i celami polityki spójności, ramami finansowymi, szczegółowymi ustaleniami w zakresie programowania i sprawozdawczości, dużymi projektami i wspólnymi planami działania. Określono także wymogi w zakresie systemów zarządzania i kontroli stosowanych w ramach polityki spójności oraz opracowano szczegółowe uzgodnienia dotyczące kontroli i zarządzania finansami.</p>
4.	<p>Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie przepisów szczegółowych dotyczących Europejskiego Funduszu Rozwoju regionalnego i celu „Inwestycje na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia” oraz w sprawie uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 (COM(2011)614) - projekt</p>
	<p>Rozporządzenie określa przepisy regulujące Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR) i uchyla rozporządzenie (WE) nr 1083/2006.</p> <p>W rozporządzeniu określono zakres interwencji EFRR oraz zawarto wykaz działań, które nie będą kwalifikowały się do wsparcia. Określono priorytety inwestycyjne w odniesieniu do każdego z celów tematycznych.</p> <p>EFRR wspiera:</p> <ul style="list-style-type: none"> • inwestycje produkcyjne, przyczyniające się do tworzenia i ochrony trwałych miejsc pracy, poprzez bezpośrednie wspieranie inwestycji w małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP); • inwestycje w infrastrukturę zapewniającą obywatelom podstawowe usługi w dziedzinie energetyki, środowiska, transportu oraz technologii informacyjno – komunikacyjnych (TIK); • inwestycje w infrastrukturę społeczną, zdrowotną i edukacyjną; • rozwój wewnętrznego potencjału poprzez wspieranie regionalnego i lokalnego rozwoju, badań i innowacji. Środki te obejmują: <ul style="list-style-type: none"> – inwestycje trwałe w sprzęt i infrastrukturę na małą skalę; – wsparcie i usługi dla przedsiębiorstw, w szczególności MŚP; – wsparcie publicznych podmiotów zajmujących się badaniami i innowacjami oraz inwestycje w technologie i badania stosowane w przedsiębiorstwach; – tworzenie sieci, współpracę i wymianę doświadczeń pomiędzy regionami, miastami oraz stosownymi podmiotami społecznymi i gospodarczymi oraz działającymi na rzecz ochrony środowiska; • pomoc techniczną.

	<p>EFRR nie wspiera:</p> <ul style="list-style-type: none"> • likwidacji elektrowni jądrowych; • redukcji emisji gazów cieplarnianych w instalacjach objętych dyrektywą 2003/87/WE; • wytwarzania, przetwórstwa i wprowadzania do obrotu tytoniu i wyrobów tytoniowych; • przedsiębiorstw w trudnej sytuacji w rozumieniu unijnych zasad pomocy państwa. <p>W regionach lepiej rozwiniętych z EFRR nie są wspierane inwestycje w infrastrukturę zapewniającą obywatelom podstawowe usługi w dziedzinie środowiska, transportu oraz TIK.</p> <p>Regiony w okresie przejściowym i regiony lepiej rozwinięte będą zobowiązane do skoncentrowania największej części swojej alokacji (z wyjątkiem EFS) na efektywności energetycznej i odnawialnych źródłach energii; konkurencyjności MŚP oraz na innowacjach. Regiony słabiej rozwinięte będą mogły przeznaczyć swoją alokację na więcej celów, co odzwierciedla szersze spektrum potrzeb w zakresie rozwoju. W ramach zaproponowanego mechanizmu przewidziano, że:</p> <ul style="list-style-type: none"> • co najmniej 80 % środków zostanie skoncentrowanych na efektywności energetycznej i odnawialnych źródłach energii, badaniach i innowacjach oraz wsparciu dla MŚP w regionach lepiej rozwiniętych i regionach w okresie przejściowym, z czego 20 % zostanie przeznaczonych na efektywność energetyczną i odnawialne źródła energii. Z uwagi na ciągle potrzeby w zakresie restrukturyzacji w regionach, które nie są już objęte celem „Konwergencja”, minimalny odsetek zostaje zmniejszony do 60 %, • co najmniej 50 % środków zostaje skoncentrowanych na efektywności energetycznej i odnawialnych źródłach energii, badaniach i innowacjach oraz wsparciu dla MŚP w regionach słabiej rozwiniętych, z czego 6 % zostaje przeznaczonych na efektywność energetyczną i odnawialne źródła energii. <p>W rozporządzeniu przewiduje się położenie większego nacisku na zrównoważony rozwój obszarów miejskich, co ma zostać osiągnięte poprzez przeznaczenie co najmniej 5 % środków EFRR na zrównoważony rozwój obszarów miejskich, utworzenie platformy na rzecz rozwoju obszarów miejskich w celu wspierania rozwijania potencjału i wymiany doświadczeń oraz przyjęcie wykazu miast, w których będą realizowane zintegrowane działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich.</p>
<p>5.</p>	<p>Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1081/2006 (COM(2011)607) - projekt</p>
	<p>W rozporządzeniu proponuje się objąć środkami EFS cztery „cele tematyczne” na całym obszarze Unii Europejskiej, tj.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • promowanie zatrudnienia i mobilności zawodowej, • inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie, • promowanie włączenia społecznego i walka z ubóstwem, • wzmocnienie potencjału instytucjonalnego i skuteczności administracji publicznej. <p>Ponadto proponuje się, aby:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wsparcie potencjału administracyjnego ograniczone było do państw członkowskich ze słabiej rozwiniętymi regionami bądź kwalifikujących się do pomocy z Funduszu Spójności; • co najmniej 20 % przydziału dla EFS było przeznaczone na promowanie włączenia społecznego i walkę z ubóstwem; • finansowanie w ramach programów operacyjnych koncentrowało się na ograniczonej liczbie priorytetów inwestycyjnych.

Tabela 2 Akty prawne i dokumenty strategiczno – planistyczne odnoszące się do rozwoju społeczno - gospodarczego w Polsce

1.	Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności
	<p>Celem głównym dokumentu Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności jest poprawa jakości życia Polaków mierzona zarówno wskaźnikami jakościowymi, jak i wartością oraz tempem wzrostu PKB.</p> <p>Koncepcja Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju oparta jest o przedstawienie najważniejszych 25 decyzji, które należy podjąć w jak najkrótszym czasie, aby zapewnić rozwój gospodarczy i społeczny w perspektywie do 2030, którego celem będzie poprawa jakości życia Polaków. Trzecia fala nowoczesności oznacza umiejętność łączenia modernizacji, innowacji, impetu cyfrowego z poprawą właśnie jakości życia i skokiem cywilizacyjnym, jakiego Polska w najbliższych 20 latach musi dokonać, aby uniknąć zagrożenia peryferyzacją. DSRK określi także najważniejsze wyzwania związane z polityką makroekonomiczną, w tym konieczność dokonania realokacji wydatków publicznych na rzecz wydatków rozwojowych.</p> <p>Osiągnięcie strategicznego celu kluczowego będzie możliwe dzięki trzem filarom zadaniowym:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Innowacyjności (modernizacji) – nastawiony na zbudowanie nowych przewag konkurencyjnych Polski opartych o wzrost KI (wzrost kapitału ludzkiego, społecznego, relacyjnego, strukturalnego) i wykorzystanie impetu cyfrowego, co daje w efekcie większą konkurencyjność, • Terytorialnie zrównoważonego rozwoju (dyfuzji) – zgodnie z zasadami rozbudzenia potencjału rozwojowego odpowiednich obszarów mechanizmami dyfuzji i absorpcji oraz polityką spójności społecznej, co daje w efekcie zwiększenie potencjału konkurencyjności Polski, • Efektywności – usprawniający funkcje przyjaznego i pomocnego państwa, działającego efektywnie w kluczowych obszarach interwencji.
2.	Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo
	<p>Strategia średniookresowa do 2020 roku (SRK 2020) wytycza trzy obszary strategiczne (Sprawne i efektywne państwo, Konkurencyjna gospodarka, Spójność społeczna i terytorialna), w których koncentrować się będą główne działania do 2020 roku oraz określa, jakie interwencje są niezbędne w perspektywie średniookresowej w celu przyspieszenia procesów rozwojowych. Sprawnie działające państwo, efektywnie dysponujące dostępnymi środkami publicznymi jest podstawowym warunkiem realizacji przyjętych celów rozwojowych. Nacisk będzie położony na dokończenie procesu przechodzenia od administrowania do zarządzania polityką rozwoju, tak, aby umożliwić sprawną i efektywną realizację pozostałych celów rozwojowych. Zwiększanie konkurencyjności gospodarki jest kluczowym zadaniem warunkującym rozwój kraju i pozycję Polski na rynku światowym. W celu poprawy spójności społecznej i terytorialnej tworzone będą warunki dla rozprzestrzeniania procesów rozwojowych, zarówno w kontekście geograficznym - na różne obszary o słabszych potencjałach, jak i włączania w procesy rozwojowe tych, którzy pozostawali dotychczas tylko biernymi odbiorcami zachodzących zmian.</p> <p>W SRK w okresie do 2020 roku akcent strategiczny zostanie położony w głównej mierze na wzmocnienie potencjałów, które w przyszłości zagwarantują długofalowy rozwój, a nie tylko na alokację środków bezpośrednio w dziedziny, w których występują największe deficyty.</p>

3.	Krajowy Program Reform
	<p>Krajowy Program Reform to średniookresowy dokument planistyczny Rządu przygotowany na rzecz realizacji strategii Europa 2020. KPR stanowi odpowiedź na najważniejsze wyzwania globalne oraz wskazuje ścieżkę do budowy trwałych podstaw wzrostu gospodarczego, łącząc cele unijne z priorytetami krajowymi. Programowane w ramach KPR reformy umożliwią przezwyciężenie barier wzrostu hamujących potencjał rozwojowy kraju. KPR to element systemu zarządzania krajową polityką rozwoju, a zaproponowane w nim reformy, w powiązaniu z realizacją długo - i średniookresowej strategii rozwoju kraju oraz opracowywanymi obecnie dziewięcioma zintegrowanymi strategiami krajowymi, koncentrują się na obszarach priorytetowych z punktu widzenia rozwoju społeczno - gospodarczego Polski, prowadząc jednocześnie do realizacji celów strategii Europa 2020.</p>
4.	Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030
	<p>Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030) jest najważniejszym krajowym dokumentem strategicznym dotyczącym zagospodarowania przestrzennego kraju. Celem strategicznym koncepcji jest efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej zróżnicowanych potencjałów rozwojowych do osiągnięcia: konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia i większej sprawności państwa oraz spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej w długim okresie.</p> <p>KPZK 2030 kładzie szczególny nacisk na budowanie i utrzymywanie ładu przestrzennego, ponieważ decyduje on o warunkach życia obywateli, funkcjonowaniu gospodarki i pozwala wykorzystywać szanse rozwojowe. Koncepcja formułuje także zasady i działania służące zapobieganiu konfliktom w gospodarowaniu przestrzenią i zapewnieniu bezpieczeństwa, w tym powodziowego.</p> <p>W koncepcji sformułowano sześć wzajemnie powiązanych celów polityki przestrzennego zagospodarowania kraju w horyzoncie roku 2030:</p> <p>Cel 1. Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności.</p> <p>Cel 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów.</p> <p>Cel 3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej.</p> <p>Cel 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski.</p> <p>Cel 5. Zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa.</p> <p>Cel 6. Przywrócenie i utwalenie ładu przestrzennego.</p>

5.	<p align="center">Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020” - projekt</p> <p align="center">(Projekt został przyjęty przez Komitet Rady Ministrów na posiedzeniu w dniu 20 grudnia 2012 roku i rekomendowany Radzie Ministrów)</p>
	<p>W Strategii Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020” określono następującą wizję rozwoju gospodarki: <i>Otwarta i ekspansywna gospodarka, oferująca nowe miejsca pracy, oparta na wzajemnym zaufaniu i kooperacji uczestników życia gospodarczego, stabilnie rosnąca dzięki innowacjom i wysokiej efektywności wykorzystania zasobów, która zapewni wzrost standardów życia społeczeństwa oraz konkurencyjności przedsiębiorstw na arenie międzynarodowej do 2020 roku. Wysoce konkurencyjna gospodarka (innowacyjna i efektywna) oparta na wiedzy i współpracy.</i></p> <p>Docelowo (2020) polska gospodarka poprawi swoją pozycję w międzynarodowych rankingach innowacyjności. Będzie posiadać cechy kwalifikujące ją do grupy krajów ‘doganiających liderów’ według Innovation Union Scoreboard, a biorąc pod uwagę Global Competitiveness Report – Polska będzie klasyfikowana w gronie państw o wskaźnikach związanych z innowacyjnością powyżej średniej UE.</p> <p>Cel główny Strategii brzmi: <i>Wysoce konkurencyjna gospodarka (innowacyjna i efektywna) oparta na wiedzy i współpracy.</i></p> <p>Cele szczegółowe, kierunki działań, działania:</p> <p>Cel 1: Dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki.</p> <p>Kierunek działań 1.1. Dostosowanie systemu regulacji gospodarczych do potrzeb efektywnej i innowacyjnej gospodarki.</p> <p>Kierunek działań 1.2. Koncentracja wydatków publicznych na działaniach prorozwojowych i innowacyjnych.</p> <p>Kierunek działań 1.3. Uproszczenie, zapewnienie spójności i przejrzystości systemu podatkowego, mające na względzie potrzeby efektywnej i innowacyjnej gospodarki.</p> <p>Kierunek działań 1.4. Ułatwianie przedsiębiorstwom dostępu do kapitału we wszystkich fazach ich rozwoju, ze szczególnym uwzględnieniem kapitału wysokiego ryzyka i sektora MŚP.</p> <p>Cel 2: Stymulowanie innowacyjności poprzez wzrost efektywności wiedzy i pracy.</p> <p>Kierunek działań 2.1. Podniesienie poziomu i efektywności nauki w Polsce, wzmocnienie jej powiązań z gospodarką oraz wzrost jej międzynarodowej konkurencyjności.</p> <p>Kierunek działań 2.2. Budowa ram dla prowadzenia efektywnej polityki innowacyjności.</p> <p>Kierunek działań 2.3. Wspieranie współpracy w tworzeniu i wdrażaniu innowacji.</p> <p>Kierunek działań 2.4. Kształtowanie kultury innowacyjnej oraz szersze włączenie społeczeństwa w proces myślenia kreatywnego i tworzenia innowacji.</p> <p>Kierunek działań 2.5. Wspieranie rozwoju kadr dla innowacyjnej i efektywnej gospodarki.</p> <p>Kierunek działań 2.6. Stworzenie wysokiej jakości infrastruktury informacyjno - komunikacyjnej i rozwój gospodarki elektronicznej.</p> <p>Cel 3: Wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców.</p> <p>Kierunek działań 3.1. Transformacja systemu społeczno - gospodarczego na tzw. „bardziej zieloną ścieżkę”, w szczególności ograniczanie energo - i materiałochłonności gospodarki.</p> <p>Kierunek działań 3.2. Wspieranie rozwoju zrównoważonego budownictwa na etapie planowania, projektowania, wznoszenia budynków oraz zarządzania nimi przez cały cykl życia.</p> <p>Cel 4: Wzrost umiędzynarodowienia polskiej gospodarki.</p> <p>Kierunek działań 4.1. Wspieranie polskiego eksportu oraz polskich inwestycji za granicą.</p> <p>Kierunek działań 4.2. Wspieranie napływu innowacyjnych oraz odpowiedzialnych inwestycji zagranicznych.</p> <p>Kierunek działań 4.3. Promowanie gospodarki polskiej, polskich przedsiębiorstw oraz wizerunku Polski na arenie międzynarodowej.</p>
6.	<p align="center">Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020 – projekt</p> <p align="center">(stan na 15 lutego 2013 r.)</p>
	<p>Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego stanowi odpowiedź na wyzwania, jakie stoją przed Polską, w zakresie lepszego wykorzystania potencjału ludzkiego; Do wyzwań tych należą: uczynienie z Polski bardziej atrakcyjnego miejsca do życia, rozwijania wiedzy i podejmowania pracy, a w konsekwencji lokowania inwestycji oraz tworzenie większej liczby trwałych miejsc pracy. Rozwój kapitału ludzkiego przyczynia się do pełniejszego wykorzystania zasobów pracy</p>

	<p>oraz wsparcia wzrostu konkurencyjności gospodarki.</p> <p>Wyzwania, jakie stoją przed Polską w zakresie rozwoju kapitału ludzkiego obejmują poprawę sytuacji demograficznej, a jednocześnie zmiany systemu funkcjonowania państwa wynikające z procesów starzenia się społeczeństwa.</p> <p>Do najważniejszych zadań polityki państwa w obszarze rozwoju kapitału ludzkiego należą:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zwiększenie dzietności, 2. Zwiększenie zatrudnienia, 3. Zwiększenie liczby lat przeżywanych w zdrowiu, 4. Poprawa jakości wykształcenia Polaków, 5. Wykorzystanie potencjału młodej generacji szczególnie na rynku pracy, w tym przedsiębiorczości młodego pokolenia, 6. Wykorzystanie potencjału osób starszych w obszarze aktywności zawodowej i społecznej, 7. Zmniejszenie ubóstwa, w szczególności wśród grup najbardziej zagrożonych: rodzin wielodzietnych, rodzin osób niepełnosprawnych, bezrobotnych, biednych pracujących. <p>Głównym celem działań zaplanowanych w Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób, tak aby mogły one w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia.</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <p>Cel szczegółowy 1: Wzrost zatrudnienia.</p> <p>Cel szczegółowy 2: Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie efektywnego funkcjonowania osób starszych.</p> <p>Cel szczegółowy 3: Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem z rynku pracy.</p> <p>Cel szczegółowy 4: Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej.</p> <p>Cel szczegółowy 5: Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli.</p>
7.	<p>Strategia Rozwoju Transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku)</p>
	<p>Istotą Strategii Rozwoju Transportu jest wskazanie celów oraz nakreślenie kierunków rozwoju transportu tak, aby etapowo do 2030 r. możliwe było osiągnięcie celów założonych w Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju (DSRK) oraz Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju (SRK 2020). Transport stanowi jeden z najistotniejszych czynników wpływających na rozwój gospodarczy kraju, a dobrze rozwinięta infrastruktura transportowa wzmacnia spójność społeczną, ekonomiczną i przestrzenną kraju.</p> <p>Głównym celem krajowej polityki transportowej jest zwiększenie dostępności terytorialnej oraz poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego poprzez utworzenie spójnego, zrównoważonego, i przyjaznego użytkownikowi systemu transportowego w wymiarze krajowym (lokalnym), europejskim i globalnym.</p> <p>Realizacja głównego celu transportowego w perspektywie do 2020 r. i dalszej wiąże się z realizacją pięciu celów szczegółowych właściwych dla każdej z gałęzi transportu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel szczegółowy 1: stworzenie nowoczesnej i spójnej sieci infrastruktury transportowej; • Cel szczegółowy 2: poprawa sposobu organizacji i zarządzania systemem transportowym; • Cel szczegółowy 3: poprawa bezpieczeństwa użytkowników ruchu oraz przewożonych towarów; • Cel szczegółowy 4: ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko; • Cel szczegółowy 5: zbudowanie racjonalnego modelu finansowania inwestycji infrastrukturalnych.
8.	<p>Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko” – Perspektywa 2020 (projekt z dnia 16 września 2011 r.)</p>
	<p>Głównym celem strategii jest zapewnienie wysokiej jakości życia obecnych i przyszłych pokoleń z uwzględnieniem ochrony środowiska oraz stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju nowoczesnego sektora energetycznego, zdolnego zapewnić Polsce bezpieczeństwo energetyczne oraz konkurencyjną i efektywną energetycznie gospodarkę.</p> <p>Cel główny realizowany będzie poprzez następujące cele rozwojowe i kierunki interwencji:</p> <p>Cel 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska.</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalni. 2. Gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody. 3. Zachowanie bogactwa różnorodności biologicznej, w tym wielofunkcyjna gospodarka

	<p>leśna.</p> <p>4. Uporządkowanie zarządzania przestrzenią.</p> <p>Cel 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię. Kierunki interwencji:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Lepsze wykorzystanie krajowych zasobów energii. 2. Poprawa efektywności energetycznej. 3. Zapewnienie bezpieczeństwa dostaw importowanych surowców energetycznych. 4. Modernizacja sektora elektroenergetyki zawodowej, w tym przygotowania do wprowadzenia energetyki jądrowej. 5. Rozwój konkurencji na rynkach paliw i energii oraz umacnianie pozycji odbiorcy. 6. Wzrost udziału rozproszonych, odnawialnych źródeł energii. 7. Rozwój energetyki na obszarach podmiejskich i wiejskich. <p>Cel 3. Poprawa stanu środowiska. Kierunki interwencji:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki. 2. Racjonalne gospodarowanie odpadami, w tym wykorzystanie ich na cele energetyczne. 3. Ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko. 4. Wspieranie nowych i promocja polskich technologii energetycznych i środowiskowych. 5. Promowanie zachowań ekologicznych oraz tworzenie warunków do powstawania zielonych miejsc pracy.
9.	<p style="text-align: center;">Strategia „Sprawne Państwo 2011-2020” (projekt z dnia 6 kwietnia 2011 r.)</p>
	<p>Projekt strategii jest dokumentem określającym cele i kierunki działań, jakie należy podjąć, aby podnieść sprawność i efektywność państwa do 2020 roku.</p> <p>Główny cel strategii zakłada, że Polska będzie <i>państwem otwartym na potrzeby obywatela i efektywnie realizujące zadania publiczne</i>.</p> <p>Strategia zakłada, że Polska w 2020 r. będzie państwem:</p> <ul style="list-style-type: none"> • o funkcjonalnej strukturze organizacyjnej państwa; • z dobrym prawem; • z efektywnymi systemami ochrony praw obywatela; • ze skutecznym wymiarem sprawiedliwości i prokuraturą; • którym wzrośnie poziom bezpieczeństwa i porządku publicznego.
10.	<p style="text-align: center;">Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (projekt z dnia 1 czerwca 2012 r.)</p>
	<p>Za główny cel strategiczny dla całego obszaru kapitału społecznego uznano: <i>Wzmocnienie udziału kapitału społecznego w rozwoju społeczno - gospodarczym Polski</i>.</p> <p>W Strategii sformułowano następujące wyzwania rozwojowe dla polityki publicznej w zakresie wzmocnienia kapitału społecznego w Polsce do roku 2020:</p> <ol style="list-style-type: none"> a. Zwiększenie powszechnej świadomości znaczenia kapitału społecznego dla rozwoju kraju. b. Podniesienie poziomu kompetencji sprzyjających rozwojowi kapitału społecznego. c. Zwiększenie aktywności i partycypacji społecznej. d. Poprawa komunikacji społecznej i wymiany wiedzy. e. Poprawa wykorzystania potencjału kulturowego i kreatywnego w budowaniu kapitału społecznego. <p>Założenia Strategii będą realizowane przez następujące cel strategiczny i cele operacyjne:</p> <p>Cel strategiczny: Wzmocnienie udziału kapitału społecznego w rozwoju społeczno – gospodarczym Polski</p> <p><i>Cele operacyjne:</i></p> <p>Cel 1. Kształtowanie postaw sprzyjających kooperacji, kreatywności oraz komunikacji;</p> <p>Cel 2. Poprawa mechanizmów partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie publiczne;</p> <p>Cel 3. Usprawnienie procesów komunikacji społecznej oraz wymiany wiedzy;</p> <p>Cel 4. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego.</p>
11.	<p style="text-align: center;">Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie</p>
	<p>Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego jest dokumentem określającym cele i sposób prowadzenia polityki rozwoju kraju w ujęciu regionalnym (wojewódzkim). Strategia wyznacza</p>

	<p>cele i priorytety rozwoju kraju w wymiarze terytorialnym, określa rolę regionów w tym procesie, nakreśla zasady koordynacji działań rozwojowych realizowanych przez różne podmioty publiczne.</p> <p>Celem strategicznym KSRR do 2020 jest: efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych oraz terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym.</p> <p>Rozwinięciem celu strategicznego są trzy cele szczegółowe polityki regionalnej:</p> <p>I. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów, II. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych, III. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie.</p>
12.	<p align="center">Strategia Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego RP 2012 – 2022 (projekt z kwietnia 2012 roku)</p>
	<p>SRSBN RP zakłada, że Polska w roku 2022 stanie się państwem o wysokim poziomie bezpieczeństwa, aktywnie kreującym wspólną unijną politykę zagraniczną i bezpieczeństwa, posiadającym nowoczesną obronę narodową z profesjonalnymi siłami zbrojnymi, strukturami administracyjno-gospodarczymi zdolnymi do zarządzania kryzysowego i reagowania obronnego oraz skutecznymi służbami specjalnymi.</p> <p>Głównym celem strategii jest <i>wzmocnienie efektywności i spójności systemu bezpieczeństwa Narodowego.</i></p> <p>Realizacji celu głównego będą służyć następujące cele operacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel 1 Kształtowanie stabilnego międzynarodowego środowiska bezpieczeństwa w wymiarze regionalnym i globalnym. • Cel 2 Umocnienie zdolności państwa do obrony. • Cel 3 Rozwój odporności na zagrożenia bezpieczeństwa narodowego. • Cel 4 Zwiększenie integracji polityk publicznych z polityką bezpieczeństwa. • Cel 5 Tworzenie warunków do rozwoju zintegrowanego systemu bezpieczeństwa narodowego.
13.	<p align="center">Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa na lata 2012 - 2020</p>
	<p>W Strategii określono następującą wizję obszarów wiejskich: <i>Obszary wiejskie w 2020 r. będą atrakcyjnym miejscem pracy, zamieszkania, wypoczynku i prowadzenia działalności rolniczej lub pozarolniczej, które w sposób komplementarny przyczyniają się do wzrostu gospodarczego. Tereny te będą dostarczały dóbr publicznych i rynkowych z zachowaniem unikalnych walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych dla przyszłych pokoleń. Mieszkańcy obszarów wiejskich będą posiadać szeroki dostęp do wysokiej jakości edukacji, zatrudnienia, ochrony zdrowia, dóbr kultury i nauki, narzędzi społeczeństwa informacyjnego i niezbędnej infrastruktury technicznej. Obszary wiejskie zachowają swój unikalny charakter dzięki zrównoważonemu rozwojowi konkurencyjnego rolnictwa i rybactwa.</i></p> <p>W SZRWRiR określono cel główny, którym jest poprawa jakości życia na obszarach wiejskich oraz efektywne wykorzystanie ich zasobów i potencjałów, w tym rolnictwa i rybactwa, dla zrównoważonego rozwoju kraju, który będzie realizowany w oparciu o pięć następujących celów szczegółowych:</p> <p>Cel 1. Wzrost jakości kapitału ludzkiego, społecznego, zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich; Cel 2. Poprawa warunków życia na obszarach wiejskich oraz poprawa ich dostępności przestrzennej; Cel 3. Bezpieczeństwo żywnościowe; Cel 4. Wzrost produktywności i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego; Cel 5. Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich.</p>

14.	Strategia średniookresowa do 2020 roku (SRK 2020)
	<p>Strategia średniookresowa do 2020 roku (SRK 2020) wytycza trzy obszary strategiczne (Sprawne i efektywne państwo, Konkurencyjna gospodarka, Spójność społeczna i terytorialna), w których koncentrować się będą główne działania do 2020 roku oraz określa, jakie interwencje są niezbędne w perspektywie średniookresowej w celu przyspieszenia procesów rozwojowych. Sprawnie działające państwo, efektywnie dysponujące dostępnymi środkami publicznymi jest podstawowym warunkiem realizacji przyjętych celów rozwojowych. Nacisk będzie położony na dokończenie procesu przechodzenia od administrowania do zarządzania polityką rozwoju, tak, aby umożliwić sprawną i efektywną realizację pozostałych celów rozwojowych. Zwiększanie konkurencyjności gospodarki jest kluczowym zadaniem warunkującym rozwój kraju i pozycję Polski na rynku światowym. W celu poprawy spójności społecznej i terytorialnej tworzone będą warunki dla rozprzestrzeniania procesów rozwojowych, zarówno w kontekście geograficznym - na różne obszary o słabszych potencjałach, jak i włączania w procesy rozwojowe tych, którzy pozostawali dotychczas tylko biernymi odbiorcami zachodzących zmian.</p> <p>W SRK w okresie do 2020 roku akcent strategiczny zostanie położony w głównej mierze na wzmocnienie potencjałów, które w przyszłości zagwarantują długofalowy rozwój, a nie tylko na alokację środków bezpośrednio w dziedziny, w których występują największe deficyty.</p>
15.	Krajowy Program Reform
	<p>Krajowy Program Reform to średniookresowy dokument planistyczny Rządu przygotowany na rzecz realizacji strategii Europa 2020. KPR stanowi odpowiedź na najważniejsze wyzwania globalne oraz wskazuje ścieżkę do budowy trwałych podstaw wzrostu gospodarczego, łącząc cele unijne z priorytetami krajowymi. Programowane w ramach KPR reformy umożliwią przezwyciężenie barier wzrostu hamujących potencjał rozwojowy kraju. KPR to element systemu zarządzania krajową polityką rozwoju, a zaproponowane w nim reformy, w powiązaniu z realizacją długo - i średniookresowej strategii rozwoju kraju oraz opracowywanymi obecnie dziewięcioma zintegrowanymi strategiami krajowymi, koncentrują się na obszarach priorytetowych z punktu widzenia rozwoju społeczno - gospodarczego Polski, prowadząc jednocześnie do realizacji celów strategii Europa 2020.</p>
16.	Programowanie perspektywy finansowej 2014 – 2020 - Założenia Umowy Partnerstwa (przyjęte przez Radę Ministrów w dniu 15 stycznia 2013 r.)
	<p>Dokument stanowi podstawę do dyskusji na temat zakresu wsparcia działań rozwojowych kraju środkami unijnymi (wraz z współfinansowaniem krajowym) z funduszy Wspólnych Ram Strategicznych: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego w latach 2014-2020.</p> <p>Celem realizowanym w ramach nowej perspektywy finansowej 2014-2020 jest oparcie rozwoju na dalszym zwiększaniu konkurencyjności gospodarki, poprawie spójności społecznej i terytorialnej (przez likwidowanie istniejących barier rozwojowych) i podnoszeniu sprawności i efektywności państwa.</p> <p>Cel główny wykorzystania środków UE będzie realizowany poprzez poniższe cele wykorzystania środków UE określone na podstawie Strategii Rozwoju Kraju:</p> <p>Cel 1. Wsparcie dla zwiększania konkurencyjności gospodarki głównie poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wzrost innowacyjności i powiązań pomiędzy sferą B+R a przedsiębiorstwami, • wsparcie dla konkurencyjności przedsiębiorstw w wybranych dziedzinach i za pomocą wybranych instrumentów, z większym wykorzystaniem instrumentów pozadotacyjnych, • wzrost jakości kluczowych powiązań transportowych (drogowych i kolejowych) między wszystkimi głównymi miastami kraju, w sieci TEN, • zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego poprzez zwiększenie efektywności energetycznej, dywersyfikację źródeł energii, rozwój i modernizacja sieci przesyłowej i dystrybucyjnej w kierunku sieci inteligentnych oraz magazynowanie nośników energii, • rozwój kapitału ludzkiego, rozumiany jako tworzenie podstaw do kreatywności i innowacyjności społeczeństwa, głównie poprzez wdrażanie głównych zasad uczenia się

	<p>przez całe życie (lifelong learning), a także podnoszenie jakości i konkurencyjności szkolnictwa wyższego,</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwój cyfrowy (zapewnienie dostępu do szybkiego i bardzo szybkiego Internetu szerokopasmowego, rozwój e-gospodarki, rozwój cyfrowych kompetencji, w szczególności wśród dzieci i młodzieży, cyfrowa szkoła (z wyłączeniem e-integracji oraz rozwoju e-usług publicznych), • pełniejsze wykorzystanie potencjału największych miast i ich obszarów funkcjonalnych w procesach rozwojowych kraju i regionów, • pełniejsze wykorzystanie potencjałów różnych typów obszarów, w tym regionów, miast, obszarów wiejskich w procesach rozwojowych. <p>Cel 2. Poprawa spójności społecznej i terytorialnej głównie poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie dostępności i jakości edukacji na różnych poziomach, w tym przedszkolnej wyrażony zmniejszeniem odsetka młodzieży niekontynuującej nauki, w kontekście lepszego reagowania na potrzeby rynku pracy oraz zwiększania aktywności zawodowej, • zwiększenie poziomu zatrudnienia, szczególnie wśród grup defaworyzowanych na rynku pracy (osoby młode, kobiety, osoby niepełnosprawne, osoby w wieku 50+, itp.) mierzone zwiększeniem wartości wskaźnika zatrudnienia ogółem, ludzi młodych (15-24 lata), kobiet z najmłodszym dzieckiem w wieku do 5 lat oraz osób niepełnosprawnych, • zmniejszenie poziomu zagrożenia ubóstwem i wykluczeniem społecznym, • zwiększenie dostępności transportowej poprzez łączenie węzłów komunikacyjnych z infrastrukturą TEN-T, • poprawa jakości środowiska naturalnego, • zapobieganie negatywnym konsekwencjom zagrożeń naturalnych itp., • włączenie cyfrowe, realizowane poprzez edukację grup narażonych na wykluczenie cyfrowe oraz dostosowanie treści i usług do potrzeb osób niepełnosprawnych, • zintegrowane oddziaływanie na obszary o najniższym w skali Polski i UE poziomie regionalnego PKB na mieszkańca (Polska Wschodnia), • promowanie rozwoju gospodarczego obszarów wiejskich poprzez ułatwianie podejmowania działalności pozarolniczej i tworzenia oraz zwiększenie mobilności zawodowej mieszkańców obszarów wiejskich, rozwój lokalny na obszarach wiejskich poprzez wspieranie rozwoju podstawowych usług i odnowę wsi na obszarach wiejskich, • poprawę dostępności i jakości podstawowych usług i dóbr (edukacja, zdrowie, kultura, transport) na obszarach wiejskich o najniższym poziomie rozwoju, • zintegrowane oddziaływanie na rzecz obszarów przygranicznych, • programy rewitalizacji i przeciwdziałanie degradacji społeczno-gospodarczej na obszarach niektórych miast i wybranych dzielnic. <p>Cel 3. Podnoszenie sprawności i efektywności państwa głównie poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podnoszenie jakości stanowionego prawa, • wsparcie procesu zmian instytucjonalnych i prawnych w kluczowych dla funkcjonowania gospodarki obszarach (sprawiedliwość, przedsiębiorczość, prawa własności intelektualnej, planowanie przestrzenne, itp.), • promowanie wzrostu jakości funkcjonowania administracji publicznej na wszystkich poziomach zarządzania, • opracowanie nowych wzorców i szerokie wdrażanie zasady partnerstwa podmiotów publicznych, społecznych i prywatnych, • budowanie zdolności podmiotów realizujących działania z zakresu kluczowych dla rozwoju polityk publicznych, • otwieranie zasobów publicznych, w tym: dostępu do informacji publicznej (open government), wsparciu digitalizacji wspólnego dziedzictwa kulturowego, naukowego i edukacyjnego oraz stworzenie systemu instytucji i narzędzi zapewniających jego archiwizację, a także zapewnieniu powszechnego, otwartego dostępu do zasobów dziedzictwa kulturowego w postaci cyfrowej, • dalsze działania wspierające rozwój i wzmacniające rolę społeczeństwa obywatelskiego, • rozwój e-usług publicznych.
17.	Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009 – 2012 z perspektywą do roku 2016
	<p>Nadrzędnym, strategicznym celem polityki ekologicznej państwa jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju (mieszkańców, zasobów przyrodniczych i infrastruktury społecznej) i tworzenie podstaw do zrównoważonego rozwoju społeczno - gospodarczego. Realizacja tego celu osiągnana będzie poprzez niezbędne działania organizacyjne,</p>

	<p>inwestycyjne, tworzenie regulacji dotyczących zakresu korzystania ze środowiska i reglamentowania poziomu tego wykorzystania w najważniejszych obszarach ochrony środowiska. Stąd celami realizacyjnymi Polityki ekologicznej są:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wzmacnianie systemu zarządzania ochroną środowiska, • ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody, • zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii, • dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego dla ochrony zdrowia mieszkańców Polski, • ochrona klimatu.
--	---

1.2 Uwarunkowania prawno - polityczne mikrootoczenia

Polityka regionalna obowiązująca w województwie pomorskim i powiecie słupskim oraz jej podstawy prawne.

Informacje zebrane w tabelach, przedstawiają wybrane zapisy w dokumentach określających kierunki i cele rozwoju województwa pomorskiego oraz powiatu słupskiego.

Tabela 3 Dokumenty strategiczno – planistyczne obowiązujące w województwie pomorskim

1.	Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020
	<p>Pomorskie w roku 2020 to region:</p> <ul style="list-style-type: none"> • trwałego wzrostu, w którym uruchamiane i wykorzystywane są zróżnicowane potencjały terytorialne dla wzmocnienia i równoważenia procesów rozwojowych; • unikatowej pozycji, dzięki aktywności społeczeństwa obywatelskiego, silnemu kapitałowi społecznemu i intelektualnemu, racjonalnemu zarządzaniu zasobami środowiska, gospodarczemu wykorzystaniu potencjału morza oraz inteligentnym sieciami infrastrukturalnym i powszechnemu stosowaniu technologii ekoefektywnych; • będący liderem pozytywnych zmian społecznych i gospodarczych w Polsce i w obszarze Południowego Bałtyku. <p>Strategia wskazuje 3 cele strategiczne, mające charakter ogólny i określające pożądane stany docelowe w ujęciu problemowym. Są one konkretyzowane przez 10 celów operacyjnych oraz 35 kierunków działań.</p> <p>Cel strategiczny 1. NOWOCZESNA GOSPODARKA Cele operacyjne:</p> <p>1.1. Wysoka efektywność przedsiębiorstw Kierunek działania:</p> <p>1.1.1. Upowszechnianie innowacji w przedsiębiorstwach i transfer wiedzy do gospodarki. 1.1.2. Wsparcie inicjatyw klastrowych i przedsięwzięć realizowanych przez klastry. 1.1.3. Wsparcie ekspansji zagranicznej przedsiębiorstw. 1.1.4. Pozyskiwanie inwestycji zewnętrznych. 1.1.5. Zapewnienie dostępu do sieci szerokopasmowego internetu, w tym sieci o bardzo wysokiej przepustowości.</p> <p>1.2. Konkurencyjne szkolnictwo wyższe Kierunek działania:</p> <p>1.2.1. Umiejdzynarodowienie uczelni wyższych i eksport usług edukacyjnych. 1.2.2. Współpraca międzyuczelniana w ramach regionu. 1.2.3. Współpraca uczelni wyższych i pracodawców dla poprawy jakości kształcenia. 1.2.4. Wsparcie subregionalnych ośrodków szkolnictwa zawodowego.</p> <p>1.3. Unikatowa oferta turystyczna i kulturalna Kierunek działania:</p> <p>1.3.1. Rozwój sieciowych i kompleksowych produktów turystycznych. 1.3.2. Stworzenie rozpoznawalnej, wysokiej jakości oferty kulturalnej.</p>

	<p>Cel strategiczny 2. AKTYWNI MIESZKAŃCY Cele operacyjne: 2.1. Wysoki poziom zatrudnienia Kierunek działania: 2.1.1. Aktywizacja biernych zawodowo i bezrobotnych. 2.1.2. Wspieranie rozwoju mikro i małych przedsiębiorstw. 2.1.3. Poprawa jakości ponadgimnazjalnego kształcenia zawodowego i kształcenia ustawicznego. 2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego Kierunek działania: 2.2.1. Systemowe wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych. 2.2.2. Podnoszenie poziomu tożsamości regionalnej i lokalnej oraz integracja społeczności lokalnych. 2.2.3. Aktywne uczestnictwo w kulturze, sporcie i rekreacji. 2.2.4. Kompleksowa rewitalizacja i rozwój przestrzeni publicznych. 2.3. Efektywny system edukacji Kierunek działania: 2.3.1. Zapewnienie wysokiej jakości edukacji na poziomie podstawowym, gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym. 2.3.2. Poprawa dostępu do edukacji przedszkolnej i zorganizowanych form opieki nad dziećmi do lat 3. 2.3.3. Rozwój systemowego wsparcia uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych (w tym szczególnie uzdolnionych). 2.4. Lepszy dostęp do usług zdrowotnych Kierunek działania: 2.4.1. Poprawa dostępu do wysokiej jakości specjalistycznych usług zdrowotnych w zakresie chorób cywilizacyjnych. 2.4.2. Intensyfikacja działań profilaktycznych i diagnostycznych w zakresie chorób cywilizacyjnych.</p> <p>Cel strategiczny 3. ATRAKCYJNA PRZESTRZEŃ Cele operacyjne 3.1. Sprawny system transportowy Kierunek działania: 3.1.1. Rozwój systemów transportu zbiorowego. 3.1.2. Rozwój sieci drogowej wiążącej miasta powiatowe regionu z Trójmiastem oraz ich otoczeniem. 3.1.3. Modernizacja infrastruktury wiążącej węzły multimodalne z układem transportowym regionu. 3.2. Bezpieczeństwo i efektywność energetyczna Kierunek działania: 3.2.1. Wsparcie przedsięwzięć z zakresu efektywności energetycznej. 3.2.2. Wsparcie przedsięwzięć z zakresu wykorzystania odnawialnych źródeł energii. 3.2.3. Rozwój systemów zaopatrzenia w ciepło i zwiększanie zasięgu ich obsługi. 3.2.4. Zmiana lokalnych i indywidualnych źródeł energii w celu ograniczenia emisji zanieczyszczeń. 3.3. Dobry stan środowiska Kierunek działania: 3.3.1. Rozwój systemów odbioru i oczyszczania ścieków komunalnych oraz wód opadowych i roztopowych. 3.3.2. Ograniczenie zagrożeń powodziowych. 3.3.3. Rozwój kompleksowych systemów zagospodarowania odpadów komunalnych. 3.3.4. Zachowanie walorów przyrody i poprawa spójności przyrodniczej. 3.3.5. Rozwój monitoringu środowiska oraz zagrożeń powodziowych.</p>
2.	<p>Uwarunkowania i kierunki rozwoju turystyki w województwie pomorskim</p>
	<p>Analiza proponowanych kierunków działań w dokumencie pozwoliła na określenie wiodących koncepcji strategicznych rozwoju turystyki w województwie pomorskim, określonych jako wiodące kierunki lub programy strategiczne. Wiodące koncepcje strategiczne: „Zwrot ku morzu” - strategiczny program, mający na celu budowę wiodącego,</p>

zintegrowanego produktu turystycznego regionu, stanowiącego główną siłę napędową turystyki Pomorza. Koncepcja zakładająca kompleksowy system działań w zakresie rozwoju infrastruktury, budowy wizerunku oraz wykorzystania największego potencjału turystycznego Pomorza:

- „Polskie Morze” – wykreowanie wiodącej marki produktu wizerunkowego, opartej na autentycznych wyróżnikach, skierowanej przede wszystkim do turystów krajowych, mającej promować morze także jako atrakcyjne miejsce przyjazdów poza sezonem letnim,
- „Skarby morza” – promowanie i rozwijanie usług okołoturystycznych, związanych z tzw. produktami morza (bursztyn – warsztaty jubilerskie, pamiątkarstwo, sztuka jubilerska, połowy bursztynu, ryby i owoce morza - sprzedaż i przetwórstwo ryb, gastronomia oparta na owocach morza, muszle – pamiątkarstwo),
- „Klimat morski” – kreowanie produktów turystyki zdrowotnej, opartej na walorach uzdrowiskowych klimatu morskiego zarówno w gminach uzdrowiskowych (Ustka, Sopot), jak i innych miejscowościach nadmorskich, predestynowanych klimatycznie ze względu na położenie,
- „Szlaki morza” – budowa i promocja markowych produktów turystycznych wokół szlaków związanych z morzem, w tym szlaki lądowe – „Bursztynowy” oraz szlaki wodne śródlądowe (rzeczne) Wisła, Słupia, szlaki morskie wycieczkowe Gdynia – Karlskrona, Gdańsk – Lipawa, Gdańsk - Sopot - Gdynia – Hel, Gdańsk - Kaliningrad (stworzenie odpowiedniej platformy integrującej działania wokół szlaków), szlak podwodny – „Szlak Wraków Hanzeatyckich”
- „Polskie Plaże” – wykreowanie wizerunku Polskich Plaży jako jednych z niewielu w Europie zachowanych często w formie naturalnej, półdzikiej, niezmienionej przez człowieka, stanowiących zarówno atrakcję turystyczną, jak i naturalną część ekosystemu, rozwój turystyczny plaż z zachowaniem ich charakteru,
- „Ruchome piaski” – zrównoważone wykorzystanie turystyczne unikalnych wytworów geomorficznych linii brzegowej Bałtyku – wydmy i klifów, z założeniem pozytywnego oddziaływania ekologicznego,
- „Ptasie szlaki” – „makrokosmos” – rozwój produktów specjalistycznych skierowanych do miłośników ptaków (obserwatorów ptaków, ornitologów) – produkt międzyregionalny,
- „Ludzie morza” – eksponowanie i pielęgnowanie wartości niematerialnych, związanych z potencjałem ludzi morza, w tym rybaków, marynarzy, badaczy morza, nurków itp.; określenie możliwości w zakresie wykorzystania potencjału ludzkiego dla kreowania produktów turystycznych i budowy wizerunku regionu,
- „Na pełnych żaglach” - „Porty Pomorza Wschodniego” – rozwój form turystyki morskiej i wodnej, w tym żeglarstwa pełnomorskiego, rozwój marin i portów morskich,
- Nadmorskie kurorty – rozwój turystyki objazdowej, w tym po sezonie letnim, po kurortach – kąpieliskach nadmorskich Pomorza (atrakcje kulinarne, zabiegi kosmetyczne, zdrowotne, imprezy kulturalne i sportowe),
- „Muzeum Bałtyku” - muzeum europejskiego dziedzictwa kulturowego regionów bałtyckich, „Nadmorskie Atrakcje” – budowa i rozwój atrakcji nadmorskich, wzmacniających konkurencyjność kąpielisk.

„Z charakterem Pomorza” - działania horyzontalne (program) mające wpływać na charakter, unikalność wizerunku regionu, w tym poprzez kompleksowy system rekomendacji, wsparcia i działań w zakresie budowy i modernizacji infrastruktury, rozwoju oferty usług turystycznych oraz zasobów ludzkich:

- Wspieranie rozwoju markowych produktów turystycznych oraz projektów turystycznych wykorzystujących potencjał walorów kulturowo-społecznych regionu, w tym kultury kaszubskiej i kociewskiej,
- Opracowanie systemu rekomendacji w stosunku do bazy turystycznej (założenia dla pożądanych rozwiązań architektonicznych), działań promocyjnych i marketingowych oraz szkoleniowo-edukacyjnych,
- Wspieranie działań wizerunkowych oraz projektów marketingowych wpływających na kreowanie silnej marki regionu Pomorza,
- Inspirowanie, inicjowanie i wspieranie rozwoju kompleksowych projektów turystycznych, opartych na tożsamości lokalnej i/lub regionalnej,
- Podnoszenie świadomości mieszkańców Pomorza w obszarze posiadanych walorów społecznych oraz dziedzictwa kulturowo-historycznego regionu,
- Opracowanie programu Budowy Marki regionu, w tym podkreślającej unikalność regionu,

jego charakter, w tym główne wartości i atrybuty,

- Wspieranie projektów rozwoju infrastruktury turystycznej silnie związanych z potencjałem kulturowo-społecznym regionu oraz wykorzystujących charakterystyczne dla Pomorza atrakcje i walory,
- Rozwój projektów międzyregionalnych w obszarze Pomorza, wykorzystujących wspólny potencjał turystyczny,
- Wspieranie funkcjonowania i rozwoju charakterystycznych dla regionu Pomorza Wschodniego form transportu, stylizowane łodzie, statki (podróżowanie szlakami wodnymi), wycieczki statkami, jachtami żaglowymi, wykorzystanie floty rybackiej na cele turystyczne oraz przewozów pasażerskich, utrzymanie kolei regionalnej i wypromowanie niektórych tras jako atrakcji turystycznych (Pomorska Kolej Krajobrazowa).

„Na Szlakach Historii” - kompleksowe i konkurencyjne zagospodarowanie walorów kulturowych i historycznych regionu na cele turystyczne przez kreację silnych marek i produktów turystycznych w obszarze turystyki miejskiej i kulturowej:

- Budowa wizerunku przez promocje głównych wyróżników oraz program „Atrakcje kulturowo – historyczne”,
- Tworzenie i rozwój markowych szlaków tematycznych (eksponujących potencjał turystyczny małych i średnich miejscowości) jako kompleksowych rozwiązań produktowych – dla zwiększanie atrakcyjności turystycznej podróży turystycznych „w głąb ładu”,
- Wzrost potencjału regionu w zakresie przyjazdów krótkookresowych w okresie jesienno-wiosennym, poprzez wsparcie budowy i rozwoju atrakcyjnej oferty pobytowej oraz specjalistycznej bazy turystycznej i paraturystycznej („warsztaty historii”, archeologia edukacyjna, oferta konferencyjno-biznesowa),
- Oparcie na potencjale szlaków kulturowo-tematycznych oferty skierowanej dla turystów zagranicznych, sentymentalnych oraz turystyki poznawczo-uczestniczącej,
- Rozwój turystyki miejskiej przez budowę silnych marek kulturowo-turystycznych, tworzących podstawę dynamicznego rozwoju turystyki weekendowej regionu oraz zrównoważonego rozwoju,
- Budowa i rozwój produktów markowych w obszarze turystyki kulturowej,
- Rozwój i tworzenie atrakcyjnych ofert pakietowych w zakresie podróży i wypoczynku na szlakach kulturowych oraz w zintegrowanych obszarach kulturowo-turystycznych,
- Promowanie idei produktów scalających region, w tym miasta i miasteczka historyczne Pomorza (Przystanki historyczne Pomorza – program ponadregionalny z województwem zachodniopomorskim),
- Rozwój produktów turystyki edukacyjnej dzięki m.in. wykorzystaniu potencjału i różnicowania walorów kulturowych Pomorza,
- Kompleksowy rozwój ofert turystycznych oraz infrastruktury okołoturystycznej wokół szlaków tematycznych.

„Zielone Pojezierza – Malownicze Krajobrazy” – budowa zintegrowanych produktów strefowych oraz rozwiązań modelowych w zakresie infrastruktury turystycznej na obszarach predestynowanych do rozwoju turystyki wypoczynkowej (pojeziernej), aktywnej i specjalistyczne:

- Tworzenie modelowych rozwiązań w zakresie promocji i komercjalizacji form turystyki aktywnej i specjalistycznej w oparciu o zasadę polityki równoważenia regionalnego,
- Rozwój specjalistycznej bazy turystycznej na potrzeby turystyki aktywnej i specjalistycznej (przystanie, stacje wodno-rowerowe),
- Wspieranie rozwoju infrastruktury turystycznej na obszarach pojeziernych oraz borowiackich ukierunkowanej na tworzenie markowych, całosezonowych rozwiązań produktowych, mających istotny wpływ na wizerunek regionu oraz zakładających kreację nowych miejsc pracy w turystyce (centra sportów zimowych, centra rehabilitacji, centra biznesowo-konferencyjne),
- Promowanie rozwiązań konkurencyjnych rynkowo oraz wykorzystujących innowacyjne koncepcje zagospodarowania turystycznego regionu, w tym w obszarze pojezierzy oraz otulin kompleksów leśnych,
- Budowa kompleksowego systemu udogodnień dla turysty wypoczywającego w regionie Pojezierzy, w tym w obszarze parków krajobrazowych i narodowych oraz ich otulinie,
- Tworzenie i promowanie na rynku pakietów wypoczynkowych wykorzystujących potencjał

	<p>obszarów pojeziernych i borowiackich,</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Promocja imprez turystycznych w obszarze turystyki o charakterze turystyki aktywnej, w tym rajdów, spływów, regat, rejsów, marszów, ➤ Wspieranie rozwoju firm turystycznych, kreujących ofertę w obszarze turystyki aktywnej i specjalistycznej, ➤ Rozwój zintegrowanego systemu szlaków i ścieżek turystyki aktywnej i specjalistycznej, w tym w oparciu o rozwój węzłowych punktów turystycznych, ➤ Stworzenie wspólnej platformy regionalnej i ponadregionalnej mającej na celu wdrażanie i rozwijanie systemu zintegrowanej informacji turystycznej (zgodnej z założeniami projektu POT bazy „it”).
3.	Regionalna Strategia Rozwoju Transportu w Województwie Pomorskim na lata 2007-2020
	<p>Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego wskazuje na konkurencyjność, spójność i dostępność jako priorytety rozwoju celów strategicznych uwarunkowanych rozwojem infrastruktury transportowej wskazuje na potrzebę:</p> <p>kreowania silnej pozycji i powiązania Trójmiejskiego Obszaru Metropolitalnego (TOM) w układzie ponadregionalnym, głównie bałtyckim poprzez tworzenie warunków dla rozwoju funkcji metropolitalnych (m.in. porty morskie i lotnicze);</p> <p>wzmacniania subregionalnych ośrodków poprzez tworzenie efektywnej sieci powiązań pomiędzy nimi oraz z TOM;</p> <p>rozwoju efektywnego i bezpiecznego systemu transportowego poprzez poprawę dostępności transportowej regionu, integrację systemu transportu pasażerskiego, rozwój transportu multimodalnego, poprawę bezpieczeństwa transportu, zmniejszanie oddziaływania transportu na środowisko. Oznacza to, że w perspektywie do roku 2020 system transportowy województwa musi ulec zasadniczym przemianom ilościowym i jakościowym, uwzględniając liczne uwarunkowania europejskie i krajowe.</p> <p>Celem strategicznym rozwoju transportu w województwie pomorskim jest stworzenie zrównoważonego, zintegrowanego i przyjaznego dla środowiska systemu infrastruktury transportu, zapewniającego dobrą dostępność zewnętrzną i wysoką jakość usług, przyczyniającego się do poprawy poziomu i warunków życia mieszkańców, rozwoju gospodarki i zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej.</p> <p>Cel ten zostanie osiągnięty przez skoncentrowanie się na realizacji następujących celów częściowych:</p> <p>Cel I: poprawa dostępności transportowej;</p> <p>Cel II: poprawa jakości systemu transportowego;</p> <p>Cel III: zmniejszenie zatłoczenia dróg;</p> <p>Cel IV: integracja systemu transportu;</p> <p>Cel V: poprawa bezpieczeństwa;</p> <p>Cel VI: ograniczenie oddziaływania transportu na środowisko.</p>
4.	Program Ochrony Środowiska Województwa Pomorskiego na lata 2013-2016 z perspektywą do roku 2020
	<p>Program nie formułuje celu generalnego, przyjmując, że Misja Województwa Pomorskiego, zawarta w Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020 dostatecznie mocno podkreśla pierwszorzędną potrzebę zachowania dobrego stanu środowiska, jako podstawowego warunku zrównoważonego i harmonijnego rozwoju.</p> <p>Ustanawiono 4 cele perspektywiczne, o charakterze stałych dążeń i perspektywie osiągnięcia poza rokiem 2020, które – spełniając rolę osi priorytetowych – wyznaczają jednocześnie grupy celów realizacyjnych:</p> <p>I. Środowisko dla zdrowia – dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego;</p> <p>II. Podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa oraz aktywacja rynku na rzecz środowiska;</p> <p>III. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody;</p> <p>IV. Zrównoważone wykorzystanie energii, wody i surowców naturalnych.</p>

Tabela 4 Dokumenty strategiczno – planistyczne obowiązujące w Powiecie Słupskim

1.	Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Słupskiego wraz z Wieloletnim Planem Inwestycyjnym do roku 2013
	<p>Cele wraz z kierunkami działania zostały podzielone w PRL na obszary strategiczne. Obszary strategiczne są najistotniejszymi polami działania powiatu, jednocześnie wytyczają kierunki prac na najbliższe lata. Działalność powiatu słupskiego koncentrować będzie się na pięciu obszarach:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ekologia – Gospodarka – Infrastruktura – Przestrzeń – Społeczność <p>Zidentyfikowane cele i kierunki działania w w/w obszarach były jedynie podstawą do ostatecznego wyboru wariantu rozwoju.</p> <p>Nie jest możliwa realizacja wszystkich zidentyfikowanych celów w okresie realizacji <i>Planu</i>. Cele, które nie znalazły miejsca w wariacie rozwoju mogą być podstawą dla aktualizacji <i>Planu</i> w następnych latach, w procesie monitorowania tego dokumentu.</p> <p>W poszczególnych obszarach życia społeczno - gospodarczego (gospodarka, przestrzeń, ekologia, infrastruktura, społeczność) wskazano 14 celów, które są podstawą prawidłowego rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu słupskiego. Cele te wypełniają realizację przyjętej misji do roku 2011. Sformułowane cele były podstawą do określenia wariantu rozwoju, składającego się z 14 najważniejszych celów, bez względu na to, do jakiego wcześniej obszaru zostały one zakwalifikowane. Dwa najważniejsze z tych czternastu celów określono mianem priorytetu dla rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu. Celom tym przypisano 50% środków potencjału inwestycyjnego Powiatu Słupskiego. Kolejne cztery cele określono mianem celów niezbędnych, dla których realizacji przeznaczona się 35% tegoż potencjału. Dla wskazanych ośmiu celów pierwszorzędnych przeznaczono 15% tzw. potencjału inwestycyjnego.</p> <p>Każdemu celowi w wariacie rozwoju przypisano jeden z czterech charakterów odpowiadających skutkom, jakie będzie wywoływała pełna realizacja tego celu.</p> <p>Zidentyfikowano cztery możliwe charakterystyczne skutki oddziaływania tj. prospołeczny, prokonkurencyjny, proedukacyjny i proinnowacyjny.</p> <p>Wariant rozwoju społeczno-gospodarczego Powiatu Słupskiego dzielący się na dwa priorytety, cztery cele niezbędnych oraz osiem celów pierwszorzędnych został określony jako wariant o charakterze prokonkurencyjno-prospołecznym.</p> <p>Priorytety Wariantu Rozwoju Powiatu Słupskiego:</p> <p>I A Stworzyć warunki do dalszego zwiększenia nakładów na realizację nowych inwestycji infrastrukturalnych, ze szczególnym uwzględnieniem dróg.</p> <p>I B Stworzyć warunki umożliwiające wykorzystanie procesu integracji europejskiej dla rozwoju powiatu.</p> <p>Cele niezbędne:</p> <p>II A Podjąć działania w kierunku wykorzystania nowych technik i technologii w przetwarzaniu lokalnych bogactw naturalnych i bazy surowcowej.</p> <p>II B Stworzyć warunki do aktywizacji i rozwoju obszarów wiejskich.</p> <p>II C Stworzyć warunki do zróżnicowanego wykorzystania gospodarczego istniejącego potencjału i rodzinnej gospodarki rolnej oraz wielofunkcyjnego rozwoju powiatu.</p> <p>II D Poszerzyć i zwiększyć dostępność kształcenia w zakresie edukacji językowej, informatycznej i kulturalnej.</p> <p>Cele pierwszorzędne:</p> <p>III A Podjąć działania w kierunku zmiany systemu pomocy społecznej i ochrony zdrowia.</p> <p>III B Stworzyć warunki dla rozwoju turystyki i agroturystyki.</p> <p>III C Tworzyć warunki dla jakościowego wzrostu subregionalnego znaczenia Powiatu Słupskiego.</p> <p>III D Wielokierunkowa promocja powiatu.</p> <p>III E Podjąć działania dla zmniejszenia stopy bezrobocia i jego społecznych skutków.</p> <p>III F Stworzyć warunki inwestowania dla kapitału rodzimego i zagranicznego.</p> <p>III G Tworzenie warunków i wspieranie rozwoju gospodarstw ekologicznych.</p> <p>III H Podjąć działania w kierunku rozwoju infrastruktury oświatowej i kulturalnej.</p>

2.	Słupski Powiatowy Program na Rzecz Zatrudnienia i Spójności Społecznej na lata 2007 - 2013
	<p>Słupski Powiatowy Program na Rzecz Zatrudnienia i Spójności Społecznej jest programem stanowiącym kompleksowy zbiór projektów, których realizacja ukierunkowana została na osiągnięcie z góry określonych celów, służących do wzrostu zatrudnienia i spójności społecznej na terenie miasta Słupska i Powiatu Słupskiego.</p> <p>Priorytety, cele szczegółowe oraz kierunki działania zostały zidentyfikowane poszczególnych obszarach:</p> <p>Rynek pracy</p> <p>Priorytet: Wzrost zatrudnienia poprzez aktywizację osób bezrobotnych i biernych zawodowo</p> <p>CELE SZCZEGÓŁOWE oraz kierunki działania:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie wzrostu aktywności osób bezrobotnych na rynku pracy. <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Doskonalenie skuteczności pośrednictwa pracy poprzez: rozpoznawanie i analizę potrzeb lokalnego rynku pracy, opracowywanie informacji o tendencjach na rynku pracy i tworzenie bazy danych o zawodach nadwyżkowych, zrównoważonych i deficytowych; promocję usług urzędu pracy na giełdach pracy, targach pracy i forum aktywności zawodowej organizowanym dla pracodawców i bezrobotnych. 1.2. Organizowanie warsztatów poszukiwania pracy i rozpoczynania własnej działalności gospodarczej. 1.3. Kształtowanie aktywnej postawy w poszukiwaniu pracy i wobec własnej kariery zawodowej poprzez organizowanie warsztatów i spotkań z bezrobotnymi. 1.4. Rozszerzenie zakresu stosowania karty aktywności zawodowej oraz wprowadzenie innych narzędzi pracy doradców zawodowych, w tym Kwestionariusza Zainteresowań zawodowych. 1.5. Współpraca ze szkołami w zakresie poradnictwa dotyczącego wyboru zawodu i ścieżki kariery zawodowej. Współpraca z pedagogami szkolnymi. 1.6. Propagowanie szkolnictwa zawodowego wśród młodzieży, we współpracy ze szkołami, pracodawcami, poradniami psychologiczno – pedagogicznymi. 1.7. Promowanie pracy w państwach Unii Europejskiej. 1.8. Promowanie wolontariatu. 2. Doskonalenie i rozwój potencjału zawodowego osób bezrobotnych, poprawa jakości edukacji. <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Współpraca ze szkołami w zakresie ustalania nowych kierunków kształcenia zawodowego. 2.2. Badanie rynku pracy pod kątem planowania kierunków szkoleń, uwzględnienie w badaniach potrzeb szkoleniowych różnych grup bezrobotnych. 2.3. Rozwijanie systemu informacji o ofercie szkoleniowej. 2.4. Upowszechnianie idei uczenia się przez całe życie – warsztaty dla osób bezrobotnych, opracowanie informacji w formie ulotek. 2.5. Organizacja szkoleń zawodowych poprzez pozyskiwanie innych źródeł finansowania szkoleń. 3. Wspieranie przedsiębiorczości i samozatrudnienia. <ol style="list-style-type: none"> 3.1. Świadczenie usług doradczych – indywidualne wsparcie, udzielanie podstawowych konsultacji w zakresie zakładania własnej firmy, organizowanie warsztatów i szkoleń w tym zakresie. 3.2. Współpraca z fundacjami, stowarzyszeniami i innymi instytucjami działającymi na rzecz wspierania przedsiębiorczości. 3.3. Sporządzanie analiz rynku pracy dla właściwego ukierunkowania wsparcia finansowego na podjęcie działalności gospodarczej oraz wyposażenie lub doposażenie stanowisk pracy. 3.4. Promowanie form wsparcia dla przedsiębiorców na targach i giełdach pracy, pomoc w rekrutacji pracowników. 3.5. Organizowanie szkoleń pod potrzeby pracodawców. 3.6. Pozyskiwanie innych źródeł finansowania nowych miejsc pracy. 3.7. Organizowanie prac interwencyjnych, staży i przygotowań zawodowych. 3.8. Promowanie elastycznych form zatrudnienia. 4. Aktywizacja grup bezrobotnych będących w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy i zagrożonych wykluczeniem społecznym. <ol style="list-style-type: none"> 4.1. Opracowywanie i wdrażanie programów przeciwdziałania bezrobociu dla osób do 24

- roku życia, powyżej 50 roku życia, długotrwale bezrobotnych, bez kwalifikacji zawodowych oraz bezrobotnych kobiet.
- 4.2. Pozyskiwanie środków finansowych z innych źródeł na realizację tych programów.
- 4.3. Wykorzystanie instrumentów i usług rynku pracy dla aktywizacji tych grup bezrobotnych.
- 4.4. Refundowanie kosztów opieki nad dzieckiem do lat 7.
- 4.5. Aktywizacja osób bezrobotnych w ramach Klubu Pracy.
- 5. Zwiększenie szans w wejściu na rynek pracy osób niepełnosprawnych.
 - 5.1. Rozpoznanie potrzeb i możliwości zawodowych osób niepełnosprawnych.
 - 5.2. Opracowywanie i realizacja programów aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych.
 - 5.3. Udzielanie porad indywidualnych i grupowych oraz informacji zawodowej.
 - 5.4. Organizowanie szkoleń dla osób niepełnosprawnych.
- 6. Zwiększenie dostępności do usług Powiatowego Urzędu Pracy w Słupsku.
 - 6.1. Wprowadzenie nowych rozwiązań technicznych mających na celu usprawnienie obsługi klientów i poprawę dostępu do informacji o rynku pracy.
 - 6.2. Doskonalenie pracy zamiejscowych punktów obsługi w gminach.
 - 6.3. Promocja usług Powiatowego Urzędu Pracy.
- 7. Rozwój partnerskich relacji z otoczeniem społecznym i gospodarczym Powiatowego Urzędu Pracy.
 - 7.1. Podejmowanie współpracy z partnerami rynku pracy dotyczącej m.in.:
 - tworzenia i realizacji programów rynku pracy adresowanych do osób bezrobotnych szczególnego ryzyka zatrudnieniowego,
 - promocji projektów dotyczących rynku pracy i pomoc w rekrutacji beneficjentów.
 - 7.2. Wspieranie inicjatyw podejmowanych przez niepubliczne instytucje rynku pracy na rzecz realizacji polityki rynku pracy w powiecie.
 - 7.3. Upowszechnianie ofert pracy, informacji o usługach rynku pracy.
 - 7.4. Organizowanie prac społecznie użytecznych.
 - 7.5. Pomoc w działaniu Centrów Integracji Społecznej (CIS) lub Klubów Integracji Społecznej (KIS) na zasadach przepisów o zatrudnieniu socjalnym.

Przedsiębiorczość

Priorytet: Rozwój przedsiębiorczości i aktywności zawodowej pracowników i potencjału przedsiębiorstw na terenie miasta słupska i powiatu słupskiego

CELE SZCZEGÓŁOWE oraz kierunki działania:

- 1. Podniesienie i dostosowanie kwalifikacji i umiejętności osób pracujących na terenie miasta Słupska oraz powiatu słupskiego do potrzeb regionalnej gospodarki.
 - 1.1. Szkolenia pracowników dla podwyższenia jakości świadczonej pracy w istniejących przedsiębiorstwach.
- 2. Wzbudzanie aktywności w tworzeniu przedsiębiorczości w różnych grupach wiekowych, społecznych i zawodowych wraz z doradztwem dla mikroprzedsiębiorstw i MSP.
 - 2.1. Stymulowanie podnoszenia i aktualizacji umiejętności zawodowych przez osoby pracujące, zwłaszcza starsze i o niskich kwalifikacjach, jest kluczowe dla utrzymania ich aktywności na rynku pracy.
- 3. Wspieranie przedsiębiorczości kobiet jako formy samozatrudnienia poprzez przygotowanie do prowadzenia własnej działalności gospodarczej.
 - 3.1. Zwiększenie ilości kobiet przedsiębiorczych na terenie miasta Słupska i powiatu słupskiego i promowanie idei samozatrudnienia wśród wszystkich osób, które planują założyć własną działalność gospodarczą.
- 4. Aktywizacja młodzieży w wieku 15-24 lat do zakładania własnych firm oraz współfinansowanie nagrodzonych pomysłów biznesowych.
 - 4.1. Podejmowanie działań mających na celu aktywizację młodych ludzi z terenu miasta Słupska i powiatu słupskiego do zakładania własnych firm oraz podjęcia ryzyka z tym związanego.
- 5. Kształtowanie i wspieranie przedsiębiorczości wśród młodzieży uczącej się i studiującej.
 - 5.1. Aktywizacja młodzieży z terenu miasta Słupska i powiatu słupskiego i doprowadzenie do szybszego rozwoju gospodarczego i ekonomicznego tej grupy społecznej miasta.
- 6. Usługi informacyjno-doradcze dla MSP.
 - 6.1. Rozwój poprzez dobre zarządzanie jako element decydujący o rozwoju MSP na terenie miasta Słupska i powiatu słupskiego.

Integracja społeczna

PRIORYTET: Stworzenie warunków osobom i rodzinom z terenu miasta Słupska i powiatu słupskiego do przewyciężenia sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne możliwości i uprawnienia.

CELE SZCZEGÓŁOWE oraz kierunki działania:

1. Diagnoza i analiza czynników prowadzących do wykluczenia społecznego.
 - 1.1. Przeciwdziałanie bezrobociu i ubóstwu.
2. Pomoc osobom wykluczonym społecznie.
 - 2.1. Działania na rzecz osób i rodzin, które znalazły się w trudnej sytuacji.
3. Wzmocnienie równych szans osób niepełnosprawnych.
 - 3.1. Wsparcie osób niepełnosprawnych.
4. Zintegrowanie działań samorządów lokalnych i organizacji pozarządowych ukierunkowanych na pomoc społeczną.
 - 4.1. Organizacja działań samorządów lokalnych oraz organizacji pozarządowych dotyczące pomocy społecznej.
5. Rozwój doskonalenia zawodowego kadr pomocy społecznej.
 - 5.1. Podniesienie kwalifikacji kadr pomocy społecznej na terenie miasta Słupska i powiatu słupskiego.
6. Podjąć działania w kierunku skutecznej opieki nad dzieckiem i rodziną.
 - 6.1. Ośrodki interwencji kryzysowej.
 - 6.2. Tworzenie rodzin zastępczych.
7. Zabezpieczyć opiekę nad osobami niepełnosprawnymi i starszymi.
 - 7.1. Warsztaty aktywizacji zajęciowej.
8. Stworzyć warunki dla lepszego zorganizowania lokalnej społeczności.
 - 8.1. Edukacja animatorów.

Edukacja

PRIORYTET: Rozwój edukacji na terenie miasta Słupska oraz powiatu słupskiego.

CELE SZCZEGÓŁOWE oraz kierunki działania:

1. Zwiększenie szans edukacyjnych i umożliwienie wszechstronnego rozwoju dzieci z rodzin patologicznych.
 - 1.1. Zapewnienie opieki pedagogicznej i psychologicznej dzieciom z rodzin patologicznych.
 - 1.2. Prowadzenie zajęć (lekcji) wyrównawczych na bazie istniejących szkół miasta Słupska i powiatu słupskiego dla dzieci z rodzin patologicznych.
2. Zmiana struktury kształcenia na rzecz rozwoju szkolnictwa zawodowego.
 - 2.1. Promocja kształcenia zawodowego i dostosowanie oferty kształcenia do aktualnych i przewidywanych potrzeb lokalnego i regionalnego rynku pracy.
3. Wyrównywanie szans rozwojowych i edukacyjnych dzieci w wieku wczesnoszkolnym.
 - 3.1. Kształtowanie osobowości dzieci zgodnie z celami pedagogiki przedszkolnej.
4. Podnoszenie kompetencji i kwalifikacji nauczycieli.
 - 4.1. Studia podyplomowe, kursy i szkolenia oraz inne formy podwyższania kwalifikacji zawodowych pracowników placówek oświatowych, kształcenia ustawicznego, praktycznego oraz doskonalenia zawodowego.
5. Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów objętych obowiązkiem szkolnym.
 - 5.1. Pomoc dla uczniów objętych obowiązkiem szkolnym, zwłaszcza z rodzin najuboższych.
6. Pomoc stypendialna o charakterze motywacyjnym.
 - 6.1. Motywacja do pogłębiania wiedzy poprzez program stypendialny.
7. Zmiana kwalifikacji zawodowych osób z wykształceniem pedagogicznym.
 - 7.1. Przygotowania do prowadzenia zajęć z osobami dorosłymi.
8. Zwiększenie dostępu do edukacji osób dorosłych.
 - 8.1. Rozwój innowacyjnych form kształcenia osób dorosłych.

Obszary wiejskie

PRIORYTET: Zmniejszenie dysproporcji w zakresie rozwoju zasobów ludzkich pomiędzy obszarami wiejskimi a miastem - podniesienie konkurencyjności Powiatu Słupskiego poprzez przyspieszenie rozwoju społeczno – ekonomicznego obszarów wiejskich i rolnictwa oraz wzrost poziomu życia mieszkańców wsi.

<p>CELE SZCZEGÓŁOWE oraz kierunki działania:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Poprawa warunków edukacji oraz rozwoju zawodowego i aktywności społecznej mieszkańców obszarów wiejskich powiatu słupskiego.<ol style="list-style-type: none">1.1. Podniesienie jakości nauczania w szkołach na obszarach wiejskich.2. Poprawa warunków dywersyfikacji ekonomicznej obszarów wiejskich powiatu słupskiego, w tym rozwoju przedsiębiorczości w sektorach pozarolniczych.<ol style="list-style-type: none">2.1. Wdrożenie programu edukacji ekonomicznej.3. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży z obszarów wiejskich.<ol style="list-style-type: none">3.1. Umożliwienie dalszego kształcenia się.4. Aktywizacja i rozwój obszarów wiejskich w zakresie edukacji.<ol style="list-style-type: none">4.1. Rozwój świadomości edukacyjnej wśród mieszkańców obszarów wiejskich.

Podsumowanie

Znaczącym dla *Strategii Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Słupskiego* jest fakt, iż rozwój społeczno – gospodarczy na poziomie lokalnym zarówno na europejskim, jak i krajowym szczeblu administracyjnym uznawany jest za fundamentalną podstawę rozwoju regionów. Istnieje przekonanie o potrzebie zwiększania potencjału ekonomicznego poszczególnych samorządów lokalnych, co można wywnioskować po rosnącej liczbie opracowań, analiz i dokumentów powstających na różnych szczeblach zarządzania terytorialnego, w tym opracowań, których celem jest integracja i koordynacja wysiłków i działań wielu podmiotów oraz instytucji oddziałujących na rozwój społeczno - gospodarczy. Pracom tym towarzyszy chęć poznania i zrozumienia prawidłowości w funkcjonowaniu i rozwoju lokalnej gospodarki, przestrzeni publicznej i spraw społecznych, co znajduje wyraz w coraz liczniejszych już wykonanych i planowanych do wykonania w przyszłości opracowaniach i studiach poświęconych tym zjawiskom. Znajomość prawidłowości i uwarunkowań, którym podlega rozwój społeczno - gospodarczy przyczyni się do poprawy skuteczności dokonywania ocen lub prognoz rozwojowych. Wobec złożoności wielu procesów składających się na rozwój powiatu słupskiego taką sytuację należy uznać za szansę dla jego dalszego rozwoju.

Należy wskazać na wzrastającą tendencję do postrzegania gospodarki jako istotnego elementu rozwoju samorządności lokalnej przez instytucje tworzące prawo.

Rozwój społeczno – gospodarczy w lokalnych samorządach na szczeblu krajowym znajduje coraz lepsze umocowanie w istniejących aktach prawnych oraz polityce państwa, choć nie obywa się bez pojedynczych prób zmierzających do centralizacji decyzji dotyczących różnych poziomów polskiej samorządności. Powstające kolejno krajowe strategie rozwoju dotyczące poszczególnych segmentów społeczno - gospodarczych są ważnym instrumentem sterowania rozwojem polskich powiatów oraz gmin.

Dają one szansę na większą spójność, koordynację, a w efekcie wzajemne wzmocnienie działań państwa z podejmowanymi na innych szczeblach zarządzania terytorialnego.

Jeżeli rozwój ma przebiegać w sposób harmonijny i zrównoważony, to Strategia rozwoju na szczeblu lokalnym nie może być tworzona w oderwaniu od kontekstu regionalnego.

Warunkiem zrównoważonego rozwoju powiatu słupskiego winny stać się przemyślane i dobrze zorganizowane działania promocyjne oraz poszerzenie informacji o przyjętych planach rozwoju powiatu, natomiast przyjęte cele i kierunki działania winny być spójne z dokumentami wyższego rzędu.

Obecność Polski w Unii Europejskiej powoduje potrzebę reorganizacji punktów odniesienia wykorzystywanych przy tworzeniu planów rozwoju na niższych szczeblach zarządzania terytorialnego. Istotne znaczenie zyskuje możliwość pozyskiwania środków finansowych z funduszy Unii Europejskiej. W przypadku powiatu słupskiego korzystny wpływ na jego rozwój i znaczenie w regionie wywierają inwestycje i projekty finansowane z funduszy UE.

2 CHARAKTERYSTYKA I DIAGNOZA AKTUALNEGO STANU SPOŁECZNO – GOSPODARCZEGO POWIATU SŁUPSKIEGO

2.1 POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE

2.1.1 Ogólna charakterystyka województwa pomorskiego¹

Województwo pomorskie położone jest w północnej, nadbałtyckiej części Polski, zajmując obszar 18 293 km². W skład województwa wchodzi 16 powiatów i 4 miasta na prawach powiatu oraz 123 gminy: 25 miejskich, 17 miejsko-wiejskich i 81 wiejskich.

Ludność województwa pomorskiego liczy niemal 2,2 mln mieszkańców. Ponad połowę mieszkańców regionu skupia obszar metropolitalny. Specyficzną cechą regionu jest względnie wysoka koncentracja ludności w miastach. Średnia wieku mieszkańców jest niższa od średniej krajowej i unijnej. Województwo jako jedn z nielicznych w Polsce odnotowuje dodatni przyrost naturalny i dodatnie saldo migracji. Do roku 2017 będzie następował regularny przyrost ludności. Dotyczy to zwłaszcza ludności wiejskiej. Prognozowany jest natomiast spadek liczby ludności miejskiej.

Pomorskie wyróżnia oryginalna wielokulturowość, stanowiąca mieszankę dziedzictwa polskiego (w tym kaszubskiego, kociewskiego i kresowego), hanzeatyckiego, ukraińskiego i innych. Jej materialnym odzwierciedleniem są liczne zabytki i obiekty kulturalne.

Wykształcenie ludności jest atutem województwa pomorskiego. Wyższy od średniego w kraju jest zarówno odsetek osób z wykształceniem wyższym, jak też średnim. Mimo że struktura wykształcenia na tle kraju wygląda korzystnie, to wciąż wykształceniem podstawowym lub zawodowym legitymuje się ponad połowa mieszkańców. Niskie jest zwłaszcza wykształcenie mieszkańców wsi, co stanowi istotny problem oraz barierę przemian na obszarach wiejskich.

Rynek pracy w województwie pomorskim charakteryzuje się niskim wskaźnikiem zatrudnienia na tle kraju. W ostatnich latach zanotowano spadek tego wskaźnika we wszystkich grupach wiekowych, jednak w największym stopniu wśród osób poniżej 25. roku życia i powyżej 55. roku życia. Sytuację pogarsza niska kreacja miejsc pracy, zwłaszcza na obszarach pozametropolitalnych.

Pomorskie wyróżnia wysoka aktywność gospodarcza. Na 1000 mieszkańców regionu zarejestrowanych jest ponad 100 firm. Wysoki poziom przedsiębiorczości i aktywności gospodarczej mieszkańców województwa wiąże się z istnieniem silnego sektora małych i średnich przedsiębiorstw. Działalność gospodarcza w regionie koncentruje się wokół dużych miast, głównie Trójmiasta, w mniejszym stopniu Słupska i miast powiatowych, które są lokalnymi centrami gospodarczymi.

Pozostałe obszary charakteryzują się nie tylko niższą liczbą podmiotów gospodarczych, ale również ich niższym potencjałem ekonomicznym.

¹ Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego.

Specyfiką regionu jest rozwinięty sektor przemysłów morskich. W regionie funkcjonuje ponad połowa wszystkich krajowych podmiotów związanych z gospodarką morską. Jednak zatrudnienie w tym sektorze i jego udział w liczbie pracujących ogółem od kilku lat systematycznie maleje. Zmniejsza się także udział podmiotów gospodarki morskiej w liczbie podmiotów ogółem w województwie. Ograniczenie limitów połowowych hamuje rozwój i zdecydowanie ograniczenia rozwój powiatu w tym sektorze gospodarki, który winien być rekompensowany częściowo w założeniach rządowych przez Lokalną Grupę Rybacką w Ustce. Natomiast przemysł stoczniowy, oparty o małe porty, nie znajduje perspektyw w najbliższych latach, a w przypadku Ustki mógłby się w minimalnej części reaktywować w zakresie remontowym yachtów, o ile powstałoby zaplecze dla portu jachtowego.

Zasadniczym problemem rozwojowym regionu jest niska jakość systemu transportowego. Zachodnie i wschodnie obszary województwa wymagają poprawy dostępności i jakości połączeń transportowych z ośrodkami gospodarczymi województwa, głównie z aglomeracją trójmiejską. Sieć drogowa nie zapewnia dobrego dostępu do portów w Gdańsku i Gdyni. Brak integracji transportu pasażerskiego jest jednym z głównych problemów kształtującej się metropolii Trójmiasta. Sieć drogowa w województwie charakteryzuje się brakiem dróg o najwyższej klasie technicznej, przy czym większość nie odpowiada standardom właściwym dla ich funkcji. Stan techniczny dróg i obiektów inżynierskich na drogach wojewódzkich, powiatowych i gminnych jest zły, a poziom bezpieczeństwa ruchu trudny do zaakceptowania. Następuje szybka dekapitalizacja linii kolejowych i taboru oraz zamykanie kolejnych linii służących pasażerskim przewozom regionalnym. Wydłużający się czas podróży dodatkowo obniża konkurencyjność kolei względem przewozów drogowych. Mimo znacznego postępu w ostatnich latach, w województwie pomorskim wciąż występują wysokie dysproporcje w dostępie do infrastruktury technicznej pomiędzy miastami, a obszarami wiejskimi. Dotyczy to zwłaszcza dostępności do urządzeń kanalizacyjnych i gazu ziemnego. Dysproporcje w tym zakresie obniżają atrakcyjność gospodarczą i osiedleńczą obszarów wiejskich oraz niekorzystnie wpływają na stan środowiska przyrodniczego. Pomorskie należy do najbardziej zróżnicowanych przyrodniczo i krajobrazowo regionów Polski. W jego granicach występują wszystkie określone prawem formy ochrony przyrody, w tym zaliczane do sieci NATURA 2000 obszary specjalnej ochrony ptaków i specjalne obszary ochrony siedlisk.

2.1.2 Położenie geograficzne powiatu słupskiego

Powiat słupski położony jest w środkowej części Wybrzeża Bałtyckiego, a w północno-zachodniej części województwa pomorskiego. Północną granicę stanowi 57 kilometrowy brzeg Morza Bałtyckiego. Od zachodu graniczy z województwem zachodniopomorskim (powiat sławieński), natomiast od wschodu z powiatem lęborskim, a od południa z powiatem bytowskim.

Powiat słupski jest jednym z 19 powiatów województwa pomorskiego obejmującym zasięgiem obszar 2304 km², co stanowi blisko 13% powierzchni całego województwa. Siedziba władz powiatu mieści się w położonym nad rzeką Słupią uroklivym mieście Słupsku.

W skład powiatu słupskiego wchodzi 10 gmin: gmina Damnica, gmina Dębica Kaszubska, gmina Główny, miasto i gmina Kępice, gmina Kobylnica, gmina Potęgowo, gmina Słupsk, gmina Smółdzino, miasto Ustka, gmina Ustka.

Mapa 1 Powiat Słupski

Źródło: www.wikipedia.pl

2.2 RYS HISTORYCZNY²

Po nowym podziale okręgów w państwie Pruskim po Kongresie Wiedeńskim powstał w pruskiej prowincji Pomorza w 1816 roku w okręgu Cöslin (od 1920 roku: Köslin) Powiat Słupsk. Obejmował on w większości wiejskie obszary wokół Słupska. Rząd powiatu znajdował się w Słupsku. Od 1 lipca 1867 roku powiat Słupski należał do Związku Północno-Niemieckiego, a od 1 stycznia 1871 do Rzeszy Niemiec. 1 sierpnia 1876 roku następująca zmiany w granicach powiatów. 1 kwietnia 1898 gmina Słupsk opuszcza powiat i tworzy własny okręg miejski. Tym samym zmienia się nazwa dotychczasowego Powiatu Słupskiego na Powiat Wiejski. 30 września 1929 roku odpowiednio do reformy obszarowej w pozostałej części Prus rozwiązano samodzielnie istniejące dobra ziemskie łącząc je z sąsiadującymi gminami. Wiosną 1945 r powiat zostaje zajęty przez Armię Czerwoną, a później przechodzi pod polską administrację. Ustrój Komunalny Okręg Słupski dzielił się na gminę Słupsk i gminy wiejskie oraz do czasu ich rozwiązania, na samodzielne ziemstwa. Z wprowadzeniem pruskiego prawa gminnego 15 grudnia 1933 roku od 1 stycznia 1934 ujednolicono prawo gminne we wszystkich pruskich gminach. Z wprowadzeniem 30 stycznia 1935 roku niemieckiego regulaminu gminnego wchodzi w życie 1 kwietnia 1935 w Rzeszy Niemieckiej jednolity ustrój komunalny, przy czym dotychczasowe gminy wiejskie zmieniają nazwę z "Gmina Wiejska" na "Gmina".

W 1937 roku zmieniono w powiecie słupskim nazwy niektórych miejscowości. Nazwy miejscowości były "nie wystarczająco niemieckie". Wprowadzono zmiany fonetyczne, czy też nowe dowolne pomysły w nazewnictwie miejscowości.

Ziemia słupska od XIV do XVII wieku pozostawała pod panowaniem książąt z pomorskiej dynastii Gryfitów. Miasto należało w owym czasie do Hanzy i było jednym z pierwszych ośrodków reformacji na Pomorzu. Bezpłodna śmierć ostatniego z rodu Gryfitów księcia Bogusława XIV spowodowała, że ziemia słupska w 1653 roku przeszła w ręce Hohenzollernów brandenburskich i stan taki utrzymywał się aż do 8 maja 1945 roku, kiedy to w wyniku zmian politycznych teren ten znalazł się w granicach Państwa Polskiego. Po zakończeniu II wojny światowej większość ludności zamieszkującej dotąd ten obszar została wysiedlona na teren Niemiec. Na Pomorze natomiast napłynęła ludność z różnych regionów Polski. Korzenie kulturowe i rodowe współczesnych mieszkańców powiatu słupskiego wywodzą się między innymi z kresów wschodnich - są to rodziny repatriantów z lat 1945 - 56 z Wileńszczyzny, Grodna i Nowogródka oraz wysiedleńców z czasów "Akcji Wisła" z 1947 roku z kresów południowo - wschodnich. Część osadników przybyła na ziemie zachodnie z Polski Centralnej /z lubelskiego, kieleckiego i warszawskiego/. Na zasiedlonych ziemiach nowi ludzie tworzyli nową rzeczywistość. Nie sposób jednak zapomnieć o przeszłości. To właśnie w wyniku odwiecznych procesów osadniczych ziemię słupską cechuje dziś wielokulturowość i wieloetniczność. Złożona historia tego regionu czyni go atrakcyjnym pod względem historycznym, kulturowym i turystycznym.

² Źródło: www.turystyka.org.pl

W latach 1975 - 1998 Słupsk był stolicą województwa. Okres ten szczególnie korzystnie wpłynął na rozwój nie tylko samego miasta, ale i całego regionu. W wyniku kolejnych zmian administracyjnych, jakie miały miejsce w 1999 roku ziemia słupska znalazła się w granicach nowego województwa pomorskiego, a sam gród funkcjonuje dziś na prawach powiatu i jest po Trójmieście największą aglomeracją w regionie.

2.3 ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE

2.3.1 Struktura użytkowania gruntów

Według danych ewidencyjnych (stan na 31.12.2010r.) powierzchnia powiatu słupskiego wynosiła 2 304 km².

Struktura użytkowania gruntów według stanu na dzień 31.12.2010r. w powiecie słupskim przedstawia się następująco:

Tabela 5 Sposób użytkowania gruntów w powiecie słupskim

Lp.	Wyszczególnienie	Powierzchnia [ha]	Udział % w ogólnej powierzchni
			100
1.	Użytki rolne, w tym:	115 345	51,30
a/	grunty orne	88 034	74,44
b/	sady	279	0,23
c/	łąki i pastwiska	27 032	22,86
2.	Lasy	67 949	36,49
3.	Inne (grunty pod wodami, pod rowami)	2 919	12,21

Źródło: Starostwo Powiatowe w Słupsku.

W sposobie użytkowania gruntów dominują grunty orne stanowiące 47% powierzchni. Również dominujący udział lasów (36% powierzchni) odgrywa znaczącą rolę w obrazie powiatu, wzbogacając jego walory krajobrazowe.

Wyraźnie dominujący odsetek powierzchni użytków rolnych i lasów w całkowitej powierzchni świadczy o znaczącej roli rolnictwa i leśnictwa w powiecie słupskim.

2.3.2 Własność gruntów i budynków

Własność gruntów komunalnych

Powierzchnia gruntów komunalnych na terenie powiatu słupskiego wynosiła (na dzień 01.01.2010 r.) 7 051,9 ha. W strukturze własności dominują grunty tworzące gminny zasób nieruchomości – 96%. 4% gruntów komunalnych zostało przekazane w użytkowanie wieczyste, 1% zostało przekazane w użytkowanie wieczyste osobom fizycznym oraz 1% zostało przekazane w trwały zarząd gminnym jednostkom organizacyjnym.

Szczegółową strukturę własności gruntów komunalnych w powiecie słupskim obrazuje poniższa tabela.

Tabela 6 Struktura własności gruntów w powiecie słupskim

Lp.	Grunty komunalne	Powierzchnia (ha)
Powierzchnia gruntów komunalnych wg prawnych form użytkowania		
1.	ogółem	7 051,9
2.	tworzące gminny zasób nieruchomości	6 737,9
3.	przekazane w trwałe zarząd gminnym jednostkom organizacyjnym	64,1
4.	przekazane w użytkowanie wieczyste	249,9
5.	przekazane w użytkowanie wieczyste osobom fizycznym	81,6

Źródło: Bank Danych Lokalnych – GUS, stan na dzień 31.12.2010r.

Zasoby mieszkaniowe

Według danych GUS, w roku 2009 na terenie powiatu było 29 187 mieszkań o powierzchni użytkowej 2 145 741 m². W liczbie tej znajduje się 1612 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 74 217 m², które tworzą mieszkaniowy zasób komunalny.

W zasobach mieszkaniowych w powiecie słupskim przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania wynosiła 73,5 m², natomiast przeciętna powierzchnia użytkowa przypadająca na jedną osobę kształtowała się na poziomie 23,0m².

Na terenie powiatu słupskiego według stanu na 31.12.2009r. liczba mieszkań w budynkach mieszkalnych sprzedanych osobom fizycznym wynosiła 29 (powierzchnia użytkowa: 2 291 m²), w tym w budynkach wielorodzinnych – 81 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 4 454 m².

Standard mieszkań określany według wyposażenia w instalacje wodno-kanalizacyjne i centralne ogrzewanie plasuje je na wysokim poziomie. Prawie wszystkie lokale mieszkalne podłączone są do wodociągu (98,7%), a zaledwie 10,4% nie posiada łazienki. Co roku wzrasta procent mieszkań z centralnym ogrzewaniem, na koniec 2009 roku było to 71,1% mieszkań.

Tabela 7 Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno – sanitarne – według stanu na 31.12.2009 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba mieszkań
1.	wodociąg	28 800
2.	ustęp splukiwany	26 238
3.	łazienka	26 147
4.	centralne ogrzewanie	20 767
5.	gaz sieciowy	5 855

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych, GUS.

Stan techniczny substancji mieszkaniowej w powiecie słupskim jest zróżnicowany, od mieszkań zlokalizowanych w nowoczesnych budynkach, do tych w zdegradowanych, wymagających działań modernizacyjnych.

W 2009 przeprowadzono remonty i modernizacje komunalnych zasobów mieszkaniowych w następującym zakresie:

Tabela 8 Remonty mieszkań (instalacji/elementów w budynkach komunalnych) – według stanu na 31.12.2009 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba mieszkań
1.	remonty kapitalne	3
2.	roboty remontowe – wymiana instalacji	160
3.	roboty remontowe – remont dachu	56
4.	roboty remontowe – wymiana stolarki budowlanej	97

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych, GUS

2.3.3 Infrastruktura techniczna

Układ drogowy i komunikacyjny

Układ komunikacyjny powiatu tworzą drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne.

Przez teren powiatu przebiegają:

- drogi krajowe:

Droga nr 6 (58 km), która przebiega przez następujące gminy:

- Damnica na odcinku 10,18 km
- Kobylnica na odcinku 7,18 km
- Potęgowo na odcinku 17,58 km

Droga nr 21 (28 km), która przebiega przez następujące gminy:

- Kobylnica na odcinku 16,91 km
- Ustka (wlot komunikacyjny ze Słupska aż do zachodniej części portu)

- drogi wojewódzkie o łącznej długości 154,69 km (w tym 8,92 km w granicach administracyjnych miast. Stan jakości dróg wojewódzkich w 12% jest dobry w 57,5% dostateczny i 30,5% zły. Są to drogi:

- Droga nr 203 Koszalin – Postomino – Ustka o długości 12,49 km
- Droga nr 206 Koszalin – Polanów – Miastko o długości 1,5 km
- Droga nr 208 Barcino – Wielin 20,62 km
- Droga nr 209 Warszkowo – Suchorze – Bytów 17,34 km
- Droga nr 209 Ustka - Słupsk – Mnichowo 31,6 km
- Droga nr 211 Nowa Dąbrowa - Puzdrowo 14,54 km
- Droga nr 213 Słupsk – Wicko – Celbowo 41,527 km

- drogi powiatowe 701,87 km, z czego:

- 577,97 km stanowią drogi utwardzone,
- 67,01 km stanowią drogi gruntowe,
- 56,89 km stanowią drogi powiatowe przekazane do gminy Słupsk w zarządzanie na okres 10 lat od dnia 28 września 2010 r.

Tabela 9 Wykaz km dróg zarządzanych przez ZDP w Słupsku na terenach gmin powiatu słupskiego

Gmina	Ilość km dróg powiatowych na terenie danej gminy
Słupsk	23,65
Smoldzino	90,71
Ustka	76,46
Damnica	48,14
Dębica Kaszubska	100,69
Główczyce	93,52
Kępice	88,21
Kobylnica	76,04
Potęgowo	50,74
Razem	648,16

Źródło: Zarząd Dróg Powiatowych w Słupsku.

- drogi gminne 959,4 km, z czego 428,1 km stanowią drogi utwardzone.

Tabela 10 Drogi gminne i powiatowe

DROGI PUBLICZNE GMINNE		
Drogi gminne w powiecie		
o nawierzchni twardej	km	1 087,2
o nawierzchni twardej ulepszonej	km	813,1
o nawierzchni gruntowej	km	3 701,5
DROGI PUBLICZNE POWIATOWE ZARZĄDZANE PRZEZ ZDP W SŁUPSKU		
Drogi powiatowe wg typu nawierzchni*		
o nawierzchni twardej	km	63,7
o nawierzchni twardej ulepszonej	km	514,27
o nawierzchni gruntowej	km	67,01

*Podane wartości nie uwzględniają 56,89 km dróg powiatowych przekazanych w zarządzanie do gminy Słupsk.

Źródło: Bank Danych Lokalnych – GUS, Zarząd Dróg Powiatowych w Słupsku, stan na dzień 31.12.2010r.

Dojazdy komunikacją publiczną do miejscowości z terenu powiatu zapewnia komunikacja autobusowa.

Znacznie ograniczona została rola transportu kolejowego. Istniejące na linii magistralnej Gdańsk – Szczecin spore stacje przeładunkowe w Potęgowie, Damnicy, Jezierzycach, Sycewicach, Kobylnica i Słonowice utraciły swoje znaczenie, sprowadzone praktycznie do roli przystanków osobowych (w Sycewicach działa nadal przesypania cementu). Likwidacja linii kolejowej do Bytowa i znaczne ograniczenie przewozów na linii do Szczecinka, przyczyniły się do obumarcia znaczącego niegdyś węzła lokalnego w Korzybiu. Transport drogowy, przejmujący ładunki od niewydolnej kolei, przyczynia się do rozwoju na terenie Powiatu baz logistycznych – na razie na niewielką skalę w Potęgowie, Kobylnicy (PTS INDEKA w Kobylnicy, SERVICE POINT DHL Expres Poland Sp. z o.o. w Kobylnicy). W gminie Kobylnica prowadzą też działalność trzy, średniej wielkości, firmy budownictwa drogowego (PRID KREŻEL Sp. z o.o. w Kobylnicy, FURGES Sp. z o.o. w Kończewie, ZRD FRAGRES w Kobylnicy).

Należy jednak mieć na uwadze, że miasto Słupsk i gminy powiatu słupskiego wyróżniają się dobrym powiązaniem transportem zbiorowym z uwagi na dostęp do magistralnej trasy kolejowej – SKM.

Gospodarka wodno - ściekowa

- **Sieć wodociągowa**

Zaopatrzenie w wodę mieszkańców powiatu odbywa się wyłącznie w oparciu o ujęcia wód podziemnych. Stopień zwodociągowania gmin jest zróżnicowany od 100% w gminie Ustka, 99% gm. Damnica, m. Ustka i gm. Słupsk, 98% gm. Głównicyce i Kobylnica, 92% Potęgowo, 95% Kępice, 92% Dębica Kaszubska. Długość czynnej sieci wodociągowej w powiecie aktualnie wynosi 875,70 km³. Aktualny stopień zwodociągowania w powiecie wynosi 95,82%.

Tabela 11 Sieć wodociągowa w powiecie słupskim

Wyszczególnienie	J.m.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
długość czynnej sieci rozdzielczej	km	761,3	779,9	816,1	847,4
sieć rozdzielcza na 100 km ²	km	33,0	33,8	35,4	36,8
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt	11 572	11 824	12 113	12 444
woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam ³	3 258,3	3 273,1	3 426,6	3 570,5
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	84 802	85 213	85 598	85 931
korzystający z instalacji w % ogółu ludności	%	91,8	91,9	92,1	92,2
zużycie wody na 1 mieszkańca	m ³	35,4	35,4	36,9	38,4
zużycie wody na 1 odbiorcę / korzystającego	m ³	38,4	38,4	40,0	41,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Długość czynnej sieci wodociągowej w powiecie słupskim w latach 2006-2009 wzrastała w miarę upływu lat. W roku 2009 wynosiła 847,4 km, tj. nastąpił wzrost długości czynnej sieci wodociągowej o 81,1 km.

Zużycie wody na jednego mieszkańca wyniosło 38,4m³ w roku 2009 i jest najwyższym zużyciem w przeciągu lat ubiegłych. Różnica zużycia wody na jednego mieszkańca w powiecie słupskim między rokiem 2006-2009 wyniosła 3m³.

Jakość wody pitnej w poszczególnych gminach powiatu słupskiego jest na zadowalającym poziomie. W większości przypadków gminy zapewniają 100% jakość w zakresie spełnienia parametrów fizykochemicznych (gmina Kępice, Smołdzino, miasto i gmina Ustka). W pozostałych gminach % wody spełniającej normy jest następujący: Gmina Damnica - 50%, Gmina Dębica Kaszubska – 87,15%, Gmina Kobylnica – 100%, Gmina Potęgowo - 80%, Gmina Słupsk – 98%.

Natomiast jeżeli chodzi o spełnianie norm bakteriologicznych to wszystkie gminy wchodzące w skład powiatu zapewniają 100% jakość wody pitnej.

³ Źródło: Dane GUS, wg. stanu na dzień 31.12.2010r.

Zaopatrzeniem w wodę mieszkańców poszczególnych gmin zajmują się:

- Gmina Damnica: Zakład Gospodarki Komunalnej w Damnicy – średnia wielkość produkcji 490,5 m³/d.
- Gmina Dębica Kaszubska: Zakład Gospodarki Komunalnej w Dębicy Kaszubskiej Sp. z o.o. - średnia wielkość produkcji 1491,56 m³/d, 98,3% całkowitego zaopatrzenia gminy.
- Gmina Główny: Zakład Usług Publicznych w Głównych Sp. z o.o. – średnia wielkość produkcji 786,7 m³/d;
- Gmina Kępcice: Zakład Energetyki Ciepłej w Kępicach – średnia wielkość produkcji 450 m³/d, 45% całkowitego zaopatrzenia gminy oraz Zakład Usług Wodnych w Słupsku – średnia wielkość produkcji 160 m³/d; 40% całkowitego zaopatrzenia gminy.
- Gmina Kobylnica: „Wodociągi Słupsk” Sp. z o.o. w Słupsku – 100 % całkowitego zaopatrzenia gminy.
- Gmina Potęgowo: Zakład Usług Publicznych Zakład Budżetowy w Potęgowie – średnia wielkość produkcji 828,00 m³/d, 95 % całkowitego zaopatrzenia gminy.
- Gmina Słupsk: Zakład Gospodarki Komunalnej Jezierzycy – 95,2% całkowitego zaopatrzenia gminy; Rejonowy Zakład Infrastruktury - Redzikowo – średnia wielkość produkcji 33 m³/d; 1,6% całkowitego zaopatrzenia gminy; Wodociągi Słupsk – Głobino: średnia wielkość produkcji 62 m³/d, 3,2% całkowitego zaopatrzenia gminy.
- Gmina Smoldzino: Zakład Gospodarki Komunalnej w Smoldzinie.
- Gmina Ustka: Zakład Usług Wodnych Sp. z o.o. w Słupsku: 100% całkowitego zaopatrzenia gminy.
- Miasto Ustka: Wodociągi Ustka Sp. z o.o.: średnia wielkość produkcji 2 981 m³/d, 100% całkowitego zaopatrzenia gminy.

- **Sieć kanalizacyjna**

Ogólna długość sieci kanalizacyjnej z przyłączami w powiecie słupskim wynosi 631,6 km. Z sieci kanalizacyjnej korzysta 59 897 osób, tj. 64,2% ludności powiatu. Do sieci kanalizacyjnej przyłączone jest 8 713 budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania.

Tabela 12 Sieć kanalizacyjna w powiecie słupskim

Wyszczególnienie	J.m.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	547,2	566,0	561,6	631,6
sieć rozdzielcza na 100 km ²	km	23,7	24,6	24,4	27,4
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	8 277	11 824	8 423	8 713
ścieki odprowadzone	dam ³	3 214,8	3 412,9	3 253,6	3 213,4
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	58 076	58 562	59 402	59 897
korzystający z instalacji w % ogółu ludności	%	62,9	63,2	63,9	64,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Tabela 13 Sieć kanalizacyjna w gminach powiatu słupskiego

Gmina	Długość w km	Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania
G. m. Ustka	29,1	1 040
G. Kępice	16,0	707
G. Damnica	60,5	574
G. Dębica Kaszubska	52,5	926
G. Główny	14,9	809
G. Kobylnica	140,26	1 806
G. Potęgowo	45,9	563
G. Słupsk	162,7	1 913
G. Smółdzino	2,0	82
G. Ustka	165,7	956
POWIAT SŁUPSKI	689,56	8 336

Źródło: Dane ze Starostwa Powiatowego w Słupsku.

Stopień skanalizowania gmin powiatu słupskiego jest zróżnicowany: od 99,8% w mieście Ustka, 92% gmina Ustka, gmina Słupsk 83%, 80% Damnica, Główny – 78,6%, 69,5% Dębica Kaszubska, Potęgowo i Kobylnica 76%, Potęgowo, 51,01% Kępice i tylko 5% gmina Smółdzino. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w powiecie aktualnie wynosi 631,6 km⁴. Aktualny średni stopień skanalizowania w powiecie wynosi 64,8%.

W zakresie odbioru i oczyszczania ścieków w poszczególnych gminach powiatu funkcjonują następujące oczyszczalnie ścieków:

Tabela 14 Oczyszczalnie ścieków na terenie powiatu słupskiego

Lokalizacja oczyszczalni (obsługa jakiej gminy)	Typ oczyszczalni	Parametry	Uwagi
G. m. Ustka	sposoby oczyszczania: mechaniczno-biologiczny	Max wydajność: przepustowość projektowa [m ³ /d]: 10 136; obciążenie [RLM]: 63 000 Średnia moc przerobowa: ilość odbieranych ścieków w m ³ /d: 5 624,5	Oczyszczalnia ścieków: Ustka lokalizacja: Ustka użytkownik (prowadzący instalację): Wodociągi Ustka Sp. z o.o. % redukcji ładunku: BZT5 98,7; CHZT 94,6; fosfor og. 96,0; azot og. 83,6; zawiesina 98,0 Ilość wytworzonych osadów ściekowych [tsm/rok]: 702 Sposób zagospodarowania osadów: unieszkodliwienie poprzez składowanie Odbiornik oczyszczonych ścieków: rzeka Słupia
G. Kępice	sposoby oczyszczania: mechaniczno-biologiczny	Max wydajność: przepustowość projektowa [m ³ /d]: 1000; obciążenie [RLM]: 21800 Średnia moc przerobowa:	Oczyszczalnia ścieków: Kępice lokalizacja: Kępice użytkownik (prowadzący instalację): Zakład Energetyki Ciepłej w Kępicach % redukcji ładunku: BZT5 53,8; CHZT 65,3; fosfor og. 32,2; azot og. 87,1; zawiesina 59 Ilość wytworzonych osadów ściekowych [tsm/rok] – 9820 Sposób zagospodarowania osadów: unieszkodliwienie poprzez składowanie na składowisku przemysłowym w Obłężu

⁴ Źródło: Dane GUS, wg. stanu na dzień 31.12.2010r.

Lokalizacja oczyszczalni (obsługa jakiej gminy)	Typ oczyszczalni	Parametry	Uwagi
		ilość odbieranych ścieków w m ³ /d: 3 500	Odbiornik oczyszczonych ścieków: rzeka Wieprza.
G. Damnica		Max wydajność: Średnia moc przerobowa:	<p>Oczyszczalnia ścieków: Damnica lokalizacja: Damnica użytkownik (prowadzący instalację): ZGK Damnica ilość odbieranych ścieków w m³/d: 140 przepustowość projektowa [m³/d]: 300, obciążenie [RLM]: 1667 sposoby oczyszczania: biologiczny % redukcji ładunku : BZT5 96; CHZT 95; fosfor og. bd; azot og. bd; zawiesina 94 Ilość wytworzonych osadów ściekowych [tsm/rok]: 30 Sposób zagospodarowania osadów: unieszkodliwienie poprzez składowanie Odbiornik oczyszczonych ścieków: rzeka Charstnica</p> <p>Oczyszczalnia ścieków: Bobrowniki lokalizacja: Bobrowniki użytkownik (prowadzący instalację): ZGK Damnica ilość odbieranych ścieków w m³/d: 126 przepustowość projektowa [m³/d]: 336; obciążenie [RLM]: 1840 sposoby oczyszczania: biologiczny % redukcji ładunku : BZT5 89; CHZT 96; fosfor og. bd; azot og. bd; zawiesina 91 Ilość wytworzonych osadów ściekowych [tsm/rok]: 24 Sposób zagospodarowania osadów: unieszkodliwienie poprzez składowanie Odbiornik oczyszczonych ścieków: rzeka Łupawa</p> <p>Oczyszczalnia ścieków: Karzniczka lokalizacja: Karzniczka użytkownik (prowadzący instalację): ZGK Damnica ilość odbieranych ścieków w m³/d: 66 przepustowość projektowa [m³/d]: 68; obciążenie [RLM]: 350 sposoby oczyszczania: biologiczny % redukcji ładunku : BZT5 98; CHZT 91; fosfor og. bd; azot og. bd; zawiesina 90 Ilość wytworzonych osadów ściekowych [tsm/rok]: 15 Sposób zagospodarowania osadów: unieszkodliwienie poprzez składowanie Odbiornik oczyszczonych ścieków: rzeka Charstnica</p>
G. Dębica Kaszubska		Max wydajność: Średnia moc przerobowa:	<p>Oczyszczalnia ścieków: Dębica Kaszubska lokalizacja: Dębica Kaszubska użytkownik (prowadzący instalację): Zakład Gospodarki Komunalnej w Dębicy Kaszubskiej Sp. z o.o. ilość odbieranych ścieków w m³/d: 522,7 przepustowość projektowa [m³/d]: 1550; obciążenie [RLM]: 14880 sposoby oczyszczania: mechaniczno-biologiczny % redukcji ładunku: BZT5 99,63; CHZT 98,34; fosfor og. 98,67; azot og. 89,20; zawiesina 98,57 Ilość wytworzonych osadów ściekowych [tsm/rok]: 84,53 Sposób zagospodarowania osadów: unieszkodliwienie poprzez odwadnianie oraz składowanie Odbiornik oczyszczonych ścieków: rzeka Skotawa</p> <p>Oczyszczalnia ścieków: Borzęcino lokalizacja: Borzęcino użytkownik (prowadzący instalację): Zakład Gospodarki</p>

Lokalizacja oczyszczalni (obsługa jakiej gminy)	Typ oczyszczalni	Parametry	Uwagi
			<p>Komunalnej w Dębnicy Kaszubskiej Sp. z o.o. ilość odbieranych ścieków w m³/d: 41,4 przepustowość projektowa [m³/d]: 60; obciążenie [RLM]: 375 sposoby oczyszczania: mechaniczno-biologiczny % redukcji ładunku: BZT5 94,37; CHZT 82,29; fosfor og. bd; azot og. bd; zawiesina 89,55 Ilość wytworzonych osadów ściekowych [tsm/rok] 3,0 Sposób zagospodarowania osadów: unieszkodliwienie poprzez składowanie Odbiornik oczyszczonych ścieków: rzeka Graniczna</p> <p>Oczyszczalnia ścieków: Motarzyno lokalizacja: Motarzyno użytkownik (prowadzący instalację): Zakład Gospodarki Komunalnej w Dębnicy Kaszubskiej Sp. z o.o. ilość odbieranych ścieków w m³/d: 41,5 przepustowość projektowa [m³/d]: 48; obciążenie [RLM]: 360 sposoby oczyszczania: mechaniczny % redukcji ładunku: BZT5 79,49; CHZT 70,88; fosfor og. bd; azot og. bd; zawiesina 85,96 Ilość wytworzonych osadów ściekowych [tsm/rok] 3,0 Sposób zagospodarowania osadów: unieszkodliwienie poprzez składowanie Odbiornik oczyszczonych ścieków: rów melioracyjny</p> <p>Oczyszczalnia ścieków: Gogolewo lokalizacja: Gogolewo użytkownik (prowadzący instalację): Zakład Gospodarki Komunalnej w Dębnicy Kaszubskiej Sp. z o.o. ilość odbieranych ścieków w m³/d: 27,8 przepustowość projektowa [m³/d]: 50; obciążenie [RLM]: 525 sposoby oczyszczania: mechaniczno-biologiczny % redukcji ładunku: BZT5 63,96; CHZT 71,20; fosfor og. bd; azot og. bd; zawiesina 79,2 Ilość wytworzonych osadów ściekowych [tsm/rok] 3,0 Sposób zagospodarowania osadów: unieszkodliwienie poprzez składowanie Odbiornik oczyszczonych ścieków: Ciek Gogolewski</p> <p>Oczyszczalnia ścieków: Budowo lokalizacja: Budowo użytkownik (prowadzący instalację): Zakład Gospodarki Komunalnej w Dębnicy Kaszubskiej Sp. z o.o. ilość odbieranych ścieków w m³/d: 32,8 przepustowość projektowa [m³/d]: 135; obciążenie [RLM]: 450 sposoby oczyszczania: mechaniczno-biologiczny % redukcji ładunku: BZT5 95,96; CHZT 89,67; fosfor og. bd; azot og. bd; zawiesina 96,62 Ilość wytworzonych osadów ściekowych [tsm/rok] 3,0 Sposób zagospodarowania osadów: unieszkodliwienie poprzez składowanie Odbiornik oczyszczonych ścieków: rzeka Skotawa</p>
G. Główczyce		Max wydajność: Średnia moc przerobowa:	<p>Oczyszczalnia ścieków: Główczyce lokalizacja: Główczyce użytkownik (prowadzący instalację): Zakład Usług Publicznych w Główczycach Sp. z o.o. ilość odbieranych ścieków w m³/d: 142,17 przepustowość projektowa [m³/d]: 200; obciążenie [RLM]: 1500 sposoby oczyszczania: mechaniczno-biologiczny</p>

Lokalizacja oczyszczalni (obsługa jakiej gminy)	Typ oczyszczalni	Parametry	Uwagi
			<p>% redukcji ładunku: bd uzyskany efekt oczyszczenia ścieków (ścieki oczyszczone): BZT5 22 mgO₂/dm³; CHZT 80 mgO₂/dm³; fosfor og. 320,4 mg/dm³; azot og. 70,0 mg/dm³; zawiesina 37 mg/dm³ Ilość wytworzonych osadów ściekowych [tsm/rok] 20 Sposób zagospodarowania osadów: unieszkodliwianie poprzez składowanie na składowisku odpadów w Chlewnicy; kompostowanie w Zakładzie Unieszkodliwiania Odpadów w Bierkowie Odbiornik oczyszczonych ścieków: Ciek Głównycki</p> <p>Oczyszczalnia ścieków: Poblocie lokalizacja: Poblocie użytkownik (prowadzący instalację): Zakład Usług Publicznych w Głównych Sp. z o.o. ilość odbieranych ścieków w m³/d: 14,38 przepustowość projektowa [m³/d]: 44; obciążenie [RLM]: 160 sposoby oczyszczania: mechaniczno-biologiczny % redukcji ładunku: bd uzyskany efekt oczyszczenia ścieków (ścieki oczyszczone): BZT5 213 mgO₂/ dm³; CHZT 223 mgO₂/dm³; fosfor og. bd; azot og. bd; zawiesina 6,7 mg/dm³ Ilość wytworzonych osadów ściekowych [tsm/rok] - 1 Sposób zagospodarowania osadów: unieszkodliwianie poprzez składowanie na składowisku odpadów w Chlewnicy; kompostowanie w Zakładzie Unieszkodliwiania Odpadów w Bierkowie Odbiornik oczyszczonych ścieków: kanał A Poblocie</p> <p>Oczyszczalnia ścieków: Górzyno Lokalizacja: Górzyno użytkownik (prowadzący instalację): Zakład Usług Publicznych w Głównych Sp. z o.o. ilość odbieranych ścieków w m³/d: 17,72 przepustowość projektowa [m³/d]: 30, obciążenie [RLM]: bd sposoby oczyszczania: mechaniczno-biologiczny % redukcji ładunku: bd uzyskany efekt oczyszczenia ścieków (ścieki oczyszczone): BZT5 40 mgO₂/dm³; CHZT 150 mgO₂/dm³; fosfor og. bd; azot og. bd; zawiesina 50 mg/dm³ Ilość wytworzonych osadów ściekowych [tsm/rok]: 1 Sposób zagospodarowania osadów: unieszkodliwianie poprzez składowanie na składowisku odpadów w Chlewnicy; kompostowanie w Zakładzie Unieszkodliwiania Odpadów w Bierkowie Odbiornik oczyszczonych ścieków: rzeka Rzechcinka</p> <p>Oczyszczalnia ścieków: Stowięcino lokalizacja: Stowięcino użytkownik (prowadzący instalację): Zakład Usług Publicznych w Głównych Sp. z o.o. ilość odbieranych ścieków w m³/d: 43,98 przepustowość projektowa [m³/d]: 41; obciążenie [RLM]: 250 sposoby oczyszczania: mechaniczno-biologiczny % redukcji ładunku: bd uzyskany efekt oczyszczenia ścieków (ścieki oczyszczone): BZT5 113 mgO₂/dm³; CHZT 297 mgO₂/dm³; fosfor og. 25 mg/dm³; azot og. 60 mg/dm³; zawiesina 105 mg/dm³</p>

Lokalizacja oczyszczalni (obsługa jakiej gminy)	Typ oczyszczalni	Parametry	Uwagi
			<p>Ilość wytworzonych osadów ściekowych [tsm/rok] - 1 Sposób zagospodarowania osadów: unieszkodliwienie poprzez składowanie na składowisku odpadów w Chlewnicy; kompostowanie w Zakładzie Unieszkodliwiania Odpadów w Bierkowie Odbiornik oczyszczonych ścieków: rzeka Rzechcinka</p> <p>Oczyszczalnia ścieków: Szczypkowice lokalizacja: Szczypkowice użytkownik (prowadzący instalację): bd ilość odbieranych ścieków w m³/d: bd przepustowość projektowa [m³/d]: 75; obciążenie [RLM]: 500 sposoby oczyszczania: mechaniczno-biologiczny % redukcji ładunku - bd Ilość wytworzonych osadów ściekowych [tsm/rok] - bd Sposób zagospodarowania osadów: unieszkodliwienie poprzez składowanie na składowisku odpadów w Chlewnicy; kompostowanie w Zakładzie Unieszkodliwiania Odpadów w Bierkowie Odbiornik oczyszczonych ścieków: rzeka Warblinka</p> <p>Oczyszczalnia ścieków: Żoruchowo lokalizacja: Żoruchowo użytkownik (prowadzący instalację): Spółdzielnia Mieszkaniowa Żoruchowo ilość odbieranych ścieków w m³/d: bd przepustowość projektowa [m³/d]: 100; obciążenie [RLM]: 86 sposoby oczyszczania: mechaniczno-biologiczny % redukcji ładunku: BZT5 bd; CHZT bd; fosfor og. bd; azot og. bd; zawiesina bd Ilość wytworzonych osadów ściekowych [tsm/rok] - bd Sposób zagospodarowania osadów: bd Odbiornik oczyszczonych ścieków: rzeka Brodniczka</p>
G. Kobylnica		Max wydajność: Średnia moc przerobowa:	<p>Oczyszczalnia ścieków w Słupsku. Oczyszcza ścieki z Miasta Słupska oraz gmin ościennych – Słupsk i Kobylnica. Jest oczyszczalnią mechaniczno-biologiczną, przystosowaną do głębokiego usuwania związków biogenych w trójfazowym, modyfikowanym procesie Bardenpho, w technologii osadu czynnego uzupełnionym komorą predenitryfikacji oraz z dodatkowym chemicznym strącaniem związków fosforu za pomocą soli żelaza. Obciążenie ładunkowe oczyszczalni kształtuje się obecnie na poziomie ok. 200 000 RLM, zaś średni przepływ dobowy za rok 2011 wyniósł ok. 20 000 m³/d. Oczyszczalnia przewidziana jest do odbioru i oczyszczania ścieków w ilości:</p> <ul style="list-style-type: none"> • w okresie bez opadów: Q_{d.śr.} - 40 000 m³/d, Q_{h.śr.} - 2 300 m³/h; • w okresie opadów: Q_{d.max} - 60 000 m³/d, Q_{h.max} - 3 600 m³/h; <p>przy obciążeniu ładunkiem zanieczyszczeń pochodzącym od 229 500 mieszkańców równoważnych (RLM). W skład oczyszczalni wchodzi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • oczyszczanie mechaniczne: <ul style="list-style-type: none"> – komora regulacji przepływu; – stacja krat – wyposażona w dwie kraty mechaniczne o prześwicie 6 mm oraz dodatkową kratę ręczną;

Lokalizacja oczyszczalni (obsługa jakiej gminy)	Typ oczyszczalni	Parametry	Uwagi
			<ul style="list-style-type: none"> – kompaktowa stacja zlewna ścieków dowożonych taborem asenizacyjnym ze zbiornikiem o pojemności 150 m³; – pompownia wewnętrzna do zawracania wód ze strumieni osadowych; – piaskownik przedmuchiwany z odtłuszczaczem , – zadaszone i osłonięte stanowisko odbioru skratek i piasku; – osadniki wstępne radialne o średnicy Ø34 m – szt. 1; – zbiornik retencyjno-przelewowy o średnicy Ø34 m – szt. 1 (zaadaptowany z istniejącego osadnika wstępnego) – osadnik wstępny, radialny – zbiornik i stacja odbioru nieczystości ciekłych <p>Ścieki dopływające do oczyszczalni są wstępnie cedzone przed wprowadzeniem ich do rurociągu tłocznego z miasta do oczyszczalni. Pierwszym obiektem na drodze przepływu ścieków jest komora regulacji przepływu(KRP) zlokalizowana przy stacji krat. Zadaniem tej komory, obok pełnienia roli komory rozprężnej dla dopływających ścieków, jest regulacja natężenia przepływu ścieków kierowanych w danej chwili do oczyszczenia. Celem jest to, aby natężenie dopływających ścieków nie przekraczało ustalonej dopuszczalnej wartości Q_{dop}- 3600m³/h.</p> <ul style="list-style-type: none"> • oczyszczanie biologiczne <ul style="list-style-type: none"> – komora połączeniowa i rozdział ścieków do selektora; – komora osadu czynnego: trzy komory kaskadowe o łącznej pojemności 30 060 m³, z możliwością regulacji pojemności poszczególnych stref (defosfatacji, nityfikacji, denityfikacji) oraz napowietrzaniem drobnopęcherzykowym; – stacja dmuchaw wyposażona w cztery dmuchawy o wydajności ok. 6 200 m³/h; – osadniki wtórne radialne o średnicy Ø40 m, szt. 4; – pompownia osadu recykulowanego i nadmiernego; – selektor – komora pre-denityfikacji; – stacja chemicznego wspomaganie defosfatacji; – stacja dozowania koagulantu PIX ze zbiornikiem o pojemności 40 m³; <p>Na stopniu biologicznym odbywa się dalsze oczyszczanie ścieków do składu umożliwiającego wprowadzenie ich do rzeki Słupi.</p> <ul style="list-style-type: none"> • gospodarka osadowa <ul style="list-style-type: none"> – zagęszczacze grawitacyjne z mieszadłami wolnoobrotowymi; – pompownia osadu wstępnego; – stacja zagęszczania mechanicznego osadu nadmiernego wyposażona w zagęszczarki bębnowe wolnoobrotowe, stację polimerów i stację pomp; – zamknięte komory fermentacyjne o pojemności 1 620 m³ każda - szt. 2;

Lokalizacja oczyszczalni (obsługa jakiej gminy)	Typ oczyszczalni	Parametry	Uwagi
			<ul style="list-style-type: none"> – zamknięta komora fermentacyjna o pojemności 2 500 m³ - szt. 1; – instalacja do pasteryzacji odpadów flotacyjnych; – otwarta komora fermentacyjna do fermentacji zimnej; – dezintegracja ultradźwiękowa osadu nadmiernego – mechaniczne końcowe odwodnienie osadu na wirówce na wirówkach; – kompostowanie osadu. Instalacja ta została wykonana w technologii pryzmy przetrzucanej przystosowanej do recyklingu organicznego 20 000 ton odpadów biodegradowalnych rocznie, z czego osady ściekowe mogą stanowić maksymalnie ok. 13 000 t/r. Produktem końcowym procesu kompostowania jest kompost BIOTOP posiadający status nawozu organicznego nadany Decyzją Ministra Rolnictwa, będący jednocześnie dopuszczeniem do obrotu handlowego. Kompost sprzedawany jest na rynku lokalnym pod reżimami konkretnych norm jakościowych. - rezerwowa kotłownia gazowa wyposażona w kotły o mocy 270 kW każdy – szt. 3; – zbiornik membranowy biogazu o pojemności 170 m³; – generator biogazowy o maksymalnej produkcji energii cieplnej ok. 387 kW i energii elektrycznej ok. 260 kW; – generator biogazowy o maksymalnej produkcji energii cieplnej ok. 480 kW i energii elektrycznej ok. 340 kW – 2 szt.; <p>Realizacja inwestycji polegających na rozbudowie węzła osadowego pozwoliła na większą redukcję masy osadów – zarówno poprzez redukcję masy organicznej w procesach stabilizacji i dezintegracji ultradźwiękowej, jak również większą redukcję wody zawartej w osadach w procesach odwodnienia. W efekcie następuje całkowite unieszkodliwienie i wykorzystanie osadów w procesie kompostowania, z uwzględnieniem zarówno wzrostu produkcji osadów (dodatkowe ścieki z gmin ościennych), jak i przewidywanej ilości dowożonych odpadów poflotacyjnych (tłuszczy), stanowiącym poważny problem odpadowy w regionie słupskim.</p>
G. Potęgowo		Max wydajność: Średnia moc przerobowa:	<p>Oczyszczalnia ścieków: Grapice Lokalizacja: Grapice użytkownik (prowadzący instalację): Zakład Usług Publicznych Z.B. w Potęgowie</p> <p>ilość odbieranych ścieków w m³/d: 34,22 przepustowość projektowa [m³/d]: 50,00; obciążenie [RLM]: 350</p> <p>sposoby oczyszczania: mechaniczno-biologiczny % redukcji ładunku: BZT5 97; CHZT 90; fosfor og. 72; azot og. 75; zawiesina 90</p> <p>Ilość wytworzonych osadów ściekowych [tsm/rok]: 1,02 Sposób zagospodarowania osadów: unieszkodliwienie poprzez składowanie na składowisku odpadów w Chlewnicy; kompostowanie w Zakładzie Unieszkodliwiania Odpadów w Bierkowie</p> <p>Odbiornik oczyszczonych ścieków: rów melioracyjny, rzeka</p>

Lokalizacja oczyszczalni (obsługa jakiej gminy)	Typ oczyszczalni	Parametry	Uwagi
			<p>Darżynka (dopływ Łupawy)</p> <p>Oczyszczalnia ścieków: Grąbkowo lokalizacja: Grąbkowo użytkownik (prowadzący instalację): Zakład Usług Publicznych Z.B. w Potęgowie ilość odbieranych ścieków w m³/d: 16,27 przepustowość projektowa [m³/d]: 28,40, obciążenie [RLM]: 240 sposoby oczyszczania: mechaniczno-biologiczny % redukcji ładunku: BZT5 85; CHZT 81; fosfor og. bd; azot og. bd; zawiesina 93 Ilość wytworzonych osadów ściekowych [tsm/rok]: 0,49 Sposób zagospodarowania osadów: unieszkodliwianie poprzez składowanie na składowisku odpadów w Chlewnicy; kompostowanie w Zakładzie Unieszkodliwiania Odpadów w Bierkowie Odbiornik oczyszczonych ścieków: rów melioracyjny Ciek Grąbkowski (dopływ Łupawy)</p> <p>Oczyszczalnia ścieków: Karznica lokalizacja: Karzniczka użytkownik (prowadzący instalację): Zakład Usług Publicznych Z.B. w Potęgowie ilość odbieranych ścieków m³/d: 21,46 przepustowość projektowa [m³/d]: 37,80; obciążenie [RLM]: 300 sposoby oczyszczania: mechaniczno-biologiczny % redukcji ładunku: BZT5 96; CHZT 95; fosfor og. bd; azot og. bd; zawiesina 91 Ilość wytworzonych osadów ściekowych [tsm/rok]: 0,64 Sposób zagospodarowania osadów: unieszkodliwianie poprzez składowanie na składowisku odpadów w Chlewnicy; kompostowanie w Zakładzie Unieszkodliwiania Odpadów w Bierkowie Odbiornik oczyszczonych ścieków: rzeka Rębówka (dopływ Łupawy)</p> <p>Oczyszczalnia ścieków: Łupawa lokalizacja: Łupawa użytkownik (prowadzący instalację): Zakład Usług Publicznych Z.B. w Potęgowie ilość odbieranych ścieków w m³/d: 146,47 przepustowość projektowa: 242,00 [m³/d], obciążenie [RLM]: 1850 sposoby oczyszczania: mechaniczno-biologiczny % redukcji ładunku: BZT5 96; CHZT 95; fosfor og. bd; azot og. bd; zawiesina 91 Ilość wytworzonych osadów ściekowych w tsm/rok: 4,94 Sposób zagospodarowania osadów: unieszkodliwianie poprzez składowanie na składowisku odpadów w Chlewnicy; kompostowanie w Zakładzie Unieszkodliwiania Odpadów w Bierkowie Odbiornik oczyszczonych ścieków: rzeka Łupawa</p> <p>Oczyszczalnia ścieków: Potęgowo lokalizacja: Potęgowo użytkownik (prowadzący instalację): Zakład Usług Publicznych Z.B. w Potęgowie ilość odbieranych ścieków w m³/d: 143,94 przepustowość projektowa: 230,00 [m³/d], obciążenie [RLM]: 2400 sposoby oczyszczania: mechaniczno-biologiczny % redukcji ładunku: BZT5 97; CHZT 95; fosfor og. bd; azot og. bd; zawiesina 98 Ilość wytworzonych osadów ściekowych [tsm/rok]: 4,71</p>

Lokalizacja oczyszczalni (obsługa jakiej gminy)	Typ oczyszczalni	Parametry	Uwagi
			<p>Sposób zagospodarowania osadów: unieszkodliwianie poprzez składowanie na składowisku odpadów w Chlewnicy; kompostowanie w Zakładzie Unieszkodliwiania Odpadów w Bierkowie Odbiornik oczyszczonych ścieków: rzeka Darżynka (dopływ Łupawy)</p> <p>Oczyszczalnia ścieków: Skórowo lokalizacja: użytkownik (prowadzący instalację): Zakład Usług Publicznych Z.B. w Potęgowie ilość odbieranych ścieków w m³/d: 48,72 przepustowość projektowa: 53,00 [m³/d]; obciążenie [RLM]: 355 sposoby oczyszczania: mechaniczno-biologiczny % redukcji ładunku: BZT5 98; CHZT 97; fosfor og. bd; azot og. bd; zawiesina 99 Ilość wytworzonych osadów ściekowych [tsm/rok]: 1,41 Sposób zagospodarowania osadów: unieszkodliwianie poprzez składowanie na składowisku odpadów w Chlewnicy; kompostowanie w Zakładzie Unieszkodliwiania Odpadów w Bierkowie Odbiornik oczyszczonych ścieków: Struga Czerwieniecka (dopływ Łeby)</p> <p>Oczyszczalnia ścieków: Warcimino lokalizacja: Warcimino użytkownik (prowadzący instalację): Zakład Usług Publicznych Z.B. w Potęgowie ilość odbieranych ścieków w m³/d: 11,19 przepustowość projektowa: 35,00 [m³/d]; obciążenie [RLM]: 100 sposoby oczyszczania: mechaniczno-biologiczny % redukcji ładunku: BZT5 94; CHZT 87; fosfor og. 78; azot og. 64; zawiesina 90 Ilość wytworzonych osadów ściekowych [tsm/rok]: 0,37 Sposób zagospodarowania osadów: unieszkodliwianie poprzez składowanie na składowisku odpadów w Chlewnicy; kompostowanie w Zakładzie Unieszkodliwiania Odpadów w Bierkowie Odbiornik oczyszczonych ścieków: rzeka Pogorzelica (dopływ Łeby)</p>
G. Słupsk		Max wydajność: Średnia moc przerobowa	<p>Oczyszczalnia ścieków: Bukówka lokalizacja: Bukówka użytkownik (prowadzący instalację): ZGK Spółka z o.o. Jezierzycze ilość odbieranych ścieków w m³/d: bd przepustowość projektowa: 50 [m³/d]; obciążenie [RLM]: bd sposoby oczyszczania: bd % redukcji ładunku: bd Ilość wytworzonych osadów ściekowych (tsm/rok) – 1 Sposób zagospodarowania osadów: unieszkodliwianie poprzez składowanie na składowisku w Bierkowie Odbiornik oczyszczonych ścieków: rów - dopływ rzeki Stupi</p> <p>Oczyszczalnia ścieków: Grąsino lokalizacja: Grąsino użytkownik (prowadzący instalację): ZGK Spółka z o.o. Jezierzycze ilość odbieranych ścieków w m³/d: bd przepustowość projektowa: 50 [m³/d]; obciążenie [RLM]: bd sposoby oczyszczania: bd % redukcji ładunku: bd</p>

Lokalizacja oczyszczalni (obsługa jakiej gminy)	Typ oczyszczalni	Parametry	Uwagi
			<p>Ilość wytworzonych osadów ściekowych (tsm/rok) – 1 Sposób zagospodarowania osadów: unieszkodliwienie poprzez składowanie na składowisku w Bierkowie , osady ściekowe o kodzie 190805 są unieszkodliwiane w przyłomie energetycznej Odbiornik oczyszczonych ścieków: rzeka Głaźna poprzez ciek</p> <p>Oczyszczalnia ścieków: Kusowo lokalizacja: Kusowo użytkownik (prowadzący instalację): ZGK Spółka z o.o. Jezierzycze ilość odbieranych ścieków w m³/d: bd przepustowość projektowa: 100 [m³/d]; obciążenie [RLM]: bd m³ sposoby oczyszczania: bd % redukcji ładunku: bd</p> <p>Ilość wytworzonych osadów ściekowych (tsm/rok) – 1 Sposób zagospodarowania osadów: unieszkodliwienie poprzez składowanie na składowisku w Bierkowie , osady ściekowe o kodzie 190805 są unieszkodliwiane w przyłomie energetycznej Odbiornik oczyszczonych ścieków: rzeka Głaźna poprzez rów</p> <p>Oczyszczalnia ścieków: Krępa Słupska lokalizacja: Krępa Słupska użytkownik (prowadzący instalację): ZGK Spółka z o.o. Jezierzycze ilość odbieranych ścieków w m³/d: bd przepustowość projektowa: 100 [m³/d]; obciążenie [RLM]: bd sposoby oczyszczania: bd % redukcji ładunku: bd</p> <p>Ilość wytworzonych osadów ściekowych (tsm/rok) – 1 Sposób zagospodarowania osadów: unieszkodliwienie poprzez składowanie na składowisku w Bierkowie , osady ściekowe o kodzie 190805 są unieszkodliwiane w przyłomie energetycznej Odbiornik oczyszczonych ścieków: rzeka Głaźna poprzez ciek</p> <p>Oczyszczalnia ścieków: Jezierzycze Osiedla lokalizacja: Jezierzycze Osiedla użytkownik (prowadzący instalację): ZGK Spółka z o.o. Jezierzycze ilość odbieranych ścieków w m³/d: bd przepustowość projektowa: 247 [m³/d]; obciążenie [RLM]: bd sposoby oczyszczania: bd % redukcji ładunku: bd</p> <p>Ilość wytworzonych osadów ściekowych (tsm/rok) – 1,8 Sposób zagospodarowania osadów: unieszkodliwienie poprzez składowanie na składowisku w Bierkowie , osady ściekowe o kodzie 190805 są unieszkodliwiane w przyłomie energetycznej Odbiornik oczyszczonych ścieków: ziemia poprzez rów</p> <p>Oczyszczalnia ścieków: Bruskowo Wielkie lokalizacja: Bruskowo Wielkie użytkownik (prowadzący instalację): ZGK Spółka z o.o. Jezierzycze</p>

Lokalizacja oczyszczalni (obsługa jakiej gminy)	Typ oczyszczalni	Parametry	Uwagi
			<p>ilość odbieranych ścieków w m³/d: bd przepustowość projektowa: 200 [m³/d]; obciążenie [RLM]: bd sposoby oczyszczania: bd % redukcji ładunku: bd Ilość wytworzonych osadów ściekowych (tsm/rok) – 2 Sposób zagospodarowania osadów: unieszkodliwianie poprzez składowanie na składowisku w Bierkowie , osady ściekowe o kodzie 190805 są unieszkodliwiane w przyźmie energetycznej Odbiornik oczyszczonych ścieków: rzeka Moszczeniczka poprzez rów</p> <p>Oczyszczalnia ścieków: Rogawica lokalizacja: Rogawica użytkownik (prowadzący instalację): ZGK Spółka z o.o. Jezierzycze ilość odbieranych ścieków w m³/d: bd przepustowość projektowa: bd [m³/d]; obciążenie [RLM]: bd sposoby oczyszczania: mechaniczno-biologiczny % redukcji ładunku: bd Ilość wytworzonych osadów ściekowych (tsm/rok) – 1 Sposób zagospodarowania osadów: unieszkodliwianie poprzez składowanie na składowisku w Bierkowie , osady ściekowe o kodzie 190805 są unieszkodliwiane w przyźmie energetycznej Odbiornik oczyszczonych ścieków: poprzez rów do ziemi</p> <p>Oczyszczalnia ścieków: Jezierzycze SHR lokalizacja: Jezierzycze użytkownik (prowadzący instalację): ZGK Spółka z o.o. Jezierzycze ilość odbieranych ścieków w m³/d: bd przepustowość projektowa: 73 [m³/d]; obciążenie [RLM]: bd sposoby oczyszczania: mechaniczno-biologiczny % redukcji ładunku: bd Ilość wytworzonych osadów ściekowych (tsm/rok) – 1 Sposób zagospodarowania osadów: unieszkodliwianie poprzez składowanie na składowisku w Bierkowie , osady ściekowe o kodzie 190805 są unieszkodliwiane w przyźmie energetycznej Odbiornik oczyszczonych ścieków: rów melioracyjnyjny</p> <p>Oczyszczalnia ścieków: Kukowo lokalizacja: Kukowo użytkownik (prowadzący instalację): ZGK Spółka z o.o. Jezierzycze ilość odbieranych ścieków w m³/d: bd przepustowość projektowa: 24,5 [m³/d]; obciążenie [RLM]: bd sposoby oczyszczania: bd % redukcji ładunku: bd Ilość wytworzonych osadów ściekowych (tsm/rok) – 1 Sposób zagospodarowania osadów: unieszkodliwianie poprzez składowanie na składowisku w Bierkowie , osady ściekowe o kodzie 190805 są unieszkodliwiane w przyźmie energetycznej Odbiornik oczyszczonych ścieków: do gruntu</p> <p>Oczyszczalnia ścieków: Lubuczewo lokalizacja: Lubuczewo użytkownik (prowadzący instalację): ZGK Spółka z o.o.</p>

Lokalizacja oczyszczalni (obsługa jakiej gminy)	Typ oczyszczalni	Parametry	Uwagi
			<p>Jezierzyc ilość odbieranych ścieków: bd m³/d przepustowość projektowa: 86 [m³/d]; obciążenie [RLM]: bd sposoby oczyszczania: bd % redukcji ładunku: bd Ilość wytworzonych osadów ściekowych (tsm/rok) – 1,2 Sposób zagospodarowania osadów: unieszkodliwianie poprzez składowanie na składowisku w Bierkowie , osady ściekowe o kodzie 190805 są unieszkodliwiane w przyłomie energetycznej Odbiornik oczyszczonych ścieków: rzeka Gnilna poprzez ciek</p> <p>Oczyszczalnia ścieków: Wieszyno lokalizacja: Wieszyno użytkownik (prowadzący instalację): ZGK Spółka z o.o. Jezierzyc ilość odbieranych ścieków w m³/d: bd przepustowość projektowa: 25 [m³/d]; obciążenie [RLM]: bd sposoby oczyszczania: bd % redukcji ładunku: bd Ilość wytworzonych osadów ściekowych (tsm/rok) – 0,9 Sposób zagospodarowania osadów: unieszkodliwianie poprzez składowanie na składowisku w Bierkowie , osady ściekowe o kodzie 190805 są unieszkodliwiane w przyłomie energetycznej Odbiornik oczyszczonych ścieków: rzeka Głaźna poprzez ciek</p> <p>Oczyszczalnia ścieków: Wiklino lokalizacja: Wiklino użytkownik (prowadzący instalację): ZGK Jezierzyc ilość odbieranych ścieków w m³/d: bd przepustowość projektowa: 21 [m³/d]; obciążenie [RLM]: bd sposoby oczyszczania: bd % redukcji ładunku: bd Ilość wytworzonych osadów ściekowych (tsm/rok) – 1,1 Sposób zagospodarowania osadów: unieszkodliwianie poprzez składowanie na składowisku w Bierkowie , osady ściekowe o kodzie 190805 są unieszkodliwiane w przyłomie energetycznej Odbiornik oczyszczonych ścieków: rzeka Brodniczka poprzez ciek</p>
G. Smołdzino	sposoby oczyszczania: mechaniczno-biologiczny	Max wydajność: przepustowość projektowa: 280 [m ³ /d]; obciążenie [RLM]: poniżej 2000 Średnia moc przerobowa: ilość odbieranych ścieków w m ³ /d: 100	<p>Oczyszczalnia ścieków: Smołdzino lokalizacja: Smołdzino użytkownik (prowadzący instalację): ZGK Spółka z o.o. w Smołdzinie % redukcji ładunku: bd uzyskany efekt oczyszczenia ścieków (ścieki oczyszczone): BZT5 4,41 mgO₂/dm³; CHZT 31,20 mgO₂/dm³; fosfor og. 3,70 mg/dm³; azot og. 1,76 mg/dm³; zawiesina 9,70 mg/dm³ Ilość wytworzonych osadów ściekowych [tsm/rok]: bd Sposób zagospodarowania osadów: unieszkodliwianie poprzez składowanie na składowisku w Bierkowie , osady ściekowe o kodzie 190805 są unieszkodliwiane w przyłomie energetycznej Odbiornik oczyszczonych ścieków: rzeka Łupawa</p>
G. Ustka	sposoby oczyszczania: mechaniczno-biologiczny i	Max wydajność: przepustowość projektowa	<p>Gminna Oczyszczalnia Ścieków w Rowach lokalizacja: Rowy użytkownik (prowadzący instalację): Zakład Usług Wodnych Sp. z o.o., % redukcji ładunku: BZT5 99,2; CHZT</p>

Lokalizacja oczyszczalni (obsługa jakiej gminy)	Typ oczyszczalni	Parametry	Uwagi
	chemiczny	[m ³ /d]: 3500; obciążenie [RLM]: 15000 Średnia moc przerobowa: ilość odbieranych ścieków w m ³ /d: 990	96,1; fosfor og. 91,6; azot og. 91,6; zawiesina 98 Ilość wytworzonych osadów ściekowych [tsm/rok]: 56 Sposób zagospodarowania osadów: unieszkodliwianie poprzez składowanie na składowisku w Bierkowie, osady ściekowe o kodzie 190805 są unieszkodliwiane w przyłomie energetycznej Odbiornik oczyszczonych ścieków: rzeka Łupawa

Źródło: Dane ze Starostwa Powiatowego w Słupsku.

Gazownictwo

Sieć gazowa w powiecie jest siecią ogólnie dostępną, a jej rozmieszczenie jest uzależnione m.in. od indywidualnych potrzeb danego obszaru. Powiat słupski na przełomie ostatnich kilku lat rozbudowuje czynną sieć gazową na swoim obszarze. Według stanu na dzień 31.12.2009r. długość czynnej sieci gazowej wynosi 152 812 m, co stanowi 5,0 km na 100 km².

Tabela 15 Sieć gazowa w powiecie słupskim

Wyszczególnienie	J.m.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
długość czynnej sieci ogółem	m	81 057	92 499	126 370	152 812
długość czynnej sieci rozdzielczej	m	55 605	67 047	81 318	92 057
sieć rozdzielcza na 100 km ²	km	2,4	2,9	3,5	4,0
czynne przyłącza do budynków mieszkalnych i niemieskalnych	szt	1 316	1 379	1 732	1 731
odbiorcy gazu	gosp.dom.	5 244	5 344	5 418	5 502
odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	gosp.dom.	1 027	1 159	1 253	1 389
zużycie gazu	tys.m ³	3 400,6	3 174,6	3 448,3	3 415,5
zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań	tys.m ³	2 011,7	1 986,5	2 010,1	2 184,2
ludność korzystająca z sieci gazowej	osoba	13 575	13 635	13 481	14 371
korzystający z instalacji w % ogółu ludności	%	14,7	14,7	14,5	15,4
zużycie gazu na 1 mieszkańca	m ³	36,9	34,3	37,1	36,7
zużycie gazu na 1 odbiorcę / korzystającego	m ³	648,5	594,0	636,5	620,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W latach 2006-2009 wzrosła długość sieci rozdzielczej na 100 km² z 2,4 do 4,0 km. Zużycie gazu na jednego mieszkańca na przełomie ostatnich lat wykazuje tendencję malejącą. W roku 2006 wynosiła 36,9m³, natomiast 2009r. wynosiła 36,7m³. Oszczędność odbiorców kształtują znaczne wzrosty cen dostaw gazu. Spadek zużycia gazu na 1 mieszkańca w latach 2006-2009 wyniósł 0,2m³.

Zaopatrzenie w ciepło

Na obszarze powiatu sieć ciepłownicza w pełnym tego słowa znaczeniu funkcjonuje jedynie w mieście Ustka (EMPEC Ustka), ponadto dominuje system lokalnych źródeł ciepła ogrzewających obiekty mieszkalne, przemysłowe i usługowe. Do ogrzewania stosuje się zarówno paliwa stałe, płynne, jak i gazowe.

Do głównych sposobów ogrzewania domów, usystematyzowanych od najbardziej powszechnych należą:

1. indywidualne piece węglowe,
2. gaz z butli,
3. piece na drewno lub inny rodzaj biomasy,
4. ciepło z miejskiej sieci,
5. gaz z sieci,
6. olej opałowy,
7. inne odnawialne źródła energii (pompy ciepła i kolektory słoneczne)

Tabela 16 Sieć ciepłownicza w powiecie słupskim

Wyszczególnienie	J.m.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
sprzedaż energii cieplnej ogółem	GJ	169 028,5	171 903,6	179 899,5	162 857,1
sprzedaż energii cieplnej dla budynków mieszkalnych	GJ	143 552,2	147 069,5	153 310	135 093,6
sprzedaż energii cieplnej dla urzędów i instytucji	GJ	25 476,3	24 834,1	26 579,5	27 763,5
kotłownie ogółem	ob.	28	26	32	34
długość sieci cieplnej przesyłowej	km	12,6	16,3	18,2	17,2
długość sieci cieplnej połączeń do budynków i innych obiektów	km	20,7	21,4	24,2	21,5
Kubatura budynków ogrzewanych centralnie					
ogółem	dam ³	1 762	1 837	4 932	1 943,1
budynki mieszkalne ogółem	dam ³	1 317	1 383	1 477,2	1 428,0
budynki mieszkalne komunalne	dam ³	367	422	477,5	451,0
budynki mieszkalne spółdzielni mieszkaniowych	dam ³	828	822	852,3	824,0
budynki mieszkalne prywatne	dam ³	122	139	139	145,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W latach 2006-2009 zmniejszyło się zużycie ciepła o 4%, ze 169 028,5 GJ w 2006 roku do 162 857,1 GJ w 2009 roku. Oszczędności ciepła odnotowuje się w budynkach mieszkalnych, natomiast w urzędach i instytucjach administracji nastąpił wzrost poboru ciepła o ok. 2%.

Główne obiekty energetyczne w powiecie słupskim:

- elektrociepłownie:
 - Gmina Kępice: ZEC Kępice; 4 MW; nośnik energii - biomasa i zrębki.
- kotłownie:
 - Gmina Kępice: ZEC Kępice, kotłownia Biesowice; 0,6 MW; nośnik energii - biomasa i zrębki,

- Gmina Kobylnica- Lacpol; 8 MW, nośnik energii – bd,
- Gmina Potęgowo: Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej, Kotłownia osiedlowa w Potęgowie; 2,2 MW; nośnik energii - miał węglowy,
- Gmina Słupsk: Kotłownia Jezierzycze Osiedle; 1,2 MW; nośnik energii – biomasa,
- Miasto Ustka: KR – 1, 23 MW mocy koncesjonowanej i 25 MW mocy ewidencyjnej; nośnik energii - miał węglowy.

Energetyka

• Sieć energetyczna

Zaopatrzenie w energię elektryczną w powiecie odbywa się między innymi w oparciu o elektrownie wodne, których moc zaprezentowano w poniższej tabeli.

Tabela 17 Moc elektrowni wodnych w powiecie słupskim

Nazwa	Miejscowość	Nazwa rzeki	Moc kW
Krzynia	Krzynia	Słupia	900
Konradowo	Konradowo	Słupia	2400
Drzeżewo	Drzeżewo	Łupawa	90
Żelkowo	Żelkowo	Łupawa	382
Smółdzino	Smółdzino	Łupawa	220
Łebień I, II	Łebień I, II	Łupawa	50
Łupawa	Łupawa	Łupawa	50
Poganice	Poganice	Łupawa	50
Kępice	Kępice	Wieprza	340
Biesowice	Biesowice	Wieprza	432
Kępka	Kępka	Wieprza	396
Ciecholub	Ciecholub	Studnica	60
Jawory	Jawory	Skotawa	10
Główczyce	Główczyce	Ciek Główczycki	5
Skarszów Dolny	Skarszów Dolny	Skotawa	188

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Słupskiego.

Poniższa tabela przedstawia odbiorców energii elektrycznej na niskim napięciu w latach 2006-2009. Liczba odbiorców ogółem w 2006r. wynosiła 26 285 szt. Z roku na rok rosła liczba odbiorców energii elektrycznej o niskim napięciu. W roku 2009 wynosiła 32 475 szt.

W roku 2006 zużycie energii ogółem na niskim napięciu wynosiło 47 430 MWh, a w roku 2009 kształtowało się w wysokości 64 014MWh.

Tabela 18 Sieć energetyczna w powiecie słupskim

Wyszczególnienie	J.m.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
odbiorcy energii elektrycznej na niskim napięciu					
ogółem	szt.	26 285	30 868	31 090	32 475
na wsi	szt.	17 448	22 032	22 089	23 938
zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu					
ogółem	MWh	47 430	49 983	60 297	64 014
na wsi	MWh	35 519	37 578	48 693	49 746

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

• Odnawialne źródła energii

Gmina Ustka: w Duninowie został uruchomiony kolektor słoneczny i pompa ciepła.

Gmina Kobylnica:

- zrealizowano 42 siłownie wiatrowe (na obrębie geodezyjnym Łosino, Zajaczkowo, Widzino, Kończewo, Kwakowo, Maszkowo, Płaszewo i Lulemino) o łącznej mocy 89,4 MW;
- zamontowano 429 instalacje solarne i pompy ciepła do celów przygotowania ciepłej wody użytkowej na budynkach użyteczności publicznej i na budynkach mieszkalnych w ilości instalacje w ramach programów realizowanych przez Gminę Kobylnica, w tym:
 - 5 instalacji solarnych na obiektach użyteczności publicznej (szkoły w: Kobylnicy, Kończewie oraz Kwakowie, świetlica wiejska w Łosinie oraz Gminnym Centrum Kultury i Promocji w Kobylnicy),
 - 7 instalacji solarnych na budynkach komunalnych mieszkalnych (Kobylnica, Kczewo, Sycewice);
 - 3 pompy ciepła w obiektach użyteczności publicznej (szkoły w: Sycewicach i Słonowicach, świetlica wiejska w Kuleszewie);
 - 414 instalacje solarne na jednorodzinnych budynkach mieszkalnych (w 28 miejscowościach), w tym 97 instalacji rozszerzonych o pompę ciepła;
- zamontowano 22 lampy solarne celem oświetlenia terenów przy obiektach użyteczności publicznej, w tym:
 - 14 lamp przy świetlicach wiejskich (Kuleszewo/7, Reblino/5, Łosino/2);
 - 4 lampy przy ośrodkach zdrowia (Słonowice/2, Kwakowo/2);
 - 4 lampy przy placach zabaw (Sycewice/2, Wrząca/1, Ściegnica/1);
- zamontowano 25 lamp solarnych z turbiną wiatrową celem oświetlenia dróg położonych na terenach poza zwartą zabudową (na obrębie geodezyjnym Runowo Sławienskie, Słonowice, Sycewice, Żelkówko, Bzowo, Dobrzęcino, Kuleszewo, Lubuń, Reblino);

Gmina Potęgowo: zrealizowano 3 siłownie wiatrowe o mocy 6 MW. Prace budowlane zostały rozpoczęte.

Planowane są dalsze inwestycje, które powinny wpłynąć na zmniejszenie emisji CO₂ do powietrza, w tym rozbudowa sieci ciepłej w m. Ustka – 1,11 km i Kępice – 0,73 km.

Gospodarka odpadami

Na terenie powiatu słupskiego czynne są 2 składowiska odpadów. Większość gmin w powiecie składają swoje odpady na składowisku w miejscowości Bierkowo, którego administratorem jest Zakład Gospodarki Komunalnej w Słupsku. Składowisko odpadów komunalnych w Bierkowie w gminie Słupsk zajmuje powierzchnię 16,45 ha. Występuje tutaj segregacja odpadów na: tworzywa sztuczne, szkło, makulaturę, aluminium, gruz budowlany, opony. Przewiduje się użytkowanie składowiska do roku 2025.

Stan wypełnienia składowiska:

- 6,45 ha - wypełnienie całkowite (odgazowanie),
- 3,0 ha - w eksploatacji,
- pozostała powierzchnia pod kwatery na balast,
- roczna ilość składowanych odpadów za rok 2008: 66 000 t,
- rodzaj odpadów:
 - odpady komunalne - 42 000 t
 - odpady przemysłowe - 24 000 t
- składuje się odpady niebezpieczne: azbest 285 t,
- planowana jest rozbudowa i modernizacja składowiska odpadów.

W tabeli 19 zestawiono dane dotyczące odpadów wytworzonych i nagromadzonych w latach 2006-2009. Odpady ogółem wytworzone w roku 2006 wyniosły 31,9 tys.ton, natomiast w roku 2009 nastąpił ich wzrost o 15 tys.ton.

Tabela 19 Odpady wytworzone i nagromadzone w powiecie słupskim

Wyszczególnienie	J.m.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
Odpady wytworzone w ciągu roku (z wyłączeniem odpadów komunalnych)					
ogółem	tys.t	31,9	40,5	42,4	47,1
poddane odzyskowi	tys.t	26,7	31,2	31,0	37,8
unieszkodliwione razem	tys.t	5,0	9,1	10,5	8,9
unieszkodliwione - kompostowane	tys.t	5,0	9,1	1,4	2,2
unieszkodliwione - składowane na składowiskach własnych i innych	tys.t	0,2	0,2	9,1	6,7
odpady składowane w % wytworzonych	%	15,7	22,5	21,5	14,2
powierzchnia składowania odpadów nie zrekultywowana	ha	0,3	2,3	2,3	2,3
odpady dotychczas składowane (nagromadzone) na składowiskach własnych	tys.t	2,2	11,4	12,7	13,9
odpady wytworzone na 1 km ²	t	13,8	17,6	18,4	20,4
udział odpadów składowanych w ilości odpadów wytworzonych w ciągu roku	%	15,7	22,5	21,5	14,2
udział odpadów poddanych odzyskowi w ilości odpadów wytworzonych w ciągu roku	%	83,7	77,0	73,1	80,3
Zmieszane odpady komunalne zebrane w ciągu roku					
ogółem	t	13 780,44	15 630,46	147 745	17 530,15
z gospodarstw domowych	t	10 387,45	10 927,84	10 405,74	12 989,6
odpady zdeponowane na składowiskach w % zebranych	%	99,17	99,25	76,38	bd

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Lokalizacja składowisk odpadów w powiecie słupskim:

- ✓ miejscowość: Obłężę/ gmina: Kępice
- typ składowiska – składowisko odpadów komunalnych
- wielkość składowiska – 1,7 ha
- pojemność całkowita składowiska – 42500 m³
- pojemność pozostała do wypełnienia – 17500 m³
- liczba kwater ogółem – 1 szt.
- liczba kwater eksploatowanych – 1 szt.
- liczba kwater zamkniętych - 0 szt.
 - rekultywacja składowiska
 - monitoring składowiska
- wyposażenie składowiska:
 - uszczelnienie – 5 cm warstwa gliny i sztuczna (folia PEHD o grubości 1 mm)
 - drenaż odcieków
 - oczyszczalnia odcieków
 - waga
- ✓ miejscowość: Chlewnica/gmina: Potęgowo
- typ składowiska – odpady inne niż niebezpieczne i obojętne
- wielkość składowiska – 2,52 ha
- pojemność całkowita składowiska – 90 000 m³
- pojemność pozostała do wypełnienia – 60 000 m³
- liczba kwater ogółem – 1 szt.
- liczba kwater eksploatowanych – 1 szt.
- liczba kwater zamkniętych - 0 szt.
 - monitoring składowiska
- wyposażenie składowiska:
 - uszczelnienie - bariera sztuczna, naturalna
 - drenaż odcieków
 - oczyszczalnia odcieków
 - waga
 - kompaktor
 - linia sortownicza
- ✓ miejscowość: Bierkowo/gmina: Słupsk
- typ składowiska – kwaterowe
- wielkość składowiska – 10,21 ha
- pojemność całkowita składowiska – 4 490 m³
- liczba kwater ogółem – 3 szt.
- liczba kwater eksploatowanych – 2 szt.
- liczba kwater zamkniętych - 1 szt.
 - rekultywacja składowiska
 - monitoring składowiska
- wyposażenie składowiska:
 - uszczelnienie - bariera sztuczna
 - drenaż odcieków
 - instalacja do odgazowania
 - waga
 - linia sortownicza
 - kompostownia

Według danych z Pomorskiego Urzędu Marszałkowskiego odpady inne niż komunalne w zakresie uzyskanych decyzji mogą być przekazywane do odzysku lub utylizacji na składowiska w Bierkowie, Cholewnicy, Obłężu-Kępicach.

Na terenie powiatu słupskiego zlokalizowane są punkty zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego w następujących miejscowościach.

- Gmina Kępice – Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Kępicach,
- Gmina Potęgowo – składowisko odpadów w Chlewnicy,
- Gmina Słupsk – PGK Słupsk,
- Gmina Ustka – punkty organizowane są przez Urząd Gminy Ustka i firmę posiadające odpowiednie uprawnienia w tym zakresie we współpracy z sołtysami poszczególnych miejscowości,
- Miasto Ustka – ZGK Sp. z o.o.,
- Gmina Kobylnica:
 - Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Bierkowie,
 - punkty mobilne organizowane przez Urząd Gminy,
 - Punkt Selektywnej Zbórki Odpadów Komunalnych w Słupsku.

2.4 GOSPODARKA

2.4.1 Struktura podstawowych branż gospodarki

Spośród 8 973 podmiotów funkcjonujących w powiecie słupskim (według stanu na koniec 2010 roku) najwięcej, bo 24,7% jednostek gospodarczych prowadziło działalność związaną z handlem hurtowym i detalicznym oraz naprawą pojazdów samochodowych.

Relatywnie dużo jednostek gospodarczych na terenie powiatu zajmowało się działalnością związaną z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi. W roku 2010 stanowiły one 10,9% ogólnej liczby podmiotów gospodarczych. Znaczna liczba przedsiębiorstw zajmowała się również budownictwem (10,7% ogólnej liczby podmiotów gospodarczych) oraz przetwórstwem przemysłowym opartym w dużej mierze na przetwórstwie ryb (10,1% ogólnej liczby podmiotów gospodarczych).

Tabela 20 Podmioty gospodarcze według sekcji PKD – stan na 2010 rok

Lp.	Wyszczególnienie	Jednostki gospodarcze
Ogółem		8 973
1.	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	717
2.	Górnictwo i wydobywanie	4
3.	Przetwórstwo przemysłowe	905
4.	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	27
5.	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	35
6.	Budownictwo	957
7.	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	2 217
8.	Transport i gospodarka magazynowa	575
9.	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi, w tym:	982
a/	zakwaterowanie	610
b/	działalność usługowa związana z żywnością	372
10.	Informacja i komunikacja	86

Lp.	Wyszczególnienie	Jednostki gospodarcze
11.	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	234
12.	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	467
13.	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	383
14.	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	169
15.	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	91
16.	Edukacja	220
17.	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	264
18.	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	191
19.	Pozostała działalność usługowa	449

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS.

W strukturze liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą według sekcji PKD dominowała działalność związana z handlem hurtowym i detalicznym oraz naprawą pojazdów samochodowych (25,5% ogólnej liczby osób prowadzących działalność gospodarczą) oraz działalnością związaną z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (11,3% ogólnej liczby osób prowadzących działalność gospodarczą). Również dużo osób fizycznych prowadziło działalność związaną z budownictwem (11% ogólnej liczby osób prowadzących działalność gospodarczą).

Tabela 21 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą według sekcji PKD – stan na 2010 rok

Lp.	Wyszczególnienie	Jednostki gospodarcze
Ogółem		8 692
1.	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	711
2.	Górnictwo i wydobywanie	4
3.	Przetwórstwo przemysłowe	904
4.	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	25
5.	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	28
6.	Budownictwo	956
7.	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	2 216
8.	Transport i gospodarka magazynowa	574
9.	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	982
10.	Informacja i komunikacja	86
11.	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	233
12.	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	392
13.	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	380
14.	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	168
15.	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	66
16.	Edukacja	99
17.	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	247
18.	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	172
19.	Pozostała działalność usługowa	449

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS.

2.4.2 Liczba podmiotów gospodarczych

W tabeli 21 zestawiono dane dotyczące podmiotów gospodarczych prowadzących działalność w powiecie słupskim (według stanu na 31.12.2010 r.). Na terenie powiatu funkcjonowało w tym czasie 895 podmiotów. W analizowanym okresie udział podmiotów sektora prywatnego w liczbie podmiotów ogółem wynosił 99,8%. W strukturze form organizacyjno – prawnych istniejących podmiotów gospodarczych dominowała działalność gospodarcza prowadzona przez osoby fizyczne. Na terenie powiatu słupskiego działalność prowadziło 5 spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego.

Tabela 22 Podmioty gospodarcze - stan na 2010 rok

Lp.	Podmioty	Jednostki gospodarcze
1.	Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON według sektorów własnościowych, w tym:	895
a/	sektor publiczny	2
b/	sektor prywatny	893
2.	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	828
3.	Spółki handlowe	16
4.	Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	5
5.	Stowarzyszenia i organizacje społeczne	11

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS.

2.5 SFERA SPOŁECZNA

2.5.1 Struktura społeczna

Liczba ludności w powiecie słupskim na koniec grudnia 2010 r. wyniosła 94 473 osoby i była o 410 osób wyższa niż przed rokiem. Na 1 km² przypadało 41 osób.

Tabela 23 Liczba mieszkańców w poszczególnych gminach powiatu słupskiego

Lp.	Nazwa miejscowości	Stan na 31.12.2010 r.
1.	G. m Ustka	16 137
2.	G. Kępice	9 358
3.	G. Damnica	6 352
4.	G. Dębica Kaszubska	9 688
5.	G. Główny	9 510
6.	G. Kobylnica	10 283
7.	G. Potęgowo	7 240
8.	G. Słupsk	14 589
9.	G. Smóldzino	3 436
10.	G. Ustka	7 788

Źródło: Dane uzyskane ze Starostwa Powiatowego w Słupsku.

Spośród gmin powiatu słupskiego najwięcej ludności według stanu na 31.12.2010r. zamieszkiwało gminę miasto Ustka – 17,1% ogólnej liczby mieszkańców powiatu, najmniej natomiast – gminę Smóldzino – 3,6% ogólnej liczby mieszkańców powiatu.

W roku 2010 w powiecie słupskim udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w odniesieniu do roku 2006 wzrósł do poziomu 21% (o 2 pkt proc.). Udział populacji w wieku produkcyjnym spadł (o 1 pkt proc.) do 66%. Populacja w wieku poprodukcyjnym (60 lat i więcej kobiety, 65 lat i więcej mężczyźni) stanowiła 13% (tj. spadek o 1 pkt proc.).

Tabela 24 Stan i ruch naturalny ludności w powiecie słupskim

WYSZCZEGÓLNIENIE	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.
Stan ludności ogółem, w tym:	92 355	92 704	92 967	93 230	93 640
mężczyźni	46 062	46 215	46 352	46 507	46 690
kobiety	46 293	46 489	46 615	46 723	46 950
Ludność w wieku przedprodukcyjnym ogółem, w tym:	21 358	20 980	20 532	20 058	19 826
mężczyźni	11 004	10 794	10 554	10 335	10 205
kobiety	10 354	10 196	9 978	9 723	9 621
Ludność w wieku produkcyjnym ogółem, w tym:	60 109	60 638	61 044	61 445	61 802
mężczyźni	31 560	31 933	32 270	32 608	32 954
kobiety	28 549	28 705	28 774	28 837	28 848
Ludność w wieku poprodukcyjnym ogółem, w tym:	10 888	11 086	11 391	11 727	12 012
mężczyźni	3 498	3 498	3 528	3 564	3 531
kobiety	7 390	7 588	7 863	8 163	8 481
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	53,6	52,9	52,3	51,7	51,5
Liczba zawartych małżeństw	587	716	716	659	565
Urodzenia żywe	1 050	1 117	1 233	1 133	1 126
Zgony ogółem	803	812	776	849	820
Przyrost naturalny	247	305	457	284	306

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS.

W roku 2010 zawarto ogółem 565 związków małżeńskich, tj. o 94 mniej niż w poprzednim roku oraz o 22 w stosunku do roku 2006.

W 2010 r. zarejestrowano 1126 urodzeń dzieci żywych, tj. o 7 mniej niż przed rokiem i o 76 więcej w stosunku do 2006r. W tym samym okresie zarejestrowano 820 zgonów, tj. o 29 mniej niż przed rokiem.

Przyrost naturalny w roku 2010 ukształtował się na poziomie 306, a na przełomie ostatnich 5 lat kształtował się nierównomiernie. W latach 2006 – 2008 następował wzrost przyrostu naturalnego, po czym w roku 2009 nastąpił spadek o 38% w stosunku do roku ubiegłego. Na koniec roku 2010 nastąpił wzrost przyrostu naturalnego o 7% w stosunku do roku ubiegłego.

Tabela 25 Prognoza liczby ludności w powiecie słupskim do roku 2035

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011 r.	2015 r.	2020 r.	2025 r.	2030 r.	2035 r.
ogółem	93 369	93 385	92 543	90 852	88 281	85 128
mężczyźni	46 612	46 690	46 339	45 521	44 240	42 697
kobiety	46 757	46 695	46 204	45 331	44 041	42 431
miasto	19 419	18 946	18 323	17 614	16 720	15 725
wieś	73 950	74 439	74 220	73 238	71 561	69 403

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS.

Prognoza liczby ludności na lata 2011-2035 w powiecie słupskim wyróżnia się spadkiem liczby ludności ogółem. Różnica między rokiem 2011, a 2035 wynosi 8241 liczby ludności.

2.5.2 Rynek pracy i bezrobocie

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie słupskim w końcu grudnia 2010 roku ukształtowała się na poziomie 7 115 osób (w tym 5 362 kobiety) i była o 4,8% wyższa od notowanej w grudniu 2009 r. Bezrobotni zarejestrowani stanowili 84,1% mieszkańców wsi. Prawo do zasiłku posiadało 1 610 osób, w tym 784 kobiety.

W okresie letnim liczba osób bezrobotnych na terenie powiatu uległa zmniejszeniu w związku z pojawieniem się wzmożonego zapotrzebowania na pracę sezonową, zwłaszcza w sektorze usług turystycznych.

W stosunku do roku 2009 zmalała liczba osób nieposiadających prawa do zasiłku. W końcu grudnia 2010 r. prawo do zasiłku nie przysługiwało 5 430 osobom, co stanowiło 76,3% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych (przed rokiem odpowiednio 4883, tj. 71,9%).

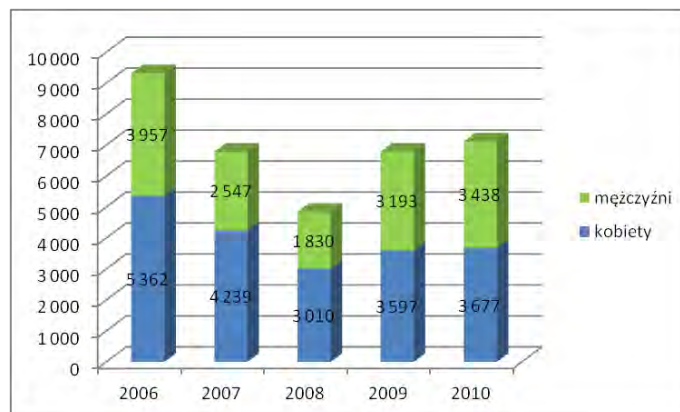
Według stanu na 31 grudnia 2010 r. udział kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych wyniósł 51,7% i był o 1,3 pkt proc. niższy niż przed rokiem.

Tabela 26 Stan i struktura bezrobocia w powiecie słupskim w latach 2006 – 2010

Stan na dzień	BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI				
	Ogółem	w tym kobiet	w tym osoby z prawem do zasiłku	w tym kobiet z prawem do zasiłku	odsetek bezrobocia
31.12.2006	9 319	5 362	1 610	691	15,50
31.12.2007	6 786	4 239	1 257	655	11,19
31.12.2008	4 840	3 010	1 190	672	7,93
31.12.2009	6 790	3 597	1 907	811	11,05
31.12.2010	7 115	3 677	1 685	784	11,51

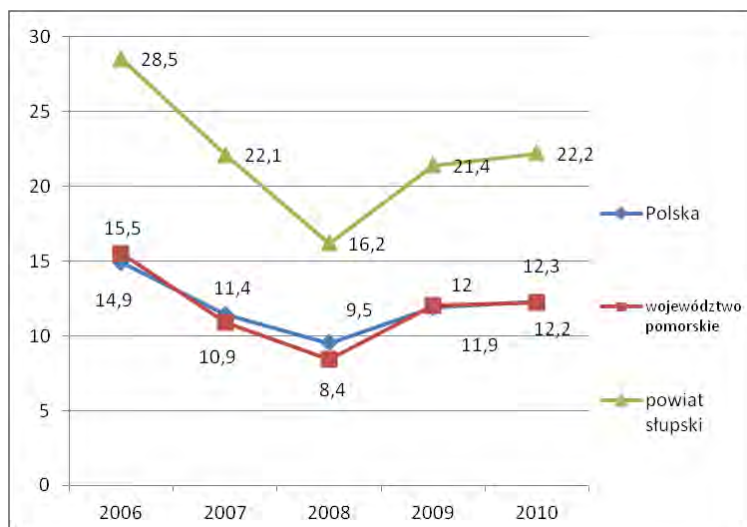
Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Słupsku.

Wykres 1 Struktura procentowa bezrobocia według płci w powiecie słupskim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Słupsku.

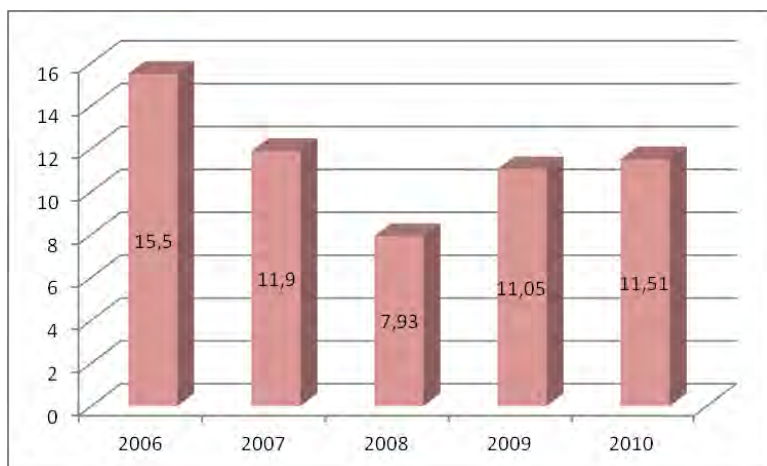
Wykres 2 Stopa bezrobocia w powiecie słupskim w latach 2005 - 2010

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych zawartych na stronie internetowej www.psz.praca.gov.pl

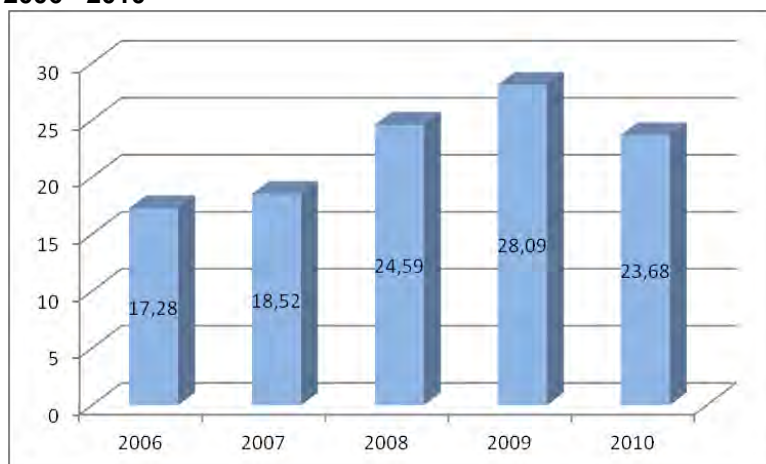
Stopa bezrobocia w powiecie słupskim na koniec 2010 roku wynosiła 22,2%. Natomiast już na koniec kwietnia 2011 roku, min. w związku z trwającym kryzysem gospodarczym, stopa bezrobocia wzrosła do poziomu 22,6%.

Ponadto analizując zjawisko bezrobocia w powiecie słupskim w latach 2006 – 2010 zauważyć można, iż najwyższy odsetek bezrobocia, który kształtował się na poziomie 15,5%, odnotowano na początku analizowanego okresu czyli w roku 2006. Następnie rok 2007 i 2008 przyniósł spadek poziomu bezrobocia i w grudniu 2008 roku odsetek bezrobocia wynosił 7,93%. Jednak już rok później, odsetek bezrobocia stopniowo zaczął wzrastać, by w grudniu 2010 roku osiągnąć poziom 11,51%.

Wykres 3 Odsetek bezrobocia⁵ w % na terenie powiatu słupskiego w latach 2006 - 2010

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Słupsku.

⁵ Odsetek bezrobocia – procentowy udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym liczony w stosunku do poszczególnych gmin wchodzących w skład powiatu (z uwagi na brak danych dotyczących liczby ludności aktywnej zawodowo niemożliwe jest wyliczenie stopy bezrobocia).

Wykres 4 Struktura procentowa osób posiadających prawo do zasiłku do liczby bezrobotnych ogółem w latach 2006 - 2010

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Słupsku.

Udział zasiłkobiorców w ogólnej populacji bezrobotnych wystąpił najwyższy w roku 2009 i wyniósł 28,09%, najniższy udział natomiast przypadł na rok 2006, gdzie kształtował się na poziomie 17,28%.

Liczbę bezrobotnych w poszczególnych gminach powiatu oraz procentowy udział zasiłkobiorców w ogólnej liczbie bezrobotnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 27 Bezrobotni w gminach powiatu wg stanu na dzień 31.12.2010r.

Wyszczególnienie	Bezrobotni		Z prawem do zasiłku	% udział zasiłkobiorców w ogólnej liczbie bezrobotnych
	Ogółem	Kobiety	Ogółem	
G. m Ustka	753	393	198	26,29
G. Kępcice	964	515	198	20,54
G. Damnica	492	278	112	22,76
G. Dębica Kaszubska	955	488	204	21,36
G. Główny	687	346	181	26,35
G. Kobylnica	827	433	194	23,46
G. Potęgowo	649	318	145	22,34
G. Słupsk	1 042	536	266	25,53
G. Smóldzino	242	132	67	27,69
G. Ustka	504	238	120	23,81
Razem Powiat Słupski	7 115	3 677	1 685	23,68

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Słupsku.

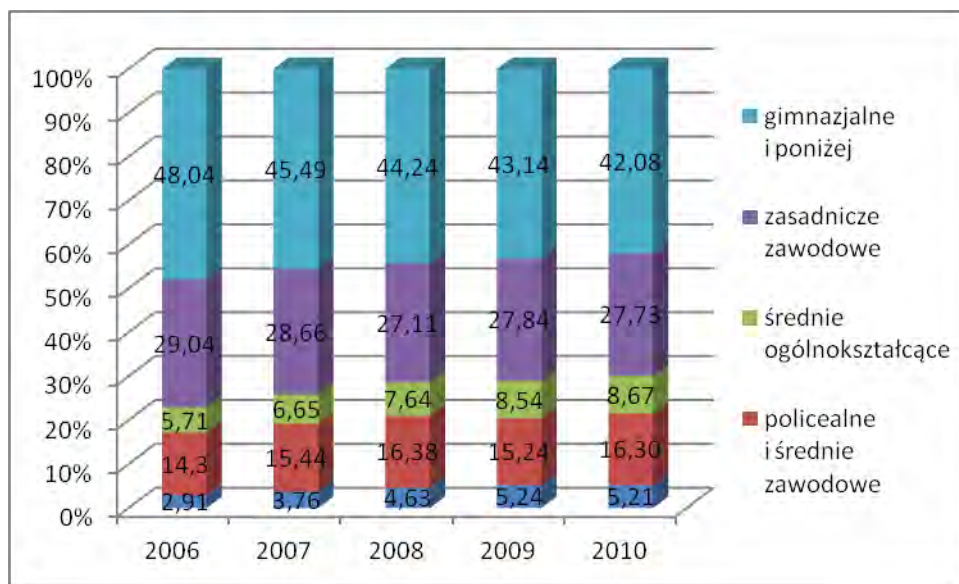
Na terenie powiatu słupskiego na koniec 2010 roku najwyższe bezrobocie rejestrowane wystąpiło w gminie Słupsk (1 042 osoby) i gminie Kępcice (964 osoby). Bezrobotne kobiety w powiecie w liczbie 3 677 osób stanowiły na koniec grudnia 2010 roku 51,68% ogółu bezrobotnych.

W porównaniu do analogicznego okresu 2009 roku ogólna liczba bezrobotnych wzrosła o 325 osób, przy równoczesnym wzroście liczby bezrobotnych kobiet o 80 osób.

Tabela 28 Liczba osób bezrobotnych w gminach powiatu słupskiego wg wykształcenia w grudniu 2010 roku

Jednostka terytorialna	wyższe	policealne i średnie zawodowe	średnie ogólnokształcące	zasadnicze zawodowe	gimnazjalne i poniżej
G. m Ustka	101	193	95	176	188
G. Kępnice	19	148	70	271	456
G. Damnica	15	58	42	147	230
G. Dębica Kaszubska	36	132	87	283	417
G. Głównyzyce	20	95	46	170	356
G. Kobylnica	40	132	70	240	345
G. Potęgowo	25	94	40	191	299
G. Słupsk	63	192	98	281	408
G. Smółdzino	16	30	20	71	105
G. Ustka	36	86	49	143	190
Razem Powiat Słupski	371	1 160	617	1 973	2 994

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Słupsku.

Wykres 5 Struktura procentowa bezrobocia według poziomu wykształcenia w powiecie słupskim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Słupsku.

Analiza zjawiska bezrobocia w powiecie słupskim według poziomu wykształcenia latach 2006 – 2010 pokazała, że najliczniejszą grupą bezrobotnych we wszystkich analizowanych latach stanowiły osoby z niskim poziomem wykształcenia, czyli posiadające wykształcenie gimnazjalne i poniżej.

Największy udział tej grupy osób (tj. wykształcenie gimnazjalne i poniżej) przypadł na rok 2006, gdzie w ogóle wszystkich bezrobotnych stanowiły one ponad 48% osób. Natomiast najniższy udział osób z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej przypadł na rok 2010, kształtując się na poziomie 42%.

Wśród wszystkich osób bezrobotnych najmniej liczną grupę stanowiły osoby z wykształceniem wyższym, jednak w analizowanym okresie lat 2006 – 2010 liczba tych osób systematycznie wzrastała. Z poziomu 5,71% w roku 2006 osoby bezrobotne z wykształceniem wyższym osiągnęły w 2010 roku stan 8,67% ogółu bezrobotnych z terenu powiatu słupskiego.

Uwzględniając poziom wykształcenia osób bezrobotnych w poszczególnych gminach powiatu słupskiego na koniec grudnia 2010 roku należy stwierdzić, że najwyższy odsetek bezrobotnych z niskim poziomem wykształcenia wystąpił w gminie Głównicyce i wyniósł 51,82% ogółu bezrobotnych. Natomiast odsetek osób bezrobotnych posiadających wykształcenie wyższe najwyższy poziom osiągnął w mieście Ustka i wyniósł 13,41%.

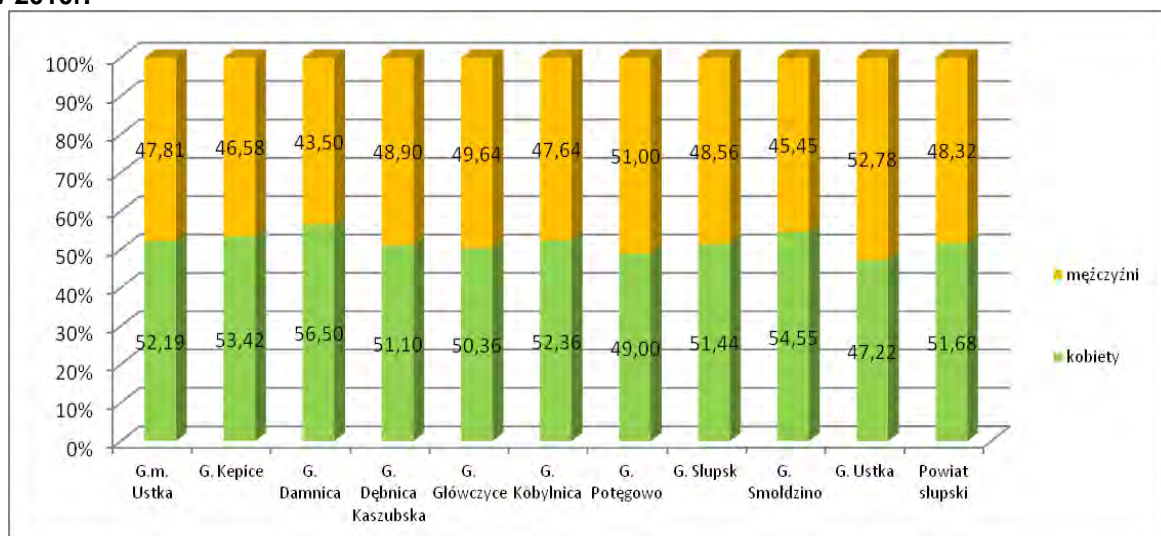
Dodatkowo w grupie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym z powodu bezrobocia znajdują się bezrobotne kobiety w powiecie słupskim. W 2010 roku liczba kobiet pozostających bez zatrudnienia wynosiła 3 677 osób, co stanowiło blisko 52% ogółu bezrobotnych.

Sytuacja kobiet na rynku pracy jest o tyle skomplikowana, że składa się na nią wiele aspektów zarówno rodzinnych, bytowych czy barier zawodowych. Pracodawcy często postrzegają kobiety jako pracownika „niższej” kategorii, chociażby ze względu na macierzyństwo i pełnienie obowiązków domowych. Dodatkowo kobietom trudniej pogodzić rolę pracownika i mamy napotykając bariery w postaci problemów z nieograniczonym dostępem do żłobków, przedszkoli, czy profesjonalnej niani.

W związku z taką sytuacją istnieje konieczność ciągłego monitorowania zjawiska bezrobocia wśród kobiet oraz wdrożenia i realizacji programów aktywizujących bezrobotne kobiety z powiatu słupskiego.

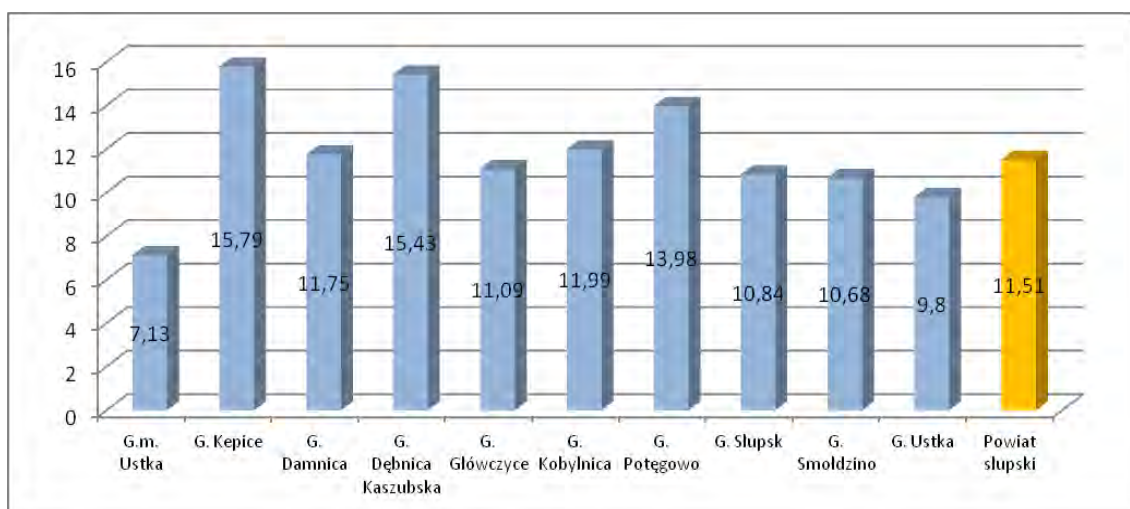
Celem poniżej zamieszczonych wykresów jest porównanie głównych cech bezrobocia poszczególnych gmin powiatu słupskiego:

Wykres 6 Struktura procentowa bezrobocia według płci w gminach powiatu słupskiego w 2010r.

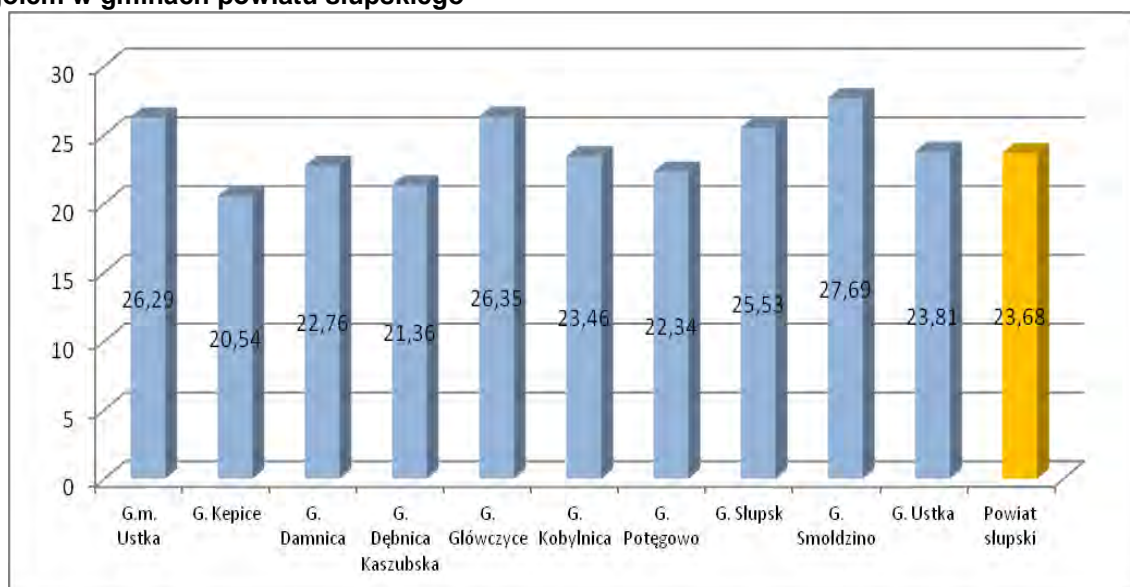
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Słupsku.

Wykres 7 Odsetek bezrobocia w gminach powiatu słupskiego w 2010r.

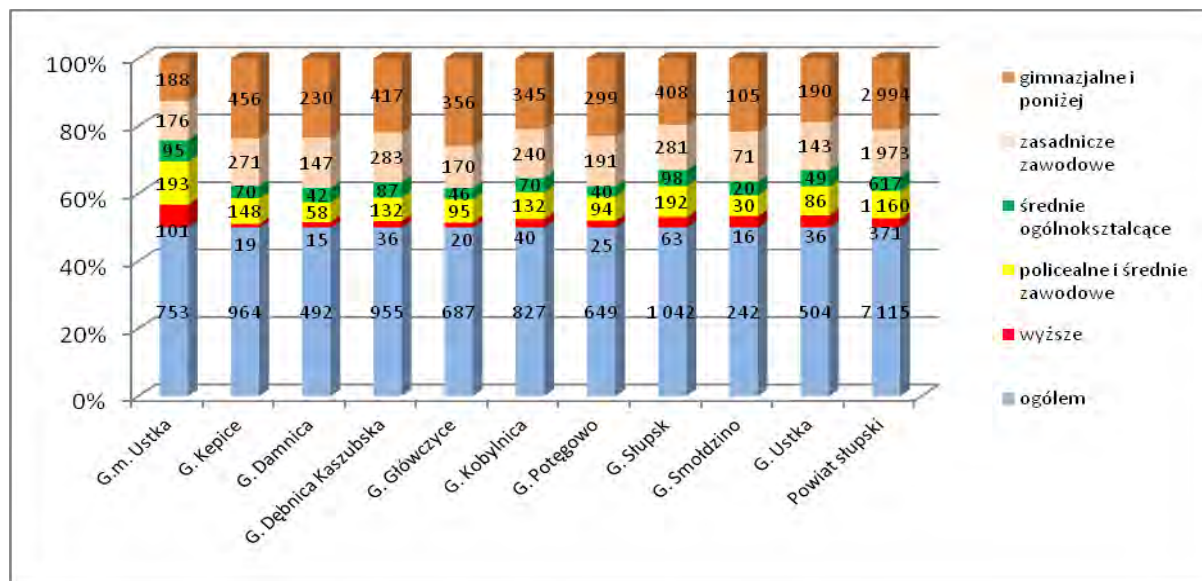

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Słupsku.

Wykres 8 Struktura procentowa osób posiadających prawo do zasiłku do liczby bezrobotnych ogółem w gminach powiatu słupskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Słupsku.

Wykres 9 Struktura procentowa bezrobocia według poziomu wykształcenia w gminach powiatu słupskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Słupsku

Wśród osób bezrobotnych z terenu powiatu słupskiego zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy na koniec grudnia 2010 roku znajdowało się 441 osób niepełnosprawnych posiadających statut osoby bezrobotnej, w tym 249 kobiet. Prawo do zasiłku posiadało 106 osób niepełnosprawnych bezrobotnych, w tym 64 kobiety.

W ramach działań zapobiegających marginalizacji zawodowej osób niepełnosprawnych Powiatowy Urząd Pracy realizuje działania zmierzające do aktywizacji tej grupy osób.

Aktywizacja bezrobotnych osób niepełnosprawnych funkcjonuje głównie w oparciu o Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, przeznaczone są w szczególności na przyznawanie osobom niepełnosprawnym środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej. Dodatkowo finansowane są koszty szkoleń organizowanych przez Dyrektora PUP w Słupsku. Urząd Pracy jest również partnerem projektu „Akademia Inicjatyw Społecznych - reintegracja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych w powiecie słupskim”, realizowanego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007 – 2013, realizowanego przez Centrum Charytatywno Społeczne Caritas w Ustce.

Na strukturę osób bezrobotnych składają się również osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy zarejestrowane w PUP w Słupsku. W 2010 roku ich liczba przedstawiała się następująco:

- ✓ długotrwale bezrobotni – 3 216 osób (45,2% ogólnej liczby bezrobotnych),
- ✓ młodzież do 25 roku życia – 1 427 osób (20,0% ogólnej liczby bezrobotnych),
- ✓ osoby pow. 50 roku życia – 1 648 osób (23,1% ogólnej liczby bezrobotnych),
- ✓ bezrobotni bez kwalifikacji – 1 850 osób (26,0% ogólnej liczby bezrobotnych),
- ✓ samotnie wychowujący dziecko do 7 roku życia – 845 osób (11,8% ogólnej liczby bezrobotnych).

W zakresie przeciwdziałania bezrobociu Powiatowy Urząd Pracy realizował programy i fundusze pomocowe aktywizujące osoby bezrobotne z terenu powiatu słupskiego, do których należą

m.in.: staże, prace interwencyjne, prace społecznie użyteczne, refundowanie kosztów dojazdu, kosztów opieki, świadczenia integracyjne.

W roku 2010 z dodatkowych środków Funduszu Pracy z rezerwy ministra zostały zrealizowane następujące programy:

- „EUROKARIERA” – program skierowany do osób bezrobotnych pozostających w szczególnej sytuacji na rynku pracy,
- Program "Nowa perspektywa", którego celem było uruchomienie działań aktywizujących adresowanych do osób, które nie ukończyły 30 roku życia w zakresie skutecznego wejścia na rynek pracy,
- Program "STER" na rzecz osób bezrobotnych, zwolnionych z pracy z przyczyn nie dotyczących pracowników,
- Projekt "Rozwój i upowszechnienie usług rynku pracy - kontynuacja" współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Poddziałanie 6.1.2.,
- „Jesień czasem aktywności zawodowej” - program na rzecz bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy,
- „Stawiamy na przedsiębiorczych” - program związany z rozwojem małej i średniej przedsiębiorczości,
- „Pięćdziesiąt pięć PLUS nowe doświadczenia” - program dla osób w wieku 45/50 plus,
- „Własna firma” - program związany z rozwojem małej i średniej przedsiębiorczości,
- „Przedsiębiorczość” program również związany ze wsparciem rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości.

Bezrobocie trwające dłużej niż 12 miesięcy w końcu grudnia 2010 r. dotyczyło 2 210 zarejestrowanych bezrobotnych (31% ogółu, wobec 1 742, tj. 26% przed rokiem), przy czym częściej dotyczyło kobiet (57% ogółu zarejestrowanych w tej grupie kobiet, wobec 65% przed rokiem) niż mężczyzn.

Tabela 29 Bezrobotni zarejestrowani według wieku

Lp.	Bezrobotni w wieku	Liczba bezrobotnych	Stan na 31.12. 2009 r.	Stan na 31.12. 2010 r.
1.	Poniżej 25 lat	Ogółem	1 317	1 427
		w tym kobiety	767	821
2.	25 - 34	Ogółem	1 886	2 044
		w tym kobiety	1 111	985
3.	35 - 44	Ogółem	1 319	1 340
		w tym kobiety	730	639
4.	45 - 54	Ogółem	1 606	1 543
		w tym kobiety	811	713
5.	55 lat i więcej	Ogółem	662	761
		w tym kobiety	178	221

Zródło: Powiatowy Urząd Pracy w Słupsku.

Ciągle bezrobocie dotyka głównie ludzi młodych. W końcu grudnia 2010 r. niemal co trzecia osoba wśród bezrobotnych była w wieku 25-34 lata (29% ogółu, przed rokiem odpowiednio 28%). Natomiast najmniejszą grupę bezrobotnych stanowiły osoby w wieku 55 lat i więcej (11% ogółu zarejestrowanych, przed rokiem - 10%), przy czym najwyższy przyrost liczby bezrobotnych odnotowano w skali roku w grupie wiekowej 25 – 34 lata (o 8%).

Wśród kobiet najliczniejszą była grupa wiekowa 25-34 lata, której udział w 2010 r. wyniósł 29% populacji bezrobotnych (wobec 31% przed rokiem) oraz grupa wiekowa poniżej 25 lat, której udział wyniósł 24% ogółu bezrobotnych kobiet (wobec 21% przed rokiem), a najmniejsza grupa to 55 lat i więcej (7% wobec 5% w końcu grudnia 2009 r.).

Tabela 30 Bezrobotni zarejestrowani według poziomu wykształcenia

Lp.	Poziom wykształcenia	Liczba bezrobotnych	Stan na 31.12. 2009 r.	Stan na 31.12. 2010 r.
1.	Wyższe	Ogółem	356	371
		w tym kobiety	238	192
2.	Średnie zawodowe (łącznie z policealnym)	Ogółem	1 035	1 160
		w tym kobiety	667	586
3.	Średnie ogólnokształcące	Ogółem	580	617
		w tym kobiety	405	397
4.	Zasadnicze zawodowe	Ogółem	1 890	1 973
		w tym kobiety	896	858
5.	Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	Ogółem	2 929	2 994
		w tym kobiety	1 391	1 346

Zródło: Powiatowy Urząd Pracy w Słupsku.

Większość bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Słupsku to osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym oraz zasadniczym zawodowym (odpowiednio 42% i 28% ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych). Osoby z wykształceniem średnim zawodowym i ogólnokształcącym stanowiły w 2010 r. 25% ogółu bezrobotnych (wobec 24% przed rokiem), natomiast osoby z wykształceniem wyższym w 2010 r. oraz w 2009 r. stanowiły 5% populacji bezrobotnych.

Bezrobotne kobiety charakteryzowały się odmienną strukturą wykształcenia niż mężczyźni. Wykształcenie średnie i wyższe posiadało według stanu na koniec grudnia 2010 r. 23% kobiet (wobec 25% przed rokiem).

Największy wzrost liczby bezrobotnych w skali roku odnotowano wśród osób z wykształceniem średnim zawodowym łącznie z policealnym (o 12%).

Tabela 31 Bezrobotni zarejestrowani według stażu pracy

Lp.	Staż pracy w latach	Liczba bezrobotnych	Stan na 31.12. 2009 r.	Stan na 31.12. 2010 r.
1.	1 rok i mniej	Ogółem	910	997
		w tym kobiety	614	612
2.	1 - 5	Ogółem	1 615	1 708
		w tym kobiety	954	875
3.	6 - 10	Ogółem	1 033	1 114
		w tym kobiety	510	471

Lp.	Staż pracy w latach	Liczba bezrobotnych	Stan na 31.12. 2009 r.	Stan na 31.12. 2010 r.
4.	11 - 20	Ogółem	1 321	1 353
		w tym kobiety	644	577
5.	21 - 30	Ogółem	872	835
		w tym kobiety	287	236
6.	Powyżej 31 lat	Ogółem	233	253
		w tym kobiety	44	54
7.	Bez stażu	Ogółem	806	855
		w tym kobiety	544	554

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Słupsku.

Na koniec 2010 r. wśród bezrobotnych przeważały osoby ze stażem pracy 1 - 5 lat i stanowiły 24% ogółu bezrobotnych (wobec 24% przed rokiem). Najmniej liczną grupą wśród bezrobotnych to osoby o stażu pracy powyżej 31 lat (4% ogółu bezrobotnych - przed rokiem – 3%).

Wysoki odsetek wśród zarejestrowanych bezrobotnych przypadł również osobom ze stażem pracy 11 – 20 lat, tj. 19%.

2.5.3 Pomoc społeczna

Na terenie powiatu słupskiego pomoc społeczną realizuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku powołane z dniem 1 stycznia 1999r. Uchwałą Rady Powiatu Słupskiego.⁶

Centrum jest jednostką organizacyjną powiatu słupskiego, prowadzoną w formie jednostki budżetowej powiatu, utworzoną w celu wykonywania zadań powiatu z zakresu pomocy społecznej (własnych i zleconych z zakresu administracji rządowej), podporządkowaną bezpośrednio Zarządowi Powiatu, wchodzącą w skład powiatowej administracji zespolonej. Centrum obejmuje swoim działaniem obszar powiatu słupskiego.

Centrum realizuje zadania określone ustawą z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 008r. Nr 115, poz. 728 z późn. zm.) wraz z aktami wykonawczymi, jak również ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2008 r. Nr 14, poz. 92 z późn. zm.) oraz innych ustaw, w szczególności w zakresie:

1. specjalistycznej opieki nad dzieckiem i rodziną;
2. poradnictwa, pomocy w usamodzielnieniu i integracji młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze, rodziny zastępcze, zakłady poprawcze, zakłady dla nieletnich, mającej trudności w przystosowaniu się do życia oraz uchodźcom;
3. prowadzenia i rozwoju infrastruktury domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym oraz umieszczania w nich skierowanych osób;
4. doradztwa metodycznego dla ośrodków pomocy społecznej i pracowników socjalnych;

⁶ Uchwała Nr III/14/98 Rady Powiatu Słupskiego z dnia 29 grudnia 1998r. powołane zostało z dniem 1 stycznia 1999 r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku.

5. zapewnienia szkolenia i doskonalenia zawodowego kadr pomocy społecznej z terenu powiatu słupskiego;
6. prowadzenia ośrodka interwencji kryzysowej;
7. rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych w zakresie wynikającym z ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

W celu realizacji zadań Centrum współdziała z instytucjami społecznymi, kościołem katolickim, innym kościołami i związkami wyznaniowymi, fundacjami, stowarzyszeniami, pracodawcami oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku w 2010 r. umożliwiło odbycie praktyk studenckich 11 osobom (studentom Akademii Pomorskiej w Słupsku z kierunków studiów: pedagogika, specjalność: pedagogika opiekuńczo-wychowawcza z resocjalizacją; geografia, specjalność: gospodarka i polityka samorządowa) oraz stażu zawodowego w ramach współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Słupsku - 3 osobom na stanowiskach: pracownik socjalny i pracownik administracyjno-biurowy.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie koordynowało rozdział bezpłatnych miejsc na kolonie letnie dla dzieci i młodzieży z terenu powiatu słupskiego. W 2010 r. na kolonie wyjechało 170 osób.

• **Rodzicielstwo zastępcze**

Od 1 stycznia do 31 grudnia 2010 r. PCPR objęło opieką 158 rodzin zastępczych oraz 250 dzieci, umieszczonych w tych rodzinach. Spośród ww. rodzin: 135 to rodziny spokrewnione z dzieckiem, 18 niespokrewnione z dzieckiem, 5 zawodowe, wielodzietne, niespokrewnione z dzieckiem oraz 1 zawodowa, niespokrewniona z dzieckiem o charakterze pogotowia rodzinnego.

Najczęstszymi przyczynami umieszczenia dzieci w rodzinach zastępczych są alkoholizm rodziców, przemoc fizyczna i psychiczna względem członków rodziny, choroby, wyjazd rodziców z kraju, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i niezaradność życiowa, śmierć obojga rodziców lub jednego z nich.

W 2010r. ustanowiono ogółem 23 rodziny zastępcze oraz przyjęto do nich 47 dzieci.

Rozwiązano 18 rodzin zastępczych, a spośród 41 dzieci:

- 10 wróciło do rodziców biologicznych,
- 2 umieszczono w placówce opiekuńczo-wychowawczej,
- 10 przeniesiono do innej rodziny zastępczej,
- 15 ukończyło 18 rok życia i usamodzielniało się,
- 3 zostało przysposobionych,
- 1 dobrowolnie opuściło rodzinę zastępczą przed 18 rokiem życia.

Wg stanu na dzień 31 grudnia 2010 roku pomocą objęto 138 rodzin z 204 dziećmi przebywającymi w tych rodzinach, w tym:

- 118 rodzin spokrewnionych i 153 umieszczonych w nich dzieci,
- 14 rodzin niespokrewnionych i 21 umieszczonych w nich dzieci,
- 5 rodzin zawodowych wielodzietnych i 27 umieszczonych w nich dzieci,

- 1 rodzin o charakterze pogotowia opiekuńczego i 3 umieszczonych w niej dzieci.

Na 204 dzieci przebywających w rodzinach zastępczych (wg stanu na dzień 31 grudnia 2010 r.) orzeczenie o niepełnosprawności posiadało 18 (8,82%): 4 z rodzin niespokrewnionych, 13 z rodzin spokrewnionych oraz 1 z zawodowej niespokrewnionej z dzieckiem wielodzietnej rodziny zastępczej. Podobnie jak w ubiegłych latach, w dalszym ciągu istnieje wyraźna przewaga rodzin spokrewnionych z dzieckiem, nad rodzinami niespokrewnionymi z dzieckiem oraz umieszczanych w rodzinach zastępczych dzieci starszych, powyżej lat siedmiu. Rodzinie zastępczej, która przyjęła dziecko pod opiekę i na wychowanie przysługuje pomoc pieniężna na częściowe pokrycie kosztów utrzymania każdego umieszczonego w niej dziecka. W roku 2010 nie uległa zmianie podstawa naliczania świadczeń pieniężnych, przysługujących rodzinom zastępczym i pełnoletnim wychowankom tych rodzin - wynosiła ona 1 647,00 zł. Wysokość pomocy pieniężnej przysługującej rodzinom uzależniona jest od pokrewieństwa z dzieckiem, sytuacji materialnej dziecka, jego wieku i stanu zdrowia. W 2010 r. z miesięcznej pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej skorzystało: 135 rodzin spokrewnionych, wychowujących 184 dzieci; 18 rodzin niespokrewnionych z 28 dziećmi; 5 zawodowych niespokrewnionych z dzieckiem rodzin zastępczych wielodzietnych z 27 dziećmi oraz zawodowe niespokrewnione z dzieckiem rodziny zastępcze o charakterze pogotowia z 12 dzieci.

W 2010 r. wydano łącznie 264 decyzji, w tym 119 przyznających pomoc pieniężną na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dzieci w rodzinach zastępczych, 9 decyzji przyznających jednorazową pomoc pieniężną na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego do rodziny dziecka oraz 6 decyzji przyznających jednorazową pomoc pieniężną z tytułu zdarzenia losowego. W 69 przypadkach dokonano zmiany decyzji ze względu na zmianę sytuacji finansowej dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej. Z tytułu nienależnie pobranej pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka wydano 22 decyzje oraz 39 decyzji stwierdzających wygaśnięcie ww. pomocy.

- **Domy pomocy społecznej**

Zgodnie z art. 19 pkt 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity z 2009 r. Dz. U. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.) prowadzenie i rozwój infrastruktury domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym oraz umieszczanie w nich skierowanych osób, należy do zadań własnych powiatu.

Na terenie powiatu słupskiego działają 4 domy pomocy społecznej, w tym 3 publiczne i 1 niepubliczny:

1. Publiczne Domy Pomocy Społecznej

- Dom Pomocy Społecznej w Lubuczewie dla przewlekłe psychicznie chorych;
- Dom Pomocy Społecznej w Machowinie dla dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie mężczyzn;
- Dom Pomocy Społecznej w Machowinku dla dorosłych, dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie.

2. Niepubliczne Domy Pomocy Społecznej

Dom Pomocy Społecznej w Przytocku – prowadzony przez Zgromadzenie Braci Szkół Chrześcijańskich dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie. Podmiotem prowadzącym jest Kuria Prowincjalna Zgromadzenia Braci Szkół Chrześcijańskich z siedzibą w Kopcu – Zezwolenie Wojewody na prowadzenie Domu na czas nieokreślony, decyzja Nr 05/2007 PS.IV-9013/28/06 z dnia 31 stycznia 2007 r.

W powiecie słupskim w domach pomocy społecznej jest 407 miejsc. Do 31 grudnia 2010 r., w domach tych przebywało 411 osób, w tym 104 były przyjęte po 1 stycznia 2004 r. - wg nowych zasad. W ciągu roku kalendarzowego w DPS-ach przebywało łącznie 425 osób, z tego odeszło 14 (12 zmarło, 1 osoba wróciła do rodziny, 1 została przeniesiona do DPS w Słupsku na wniosek zainteresowanego). Umieszczono 23 nowe osoby - 1 wg starych zasad (z DPS w Chojnicach) oraz 22 wg nowych zasad. Mieszkańcy powiatu słupskiego umieszczani są w DPS-ach w pierwszej kolejności. Na koniec roku w kolejce na umieszczenie w DPS w Lubuczewie oczekiwało 26 osób z powiatu słupskiego.

• Placówki opiekuńczo - wychowawcze

Powiat słupski w 2005 r. zlecił zgodnie z art. 19 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej prowadzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej pn. Domy dla Dzieci w Ustce i w Słupsku Towarzystwu „Nasz Dom” z siedzibą w Warszawie. Prowadzi ono domy dla 72 dzieci. W 2010 r. została podpisana kolejna umowa z Towarzystwem „Nasz Dom” – na prowadzenie Domów dla Dzieci do roku 2013.

W placówce na koniec 2010 r. przebywało 68 dzieci - 9-ro pochodzących z innych powiatów (6-ro dzieci ze Słupska i 3-je z Lęborka. W 2010 r. placówki opuściło łącznie 51 wychowanków, z powodu:

- umieszczenia w innych domach dziecka – 5,
- powrotu do rodziny biologicznej – 14,
- umieszczenia w rodzinach zastępczych – 2,
- umieszczenia w rodzinach adopcyjnych – 11,
- umieszczenia w MOW – 5,
- umieszczenia w schronisku dla nieletnich – 2,
- usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków – 12.

• Usamodzielnienia wychowanków opuszczających placówki i rodziny zastępcze.

W 2010 r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie udzieliło pomocy 113 wychowankom usamodzielnianym, w tym 21 którzy opuścili rodziny zastępcze, 13 domy dziecka, 1 zakład poprawczy i 5 młodzieżowe ośrodki wychowawcze. Pomoc pieniężną na usamodzielnienie i na kontynuowanie nauki udziela starosta powiatu właściwego ze względu na miejsce pobytu dziecka, przed umieszczeniem w placówce lub rodzinie zastępczej. Jej wysokość uzależniona jest od okresu przebywania dziecka poza rodziną biologiczną oraz wysokości dochodu wychowanka. W przypadku, gdy osoba usamodzielniana uczy się, ta forma pomocy wypłacana jest po zakończeniu przez nią nauki. W uzasadnionych przypadkach starosta może wypłacić ww. pomoc w trakcie trwania nauki.

Poniższa tabela przedstawia zakres i wysokość pomocy przyznanej usamodzielniającym się wychowankom w 2010r.

Tabela 32 Zakres i wysokość pomocy przyznanej usamodzielniającym się wychowankom w 2010 r.

Lp.	Forma udzielonej pomocy	Liczba osób korzystających z pomocy	Kwota przyznanej pomocy w zł
1.	Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	20	108 702
2.	Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	95	380 019
3.	Pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej	31	69 602
4.	Pomoc pieniężna na opłacenie stancji dla studentów	5	6 400
5.	Razem	151	564 723

Źródło: Sprawozdanie z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku za okres od 01 stycznia do 31 grudnia 2010r.

W 2010 roku Centrum wydało 156 decyzji w sprawie udzielenia pomocy z tytułu usamodzielnienia, w tym 153 przyznające tą pomoc a 3 z żądaniem zwrotu nienależnie pobranych świadczeń.

• Ośrodek Interwencji Kryzysowej

Powiat słupski od 1999 r. realizację tego zadania zleca wyspecjalizowanej organizacji pozarządowej - Zarządowi Rejonowemu Polskiego Czerwonego Krzyża w Słupsku – wybranej w drodze konkursu. Mieszkańcy powiatu korzystają od lat z pomocy i usług Domu Interwencji Kryzysowej działającego od 1998 r. przy PCK w Słupsku.

Placówka stara się przede wszystkim zapewnić kompleksowe wsparcie dla kobiet, które są ofiarami wszelkich form przemocy w rodzinie lub z różnych przyczyn i w wyniku zdarzeń losowych znalazły się w sytuacji kryzysowej, bez mieszkania i bez możliwości zabezpieczania takich potrzeb przez gminę. Placówka zapewnia kobietom natychmiastowe schronienie, wyżywienie (trzy posiłki dziennie, w tym jeden gorący), odzież oraz pomoc w formie poradnictwa prawnego, socjalnego, psychologicznego, pedagogicznego, zajęć terapeutycznych, uzyskania zatrudnienia.

Działalność placówki przyczynia się również do:

1. zmiany dotychczasowych biernych postaw ofiar przemocy, uczestniczki aktywnie zmierzają do uwolnienia się od sprawcy przemocy i dążą do usamodzielnienia;
2. odzyskania spokoju i godności osobistej oraz poczucia własnej wartości;
3. nabywania umiejętności samodzielnego rozwiązywania problemów życiowych i radzenia sobie w sytuacjach konfliktowych i stresowych;
4. uniknięcia konsekwencji stresu pourazowego charakterystycznego dla ofiar przemocy;
5. uporządkowania sytuacji prawnej i rodzinnej pensjonariuszek;
6. ułatwienia wejścia na rynek pracy i uzyskania nowych kwalifikacji zawodowych.

Ogółem w 2010 roku z pomocy w formie schronienia i poradnictwa psychologicznego, prawnego i terapeutycznego skorzystało 12 kobiet i 6-ro dzieci, pochodzących z 6 gmin powiatu

słupskiego (Kobylnica, Słupsk, Potęgowo, Dębica Kaszubska, Smołdzino, Potęgowo). Pomocy udzielono wszystkim kobietom, które zgłosiły się lub zostały skierowane do DIK przez ośrodki pomocy społecznej. Pobyt w placówce trwa w zależności od sytuacji rodzinnej, od kilku dni do 6 miesięcy (najkrótszy 1 dobę a najdłuższy 12 miesięcy).

- **Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności**

Zgodnie z ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z 27 sierpnia 1997 r. (tekst jedn. Dz. U. z 2008 r. Nr 14, poz. 92 z późn. zm.) Starostwo Powiatowe w Słupsku od 12 lat podpisuje porozumienie z Prezydentem Miasta Słupska w sprawie obsługi mieszkańców powiatu słupskiego przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Słupsku. Usługi w tym zakresie świadczone są odpłatnie, a środki na to zadanie pochodzą głównie z budżetu Wojewody. Orzeczenia wydane przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności uprawniają do korzystania z różnych form pomocy: pieniężnej oraz usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych realizowanych przez ośrodki pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki; w zakresie rehabilitacji zawodowej i zatrudnienia; w zakresie rehabilitacji społecznej: uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej, dofinansowania do turnusów rehabilitacyjnych, zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, środki pomocnicze i przedmioty ortopedyczne ułatwiające funkcjonowanie, likwidacji barier architektonicznych, urbanistycznych, technicznych oraz w komunikowaniu się. W 2010 roku z powiatu słupskiego do Zespołu wpłynęły 3 294 wnioski, w tym 447 od osób przed 16 rokiem życia, 2 847 od osób po 16 roku życia. W ciągu roku wydano 3 224 orzeczenia, w tym 439 dla osób poniżej 16 roku życia: 7 odmawiających ustalenia niepełnosprawności, 47 nie zaliczających do osób niepełnosprawnych, 385 zaliczających do osób niepełnosprawnych; 2 785 dla osób powyżej 16 roku życia: 2.671 ustalających stopień niepełnosprawności, 19 nie zaliczających do osób niepełnosprawnych, 95 odmawiających ustalenia stopnia niepełnosprawności.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku w 2010 r. objął pomocą 273 rodziny, w których przebywało 646 osób. Pomocą zostało objętych 0,7% ogółu mieszkańców powiatu.

Tabela 33 Powody przyznania pomocy – stan na 31.12.2010 r.

Lp.	Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin		Liczba osób w rodzinach
		ogółem	w tym na wsi	
1.	ubóstwo	2	0	2
2.	sieroctwo	17	12	21
3.	bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego	9	5	18
4.	brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze	21	19	25

Źródło: Sprawozdanie z działalności Powiatowego Centrum pomocy Społecznej w Słupsku za rok 2010.

W 2010 r. objęto pomocą społeczną 728 gospodarstw domowych, w tym całe rodziny ogółem 273, jednoosobowe wynosiły 97, rodziny z dziećmi 176, rodziny niepełne 72, świadczenie w formie zasiłku celowego na zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych (zakup opału, odzieży, leków, żywność, drobne remonty itp.).

Osobom całkowicie niezdolnym do pracy z powodu wieku (osoby, które nie są w wieku aktywności zawodowej) lub niepełnosprawności przyznawany jest zasiłek stały. W 2010 r. przyznano niniejsze świadczenie 110 osobom.

Tabela 34 Typy rodzin objętych pomocą społeczną – stan na 31.12.2010 r.

Lp.	Typ gospodarstwa domowego	Liczba rodzin		Liczba osób w rodzinach
		ogółem	w tym na wsi	
1.	Rodziny ogółem	273	214	646
2.	Jednoosobowe	97	74	97
3.	Rodziny z dziećmi	176	141	549
4.	Rodziny niepełne	72	54	167
5.	Emeryci i renciści	110	80	222

Źródło: Sprawozdanie z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Społecznej w Słupsku za rok 2010.

2.5.4 Bezpieczeństwo publiczne

Na terenie powiatu słupskiego na koniec 2010 roku popełniono 5 909 przestępstw, tj. o 9% mniej niż w roku ubiegłym.

Tabela 35 Przestępstwa stwierdzone na terenie powiatu słupskiego

Rodzaj popełnionych przestępstw	PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE					WSKAŹNIK WYKRYWALNOŚCI					
	2006	2007	2008	2009	2010	2006	2007	2008	2009	2010	
ogółem	ogółem	9243	8035	7395	6467	5909	72,7%	76,4%	79,4%	77,6%	76,3%
	w tym nieletnich	509	519	450	406	310	----	----	----	----	----
przeciwko życiu i zdrowiu	ogółem	201	170	132	150	141	85,9%	88,2%	90,0%	87,6%	91,8%
	w tym nieletnich	29	24	27	15	22	----	----	----	----	----
drogowe	ogółem	1127	981	999	3570	864	99,6%	99,5%	99,7%	99,5%	99,3%
	w tym nieletnich	7	5	4	3	1	----	----	----	----	----
kradzież rzeczy	ogółem	1424	1238	1033	910	824	28%	39,7%	41,8%	41,7%	41,6%
	w tym nieletnich	65	47	44	56	18	----	----	----	----	----
kradzież z włamaniem	ogółem	1087	780	614	597	755	26,2%	29,9%	42,8%	36,3%	47,3%
	w tym nieletnich	73	41	60	14	12	----	----	----	----	----
rozbój, kradzież rozbójnicza, wymuszenie rozbójnicze	ogółem	161	143	89	73	109	70,3%	76,1%	77,8%	83,3%	84,5%
	w tym nieletnich	24	47	14	14	3	----	----	----	----	----
gospodarcze	ogółem	1373	1440	1592	1167	1075	96,3%	96,0%	96,2%	94,4%	95,2%
	w tym nieletnich	22	162	98	49	74	----	----	----	----	----

Źródło: Komenda Miejska Policji w Słupsku.

Na terenie powiatu słupskiego najwięcej przestępstw w roku 2010 dotyczyło przestępstw gospodarczych, drogowych oraz kradzieży cudzej rzeczy. Największy spadek liczby stwierdzonych przestępstw na koniec 2010 r. odnotowano w następujących kategoriach: przestępstwa drogowe

(tj. o 75% w porównaniu z rokiem 2009), przestępstwa gospodarcze (tj. o 8% w porównaniu z rokiem 2009). Natomiast największy wzrost przestępstw w 2010 roku w porównaniu do roku ubiegłego odnotowano w kategorii kradzież z włamaniem (o 26%).

W 2010 roku na terenie działania Komendy Miejskiej Policji w Słupsku zarejestrowano 2854 zdarzeń drogowych w tym w mieście Słupsk 1693, tj 218 wypadków i 2636 kolizji, w których nastąpiły tylko straty w mieniu. W wyniku tych zdarzeń 14 osób zginęło 248 osób doznały obrażeń ciała. W Powiecie w 2010 roku z winy kierującego doszło do 2808 zdarzeń (wypadków i kolizji). Z winy pieszego w roku 2010 doszło do 46 zdarzeń drogowych. Zatrzymano 340 nietrzeźwych kierowców w 2010 r., a w 2009 r. 323.

Służby bezpieczeństwa⁷

Nad bezpieczeństwem mieszkańców i turystów przebywających w powiecie słupskim czuwają następujące służby bezpieczeństwa:

- Straże Gminne,
- Komenda Miejska Policji w Słupsku oraz podległe jej poszczególne Komisariaty Policji w Ustce, Kępicach i Główczych oraz Posterunek Policji w Kobylnicy,
- Ochotnicza Straż Pożarna,
- Straż Graniczna,
- ratownictwo morskie.

W roku 2010 Starostwo Słupskie wraz z Urzędami Gmin, KM Policji i KM PSP oraz pozostałymi służbami i organizacjami pozarządowymi za podstawowe zadania w ramach poprawy bezpieczeństwa przyjęło :

1. Ograniczenie przestępstw w najbardziej uciążliwych dla społeczeństwa kategoriach: - kradzieży z włamaniem; - kradzieży mienia; - nietrzeźwości kierowców; - bójek i pobic;
2. Ograniczenie przestępczości narkotykowej zwłaszcza w lokalach rozrywkowych oraz innych miejscach gromadzenia się i wypoczynku młodzieży.
3. Podniesienie poziomu bezpieczeństwa w miejscach publicznych, powszechnie uznawanych za niebezpieczne ze względu na popularne wykroczenia i przestępczość pospolitą. Ochrona mieszkańców regionu słupskiego oraz osób przybywających na wypoczynek w trakcie sezonu turystycznego przed chuligańskim zachowaniem nieletnich i młodocianych.
4. Zwiększenie bezpieczeństwa w ruchu drogowym, ujawnianie i eliminowanie z ruchu nietrzeźwych kierowców. Poprawa bezpieczeństwa przewożonych dzieci i młodzieży poprzez stały monitoring transportu autobusowego.
5. Zapewnienie bezpieczeństwa uczestnikom imprez masowych głównie przez zwiększenie bezpieczeństwa na kąpieliskach.
6. Zapewnienie bezpieczeństwa sanitarnego i weterynaryjnego na terenie powiatu słupskiego.

⁷ Źródło: Dane z Komendy Miejskiej Policji w Słupsku, Starostwa Powiatowego w Słupsku, Sprawozdanie Nr ZKO-IV.5510.4.2011 Starosty Słupskiego z dnia 7 lutego 2011 r. z działalności Komisji Bezpieczeństwa i Porządku w 2010 roku.

7. Zapobieganie i przygotowanie do reagowania w sytuacji zaistnienia nieszczęśliwych zdarzeń losowych oraz klęsk żywiołowych.

Przez cały rok działało Stowarzyszenie Bezpieczny Region Słupski. Na okres sezonu letniego przygotowano koncepcje funkcjonowania miejscowości wypoczynkowych oraz kąpielisk. W celu zabezpieczenia bezpieczeństwa usług turystycznych, opracowano w Starostwie Powiatowym koncepcję przygotowania do sezonu letniego. Przeprowadzono akcję „Bezpieczne Wakacje”, „Bezpieczny powrót do domu”, „ Akcję znicz”. Przez cały okres prowadzone były w ramach prewencji programy: „ Bezpieczny rower”, „Bezpieczny parking”, „Akcje pustostan”, „Stop kieszonkowcom”, „Bezpieczny samochód”, „Bezpieczny dom”, „Prewencja ale inaczej”, „ Dzielnicy roku 2010” itp. Za sukces wszystkich akcji i programów należy uznać poprawę poczucia bezpieczeństwa mieszkańców regionu.

W 2009 roku zanotowano także wzrost ujawnialności przestępstw, poprawiono skuteczność w zakresie przeciwdziałania i zwalczania przestępczości nieletnich, zanotowano poprawę wykrywalności przestępstw gospodarczych.

Poprawił się również stan bezpieczeństwa w ruchu drogowym na terenie powiatu słupskiego mimo zwiększonej liczby zabitych na drogach. Bardzo dobre efekty przyniosła, pomoc Straży Miejskiej w Ustce, Kobylnicy, Potęgowie, słuchaczy Szkoły Policji, Żandarmerii Wojskowej, Straży Granicznej, Straży Ochrony Kolei, Państwowej Staży Rybackiej, Straży Leśnej.

Duży wpływ na poprawę bezpieczeństwa miało dosprzętowanie Policji w kolejne radiowozy, modernizację Komisariatów oraz wyposażenie w inny sprzęt techniczny i informatyczny. Dalszej poprawie uległo bezpieczeństwo przeciwpożarowe na terenie powiatu. Jednostki ochrony przeciwpożarowej PSP i OSP w 2010 roku uczestniczyły w likwidacji dużej ilości zdarzeń ratowniczych oraz szkoleniowych i prewencyjnych. Zakończono budowę magazynu przeciwpowodziowego. Zakupiono kilkanaście nowych samochodów bojowych.

2.5.5 Ochrona zdrowia

Na terenie powiatu słupskiego funkcjonuje 31 zakładów podstawowej opieki zdrowotnej.

W zakresie opieki specjalistycznej pacjenci z terenu powiatu słupskiego korzystają z placówek w mieście Słupsk.

Tabela 36 Podstawowa opieka zdrowotna (wykaz zakładów podstawowej opieki medycznej)

Lp.	Nazwa zakładu	Adres	Rodzaj świadczeń
1.	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej	Plac Wolności 7, 76-213 Gardna Wielka	poradnia (gabinet) lekarza rodzinnego, poradnia (gabinet) pielęgniarki środowiskowej – rodzinnej.
2.	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej	Ul. Bohaterów Warszawy 48, 76-214 Smołdzino	gabinet medycyny szkolnej
3.	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej	ul. Ogrodowa 12, 76-214 Smołdzino	poradnia (gabinet) lekarza poz, poradnia (gabinet) pielęgniarki środowiskowej – rodzinnej.
4.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Lekarz Domowy"	Bruskowo Wielkie 3, 76-206 Bruskowo Wielkie	poradnia (gabinet) lekarza poz
5.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "CEZ MED"	ul. Kościuszki 6, 76-230 Potęgowo	poradnia (gabinet) lekarza poz, poradnia (gabinet) pielęgniarki środowiskowej - rodzinnej

Lp.	Nazwa zakładu	Adres	Rodzaj świadczeń
6.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej CENTRUM MEDYCZNE FALCK USTKA	ul. Leśna 10-14, 76-270 Ustka	gabinet medycyny szkolnej, poradnia (gabinet) położnej środowiskowej – rodzinnej, poradnia pediatria
		Zaleskie 8, 76-270 Zaleskie	poradnia (gabinet) lekarza poz
		ul. Bałamątek 18, 76-211 Objazda	poradnia (gabinet) lekarza poz
		ul. Kopernika 18, 76-270 Ustka	poradnia (gabinet) lekarza poz, poradnia (gabinet) pielęgniarki środowiskowej – rodzinnej, poradnia (gabinet) lekarza poz, poradnia (gabinet) pielęgniarki środowiskowej - rodzinnej
7.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Budowie	Budowo 41, 77-113 Budowo	gabinet medycyny szkolnej, poradnia (gabinet) lekarza poz, poradnia (gabinet) pielęgniarki środowiskowej – rodzinnej, poradnia (gabinet) położnej środowiskowej - rodzinnej
8.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Borzęcinie	Borzęcino 5, 76-248 Borzęcino	gabinet medycyny szkolnej, poradnia (gabinet) lekarza poz, poradnia (gabinet) pielęgniarki środowiskowej – rodzinnej, poradnia (gabinet) położnej środowiskowej – rodzinnej.
9.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "EWA-MED"	ul. Słupska 14A, Sycewice, 76-251 Kobylnica	poradnia (gabinet) lekarza poz, poradnia (gabinet) pielęgniarki środowiskowej – rodzinnej, gabinet medycyny szkolnej.
10.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej	Stonowice 12 76-251 Kobylnica	poradnia (gabinet) lekarza poz, poradnia (gabinet) pielęgniarki środowiskowej – rodzinnej, gabinet medycyny szkolnej.
11.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej	ul. Zjednoczenia 26, 76-248 Dębница Kaszubska	gabinet medycyny szkolnej, poradnia (gabinet) lekarza poz, poradnia (gabinet) pielęgniarki i położnej środowiskowej, poradnia pediatria.
12.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej	ul. Klonowa 5, 76-231 Damnica	gabinet medycyny szkolnej, poradnia (gabinet) lekarza poz, poradnia (gabinet) pielęgniarki środowiskowej – rodzinnej, poradnia (gabinet) położnej środowiskowej – rodzinnej.
13.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej	Bobrowniki 19/A, 76-231 Bobrowniki	gabinet medycyny szkolnej, poradnia (gabinet) lekarza poz, poradnia (gabinet) pielęgniarki środowiskowej – rodzinnej.
14.	Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Lekarska Krzysztof Wolnikowski	Wrzeście 35, 76-200 Wrzeście	poradnia (gabinet) lekarza poz
15.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Jezierzycach	ul. Główna 8/8, 76-200 Jezierzycy	gabinet medycyny szkolnej, poradnia (gabinet) lekarza poz, poradnia (gabinet) pielęgniarki środowiskowej – rodzinnej.
16.	Wojskowa Specjalistyczna Przychodnia Lekarska Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Ustce	ul. Komandorska 54, 76-271 Ustka	poradnia (gabinet) lekarza poz, poradnia (gabinet) pielęgniarki środowiskowej – rodzinnej.
17.	Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Lekarska Jarosław Stoczyński	ul. Mickiewicza 24, 77-230 Kępice	poradnia (gabinet) lekarza poz
18.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ośrodek Zdrowia lek.med.Andrzej Proniewski	Pobłocie 8, 76-220 Pobłocie	gabinet medycyny szkolnej, poradnia (gabinet) lekarza poz, poradnia (gabinet) pielęgniarki środowiskowej – rodzinnej, poradnia (gabinet) położnej środowiskowej – rodzinnej.
19.	Indywidualna Praktyka Położnicza Marlena Grabowska	Plac Wolności 23, 77-230 Kępice	poradnia (gabinet) położnej środowiskowej – rodzinnej.
20.	Indywidualna Praktyka Pielęgniarki Danuta Demczur	Plac Wolności 23, 77-230 Kępice	poradnia (gabinet) pielęgniarki środowiskowej – rodzinnej.
21.	Indywidualna Praktyka Lekarska Wiesław Leończuk	ul. Sikorskiego 14, 77-230 Kępice	poradnia (gabinet) lekarza poz
22.	Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Lekarska Paweł Lisiński	ul. Sikorskiego 14, 77-230 Kępice	poradnia (gabinet) lekarza poz
23.	Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Lekarska Zdzisław Pawłowski	ul. Wojska Polskiego 20, 77-230 Kępice	poradnia (gabinet) lekarza poz
24.	Indywidualna Praktyka Pielęgniarki Teresa Orzeł	Przytocko 17, 72-300 Przytocko	gabinet medycyny szkolnej - szkoła podstawowa Przytocko.
		Warcino 21, 77-230 Warcino	gabinet medycyny szkolnej - szkoła podstawowa Warcino
		Barcino 59, 77-230 Barcino	gabinet medycyny szkolnej - zespół szkół Barcino

Lp.	Nazwa zakładu	Adres	Rodzaj świadczeń
		Biesowice 38, 77-230 Biesowice	gabinet medycyny szkolnej - zespół szkół Biesowice
		ul. Dworcowa 8, 77-230 Korzybie	gabinet medycyny szkolnej - zespół szkół Korzybie
		Warcino 23a, 77-230 Warcino	gabinet medycyny szkolnej - zespół szkół leśnych Warcino
25.	Indywidualna Praktyka Pielęgniarska Eliza Kowacka	ul. Plac Wolności 23, 77-230 Kępice	poradnia (gabinet) pielęgniarki środowiskowej - rodzinnej
26.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "GRAMED - Pielęgniarka Domowa"	ul. Błękitna 17, 76-200 Włynkówko	gabinet medycyny szkolnej
		ul. Szkolna 1, 77-230 Kępice	gabinet medycyny szkolnej
		ul. Charnowo 55, 76-270 Charnowo	gabinet medycyny szkolnej
		ul. Redzikowo 16A, 76-204 Redzikowo	gabinet medycyny szkolnej
27.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kobylnicy	ul. Główna 54A, 76-251 Kobylnica	poradnia (gabinet) lekarza poz x3, poradnia (gabinet) pielęgniarki i położnej środowiskowej, poradnia (gabinet) pielęgniarki i położnej środowiskowej, gabinet medycyny szkolnej.
28.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kwakowie	ul. Cicha 13 Kwakowo, 76-251 Kobylnica	poradnia (gabinet) lekarza poz, poradnia (gabinet) pielęgniarki środowiskowej, gabinet medycyny szkolnej.
29.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Starej Dąbrowie	Stara Dąbrowa 4 76-231 Stara Dąbrowa	poradnia (gabinet) lekarza poz
30.	Indywidualna Praktyka Pielęgniarska Anna Makar	Plac Wolności 23, 77-230 Kępice	poradnia (gabinet) pielęgniarki środowiskowej - rodzinnej
31.	Indywidualna Praktyka Pielęgniarki Barbara Kancłerska	Głobino 47, 76-200 Głobino	gabinet medycyny szkolnej w Głobinie
		Niepogłędzie 19, 76-248 Niepogłędzie	gabinet medycyny szkolnej w Niepogłędziu
		ul. Szeroka 16, 76-230 Potęgowo	gabinet medycyny szkolnej w Potęgowie
		Skórowo 13a, 76-230 Skórowo	gabinet medycyny szkolnej w Skórowie
32.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Głowczycach	ul. Słupska 9, 76-220 Głowczyce	gabinet medycyny szkolnej, poradnia (gabinet) lekarza poz, poradnia (gabinet) pielęgniarki środowiskowej – rodzinnej, poradnia pediatria.
33.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Rodzinna	ul. Bema 12, 76-214 Smołdzino	poradnia (gabinet) lekarza rodzinnego, poradnia (gabinet) pielęgniarki środowiskowej – rodzinnej.

Źródło: Dane Starostwa Powiatowego w Słupsku.

Tabela 37 Ambulatoryjna specjalistyczna opieka zdrowotna (wykaz zakładów specjalistycznej opieki medycznej)

Lp.	Nazwa zakładu	Adres	Rodzaj świadczeń
1.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej CENTRUM MEDYCZNE FALCK USTKA	Ul. Kopernika 22, 76-270 Ustka	poradnia chirurgii ogólnej, poradnia chirurgii urazowo-ortopedycznej, poradnia okulistyka.
		Ul. Leśna 10-14, 76-270 Ustka	poradnia ginekologiczno-położnicza
2.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej	Ul. Zjednoczenia 26, 76-248 Dębica Kaszubska	poradnia ginekologiczno-położnicza
3.	Wojskowa Specjalistyczna Przychodnia Lekarska Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Ustce	Ul. Komandorska 54, 76-271 Ustka	poradnia chirurgii ogólnej, poradnia chirurgii urazowo-ortopedycznej, poradnia dermatologiczna, poradnia neurologiczna, poradnia okulistyka, poradnia otolaryngologiczna, pracownia usg.
4.	INDYWIDUALNA SPECJALISTYCZNA PRAKTYKA LEKARSKA ADOLF OTOKA	Ul. Słupska 9, 76-220 Głowczyce	poradnia ginekologiczno-położnicza głowczyce
		Ul. Kościuszki 6, 76-230 Potęgowo	poradnia ginekologiczno-położnicza potęgowa
5.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kobylnicy	ul. Główna 54a, 76-251 Kobylnica	poradnia ginekologiczno-położnicza
6.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "PGE-MED"	Ul. Mickiewicza 12, 76-270 Ustka	poradnia reumatologiczna

Źródło: Dane Starostwa Powiatowego w Słupsku.

Tabela 38 Rehabilitacja lecznicza

Lp.	Nazwa zakładu	Adres	Rodzaj świadczeń
1.	Wojskowa Specjalistyczna Przychodnia Lekarska Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Ustce	ul. Komandorska 54, 76-271 Ustka	Poradnia Rehabilitacyjna
2.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Usługi Medyczne "Strojnowski & Polaczuk"	ul. Kościuszki 5A, 76-230 Potęgowo	Dział (pracownia) fizjoterapii
3.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Centrum Rehabilitacji	Redzikowo 16B, 76-204 Redzikowo	Gabinet Fizjoterapii 2, Poradnia Rehabilitacyjna 2.
4.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "SPEC-MED"	ul. Na Wydmie 5a, 76-270 Ustka	Dział (pracownia) fizjoterapii, Poradnia Rehabilitacyjna.
5.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kobylnicy	ul. Główna 54a, 76-251 Kobylnica	Poradnia Rehabilitacyjna (w trakcie uruchomienia)

Źródło: Dane Starostwa Powiatowego w Słupsku.

Tabela 39 Leczenie stomatologiczne

Lp.	Nazwa zakładu	Adres	Rodzaj świadczeń
1.	Wojskowa Specjalistyczna Przychodnia Lekarska Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Ustce	ul. Komandorska 54, 76-271 Ustka	Poradnia chirurgii stomatologicznej, poradnia stomatologiczna.
2.	Indywidualna Praktyka Lekarska Tomasz Rachwał Ustka	ul. Grunwaldzka 18, 76-270 Ustka	Poradnia stomatologiczna
3.	Gabinet Stomatologiczny Beata Wiercioch-Gomulska	ul. Mała 3a, 76-270 Ustka	Poradnia stomatologiczna
4.	Indywidualna Praktyka Lekarska Elżbieta Bachewicz-Maślińska	ul. Zjednoczenia 26, 76-248 Dębica Kaszubska	Poradnia stomatologiczna
5.	Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Lekarska Jarosław Kobiółka	ul. Kościuszki 6, 76-230 Potęgowo	Poradnia stomatologiczna
6.	Indywidualna Praktyka Lekarska Maria Bajda-Koziół	ul. Główna 54a, 76-251 Kobylnica	Poradnia stomatologiczna
7.	Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Lekarska Barbara Danuta Zyśk	ul. Słupska 9, 76-220 Główny	Poradnia stomatologiczna
8.	Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Lekarska Katarzyna Roman	ul. Cicha 13, Kwakowo, 76-251 Kobylnica	Poradnia stomatologiczna
9.	Indywidualna Praktyka Lekarska Katarzyna Nisiewicz	ul. Wrzeście 44, 76-200 Wrzeście	Poradnia stomatologiczna
10.	Indywidualna Praktyka Lekarska Justyna Adamowicz-Proniewska	ul. Poblocie 8, 76-220 Poblocie	Poradnia stomatologiczna
11.	Indywidualna Praktyka Lekarska Ewa Maria Kobryń-Stark	ul. Łupawa 18, 76-242 Łupawa	Poradnia stomatologiczna
12.	Indywidualna Praktyka Lekarska Małgorzata Hałubek	ul. Główna 8/8, 76-200 Jezierzycze	Poradnia stomatologiczna
13.	Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Lekarska Maria Rzeszutek	ul. Sportowa 2, Sycewice, 76-251 Kobylnica	Poradnia stomatologiczna
14.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Stomatologiczna	ul. Globino 47, 76-200 Globino	Poradnia stomatologiczna
15.	INDYWIDUALNA SPECJALISTYCZNA PRAKTYKA LEKARSKA JERZY KREPICZ	ul. Kościelna 16/31, 77-230 Kępice	Poradnia stomatologiczna
16.	Indywidualna Praktyka Lekarska Danuta Hawełka- Pawłowska	ul. Wojska Polskiego 20, 77-230 Kępice	Poradnia stomatologiczna
17.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej MEDEX	ul. Grunwaldzka 8/3, 76-270 Ustka	Poradnia stomatologiczna
		ul. Górna 8, 76-231 Damnica	
17.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej MEDEX	ul. Ogrodowa 12, 76-214 Smoldzino	Poradnia stomatologiczna
		ul. Słupska 13, 76-270 Ustka	
18.	Grupowa Praktyka Lekarska Gabinet Stomatologiczny Maria i Leszek Jodko	ul. Słupska 13, 76-270 Ustka	Poradnia stomatologiczna

Źródło: Dane Starostwa Powiatowego w Słupsku.

Tabela 40 Świadczenia pielęgnacyjne i opiekuńcze

Lp.	Nazwa zakładu	Adres	Rodzaj świadczeń
1.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Delfin"	Plac Wolności 1, 76-213 Gardna Wielka	Zakład/oddział opiekuńczo-leczniczy

Źródło: Dane Starostwa Powiatowego w Słupsku.

Tabela 41 Wykaz szpitali

Lp.	Nazwa	Adres	Oddziały	Liczba łóżek
1.	Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. J. Korczaka	ul. Mickiewicza 12, 76-270 Ustka	Izba przyjęć	-
		ul. Mickiewicza 12, 76-270 Ustka	Oddział Neonatologiczny i Patologii Noworodka	Oddział obejmuje 22 łóżka neonatologiczne w systemie rooming-in (matka z dzieckiem) oraz 10 łóżek patologii noworodka, w tym 4 stanowiska intensywnej terapii noworodka, 4 stanowiska opieki ciągłej i 2 stanowiska opieki pośredniej.
		ul. Mickiewicza 12, 76-270 Ustka	Oddział Ginekologiczno-Położniczy	3 łóżka porodowe (w tym 1 łóżko do porodów rodzinnych z dodatkową salą wypoczynkową), sala do cięć cesarskich, stanowisko resuscytacyjne dla noworodków. 38 łóżek położniczych i 14 łóżek ginekologicznych.

Źródło: Dane Starostwa Powiatowego w Słupsku.

Tabela 42 Opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień

Lp.	Nazwa zakładu	Adres	Rodzaj świadczeń
1.	Niepubliczny Specjalistyczny Psychiatryczny Zakład Opieki Zdrowotnej "SON"	Ul Mickiewicza 12, 76-270 Ustka	Opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień, zakład opiekuńczo-leczniczy psychiatryczny dla dorosłych
2.	Niepubliczny Specjalistyczny Psychiatryczny Zakład Opieki Zdrowotnej "SON"	ul Franciszkańska 1, 76-251 Kobylnica	zakład opiekuńczo-leczniczy psychiatryczny dla dorosłych, oddział rehabilitacji psychiatrycznej
3.	Samodzielny Publiczny Specjalistyczny Psychiatryczny Zakład Opieki Zdrowotnej	Lubuczewo 29, 76-200 Lubuczewo	Oddział stacjonarny - leczenie uzależnień w tym świetlica terapii uzależnień od alkoholu

Źródło: Dane Starostwa Powiatowego w Słupsku.

2.5.6 Oświata i wychowanie

Na terenie powiatu słupskiego funkcjonują szkoły szczebla podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego. Szkoły podstawowe wynoszą 45 placówek szkolnych, 28 szkół gimnazjalnych oraz 15 szkół ponadgimnazjalnych.

Na system oświatowy powiatu słupskiego składają się zarówno placówki będące jednostkami organizacyjnymi poszczególnych gmin wchodzących w skład powiatu, jak i placówki oświatowe prowadzone przez samorząd powiatu słupskiego.

W przypadku placówek prowadzonych przez poszczególne samorządy gminne wyróżnić można przedszkola, szkoły podstawowe oraz szkoły gimnazjalne, które to placówki są licznie reprezentowane na terenie gmin powiatu słupskiego.

Samorząd powiatu słupskiego prowadzi natomiast:

- szkoły ponadgimnazjalne dla młodzieży i dorosłych (Zespół Szkół Ogólnokształcących i Technicznych Ustka, ZS Agrotechnicznych Słupsk),
- szkoła dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (SOSW w Damnicy),
- Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii Ustka,

Na terenie powiatu znajdują się również placówki oświatowo – wychowawcze nie podległe administracyjnie Powiatowi, w tym:

- Zespół Szkół Leśnych w Warcinie.

Mieszkańcy powiatu słupskiego mają małe możliwości korzystania z ofert kształcenia oferowanych przez uczelnie wyższe zlokalizowane na terenie powiatu. Do głównych uczelni działających w powiecie słupskim zaliczyć można Filię Akademii Marynarki Wojennej w Gdyni - zlokalizowaną w Ustce.

Ponadto mieszkańcy powiatu słupskiego korzystają z możliwości kształcenia na poziomie wyższym, jakie daje im miasto Słupsk i zlokalizowane na jego terenie uczelnie.

Wychowanie przedszkolne prowadzone jest w przedszkolach i punktach przedszkolnych samorządowych oraz placówkach niepublicznych. Poniższa tabela przedstawia wykaz przedszkoli i punktów przedszkolnych funkcjonujących na terenie powiatu.

Tabela 43 Wykaz przedszkoli i placówek przedszkolnych w powiecie słupskim

Lp.	Nazwa placówki	Gmina	Adres
1.	Przedszkole Niepubliczne	Gmina Dębica Kaszubska	Niepogłędzie 19 77-248 Dębica Kaszubska
2.	Przedszkole- Niepubliczne „Kubuś Puchatek”	Gmina Główny	Pobłocie 41 76-220 Główny
3.	Punkt Przedszkolny w Borzęcinie (niepubliczny)	Gmina Dębica Kaszubska	76-248 Dębica Kaszubska Borzęcino 33
4.	Punkt Przedszkolny w Zespole Szkół w Redzikowie	Gmina Słupsk	Redzikowo 16a 76-200 Słupsk
5.	Punkt Przedszkolny w Podwilczynie (niepubliczny)	Gmina Dębica Kaszubska	76-248 Dębica Kaszubska Podwilczyn 27
6.	Społeczne Przedszkole	Gmina Główny	Szczypkowice 76-220 Główny
7.	Przedszkole	Gmina Potegowo	ul. Głowackiego 5 76-230 Potegowo
8.	Przedszkole Gminne	Gmina Słupsk	Osiedle 27a, 76-219 Jezierzycy 76-204 Słupsk 6
9.	Przedszkole Ekologiczno – Językowe „Poziomka”	Gmina Słupsk	Włynkówko, ul. Aleja Nad rzeką 9 76-200 Słupsk
10.	Punkt Przedszkolny w Głobinie	Gmina Dębica Kaszubska	Szkoła Podstawowa w Głobinie Głobino, 76-200 Słupsk
11.	Punkt Przedszkolny w Kusowie	Gmina Dębica Kaszubska	Świetlica wiejska w Kusowie Kusowo 1, 76-245 Kusowo
12.	Punkt Przedszkolny we Włynkówku	Gmina Słupsk	Szkoła Podstawowa Włynkówku, ul. Błękitna 17 76-200 Słupsk
13.	Gminne Przedszkole	Gmina Smółdzino	ul. Kościuszki 24 76-214 Smółdzino
14.	Niepubliczny Dom Przedszkolaka "Pluszowy Zakątek" (niepubliczne przedszkole)	Gmina Kobylnica	ul. Główna 70 76-251 Kobylnica
15.	Niepubliczny Dom Przedszkolaka "Pluszowy Zakątek" (niepubliczne przedszkole)	Gmina Kobylnica	Kwakowo ul. Cicha 2 (filia) 76-251 Kobylnica

16.	Anglojęzyczne Niepubliczne Przedszkole „KREDKA (niepubliczne przedszkole)	Gmina Kobylnica	ul. Prof. Poznańskiego 1 76-251 Kobylnica
17.	Przedszkole Niepubliczne „Mali Odkrywcy” (niepubliczne przedszkole)	Gmina Kobylnica	Sycevice ul. Słupska 10 76-251 Kobylnica
18.	„Słonecznikowe Przedszkole” (niepubliczne przedszkole)	Gmina Kobylnica	Sycevice ul. Pocztowa 5 76-251 Kobylnica
19.	Magiczna Tęcza Centrum Malucha (niepubliczny punkt przedszkolny)	Gmina Kobylnica	ul. Kolejowa 3 76-251 Kobylnica
20.	Miejskie Przedszkole nr 1 w Ustce	Miasto Ustka	ul. Piłsudskiego 2 76-270 Ustka
21.	Miejskie Przedszkole nr 2 w Ustce	Miasto Ustka	ul. Żeromskiego 13 76-270 Ustka
22.	Miejskie Przedszkole nr 3 w Ustce	Miasto Ustka	ul. Darłowska 14 76-270 Ustka
23.	Punkt Przedszkolny (niepubliczny)	Gmina Damnica	Domaradz 1, 76-231 Damnica

Źródło: Kuratorium Oświaty w Gdańsku.

Tabela 44 Wykaz szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych na terenie powiatu słupskiego

Lp.	Nazwa placówki	Ogółem	
		Liczba uczniów	Liczba oddziałów
SZKOŁY PODSTAWOWE			
1.	Szkoła podstawowa nr 1 im. kpt. Leonida Teligi w Ustce	437	18
2.	Szkoła podstawowa nr 2 im. Bolesława Romanowskiego w Ustce	532	24
3.	Szkoła Podstawowa im. Wandy Chotomskiej w Domaradzu	65	7
4.	Szkoła Podstawowa Specjalna Nr 2 przy Specjalnym Ośrodek Szkolno-Wychowawczym	23	3
5.	Szkoła podstawowa w Zagórzycy (ZS im. Zjednoczonej Europy)	115	7
6.	Szkoła Podstawowa im. Jana Brzechwy w Damnie	173	9
7.	Szkoła Podstawowa nr 1 im. Jana Pawła II w Damnicy	136	5
8.	Szkoła Podstawowa im. Adama Mickiewicza w Gogolewie	105	8
9.	Szkoła Podstawowa im. Leśników Polskich w Motarzynie	134	9
10.	Społeczna Szkoła Podstawowa w Niepogłędziu	-	-
11.	Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Kościuszki w Dębnicy Kaszubskiej	424	21
12.	Społeczna Szkoła Podstawowa w Szcypkowicach	-	-
13.	Szkoła Podstawowa w Żelkowie	116	7
14.	Szkoła Podstawowa im. Władysława Broniewskiego w Główczykach	300	14
15.	Szkoła Podstawowa im. Juliana Tuwima w Pobłociu	154	10
16.	Szkoła Podstawowa im. Jana Kochanowskiego w Stowięcinie	105	7
17.	Szkoła Podstawowa im. Andrzeja Grubby w Przytocku	79	7
18.	Szkoła Podstawowa im. ppor. Tadeusza Bielaka	342	16
19.	Szkoła Podstawowa im. ks. prałata Alfreda Osipowicza w Warcinie	106	7
20.	Szkoła Podstawowa im. Kawalerów Orderu Uśmiechu w Barcinie	98	7
21.	Szkoła Podstawowa w Biesowicach	83	7
22.	Szkoła Podstawowa im. ks. Stanisław Augustyńczyka w Korzybiu	86	7
23.	Szkoła Podstawowa im. Książąt Pomorskich w Słonowicach	125	8
24.	Szkoła Podstawowa im. Jana Kochanowskiego w	96	7

	Kończewie		
25.	Szkoła Podstawowa im. Polskich Olimpijczyków w Kwakowie	127	8
26.	Szkoła Podstawowa im. Kornela Makuszyńskiego w Kobylnicy	308	15
27.	Szkoła Podstawowa im. Polskich Noblistów w Sycewicach	135	8
28.	Szkoła Podstawowa im. Lucjana Kowalskiego w Skórowie	84	8
29.	Szkoła Podstawowa im. Adama Mickiewicza w Łupawie	201	12
30.	Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Potęgowie	243	14
31.	Szkoła Podstawowa im. gen. Stefana Roweckiego - "Grotą" we Wrześciu	80	7
32.	Szkoła Podstawowa im. Leopolda Staffa we Włynkówku	145	7
33.	Szkoła Podstawowa im. Wincentego Witosa w Bierkowie	144	8
34.	Szkoła Podstawowa im. Henryka Sienkiewicza w Głobinie	153	7
35.	Szkoła Podstawowa (ZS im. Cz. Miłosa w Siemianicach)	166	7
36.	Szkoła Podstawowa (im. majora Henryka Sucharskiego) w Jezierzycach	186	10
37.	Szkoła Podstawowa w Redzikowie	123	6
38.	Szkoła Podstawowa im. Anny Skwarczyńskiej w Gardnie Wielkiej	74	7
39.	Szkoła Podstawowa w Smołdzinie	148	9
40.	Szkoła Podstawowa w Charnowie	72	7
41.	Szkoła Podstawowa w Gąbinie	56	6
42.	Szkoła Podstawowa w Wytownie	62	7
43.	Szkoła Podstawowa im. por. W. Dzięgielewskiego w Zaleskich	108	7
44.	Spółeczna Szkoła Podstawowa w Pęplinie	-	-
45.	Szkoła Podstawowa w Objeździe	127	7
GIMNAZJA			
1.	Gimnazjum im. gen. Mariusza Zaruskiego w Ustce	510	22
2.	Spółeczne Gimnazjum Usteckiego Towarzystwa Oświatowego w Ustce	-	-
3.	Gimnazjum nr 2 w Ustce	72	6
4.	Gimnazjum Specjalne Nr 2 przy Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Damnicy	40	6
5.	Gimnazjum w Zagórzycy (ZS im. Zjednoczonej Europy)	58	3
6.	Gimnazjum im. Noblistów Polskich w Damnie	82	5
7.	Gimnazjum nr 1 im. Marii Skłodowskiej-Curie w Damnicy	125	6
8.	Spółeczne Gimnazjum w Niepogłędziu	-	-
9.	Gimnazjum im. Czesława Miłosa w Dębnicy Kaszubskiej	327	15
10.	Spółeczne Gimnazjum w Szczypkowicach	-	-
11.	Gimnazjum w Żelkowie	50	3
12.	Gimnazjum w Główczykach	176	9
13.	Gimnazjum w Pobłociu	77	5
14.	Gimnazjum im. Jana Kochanowskiego w Stowięcinie	43	3
15.	Gimnazjum im. Karola Wojtyły w Kępicach	204	10
16.	Gimnazjum im. Kawalerów Orderu Uśmiechu w Barcinie	56	3
17.	Gimnazjum w Biesowicach	68	3
18.	Gimnazjum im. ks. Stanisława Augustyńczyka w Korzybiu	38	3
19.	Gimnazjum im. Zjednoczonej Europy w Kobylnicy	235	11
20.	Gimnazjum w Sycewicach	102	6
21.	Publiczne Gimnazjum im. Adama Mickiewicza w Łupawie	103	6
22.	Publiczne Gimnazjum w Potęgowie	164	10
23.	Gimnazjum w Siemianicach (ZS im. Cz. Miłosa w Siemianicach)	211	9
24.	Gimnazjum w Jezierzycach	118	6
25.	Gimnazjum w Redzikowie	158	6
26.	Gimnazjum w Smołdzinie	93	6
27.	Spółeczne Gimnazjum w Pęplinie	-	-
28.	Publiczne Gimnazjum w Objeździe	103	6
SZKOŁA PONADGIMNAZJALNA			

1.	Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych (ZSO im. Mikołaja Kopernika) w Ustce	0	0
2.	Liceum Ogólnokształcące im. Mikołaja Kopernika w Ustce	179	6
3.	Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Ustce	10	1
4.	Technikum przy ZST w Ustce	130	6
5.	Technikum Uzupełniające przy ZST w Ustce	0	0
6.	Technikum Uzupełniające dla Dorosłych przy ZST w Ustce	42	2
7.	Zasadnicza Szkoła Zawodowa przy ZST w Ustce	78	4
8.	Szkoła Specjalna Przesposabiająca do Pracy przy Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Damnicy	29	5
9.	Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Dębnicy Kaszubskiej	0	0
10.	Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Główniczach	5	1
11.	Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Główniczach	7	1
12.	Technikum Leśne (Zespół Szkół Leśnych) w Warcinie	257	9

Źródło: Dane identyfikacyjne szkół i placówek według danych SIO z 30 września 2010r. (Starostwo Powiatowe w Słupsku).

Na terenie powiatu słupskiego działa również Anglojęzyczna Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Kobylnicy.

Ponadto młodzież z terenu powiatu może uczestniczyć w zajęciach sportowych organizowanych przez liczne kluby sportowe wpisane do ewidencji Starostwa Powiatowego w Słupsku:

- UKS „Tęcza” Łupawa
- UKS „Piaś” SP Wrzeście
- UKS „SPARTA” w Sycewicach
- UKS „OLIMPIJCZYK” w Kwakowie
- UKS „ORZEŁ” w Kończewie
- UKS „PIAST-B” w Kobylnicy
- UKS „ORZEŁ” w Słonowicach
- UKS „Bałtyk” Ustka
- UKS „Atlas” SP Głównicze
- UKS w Zagórzycy
- UKS „Start” w Głobinie
- UKS przy SP w Damnicy
- UKS „Mikołajek” w Gardnie Wielkiej
- UKS „Fala” przy SP w Ustce
- UKS „Orzeł” przy SP w Objeździe
- UKS „Orliki” SP w Jezierzycach
- UKS „Orion” SP w Potęgowie
- UKS „Olimp” w Dębicy Kaszubskiej
- UKS „Słupia” w Ustce
- Międzyszkolny Klub Karate Kyokushin w Ustce przy SP Nr 1
- UKS „Albatros Redzikowo” SP Redzikowo
- UKS „Sokół” w Warcinie przy Zespole Szkół Leśnych w Warcinie
- UKS „Łupawia” przy Gimnazjum w Łupawie
- UKS „OPTY” w Ustce
- UKS „ORLIK” w Siemianicach
- UKS „ZEFIR” przy Gimnazjum w Potęgowie
- UKS „Słowiniec” przy Publicznym Gimnazjum w Objeździe
- UKS „Victoria” w Dębicy Kaszubskiej
- Harcerski Klub Sportowy „LOTNA” w Redzikowie
- UKS „START” SP w Motarzynie
- UKS Lekkiej Atletyki i Piłki Nożnej „ROWOKÓŁ” w Smoldzinie
- UKS MODERN JI-JITSU „GEPARD” w Ustce
- UKS „Pierre Rene Tennis Team Club” w Ustce

- UKS "Kyokushin Karate Kępice Oyama"

2.5.7 Struktura organizacji pozarządowych

Organizacje pozarządowe działające na terenie powiatu słupskiego stanowią wartościowy potencjał, który w istotnym stopniu przyczynią się do budowania społeczeństwa obywatelskiego.

Na terenie poszczególnych gmin wchodzących w skład powiatu funkcjonują następujące organizacje pozarządowe:

• Gmina DAMNICA

- Stowarzyszenie Producentów Trzody Chlewnej DAMROL w Damnicy
- Klub Sportowy Damnica
- Zespół Sportowy POLONEZ w Bobrownikach
- Stowarzyszenie "PROMYK" w Damnicy
- Stowarzyszenie na Rzecz Propagowania Inicjatywy Kulturalnych, Społecznych oraz Promocji Gminy Damnica "Drewniany Kamień" w Damnicy
- Stowarzyszenie Przyjaciół Zespołu Szkół w Damnie
- Ochotnicza Straż Pożarna w Damnicy

• Gmina DĘBNICA KASZUBSKA

- Klub Sportowy "BŁĘKITNI" w Motarzynie
- Klub Sportowy "SKOTAWIA" w Dębnicy Kaszubskiej
- Klub Sportowy "SKOTAWA" Budowo
- Stowarzyszenie "SPERANDA" w Niepogłędziu
- Klub "SMOKI" Podole Małe
- Stowarzyszenie Producentów Truskawek "Dobra Truskawka" w Dębnicy Kaszubskiej
- Pomorskie Stowarzyszenie Odnowy Wsi w Niepogłędziu
- Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Gminy Dębica Kaszubska
- Stowarzyszenie Rozwoju i Integracji Wsi OGNIWO w Jaworach
- Stowarzyszenie Gogolewianki w Gogolewie
- Stowarzyszenie Inicjatywa w Dobrej
- Stowarzyszenie Rozwoju Szkoły Podstawowej Im. Adama Mickiewicza w Gogolewie "ZŁOTE RUNO"
- Stowarzyszenie Przyjaciół Zespołu Szkół w Dębicy Kaszubskiej "Edukacja Dla Przyszłości" w Dębicy Kaszubskiej (posiada status organizacji pożytku publicznego)
- Stowarzyszenie "Ludzie ludziom" z siedzibą w Grabinie
- Stowarzyszenie Inicjatyw Borzęcino
- Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju i Aktywizacji Społeczeństwa "EMPATIA"
- Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Gminy Dębica Kaszubska "AVANTI" w Dębicy Kaszubskiej
- Ochotnicza Straż Pożarna w Borzęcinie
- Ochotnicza Straż Pożarna w Budowie
- Ochotnicza Straż Pożarna w Dębicy Kaszubskiej
- Ochotnicza Straż Pożarna w Gogolewie
- Ochotnicza Straż Pożarna w Niepogłędziu
- Ochotnicza Straż Pożarna w Podolu Małym
- Ochotnicza Straż Pożarna w Podwilczynie

• Gmina GŁÓWCZYCE

- Głównycki Ośrodek Wspierania Aktywności Lokalnej
- Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Szczypkowice w Szczypkowicach
- Stowarzyszenie „Ochronka” w Wykosowie (działalność zawieszona)

- Gminne Wspieranie Inicjatyw Społecznych w Głównicach
- Ochotnicza Straż Pożarna w Dargolezie
- Ochotnicza Straż Pożarna w Gorzynie
- Ochotnicza Straż Pożarna w Głównicach
- Ochotnicza Straż Pożarna w Izbicy
- Ochotnicza Straż Pożarna w Pobłociu

- **Miasto i Gmina KĘPICE**
- Stowarzyszenie Obrony Praw Bezrobotnych w Kępicach
- Stowarzyszenie Przyjaciół Szkoły Leśnej w Warcinie
- Stowarzyszenie Przyjaciół Gminy Kępice
- Ochotnicza Straż Pożarna w Mzdowie
- Ochotnicza Straż Pożarna w Kępicach
- Stowarzyszenie na rzecz osób niepełnosprawnych "Przyjazna Dłoń" w Kępicach

- **Gmina KOBYLNICA**
- Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Lokalnych "GMINA 2010" w Kobylnicy
- Stowarzyszenie Gmin Przyjaznych Energii Odnawialnej w Kobylnicy
- Samopomocowe Stowarzyszenie Kobiet "Wiejskie Klimaty" w Kobylnicy
- Stowarzyszenie Sołtysów Gminy Kobylnica w Kobylnicy
- Powiatowa Spółdzielnia Socjalna w Kwakowie
- Stowarzyszenie „Zespół Aktywnych Seniorów” w Kobylnicy
- Związek Harcerstwa Polskiego Szczep Kobylnica
- Ochotnicza Straż Pożarna w Kruszynie
- Ochotnicza Straż Pożarna w Luleminie
- Ochotnicza Straż Pożarna w Lubuniu
- Ochotnicza Straż Pożarna w Sierakowie
- Ochotnicza Straż Pożarna we Wrzącej
- Ochotnicza Straż Pożarna w Sycewicach

- **Gmina POTĘGOWO**
- Stowarzyszenie Samorządowe Inicjatyw Lokalnych w Potęgowie
- Ochotnicza Straż Pożarna w Głuszynku
- Ochotnicza Straż Pożarna w Łupawie
- Ochotnicza Straż Pożarna w Potęgowie

- **Gmina SŁUPSK**
- Pomorskie Stowarzyszenie Pilotów Wojskowych w Redzikowie
- Ognisko Towarzystwa Krzewienia Kultury Fizycznej "STAL" w Jezierzycach
- Klub Sportowy "DĄB" Kusowo
- Stowarzyszenie WSI KRAINY W KRATĘ w Krzemienicy
- Stowarzyszenie "DAĆ SZANSE" we Wrześciu
- Stowarzyszenie Rozwoju Obszarów Wiejskich "NOWATOR" w Strzelinie
- Stowarzyszenie Przyjaciół 28 Słupskiego Pułku Lotnictwa Myśliwego w Redzikowie
- Stowarzyszenie Tenisowe w Redęcinie
- Słupskie Stowarzyszenie Agroturystyczne "POMORZANIE I KASZUBI" w Strzelinie
- Pomorskie Stowarzyszenie "Nasze Środowisko" w Bruszkowie Wielkim
- Stowarzyszenie Przyjaciół Zespołu Szkół im. Czesława Miłosza w Siemianicach "Edukacja na miarę czasu" - organizacja pożytku publicznego
- Stowarzyszenie "ZACISZE" w Lubuczewie
- Stowarzyszenie "STRAŻ OCHRONY ZWIERZĄT" w Siemianicach
- Ochotnicza Straż Pożarna w Swołowie
- Stowarzyszenie Wiejskie "Nasza Krępa"

- Ochotnicza Straż Pożarna we Włynkowie
- Ochotnicza Straż Pożarna w Kusowie
- Stowarzyszenie Wiejskie "Wspólnie dla Jezierzyc" z siedzibą w Jezierzycach
- Ochotnicza Straż Pożarna w Wiklinie

- **Gmina SMÓLDZINO**
 - Stowarzyszenie Rozwoju Turystyki Wiejskiej "SŁOWINIEC"
 - Stowarzyszenie REVECOL MONS w Smołdzinie
 - Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Gminy Smołdzino
 - Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Regionu Słowińskiego w Klukach
 - Stowarzyszenie Mieszkańców Smołdzińskiego Lasu "Wspólna Sprawa" w Smołdzinie
 - Stowarzyszenie "Pomagamy Piotrowi" w Żelazie
 - Ochotnicza Straż Pożarna w Gardnie Wielkiej
 - Ochotnicza Straż Pożarna w Łokciowem
 - Ochotnicza Straż Pożarna w Sieciach
 - Ochotnicza Straż Pożarna w Smołdzinie
 - Ochotnicza Straż Pożarna w Wierzchocinie
 - Stowarzyszenie Aktywności Lokalnej "Razem Zrobimy Wiele" w Żelazie

- **Miasto USTKA**
 - Stowarzyszenie Prywatnych Inicjatyw w mieście Ustka
 - Towarzystwo Przyjaciół Ustki w Ustce
 - Stowarzyszenie Rozwoju i Promocji Ustki
 - Stowarzyszenie Przyjaciół Domu Dziecka PATRON w Ustce
 - Usteckie Forum Turystyczne
 - Gminny Klub Sportowy w Ustce
 - Stowarzyszenie Turystyczno-Sportowe "USTKA"
 - Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom "Przystań" w Ustce
 - Stowarzyszenie Gastronomii i Handlu w Ustce
 - Stowarzyszenie "BENE VITA" w Ustce (posiada status organizacji pożytku publicznego)
 - Ustecki Uniwersytet Trzeciego Wieku - Żyj Kolorowo w Ustce (posiada status organizacji pożytku publicznego)
 - Niezależne Forum Samorządowe Ziemi Usteckiej
 - Stowarzyszenie na Rzecz Bezdomnych, Niepełnosprawnych, Osób Starszych oraz Dzieci DOMINO" w Ustce
 - Usteckie Towarzystwo Oświatowe w Ustce
 - Związek Rybaków Polskich w Ustce
 - Lokalna Organizacja Turystyczna "Ustka"
 - Chrześcijańskie Stowarzyszenie Dobroczynne w Ustce (Oddział Terenowy)
 - Stowarzyszenie USTKA OFFROAD KLUB w Ustce
 - Stolica "Dolina Marszewa" w Ustce
 - Stowarzyszenie Życzliwych Ustce
 - Stowarzyszenie "Forum Kowalskiego" w Ustce
 - Ochotnicza Straż Pożarna w Ustce
 - Stowarzyszenie Miłośników Fortyfikacji w Ustce

- **Gmina USTKA**
 - Stowarzyszenie Właścicieli Domków Letniskowych w Rowach
 - Klif - Stowarzyszenie Turystyczne Gminy Ustka
 - Gminny Klub Sportowy "Wybrzeże" w Objeździe
 - Stowarzyszenie Promocji i Rozwoju Miejscowości Rowy "BAŁTYCKIE ROWY" w Rowach
 - Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych "Przyjaciół" w Machowinku
 - Stowarzyszenie Na Rzecz Obrony Demokracji - Stop Korupcji w Przewłocze
 - Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Dorosłym "Przystań" w Niestkowie
 - Stowarzyszenie dla Europy w Zimowiskach
 - Ochotnicza Straż Pożarna w Duninowie

- Ochotnicza Straż Pożarna w Objeździe
- Ochotnicza Straż Pożarna w Pęplinie
- Ochotnicza Straż Pożarna w Rowach
- Ochotnicza Straż Pożarna w Zaleskich
- Ochotnicza Straż Pożarna w Starkowie
- Ochotnicza Straż Pożarna w Możdżanowie
- Stowarzyszenie Promocji Rozwoju Obszarów Morskich w Charnowie
- Stowarzyszenie na Rzecz Osób Starszych i Niepełnosprawnych "RAZEM - WSZYSTKO"
- Stowarzyszenie "Pedagogów i Przyjaciół Dzieci w Ustce"

- **Miasto Słupsk (wspólnie z powiatem)**
 - Stowarzyszenie "Bezpieczny Region Słupski" z siedzibą w Słupsku
 - Stowarzyszenie Autorów ZAiKS - inspektorat w Słupsku

- **Stowarzyszenia zwykle:**
 - Towarzystwo Pomocy Dzieciom "DAR SERCA" w Ustce
 - Wspólnota Mieszkaniowa "BARAK" w Lubuczewie
 - Stowarzyszenie "GABLUS - Fan Klub" w Dębnicy Kaszubskiej
 - Stowarzyszenie Budowy Wodociągów w Dębiniu
 - Stowarzyszenie Obrony Mieszkańca w Ustce
 - Stowarzyszenie "Korpus Północ" w Ustce
 - Stowarzyszenie na Rzecz Budowy Sieci Kanalizacyjnej i Wodociągowej w Grabnie
 - Osiedle Greenland w Ustce
 - Stowarzyszenie "Na rzecz wszystkich istot" Duninówko
 - Stowarzyszenie Turystyczne Gminy Ustka "Promyk Bursztynu" w Przewłocze
 - Stowarzyszenie "W obronie życia" w Bydlinie
 - S.H.A.F.T Stowarzyszenie AIR SOFT USTKA

- **Fundacje:**
 - Fundacja Słupskie Skrzydła w Redzikowie

- **Stowarzyszenia sportowe wpisane do ewidencji stowarzyszeń kultury fizycznej w Starostwie:**
 - Klub Sportowy „Dom-Star” w Domaradzu
 - Pomorski Związek Kultury i Fitnes w Ustce
 - Gminne Towarzystwo Sportowe „Sokół” Szczypkowie \
 - Ludowy Zespół Sportowy „Orkan-Seeger” w Cecenowie
 - Klub Sportowy „Rowokół” w Smołdzinie
 - Kępicki Klub Piłkarski „Garbarnia” w Kępicach
 - Klub Sportowy „Jantaria” w Pobłociu
 - Stowarzyszenie Sportowe "Pomorze Potęgowe" w Potęgowie
 - Usteckie Stowarzyszenie Sympatyków Sportu w Ustce
 - Klub Tenisa Stołowego Ustka w Ustce
 - Klub Sportowy „Tukan” Wysoczańscy w Wielichowie
 - Stowarzyszenie Sympatyków Piłki Ręcznej „Szcypiorniak-Ustka” w Ustce
 - Sportowy Klub Jeździecki „Nostalgia” w Polanicach
 - Klub Sportowy „SPARTA” Sycewice
 - Klub Sportowy „SŁUPIA” Kobylnica
 - Klub Sportowy „SOKÓŁ” Kuleszewo
 - Klub Sportowy „SŁUPIA” Kwakowo
 - Klub Sportowy „GRANIT” Kończewo
 - Stowarzyszenie Kobiecej Koszykówki "HIT KOBYLNICY" w Kobylnicy
 - Stowarzyszenie Sympatyków Koszykówki w Kobylnicy
 - Stowarzyszenie Przyjaciół Aikido w Kobylnicy
 - Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej „Heros” w Ustce

- Miejski Klub Sportowy „JANTAR” w Ustce,
- Klub Sportowy "Szansa" w Siemienicach
- Ludowy Klub Sportowy „ECHO” w Biesowicach
- Ustecki Szkolny Związek Sportowy w Ustce
- Klub Sportowy „JUDO ŁUPAWA” w Łupawie
- Klub Sportowy „UNIA” Korzybie
- Lekkoatletyczny Klub Sportowy „JANTAR” w Ustce
- Stowarzyszenie Sportowe "Klub Sportowy" Włynkówko
- Stowarzyszenie Sportowe MALCZKOWO-ŁUPAWA w Malczkowie
- Klub Sportowy „SWE POL LINK” Bruszkowo Wielkie
- Jacht Klub "Ustka" w Ustce
- Stowarzyszenie Sportowe "Krokusy Stowięcino" w Stowięcinie
- Gminny Klub Sportowy Kępice
- Stowarzyszenie Sportowe "Klub Sportowy Bistał" Machowino
- Stowarzyszenie Sportowe Klub Sportowy "Słupia" Charnowo
- Klub Sportowy STUDNICA Przytocko
- Główny Towarzystwo Sportowe "BŁĘKITNI" w Głównych
- Wiejski Klub Sportowy "BARTON" w Barcinie
- Stowarzyszenie Sportowo Integracyjne "AKTYWNI DAMNICA" w Bobrownikach

2.6 WALORY KULTUROWE

2.6.1 Obiekty architektury i budownictwa

Poniższa tabela zawiera wykaz zabytków znajdujących się na terenie powiatu słupskiego:

Tabela 45 Zabytki nieruchomości

Lp.	Gmina	Miejsce wość, ulica	Obiekt	Datowanie	Nr rejestr zabytków	Data wpisu do rejestr zabytków	Nr decyzji
1.	Damnica	Bobrowniki	Pałac i park	1864-1865r.	A - 1156	14-04-1987	KL II - 5340/12/87
2.	Damnica	Damnica	Zespół pałacowo- parkowy	1900 r.	A - 1148	12-03-1987	KL.II- 5340/6/87
3.	Damnica	Damnica	Kościół filialny p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej	1906/1907r.	A - 1703	30-12-1999	SOZ/D -I- 5340/10/99
4.	Damnica	Damno	Kościół parafialny p.w. św. Judyty Tadeusza Ap.	1879 r.	A - 1692	11-06-1999	SOZ/D -I- 5340/3/99
5.	Damnica	Domaradz	Park i pawilon parkowy	ok. poł. XIX w.	A - 363	12-04-1965	KL.IV- Oa/43/65
6.	Damnica	Karżniczka	Pałac i park	k. XVIII w., 2 poł. XIX w.	A - 341	28-04-1964	KL.IV- Oa/44/64
7.	Damnica	Święcicho wo	Dwór i park	poł. XIX w.	A - 405	15-02-1966	KL.IV- Oa/25/66
8.	Dębica Kaszubska	Starnice	Zespół dworsko- pałacowy (dwór, pałac)	kon. XVIII w., poł. XIX w.	A - 404	15-02-1966	KL.IV- Oa/25/66
9.	Dębica Kaszubska	Budowo	Kościół	1 poł. XIV, XVII-XVIII w.	A - 230	29-08-1961	361
10.	Dębica Kaszubska	Dębica Kaszubska	Kościół parafialny p.w. św. Jana Chrzyciela z otoczeniem	1584, 1781- 1786 r.	A - 184	08-06-1960	289
11.	Dębica Kaszubska	Dobieszewo	Kościół parafialny p.w. św. Stanisława Biskupa i Męczennika z otoczeniem	XVII w.	A - 185	08-06-1960	290
12.	Dębica Kaszubska	Kotowo	Dwór z parkiem	pocz. XX w.	A - 1149	12-03-1987	KL II- 5340/3/87
13.	Dębica Kaszubska	Krzyńia	Park	II poł. XIX w.	A - 1595	23-04-1996	PSOZ-I- 5340/9/96
14.	Dębica Kaszubska	Krzywań	Zespół parkowo- pałacowy (pałac, park)	2 poł. XVIII, XIX w.	A - 1199	28-01-1988	KL II - - 5340/1/88
15.	Dębica Kaszubska	Motarzyno	Pałac i park	1868 r.	A - 1503	27-12-1994	PSOZ - I - 5340/23/94
16.	Dębica Kaszubska	Podole Małe	Park	XIX w.	A - 1630	06-05-1997	PSOZ - I - 5340/16/97
17.	Główny	Cecenowo	Pałac i park	XVIII-XIX w.	A - 196	02-02-1961	319
18.	Główny	Cecenowo	Kościół parafialny	1867-1868 r.	A - 1418	08-10-1993	PSOZ - I - 5340/39/93
19.	Główny	Główny	Pałac i park	poł. XIX w., 1910/11	A - 1171	01-07-1987	KL II - 5340/21/87
20.	Główny	Główny	Zespół kościelny; kościół, 2 kaplice, plebania	1891 r., 1869 r., pocz. XX w., poł. XIX w.	A - 1425	17-11-1993	PSOZ -I- 5340/38/93
21.	Główny	Górzyno	Pałac i park	poł. XIX w., 1910/1911 r.	A - 1114	27-05-1986	KL II - 5340/3/86
22.	Główny	Podole Wielkie	Pałac i park	XIX w.	A - 407	15-02-1966	KL.IV-Oa- 23/66
23.	Główny	Równy	Park	poł. XIX w.	A - 1197	31-12-1987	KL II - 5340/40/87

Lp.	Gmina	Miejsco wość, ulica	Obiekt	Datowanie	Nr rejestr zabytków	Data wpisu do rejestr zabytków	Nr decyzji
24.	Główczyce	Skórzyno	Pałac i park	poł. XIX w.	A - 206	02-02-1961	312
25.	Główczyce	Stowięcino	Park	pocz. XIX w.	A - 207	02-02-1961	314
26.	Główczyce	Stowięcino 17	Kościół p.w. św. Stanisława Biskupa Męczennika z otoczeniem	XV, XVIII w.	A - 208	02-02-1961	313
27.	Główczyce	Szczyrkow ice	Pałac i park	I poł. XIX w.	A - 211	02-02-1961	309
28.	Główczyce	Wielka Wieś	Pałac i park	1 poł. XIX w.	A - 1157	14-04-1987	KI-II- 5340/13/87
29.	Główczyce	Wolinia	Pałac i park	XVIII w., XIX w.	A - 183	25-05-1960	288
30.	Główczyce	Wykosowo	Pałac i park	1870 r.	A - 406	15-02-1966	KL.IV-Oa-
31.	Główczyce	Żelkowo	Park	koniec XIX w.	A - 1198	21-01-1988	KL-II- 5340/39/87
32.	Główczyce	Żoruchowo	Pałac i park	1833 r.	A - 226	08-05-1961	323
33.	gmina miejska Ustka	Ustka	Kościół parafialny	1885 r.	A - 1407	30-08-1993	PSOZ - 5340/42/93
34.	gmina miejska Ustka	Ustka, Limanowsk iego 1	Latarnia morska	1892 r.	A - 1408	30-08-1993	PSOZ - 5340/45/93
35.	gmina miejska Ustka	Ustka, Żeromskie go 1	Zespół mieszkalno- gospodarczy: budynek mieszkalny, budynek gospodarczy	ok. 1900 r.	A - 1598	22-05-1996	PSOZ - I - 5340/5/96
36.	gmina miejska Ustka	Ustka, Kopernika 5	Willa z oficyną i ogrodem	1 ćw. XX w.	A - 1613	12-12-1996	PSOZ - I 5340/35/96
37.	gmina miejska Ustka	Ustka, Ks. Kardynała Wyszyńskiego 3	Budynek urzędu miejskiego	1911 r.	A - 1756	01-04-2005	PWKZ.R.4190 - 1/2075/2005
38.	gmina miejska Ustka	Ustka, Czerwonyc h Kosynieró w 21 a	Budynek mieszkalny	1804 r.	A - 1786	30-06-2006	PWKZ.R.4190 -13 /1037/2006
39.	gmina miejska Ustka	Ustka, Marynarki Polskiej 10	Budynek mieszkalny	XVIII/XIX w.	A - 92	15-10-1958	161
40.	gmina miejska Ustka	Ustka	Układ urbanistyczny	k. XVIII w.	A - 79	29-08-1957	150
41.	gmina miejska Ustka	Ustka, Chopina 8- 8a	Budynek mieszkalny	1890 r.	A - 1285	01-09-1989	KLII - 5340/18/89
42.	gmina miejska Ustka	Ustka, Chopina 4	Budynek mieszkalny	1887 r.	A - 1661	27-04-1998	PSOZ - I - 5340/11/98
43.	gmina miejska Ustka	Ustka, Bulwar Portowy 6	Bdynek Spichlerza	przełom XIX i XX w.	A-1857	12-10-2009	PWKZ.R4190/ 9/2114/2009
44.	Kępice	Barcino 16	Zespół pałacowo - parkowy	1740 r.	A - 117	22-09-1959	211
45.	Kępice	Barcino	Kościół parafialny p.w. Św. Anny z otoczeniem	2 poł. XVI, XVII, 1864-1865	A - 158	23-03-1960	259
46.	Kępice	Biesowice	Kościół parafialny p.w. św. Andrzeja Boboli	XIX w.	A - 1034	17-10-1983	KL.III- 5340/4/83
47.	Kępice	Biesowice 20	Dawna plebania	XIX/XX w.	A - 1034	17-10-1983	KL II- 5240/4/83
48.	Kępice	Biesowice	Zespół pałacowo - parkowy	poł. XIX w., 1923 - 1924	A - 1035	12-03-1987	KL II- 5340/4/87

Lp.	Gmina	Miejsco-wość, ulica	Obiekt	Datowanie	Nr rejestru zabytków	Data wpisu do rejestru zabytków	Nr decyzji
49.	Kępice	Bronowo 14	Lamus dworski nr 32	pocz. XIX w.	A - 159	23-03-1960	260
50.	Kępice	Ciecholub	Kościół ewangelicko-augsburski z otoczeniem	1799, 1911 r.	A - 343	18-03-1965	KL.IV-Oa/9/65
51.	Kępice	Ciecholub	Park podworski	XIX w.	A - 160	23-03-1960	261
52.	Kępice	Osowo	Kościół	1500, 1711 r., 2 poł. XVIII, XIX w.	A - 163	23-03-1960	267
53.	Kępice	Płocko	Kościół filialny p.w. Matki Boskiej Bolesnej	lata 30-te XX w.	A - 346	18-03-1965	KL.IV-Oa- /15/65
54.	Kępice	Płocko	Pałac z oficyną	2 poł. XIX w.	A - 347	18-03-1965	KL.IV-Oa- /16/65
55.	Kępice	Przytocko	Park	XIX w.	A - 1702	22-12-1999	SOZ/D-I- 5340/11/99
56.	Kobylnica	Bzowo	Park w stylu krajobrazowym	poł. XIX w.	A - 1684	22-12-1998	PSOZ-I- 5340/26/98
57.	Kobylnica	Kobylnica	Kościół parafialny pod wezwaniem Najświętszego Serca Pana Jezusa wraz z działką	XIV w., 1931 r.	A - 392	21-12-1965	KL.IV-Oa- /120/65
58.	Kobylnica	Kończewo	Zespół pałacowo-parkowy	XIX / XX w.	A - 1173	01-07-1987	KL II- 5340/23/87
59.	Kobylnica	Kuleszewo	Kościół filialny pod wezwaniem św. Józefa wraz z otoczeniem	poł. XVIII w.	A - 200	02-02-1961	305
60.	Kobylnica	Kwakowo	Kościół parafialny pod wezwaniem Niepokalanego Poczęcia NMP wraz z działką	XV w., XIX w.	A - 393	21-12-1965	KL.IV-Oa- /121/65
61.	Kobylnica	Łosino	Park w stylu krajobrazowym	I poł. XIX w.	A - 1596	23-04-1996	PSOZ-I- 5340/10/96
62.	Kobylnica	Sierakowo	Kościół filialny pod wezwaniem Wniebowzięcia NMP wraz z otoczeniem	XV w., 1736 r.	A - 204	02-02-1961	306
63.	Kobylnica	Sierakowo	Dwór nr 23 z dwiema oficynami nr 24	XIX w.	A - 205	02-02-1961	311
64.	Kobylnica	Słonowice	Kościół parafialny p.w. św. Stanisława Kostki	XIV w., XIX w.	A - 403	1502-1966	KL.IV-Oa- /24/66
65.	Kobylnica	Sycewice	Park w stylu krajobrazowym	XIX w.	A - 1170	15-06-1987	KL II- 5340/6/87
66.	Kobylnica	Ściężnica	Zespół pałacowo-parkowy (pałac, park)	1880-1890	A - 1147	12-03-1987	KL II- 5340/5/87
67.	Kobylnica	Zajączkowo	Zespół pałacowo-parkowy	1835 r., 1 ćw. XX w.	A - 1566	03-10-1995	PSOZ-I- 5340/14/95

Lp.	Gmina	Miejsco-wość, ulica	Obiekt	Datowanie	Nr rejestru zabytków	Data wpisu do rejestru zabytków	Nr decyzji
68.	Kobylnica	Zębowo	Kościół filialny pod wezwaniem Matki Boskiej Wspomożenia Wiernych wraz z otoczeniem	XV w., 1777 r., XIX w.	A - 225	08-05-1961	320
69.	Potęgowo	Czerwieńc	Dwór i park	2 poł. XIX w.	A - 1182	21-07-1987	KL II-5340/30/87
70.	Potęgowo	Głuszyno	Pałac i park	pocz. XX w.	A - 1609	25-11-1996	PSOZ-I-5340/24/96
71.	Potęgowo	Grąbkowo	Pałac i park	2 poł. XIX w.	A - 1175	01-07-1987	KL II-
72.	Potęgowo	Karżnica	Pałac i park	2 poł. XIX w.	A - 1174	01-07-1987	KL II-
73.	Potęgowo	Łupawa	Park podworski	XIX w.	A - 110	15-07-1959	201
74.	Potęgowo	Łupawa	Kościół parafialny p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej z otoczeniem	1772 r.	A - 201	02-02-1961	310
75.	Potęgowo	Malczkowo	Park	2 poł. XIX w.	A - 1612	11-12-1996	PSOZ-I-5340/11/96
76.	Potęgowo	Poganice 2	Młyn wodny	ok. poł. XIX w.	A - 400	15-02-1966	KL.IV-Oa-18/66
77.	Potęgowo	Poganice	Zespół parkowo-pałacowy	pocz. XX w.	A - 1737	12-08-2002	SOZ/D-I-5340/3/2002
78.	Słupsk	Bierkowo 16	Chata	1857 r.	A - 361	12-04-1965	KL.IV-Oa/41/65
79.	Słupsk	Bruskowo Wielkie	Kościół parafialny p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP	1863 r.	A - 1739	07-11-2002	SOZ/D-I-5340/7/2002/7604
80.	Słupsk	Gać Leśna	Dwór i park	1 poł. XVIII, XIX w.	A - 198	02-02-1961	301
81.	Słupsk	Grąsino	Dwór	1825 r.	A - 455	04-08-1967	KL.IV-Oa/9/67
82.	Słupsk	Jezierzyce	Park	XVIII/XIX w.	A - 1232	21-06-1988	KL -II-5340/22/88
83.	Słupsk	Karzcino	Dwa budynki gospodarcze (magazyn i stajnia)	ok. poł. XIX w.	A - 456	04-08-1967	KL.IV-Oa-10/67
84.	Słupsk	Kukowo	Pałac i park	k. XIX, pocz. XX w.	A - 1556	17-07-1995	PSOZ-I-5340/15/95
85.	Słupsk	Lubuczewo	Park	poł. XIX w.	A - 1632	03-06-1997	PSOZ-I-5340/19/97
86.	Słupsk	Strzelino	Kościół filialny p.w. św. Antoniego Padewskiego	XV, 2 poł. XIX w.	A - 57	24-10-1955	94
87.	Słupsk	Strzelino	Pałac	XIX w.	A - 1347	13-02-1991	KL-II-5340/11/90
88.	Słupsk	Swochowo 3	Dwór	XVIII w.	A - 1666	29-06-1998	PSOZ-I-5340/19/98
89.	Słupsk	Swołowo	Kościół filialny p.w. Wniebowzięcia NMP z otoczeniem	XV, XIX w.	A - 209	02-02-1961	315
90.	Słupsk	Swołowo 8	Zagroda nr 8	Chałupa - poł. XIX w. Budynek bramny - 2 poł. XIX w., 1924 r. Budynek inwentarski - 2 poł. XIX w., pocz. XX w. Stodoła - 1838 r.	A - 1670	21-07-1998	PSOZ-I-5340/21/98
91.	Słupsk	Swołowo 18	Budynek mieszkalny i stodoła	1856 r.	A - 1758	16-05-2005	PWKZ.R. 4190-15/2005

Lp.	Gmina	Miejsco-wość, ulica	Obiekt	Datowanie	Nr rejestru zabytków	Data wpisu do rejestru zabytków	Nr decyzji
92.	Słupsk	Swołowo 9	Zagroda nr 9 i budynek mieszkalny, inwentarski, gospodarczy przejazdowy	1 poł. XIX w., 1869 r. k. XIX w., k. XVIII w.	A - 1798	15-12-2006	PWKZ.R. 4190-16/1890/2006
93.	Słupsk	Swołowo 12	Stodoła nr 12	poł. XIX w., pocz. XX w.	A - 1824	04-03-2008	PWKZ.R. 4190 /2/514/2008
94.	Słupsk	Swołowo 17	Stodoła z częścią inwentarską nr 17	1847 r., 1905 r.	A - 1826	12-03-2008	PWKZ.R.4190 /5/577/2008
95.	Słupsk	Swołowo 15	Obora ze stodołą nr 15	2 poł. XIX w., XX w.	A - 1827	12-03-2008	PWKZ.R. 4190/4/576/2008
96.	Słupsk	Swołowo 14	Budynek mieszkalny nr 14	1 poł. XIX w.	A - 1828	12-03-2008	PWKZ.R. 4190/3/575/2008
97.	Słupsk	Wieszyno 25	Kościół parafialny p.w. Błogosławionej Urszuli Ledochowskiej z otoczeniem	XV w.	A - 342	28-04-1964	KL.IV-Oa-/43/64
98.	Słupsk	Wrzeście	Kościół	1874 r.	A - 1421	20-10-1993	PSOZ-I-5340/40/93
99.	Smółdzino	Czołpino	Zespół latarni morskiej z osadą latarników (dom, stodoła, obora)	1875 r.	A - 1431	30-12-1993	PSOZ - 5340/44/93
100.	Smółdzino	Czysta 30	Zagroda kowala: budynek mieszkalny nr 30, kuźnia	1 poł. XIX w., k. XIX w.	A - 1573	06-12-1995	PSOZ-I-5340/26/95
101.	Smółdzino	Gardna Wielka	Kościół p.w. Nawiedzenia NMP	XIII w., XVIII w., poł. XIX w.	A - 1417	04-10-1993	PSOZ-5340/37/93
102.	Smółdzino	Kluki 14-15	Zagroda (chata, budynki mieszkalne)	1 poł. XIX w., k. XIX w.	A - 194	22-12-1960	296
103.	Smółdzino	Kluki 16/17	Zagroda (chata, budynki gospodarcze)	k. XVIII w.	A - 457	04-08-1967	KL.IV-Oa-/11/67
104.	Smółdzino	Kluki 3	Zagroda (budynek mieszkalny i inwentarski)	II poł. XIX w.	A - 832	15-02-1975	KL.IV.680/16/75
105.	Smółdzino	Kluki 4	Zagroda (budynek mieszkalny i inwentarski)	II poł. XIX w.	A - 831	15-02-1975	KL.IV.680/15/75
106.	Smółdzino	Kluki 5	Zagroda (dom, budynek inwentarski, stodoła, piec piekarski)	2 poł. XIX w.	A - 820	10-02-1975	KL.IV-Oa-/680/2/75
107.	Smółdzino	Kluki 6	Zagroda (dom, budynek inwentarski)	2 poł. XIX w.	A - 821	10-02-1975	KL.IV-Oa-/680/3/75
108.	Smółdzino	Kluki 2	Zagroda (dom, budynek gospodarczy)	XVIII/XIX w.	A - 822	10-02-1975	KL.IV-Oa-/680/4/75
109.	Smółdzino	Kluki 16	Chałupa (dom mieszkalny z częścią kurną)	2 poł. XVIII w.	A - 830	15-02-1975	KL.IV-680/14/75
110.	Smółdzino	Kluki	Cmentarz	pocz. XIX w.	A - 1188	26-10-1987	KL -II-5340/37/87
111.	Smółdzino	Smółdzino, Kościelna 1	Kościół parafialny p.w. Św. Trójcy	XVII w.	A - 56	25-05-1955	83
112.	Smółdzino	Smółdzino	Cmentarz	2 poł. XIX w.	A - 1214	22-04-1988	KL-II-5340/5/88
113.	Smółdzino	Wierzchoci no 24	Chata	2 poł. XIX w.	A - 1557	21-07-1995	PSOZ-I-5340/23/95
114.	Smółdzino	Żelazo	Pałac i park	XVIII w., ok. 1850 r.	A - 1272	07-04-1989	KL-II-5340/5/89

Lp.	Gmina	Miejsco wość, ulica	Obiekt	Datowanie	Nr rejestru zabytków	Data wpisu do rejestru zabytków	Nr decyzji
115.	Ustka	Charnowo	Kościół filialny p.w. Znalezienia Krzyża Św. z otoczeniem	XV, XVIII/XIX w.	A - 214	07-02-1961	308
116.	Ustka	Dominek	Zespół folwarczno-parkowy	XVIII w., XIX w.	A - 1726	25-07-2001	SOZ/D-I-5340/2/2001/5676
117.	Ustka	Duninowo	Kościół parafialny p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej z otoczeniem	XV w., poł. XIX w.	A - 197	02-02-1961	300
118.	Ustka	Duninowo	Park	2 poł. XIX w.	A - 1679	15-12-1998	PSOZ-I-5340/14/98
119.	Ustka	Gąbino	Kościół filialny p.w. Najświętszego Serca Jezusowego	1913/1914 r.	A - 1649	12-12-1997	PSOZ-I-5340/48/97
120.	Ustka	Machowino	Kościół filialny	1892 r.	A - 1432	31-12-1993	PSOZ-5340/41/93
121.	Ustka	Możdżanowo	Kościół filialny p.w. św. Bartłomieja z otoczeniem	XV, XVII w.	A - 202	02-02-1961	299
122.	Ustka	Możdżanowo 57/58	Budynek bramny	1789 r.	A - 394	21-12-1965	KL.IV-Oa-/122/65
123.	Ustka	Możdżanowo 67	Chata i budynek bramny	1805 r.	A - 395	21-12-1965	KL.IV-Oa-/123/65
124.	Ustka	Objazda	Kościół parafialny p.w. Matki Bożej Częstochowskiej (d. filialny p.w. NMP) z otoczeniem	1606, XIX w.	A - 203	02-02-1961	317
125.	Ustka	Objazda	Zespół pałacowo-parkowy	1895-1897	A - 1646	19-11-1997	PSOZ-I-5340/29/97
126.	Ustka	Osieki Słupskie	Park dworski	2 poł. XIX w. nasadzenia	A - 1701	22-12-1999	SOZ/D-I-5340/12/99
127.	Ustka	Pęplino 21	Kuźnia nr 21	2 poł. XIX w.	A - 1832	11-07-2008	PWOZ.R.4190/13/1520/2008
128.	Ustka	Pęplino 65 (d. 28)	Dom	1850 r.	A - 399	15-02-1966	KL.IV-Oa/20/66
129.	Ustka	Wytowno	Kościół parafialny p.w. św. Franciszka z Asyżu z otoczeniem	XIV w., 2 poł. XVII w., 1880 r.	A - 212	02-02-1961	318
130.	Ustka	Wytowno	Pałac i park	XVII w., pocz. XX w.	A - 365	15-04-1965	KL.IV-Oa-/45/65
131.	Ustka	Zaleskie	Kościół filialny p.w. św. Stanisława Biskupa z otoczeniem	1754-1757, 1 poł. XIX w.	A - 213	02-02-1961	298
132.	Ustka	Zaleskie	Dwór i park	1 poł. XVIII w., poł. XIX w.	A - 367	1504-1965	KL.IV-Oa-/46/65
133.	Ustka	Zaleskie 67 (d. 11)	Budynek bramny nr 67 (d. 11)	1809 r.	A - 368	15-04-1965	KL.IV-Oa-/47/65
134.	Ustka	Zimowiska-Grabno	Dwór i park	pocz. XIX w.	A - 221	08-05-1961	322
135.	Ustka	Zimowisko-Grabno	Kościół p.w. św. Jana Chrzyciela i Mikołaja z otoczeniem	2 poł. XVI w., XVII w., XIX w.	A - 220	08-05-1961	321

Źródło: Dane ze Starostwa Powiatowego w Słupsku.

Tabela 46 Zabytki ruchome

Miejscowość	Data wpisu	Pozycja rejestru	Obiekt i czas powstania
GMINA DAMNICA			
DAMNO Kościół parafialny p.w. św. św. Szymona i Judy Tadeusza	18-05-1999	B - 371/1-15 B - 371/1 B - 371/2 B - 371/3 B - 371/4 B - 371/5 B - 371/6 B - 371/7 B - 371/8 B - 371/9 B - 371/10 B - 371/11-14 B - 371/15	Wyposażenie kościoła: Ołtarz główny z 1708 r. Tablica pamiątkowa Ewalda von Puttkamera i Weroniki Marii von Below z dziećmi - 1705 r. (?) Ołtarz boczny - po 1879 r. Ołtarz boczny - po 1879 r. Ambona - po 1879 r. Rzeźba - św. Piotr - XIX w. Rzeźba - św. Paweł - XIX w. Krucyfiks ołtarzowy - I poł. XIX w. Prospekt organowy - po 1879 r. Obraz - po 1879 r. Witraże - po 1879 r. Witraż - 1936 r.
DAMNICA Pałac - siedziba Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego	10.10.2007	B - 402 B - 402 B - 402 B - 402 B - 402 B - 402 B - 402 B - 402 B - 402 B - 402 B - 402 B - 402 B - 402	Wyposażenie i wystrój Sali Zwierciadlanej: Obraz - plafon „Pory roku” - 4 ćw. XIX w. Żyrandol - 4 ćw. XIX w. Kinkiety - 4 ćw. XIX w. Ramy luster - 4 ćw. XIX w. Wyposażenie Sali Myśliwskiej: Obraz - jeleń na rykowisku - M. Gärtner - 1901 r. Obraz - lis z małymi - M. Gärtner Obraz - bażanty gonione przez psa - M. Gärtner Obraz - dziki - M. Gärtner Piec dwukondygnacyjny, neobarokowy z brązowych kafli Żyrandol - k. XIX w. Witraż - k. XIX w. Neobarokowe latarnie - 4 ćw. XIX w. Latarnia neogotycka - 4 ćw. XIX w.
ZAGÓRZYCA Kościół p.w. św. Józefa Oblubieńca NMP	18.11.1987	B - 313	Misa chrzcielna 1680 r.
GMINA DĘBNICA KASZUBSKA			
DĘBNICA KASZUBSKA Kościół p.w. Jana Chrzciela	15-12-1987	B - 320/1-4 B - 320/1 B - 320/2 B - 320/3 B - 320/4	Wyposażenie kościoła: Misa chrzcielna - pocz. XVI w. Lichtarze - XVII w. Krucyfiks - I poł. XIX w. Obraz - XX w.
DOBIESZEWO Kościół p.w. św. Stanisława	10-11-1987	B - 318/1-5 B - 318/1 B - 318/2 B - 318/3 B - 318/4 B - 318/5	Wyposażenie kościoła: Obraz - II poł. XVII w. Ołtarz - ambona - poł. XVII w. Podwójny kartusz herbowy - II poł. XVIII w. Krucyfiks - początek XIX w. Dzwon - 1851 r.
GMINA GŁÓWCZYCE			
CECENOWO Kościół p.w. Wniebowzięcia NMP	09-12-1993	B - 343/1-12 B - 343/1 B - 343/2 B - 343/3 B - 343/4 B - 343/5 B - 343/6 B - 343/7 B - 343/8-10 B - 343/11-12	Wyposażenie kościoła: Chrzcielnica - 1872 r. Prospekt organowy - 1875 r. Chór muzyczny Rzeźba - krucyfiks - II poł. XVIII w. Kielich sakralny - poł. XVIII w. Kielich sakralny - 1926 r. Misa chrzcielna - poł. XVIII w. Witraże - 1984 r. Witraże - 1925 r.

Miejscowość	Data wpisu	Pozycja rejestru	Obiekt i czas powstania
GŁÓWCZYCE Kościół p.w. św. św. Piotra i Pawła	09-12-1993	B - 342/1-19 B - 342/1 B - 342/2 B - 342/3 B - 342/4 B - 342/5-7 B - 342/8 B - 342/9 B - 342/10 B - 342/11 - 19	Wyposażenie kościoła: Ołtarz - k. XIX w. Ambona - k. XIX w. Prospekt organowy - 1891 r. Chrzcielnica - k. XIX w. Empora, chór muzyczny, ławki - k. XIX w. Stół intarsjowany - XIX/XX w. Fotel - II poł. XIX w. Krzesła z herbami - k. XIX w. Witraże - k. XIX w.
STOWIĘCINO Kościół p.w. św. Stanisława	02-11-1998	B - 367/1 - 4 B - 367/1 B - 367/2 B - 367/3 B - 367/4	Wyposażenie kościoła: Ołtarz - I poł. XVII w. Obraz - epitafium Barbary Zofii von Zastow - 1862 r. Świeczniki (2) - k. XVII w. Skrzynia - 1639 r. Rzeźba „Biskup NN” - pocz. XIX w. Rzeźba „Chrystus ukrzyżowany” - 1938 r. Krucyfik ołtarzowy z inskrypcją „von Braunschweig Gr. Podel 1861” - 1861 r.
	18-12-2007	B - 408 B - 408 B - 408	
GMINA KĘPICE			
BARCINO Kościół p.w. św. Anny	15-12-1995	B-353/1-3 B-353/1 B-353/2 B-353/3	Wyposażenie kościoła: Ołtarz-II poł. XVII w. Świeczniki (2) - 1853 r. Kropielnica (d. chrzcielnica) - XV w. (?)
OSOWO Kościół filialny Najświętszego Serca Jezusowego	27-10-1971	B-151 B-152	Ołtarz - 1734 r. Dzwon - 1701 r.
PŁOCKO Kościół p.w. Matki Boskiej Bolesnej	15-12-1995	B-352/1-2 B-352/1 B-352/2	Wyposażenie kościoła: Misa chrzcielna - po 1770 r. Dzwon - 1856 r.
GMINA KOBYLNICA			
KOBYLNICA Kościół p.w. Najświętszego Serca Jezusowego	05-03-1975	B-254 B-255 B-256 B-257 B-258	Prospekt organowy - 1781 r. Empora - XIX w. Antependium - II poł. XVII w. Świecznik wiszący - XIX w. Ornat - XVIII w.
SIERAKOWO SŁUPSKIE	09-09-1974	B-251 B-252 B-253	Ambona - XVII w. Konfesjonał - XVII w., XX w. Ławki (2 zestawy) - pocz. XVII w.
SŁONOWICE Kościół p.w. św. Stanisława Kostki	06-02-1990	B-328/1-6 B-328/1 B-328/2 B-328/3 B-328/4 B-328/5 B-328/6	Wyposażenie kościoła: Kropielnica - XIV w. Ambona - II poł. XVII w. Chrzcielnica - 1658 r. Misa chrzcielna - 1658 r. Krzyż procesyjny - pocz. XVIII w. Krucyfik ołtarzowy - pocz. XIX w.
KULESZOWO Kościół filialny św. Józefa	05-03-1975	B-259	Krucyfiks - XIV w. Epitafium - po 1626 r. Świecznik wiszący - XVIII/XIX w. Dzwon - XVII w.
	05-03-1975	B-261	
	05-03-1975	B-260 B-262	
ZĘBOWO Kościół filialny p.w. Matki Boskiej Wspomożycielki Wiernych	23-08-1993	B-339/1 B-339/1 B-339/2	Ołtarz - XVIII w. Ambona - ok. 1764 r. Kropielnica - XV w.
KWAKOWO Kościół p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP		B - 263 B - 265 B - 265	Konewka - 1793 r. (do zbiorów muzealnych) Księga metrykalna - 1835-1859 r. Księga metrykalna - 1863 -1896 r.

Miejscowość	Data wpisu	Pozycja rejestru	Obiekt i czas powstania
GMINA POTĘGOWO			
ŁUPAWA Kościół p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej	24-08-1999	B - 372/1 - 4 B - 372/1 B - 372/2 B - 372/3 B - 372/4	Wyposażenie kościoła: Ambona (d. ołtarz ambonowy) - 1750 r. Chrzcielnica - 1865 r. Drzwi zewnętrzne zakrystii - II poł. XVIII w. Dzwon - 1669 r.
GMINA SŁUPSK			
KUKOWO	31-07-1997	B-360	Kamień graniczny - średniowiecze
GMINA SMOŁDZINO			
GARDNA WIELKA Kościół p.w. św. Stanisława	15-02-1974	B - 202 B - 203 B - 204 B - 205 B - 206	Prospekt organowy - II poł. XVIII w. Lichtarze (2) - 1853 r. Dzwon - 1764 r. Ornat - XVIII/XIX w. Dalmatyka (2) - XVIII/XIX w.
SMOŁDZINO Kościół p.w. św. Trójcy	05-06-1970	B - 19 B - 20 B - 21 B - 22 B - 23 B - 24 B - 25 B - 26 B - 27	Zespół obrazów (49) - XVII w. Ołtarz - XVII w. Ambona - 1632 r. Chrzcielnica - XVII w. Obraz - 1874 r. Rzeźba - XVII w. Lichtarze (2) - 1637 r. Płyta nagrobna - XVII w. Dzwon - 1706 r.
GMINA USTKA			
CHARNOWO Kościół p.w. Znalezienia św. Krzyża	29-04-1972	B-172 B-173	Ołtarz główny-XVII/XVIII w. Prospekt organowy-XVIII/XIX w.
	26-11-1999	B-374/1-S	Ława kolatorska-1625 r. (?)
	02-08-1967	B-10 B-11	Rzeźba - Madonna z Dzieciątkiem - ok. 1400 r. Krucyfiks - ok. 1400 r.
DUNINOWO Kościół p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej	25-04-1972	B-166 B-167 B-168 B-169	Ambona - k. XVII w. Kartusz herbowy rodziny von Below - k. XVII w. Płyta nagrobna Jerzego Crummeliusa - 1615 r. Dzwon - pocz. XVI w. (?)
	17-05-1996	B-357/1 -10 B-357/1 B-357/2 B-357/3 B-357/4 B-357/5 B-357/6 B-357/7-10	Wyposażenie kościoła: Prospekt organowy i instrument - 1887 r. Chrzcielnica - k. XIX w. Ławy koatorskie - k. XIX w. Ławki - k. XIX w. Empora organowa - k. XIX w. Świeczniki wiszące (2) - k. XIX w. Witraże - 1889 r.
GĄBINO Kościół p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa	05-12-1997	B-365/1-5 B-365/1 B-365/2 B-365/3 B-365/4 B-365/5	Wyposażenie kościoła: Rzeźba - krucyfiks - II poł. XVIII w. Witraż - 1914 r. Witraże (2) - 1914 r. Witraże (6) - 1914 r. Witraże (2) - 1914 r.
MACHOWINO Kościół p.w. Podwyższenia św. Krzyża	14-02-1974	B-183 B-184 B-185 B-187 B-188 B-189 B-190 B-191 B-192 B-193	Witraż - 1570 r. Chrzcielnica - 1613 r. Obraz - II poł. XVIII w. Obraz - XIX w. Obraz - k. XVIII w. Obraz - poł. XVIII w. Obraz - poł. XVIII w. Obraz - poł. XVIII w. Obraz - poł. XVIII w. Dzwon - 1606 r.

Miejscowość	Data wpisu	Pozycja rejestru	Obiekt i czas powstania
MOŹDŻANOWO Kościół p.w. św. Bartłomieja	10-08-1972	B-153 B-154 B-155	Witraże - 1617 r. Ołtarz główny - 1660 r. Kropielnica - k. XIV w.
Wytowno	02-08-1967	B-6 B-7 B-8 B-194 B-195 B-196 B-197 B-198 B-199 B-200 B - 201	Rzeźba - św. Anna Samotrzcę - pocz. XVI w. Rzeźba - Madonna z Dzieciątkiem - II poł. XV w. Rzeźba - św. Michał Archanioł - ok. 1420-30 r. Obramienia okien (8) - poł. XVIII w. Malowidło na szkłe - witraż - ok. 1700 r. Ołtarz - II poł. XVII w. Ambona - II poł. XVII w. Epitafium pastora Marcina Westphala - 1680 r. Kielich - 1662 r. Lichtarz - II poł. XVII w. Model wotywny okrętu - XIX w.
Zasleskie Kościół p.w. św. Stanisława Biskupa i Męczennika	25-03-2003	B-379/1a-k/S	Fragment ołtara - rzeźby (11) - poł. XVIII w.
ZIMOWISKA Kościół p.w. św. Jana Chrzciciela	02-05-1972	B-174 B-175 B-176 B-177 B-178 B-179 B-180 B-181	Ołtarz główny - ok. 1615 r. Ambona - k. XVIII w. Empora - 1615 r. Ławy (2 zestawy) - ok. 1615 r. Elementy boazerii (2) - ok. 1615 r. Filarki (4) - ok. 1615 r. Płyta fundacyjna - 1614 r. Płyta fundacyjna - ok. 1615 r.
MIASTO USTKA			
USTKA Ustka	16-02-2004	B-354	Pomnik wojownika - 1921 r.
Kościół p.w. Najświętszego Zbawiciela	29-04-1972 29-04-1972 26-11-1999	B-170 B-170 B - 373	Krucyfiks - prezbiterium 1380 r. Obraz - Ukrzyżowanie Jezusa XVIII w. Obraz - epitafium Zaginionych Rybaków 1674 r.

Źródło: Dane ze Starostwa Powiatowego w Słupsku.

Tabela 47 Stanowiska archeologiczne

Gmina	Miejscowość	Obiekt	Chronologia	Pozycja rejestru zabytków	Data wpisu do rejestru zabytków
Damnica	Bięcino	Osiedle słowiańskie, grodzisko	Późne średniowiecze	A-a-74/262/K	26-05-1972
Damnica	Damno	Grodzisko	Epoka brązu, wczesne średniowiecze, epoka nowożytna	A-a-42/228/K	13-04-1971
Damnica	Łebień	Cmentarzysko	Kultura łużycka	A-a-111/S	09-03-1987
Damnica	Paprzyce	Osada otwarta	Okres rzymski i wczesnośredniowieczny	A-a-69/257/K	26-05-1972
Damnica	Paprzyce	Osada otwarta	Okres rzymski i wczesnośredniowieczny	A-a-70/258/K	26-05-1972
Damnica	Strzyżyno	Cmentarzysko kurhanowe	Kultura łużycka	A-a-109/S	10-03-1987
Damnica	Strzyżyno	Cmentarzysko kurhanowe	Kultura łużycka	A-a-110/S	10-03-1987
Damnica	Wiatrowo	Grodzisko wyżynne	Wczesne średniowiecze	A-a-62/250K	06-03-1972
Damnica	Zagórzycza	Osiedle słowiańskie	Okres wczesnego i późnego średniowiecza	A-a-73/261/K	26-05-1972

Gmina	Miejscowość	Obiekt	Chronologia	Pozycja rejestru zabytków	Data wpisu do rejestru zabytków
Dębica Kaszubska	Budowo	Grodzisko	Młodsza epoka brązu, wczesne średniowiecze	A-a-28/214K	06-08-1970
Dębica Kaszubska	Budowo	Grodzisko	Wczesne średniowiecze	A-a-29/215/K	06-08-1970
Dębica Kaszubska	Jawory	Grodzisko	Wczesne i późne średniowiecze	A-a-37/223/K	29-08-1970
Dębica Kaszubska	Jawory	Osada i cmentarzysko	Okres rzymski i późne średniowiecze	A-a-38/224/K	29-08-1970
Dębica Kaszubska	Podole Małe	Grodzisko nizinne	Wczesne średniowieczne	A-a-61/249/K	06-03-1972
Dębica Kaszubska	Gogolewko	Cmentarzysko	Kultura pucharów lejkokształnych	A-a-93/282/K	05-10-1974
Główczyce	Równo	Grodzisko	Kultura łużycka i wczesne średniowiecze	A-a-49/235K	24-05-1971
Główczyce	Równo	Osada	Kultura łużycka i wczesne średniowiecze	A-a-50/236/K	24-05-1971
Główczyce	Równo	Cmentarzysko kurhanowe	Wczesne średniowiecze XI-XII w.	A-a-51/237/K	24-05-1971
Główczyce	Rumsko	Grodzisko	Okres wczesnego średniowiecza IX - poł. X w.	A-a-55/242/K	07-06-1971
Główczyce	Żoruchowo	Grodzisko	Wczesna epoka żelaza i wczesne średniowiecze	A-a-53/239/K	24-05-1971
Główczyce	Siodłonie	Grodzisko podkowiaste	Wczesne średniowiecze	A-a-71/259/K	26-06-1972
Główczyce	Siodłonie	Grodzisko wyżynne	Wczesne średniowiecze	A-a-72/260/K	26-06-1972
Główczyce	Główczyce	Osada	Okres wczesnego średniowiecza XI-XII w.	A-a-77/265/K	10-06-1973
Główczyce	Wykosowo	Osada	Kultura łużycka i wczesne średniowiecze	A-a-88/276/K	30-06-1973
Główczyce	Cecenowo	Osada obronna Osada Obozowisko Osada	Wczesne średniowiecze Neolit Mezolit Kultura łużycko-pomorska	A-a-118/S	30-11-1994
Kępice	Ciecholub	Grodzisko	VIII-X w	A-a-6/25K	02-03-1966
Kępice	Obłęż	Grodzisko	X-XII w	A-a-8/30K	03-03-1966
Kobylnica	Bzowo	Cmentarzysko kurhanowe	Kultura łużycka i wczesne średniowiecze	A-113	06-03-1987
Kobylnica	Kczewo	Grodzisko, obozowisko	Okres wczesnego średniowiecza VIII-IXw., schyłkowy neolit	A-a-56/243K	07-06-1971
Kobylnica	Kończewo	Grodzisko	wczesne średniowiecze 2 poł. IX-XI w.	A-a-60/248K	04-03-1972
Kobylnica	Dobrzęcino	Grodzisko	Wczesne średniowiecze, IX-X w.	A-a-44/230K	14-03-1971
Kobylnica	Ściężnica	Osada	Kultura łużycko-pomorska, oksywo-wielbarska, okres wczesnego średniowiecza IX-XI w.	A-a-57/244K	12-06-1971
Kobylnica	Sycewice	Osada	Okres wczesnego średniowiecza X-XII w.	A-a-45/231K	14-03-1971
Potęgowo	Głuszyno	Cmentarzysko	Kultura wielbarska	A-a-106/S	11-03-1987
Potęgowo	Łupawa	Osada i cmentarzysko	Wczesna epoka żelaza	A-a-18/66/K	03-12-1968

Gmina	Miejscowość	Obiekt	Chronologia	Pozycja rejestru zabytków	Data wpisu do rejestru zabytków
Potęgowo	Łupawa	Cmentarzysko	Kultura pucharów lejkowatych	A-a-59/248/K	25-08-1971
Potęgowo	Łupawa	Cmentarzysko	Kultura pucharów lejkowatych	A-a-59/247/K	25-08-1971
Potęgowo	Łupawa	Cmentarzysko	Megalit	A-a-92/281/K	25-08-1974
Potęgowo	Dąbrówno	Cmentarzysko kurhanowe	Kultura łużycka	A-a-94/283/K	05-10-1974
Potęgowo	Dąbrówno-Łupawa	Cmentarzysko kurhanowe	Kultura łużycka	A-a-95/284/K	05-10-1974
Potęgowo	Poganice	Osada	Kultura pucharów lejkowatych	A-a-54241/K	29-05-1971
Potęgowo	Potęgowo	Grodzisko wyżynne	Wczesne i późne średniowiecze	A-a-66/254K	24-04-1972
Potęgowo	Potęgowo	Osada przygodowa	Wczesne średniowiecze	A-a-67/255/K	25-04-1972
Potęgowo	Runowo	Grodzisko	Okres wczesnego średniowiecza	A-a-46/232/K	13-05-1971
Potęgowo	Runowo	Osada	Okres kultury łużyckiej i wczesnego średniowiecza	47/233/K	13-05-1971
Potęgowo	Runowo	Cmentarzysko	Okres wczesnego średniowiecza	A-a-48/234/K	13-05-1971
Potęgowo	Rzechcino	Osada otwarta	Okres wczesnego średniowiecza	A-a-79/267/K	11-06-1973
Potęgowo	Warcimino	Cmentarzysko kurhanowe		A-a-65/253/K	22-04-1972
Słupsk	Gać	Grodzisko	Okres wczesnego średniowiecza VII-X w.	A-a-43/229K	13-04-1971
Słupsk	Gałęzinowo	Grodzisko	Okres kultury łużyckiej i wczesnego średniowiecza	A-a-52/238K	25-05-1971
Słupsk	Głobino	Grodzisko nizinne	Wczesne średniowiecze	A-a-63/251K	22-04-1972
Słupsk	Krępa Słupska	Grodzisko nizinne	Wczesne średniowiecze	A-a-64/252	22-04-1972
Smółdzino	Komnino	Osada otwarta	Osada schyłkowo-neolityczna i łużycko-pomorska	A-a-78/266K	11-06-1973
Smółdzino	Smółdzino	Grodzisko	Wczesne średniowiecze	A-a-1/6K	19-04-1960
Smółdzino	Smółdzino	Rowokół, obozowisko, osada, cmentarzysko szkieletowe, grodzisko	Kultura amfor kulistych, późne średniowiecze XV w. wczesne i późne średniowiecze	A-a-2/7K	19-04-1960
Smółdzino	Smółdziński Las	Osada	Kultura łużycko-pomorska, wczesne i późne średniowiecze	A-a-80/268/K	11-06-1973
Smółdzino	Smółdziński Las	Osada	Kultura łużycko-pomorska	A-a-81/269K	11-06-1973
Smółdzino	Smółdziński Las	Osada	Kultura oksywska, wczesne średniowiecze	A-a-82/270K	12-06-1973
Smółdzino	Smółdziński Las	Osada	Kultura łużycko-pomorska i wczesne średniowiecze	A-a-83/271K	12-06-1973
Smółdzino	Stojcino	Osada	Kultura łużycka i wczesne średniowiecze	A-a-84/272K	12-06-1973

Gmina	Miejscowość	Obiekt	Chronologia	Pozycja rejestru zabytków	Data wpisu do rejestru zabytków
Smółdzino	Wierzchocino	Osada	Kultura łużycko-pomorska i oksywsko-wielbarska	A-a-85/273K	28-06-1973
Smółdzino	Wierzchocino	Osada	Kultura łużycko-pomorska i wczesne średniowiecze	A-a-86/274K	28-06-1973
Smółdzino	Witkowo	Osada	Wczesne średniowiecze poł. IX - poł. X w.	A-a-87/275K	30-06-1973
Smółdzino	Wysoka	Osada	Kultura oksywsko-wielbarska i późne średniowiecze	A-a-89/277K	30-06-1973
Smółdzino	Żelazo	Osada	Kultura łużycko-pomorska, wczesne i późne średniowiecze	A-a-90/278K	17-09-1973
Smółdzino	Żelazo	Osada	Kultura łużycko-pomorska, wczesne i późne średniowiecze	A-a-91/279K	17-09-1973
Ustka	Machowinko	Cmentarzysko	Kultura pomorska	A-a-105/S	10-03-1987

Źródło: Dane ze Starostwa Powiatowego w Słupsku.

2.6.2 Muzea, skanseny

Na terenie powiatu słupskiego działają następujące obiekty muzealne, latarnie oraz skanseny:

- **Muzeum Chleba w Ustce**

Jest to jedna z nielicznych placówek tego typu w Polsce. Na poddaszu starej piekarni Eugeniusza Brzóska zobaczyć można dawny sprzęt piekarniczy, m.in. XVII-wieczne urządzenie do wyrabiania ciasta, mieszadła do ciast i masy kremowej czy gofrownice z początku XX wieku. Niewątpliwą ciekawostką jest przedwojenny automat do sprzedaży cukierków oraz jedna z pierwszych lodówek.

- **Muzeum Ziemi Usteckiej**

Muzeum Ziemi Usteckiej zostało otwarte 27.06.2000r. Od tego czasu stało się ważnym ośrodkiem kulturalnym Ustki, miejscem stałej wystawy regionalnej, wernisaży i wystaw czasowych. Miejscem spotkań stowarzyszeń i organizacji pozarządowych, a także forum dyskusyjnym o ważnych sprawach miasta i regionu.

- **Muzeum Wsi Słowińskiej w Klukach**

Muzeum Wsi Słowińskiej w Klukach powstało z myślą ratowania kultury materialnej dawnej ludności kaszubskiej, zwanej Słowińcami. Położenie Muzeum w środku funkcjonującej małej, wiejskiej społeczności, w centrum Parku Narodowego dodaje mu autentyczności i podkreśla symbiozę z otaczającą go przyrodą. Stare chałupy i zagrody tętnią życiem w trakcie licznych imprez folklorystycznych odtwarzających dawną kulturę, czas minionej epoki. Tysiące turystów i mieszkańców regionu przybywa do Muzeum na Czarne Wesele, główną imprezę otwierającą sezon.

- **Muzeum Przyrodnicze Słowińskiego Parku Narodowego w Smołdzinie**

W obecnej siedzibie istnieje od 1974 r. Prezentuje ono przyrodę najważniejszych ekosystemów Słowińskiego Parku Narodowego. Ekspozycję muzealną początkowo podzielono na cztery działy: PLAŻA, WYDMY, JEZIORA oraz LASY. Z czasem powstały kolejne: OCHRONA PRZYRODY i ARCHEOLOGIA. W ciągu istnienia muzeum było wielokrotnie modernizowane. Najważniejsze inwestycje w ostatnim okresie to instalacja nowoczesnych systemów do prezentacji fotogramów, a także przestronna diorama przedstawiająca siedlisko boru sosnowego wraz z typowymi dla niego gatunkami zwierząt. W Muzeum istnieje sala dydaktyczna z systemem audiowizualnym do prowadzenia zajęć kameralnych, prelekcji multimedialnych i projekcji filmów przyrodniczych.

- **Bałtycka Galeria Sztuki Współczesnej w Ustce**

Bałtycka Galeria Sztuki w Ustce powstała w 1987 roku. Galeria mieści się w zabytkowym spichlerzu portowym. Zajmuje się eksponowaniem i promowaniem sztuki współczesnej polskiej i zagranicznej poprzez wystawy czasowe, sympozja, seminaria. Pracując w systemie Artists in Residence umożliwia artystom pracę na miejscu i korzystanie z 11 dwuosobowych pracowni przystosowanych do pracy twórczej i zamieszkania. Organizuje plenery, posiada własne zbiory sztuki marynistycznej. Organizuje imprezę cykliczną jaką jest seminarium polsko-irlandzkie pt. "Dni Irlandzkie". Zapraszani mogą być również artyści, którzy nie spełniają formalnych wymagań bycia Irlandczykami. Formuła seminarium jest otwarta, dając możliwość dowolnej, często multimedialnej wypowiedzi. We wrześniu 1991 powstało tu Międzynarodowe Bałtyckie Centrum Sztuki, które promuje polską sztukę, zajmuje się wymianą wystaw, organizuje spotkania artystów i krytyków z krajów nadbałtyckich. Wydaje katalogi, posiada dokumentację w formie fotograficznej oraz na kasetach wideo.

W związku z Kompleksowym Programem Rozwoju Bałtyckiej Galerii Sztuki Współczesnej - do końca 2012 roku zostanie utworzone w Galerii Centrum Aktywności Twórczej w Ustce.

- **Latarnia Morska w Ustce**

Latarnia morska w Ustce usytuowana jest tuż przy nadmorskim deptaku przy wejściu na portowe molo. Pierwotnie latarnią była aparatura Fresnela z bębnową soczewką i lampą oliwną jako źródło światła, o zasięgu 6 Mm. Była ona podnoszona na maszcie stacji pilotów z 1871 roku. W 1892 roku wybudowano nową, dwukondygnacyjną stację pilotów z przylegającą do niej od południa ośmiokątną wieżą, na której znajduje się biała latarna. Latarnia w Ustce przetrwała bez szwanku II Wojnę Światową i została uruchomiona już 15 listopada 1945 roku. W 1993 roku latarnia morska w Ustce została wpisana do rejestru zabytków. Źródłem światła jest układ optyczny składający się z dwupozycyjnego zmieniaacza z żarówkami o mocy 1000W i cylindrycznej soczewki Fresnela o średnicy 1 m. Światło jest widoczne tylko od strony morza.

- **Wieża widokowa na górze Rowokół (115 m) w Smołdzinie**

Góra wznosząca się nad okolicą (115m.n.p m). Z dala Rowokół wygląda jak stożek wulkanu. W średniowieczu był miejscem kultu pogańskiego. W XIII wieku zbudowano tu kaplicę św. Mikołaja, patrona rybaków i żeglarzy. Góra pełniła również rolę latarni morskiej, palone tu ogniska miały

wskazywać żeglarzom drogę. Rowokół stanowił też schronienie dla rozbójników, którzy mieli ukryć tu swoje skarby. Na szczycie wznosi się wieża widokowa udostępniana dla turystów, z której rozpościera się wspaniały widok na okolice.

- **Latarnia Morska w Czołpinie**

Latarnia morska Czołpino położona jest pomiędzy Łebą, a Rowami na terenie Słowińskiego Parku Narodowego. Zbudowano ją między jeziorami Gardno i Łebsko około 1000 metrów od brzegu morskiego, na wysokiej wydmie. Dom latarnika wraz z zapleczem gospodarczym znajduje się u podnóża wydmy od strony lądu. W 1872 roku podjęto decyzję o budowie latarni na podstawie projektu opracowanego przez inż. E. Kummera. Położenie latarni uniemożliwiło dostarczenie budulca drogą lądową i dlatego wybudowano specjalnie pomost, na którym rozładowywano potrzebne materiały budowlane, dostarczane przy pomocy barki. Z tego powodu, budowa czołpińskiej latarni trwała, aż trzy lata i dopiero 15 stycznia 1875 roku latarnia ożyła, rozświetlając kolejny fragment bałtyckiego wybrzeża. Początkowo, w laternie zainstalowano lampy olejowe, które zużywały 3600 kg oleju mineralnego rocznie. W okresie międzywojennym zmieniono rodzaj zasilania, zastępując lampy olejowe lampami elektrycznymi. Latarnia w Czołpinie zbudowana jest z czerwonej, licowanej cegły w kształcie ściętego stożka. U podstawy wieża ma średnicę 7 m, a wysokość latarni wynosi 25,2 m. Latarnia przetrwała zawieruchę wojenną w stanie nie zmienionym i po zakończeniu działań wojennych, już 7 grudnia 1945 roku ponownie rozbłysło światło latarni morskiej w Czołpinie i nieprzerwanie świeci do dnia dzisiejszego. Latarnia była cały czas obiektem zamkniętym, dostępnym tylko dla osób obsługujących ją. Dopiero od lipca 1994 roku latarnia została udostępniona do zwiedzania, dzięki czemu można z jej wieży podziwiać piękno roztaczającego się dookoła Słowińskiego Parku Narodowego.

- **Izba Regionalna „Skąd Nasz Ród” w Dębnicy Kaszubskiej**

Izba Regionalna została otwarta 20 lipca 2002 roku. Powstała, by przybliżyć młodzieży szkół historię, obyczajowość, tradycję i atmosferę życia codziennego. Izba służy uczniom i nauczycielom gminy Dębica Kaszubska (edukacja regionalna) oraz mieszkańcom wsi. Wśród odwiedzających nie brakuje również turystów odwiedzających region słupski. Zgromadzone tu eksponaty zostały подарowane przez mieszkańców gminy Dębica Kaszubska. W sali wystawowej została zorganizowana wystawa stała, podzielona na trzy grupy: niemiecką, kaszubską i ukraińską. Przedstawione tu eksponaty dotyczą historii Dębicy Kaszubskiej i okolicznych wsi. Wyeksponowano tu wiele pamiątek związanych z życiem codziennym sprzed kilkudziesięciu lat. Możemy tu zobaczyć naczynia kuchenne, dawne narzędzia rolnicze, banknoty i monety, meble i wiele innych ciekawych przedmiotów. Każdy eksponat jest opisany - nazwa przedmiotu, nazwisko właściciela lub darczyńcy.

- **Skansen Wsi Słowińskiej w Klukach**

Miejsce, które warto zobaczyć w powiecie słupskim, jest Muzeum Wsi Słowińskiej w Klukach, gdzie zgromadzono w formie skansenu obiekty kultury materialnej i etnograficznej. Znajduje się nad jeziorem Łebsko w odległości ok. 41 km na północ od Słupska, na terenie Słowińskiego Parku

Narodowego i jest stałą ekspozycją Muzeum Pomorza Środkowego prezentującą kulturę Słowińców. Skansen Wsi Słowińskiej jako zagroda muzealna powstał w 1963 roku i zajmuje centrum wsi, gdzie wcześniej istniała zabudowa z XVIII i XIX wieku z trzema zachowanymi zagrodami in situ (w miejscu). Pozostawienie istniejących zagród i rekonstrukcja przeniesionych i posadowionych na dawnych siedliskach pozwoliło na zachowanie wsi Kluki jako ulicówki z szeregową zabudową po obu stronach drogi. Teren muzeum obejmuje obszar 10 ha, na którym jest posadowionych ok. 20 obiektów: 7 chałup, 7 obórek, 2 stodoły, 2 piece chlebowe, magazyn na łodzie i sprzęt rybacki oraz szalasa rybacki. W sezonie letnim na terenie muzeum organizowane są imprezy folklorystyczne związane z tradycją pozyskiwania torfu połączone z pokazami wypieku chleba, wyplatania koszy, szycia i naprawy sieci rybackich. W Klukach warto zwrócić również uwagę na zabytkowy cmentarz z XVII wieku.

2.6.3 Instytucje kulturalne

Duże znaczenie dla rozwoju życia kulturalnego mieszkańców powiatu ma działalność instytucji kultury, które swoją ofertą są w stanie zaspokoić niemalże wszystkie gusta poszukujące kulturalnej stawy.

Instytucje kulturalne w powiecie słupskim prowadzą wielokierunkową działalność w zakresie upowszechniania kultury.

Tabela 48 Ośrodki kultury powiatu słupskiego

Adres	Jednostka nadzorująca	Gmina
Łebień 27, 76-231 Damnica	GOKiS w Damnicy	Damnica
Święcichowo 1, 76-231 Damnica	GOKiS w Damnicy	Damnica
Domaradz, 76-231 Damnica	GOKiS w Damnicy	Damnica
ul. Witosa 11, 76-231 Damnica	GOKiS w Damnicy	Damnica
ul. Kościuszki 15, 76-220 Główczyce	GOK w Główczytach	Główczyce
Siodłonie, 76-220 Główczyce	GOK w Główczytach	Główczyce
Szczypkowice, 76-220 Główczyce	GOK w Główczytach	Główczyce
Stowięcino, 76-220 Główczyce	GOK w Główczytach	Główczyce
Rzuszczę, 76-220 Główczyce	GOK w Główczytach	Główczyce
Choćmirówko, 76-220 Główczyce	GOK w Główczytach	Główczyce
Wykosowo, 76-220 Główczyce	GOK w Główczytach	Główczyce
Wolinia, 76-220 Główczyce	GOK w Główczytach	Główczyce
Rumsko, 76-220 Główczyce	GOK w Główczytach	Główczyce
Żoruchowo, 76-220 Główczyce	GOK w Główczytach	Główczyce
Ciemino, 76-220 Główczyce	GOK w Główczytach	Główczyce
Dargoleza, 76-220 Główczyce	GOK w Główczytach	Główczyce
Wielka Wieś, 76-220 Główczyce	GOK w Główczytach	Główczyce
Cecenowo, 76-220 Główczyce	GOK w Główczytach	Główczyce
Kłęcino, 76-220 Główczyce	GOK w Główczytach	Główczyce
Przebędowo, 76-220 Główczyce	GOK w Główczytach	Główczyce
Podole Wielkie, 76-220 Główczyce	GOK w Główczytach	Główczyce
Izbica, 76-220 Główczyce	GOK w Główczytach	Główczyce
Będziechowo, 76-220 Główczyce	GOK w Główczytach	Główczyce
Gorzyno, 76-220 Główczyce	GOK w Główczytach	Główczyce
ul. Kościuszki 5, 76-230 Potęgowo	GOK w Potęgowie	Potęgowo
Zochowo, 76-230 Potęgowo	GOK w Potęgowie	Potęgowo
Rzechcino, 76-230 Potęgowo	GOK w Potęgowie	Potęgowo
Grąbkowo, 76-230 Potęgowo	GOK w Potęgowie	Potęgowo
Dąbrówno, 76-230 Potęgowo	GOK w Potęgowie	Potęgowo
Malczkowo, 76-230 Potęgowo	GOK w Potęgowie	Potęgowo
Nowa Dąbrowa, 76-230 Potęgowo	GOK w Potęgowie	Potęgowo
Wieliszewo, 76-230 Potęgowo	GOK w Potęgowie	Potęgowo
Głuszynko, 76-230 Potęgowo	GOK w Potęgowie	Potęgowo
Czerwieniec, 76-230 Potęgowo	GOK w Potęgowie	Potęgowo
Łupawa, 76-230 Potęgowo	GOK w Potęgowie	Potęgowo
ul. Bohaterów Warszawy 30 76-214 Smóldzino	GOK w Smóldzinie	Smóldzino
(Wiejski Dom Kultury), ul. Kościuszki 2, 276-213 Gardna Wielka	GOK w Smóldzinie	Smóldzino
Siecie 50, 76-214 Smóldzino	GOK w Smóldzinie	Smóldzino
Wierzchocino, 76-214 Smóldzino	GOK w Smóldzinie	Smóldzino
Kluki 15, 76-214 Smóldzino	GOK w Smóldzinie	Smóldzino
Łokciowe, 76-214 Smóldzino	GOK w Smóldzinie	Smóldzino
Głobino 47, 76-200 Słupsk	Gminny Ośrodek Kultury Gminy Słupsk	Słupsk
Bierkowo, ul. Grodzka 89, 76-200 Słupsk	Gminny Ośrodek Kultury Gminy Słupsk	Słupsk
Bierkowo, ul. Grodzka 89, 76-200 Słupsk	Gminny Ośrodek Kultury Gminy Słupsk	Słupsk
Bruskowo Wielkie 3A, 76-200 Słupsk	Gminny Ośrodek Kultury Gminy Słupsk	Słupsk

Adres	Jednostka nadzorująca	Gmina
Bruskowo Małe 14B, 76-200 Słupsk	Gminny Ośrodek Kultury Gminy Słupsk	Słupsk
Bukówka 5, 76-200 Słupsk	Gminny Ośrodek Kultury Gminy Słupsk	Słupsk
Bydlino, ul. Wspólna 21, 76-200 Słupsk	Gminny Ośrodek Kultury Gminy Słupsk	Słupsk
Gałęzinowo 29, 76-200 Słupsk	Gminny Ośrodek Kultury Gminy Słupsk	Słupsk
Grąsino 28A, 76-200 Słupsk	Gminny Ośrodek Kultury Gminy Słupsk	Słupsk
Jezierzyce wieś, ul. Główna 12/2, 76-200 Słupsk	Gminny Ośrodek Kultury Gminy Słupsk	Słupsk
Jezierzyce os., 76-200 Słupsk	Gminny Ośrodek Kultury Gminy Słupsk	Słupsk
Karżcino 31, 76-200 Słupsk	Gminny Ośrodek Kultury Gminy Słupsk	Słupsk
Krępa, u. Słupska 7, 76-200 Słupsk	Gminny Ośrodek Kultury Gminy Słupsk	Słupsk
Kusowo, 76-200 Słupsk	Gminny Ośrodek Kultury Gminy Słupsk	Słupsk
Krzemienica 21, 76-200 Słupsk	Gminny Ośrodek Kultury Gminy Słupsk	Słupsk
Lubuczewo 28, 76-200 Słupsk	Gminny Ośrodek Kultury Gminy Słupsk	Słupsk
Redęcin 16, 76-200 Słupsk	Gminny Ośrodek Kultury Gminy Słupsk	Słupsk
Rogawica 2A, 76-200 Słupsk	Gminny Ośrodek Kultury Gminy Słupsk	Słupsk
Siemianice, ul. Młyńska 3, 76-200 Słupsk	Gminny Ośrodek Kultury Gminy Słupsk	Słupsk
Strzelino 35A, 76-200 Słupsk	Gminny Ośrodek Kultury Gminy Słupsk	Słupsk
Strzelinko 7A, 76-200 Słupsk	Gminny Ośrodek Kultury Gminy Słupsk	Słupsk
Swołowo 41, 76-200 Słupsk	Gminny Ośrodek Kultury Gminy Słupsk	Słupsk
Warblewo 30, 76-200 Słupsk	Gminny Ośrodek Kultury Gminy Słupsk	Słupsk
Wiklino 30A, 76-200 Słupsk	Gminny Ośrodek Kultury Gminy Słupsk	Słupsk
Wieszyno 27, 76-200 Słupsk	Gminny Ośrodek Kultury Gminy Słupsk	Słupsk
Włynkówko, 76-200 Słupsk	Gminny Ośrodek Kultury Gminy Słupsk	Słupsk
Włynkowo, 76-200 Słupsk	Gminny Ośrodek Kultury Gminy Słupsk	Słupsk
ul. Wodna 20/4, 76 – 251 Kobylnica	Gminne Centrum Kultury i Promocji w Kobylnicy	Kobylnica
Wrząca, 76-251 Kobylnica	Gminne Centrum Kultury i Promocji w Kobylnicy	Kobylnica
Kczewo, 76-251 Kobylnica	Gminne Centrum Kultury i Promocji w Kobylnicy	Kobylnica
Sycewice, 76-251 Kobylnica	Gminne Centrum Kultury i Promocji w Kobylnicy	Kobylnica
Bolesławice, 76-251 Kobylnica	Gminne Centrum Kultury i Promocji w Kobylnicy	Kobylnica
Płaszewo, 76-251 Kobylnica	Gminne Centrum Kultury i Promocji w Kobylnicy	Kobylnica
Kruszyna, 76-251 Kobylnica	Gminne Centrum Kultury i Promocji w Kobylnicy	Kobylnica
Widzino, 76-251 Kobylnica	Gminne Centrum Kultury i Promocji w Kobylnicy	Kobylnica
Kuleszewo, 76-251 Kobylnica	Gminne Centrum Kultury i Promocji w Kobylnicy	Kobylnica
Lubuń, 76-251 Kobylnica	Gminne Centrum Kultury i Promocji w Kobylnicy	Kobylnica
Lulemino, 76-251 Kobylnica	Gminne Centrum Kultury i Promocji w Kobylnicy	Kobylnica
Łosino, 76-251 Kobylnica	Gminne Centrum Kultury i Promocji w Kobylnicy	Kobylnica
Reblino, 76-251 Kobylnica	Gminne Centrum Kultury i Promocji w Kobylnicy	Kobylnica
Komorczyn, 76-251 Kobylnica	Gminne Centrum Kultury i Promocji w Kobylnicy	Kobylnica
Żelkówko, 76-251 Kobylnica	Gminne Centrum Kultury i Promocji w Kobylnicy	Kobylnica
ul. Wodna 20/4, 76 – 251 Kobylnica	Gminna Biblioteka Publiczna w Kobylnicy	Kobylnica
Sycewice, ul. Sportowa 5, 76 – 251 Kobylnica	Gminna Biblioteka Publiczna w Kobylnicy, filia w Sycewicach	Kobylnica
Kwakowo, ul. Szkolna 1, 76 – 251 Kobylnica	Gminna Biblioteka Publiczna w Kobylnicy, filia w Kwakowie	Kobylnica
Wrząca, 76 – 251 Kobylnica	Gminna Biblioteka Publiczna w Kobylnicy, filia we Wrzacej	Kobylnica
ul. Kosynierów 19, 76-270 Ustka	Dom Kultury w Ustce	m. Ustka
Zaleskie 48, 76-270 Ustka	Gminny Ośrodek Kultury w Zaleskich	Ustka
Charnowo 35 b, 76-270 Ustka	Gminny Ośrodek Kultury w Zaleskich	Ustka
Duninowo 27, 76-270 Ustka	Gminny Ośrodek Kultury w Zaleskich	Ustka
Gąbino, ul. Kasztanowa 3, 76-211 Objazda	Gminny Ośrodek Kultury w Zaleskich	Ustka
Grabno, ul. Pałacowa 14, 76-270 Ustka	Gminny Ośrodek Kultury w Zaleskich	Ustka
Machowino 2, 76-270 Ustka	Gminny Ośrodek Kultury w Zaleskich	Ustka
Możdżanowo 1, 76-270 Ustka	Gminny Ośrodek Kultury w Zaleskich	Ustka
Niestkowo 12 a, 76-270 Ustka	Gminny Ośrodek Kultury w Zaleskich	Ustka
Objazda 77, 76-211 Objazda	Gminny Ośrodek Kultury w Zaleskich	Ustka
Pęplino 69, 76-270 Ustka	Gminny Ośrodek Kultury w Zaleskich	Ustka
Rowy, ul. Bosmańska 8, 76-212 Rowy	Gminny Ośrodek Kultury w Zaleskich	Ustka
Starkowo 43, 76-270 Ustka	Gminny Ośrodek Kultury w Zaleskich	Ustka
Wodnica 52, 76-270 Ustka	Gminny Ośrodek Kultury w Zaleskich	Ustka

Adres	Jednostka nadzorująca	Gmina
Wytowno 9, 76-270 Ustka	Gminny Ośrodek Kultury w Zaleskich	Ustka
ul. Buczka 1, 77-230 Kępice	Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Kępicach	Kępice
Korzybie, 77-230 Kępice	Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Kępicach	Kępice
Barwino, 77-230 Kępice	Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Kępicach	Kępice
Obłęże, 77-230 Kępice	Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Kępicach	Kępice
Pustowo, 77-230 Kępice	Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Kępicach	Kępice
Przytocko, 77-230 Kępice	Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Kępicach	Kępice
Osowo, 77-230 Kępice	Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Kępicach	Kępice
Myzdowo, 77-230 Kępice	Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Kępicach	Kępice
Biesowice, 77-230 Kępice	Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Kępicach	Kępice
Podgóry, 77-230 Kępice	Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Kępicach	Kępice
ul. Zjednoczenia 55, 76-248 Dębica Kaszubska	Gminny Ośrodek Kultury w Dębicy Kaszubskiej	Dębica Kaszubska
Budowo 59, 77-113 Budowo	Gminny Ośrodek Kultury w Dębicy Kaszubskiej	Dębica Kaszubska
Motarzyno 9a, 76-248 Dębica Kaszubska	Gminny Ośrodek Kultury w Dębicy Kaszubskiej	Dębica Kaszubska
Gogolewo 40, 76-248 Dębica Kaszubska	Gminny Ośrodek Kultury w Dębicy Kaszubskiej	Dębica Kaszubska
Podwilczyn 27, 76-248 Dębica Kaszubska	Gminny Ośrodek Kultury w Dębicy Kaszubskiej	Dębica Kaszubska
Borzęcino 3, 76-248 Dębica Kaszubska	Gminny Ośrodek Kultury w Dębicy Kaszubskiej	Dębica Kaszubska
Świetlica w Łabiszewie, 76-248 Dębica Kaszubska	Gminny Ośrodek Kultury w Dębicy Kaszubskiej	Dębica Kaszubska
Świetlica w Podolu Małym, 76-248 Dębica Kaszubska	Gminny Ośrodek Kultury w Dębicy Kaszubskiej	Dębica Kaszubska
Krzywań 4a, 76-248 Dębica Kaszubska	Gminny Ośrodek Kultury w Dębicy Kaszubskiej	Dębica Kaszubska
Świetlica w Dobieszewie, 76-248 Dębica Kaszubska	Gminny Ośrodek Kultury w Dębicy Kaszubskiej	Dębica Kaszubska

Źródło: Dane ze Starostwa Powiatowego w Słupsku.

2.7 WALORY PRZYRODNICZE I KRAJOBRAZOWE

2.7.1 Warunki klimatyczne⁸

W porównaniu z pozostałą częścią województwa wiosna i lato są tu wyraźnie chłodniejsze, zimy stosunkowo łagodnie i krótkie, jesień znacznie dłuższa i cieplejsza. Powiat słupski leży w północnej części regionu pomorskiego, w którym klimat kształtowany jest w dużym stopniu pod wpływem Morza Bałtyckiego. W następstwie ścierania się wpływów klimatu morskiego i kontynentalnego, klimat charakteryzuje zmienność warunków pogodowych. Dominacja klimatu morskiego kształtuje pogodę raczej łagodną, wilgotną, bez ostrych wahań temperatury. Lata bywają chłodne, a zimy ciepłe. Najcieplejszymi miesiącami są lipiec i sierpień, a najchłodniejszymi - styczeń i luty. Średnia temperatura roczna z wielolecia w Słupsku wynosi $+7,6^{\circ}\text{C}$, w Ustce jest nieznacznie wyższa ($+7,7^{\circ}\text{C}$). Klimat cechują ponadto względnie małe roczne amplitudy powietrza, duża liczba dni pochmurnych (głównie jesienią i zimą). Przeciętnie klimatyczne pory roku w rejonie Słupska trwają: zima 61 dni, lato 78 dni, wiosna 107 dni i jesień 119 dni. Dość długi jest okres gospodarczy ($T > 2,5^{\circ}\text{C}$) rozpoczynający się po 23 marca i trwający 252 dni do około 28 grudnia. Okres wegetacyjny ($T > 5,0^{\circ}\text{C}$) trwa około 214 dni – przeciętnie od 12 kwietnia do 10 listopada.

Powiat słupski jest obszarem o stosunkowo wysokich rocznych sumach opadów atmosferycznych (przy średniej w kraju ok. 600 mm). Najobfitszym w opady atmosferyczne miesiącem jest lipiec, niewiele mniejsze bywają one również w sierpniu i wrześniu.

Pas nadmorski o głębokości do 10 – 15 km znajduje się pod wpływem bryzy morskiej i lądowej - termicznych wiatrów miejscowych, powstających na skutek nierównomiernego nagrzewania się lądu i morza w półroczu ciepłym. Ponadto strefę plaży nadmorskiej charakteryzują silnie bodźcowe warunki bioklimatyczne. Promieniowanie słoneczne w tej strefie powiększone o albedo wody i piasku, posiada działanie bakteriobójcze. Najintensywniejsze jest tu działanie aerozolu morskiego. Właściwości lecznicze klimatu (klimatoterapia) i morza (talassoterapia) stanowią podstawę działalności Uzdrowiska Ustka.

2.7.2 Ukształtowanie terenu

Współcześnie obszar powiatu obejmuje przede wszystkim tereny młodoglacjalnej rzeźby lodowcowej. Najbardziej rozprzestrzenionymi jej typami są wysoczyzny morenowe, a znacznie mniej równiny sandrowe. Urozmaicają je liczne zagłębienia i pagórki morenowe. Rytm rzeźby podkreślają równoległe ciągi wzgórz, usypywanych stopniowo w miarę wycofywania się lądolodu, nawiązujące do przebiegu głównych stref marginalnych. W części północno-wschodniej ukształtowanie terenu zmienia się zasadniczo, przechodząc w nizinę nadmorską, zamkniętą od północy wąską strefą form wybrzeża, kształtowanych głównie przez wiatr, fale morskie i prądy przybrzeżne. Od północy obszar powiatu ogranicza pas plaż o szerokości do 40 m na odcinkach brzegu mierzejowego i bardzo wąskich u stóp cofającego się brzegu klifowego.

⁸ Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Słupskiego 2010, aktualizacja.

Źródła płynących przez teren powiatu rzek Wieprzy, Słupi, Łupawy i Łeby, znajdują się w strefie moren czołowych w obrębie Pojezierzy Południowobałtyckich, w znacznym oddaleniu od południowej granicy powiatu.

2.7.3 Sieć hydrologiczna

Wody podziemne

Powiat słupski położony jest w obszarze zasobnym w wodę dobrej jakości. Według "Klasyfikacji jakości zwykłych wód podziemnych dla potrzeb monitoringu PIOŚ" dominują wody zaliczane do kl. Ib – najwyższej jakości; drugą grupę stanowią wody kl. II – średniej jakości. Wody klasy III – niskiej jakości i pozaklasowe mają zasięg lokalny. Czynnikiem decydującym o jakości wody są głównie wysokie zawartości związków żelaza i manganu oraz azotany i chlorki. Ich zawartość uwarunkowana jest geogenicznie i nie jest zależna od działalności człowieka.

Wody czwartorzędowego piętra wodonośnego w obszarze powiatu są typowe dla płytkich obiegów rejonów pojeziernych Polski Północnej. Są to wody klarowne, miękkie do średnio twardych, o odczynie obojętnym lub lekko zasadowym. Dla wód czwartorzędowych typowa jest ponadnormatywna zawartość żelaza i manganu. Wysoką zawartość żelaza odnotowano również w rejonie wsi Kluki w gminie Smołdzino. Najwyższą wartość manganu odnotowano w wodach podziemnych na ujęciu w Dobrzęcinie w gminie Kobylnica.

Stężenie jonu chlorkowego jest w przewadze niskie, wyraźnie podwyższone jedynie w rejonie Rowów, co związane jest z przenikaniem wód zasolonych z piętrakredowego do warstw wyżej leżących (zjawisko ascenzji) oraz infiltracji słonych wód Bałtyku.

Wody z utworów trzeciorzędowych w obszarze powiatu słupskiego są z reguły wysokiej i średniej jakości. Należą do wód słodkich, średnio twardych o odczynie słabo zasadowym lub obojętnym i podwyższonej zawartości związków żelaza. Wody piętra trzeciorzędowego wykazują często brązowe zabarwienie co związane jest z występowaniem pokładów węgla i pyłu węgla brunatnego. Podwyższona i wysoka barwa występuje w rejonie Duninowa, Kluk, Smołdzińskiego Lasu, Ustki. Wody tego poziomu w pasie północnym są w zdecydowanej większości wodami klasy II – średniej jakości i dla celów spożycia przez ludzi wymagają prostego uzdatniania.

Wody powierzchniowe⁹

Zgodnie z Raportem o stanie środowiska w województwie pomorskim, stan czystości głównych rzek powiatu słupskiego przedstawia się następująco:

- ✓ Łupawa - III klasa: bardzo dobre warunki tlenowe, niska koncentracja metali oraz zanieczyszczeń przemysłowych. o jakości wód zdecydował wysoki poziom azotu ogólnego, materii organicznej oraz bakterii typu coli.

⁹ Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Słupskiego.

- ✓ Słupia – III klasa czystości: większość parametrów świadczy o ich bardzo dobrej lub dobrej jakości. Stwierdzono wysoki stopień natlenienia rzeki, niewielkie obciążenie zawiesiną ogólną, metalami, substancjami biogennymi i nieorganicznymi. O jakości rzeki przesądził wysoki poziom materii organicznej, azotu ogólnego, bakterii coli.

Jakość wód powierzchniowych na terenie powiatu, chociaż w ostatnich latach uległa znacznej poprawie nadal budzi zastrzeżenia i wymaga podjęcia przez gminy działań w zakresie zwiększenia stopnia skanalizowania mieszkańców gmin.

Tabela 49 Naturalne ciekі wodne w granicach powiatu słupskiego

Nazwa	Długość w km	Ujście
Charstnica (Karzniczka)	11,02	Łupawa
Rębówka	12,8	Łupawa
Graniczna	10,5	Skotawa
Rzechcinka	11,7	Łeba
Kwacza	14,75	Słupia
Kamieniec	9,1	Słupia
Struga Sycewicka	15,90	Kwacza
Ścięgnica	15,32	Wieprza
Jasieńka	10,76	Grabowa
Dzika	12,56	Studnica
Bystrzenica	15,46	Wieprza
Podgórna	12,34	Grabowa
Wieprza	25,29	Morze Bałtyckie
Darżynka	12,76	Łupawa
Pogorzelica	10,73	Łeba
Brodniczka (Czarny Młyn)	9,95	Łupawa
Głęźna	9,20	Słupia
Gnilna	12,30	Słupia
Struga Warblewska	10,40	Skotawa
Broknica – Wierzchocino	12,65	Pustynka
Pustynka	14,50	Jezioro Łebsko

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Słupskiego.

Tabela 50 Kanaly o długości powyżej 2 km w granicach powiatu słupskiego

Nazwa	Długość w km	Ujście
D Pompowy	6,40	A Pompowy
A Pobłocie	7,00	Łeba
Gardna – Łeba	8,90	Jezioro Łebsko
Łupawa - Łeba (Smoldziński)	8,44	Jezioro Łebsko
Żelazo - Kluki (C-9)	8,80	Pustynka

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Słupskiego.

Tabela 51 Jeziora powyżej 5 ha w granicach powiatu słupskiego

Nazwa	Powierzchnia w ha	Głębokość max	Przepływowe – tak/nie
Lewarowe	71,58	4,5	tak
Obłęskie (Obłęże)	62,40	8,9	tak
Przyjezierze	25,7	8,9	tak
Lipnik (Nakło)	11,02	15	nie
Darnowskie (Darnowo)	13,25	8,5	nie
Mzdowo	9,88	3,0	tak
Korzybie	5,10	3,5	nie
Krzynia (Krzemień)	70,00	5,5	tak
Kunitowskie	21,20	8,3	nie
Plasno (Piaszno)	17,88	5,0	nie
Krzynia Mała	14,90	3,0	tak
Wiejskie	6,25	7,0	nie
Dobrskie (Dobre)	28,5	12,0	tak
Czarne	11,42	bd	tak
Głębokie	107,5	31,2	tak
Rybiec	14,2	2,8	tak
Godzież Mała	7,4	bd	nie
Dąbrówka	14,24	1,2	nie
Darżyńskie	9,25	bd	nie
Łebsko	7140,00	6,3	tak
Gardno	2468,1	2,6	tak
Dołgie Duże	156,4	2,9	nie
Dołgie Małe	6,3	1,7	nie
Modła	61,9	4,0	tak
Ściegnica	10,02	14,0	tak

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Słupskiego.

Stan morskich wód przybrzeżnych - przydatność do kąpieli:

Długość wybrzeża morskiego w granicach administracyjnych powiatu wynosi **57 km**. Zgodnie z komunikatem nr1/09 dotyczącym kąpielisk morskich, w powiecie słupskim PWIS dopuszcza następujące kąpieliska:

- Ustka Zachód – plaża na zachód od portu - długości 150 m linii brzegowej, początek 400 m od falochronu,
- Ustka Wschód – plaża na wschód od portu - długości 500 m linii brzegowej, początek 200 m od falochronu,
- Poddąbie – plaża długości 100 m linii brzegowej, położona przy wejściu głównym z ul. Sportowej,
- Dębina - plaża długości 100 m linii brzegowej, położona przy wejściu głównym,
- Rowy Zachód – plaża na zachód od portu - długości 500 m linii brzegowej, początek 100 m od falochronu,
- Rowy Wschód – plaża na wschód od portu - długości 100 m linii brzegowej, początek 100.

2.7.4 Ekosystemy użytków rolnych

Użytki rolne zajmują 121,5 tys. ha, co stanowi ponad połowę obszaru powiatu. Pod względem wielkości posiadanego areалу gruntów rolnych, powiat słupski zajmuje pierwsze miejsce wśród powiatów województwa pomorskiego. Z uwagi na rolniczy charakter obszaru, użytki rolne stanowią dominujący element w strukturze użytkowania ziemi w prawie wszystkich gminach powiatu. Wyjątek stanowią gminy: Smołdzino, gdzie dominują wody, a pozostały obszar ma charakter rolno-leśny oraz Dębica Kaszubska, gdzie ponad połowa obszaru gminy jest zalesiona oraz Kępice, z prawie dwukrotną przewagą lasów nad gruntami rolnymi. Użytki rolne układają się w pasmo ograniczone od północy kompleksami nadmorskich lasów i jezior zaś od południa pasmem lasów na wysoczyznach, układ tych pasm posiada przebieg równoległy do linii brzegowej Bałtyku. Największym arealem użytków rolnych dysponują gminy: Główny (18 683 ha), Słupsk, Potęgowo i Kobylnica (14 813 ha).

W grupie użytków rolnych największy udział w powierzchni zarówno powiatu jak i wchodzących w jego skład gmin posiadają grunty orne. Wyjątek stanowi gmina Smołdzino, gdzie przeważają trwałe użytki zielone. Odsetek gruntów ornych waha się od 11,9% w gminie Smołdzino do 74,24% w gminie Kobylnica, zaś trwałych użytków zielonych od 4,9% w gminie Kępice do 23,26% w gminie Kobylnica.

2.7.5 Ekosystemy leśne

Obszary leśne zajmują średnio ok. 35,5% powierzchni powiatu (36,15% wynosi wskaźnik lesistości województwa pomorskiego, 28,2% krajowy). Lasy nie są równomiernie rozmieszczone. Skupiają się głównie w północnej i południowej części powiatu. Środkowa część charakteryzuje się najniższym wskaźnikiem lesistości – ok. 25%. Najwyższy wskaźnik lesistości, wynoszący ok. 50% posiadają południowe obszary powiatu. Zróżnicowana jest również wielkość kompleksów leśnych: w części północnej powiatu przeważają kompleksy średniej wielkości, w środkowej małe, izolowane, natomiast w części południowej lasy zajmują wielkie powierzchnie, łączące się z lasami sąsiadującymi od południa. Wiąże się to z większym udziałem terenów nieprzydatnych rolniczo w południowej części powiatu (urozmaicona rzeźba terenu, występowanie obszarów sandrowych).

2.7.6 Prawne formy ochrony przyrody

Park Narodowy

- **Słowiński Park Narodowy**

Słowiński Park Narodowy położony jest w północnej części województwa pomorskiego na Wybrzeżu Słowińskim, które wchodzi w zasięg Pobrzeża Słowińskiego. Wielkość parku wynosi 18 247 ha. Główne walory przyrodnicze Parku to unikatowy w skali Europy obszar ruchomych wydm zwanych "Białymi Górami" wraz z przymorskimi jeziorami: Łebsko, Gardno, Dołgie Małe, Dołgie Duże. Występują cenne zbiorowiska leśne takie jak: bór bażynowy, brzezina bagienna, świeży bór bagienny, oraz bardzo rzadkie gatunki fauny, w tym awifauny, jak orzeł bielik i orzeł przedni. Na terenie Parku

występują także gatunki roślin reprezentujące grupy wymienione w załączniku II do Dyrektywy Siedliskowej UE oraz 28 gatunków ptaków z listy załącznika I do Dyrektywy Ptasiej UE, co dało podstawę do włączenia Parku do sieci obszarów chronionych Natura 2000. Park jest włączony do sieci Światowych Rezerwatów Biosfery i obszarów chronionych w ramach Konwencji Ramsarskiej.

Rezerwat przyrody

- **Bagna Izbickie**

Bagna Izbickie zlokalizowane są w gm. Głównicyce, obręb Głównicyce i obejmują wielkość 281,18 ha. Ochronie rezerwatu podlegają głównie brzeziny bagiennie i zbiorowiska wrzosowisk atlantyckich. Występuje tu sześć dominujących zespołów roślinnych, charakteryzujących środowisko wilgotne,- bardziej interesujące rośliny rezerwatu to: wrzosiec bagienny, woskownica europejska, rosiczka okrągłolistna, przygielka biała, turzyca bagienna, modrzewnica, bażyna czarna, bagno zwyczajne.

- **Torfowisko Pobłockie**

Lokalizacja: gm. Głównicyce, Nadleśnictwo Damnica, wielkość: 112,31 ha. Rezerwat jest cennym obszarem retencji wodnej,- wśród najbardziej interesujących roślin występują tu m. in.: woskownica europejska, wrzosiec bagienny, modrzewnica, rosiczka okrągłolistna, bagno zwyczajne.

- **Torfowisko Potoczek**

Lokalizacja: gm. Kępice, obręb Obłężę, wielkość: 15,24 ha. Głównym walorem przyrodniczym jest Bór bagienny o powierzchni 3,86 ha. Rezerwat usytuowany jest w malowniczej dolinie otoczonej zalesionymi stokami wzniesień,- ostoja zwierzyny płowej i czarnej. Znajdują się tu również stanowiska licznych gatunków roślin podlegających ochronie (m. in. listeria sercowata, bagno zwyczajne, paprotka zwyczajna).

- **Grodzisko Runowo**

Lokalizacja: gm. Potęgowo, wielkość: 29,66 ha. Ochronie rezerwatu podlegają stanowiska buczyny, buków i dębów o obwodach przekraczających 3 metry, jak również pozostałości słowiańskiego grodziska wraz z osadą i cmentarzyskiem kurhanowym nad rzeką Pogorzelią (pochodzącymi z II poł. IX wieku).

- **Wzgórze Rowokół**

Lokalizacja: gm. Smołdzino, obręb Smołdzino, wielkość: 562,81 ha. Położenie stożka Rowokołu (115 m n.p.m.) w odległości zaledwie 6 km od morza wywołuje w nizinnym krajobrazie nadmorskim nieoczekiwane urozmaicenie oraz widokowy kontrast - las na stokach wzgórza sprawia miejscami wrażenie regła dolnego (udział buka i jodły).

- **Wierzchońskie Jałowce**

Lokalizacja: Gmina Smołdzino, Nadleśnictwo Damnica, wielkość: 1,92 ha Skupienie ok. 150 okazów jałowca pospolitego (*Juniperus communis*) o zróżnicowanych formach w drzewostanie sosnowym (kolumnowe, piramidalne, stożkowe i t.p. do wysokości 10 m) wśród wzniesień morenowych.

- **Jeziro Modła**

Lokalizacja: gm. Ustka, obręb Lędowo, wielkość: 194,80 ha. Jezioro Modła to miejsce lęgowania ptactwa wodnego np. mewy śmieszki, mewy srebrzystej, mewy pospolitej, rybitwy czarnej, kaczki krzyżówki, łabędzia niemego, błotniaka łąkowego, remiza, kwiczoła. Występują tu również roślinność

będąca podstawowym elementem decydującym o warunkach lęgowania ptaków, a także zespołów roślinności wodnej i szuwarowej typowej dla płytkiego, zarastającego jeziora przymorskiego.

- **Buczyna Nad Słupią**

Położona jest na pograniczu miasta i gminy Ustka, między korytem rzeki Słupi a torem kolejowym relacji Ustka-Słupsk, przy przystanku PKP Mokrzyca. Wielkość 18,92 ha. Swym zasięgiem obejmuje fragment pradoliny Słupi z drzewostanem bukowym

Park krajobrazowy

- **Dolina Słupi**

Lokalizacja: gm. Kobylnica, obszar od środkowego biegu rzeki Słupi i jej zlewni od miejscowości Soszyca do drogi Krępa – Łosino, wielkość: 37040 ha.

W granicach Parku znajduje się 60 jezior z których najcenniejsze pod względem przyrodniczym to: Jasień, Skotawskie Małe i Duże, Głębokie, Borzytuchomskie Duże, Konradowo, Krzynia, siedliska roślinne o cechach zbiorowisk naturalnych i półnaturalnych, występowanie rzadkich roślin: np. wawrzynek wilczyłyko, pływacz zwyczajny, rosiczka, najcenniejsze przyrodniczo fragmenty Parku i jego otuliny zostały wydzielone w postaci ośmiu rezerwatów przyrody.

Obszary chronionego krajobrazu

- **Jezioro Łętowskie oraz okolice Kępic wraz z fragmentem doliny rzeki Wieprzy**

Lokalizacja: Obszar na północny zachód od Kępic do miejscowości Łętowo oraz ok. 7 km na południowy wschód od Kępic, wielkość: 6 880 ha.

Główne walory przyrodnicze to dwa duże jeziora: Łętowskie w północno - zachodniej części obszaru oraz Oblęskie na północno-wschodnim krańcu obszaru, bardzo duża lesistość obszaru - 76%, duża ilość pomników przyrody (13 szt.), interesujące obiekty przyrodnicze jak sędziwe drzewa i okazałe głazy polodowcowe (eratyki).

- **Fragment Pradoliny Łeby i wzgórze morenowe na południe od Lęborka**

W obrębie jego granic znajduje się zachodnia część Pradoliny Łeby-Redy od miejscowości Orle do jeziora Lubowickiego w okolicach Lęborka. Wielkość: 19 516 ha. Środowisko przyrodnicze na dnie doliny tworzą głównie użytki zielone (łąki i pastwiska). Lasy porastające strefę krawędziową budowane są przez drzewostany buczyny niżowej, która na stożkach napływowych przechodzi w bory mieszane.

- **Pas pobraża na wschód od Ustki**

Lokalizacja: Na wschód od ujścia rzeki Słupi, wzdłuż wybrzeża do jeziora Gardno, wielkość: 3 336 ha. Główne walory przyrodnicze stanowi wybrzeże morskie z plażami wydiami i klifem, cała gama roślinności nadmorskiej, od maleńkiej wydmotwórczej honkenii, aż po zespoły leśne jak: bory nadmorskie i buczyny.

- **Pas pobraża na zachód od Ustki (wschodnia część)**

Lokalizacja: Na zachód od ujścia rzeki Słupi, wzdłuż wybrzeża do granicy powiatu, wielkość: 7 520 ha (pow. całk.).

Główne walory przyrodnicze stanowi bezpośrednio sąsiedztwo morza i związany z tym urozmaicony świat roślinny - roślinność wydymowa, bagienna, bory nadmorskie, kryptodepresyjne jezioro przy morskie: Modła, rezerwat przyrodniczy obejmujący najbliższe otoczenie Jeziora Modła.

Ponadto na terenie powiatu słupskiego występują **liczne pomniki przyrody**, takie jak: grupy drzew (42 szt.), pojedyncze drzewa (177 szt.), aleje drzew (3 szt.), głązy narzutowe (1 szt.).

Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe

- Ostoja Łabędzi w m. Ustka,
- ZPK 6, gm. Dębica Kaszubska,
- ZPK 2, gm. Dębica Kaszubska,
- ZPK 4, gm. Dębica Kaszubska,
- ZPK 10 Budówko-Budowo-Jawory, gm. Dębica Kaszubska.

Zespół przyrodniczo – krajobrazowy „Kraina w kratę”

Zespół przyrodniczo krajobrazowy Kraina w Kratę w Dolinie Rzeki Moszczenicki o powierzchni 2 572,24 ha, został utworzony rozporządzeniem Wojewody Pomorskiego z dnia 21 czerwca 2007 roku. Zespół obejmuje swoim zasięgiem najcenniejsze fragmenty krajobrazu rzeki Moszczenicki wraz z miejscowościami Swołowo, Krzemienica (całe obręby), Bruskowo Małe, i Wielkie, Radęcin, Gać, Bierkowo (część obrębów). Celem utworzenia zespołu jest zachowanie niezwykle cennego krajobrazu kulturowego i przyrodniczego Krainy w Kratę. Nazwa krainy pochodzi od stylu budownictwa o konstrukcji kratownicowej, której cechą charakterystyczną są czarne elementy drewniane, tworzące kratę i bielone wapnem wypełnienia. Najwięcej budynków o konstrukcji ryglowej zachowało się we wsi Swołowo. Najstarszym obiektem jest tu tzw. kurna chata z końca XVII i początku XVIII wieku.

2.7.7 Obszary Natura 2000

Tabela 52 Powiat słupski- SOO – Specjalne Obszary Ochrony (siedliskowe)

Nazwa obszaru	Kod obszaru	Pow. ogółem pow. woj[ha]	Gmina
Ostoja Słowińska	PLB220003 i PLH220023	21 340,59 ; 32 150,54	Główczyce, Smołdzino, Ustka (część)
Bagna Izbickie	PLH220001	786,35	Główczyce
Torfowisko Pobłockie	PLH220042	111,63	Główczyce
Przymorskie Błota	PLH220024	1688,87 ; 1587,53	Ustka
Dolina Grabowej	PLH320003	8255,34 ; 48,46	Kępice
Dolina Łupawy	PLH220036	5508,63	Smołdzino, Główczyce, Damnica, Potęgowo
Dolina Wieprzy i Studnicy	PLH220038	14349,03 ; 10187,81	Kępice, Kobylnica
Klify Poddębskie	PLH220100	594,4	Ustka

Tabela 53 Powiat słupski-OSO – Obszary Specjalnej Ochrony (ptasie)

Nazwa obszaru	Kod obszaru	Pow. ogółem pow. woj[ha]
Ostoja Słowińska	PLB220003	21819.4
Przybrzeżne Wody Bałtyku	PLB990002	243132.7
Dolina Słupi	PLB220002	37471.8

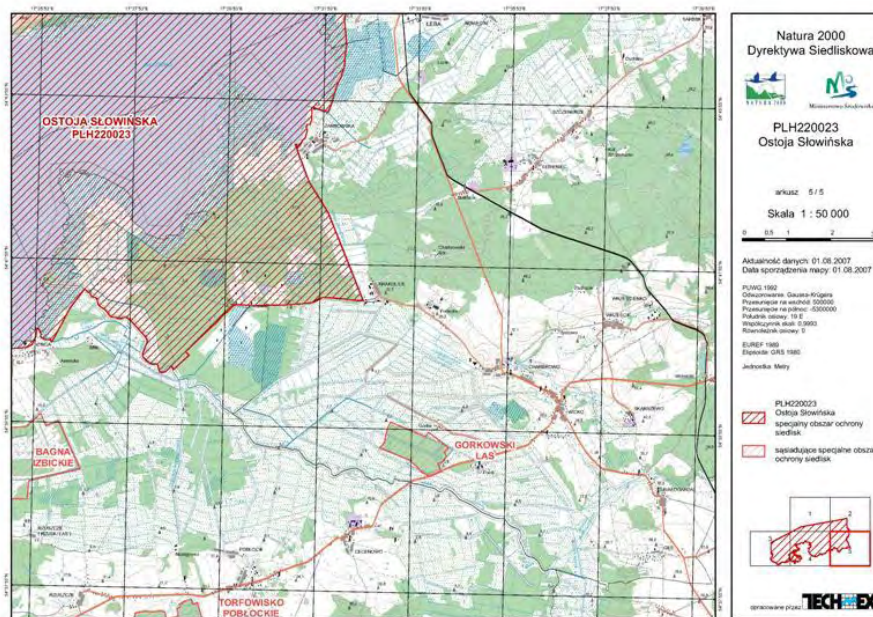
Ostoja Słowińska (PLB220003 i PLH220023)

Obszar chroni krajobraz i różnorodność form morfologicznych obserwowanych na Mierzei Gardneńsko-Łebskiej, w tym unikatowe barchany nadmorskie (do 40 m npm, wędrujące w tempie 3 - 10 m rocznie), dwa największe słonawe przymorskie jeziora: Łebsko (7 140 ha, maks. gł. 6,3 m) oraz Gardno (2 468 ha, maks. gł. 2,6 m) wraz z przylegającymi łąkami, torfowiskami, lasami i borami bagiennymi. Łącznie, w skład obszaru wchodzi: główny kompleks Słowińskiego PN (wraz z włączonymi do parku w 2004 r. wodami morskimi), kompleks Rowokół i koryto rzeki Łupawy łączącej Rowokół z głównym kompleksem.

W zagłębieniach międzywydmowych, zwanych polami deflacyjnymi, obserwowana jest pierwotna sukcesja roślinna, przebiegająca od inicjalnych zbiorowisk psammofilnych po bór bażynowy. Obszar zajmują dobrze zachowane, wykształcone typowo i na dużych powierzchniach, siedliska charakterystyczne dla terenów nadmorskich, w tym 26 typów siedlisk znajduje się na Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. W obszarze stwierdzono stanowiska wielu rzadkich i zagrożonych gatunków, w tym 23 z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG (w tym 8 gatunków ryb, a także jedną z bogatszych w Polsce populację Inicy wonnej (również gatunku z Załącznika II tej Dyrektywy) i wiele objętych ochroną prawną roślin naczyniowych. Z tego terenu podawane są także interesujące gatunki bezkręgowców, m. in. pijawek Hirudinae: Haementria costata, Haemopsis sanguisuga, Piscicola geometra i pajęczaków Arachnidae: Arctosa sp., Dolomedes fimbriatus. Chroniony tu jest unikatowy krajobraz ruchomych wydm. Morska część obszaru jest ważnym siedliskiem dla bałtyckiej populacji morświna.

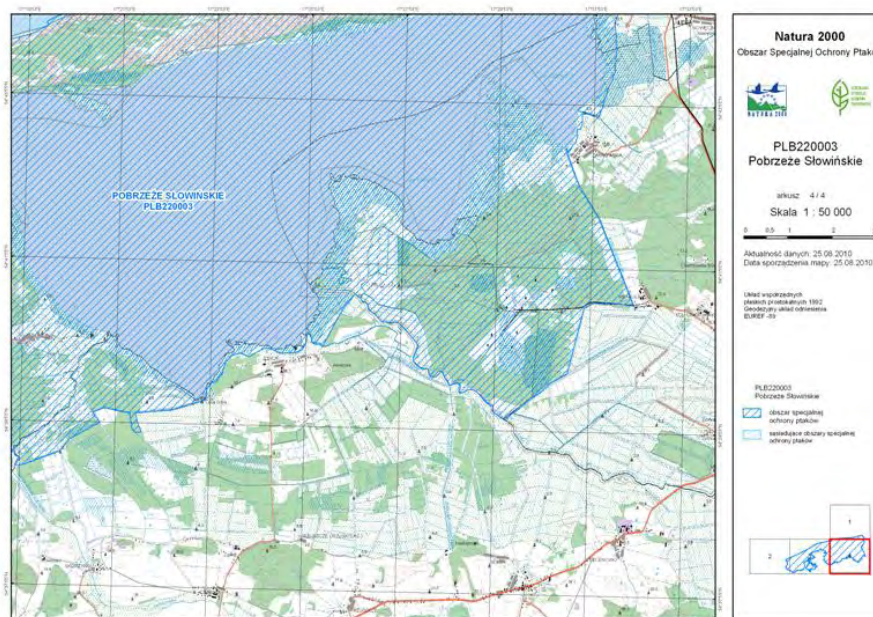
Jest to ważna ostoja ptasia o randze europejskiej E 09 (Słowiński PN). Obszar wpisany został na listę obszarów Konwencji Ramsar; znajduje się też w obrębie Słowińskiego Rezerwatu Biosfery. Występuje tam, co najmniej 28 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 11 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej (C3 i C6) następujących gatunków ptaków: bielik (PCK), orzeł przedni (PCK), rybołów (PCK), puchacz (PCK), biegus zmienny (schinzii) (PCK), sieweczka obroźna (PCK); w stosunkowo wysokim zagęszczeniu występuje błotniak łąkowy, kormoran czarny. W okresie wędrowek występuje co najmniej 1% populacji szlaku wędrownego następujących gatunków ptaków: bielaczek (ca 2%), Żuraw (>3%), gęś zbożowa (>4%) i nurogęś; w stosunkowo dużych zagęszczeniach występują gęś białoczelna i świstun.

Mapa 2 Ostoja Słowińska PLH220023

Źródło: www.natura2000.gdos.gov.pl

Mapa 3 Ostoja Słowińska PLB220003

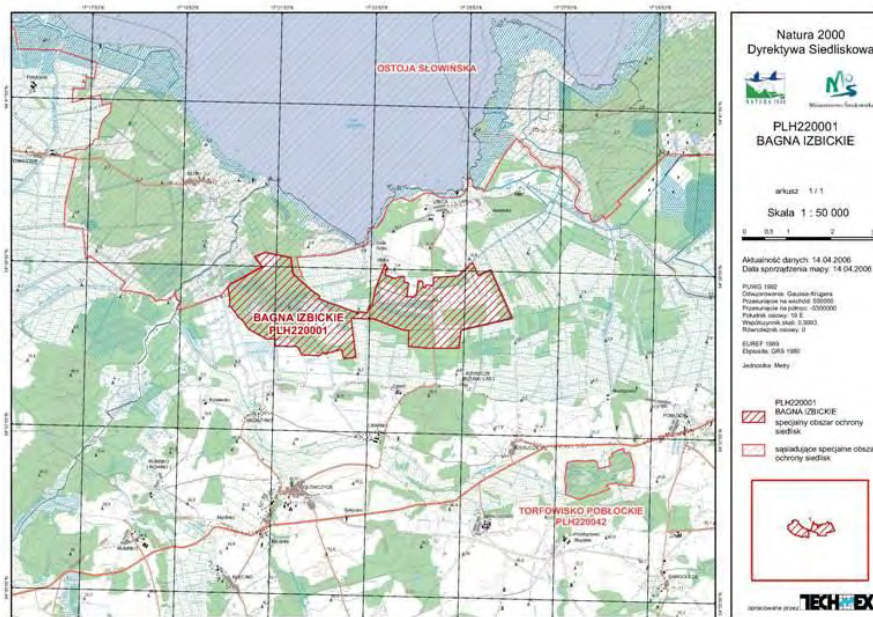
Źródło: www.natura2000.gdos.gov.pl

Bagna Izbickie (PLH220001)

Specjalny Obszar Ochrony (OSO) PLH220001 - powierzchnia 786,35 ha. Obszar obejmuje fragment dna pradoliny Łęby, wypełnionej utworami torfowymi, poprzecinanej siecią rowów kanałów melioracyjnych. W przeszłości eksploatowano tam na znacznej powierzchni torf. Obecnie znajduje się tu rozległy kompleks wrzosowisk atlantyckich z wrzoścem bagiennym, zarośla woskownicy europejskiej oraz bory i lasy bagienne. W licznych dołach potorfowych rozwijają się zbiorowiska

prześciowo-torfowiskowe. Teren otoczony jest zbiorowiskami łąkowymi, w części porośniętymi przez laski brzoźowe. W obszarze znajduje się rozległy kompleks wrzosowisk atlantyckich, borów i brzezin bagiennych oraz dobrze wykształconych zbiorowisk prześciowo-torfowiskowych (w dolach potorfowych). Występuje tu 5 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, które zajmują łącznie ponad 50% obszaru. Odnotowano tu występowanie 1 gatunku z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG, choć jego populacja nie jest znacząca. Fragment obszaru porastają zarośla woskownicy europejskiej. Gatunki roślin atlantyckich tworzą bogate populacje.

Mapa 4 Bagna Izbickie

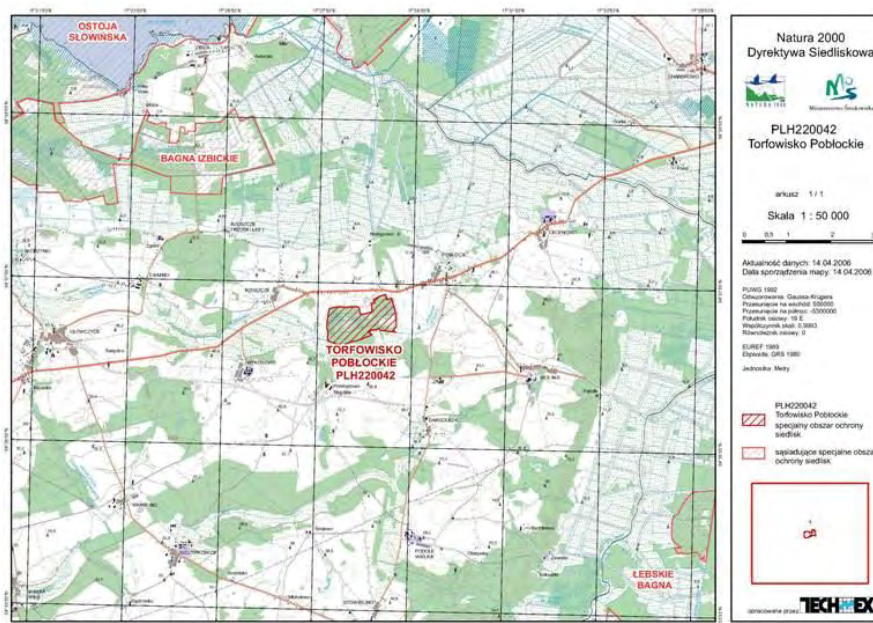
Źródło: www.natura2000.gdos.gov.pl

Torfowisko Pobłockie (PLH220042)

Specjalny Obszar Ochrony (OSO) PLH220042 - powierzchnia 111,63 ha. Kopoluowe torfowisko wysokie, w znacznej części zalesione, lecz z zachowaną bezleśną wierzchowiną kopolu porośniętą mszarami i mszarnikami wrzoścowymi. Bezleśną wierzchowinę okalają bory bagiennie. W części wschodniej kompleks potorfii, niemal całkowicie zarośniętych jeziorzek dystroficznych, łozowisk oraz inicjalnych postaci olsów.

Stosunkowo dobrze zachowane torfowisko wysokie z bezleśną wierzchowiną kopolu. Zachowany typowy, koncentryczny układ siedlisk przyrodniczych, 7 typów siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Wartość torfowiskowych siedlisk przyrodniczych w obiekcie dodatkowo podnosi obfite występowanie w nich rzadkich, a typowych dla torfowisk gatunków roślin (wełnianeczka darniowa, wrzosiec bagienny, woskownica europejska).

Mapa 5 Torfowisko Pobłockie

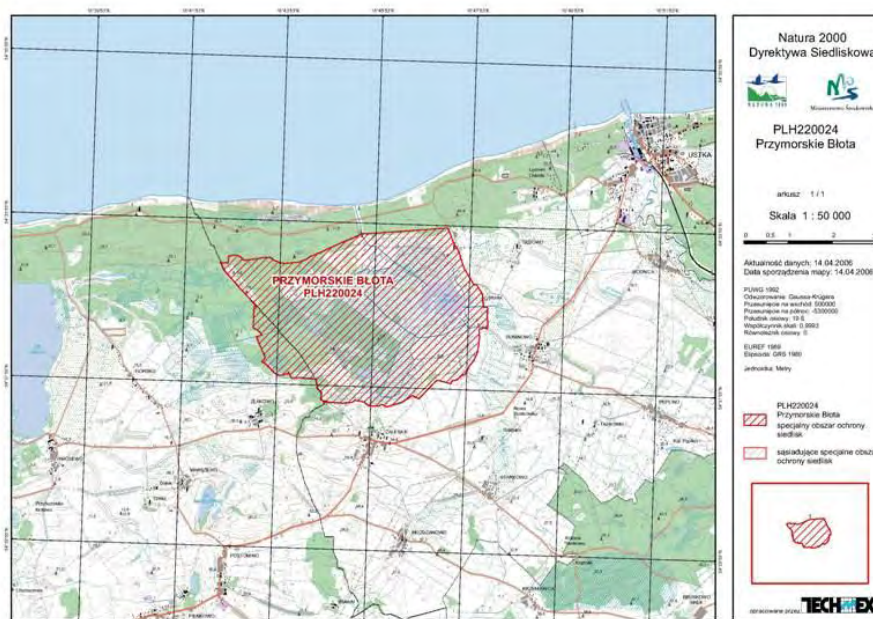
Źródło: www.natura2000.gdos.gov.pl

Przymorskie Błota (PLB220024)

Specjalny Obszar Ochrony (OSO) PLH220024 - powierzchnia 1 688,87ha. Obszar obejmuje fragment równiny błot przymorskich na zachód od Ustki, wraz z Jeziorem Modła. Dominującym zbiorowiskiem roślinnym są dobrze zachowane szuwały trzcinowe i turzycowe, które zarastają eutroficzne Jezioro Modła. Znaczny udział powierzchniowy mają lasy olsowe i acidofilne dąbrowy. W zachodniej części obszaru występują bardzo dobrze zachowane torfowiska wysokie i przejściowe oraz płaty borów i brzezin bagiennych, a także zarośla woskownicy europejskiej.

W obszarze wyróżniono 9 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, zajmujących łącznie ok. 50% powierzchni. Bardzo dobrze są zachowane wartościowe zbiorowiska torfowiskowe i szuwarowe oraz zarośla woskownicy europejskiej. Bogata jest tu flora roślin naczyniowych, z rzadkimi i zagrożonymi gatunkami. Obszar ma także duże znaczenie dla ochrony ptaków.

Mapa 6 Przymorskie Błota

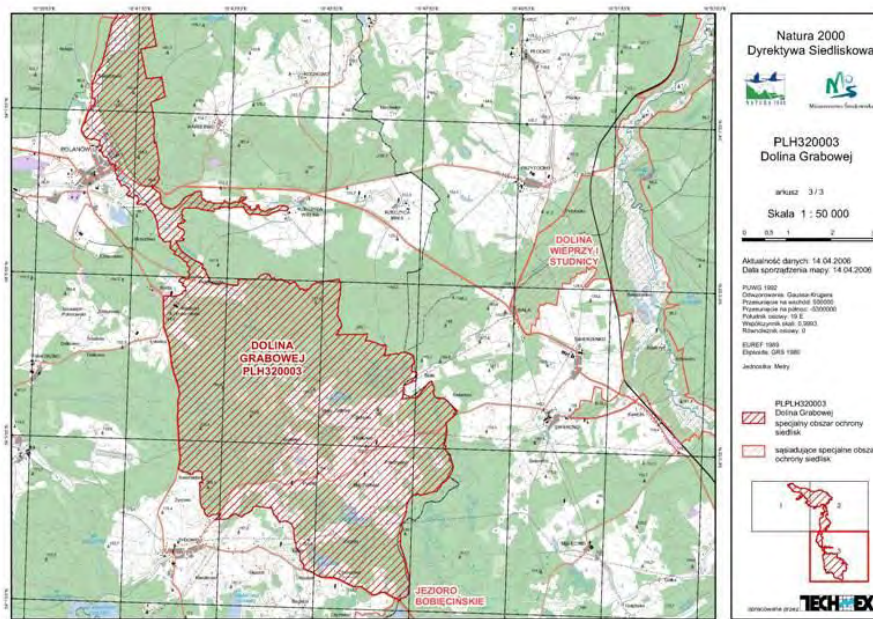
Źródło: www.natura2000.gdos.gov.pl

Dolina Grabowej (PLH320003)

Specjalny Obszar Ochrony (OSO) PLH320003 - powierzchnia 8 255,34 ha. Dolina rzeki Grabowej, od obszaru źródłiskowego aż po pradolinę i jej południowy skraj w okolicy Sulechówka. Obszar źródłiskowy położony jest w dobrze zachowanej, półnaturalnej mozaice torfowisk, wilgotnych i świeżych łąk, jezior i oczek śródpolnych oraz lasów (z dużym udziałem grądów i buczyn); dalej rzeka płynie doliną przez krajobraz morenowy o bardzo urozmaiconej rzeźbie. Na zboczach dolin i w jej sąsiedztwie występują płaty buczyn (z udziałem starodrzewi), przy rzece bardzo dobrze wykształcone zostały płaty grądów i wilgotnych łąk. Bardzo dobrze zachowana jest boczna dolina Wielenki, również porośnięta buczynami i grądami, głęboko wcięta w niemal "górski" krajobraz. Bardzo intensywne są tu zjawiska źródłiskowe - doskonale wykształcone i bardzo liczne są źródła niewapienne i torfowiska źródłiskowe i mechowiskowe, łąki z licznymi populacjami storczyków, wykształcone na wysiękach wód źródłiskowych; na krawędzi pradolin, w północnej części obszaru, występują również źródła z trawertynami. Rzeka została zachowana w stanie zbliżonym do naturalnego, ma charakter pstragowy.

Obszar o bardzo wysokiej różnorodności siedlisk - występuje tu 16 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Jeden z obszarów najintensywniejszego występowania zjawisk źródłiskowych na Pomorzu Zachodnim. Szczególnie cenne są dobrze zachowane siedliska leśne oraz torfowiskowe. Występuje tu 6 gatunków z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Bardzo wysoka różnorodność florystyczna, ponad 600 gatunków roślin naczyniowych. Ważny korytarz ekologiczny.

Mapa 7 Dolina Grabowej

Źródło: www.natura2000.gdos.gov.pl

Dolina Łupawy (PLH220036)

Obszar obejmuje doliny rzek Łupawy i Bukowiny od wypływu z jez. Jasień. W granicach obszaru występują: - naturalne, głębokie koryta rzeczne Łupawy i Bukowiny - źródła i niewielkie potoki (dopływy) - rozległe obszary łągi o podgórnym charakterze Carici remotae-Fraxinetum na zboczach doliny, jak również grądy dębowo-grabowe Stellario-Carpinetum w wielu wąwozach oraz buczyny Luzulo- Fagetum i Asperulo-Fagetum - podmokłe łąki, torfowiska przejściowe i wysokie, oraz dystroficzne jeziora w bezodpływowych obszarach.

Obszar chroni 14 typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Są to jednocześnie ważne siedliska fauny, niezwykle tu bogatej. Dodatkową wartość stanowią:

- górski i podgórski charakter rzeki,
- jedno z największych skupisk źródeł na Pomorzu,
- duże kompleksy łągów o podgórnym charakterze,
- liczne rzadkie i zagrożone gatunki roślin z Polskiej Czerwonej Księgi,
- bardzo liczna populacja słodkowodnego glonu *Hildenbrandtia rivularis*, świadcząca o czystości wód,
- cenne gatunki ryb łososiowatych,
- siedliska ptaków drapieżnych oraz ptaków wodno-błotnych i terenów łąk,
- malowniczy krajobraz z rozległymi kompleksami lasów.

Mapa 8 Dolina Łupawy

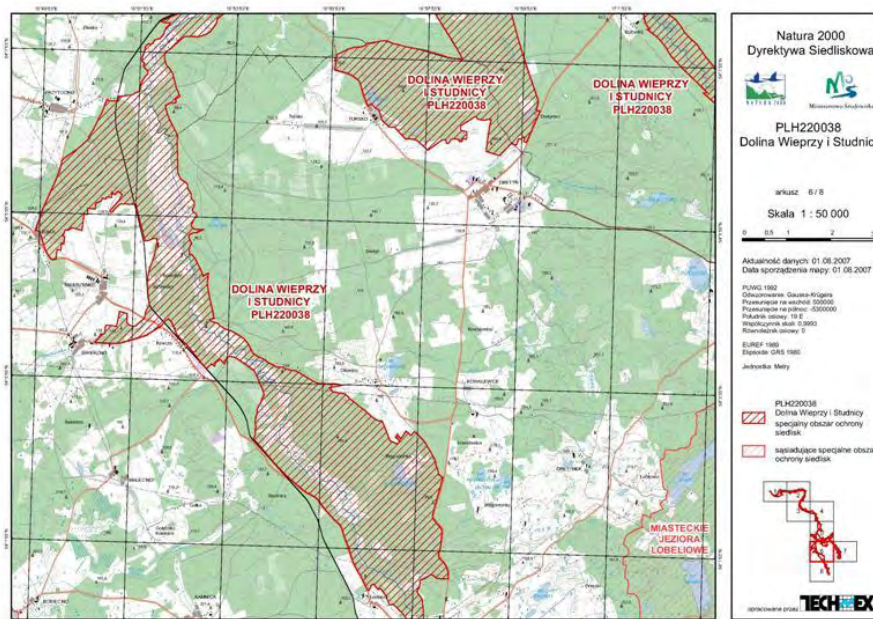
Źródło: www.natura2000.gdos.gov.pl

Dolina Wieprzy i Studnicy (PLH220038)

Obszar obejmuje część dolin rzek Wieprzy i Studnicy, od źródeł koło Wałdowa i Miastka, aż po miejscowość Staniewice koło Sławna, wraz z dużymi fragmentami zlewni tych rzek, w tym terenami źródłiskowymi. Rzeki te mają naturalny charakter, w niewielkim tylko stopniu zostały przekształcone przez człowieka. Wzniesienia morenowe w otoczeniu dolin dochodzą do ponad 200 m n.p.m. Przełomowe odcinki tych rzek mają podgórski charakter. Szczególnie głęboko wcięta jest rynną rzeki Wieprzy (od źródeł do Bożanki). W zlewni Wieprzy zachowały się duże połacie mokradeł, oraz torfowiska wysokie i bory bagienne (teren rezerwatu Torfowisko Potoczek). W dolinach rzek występują starorzeczka, mezotroficzne i dystroficzne jeziora, niektóre otoczone torfowiskami mechowiskowymi i podmokłymi oraz świeżymi łąkami. Występuje tu także jezioro lobeliowe (j. Byczyńskie). Na terenach bezodpływowych, liczne są małe mszary i oczka dystroficzne. Cały obszar charakteryzuje się dużą lesistością. Strome zbocza (Pradolina Pomorska) i liczne wąwozy są porośnięte łąkami oraz kwaśnymi i żyznymi buczynami, a w obszarach źródłiskowych występują olsy źródłiskowe i podgórskie łąki.

Dolina Wieprzy i Studnicy obejmuje 21 typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, a szczególnie ważna jest dla zachowania jezior lobeliowych i dystroficznych zbiorników wodnych. Ponadto do walorów przyrodniczych należy: podgórski charakter rzek przymorskich, jedna z większych koncentracji źródeł na Pomorzu, kompleksy leśne w Pradolinie Pomorskiej oraz lasy łąkowe o podgórskim charakterze. Są to również bardzo ważne siedliska dla fauny: wydry *Lutra lutra*, ryb (w tym łososiowatych), kumaka nizinnego *Bombina bombina* i traszki grzebieniastej *Triturus cristatus*. Występuje tu największa znana populacja słodkowodnego krasnorostu *Hildenbrandtia rivularis* na Pomorzu oraz wiele roślin rzadkich i zagrożonych z Polskiej Czerwonej Księgi Roślin. Cenne biotopy ptaków drapieżnych oraz związanych z obszarami wodno-błotnymi.

Mapa 9 Dolina Wieprzy i Studnicy

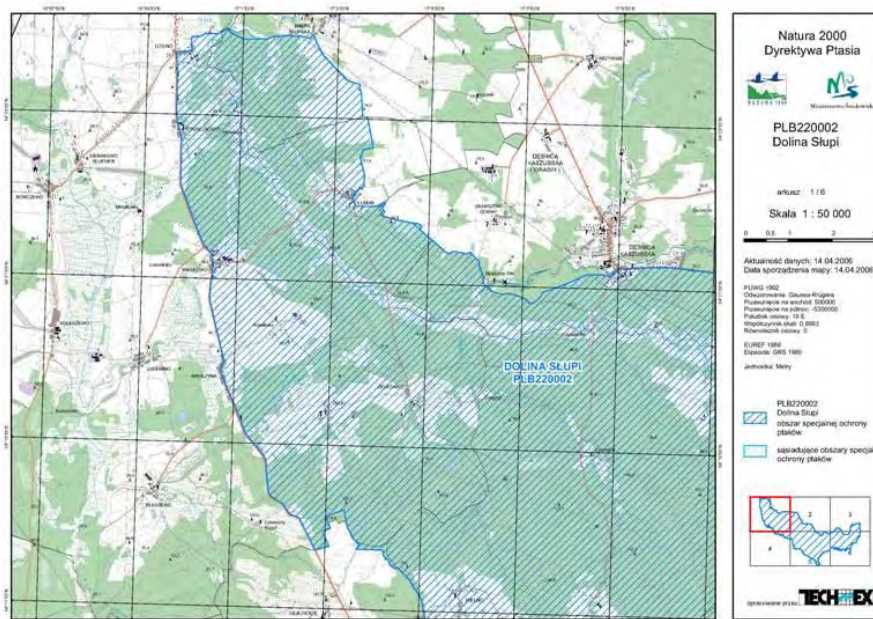
Źródło: www.natura2000.gdos.gov.pl

Dolina Słupii (PLB220002)

Obszar obejmuje dorzecze środkowego odcinka rzeki Słupii oraz jej dopływów: Bytowej, Jutrzenki i Skotawy. Charakteryzuje się on urozmaiconym krajobrazem polodowcowym z typowymi formami: jeziorami rynnowymi i wytopiskowymi, równinami sandrowymi oraz wzgórzami moren czołowych. Wśród licznych jezior część stanowi oligotroficzne jeziora lobeliowe. Największymi jeziorami są: Jasień, Skotowskie i Głębokie. Lasy, w wieku 40-100 lat, to głównie lasy iglaste z sosną oraz mieszane i liściaste lasy z bukiem i dębem. W dolinach strumieni występują łągi olszowo-jesionowe. Krajobraz ostoi jest zróżnicowany, z licznie występującymi wąwozami i wzgórzami, osiągającymi wysokość do 160 m n.p.m.

Ostoa ptasia o randze europejskiej E 10. Występują co najmniej 22 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 4 gatunki z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej (C3 i C6) następujących gatunków ptaków: kania ruda (PCK), lelek, rybołów (PCK), brodziec piskliwy, gągoł, nurogęś; w stosunkowo wysokim zagęszczeniu (C7) występują w znaczących ilościach: bocian biały, bocian czarny, żuraw, samotnik, lerka i gąsiorek. Wiele cennych, dobrze zachowanych typów siedlisk z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej tworzących mozaikę. Szczególnie cenne są różnego typu torfowiska i lasy łąkowe. Obszar występowania 6 gatunków zwierząt z Załącznika II, w tym wydry.

Mapa 10 Dolina Słupi

Źródło: www.natura2000.gdos.gov.pl

Przybrzeżne Wody Bałtyku (PLB990002)

Obejmuje wody przybrzeżne Bałtyku o głębokości od 0 do 20 m. Jej granice rozciągają się na odcinku 200 km, poczynając od nasady Półwyspu Helskiego, a na Zatoce Pomorskiej kończąc. Dno morskie jest nierówne, deniwelacje sięgają 3 m.

Ostoja ptasia o randze europejskiej E 80. Na obszarze zimują w znaczących ilościach 2 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG: nur czarnoszyi i nur rdzawoszyi (C7). W okresie zimy występuje powyżej 1% populacji szlaku wędrówkowego (C3) lodówki, co najmniej 1% nurnika i uhli. W faunie bentosowej dominują drobne skorupiaki. Rzadko obserwowane są duże ssaki morskie – foki szare *Phoca hispida* i obrączkowane *Halichoerus grypus* oraz morświny *Phocaena phocaena*.

Mapa 11 Przybrzeżne Wody Bałtyku

Źródło: www.natura2000.gdos.gov.pl

2.7.8 Stan i ochrona środowiska

Ochrona wód

Źródłem zaopatrzenia w wodę pitną w powiecie są wody podziemne, dobrej jakości. Zaopatrzenie w wodę nie jest znaczącym problemem w powiecie, aczkolwiek należy zwrócić uwagę na poprawę jakości wody pitnej w miejscowościach o najniższych parametrach. Ścieki wytwarzane na terenie powiatu są oczyszczane w licznych, ale małych i średnich oczyszczalniach ścieków, nie zawsze spełniających wymagania jakościowe ścieków oczyszczonych. Osady powstające na wszystkich oczyszczalniach ścieków nie są poddawane odzyskowi, tylko trafiają na składowiska odpadów.

Ochrona powietrza

Jak wynika z badań jakości powietrza, na terenie powiatu nie występuje przekroczenie średniorocznych dopuszczalnych norm jakości powietrza. Ilość przekroczeń średniodobowych stężeń pyłu P 10 mieści się w granicach normy. Głównymi źródłami zanieczyszczeń powietrza są emisje ze środków transportu samochodowego oraz tzw. niska emisja wynikająca z indywidualnego systemu ogrzewania zabudowy mieszkaniowej. Należy wspierać programy i działania promujące korzystanie z biomasy i innych odnawialnych źródeł energii.

Hałas

W powiecie słupskim nie stwierdzono przekroczeń zanieczyszczeń środowiska hałasem. Pojawiają się incydentalne, punktowe przekroczenia dopuszczalnych norm hałasu.

Inicjatywy ekologiczne

W powiecie istnieje dobrze funkcjonująca praktyka edukacyjna, podkreślająca wartości przyrodnicze – skierowana głównie dla uczniów różnych poziomów edukacyjnych.

Edukacja realizowana jest poprzez wszelkiego rodzaju działania edukacyjne, wśród których na szczególną uwagę zasługują:

▪ **Ścieżki edukacyjne**

- ✓ Park przy Technikum Leśnym w Warcinie o długości 2,8 km. Podstawowa tematyka - ochrona lasu, gospodarka leśna.
- ✓ Dolina rzeki Łupawy o długości 6 km. Podstawowa tematyka - przyroda w lesie i jej ochrona.
- ✓ Latarnia Rowokół i Klucki Las o długości 6km.
- ✓ Szlak zwiniętych torów o długości ok. 21 km. Podstawowa tematyka - plaża, punkty widokowe, wydmy, podmokłe łąki, las sosnowy.
- ✓ „Szlak troci i łososia” o długości ścieżki 4 km, na której rozlokowano 10 przystanków z tablicami informacyjnymi. Ścieżka powstała w ramach projektu „Ochrona ekosystemu rzeki Słupi”, realizowanego przez Gminę Kobylnica wspólnie z Dyrekcją Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi”, a finansowanego przez fundację „Ekofundusz”. W trakcie wędrowki możemy zapoznać się z charakterystyką dorzecza Słupi, opisem ryb zamieszkujących rzeki tego obszaru oraz poznać biologię, znaczenie oraz czynniki wpływające na populację łososia atlantyckiego i troci wędrownej.
- ✓ Pieszszy szlak czarny „Dolina Wieprzy i Studnicy” (Słupsk - Miastko). Długość trasy wynosi 68 km.
- ✓ Szlak żółty „Dolina Słupi” (Słupsk - Bytów) przebiega wzdłuż osi Parku, którą wyznacza dolina rzeki. Długość trasy wynosi 52 km.

▪ **Wycieczki z przewodnikiem**

- ✓ Park przy Technikum Leśnym w Warcinie.

▪ **Prelekcje**

- ✓ Zabytkowa Wozownia przy Technikum Leśnym w Warcinie jako obiekt Centrum Edukacji Regionalnej.

▪ **Wydawnictwa**

- ✓ "Materiały do poznania regionalizmu słupskiego" - nakład 500 egz., wydawnictwo cykliczne.
- ✓ "Aktualia ochrony przyrody" - nakład 500 egz., wydawnictwo cykliczne.
- ✓ Publikowane są wydawnictwa tematyczne w postaci folderów, przewodników itp. przez: SPN, Park Krajobrazowy Dolina Słupi, Nadleśnictwa występujące w granicach administracyjnych Starostwa Powiatowego, wydawnictwo jednorazowe.

- **Realizowane projekty dotyczące obszarów chronionych**
- ✓ „Ochrona wód Bałtyku i Słowińskiego Parku Narodowego poprzez modernizację i rozbudowę oczyszczalni ścieków w gminie Smoldzino” - wartość projektu 2 056 000 zł.

- **Formy współpracy gmin przy rozwiązywaniu problemów lokalnych, w tym ochrony środowiska**
- ✓ Gmina Dębica Kaszubska - gmina należy do Stowarzyszenia Miast i Gmin Dorzecza Rzeki Słupi i Łupawy, program „Dziedzictwo i kultura małych ojczyzn w powiecie słupskim – remont zabytkowych obiektów sakralnych w gminie Kępice, Dębica Kaszubska, Głównicyce i Słupsk i wykorzystanie ich do celów kultury, edukacji i poprawy atrakcyjności turystycznej”,
- ✓ Gmina Głównicyce – gmina współpracuje z innymi gminami w zakresie eksploatacji odpadów komunalnych w Chlewnicy,
- ✓ Gmina Kobylnica – współpraca z miastem Słupsk i gminą Słupsk w zakresie budowy kanalizacji sanitarnej,
w ramach „Programu gospodarki wodno – ściekowej w rejonie miasta Słupska”,
 - współpraca z Gminą Bytów w zakresie realizacji zadania pn. „Wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju Dorzecza Słupi na lata 2009 – 2015”,
 - współpraca z Gminą Słupsk i Powiatem Słupskim w sprawie wspólnej realizacji przedsięwzięcia polegającego na termomodernizacji 19 budynków użyteczności publicznej z terenu powiatu słupskiego w ramach III konkursu Programu priorytetowego System zielonych inwestycji (GIS – Green Investment Scheme Część 1) Zarządzanie energią w budynkach użyteczności publicznej,
- ✓ Gmina Potęgowo – Partnerstwo Dorzecza Słupi, Lokalna Grupa Rybacka, Pojezierze Bytowskie, firma ELWOZ – edukacja w zakresie segregacji, zdejmowanie eternitu, dotacje do budowy przydomowych oczyszczalni ścieków,
- ✓ Gmina Słupsk:
 - program „Dziedzictwo i kultura małych ojczyzn w powiecie słupskim – remont zabytkowych obiektów sakralnych w gminie Kępice, Dębica Kaszubska, Głównicyce i Słupsk i wykorzystanie ich do celów kultury, edukacji i poprawy atrakcyjności turystycznej”,
- ✓ Gmina Smoldzino – Fundacja Partnerstwo Dorzecza Słupi,
- ✓ Gmina Damnica – gmina należy do Fundacji Partnerstwa Dorzecza Słupi.
- ✓ Gmina Miejska Ustka:
 - „Rozbudowa i poprawa funkcjonowania systemu zaopatrzenia w ciepło w Ustce wschodniej poprzez termomodernizację Szkoły Podstawowej nr 2”,
 - „Budowa odcinka sieci ciepłowniczej na osiedlu Dunina”.

2.8 ZAGOSPODAROWANIE TURYSTYCZNE

2.8.1 Baza noclegowa

- **Obiekty i miejsca noclegowe**

Zgodnie ze stanem z dnia 31 lipca 2010r. (dane GUS) w powiecie słupskim było zarejestrowanych 94 obiekty zbiorowego zakwaterowania, w których znajdowało się 11 160 miejsc noclegowych. Wśród wszystkich obiektów zbiorowego zakwaterowania 29 obiektów oferowało wypoczynek całoroczny.

Na terenie powiatu słupskiego struktura rodzajowa bazy noclegowej oparta jest przede wszystkim na wysokim udziale ośrodków wczasowych, a także innych obiektów hotelowych (tj. zajazdy, domy gościnne, wille), ośrodków szkoleniowo – wychowawczych, pozostałych obiektach niesklasyfikowanych, które w okresie niepełnego ich wykorzystania zgodnie z przeznaczeniem pełniły funkcję obiektów noclegowych dla turystów oraz kwater prywatnych. Ośrodki wczasowe tworzą tu największe zasoby noclegowe i jednocześnie stanowią podstawową bazę wypoczynkową powiatu. Brak jest natomiast hoteli i pensjonatów na wysokim poziomie obsługi, co świadczy, iż baza noclegowa tego obszaru jest typowo sezonowa, oparta przede wszystkim głównie na zespołach noclegowych oraz zagospodarowanych obozowiskach turystycznych, przystosowanych do obsługi turystów w okresie letnim.

W 2010 r. w turystycznych obiektach zbiorowego zakwaterowania było przygotowanych 11 160 miejsc noclegowych, czyli o 742 miejsc mniej niż w roku poprzednim. Miejsca całoroczne stanowiły 31% wszystkich miejsc noclegowych. Najwięcej miejsc noclegowych oferowały ośrodki wczasowe – 4 944 miejsc, co stanowiło 44% ogólnej liczby dostępnych miejsc noclegowych według stanu w dniu 31 lipca 2010r. W porównaniu z rokiem 2009, liczba wszystkich obiektów i miejsc noclegowych zmalała odpowiednio o 3% i 7%.

Tabela 54 Obiekty zbiorowego zakwaterowania w powiecie słupskim w latach 2006-2010

Wyszczególnienie	J.m.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.
obiekty ogółem VII	ob.	92	92	97	91	94
obiekty całoroczne VII	ob.	26	26	31	32	29
miejsca noclegowe ogółem VII	msc	12364	12007	12210	10418	11160
miejsca noclegowe całoroczne VII	msc	3542	3041	3549	3462	3406
hotele						
obiekty ogółem VII	ob.	5	6	6	7	8
obiekty całoroczne VII	ob.	5	6	6	7	8
miejsca noclegowe ogółem VII	msc	401	527	522	577	609
miejsca noclegowe całoroczne VII	msc	401	527	522	517	527
pensjonaty						
obiekty ogółem VII	ob.	3	4	4	4	3
obiekty całoroczne VII	ob.	2	2	2	1	1
miejsca noclegowe ogółem VII	msc	100	152	153	166	187
miejsca noclegowe całoroczne VII	msc	75	87	88	52	112
inne obiekty hotelowe						
obiekty ogółem VII	ob.	2	2	5	7	8
obiekty całoroczne VII	ob.	2	2	5	6	4

Wyszczególnienie	J.m.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.
miejsca noclegowe ogółem VII	msc	101	101	183	405	419
miejsca noclegowe całoroczne VII	msc	101	101	183	367	337
szkolne schroniska młodzieżowe						
obiekty ogółem VII	ob.	5	4	4	4	3
obiekty całoroczne VII	ob.	1	1	1	1	1
miejsca noclegowe ogółem VII	msc	177	157	157	157	215
miejsca noclegowe całoroczne VII	msc	48	50	50	50	50
ośrodki wczasowe						
obiekty ogółem VII	ob.	43	41	44	38	38
obiekty całoroczne VII	ob.	11	10	12	10	10
miejsca noclegowe ogółem VII	msc	6772	5879	6520	5093	4944
miejsca noclegowe całoroczne VII	msc	2105	1412	1865	1404	1404
ośrodki kolonijne						
obiekty ogółem VII	ob.	7	8	7	3	3
miejsca noclegowe ogółem VII	msc	1101	1241	1023	806	811
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe						
obiekty ogółem VII	ob.	4	4	4	4	6
obiekty całoroczne VII	ob.	3	2	2	3	3
miejsca noclegowe ogółem VII	msc	874	788	1001	883	1111
miejsca noclegowe całoroczne VII	msc	584	437	415	666	588
zespoły domków turystycznych						
obiekty ogółem VII	ob.	8	9	8	7	10
miejsca noclegowe ogółem VII	msc	606	991	615	772	1019
kempingi						
obiekty ogółem VII	ob.	2	2	2	2	2
miejsca noclegowe ogółem VII	msc	500	500	450	230	450
poła biwakowe						
obiekty ogółem VII	ob.	7	6	6	8	6
miejsca noclegowe ogółem VII	msc	1140	940	840	684	420
pozostałe obiekty niesklasyfikowane						
obiekty ogółem VII	ob.	1	2	2	2	3
obiekty całoroczne VII	ob.	0	0	0	2	0
miejsca noclegowe ogółem VII	msc	280	220	236	173	224
miejsca noclegowe całoroczne VII	msc	0	0	0	18	0

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

• Wykorzystanie obiektów noclegowych

Dane GUS dotyczące wykorzystania bazy noclegowej w 2010r., wskazują, że z obiektów zbiorowego zakwaterowania skorzystało 129 491 turystów. W porównaniu do 2009 r. odnotowano wzrost liczby turystów o 11%, a w porównaniu do roku 2006 o 22%. Turystów zagranicznych przyjechało niespełna 6 tys. osób, w porównaniu do 2009 r. o 16% więcej, a w stosunku do roku 2006 o 21% więcej.

Tabela 55 Wykorzystanie bazy noclegowej w obiektach zbiorowego zakwaterowania w powiecie słupskim w latach 2006-2010

Wyszczególnienie	J.m.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.
korzystający z noclegów ogółem I-XII	osoba	100513	116196	122794	114743	129491
korzystający z noclegów turyści zagraniczni I-XII	osoba	4664	5547	6298	4973	5904
wynajęte pokoje ogółem I-XII	-	15616	25332	37816	45064	51696
wynajęte pokoje turystom zagranicznym I-XII	-	1645	2302	4303	3775	4511
udzielone noclegi ogółem I-XII	-	839549	906885	942578	834753	827874
udzielone noclegi turystom zagranicznym I-XII	-	24844	27209	27459	21599	29089
hotele						
korzystający z noclegów ogółem I-XII	osoba	10243	16313	18851	15610	17483
korzystający z noclegów turyści zagraniczni I-XII	osoba	1165	1582	2614	1773	1931
wynajęte pokoje ogółem I-XII	-	9434	17818	27349	30258	33422
wynajęte pokoje turystom zagranicznym I-XII	-	898	1638	3720	3224	3656
pokoje ogółem VII	-	146	218	230	251	273
pokoje z własną łazienką i WC VII	-	146	218	230	251	273
udzielone noclegi ogółem I-XII	-	47660	59606	62833	57994	59798
udzielone noclegi turystom zagranicznym I-XII	-	3748	4304	5460	4564	5273
pensjonaty						
korzystający z noclegów ogółem I-XII	osoba	1967	4375	6273	4374	3433
korzystający z noclegów turyści zagraniczni I-XII	osoba	56	317	389	308	226
wynajęte pokoje ogółem I-XII	-	2791	3610	4893	6163	4880
wynajęte pokoje turystom zagranicznym I-XII	-	132	236	273	305	569
pokoje ogółem VII	-	31	49	49	62	68
pokoje z własną łazienką i WC VII	-	31	49	49	62	68
udzielone noclegi ogółem I-XII	-	6480	11800	13722	14832	10375
udzielone noclegi turystom zagranicznym I-XII	-	288	601	503	645	1398
inne objekty hotelowe						
korzystający z noclegów ogółem I-XII	osoba	2717	2855	3953	10230	17937
korzystający z noclegów turyści zagraniczni I-XII	osoba	416	410	237	252	304
wynajęte pokoje ogółem I-XII	-	3391	3904	5574	8643	13394
wynajęte pokoje turystom zagranicznym I-XII	-	615	428	310	246	286
pokoje ogółem VII	-	36	36	74	157	157
pokoje z własną łazienką i WC VII	-	36	36	74	157	157
udzielone noclegi ogółem I-XII	-	8002	10584	13615	21640	35454
udzielone noclegi turystom zagranicznym I-XII	-	1287	1127	676	595	573
szkolne schroniska młodzieżowe						
korzystający z noclegów ogółem I-XII	osoba	1178	1124	1134	1116	1118
korzystający z noclegów turyści zagraniczni I-XII	osoba	229	229	234	355	392
udzielone noclegi ogółem I-XII	-	7005	7435	6580	6958	7305
udzielone noclegi turystom zagranicznym I-XII	-	1541	2284	1331	1992	2384
ośrodki wczasowe						
korzystający z noclegów ogółem I-XII	osoba	48682	50048	52878	42421	46938
korzystający z noclegów turyści zagraniczni I-XII	osoba	1168	1048	1607	976	1743
udzielone noclegi ogółem I-XII	-	508803	465270	508302	397396	373345
udzielone noclegi turystom zagranicznym I-XII	-	10963	9709	14061	7948	15226
ośrodki kolonijne						
korzystający z noclegów ogółem I-XII	osoba	6091	6537	5075	4436	4293
korzystający z noclegów turyści zagraniczni I-XII	osoba	193	252	207	142	128
udzielone noclegi ogółem I-XII	-	2632	2324	1783	1033	1073
udzielone noclegi turystom zagranicznym I-XII	-	54001	76136	55826	47225	47278

Wyszczególnienie	J.m.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe						
korzystający z noclegów ogółem I-XII	osoba	10740	11893	12275	14830	18607
korzystający z noclegów turyści zagraniczni I-XII	osoba	14	137	101	95	61
udzielone noclegi ogółem I-XII	-	69245	71727	75356	86234	110163
udzielone noclegi turystom zagranicznym I-XII	-	123	2242	1284	2083	343
zespoły domków turystycznych						
korzystający z noclegów ogółem I-XII	osoba	3524	6944	4115	5259	5142
korzystający z noclegów turyści zagraniczni I-XII	osoba	85	122	2	441	140
udzielone noclegi ogółem I-XII	-	33514	40399	33956	35554	28921
udzielone noclegi turystom zagranicznym I-XII	-	379	351	2	1100	315
kempingi						
korzystający z noclegów ogółem I-XII	osoba	3843	4123	4072	2798	3917
korzystający z noclegów turyści zagraniczni I-XII	osoba	1099	1238	717	606	954
udzielone noclegi ogółem I-XII	-	14248	15881	15588	9646	12720
udzielone noclegi turystom zagranicznym I-XII	-	3169	3625	1849	1229	2363
pola biwakowe						
korzystający z noclegów ogółem I-XII	osoba	5475	3183	5138	4660	1018
korzystający z noclegów turyści zagraniczni I-XII	osoba	181	103	171	6	22
udzielone noclegi ogółem I-XII	-	17143	13241	20562	21085	3793
udzielone noclegi turystom zagranicznym I-XII	-	284	210	270	12	58
pozostałe obiekty niesklasyfikowane						
korzystający z noclegów ogółem I-XII	osoba	1323	880	1070	1007	533
korzystający z noclegów turyści zagraniczni I-XII	osoba	28	0	2	7	0
udzielone noclegi ogółem I-XII	-	11711	11328	11236	8294	6898
udzielone noclegi turystom zagranicznym I-XII	-	90	0	8	17	0

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

Większość turystów nocowała w ośrodkach wczasowych, ośrodkach szkolno – wychowawczych w hotelach i innych obiektach hotelowych. Ponad 36% wszystkich korzystających z bazy noclegowej zatrzymało się w ośrodkach wczasowych (46938). Turyści zagraniczni w przeważającej liczbie wybierali hotele – 1931 osoby oraz ośrodki wczasowe – 1743 osoby.

Udział procentowy korzystających z noclegów turystów zagranicznych w 2010r. kształtował się bardzo podobnie jak w 2009r., tzn. obcokrajowcy stanowili odpowiednio 5% i 4% ogółu korzystających z turystycznej bazy noclegowej zbiorowego zakwaterowania.

Dużą popularnością cieszyły się hotele, inne obiekty hotelowe, ośrodki wczasowe oraz ośrodki szkolno – wychowawcze. Również turyści zagraniczni zainteresowani byli pobytem w tego rodzaju obiektach. Porównując dane za lata 2006-2010 można zauważyć słabnące zainteresowanie obiektami objętymi kategorią „pensjonaty”, „ośrodki kolonijne” oraz „pola biwakowe”. Natomiast nastąpił wzrost zainteresowania turystów krajowych i zagranicznych obiektami objętymi kategorią „ośrodki wczasowe”, „hotele”, „inne obiekty hotelowe”, „ośrodki szkolno – wypoczynkowe” i „kempingi”.

Od stycznia do końca grudnia 2009 roku w obiektach hotelowych (czyli w hotelach, pensjonatach i innych obiektach hotelowych) wynajęto 51 696 pokoi, w tym 4 511 turystom zagranicznym, co stanowiło 9% ogólnej liczby wynajętych pokoi w tych obiektach.

Najwięcej, bo aż 33 422 pokoi wynajęto w hotelach (w tym 3 656 turystom zagranicznym) oraz 13 394 pokoi w innych obiektach hotelowych, w tym 286 obcokrajowcom.

2.8.2 Baza sportowa i rekreacyjna

Powiat słupski dysponuje bogatą bazą nowoczesnych obiektów sportowo-rekreacyjnych udostępnianych dla mieszkańców i turystów, co wyróżnia go wśród innych powiatów turystycznych.

Najbardziej znaczące obiekty to min:

- Kompleksy sportowe Orlik w Ustce, Dębnicy Kaszubskiej, Kwakowie,
- Kompleksy sportowe w Kończewie i kulturalno-sportowe w Widzinie i Łosinie,
- Boisko sportowe w Kobylnicy, Kuleszewie i Sycewicach,
- Korty Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Ustce,
- Centru Szkoleniowo Wypoczynkowe „Energetyk” w Ustce,
- Hotel Azoty w Ustce,
- Hotel Lubicz w Ustce
- Hotel Royal Baltic w Ustce
- Dom Wczsowo Senatoryjny „Perła” w Ustce,
- Korty tenisowe przy ośrodku „Berela” w Kobylnicy,
- Pole golfowe w Zajączkowie,
- Paintball Kuleszewo,
- Ośrodek Jeździecki „Anka” w Przewłocze,
- Dolina Charlotty w Strzelinku,
- Ośrodek Jeździecki „Ranczo” w Redzikowie,
- Park Wodny w Redzikowie,
- Hala sportowa w Jezierzycach,
- Hala Sportowa w Dębicy Kaszubskiej
- Hala sportowa w Kobylnicy,
- Motel ATOL w Bolesławicach,
- Zajazd SCARLET w Sycewicach,
- Gościniec ZŁOTY KRAĞ w Kobylnicy,
- Ośrodek Hotelowo – Gastronomiczny w Ściężnicy.

2.8.3 Szlaki turystyczne

Przez teren powiatu przebiegają liczne trasy turystyczne, w pełni ukazujące jej walory krajoznawcze i turystyczne. Należą do nich szlaki rowerowe, piesze i kajakowe.

Szlaki rowerowe

- *Szlakiem starych elektrowni wodnych* – jego długość wynosi 58,5 km,
- *Szlak rowerowy R-10 „Nadmorski”* – poprowadzony jest przez obszary chronionego krajobrazu i Słowiński Park Narodowy,
- *Szlak Pierścień Gryfitów* – jego długość wynosi 95 km, prowadzi wokół Słupska dawną drogą

czołgową,

- Szlak rowerowy *Kobylnica - Łosino - Lubuń – Żelkówko – Żelki - Kruszyna – Lulemino - Zagórki – Zbyszewo – Barcino – Korzybie - Ściegnica – Wrząca – Giełdoń – Kuleszewo – Kończewo – Sierakowo – Widzino – Kobylnica* o długości 40 km, posiada 12 przystanków, znajdujących się przy atrakcjach turystycznych, historycznych i przyrodniczych.
- Szlak rowerowy *Słupsk – Krępa – Lubuń – Żelkówko – Żelki – Lesny Dwór* o długości 18 km. Trasa ta jest ciekawa ze względu na występowanie w pobliżu wielu interesujących i cennych przyrodniczo miejsc, licznych torfowisk, jezior lobeliowych oraz malowniczych przełomów rzeki Słupi.

Szlaki piesze

- *Połdniowy* – nazywany też „Szlakiem Słowińców”, długość ok. 39 km. Rozpoczyna się w Łebie, a kończy w Gardnie Wielkiej. Wiedzie wzdłuż południowej granicy Słowińskiego Parku Narodowego, stąd zwany jest również szlakiem Południowym.
- *Północny (czerwony)* - Jest częścią międzynarodowego szlaku prowadzącego wybrzeżem od Braniewa aż do Francji. Jest to bardzo trudny szlak ze względu na długość trasy, ukształtowanie terenu oraz brak bazy noclegowej i żywieniowej.
- *Nadmorski* – długość 86 km. Odcinek Europejskiego Szlaku Wybrzeża blisko 5000 km.
- *Doliny Słupi (szlak żółty)* – długość 52 km (Słupsk - Bytów) przebiega wzdłuż osi Parku, którą wyznacza dolina rzeki. Jest jednym z najbardziej atrakcyjnych turystycznie obszarów byłego województwa słupskiego. Urozmaicona rzeźba terenu, piękne krajobrazy, liczne jeziora i rzeki, bogactwo flory i fauny oraz czyste i mało zmienione środowisko, stwarzają doskonałe warunki do uprawiania turystyki kwalifikowanej.
- *Dolina Wieprzy i Studnicy (szlak czarny)* - o łącznej długości 68 km (Słupsk - Miastko).
- *Dolina Łupawy* o łącznej długości 68 km.
- „*Szlak troci i łososia*” o długości ścieżki 4 km, wzdłuż rzeki Słupi. W trakcie wędrówki możemy zapoznać się z charakterystyką dorzecza Słupi, opisem ryb zamieszkujących rzeki tego obszaru oraz poznać biologię, znaczenie oraz czynniki wpływające na populację łososia atlantyckiego i troci wędrównej.

Szlaki kajakowe

- Szlak *Słupią*.
- *Papieski Szlak Kajakowy Słupią* - długość 133 km. Szlak jest upamiętnieniem pobytu abp. Karola Wojtyły na tych terenach.
- Szlak *rzeką Łupawą o długości 95 km*.
- Szlak *rzeką Wieprzą o długości 95 km*.

- Szlak najstarszych elektrowni wodnych.

2.8.4 Sieć informacyjna

Turystyczną sieć informacyjną w powiecie słupskim tworzą lokalne punkty informacji turystycznej, oficjalna strona internetowa powiatu: www.powiat.slupsk.pl, zasoby Internetu, prasa regionalna, bazy danych o walorach i zagospodarowaniu turystycznym, targi turystyczne.

Punkty informacji turystycznej

Na terenie powiatu słupskiego działają sezonowe i całoroczne punkty informacji turystycznej. Udzielają one informacji na temat bazy noclegowej, gastronomicznej, imprez kulturalnych i lokalnych atrakcji turystycznych. Punkty wyposażone są w foldery, broszury i mapki, ukazujące najciekawsze turystycznie miejsca powiatu oraz jego okolice.

Tabela 56 Punkty informacji turystycznej

Lp.	Miejscowość	Nazwa	Adres
1.	Słupsk	Centrum Informacji Turystycznej "Ziemia Słupska"	76-200 Słupsk, ul. Starzyńskiego 8
2.	Ustka	Lokalna Organizacja Turystyczna "Ustka"	76-270 Ustka, ul. Marynarki Polskiej 87
3.	Dębница Kaszubska	Punkt Informacji Turystycznej	76-248 Dębница Kaszubska, ul. Zjednoczenia 55
4.	Smółdzino	Biuro Informacji Turystycznej w Smółdzinie	76-214 Smółdzino, ul. T. Kościuszki 3
5.	Rowy	Punkt Informacji Turystycznej w Rowach (sezonowy)	76-212 Rowy, ul. Nadmorska 17
6.	Kluki	Muzeum Wsi Słowińskiej w Klukach	Kluki 27, 76-214 Smółdzino
7.	Warcino	Centrum Edukacji Regionalnej w Warcinie	Warcino 1, 76-230 Kępice
8.	Kluki	Słowińskie Centrum Kultury Regionalnej (przy Muzeum Wsi Słowińskiej)	Kluki, 76-214 Smółdzino
9.	Damnica	Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Damnicy	76-231 Damnica, ul. Witosa 11
10.	Dębница Kaszubska	Gminny Ośrodek Kultury w Dębnicy Kaszubskiej	76-248 Dębница Kaszubska, ul. Zjednoczenia 55
11.	Główczyce	Gminny Ośrodek Kultury w Główczycach	76-220 Główczyce, ul. T. Kościuszki 15
12.	Kępice	Miejsko - Gminny Ośrodek Kultury w Kępicach	77-230 Kępice, ul. Buczka 1
13.	Kobylnica	Gminny Ośrodek Kultury i Promocji w Kobylnicy	76-251 Kobylnica, ul. Wodna 20/4
14.	Potęgowo	Gminny Ośrodek Kultury w Potęgowie	76-230 Potęgowo, ul. Kościuszki 5
15.	Smółdzino	Gminny Ośrodek Kultury w Smółdzinie	76-214 Smółdzino, ul. Bohaterów Warszawy 30
16.	Głobino	Ośrodek Kultury i Sportu Gminy Słupsk	Głobino 47, 76-200 Słupsk
17.	Ustka	Dom Kultury w Ustce	76-270 Ustka, ul. Kosynierów 19
18.	Zaleskie	Gminny Ośrodek Kultury Gminy Ustka	Zaleskie 48, 76-270 Ustka

Źródło: Dane ze Starostwa Powiatowego w Słupsku.

2.9 WPŁYW MIASTA SŁUPSK NA ROZWÓJ POWIATU SŁUPSKIEGO

2.9.1 Główne funkcje Słupska wobec pozostałego obszaru Powiatu Słupskiego

Integracja przestrzeni w rozumieniu regionalnym następuje poprzez integrację centrów miast i ich obszarów funkcjonalnych, oraz poprzez integrację obszarów wiejskich w oparciu o bazę miast powiatowych, w których zlokalizowane są siedziby władz powiatów ziemskich. Miasto Słupsk posiada status miasta na prawach powiatu. Jednocześnie siedziba władz ziemskiego Powiatu Słupskiego także znajduje się w Słupsku. Wobec czego, w sposób naturalny miasto Słupsk pełni lokalnie funkcję ośrodka rozwoju skupiającego wiele funkcji dla całego obszaru tzw. Ziemi Słupskiej, w tym usług administracyjnych i usług wyższego rzędu. Ranga miasta jest tym silniejsza, że w latach 1975- 1998 Słupsk pełnił rolę miasta wojewódzkiego.

Z kolei ziemski Powiat Słupski utworzony został dopiero w 1999r. *(w wyniku tej samej reformy administracyjnej kraju wprowadzonej w życie z dniem 01.01.1999r. miasto Słupsk utraciło rangę siedziby województwa słupskiego, a ziemski Powiat Słupski rozpoczął swoją historię administracyjną).*

Zestawienie podstawowych danych obu tych obszarów administracyjnych przedstawia tabela poniżej.

Lp.	Wyszczególnienie	Powiat Słupski	Miasto Słupsk
1	Liczba ludności wg stanu na 31.12.2011r.	96 955	95 542
2	Powierzchnia w km. kw.	2 304	43,15
3	Gęstość zaludnienia na 1 km.kw.	42	2 214

Geograficzną lokalizację Miasta Słupsk na tle otaczającego go Powiatu Słupskiego prezentuje Mapa nr 1 *(patrz pkt nr 2.1.2 niniejszego dokumentu).*

Według przyjętej przez Radę Ministrów w grudniu 2011 r. Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030r.¹⁰ *(KZPK 2030¹¹)*, Słupsk zaliczany jest do grupy kilkunastu polskich miast posiadających status miast regionalnych. W Województwie pomorskim taki status ma tylko miasto Słupsk. Jednocześnie KPZK 2030 wyróżnia w Polsce poza miastami regionalnymi, także miasta posiadające *wraz z ich obszarami funkcjonalnymi*, status obszarów metropolitalnych. W województwie pomorskim status takiego obszaru ma tylko obszar Trójmiejski.

W Słupsku od lat koncentruje się wiele funkcji istotnych dla całego obszaru ziemskiego Powiatu Słupskiego:

- a) usługi administracyjne (urzędy, w tym Urząd Skarbowy, Urząd Morski, ZUS, sądy, inne),
- b) społeczne (szkoły średnie, uczelnie, usługi medyczne, inne),
- c) kulturalne (teatry, filharmonia, Multikino, inne),

¹⁰Str. 72 KZPK 2030, pkt. V. *Cele polityki przestrzennego zagospodarowania kraju*
https://www.mrr.gov.pl/rozwoj_regionalny/Polityka_przestrzenna/KPZK/Strony/Koncepcja_Przestrzennego_Zagospodarowania_Kraju.aspx

¹¹ Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 *jest* głównym dokumentem strategicznym w dziedzinie zagospodarowania przestrzennego kraju (publikacja - Mon. Pol. 2012, poz.252).

- d) gospodarcze i około-biznesowe (banki, firmy doradcze, instytucje zrzeszające przedsiębiorców, inne),
- e) inne usługi, w tym usługi wyższego rzędu (rzeczoznawcy, usługi prawnicze, architektoniczne, inne).

Funkcje te realizowane są przez różne podmioty i instytucje także na obszarze całego Powiatu Słupskiego. Jednak koncentracja tych usług w obrębie obu przedmiotowych obszarów administracyjnych dotyczy miasta Słupska. Czyni to tym samym Słupsk, ważnym ośrodkiem silnie oddziaływującym na całą przestrzeń Powiat Słupskiego.

Miasto Słupsk i Powiat Słupski tworzą obszar wzajemnie zintegrowany i wzajemnie oddziaływujący na siebie pod względem społeczno-gospodarczym. Przykładem integracji i przenikania funkcji jest Powiatowy Urząd Pracy w Słupsku, prowadzący swoją statutową działalność wspólnie dla obu tych powiatów. Urząd odgrywa znaczącą rolę aktywizacji rynku pracy obu powiatów.

2.9.2 Wstępne zdefiniowanie funkcjonalnego obszaru Aglomeracji Słupskiej/ Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego

Wprowadzenie Traktatem Lizbońskim *wymiaru terytorialnego* jako jednego z trzech wymiarów analitycznych (oprócz społecznego i gospodarczego), wpłynęło na ukształtowanie nowego podejścia ukierunkowanego terytorialnie. Zakłada ono lepsze wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów wyznaczonych funkcjonalnie oraz integrację działań publicznych w wymiarze przestrzennym, a także wielopoziomowy system zarządzania. Dla realizacji celów w KPZK 2030 wskazano obszary funkcjonalne m.in. w odniesieniu do całego systemu osadniczego kraju. Najważniejszym celem delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych jest stworzenie podstaw do lepszego, w tym bardziej racjonalnego i efektywnego zarządzania polityką rozwoju na obszarach, o najwyższej dynamice rozwoju społeczno-gospodarczego i koncentracji wielu potencjałów rozwojowych. Obowiązek określenia granic obszarów funkcjonalnych miast - stolic województw jest zadaniem, które KPZK 2030 nałożyła na ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego¹².

KPZK 2030 przewiduje¹³ następującą klasyfikację miejskich obszarów funkcjonalnych (MOF):

1. ośrodków wojewódzkich, w tym metropolitalnych,
2. ośrodków regionalnych (w tym Słupsk ma taki status¹⁴),
3. ośrodków subregionalnych,
4. ośrodków lokalnych.

Jest to o tyle istotne dla działań i zamierzeń strategicznych podejmowanych w obszarze Powiatu Słupskiego powiązanego funkcjonalnie ze Słupskiem, że nowa perspektywa finansowa UE 2014-2020 otwiera przed Polską możliwość zastosowania nowych instrumentów (*finansowych*)

¹² Opracowano na bazie informacji dostępnych na stronie Urzędu Marszałkowskiego Woj. Pomorskiego: http://strategia2020.pomorskie.eu/pl/obszary_funkcjonalne_sekcja/obszary_strategiczne

¹³ Str. 187 KZPK 2030, pkt 6.1

¹⁴ Str. 189 KZPK 2030, pkt 6.1.2

adresowanych do tego rodzaju obszarów funkcjonalnych¹⁵. Stąd wyznaczenie obszaru MOF dla Słupska, który z pewnością obejmie znaczącą część obszaru Powiatu Słupskiego, winno być jednym z zadań do wspólnej realizacji obu powiatów z zaangażowaniem gmin Powiatu, których potencjalnie obejmie MOF Słupska.

Z uwagi na zakres i pracochłonność oraz koszt prac niezbędnych do określenia faktycznej skali powiązań funkcjonalnych między poszczególnymi przedmiotowymi obszarami i koszty identyfikacji istniejących zależności funkcjonalnych zachodzących w poszczególnych sferach życia społeczno-gospodarczego tych obszarów, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, wspomaga jst w tym zakresie¹⁶.

Sfera analiz MOF regionalnego miasta Słupska powiązanego funkcjonalnie z obszarem powiatu ziemskiego powinna¹⁷ obejmować m.in.:

- analizy szczegółowe mające na celu określenie zasięgu obszaru funkcjonalnego,
- badania, diagnozy służące określeniu skali powiązań na obszarze funkcjonalnym,
- strategie lub plany wskazujące kolejne najważniejsze działania dla rozwoju danego obszaru funkcjonalnego, a wynikające z przeprowadzonej kompleksowej diagnozy dla całego przedmiotowego obszaru,
- opracowanie badań, analiz, ewaluacji, studiów wykonalności, ekspertyz służących przygotowaniu studiów kierunków uwarunkowań przestrzennych, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, dla całego obszaru funkcjonalnego,
- konsultacji społecznych,
- innych.

Wynikiem tych prac będzie m.in. wskazanie do specjalizacji poszczególnych obszarów opartych o ich mocne strony, razem tworzących jeden zintegrowany obszar sprzyjający wzrostowi jakości życia mieszkańców.

Suburbanizacja przejawia się odpływem ludności pracującej w dużych miastach do strefy zewnętrznej tych miast, obejmującej obszary wiejskie. Skutkuje to zmianą charakteru funkcjonalnego obszarów wiejskich otaczających duże miasta. Ludność dużych miast migruje do strefy zewnętrznej w poszukiwaniu atrakcyjnego środowiska życia. Zwykle są to osoby lepiej wykształcone, o stosunkowo dobrym statusie majątkowym. Promień migracji tego typu obejmuje **ok. 20-30**¹⁸ km od

¹⁵ Potwierdzenie opinii – patrz m.in. strona Urzędu Marszałkowskiego Woj. Pomorskiego: http://strategia2020.pomorskie.eu/res/strategia2020/obszary_funkcjonalne/kryteria_delimitacji_mof_o_rodk_w_wojew_dzkich_mrr_luty_2013.pdf

¹⁶ Poprzez ogłaszanie konkursów na opracowywanie MOF dla wnioskodawców.

¹⁷ Opracowano na bazie warunków konkursu dla jst ogłoszonego przez MRR na prace badawczo-analityczne dot. MOF-ych w kraju:

http://www.popt.gov.pl/dzialaniapromocyjne/Strony/Konkurs_jst_of_2012.aspx Ministerstwo Rozwoju Regionalnego wspomaga jst w opracowaniu niezbędnych analiz dot. MOF-ych. Z uwagi na zakres niezbędnych prac, wartość przedmiotowego projektu zgłoszonego przez jst do konkursu o dofinansowanie musi wynosić min. 400 tys. zł (a dopuszczalna max wartość 3 mln zł). Celem konkursu jest stworzenie warunków umożliwiających określenie przez jst granic miejskich obszarów funkcjonalnych (MOF) oraz określenie zasięgu ich wpływu i potencjalnego dalszego kierunku rozwoju, sprecyzowanie tych kierunków rozwoju w postaci studium, strategii rozwoju oraz planów zagospodarowania przestrzennego obejmujących cały miejski obszar funkcjonalny (MOF).

¹⁸ Wg KZPK 2030- str 75, pkt. V. *Cele polityki przestrzennego zagospodarowania kraju.*

granicy administracyjnej miasta. Z uwagi na niewydolność lub standard usług komunikacji publicznej, przemieszczanie komunikacyjne odbywa się w dużym stopniu z wykorzystaniem transportu indywidualnego, co często przyczynia się do niewydolności całego układu transportowego danego ośrodka miejskiego.

W skład powiatu słupskiego wchodzi 10 gmin: gmina Damnica, gmina Dębica Kaszubska, gmina Główny, miasto i gmina Kępice, gmina Kobylnica, gmina Potęgowo, gmina Słupsk, gmina Smółdzino, miasto Ustka, gmina Ustka. Większość obszaru Powiatu Słupskiego znajduje się w odległości od Słupska zakładanej w KPZK 2030 jako odległość, którą aktualnie mieszkańcy Polski skłonni są codziennie pokonywać z uwagi na dojazd do pracy (tj. 20-30 km). Szczególną rolę tym zakresie odgrywają powiązania funkcjonalne Słupska z następującymi gminami Powiatu Słupskiego:

- a) turystycznym miastem Ustka (w ramach Dwumiastr Słupsk-Ustka) ,
- b) z gminami leżącymi w bezpośrednim sąsiedztwie Słupska tzn. z Gminą Słupsk, Gminą Kobylnica, Dębica Kaszubska i Gminą Ustka.

Słupski Miejski Obszar Funkcjonalny¹⁹ posiada obszary o różnej intensywności powiązań funkcjonalnych. Największa intensywność powiązań dotyczyć będzie *jest* Powiatu zlokalizowanych najbliższej Słupska i jednocześnie charakteryzujących się stosunkowo wysokim endogenicznym potencjałem rozwoju.

➤ Dwumiastr Słupsk-Ustka

Trzy gminy Powiatu zlokalizowane są w obszarze nadmorskim, są to: miasto Ustka, Gmina Ustka i Gmina Smółdzino (*patrz pkt nr 2.1.2 niniejszego dokumentu*). Szczególne powiązania funkcjonalne związane z obszarem nadmorskim Powiatu dotyczą obszaru Słupska i miasta Ustka. W 2003 roku miasta podpisały deklarację o współpracy w ramach Dwumiastr.

Z uwagi na port morski znajdujący się w Ustce, zależności gospodarcze między obu miastami kształtowały się na przestrzeni setek lat. Ustka z uwagi na niewielką odległość (18 km) od Słupska stanowi dla słupszczyzan alternatywę spędzenia czasu wolnego.

Poprzez analogię: Ustka podobnie jak drugie w województwie pomorskim uzdrowisko tzn. Sopot, spełnia podobne funkcje rekreacyjno-wypoczynkowe dla pozostałego pobliskiego obszaru zurbanizowanego, tzn. Sopot w stosunku do Gdańska i Gdyni, natomiast Ustka - wobec ok. stutysięcznego Słupska.

➤ Pozostałe funkcjonalnie powiązane obszary Powiatu i Słupska

Obszar Powiatu Słupskiego, zwłaszcza w jego części najbliższej położonej Słupska i dobrze skomunikowanej z tym miastem, podlegaj stałej presji urbanizacyjnej. Na terenie tym zachodzą procesy typowe dla suburbanizacji. Przy potrzebach społecznych takiego podziału funkcji, ważne jest

¹⁹ Słupski MOF oznaczony jest na mapie kraju – Ryc. 1 na str nr 6 „Kryteriów Delimitacji MOF Ośrodków Wojewódzkich”; dokument ten dostępny na stronie: http://strategia2020.pomorskie.eu/res/strategia2020/obszary_funkcjonalne/kryteria_delimitacji_mof_o_rodka_w_wojew_dzkich_mrr_luty_2013.pdf

zachowanie walorów przyrodniczych Powiatu, a także krajobrazowych i kulturowych tak charakterystycznych dla społeczności lokalnych.

Co do zasady - konkurencyjność zwiększa się poprzez pielęgnowanie i wykorzystanie jako atut wszystkiego tego co wyróżnia. Stąd oczekiwane jest dla optymalizacji rozwoju obu obszarów zachowanie innych, różniących je cech endogenicznych.

2.9.3 Oddziaływanie Słupska na infrastrukturę społeczną Powiatu Słupskiego (w tym oświata, kultura, służba zdrowia, inne)

Powiat Słupski i miasto Słupsk w wielu dziedzinach wymagających stałego dofinansowania z budżetów samorządowych zmuszony jest do podejmowania decyzji wynikających z faktu spadku liczby ludności, w tym młodzieży szkolnej.

Poniżej przedstawia się prognozy GUS²⁰ liczby ludności do 2035r dla Powiatu Słupskiego.

	Ogółem	Rn/Rn-1	w tym obszar wiejski	Rn/Rn-1
2012	93427		74129	
2013	93464	1,000	74276	1,002
2014	93438	1,000	74381	1,001
2015	93385	0,999	74439	1,001
2016	93275	0,999	74458	1,000
2017	93143	0,999	74446	1,000
2018	92978	0,998	74409	1,000
2019	92779	0,998	74330	0,999
2020	92543	0,997	74220	0,999
2021	92287	0,997	74083	0,998
2022	91976	0,997	73916	0,998
2023	91644	0,996	73726	0,997
2024	91261	0,996	73495	0,997
2025	90852	0,996	73238	0,997
2026	90402	0,995	72950	0,996
2027	89910	0,995	72641	0,996
2028	89395	0,994	72307	0,995
2029	88847	0,994	71940	0,995
2030	88281	0,994	71561	0,995
2031	87680	0,993	71151	0,994
2032	87071	0,993	70737	0,994
2033	86442	0,993	70308	0,994
2034	85796	0,993	69871	0,994
2035	85128	0,992	69403	0,993

²⁰ http://www.stat.gov.pl/gus/5840_11752_PLK_HTML.htm

W okresie 2012-2035 liczba ludności wg prognoz GUS spadnie w Powiecie Słupskim o 8.299 osób, w tym na obszarze wiejskim tylko o 4.726 osób.

Z kolei w tym samym czasie w mieście Słupsk liczba ludności wg prognoz GUS spadnie o 10.350 osób. W 2035 r. liczba ludności Powiatu i miasta Słupsk będzie już bardzo zbliżona (zwraca uwagę fakt, że w 2012r. liczba mieszkańców Słupska była wyższa od liczby mieszkańców Powiatu Słupskiego aż o 2.2014 osób). Oznacza to, że wg GUS atrakcyjność mieszkaniowa Słupska nie będzie istotnie wzrastać, natomiast obszar Powiatu Słupskiego nadal będzie na tle Słupska stosunkowo atrakcyjny do zamieszkania.

Szczegóły dla Słupska obrazuje poniższe zestawienie tabelaryczne.

	Ogółem	Rn/Rn-1
2012	95641	
2013	95320	0,997
2014	94992	0,997
2015	94676	0,997
2016	94349	0,997
2017	94043	0,997
2018	93737	0,997
2019	93414	0,997
2020	93104	0,997
2021	92772	0,996
2022	92409	0,996
2023	92016	0,996
2024	91584	0,995
2025	91114	0,995
2026	90643	0,995
2027	90128	0,994
2028	89584	0,994
2029	89019	0,994
2030	88431	0,993
2031	87830	0,993
2032	87217	0,993
2033	86579	0,993
2034	85943	0,993
2035	85291	0,992

W sferze usług wyższego rzędu, w tym dotyczących oświaty, kultury, służby zdrowia, itp. Słupsk ma rozległą ofertę dalece lepiej rozwiniętą zarówno pod względem ilościowym jak i jakościowym. Stanowi to mocną stronę miasta silnie oddziaływającą na obszar Powiatu (w tym np. w sferze usług medycznych obejmujących m.in. usługi świadczone przez szpital zlokalizowany w Słupsku).

Spadek liczby ludności winien doprowadzić w konsekwencji także do kształtowania się porozumień pomiędzy *jest* obszaru Powiatu oraz Słupska, celem optymalizacji wydatków budżetowych i celem optymalnego zagospodarowania posiadanej aktualnie infrastruktury społecznej z korzyścią dla potrzeb mieszkańców tych terenów.

2.9.4 Oddziaływanie Słupska na układ infrastruktury komunikacyjnej Powiatu Słupskiego

W pkt 2.3.3. niniejszego dokumentu szczegółowo omówiono infrastrukturę techniczną, w tym komunikacyjną.

Dostępność komunikacyjna regionalnego miasta Słupsk dla obszaru Powiatu Słupskiego będzie decydująca dla poprawy jakości życia mieszkańców powiatu oraz rozwoju gospodarczego, zwłaszcza turystyki. Poprawa dostępności drogami kołowymi i kolejowymi zwiększy mobilność przestrzenną i zawodową mieszkańców Powiatu poprawiając dostęp do usług publicznych wyższego rzędu i bardziej atrakcyjnych miejsc pracy nie tylko w Słupsku lecz i innych miast województwa. Złuszcz w obec realizowanych już planów poprawy komunikacji drogowej ze Słupska w kierunku Trójmiasta i Szczecina.

W świetle przeprowadzonych badań²¹ odpowiedni poziom dostępności komunikacyjnej jest podstawową determinantą rozwoju wszelkich obszarów oraz sposobem na przełamanie barier hamujących rozwój tych obszarów. Przy czym, potrzeby definiowane nie przez pojedyncze *js*, lecz jako potrzeby *js* całego obszaru problemowego (w tym w ramach MOF), co do zasady posiadają większą wartość negocjacyjną. Tym bardziej, że w okresie programowania 2014-2020 przewiduje się ukierunkowane wsparcie na potrzeby rozwoju MOF-ów.

Wprawdzie aktualnie istnieje wiele form współpracy pomiędzy *js*, jednak jest ich wciąż zbyt mało i są bariery „mentalne” (być może także proceduralne) w podejmowaniu takiej współpracy. Samorządy lokalne oczekiwałyby wsparcia w zakresie tworzenia otoczenia systemowego i mechanizmów systemowych do tego rodzaju współpracy.

²¹ Polityka Miejska Województwa Pomorskiego – załącznik do uchwały nr 247/226/ 13 Zarządu Woj. Pomorskiego z dnia 05.03.2013r.
http://urząd.pomorskie.eu/res/umwp/dokumenty/polityka_miejska/koncepcja_zr_wnowa_onej_polityki_miejskiej_w_ojew_dztwa_pomorskiego.pdf

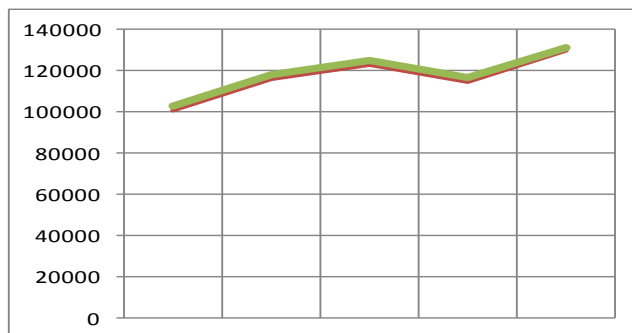
2.10 UZUPEŁNIENIE WZAJEMNYCH POWIĄZAŃ FUNKCJONALNYCH - WPŁYW POWIATU SŁUPSKIEGO NA ROZWÓJ MIASTA SŁUPSK

➤ Turystyka

Powiat Słupski posiada cechy powiatu nadmorskiego i turystyka tworzy wiele miejsc pracy mieszkańcom Powiatu. Atrakcyjność mieszkaniowa Słupska zwiększona jest tytułem bliskości kurortu usteckiego oraz pozostałych miejscowości nadmorskich zlokalizowanych w Gminie Ustka i Gminie Smołdzinie (gmina znana m.in. z atrakcyjnych turystycznie ruchomych wydm). Ta mocna strona Powiatu zwiększa także inwestycyjną i turystyczną atrakcyjność Słupska, posiadającego jako atrakcje turystyczną zabytki - w tym Zamek ze stałą ekspozycją obrazów Witkacego. Teren Powiatu obfituje z kolei w walory przyrodnicze i kąpieliska morskie: Ustka (status uzdrowiska), Rowy, Poddąbie, Dębina, Orzechowo Morskie, Czołpino.

Poniżej wykazująca trend wzrostowy liczba miejsc noclegowych oferowanych na terenie Powiatu Słupskiego, która uzupełnia zwłaszcza latem miejsca noclegowe Słupska.

2006	2007	2008	2009	2010
100513	116196	122794	114743	129491

Podobnie, generalnie rosnący tren wykazuje liczba osób korzystających z noclegów ogółem oferowanych na obszarze Powiatu Słupskiego – obrazują to poniższa tabela i wykres.

2006	2007	2008	2009	2010
10243	16313	18851	15610	17483

Rozwój turystyki obszaru Powiatu uatrakcyjnią Słupsk mieszkaniowo, inwestycyjnie, a także jest mechanizmem zwiększającym liczbę turystów odwiedzających Słupsk, zwłaszcza w przypadku turystyki wypoczynkowej.

➤ **Gospodarka morska**

Morski port w Ustce wymaga rewitalizacji i nowego zagospodarowania stosownego do zmian społeczno-gospodarczych, jakie zaszły w Polsce w ostatnich ponad 20 latach. Zwiększy to konkurencyjność Powiatu i Słupska, a także dalsze przenikanie funkcji obu miast służących ich wzajemnemu rozwojowi w tym zakresie.

Włączenie się samorządów nadmorskich Powiatu w proces kształtowania dokumentów strategicznych Województwa Pomorskiego pozwoliło na mocniejsze²² zaakcentowanie spraw gospodarki morskiej, w tym związanej z lepszym wykorzystaniem potencjału turystycznego związanego z morzem, np. w zakresie budowy marin i przystani pasażerskich (*a także w zakresie inicjatyw ustawodawczych dot. budowy małych marin i portów*).

Turystyka morska i inne ewentualne formy gospodarczego wykorzystania portu w Ustce stanowią aktualnie szanse jego dalszego rozwoju i obszarów przyległych. Zwłaszcza wobec zmian jakie zaszły w gospodarce rybackiej (spadek floty i liczby osób zatrudnionych w rybołówstwie morskim). Rozwój współpracy *jest* Powiatu i miasta Słupsk pozwoliłby kolejny raz w historii tego obszaru wykorzystać port w Ustce jako lokalny dla Ziemi Słupskiej biegun wzrostu. Wzmacniając tym samym funkcjonalnie obszar potencjalnej aglomeracji słupskiej.

➤ **Promocja**

Wobec rosnącej konkurencji między poszczególnymi obszarami kraju, w tym wobec koncepcji rozwoju metropolii (KZPK 2030) jako formy rozwoju społeczno – gospodarczego, wskazana jest zintegrowana forma promocji całego potencjalnego obszaru słupskiego MOF zlokalizowanego w zachodniej części Województwa Pomorskiego.

²² Str nr 8, Polityka Miejska Województwa Pomorskiego – załącznik do uchwały nr 247/226/ 13 Zarządu Woj. Pomorskiego z dnia 05.03.2013r.
http://urząd.pomorskie.eu/res/umwp/dokumenty/polityka_miejska/koncepcja_zr_wnowa_onej_polityki_miejskiej_w_ojew_dztwa_pomorskiego.pdf

Samorzady Powiatu i Słupsk posiadają wzajemnie uzupełniające się walory turystyczne, inwestycyjne i mieszkaniowe, które w systemie synergii zwiększają szanse wzrostu konkurencyjności całego obszaru słupskiego MOF.

3 ANKIETY POGLĄDOWE

Na potrzeby *Strategii Rozwoju Gminy Społeczno – Gospodarczego Powiatu Słupskiego na lata 2012-2022* opracowano ankietę, skierowaną do liderów opinii publicznej, przedsiębiorców, mieszkańców oraz wszystkich zainteresowanych rozwojem powiatu słupskiego. Celem ankiety było pozyskanie szczegółowych danych na temat obszaru powiatu słupskiego. Dane uzyskane w ankiecie uzupełniają informacje otrzymane z instytucji odpowiedzialnych za poszczególne działania w powiecie słupskim.

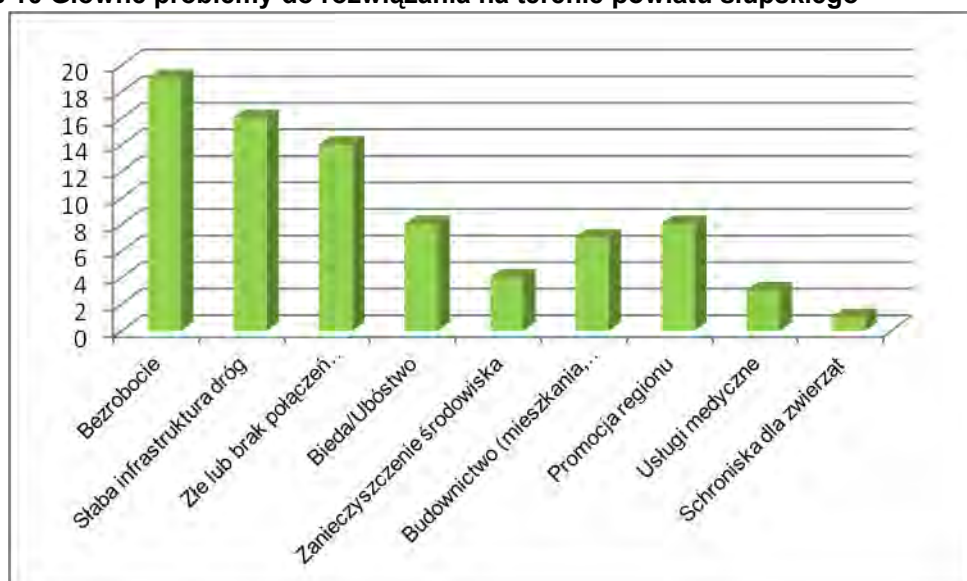
Ankieta składała się z 7 pytań, miała formę pytań zamkniętych, jak i otwartych, w których respondenci oceniali poszczególne elementy rozwoju społeczno – gospodarczego powiatu słupskiego, władzę samorządową oraz funkcjonowanie powiatu słupskiego.

Pytanie numer 1 było pytaniem otwartym, w którym respondenci mogli wypowiedzieć się na temat *głównych ich zdaniem problemów w powiecie słupskim* koniecznych do rozwiązania.

Na obszarze powiatu słupskiego 86% ankietowanych, jako największy problem do rozwiązania, wskazało bezrobocie. Następnym, dość często wymienianym problemem do rozwiązania, była słaba infrastruktura drogowa - 54% respondentów wskazało na zły stan nawierzchni dróg (dziury, koleiny).

Złe lub brak połączeń komunikacyjnych oceniono również jako duży problem, który należałoby rozwiązać w pierwszej kolejności. Ponadto respondenci wskazali jako główne problemy zbyt małą liczbę autobusów, biedę i ubóstwo, słabą promocję regionu, zły stan gospodarki mieszkaniowej oraz jej nideobór, zanieczyszczenie środowiska oraz profilaktykę zdrowotną rozumianą jako utrudniony dostęp do lekarzy specjalistów.

Wykres 10 Główne problemy do rozwiązania na terenie powiatu słupskiego

Zródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Pytanie numer 2 odnosiło się do *problemu powiatu słupskiego, który powinien być rozwiązany/zrealizowany w pierwszej kolejności*.

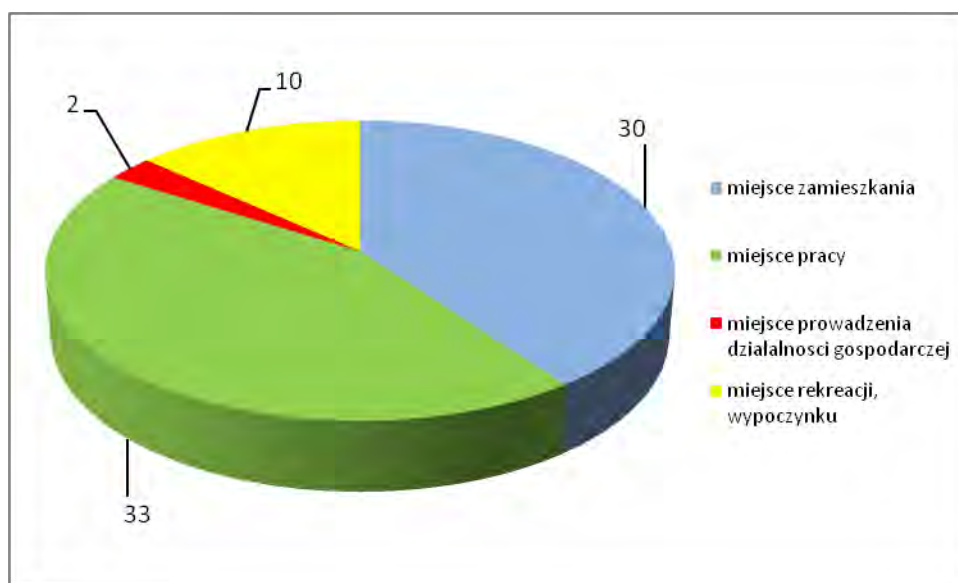
50% respondentów oceniła bezrobocie jako największy problem do rozwiązania w pierwszej kolejności. Analiza wypowiedzi nasuwa dość jednoznaczne wnioski, które wyraźnie wskazują, że mieszkańcy powiatu słupskiego mają utrudniony dostęp do rynku pracy oraz kłopoty ze znalezieniem odpowiednich ofert zatrudnienia.

Druga połowa respondentów oceniła zły stan infrastruktury dróg jako dość poważny problem, który powinien być szybko rozwiązany. Bardzo zły stan nawierzchni asfaltowej (dziury, koleiny) wpływały na negatywne oceny respondentów.

W pytaniu nr 3 ankietowani wskazywali jaki *związek mają z terenem oiwatu*: czy jest to miejsce zamieszkania, miejsce pracy, miejsce prowadzenia działalności gospodarczej, klient, miejsce rekreacji, wypoczynku, inne.

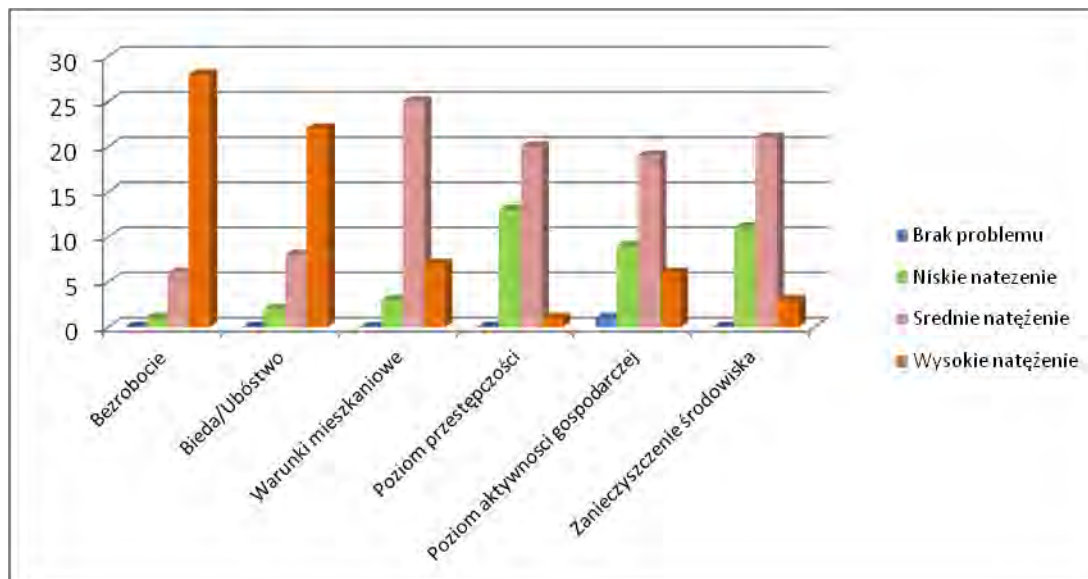
Wśród wszystkich odpowiedzi 40% ankietowanych mieszka na terenie powiatu słupskiego, czyli są to osoby związane z powiatem poprzez sytuację bytową. Dla 44% respondentów związek z terenem to ich miejsce pracy. Dla 13% jest to teren związany z miejscem rekreacji i wypoczynku. Znacznie mniejsza liczba, bo 3% mieszkańców, prowadzi działalność gospodarczą na terenie powiatu słupskiego.

Wykres 11 Związek mieszkańców z powiatem słupskim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

W pytaniu numer 4 respondenci wskazali *natężenie problemów w powiecie słupskim*. Ankietowani oceniali obszary za pomocą skali od 0 do 3, gdzie 0 - oznaczało brak problemu, a 3 - wysokie jego natężenie.

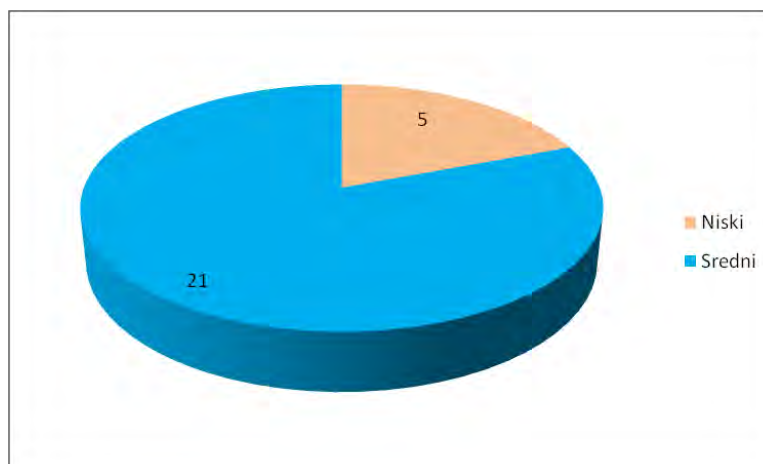
Wykres 12 Natężenie problemów społecznych w powiecie słupskim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Analizie poddane zostały takie kategorie problemów jak: bezrobocie, bieda/ubóstwo, warunki mieszkaniowe, poziom przestępczości, poziom aktywności gospodarczej oraz zanieczyszczenie środowiska.

Z analizy wszystkich odpowiedzi wynika, iż 80% respondentów uznało za wysokie natężenie problem bezrobocia, dla którego średnia ocen wyniosła 3. Przy problemie określonym ogólnie jako bieda/ubóstwo, będącym społeczną konsekwencją braku zatrudnienia, średnia była równa 2. Pozostałe zjawiska charakteryzują się średnim natężeniem.

W pytaniu numer 5 ankietowani oceniali *poziom samoorganizacji społecznej i poziom współpracy między mieszkańcami, a władzami powiatu.*

Wykres 13 Poziom samoorganizacji społecznej i poziom współpracy mieszkańców z władzami powiatu.

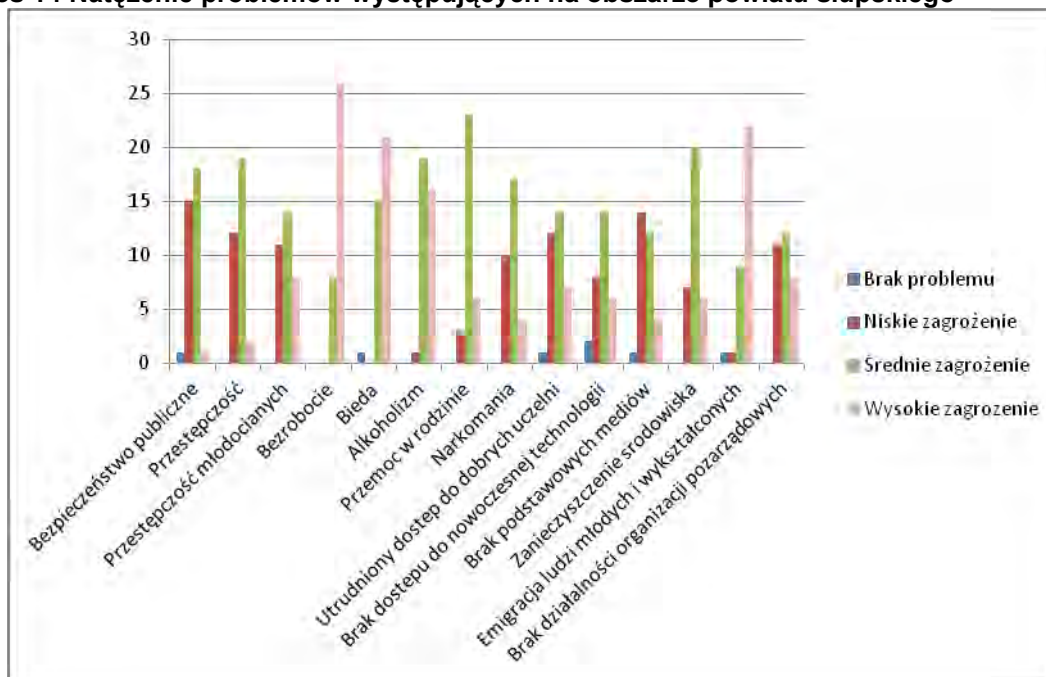
Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Dla 19% ankietowanych współpraca z władzami uznana była za niewystarczającą. Na średnim poziomie współpracę oceniło 81% ankietowanych. Żaden z respondentów nie wybrał wysokiego poziomu samoorganizacji społecznej i poziomu współpracy między mieszkańcami, a władzami powiatu.

W pytaniu nr 6 ankietowani wskazywali na *stopień występowania określonych problemów społecznych*. Analizie poddane zostały takie kategorie problemów jak: bezpieczeństwo publiczne, przestępczość, przestępczość młodocianych, bezrobocie, bieda, alkoholizm, przemoc w rodzinie, narkomania, utrudniony dostęp do dobrych szkół, brak dostępu do nowoczesnej technologii, brak podstawowych mediów, zanieczyszczenie środowiska, emigracja ludzi młodych i wykształconych z obszaru powiatu, brak działalności organizacji pozarządowych w sferze społecznej i gospodarczej.

Problemy były ocenione w 4 stopniowej skali: brak problemu, niskie zagrożenie, średnie, wysokie zagrożenie problemem.

Wykres 14 Natężenie problemów występujących na obszarze powiatu słupskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

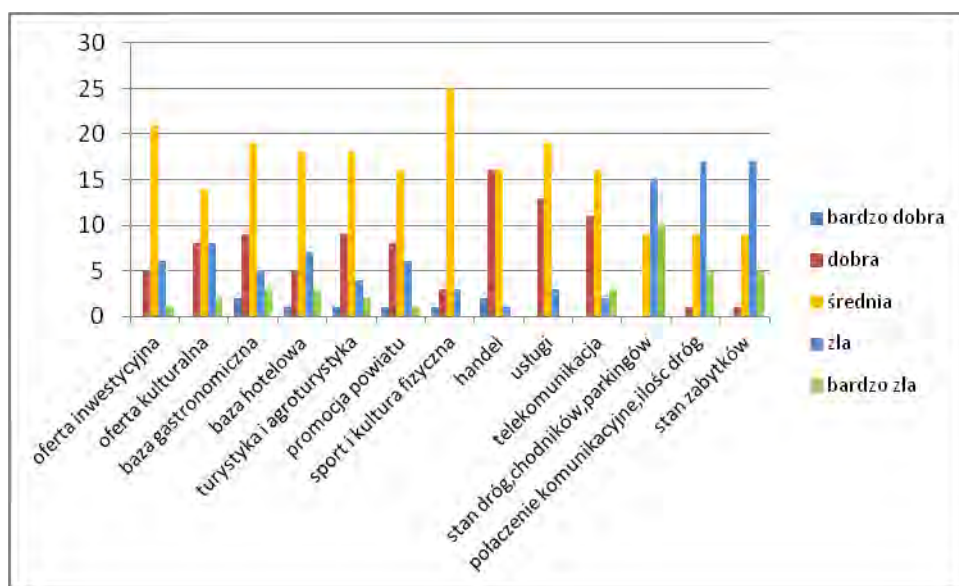
Jako wysokie zagrożenie problemem na obszarze powiatu słupskiego, które ich zdaniem występuje najczęściej, respondenci określili bezrobocie – 76% osób, emigracje ludzi młodych – 69% oraz biedę – 57%.

Respondenci wskazali na 8 zagadnień, które ich zdaniem występują najczęściej w średnim natężeniu. Problemy wskazane przez ankietowanych to: przemoc w rodzinie (72% ankietowanych), zanieczyszczenie środowiska (59%), przestępczość i alkoholizm (58%), narkomania (55%), przestępczość młodocianych, utrudniony dostęp do dobrych szkół (42%), brak dostępu do nowoczesnej technologii (48%).

Jako niski stopień zagrożenia ankietowali uznali bezpieczeństwo publiczne.

W kolejnym pytaniu ankietowani oceniali jakość podanych elementów rozwoju społeczno-gospodarczych w obszarze całego powiatu słupskiego. Respondenci mieli do wyboru pięciostopniową skalę, według której dokonywali odpowiedzi na pytanie w następującym zakresie: bardzo dobra, dobra, średnia, zła, bardzo zła. Na pytanie składało się 14 elementów dotyczących jakości rozwoju społeczno-gospodarczego: oferta inwestycyjna, oferta kulturalna, baza gastronomiczna, baza hotelowa, turystyka i agroturystyka, promocja powiatu, sport i kultura fizyczna, handel, usługi, telekomunikacja, stan dróg (chodników, parkingów), połączenie komunikacyjne, ilość dróg, stan zabytków, inne.

Wykres 15 Jakość podanych elementów rozwoju społeczno-gospodarczych w powiecie słupskim

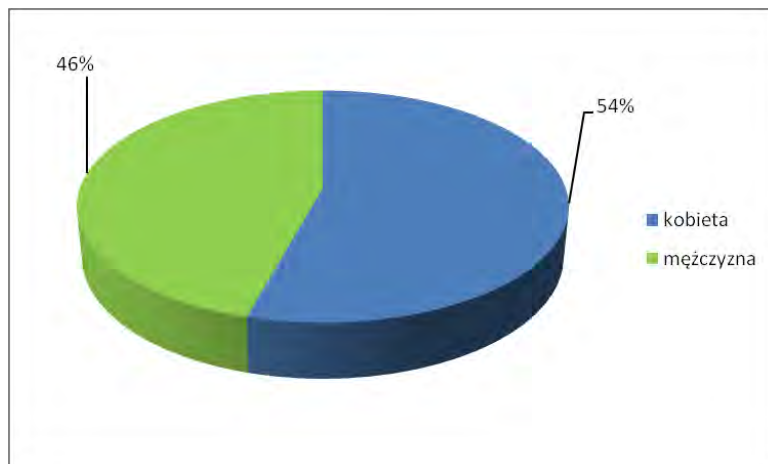
Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Za *bardzo zły* uznano stan dróg, chodników, parkingów (29% ankietowanych). Jako *zły* określono połączenia komunikacyjne, ilość dróg (53%), stan zabytków (53%) oraz stan dróg, chodników, parkingów (44%). Blisko 46% ankietowanych jako *dobrą jakość* uznało handel oraz usługi (37%), następnie jako *średnią jakość* 78% respondentów wybrało sport i kulturę fizyczną. Jako *bardzo dobra jakość* została uznana baza gastronomiczna oraz handel, jednak pozytywną ocenę wystawiło tylko 6% respondentów.

Poniższe wykresy dotyczą zebranych danych statystycznych z metryczki wypełnianej przez wszystkich respondentów i dają pewien obraz uczestników ankiety.

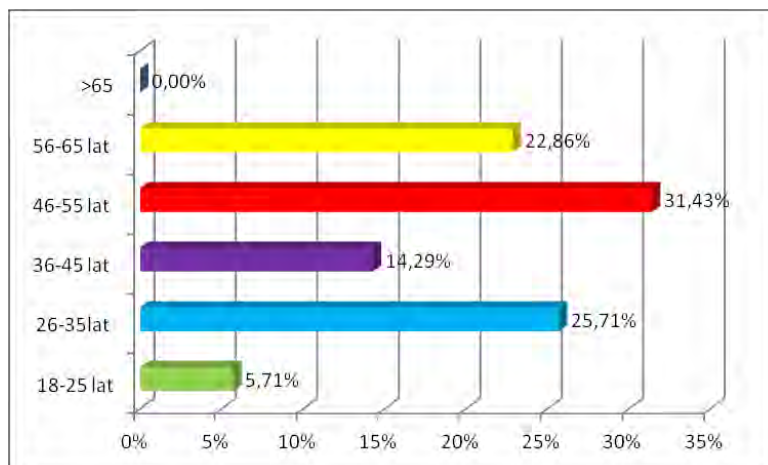
W ankiecie uczestniczyło 35 respondentów, wśród których 54% stanowiły kobiety. Najliczniejszą grupą wiekową były osoby z przedziału 46 - 55 lat.

Wykres 16 Płeć ankietowanych

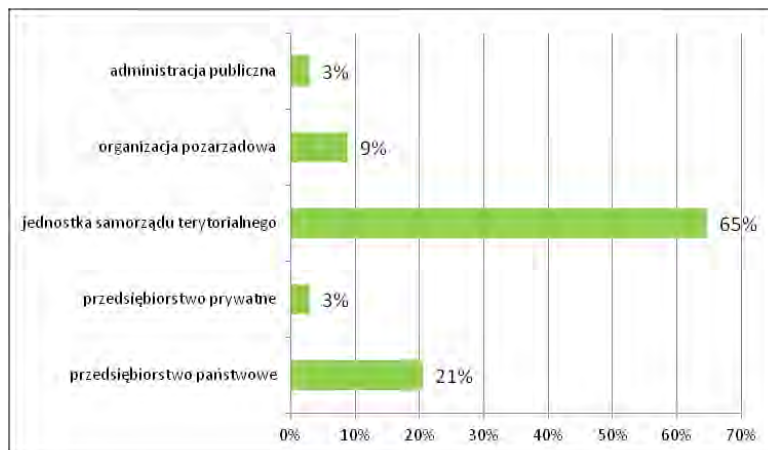
Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Wykres 17 Wiek ankietowanych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Wykres 18 zatrudnienie ankietowanych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Przeprowadzona na terenie powiatu ankieta miała pomóc we wskazaniu najważniejszych kwestii społeczno-gospodarczych obszaru powiatu słupskiego. Jej zadaniem było zebranie jak największej ilości opinii dotyczących oczekiwań mieszkańców, wskazania zdarzeń problematycznych. **Zdaniem większości respondentów największym problemem do rozwiązania w powiecie słupskim jest bezrobocie.**

Tego typu badania nie zawsze przynoszą od razu zamierzony efekt, ale na pewno pozwalają poznać obraz powiatu słupskiego widziany oczami jego mieszkańców oraz osób aktywnie uczestniczących w życiu społeczno – gospodarczym powiatu.

Ankieta pozwala samorządowi na usystematyzowanie oraz zhierarchizowanie przyszłych zamierzeń i decyzji na rzecz rozwoju powiatu słupskiego.

4 MIEJSCE POWIATU SŁUPSKIEGO WŚRÓD POWIATÓW WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO - ANALIZA BENCHMARKINGOWA

W celu przeprowadzenia analizy porównawczej i określenia miejsca powiatu słupskiego wśród powiatów województwa pomorskiego dokonano budowy grupy odniesienia. Do analizy przyjęto wszystkie powiaty województwa pomorskiego.

Z grupy badawczej wykluczono miasta na prawach powiatu, tj. Słupsk, Gdańsk, Gdynię, Sopot, gdyż są to obszary dysponujące wachlarzem dodatkowych czynników kształtujących i stymulujących rozwój społeczny, gospodarczy, przestrzenny i turystyczny.

Do analizy benchmarkingowej zakwalifikowano powiaty: bytowski, chojnicki, człuchowski, gdański, kartuski, kościerski, kwidzyński, lęborski, malborski, nowodworski, pucki, starogardzki, sztumski, tczewski, wejherowski.

Benchmarking przeprowadzono dla następujących obszarów: rozwój społeczny, rozwój gospodarczy, rozwój przestrzenny i rozwój turystyczny w oparciu o odpowiednie mierniki i wykorzystując zbiór danych statystycznych gromadzonych przez GUS.

Przy analizie porównawczej posłużono się zmiennymi, określając jednocześnie ich typ:

- stymulanty (wskaźniki pozytywne) – zmienne, których rosnąca wartość świadczy o wzroście poziomu badanego zjawiska, rosnącym wartościom tych wskaźników przyporządkowane są rosnące oceny, wartością najkorzystniejszą stymulanty jest wartość maksymalna, najmniej korzystną – wartość minimalna,
- destymulanty – zmienne, których malejąca wartość świadczy o wzroście poziomu badanego zjawiska, rosnącym wartościom tych wskaźników przyporządkowane są malejące oceny, wartością najkorzystniejszą destymulanty jest wartość minimalna, najmniej korzystną – wartość maksymalna.

W celu dokonania analizy benchmarkingowej posłużono się wskaźnikiem standaryzowanym w taki sposób, aby możliwe stało się porównanie pozycji konkurencyjnej w różnych obszarach potencjału powiatu słupskiego. W tym celu posłużono się wzorem:

$$W_s = \frac{M_{GX} - M_{GB\min}}{M_{GB\max} - M_{GB\min}} * 100, \text{ gdzie:}$$

W_s – wartość wskaźnika standaryzowanego,

M_{GX} – wartość miernika w analizowanym powiecie,

$M_{GB\min}$ – wartość miernika w powiecie najsłabszej z grupy przyjętej do porównania,

$M_{GB\max}$ – wartość miernika w powiecie najsilniejszej z grupy przyjętej do porównania.

Niezależnie od tego w jakich jednostkach podawany jest miernik wyjściowy, wartość wskaźnika standaryzowanego może przybierać wartości z przedziału od 0 do 1. Im wartość W_s bliższa 1, tym większy potencjał danego powiatu w analizowanym obszarze względem benchmarku.

Ponadto określono rozwój netto powiatu, określane jako dystans pomiędzy procesami rozwojowymi w powiecie słupskim oraz powiatach przyjętych, jako punkty odniesienia w ocenie. Uzyskanie wartości wskaźników rozwoju netto pozwoli na określenie kierunku oraz skali zmian w powiecie słupskim względem zmian w powiatach traktowanych jako benchmark. Wskaźniki rozwoju powiatu słupskiego oraz powiatów traktowanych jako benchmark wyliczony został na podstawie wartości mierników w różnych okresach (rok 2006 i rok 2009).

Wzór na wartość wskaźnika rozwoju przyjmuje następującą postać:

$$W_{GXRN} = \frac{W_{Si+n}}{W_{Si}} * 100\% , \text{ gdzie:}$$

W_{GXRN} – wartość wskaźnika rozwoju netto powiatu,

W_{Si} – wskaźnik standaryzowany dla roku 2006 ($i = 2006$ r.)

W_{Si+n} – wskaźnik standaryzowany dla roku 2009 ($n = 4$ lata, $i+n = 2009$ r.).

Jeśli $W_{GXRN} > 100\%$, to powiat rozwija się szybciej niż konkurencyjne. Jeżeli natomiast $W_{GXRN} < 100\%$, to mówi się o rozwoju wolniejszym.

W wyniku przeprowadzonej analizy uzyskano ocenę bieżącego potencjału rozwojowego poprzez określenie pozycji konkurencyjnej powiatu sSłupskiego względem przyjętych benchmarków.

Miernik rozwoju społecznego

Pomiar rozwoju społecznego dotyczy ochrony zdrowia, edukacji i wychowania, kultury i sztuki, a także warunków życia w powiecie i demografii. W efekcie miernik ma za zadanie wskazać relatywny, tj. ograniczony odniesieniem do porównywanych powiatów, poziom zapewnienia warunków dla zaspokajania potrzeb społecznych mieszkańców poszczególnych powiatów, a także obecny poziom rozwoju społecznego samych mieszkańców, mierzony ich aktywnością w poszczególnych obszarach.

Tabela 57 Zmienne składowe miernika rozwoju społecznego

Nr	Nazwa zmiennej diagnostycznej
X1	Przyrost naturalny na 1 000 osób
X2	Saldo migracji na 1 000 osób
X3	Wskaźnik obciążenia ekonomicznego ludności
X4	Liczba oddziałów przedszkolnych ogółem na 10 tys. mieszkańców
X5	Uczniowie przypadający na 1 komputer w szkołach podstawowych
X6	Wypożyczenie księgozbioru na 1 czytelnika
X7	Wskaźnik zatrudnienia ogółem
X8	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym

Nr	Nazwa zmiennej diagnostycznej
X9	Liczba zakładów opieki zdrowotnej na 1 000 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Dla przeprowadzenia oszacowania miernika rozwoju społecznego posłużono się dziewięcioma wskaźnikami. W zakresie ochrony zdrowia skorzystano ze wskaźnika liczby zakładów opieki zdrowotnej na 1000 mieszkańców. Edukacja i wychowanie reprezentowane są poprzez liczbę oddziałów przedszkolnych na 10 tys. mieszkańców oraz liczbę uczniów przypadającą na komputer w pracowni informatycznej w szkole podstawowej.

Wskaźniki udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym, zatrudnienia ogółem oraz średniego wypożyczenia księgozbioru na czytelnika zostały zastosowane jako odzwierciedlenie poziomu rozwoju powiatów i ich mieszkańców w obszarze kultury i jakości życia. Zagadnienia demograficzne reprezentowane są w mierniku rozwoju społecznego poprzez wskaźnik migracji, przyrostu naturalnego oraz obciążenia ekonomicznego.

W poniższych tabelach zaprezentowano wartości wybranych do analizy benchmarkingowej w sferze społecznej zmiennych dla poszczególnych powiatów dla roku 2006 i 2009.

Tabela 58 Zmienne składowe miernika rozwoju społecznego – wartości w roku 2006 dla powiatów porównywanych

Nr	Rok	Miara	Stym. [s]/D est/[d]	Powiat															
				bytowski	chojnicki	człuchowski	gdański	kartuski	kościerski	kwidziński	łęborski	malborski	nowodworski	pucki	ślupski	starogardzki	sztumski	tczewski	wejherowski
X1	2006	-	s	4,7	4,30	3,60	4,70	7,80	6,00	4,00	3,40	0,60	1,00	5,30	2,70	3,10	2,20	3,70	5,70
X2	2006	%	s	-2,9	0,25	-3,60	15,90	7,73	0,75	-0,95	-3,30	-0,72	-1,86	6,60	0,03	0,02	-2,96	-0,81	9,22
X3	2006	osoba	d	57,3	59,70	54,70	52,50	64,1	61,00	54,30	56,40	54,50	55,00	56,10	53,60	58,10	54,70	55,30	56,50
X4	2006	ilość	s	6,1	4,50	4,60	6,13	7,27	6,12	3,96	5,65	3,98	4,23	5,89	5,09	3,85	3,83	3,99	4,10
X5	2006	ilość	s	14,12	21,40	20,30	16,37	15,30	21,39	16,80	17,96	18,63	18,14	21,11	14,30	18,58	19,24	23,08	28,37
X6	2006	wolumen	s	19,7	16,40	24,70	24,6	23,7	17,4	16,2	16,10	22,00	15,70	26,20	20,80	25,50	17,30	20,30	15,30
X7	2006	wsk.	s	27,2	31,04	26,00	23,42	26,81	29,01	35,51	23,45	22,84	19,82	21,62	22,47	25,05	21,50	26,30	19,06
X8	2006	%	d	19,9	15,3	15	4,7	7,4	12,3	10,5	15,8	13,2	18,5	8,7	15,5	14,5	13,8	11,7	5,4
X9	2006	ilość	s	0,3	0,27	0,35	0,25	0,16	0,31	0,25	0,47	0,29	0,39	0,25	0,23	0,23	0,36	0,24	0,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Tabela 59 Zmienne składowe miernika rozwoju społecznego – wartości w roku 2009 dla powiatów porównywanych

Nr	Rok	Miara	Stym. [s]/Dest/[d]	Powiat															
				bytowski	chojnicki	człuchowski	gdański	kartuski	kościerski	kwidziński	łęborski	malborski	nowodworski	pucki	ślupski	starogardzki	sztumski	tczewski	wejherowski
X1	2009	-	s	5,8	4,9	3,4	5,9	8,6	7,2	5,2	3,9	2,0	2,5	5,2	3,0	4,1	5,1	4,6	7,2
X2	2009	%	s	-2,5	-0,14	-3,1	18,7	7,59	0,19	-0,48	-0,7	1,18	-1,8	4,87	-0,32	-0,04	-4,51	-1,58	10,89
X3	2009	osoba	d	54,9	58,1	53,1	51,3	60,9	59,1	53,3	54,90	53,3	52,8	55,2	51,7	56,2	52,7	54,8	55,1
X4	2009	ilość	s	5,7	4,3	5,1	6,12	7,33	6,73	3,67	6,1	4,14	3,93	5,83	4,93	4,27	3,84	3,79	4,21
X5	2009	ilość	s	10,82	14,91	15,71	11,87	10,99	15,50	12,63	11,03	15,01	11,7	12,97	9,11	13,88	12,52	15,2	18,11
X6	2009	wolumen	s	21,0	16,0	25	26,0	22,0	17,0	14,00	17,00	21,0	15,0	25	20	27	17	19	14,00
X7	2009	wsk.	s	28,3	30,1	26,8	27,3	29,5	29,9	34,3	24,1	22,7	19,9	22,5	23,2	26,7	22,7	27,8	20,6
X8	2009	%	d	13,4	11,3	13,7	3,5	5,2	9,4	8,5	10,7	11,1	13,7	6,2	11,1	11,1	11,8	8	5,9
X9	2009	ilość	s	0,50	0,33	0,46	0,33	0,19	0,32	0,37	0,49	0,40	0,39	0,28	0,32	0,27	0,36	0,34	0,26

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Po kalkulacji wartości znormalizowanych poszczególnych zmiennych w grupie zmiennych dla porównywanych powiatów, poszczególne wartości w przedziale od 0 do 1 charakteryzują miejsce wartości opisywanego zjawiska w przedziale ograniczonym najniższą i najwyższą wartością wśród analizowanej grupy.

Poniższe tabele prezentują wartość standaryzowaną wskaźnika potencjału konkurencyjnego $[W_s]$ w rozbiu na poszczególne lata badawcze.

Tabela 60 Wartość standaryzowana wskaźnika potencjału konkurencyjnego [W_s] – rok 2006

Nr	Rok	Powiat															
		bytowski	chojnicki	człuchowski	gdański	kartuski	kościerski	kwidziński	łęborski	malborski	nowodworski	pucki	słupski	tarogardzk	sztumski	tczewski	wejherowski
X1	2006	0,569	0,514	0,417	0,569	1,000	0,750	0,472	0,389	0,000	0,056	0,653	0,292	0,347	0,222	0,431	0,708
X2	2006	0,036	0,197	0,000	1,000	0,581	0,223	0,136	0,015	0,148	0,089	0,523	0,186	0,186	0,033	0,143	0,657
X3	2006	0,414	0,621	0,190	0,000	1,000	0,733	0,155	0,336	0,172	0,216	0,310	0,095	0,483	0,190	0,241	0,345
X4	2006	0,660	0,195	0,224	0,669	1,000	0,666	0,038	0,529	0,044	0,116	0,599	0,366	0,006	0,000	0,047	0,078
X5	2006	0,000	0,511	0,434	0,158	0,083	0,510	0,188	0,269	0,316	0,282	0,491	0,013	0,313	0,359	0,629	1,000
X6	2006	0,404	0,101	0,862	0,853	0,771	0,193	0,083	0,073	0,615	0,037	1,000	0,505	0,936	0,183	0,459	0,000
X7	2006	0,495	0,728	0,422	0,265	0,471	0,605	1,000	0,267	0,230	0,046	0,156	0,207	0,364	0,148	0,440	0,000
X8	2006	1,000	0,697	0,678	0,000	0,178	0,500	0,382	0,730	0,559	0,908	0,263	0,711	0,645	0,599	0,461	0,046
X9	2006	0,452	0,355	0,613	0,290	0,000	0,484	0,290	1,000	0,419	0,742	0,290	0,226	0,226	0,645	0,258	0,129

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 61 Wartość standaryzowana wskaźnika potencjału konkurencyjnego [W_s] – rok 2009

Nr	Rok	Powiat															
		bytowski	chojnicki	człuchowski	gdański	kartuski	kościerski	kwidziński	łęborski	malborski	nowodworski	pucki	słupski	tarogardzk	sztumski	tczewski	wejherowski
X1	2009	0,576	0,439	0,212	0,591	1,000	0,788	0,485	0,288	0,000	0,076	0,485	0,152	0,318	0,470	0,394	0,788
X2	2009	0,131	0,284	0,092	1,507	0,786	0,305	0,262	0,247	0,369	0,176	0,609	0,272	0,290	0,000	0,190	1,000
X3	2009	0,375	0,708	0,188	0,000	1,000	0,813	0,208	0,375	0,208	0,156	0,406	0,042	0,510	0,146	0,365	0,396
X4	2009	0,555	0,172	0,391	0,669	1,000	0,836	0,000	0,664	0,128	0,071	0,590	0,344	0,164	0,046	0,033	0,148
X5	2009	0,190	0,644	0,733	0,307	0,209	0,710	0,391	0,213	0,656	0,288	0,429	0,000	0,530	0,379	0,677	1,000
X6	2009	0,538	0,154	0,846	0,923	0,615	0,231	0,000	0,231	0,538	0,077	0,846	0,462	1,000	0,231	0,385	0,000
X7	2009	0,586	0,713	0,481	0,514	0,669	0,694	1,000	0,292	0,194	0,000	0,182	0,228	0,474	0,195	0,553	0,049
X8	2009	0,971	0,765	1,000	0,000	0,167	0,578	0,490	0,706	0,745	1,000	0,265	0,745	0,745	0,814	0,441	0,235
X9	2009	1,000	0,452	0,871	0,452	0,000	0,419	0,581	0,968	0,677	0,645	0,290	0,419	0,258	0,548	0,484	0,226

Źródło: Opracowanie własne.

Na podstawie wybranych zmiennych i przyjętej metodologii dokonano oszacowania poszczególnych mierników rozwoju społecznego dla poszczególnych powiatów, których wartości zaprezentowano poniżej.

Tabela 62 Wartość wskaźnika rozwoju netto powiatu liczonego na podstawie wskaźników standaryzowanych [W_{GXRN}]

Nr	Powiat															
	bytowski	chojnicki	człuchowski	gdański	kartuski	kościerski	kwidziński	łęborski	malborski	nowodworski	pucki	słupski	starogardzk	sztumski	tczewski	wejherowski
X1	101%	86%	51%	104%	100%	105%	103%	74%	0%	136%	74%	52%	92%	211%	91%	111%
X2	364%	144%	0%	151%	135%	137%	193%	0%	250%	197%	116%	146%	156%	0%	133%	152%
X3	91%	114%	99%	0%	100%	111%	134%	0%	121%	73%	131%	44%	106%	77%	151%	115%
X4	84%	88%	0%	100%	100%	126%	0%	125%	294%	61%	99%	94%	2820%	0%	70%	188%
X5	0%	126%	169%	194%	252%	139%	208%	0%	207%	102%	87%	0%	169%	105%	108%	100%
X6	0%	152%	98%	108%	80%	120%	0%	314%	88%	210%	85%	91%	107%	126%	84%	0%
X7	118%	98%	114%	194%	142%	115%	100%	109%	0%	0%	117%	110%	130%	131%	126%	0%
X8	97%	110%	148%	0%	94%	116%	128%	0%	133%	0%	101%	105%	116%	136%	96%	511%
X9	221%	127%	142%	156%	0%	87%	200%	97%	0%	87%	100%	186%	114%	85%	188%	175%

Źródło: Opracowanie własne.

Obliczone mierniki rozwoju społecznego analizowanych powiatów pozwalają na stworzenie relatywnego rankingu ich rozwoju w analizowanej sferze.

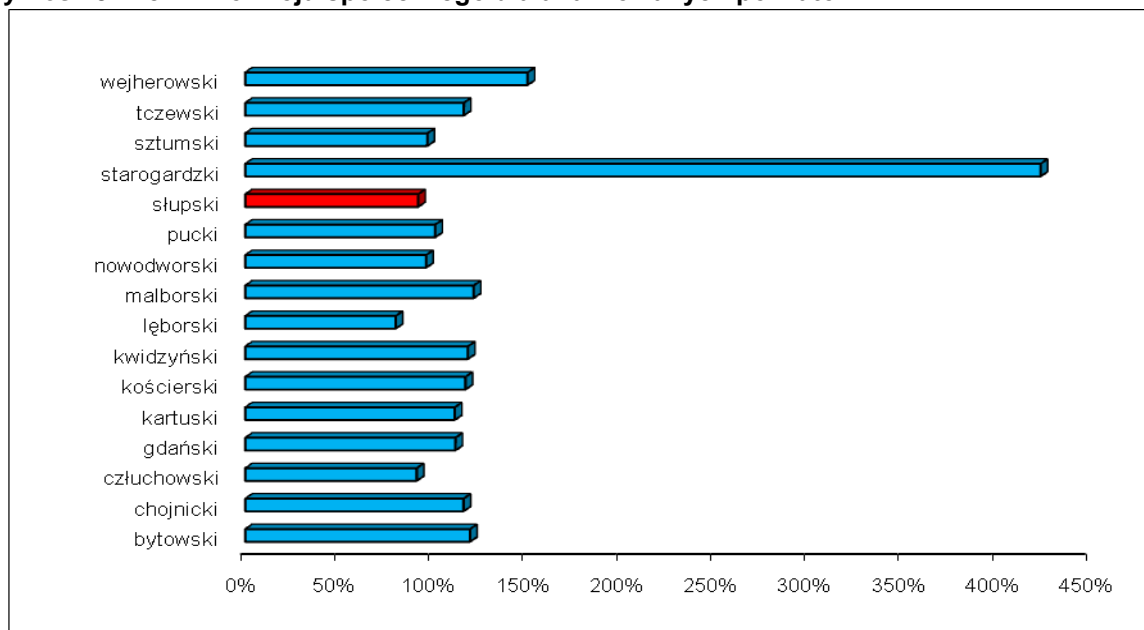
Tabela 63 Wartość wskaźnika rozwoju społecznego powiatu

Lp.	Powiat	Miernik rozwoju społecznego
1.	bytowski	120%
2.	chojnicki	116%
3.	człuchowski	91%
4.	gdański	112%
5.	kartuski	111%
6.	kościerski	117%
7.	kwidzyński	118%
8.	łęborski	80%
9.	malborski	121%
10.	nowodworski	96%
11.	pucki	101%
12.	słupski	92%
13.	starogardzki	423%
14.	sztumski	97%
15.	tczewski	116%
16.	wejherowski	150%

Źródło: Opracowanie własne.

Na podstawie przyjętych założeń syntetyczny miernik rozwoju społecznego sytuuje Powiat Słupski na 14 pozycji wśród 16 analizowanych powiatów województwa pomorskiego z wynikiem na poziomie 92%. Jest to wynik niestety znacznie gorszy od 11 powiatów, dla których uzyskana wartość wyniosła >100%.

Wykres 19 Miernik rozwoju społecznego dla analizowanych powiatów

Źródło: Opracowanie własne.

Miernik rozwoju gospodarczego

Pomiar rozwoju gospodarczego dotyczy obszarów struktury branżowej gospodarki, działalności inwestycyjnej oraz potencjału strategicznego powiatu w obszarze polityki budżetowej powiatu. W efekcie miernik ma za zadanie wskazać relatywny, tj. ograniczony odniesieniem do porównywanych powiatów, poziom rozwoju gospodarczego oraz atrakcyjności inwestycyjnej mierzonej czynnikami konkurencji lokalnej, która może przyczynić się do rozwoju w latach następnych.

Tabela 64 Zmienne składowe miernika rozwoju gospodarczego

Nr	Nazwa zmiennej diagnostycznej
X1	Liczba podmiotów gospodarczych ogółem
X2	Poziom przedsiębiorczości w powiecie
X3	Dochody budżetu powiatu ogółem
X4	Dochody własne JST na mieszkańca
X5	Wydatki JST majątkowe inwestycyjne
X6	Wydatki majątkowe na 1 mieszkańca

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Strukturę branżową gospodarki odzwierciedlono poprzez wskaźnik liczby podmiotów gospodarki narodowej oraz poziomu przedsiębiorczości, określający liczbę zarejestrowanych podmiotów gospodarczych względem liczby mieszkańców.

Potencjał strategiczny i inwestycyjny jednostki samorządu terytorialnego w sferze polityki budżetowej określają mierniki dochodu budżetu powiatu, dochodu własnego JST na mieszkańca, a także wydatki JST majątkowe inwestycyjne oraz wydatki majątkowe na 1 mieszkańca.

W poniższych tabelach zaprezentowano wartości wybranych do analizy benchmarkingowej w sferze gospodarczej zmiennych dla poszczególnych powiatów dla roku 2006 i 2009.

Tabela 65 Zmienne składowe miernika rozwoju gospodarczego – wartości w roku 2006 dla powiatów porównywanych

Nr	Rok	Miara	Stym. [s]/De st/[d]	Powiat								
				bytowski	chojnicki	człuchowski	gdański	kartuski	kościerski	kwidziński	łęborski	malborski
X1	2006	jedn.gosp.	s	5 774	7 069	4 927	8 937	8 325	4 377	6 960	7 903	5 624
X2	2006	jedn.gosp.	s	767	770	866	1 034	756	653	860	1 241	895
X3	2006	zł	s	52 757 728,9	57 784 312,5	54 796 948,1	31 332 366,0	56 292 884,8	45 849 732,0	57 392 712,1	45 040 494,0	47 400 396,4
X4	2006	zł	s	137,61	142,97	169,8	180,1	122,3	198,5	194,4	175,7	183,2
X5	2006	zł	s	6 229 422,5	4 142 704,5	28 061 805,5	5 225 889,0	8 800 227,4	5 056 136,8	3 644 175,4	1 427 099,0	10 312 835,7
X6	2006	zł	s	82,74	45,1	492,95	60,45	79,94	75,42	45,54	22,40	164,04

Nr	Rok	Miara	Stym. [s]/De st/[d]	Powiat						
				nowodworski	pucki	słupski	starogardzki	sztumski	tczewski	wejherowski
X1	2006	jedn.gosp.	s	3 516	7 754	8 034	9 637	3 103	9 186	16 102
X2	2006	jedn.gosp.	s	991	1 038	870	789	742	815	879
X3	2006	zł	s	26 864 951,4	40 878 423,7	54 129 910,5	70 320 292,6	29 670 739,3	80 508 893,6	89 179 552,9
X4	2006	zł	s	262,5	210,3	147,5	159,9	143,5	190,4	162,0
X5	2006	zł	s	1 241 461,3	6 787 730,7	9 438 571,7	1 388 419,8	5 846 351,3	6 722 252,9	10 516 190,3
X6	2006	zł	s	34,98	90,85	102,20	11,37	139,79	59,64	57,49

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Tabela 66 Zmienne składowe miernika rozwoju gospodarczego – wartości w roku 2009 dla powiatów porównywanych

Nr	Rok	Miara	Stym. [s]/De st/[d]	Powiat								
				bytowski	chojnicki	człuchowski	gdański	kartuski	kościerski	kwidziński	łęborski	malborski
X1	2009	jedn.gosp.	s	6 015	7 843	5 125	10 249	9 969	5 113	7 624	8 117	5 974
X2	2009	jedn.gosp.	s	797	840	903	1 100	859	748	931	1 270	951
X3	2009	zł	s	75 669 610,0	83 323 337,4	81 627 062,0	44 513 654,9	79 113 577,9	62 798 671,4	84 349 319,9	61 802 242,1	64 952 350,7
X4	2009	zł	s	196,0	191,5	355,1	248,8	179,6	191,3	293,3	272,5	213,0
X5	2009	zł	s	10 095 057,5	13 455 777,3	33 990 227,8	10 759 453,7	11 654 884,4	10 350 055,9	28 281 987,6	8 364 062,1	12 906 337,9
X6	2009	zł	s	145,9	144,1	598,8	115,5	100,47	151,51	345,54	130,86	205,38

Nr	Rok	Miara	nowodworski	pucki	słupski	starogardzki	sztumski	tczewski	wejherowski
X1	2009	jedn.gosp.	3 744	10 456	8 516	10 775	3 208	9 891	18 206
X2	2009	jedn.gosp.	1 050	1 354	913	869	769	871	947
X3	2009	zł	36 020 130,2	48 759 152,9	72 264 091,7	95 509 928,9	40 403 174,7	112 055 524,0	119 408 783,2
X4	2009	zł	291,0	249,35	251,8	190,8	204,0	302,9	256,7
X5	2009	zł	13 230 712,7	2 996 948,6	19 606 545,7	8 342 054,7	5 513 817,4	23 188 570,4	14 893 137,7
X6	2009	zł	371,21	38,80	210,30	67,24	132,24	204,18	77,43

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Po kalkulacji wartości znormalizowanych poszczególnych zmiennych w grupie zmiennych dla porównywanych powiatów, poszczególne wartości w przedziale od 0 do 1 charakteryzują miejsce wartości opisywanego zjawiska w przedziale ograniczonym najniższą i najwyższą wartością wśród analizowanej grupy.

Poniższe tabele prezentują wartość standaryzowaną wskaźnika potencjału konkurencyjnego $[W_s]$ w rozbiciu na poszczególne lata badawcze.

Tabela 67 Wartość standaryzowana wskaźnika potencjału konkurencyjnego $[W_s]$ – rok 2006

Nr	Rok	Powiat								
		bytowski	chojnicki	człuchowski	gdański	kartuski	kościerski	kwidzyński	lęborski	malborski
X1	2006	0,166	0,246	0,113	0,362	0,324	0,079	0,240	0,298	0,157
X2	2006	0,194	0,199	0,362	0,648	0,175	0,000	0,352	1,000	0,412
X3	2006	0,416	0,496	0,448	0,072	0,472	0,305	0,490	0,292	0,330
X4	2006	0,109	0,147	0,339	0,413	0,000	0,543	0,514	0,381	0,434
X5	2006	0,186	0,108	1,000	0,149	0,282	0,142	0,090	0,007	0,338
X6	2006	0,148	0,070	1,000	0,102	0,142	0,133	0,071	0,023	0,317

Nr	Rok	nowodworski	pucki	słupski	starogardzki	sztumski	tczewski	wejherowski
X1	2006	0,026	0,289	0,306	0,406	0,000	0,378	0,807
X2	2006	0,575	0,655	0,369	0,231	0,151	0,276	0,384
X3	2006	0,000	0,225	0,438	0,697	0,045	0,861	1,000
X4	2006	1,000	0,628	0,180	0,268	0,151	0,486	0,283
X5	2006	0,000	0,207	0,306	0,005	0,172	0,204	0,346
X6	2006	0,049	0,165	0,189	0,000	0,267	0,100	0,096

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 68 Wartość standaryzowana wskaźnika potencjału konkurencyjnego [W_s] – rok 2009

Nr	Rok	Powiat								
		bytowski	chojnicki	człuchowski	gdański	kartuski	kościerski	kwidzyński	łęborski	malborski
X1	2009	0,187	0,309	0,128	0,469	0,451	0,127	0,294	0,327	0,184
X2	2009	0,081	0,152	0,256	0,581	0,183	0,000	0,302	0,861	0,335
X3	2009	0,475	0,567	0,547	0,102	0,517	0,321	0,580	0,309	0,347
X4	2009	0,094	0,068	1,000	0,394	0,000	0,067	0,648	0,530	0,190
X5	2009	0,229	0,337	1,000	0,250	0,279	0,237	0,816	0,173	0,320
X6	2009	0,191	0,188	1,000	0,137	0,110	0,201	0,548	0,164	0,297

Nr	Rok	nowodworski	pucki	słupski	starogardzki	sztumski	tczewski	wejherowski
X1	2009	0,036	0,483	0,354	0,505	0,000	0,446	1,000
X2	2009	0,498	1,000	0,272	0,200	0,035	0,203	0,328
X3	2009	0,000	0,153	0,435	0,713	0,053	0,912	1,000
X4	2009	0,635	0,398	0,412	0,064	0,139	0,703	0,440
X5	2009	0,330	0,000	0,536	0,172	0,081	0,651	0,384
X6	2009	0,594	0,000	0,306	0,051	0,167	0,295	0,069

Źródło: Opracowanie własne.

Na podstawie wybranych zmiennych i przyjętej metodologii dokonano oszacowania poszczególnych mierników rozwoju gospodarczego dla poszczególnych powiatów, których wartości zaprezentowano poniżej.

Tabela 69 Wartość wskaźnika rozwoju netto powiatu liczonego na podstawie wskaźników standaryzowanych [W_{GXRN}]

Nr	Powiat															
	chojnicki	człuchowski	gdański	kartuski	kościerski	kwidzyński	łęborski	malborski	nowodworski	pucki	słupski	starogardzki	sztumski	tczewski	wejherowski	
X1	125%	113%	130%	139%	161%	123%	0%	118%	139%	167%	116%	124%	0%	118%	124%	
X2	76%	71%	90%	105%	0%	86%	86%	0%	87%	153%	74%	86%	23%	74%	85%	
X3	114%	122%	142%	109%	0%	118%	106%	105%	0%	68%	99%	102%	117%	106%	100%	
X4	46%	295%	96%	0%	12%	126%	139%	0%	64%	63%	229%	24%	92%	145%	155%	
X5	312%	100%	169%	99%	167%	911%	2502%	0%	0%	0%	175%	3147%	47%	319%	111%	
X6	268%	100%	134%	77%	151%	772%	718%	0%	1211%	0%	162%	0%	63%	295%	72%	

Źródło: Opracowanie własne.

Obliczone mierniki rozwoju gospodarczego analizowanych powiatów pozwalają na stworzenie relatywnego rankingu ich rozwoju w analizowanej sferze.

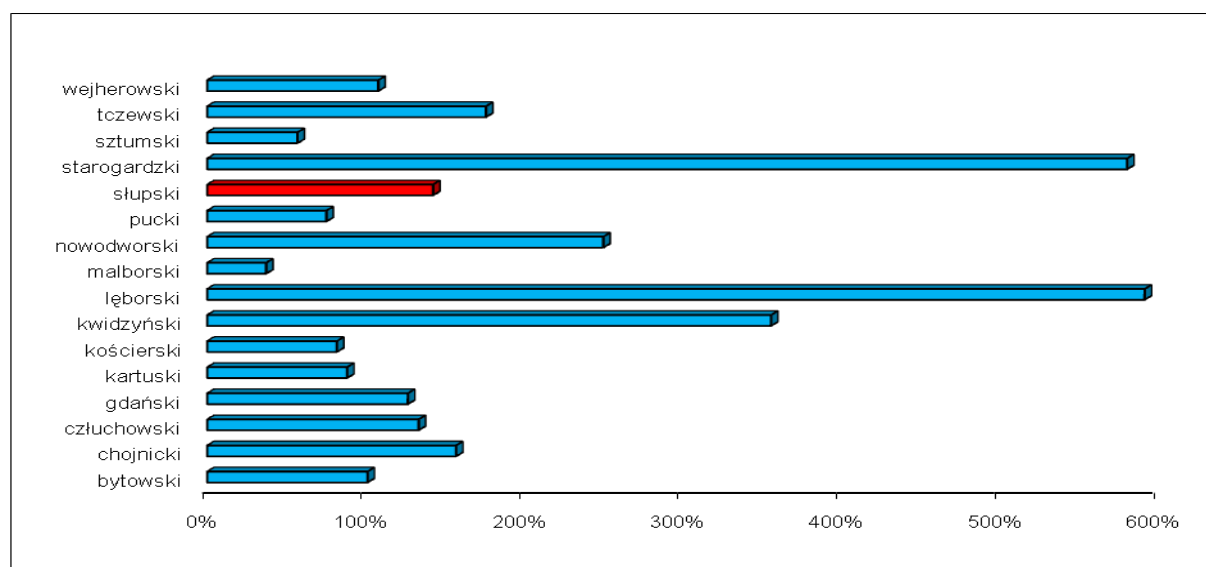
Tabela 70 Wartość wskaźnika rozwoju gospodarczego powiatu

Lp.	Powiat	Miernik rozwoju gospodarczego
1.	bytowski	101%
2.	chojnicki	157%
3.	człuchowski	133%
4.	gdański	127%
5.	kartuski	88%
6.	kościerski	82%
7.	kwidzyński	356%
8.	łęborski	592%
9.	malborski	37%
10.	nowodworski	250%
11.	pucki	75%
12.	słupski	143%
13.	starogardzki	581%
14.	sztumski	57%
15.	tczewski	176%
16.	wejherowski	108%

Źródło: Opracowanie własne.

Na podstawie przyjętych założeń syntetyczny miernik rozwoju gospodarczego sytuuje powiat słupski z wynikiem na poziomie 143% na pozycji 7, jako powiat rozwijający się w porównywalnym tempie do pozostałych powiatów. Najwyższy wskaźnik rozwoju gospodarczego uzyskał powiat łęborski (592%) oraz starogardzki (581%). Powiatem odstającą gospodarczo od pozostałych jest powiat malborski z wynikiem 37%.

Wykres 20 Miernik rozwoju gospodarczego dla analizowanych powiatów

Źródło: Opracowanie własne.

Miernik rozwoju przestrzennego

Analiza obszarów rozwoju przestrzennego została oparta o następujące aspekty: środowisko przyrodnicze, zasoby mieszkaniowe i infrastrukturę techniczną.

Celem badania tej sfery jest porównanie powiatów w aspekcie rozwoju przestrzennego, wyrażającego naturalne, techniczne i lokalizacyjne warunki zamieszkiwania.

Tabela 71 Zmienne składowe miernika rozwoju przestrzennego

Nr	Nazwa zmiennej diagnostycznej
X1	Udział terenów zielonych w powierzchni powiatu
X2	Korzystający z instalacji w % ogółu ludności - wodociągi
X3	Korzystający z instalacji w % ogółu ludności - kanalizacja
X4	Korzystający z instalacji w % ogółu ludności - gaz
X5	Powierzchnia użytkowa mieszkań na 1 mieszkańca

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W zakresie dostępu do infrastruktury technicznej uwzględniono odsetki osób korzystających z sieci wodnej, kanalizacyjnej i gazowej.

W zakresie ochrony środowiska uwzględniono udział terenów zielonych w powierzchni analizowanych powiatów.

Wśród proponowanych zmiennych diagnostycznych zastosowano także powierzchnię użytkową mieszkań przypadającą na 1 mieszkańca celem rozszerzenia analizy dotyczącej warunków zamieszkania.

W poniższych tabelach zaprezentowano wartości wybranych do analizy benchmarkingowej w sferze gospodarczej zmiennych dla poszczególnych powiatów dla roku 2006 i 2009.

Tabela 72 Zmienne składowe miernika rozwoju przestrzennego – wartości w roku 2006 dla powiatów porównywanych

Nr	Rok	Miara	Stym.[s]/Dest/[d]	Powiat								
				bytowski	chojnicki	człuchowski	gdański	kartuski	kościerski	kwidzyński	łęborski	malborski
X1	2006	%	s	0,04	0,14	0,21	0,08	0,04	0,05	0,22	0,15	0,22
X2	2006	%	s	85,10	86,7	89,1	90,4	86,8	74,1	91,5	90,1	95,8
X3	2006	%	s	57,8	68,3	63,9	59,0	41,0	50,4	67,8	72,5	72,3
X4	2006	%	s	18,8	35,7	0,3	39,3	8,0	0,3	52,2	53,1	64,4
X5	2006	m ²	s	21,30	21,50	21,30	24,50	23,80	22,60	20,1	22,0	20,8

Nr	Rok	Miara	Stym.[s]/Dest/[d]	Powiat							
				nowodworski	pucki	słupski	starogardzki	sztumski	tczewski	wejherowski	
X1	2006	%	s	0,06	0,16	0,10	0,04	0,05	0,26	0,09	
X2	2006	%	s	95,6	94,0	91,8	86,4	79,5	91,2	87,2	
X3	2006	%	s	51,5	70,8	62,9	49,5	52,3	71,3	62,2	
X4	2006	%	s	11,0	9,6	14,7	32,4	34,2	53,2	45,7	
X5	2006	m ²	s	24,9	28,0	22,0	22,4	20,2	64,6	22,2	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Tabela 73 Zmienne składowe miernika rozwoju przestrzennego – wartości w roku 2009 dla powiatów porównywanych

Nr	Rok	Miara	Stym.[s]/Dest/[d]	Powiat								
				bytowski	chojnicki	człuchowski	gdański	kartuski	kościerski	kwidzyński	łęborski	malborski
X1	2009	%	s	0,05	0,14	0,23	0,14	0,04	0,05	0,21	0,17	0,23
X2	2009	%	s	85,60	87,3	89,1	91,6	88,0	76,2	92,2	90,3	95,9
X3	2009	%	s	58,6	71,4	67,7	64,3	44,1	53,3	68,3	72,7	72,9
X4	2009	%	s	19,1	36,7	1,1	41,4	11,7	0,9	51,3	52,6	64,0
X5	2009	m ²	s	21,90	22,10	21,90	27,00	24,00	23,60	20,70	23,1	21,8

Nr	Rok	Miara	Stym.[s]/Dest/[d]	Powiat							
				nowodworski	pucki	słupski	starogardzki	sztumski	tczewski	wejherowski	
X1	2009	%	s	0,07	0,17	0,12	0,06	0,06	0,37	0,09	
X2	2009	%	s	95,8	94,3	92,2	86,6	80,1	91,9	88,0	
X3	2009	%	s	53,6	76,3	64,2	52,5	52,4	73,1	63,0	
X4	2009	%	s	12,7	16,5	15,4	32,2	36,7	53,7	43,5	
X5	2009	m ²	s	26,9	29,9	23,0	23,2	20,9	20,8	23,4	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Po kalkulacji wartości znormalizowanych poszczególnych zmiennych w grupie zmiennych dla porównywanych powiatów, poszczególne wartości w przedziale od 0 do 1 charakteryzują miejsce wartości opisywanego zjawiska w przedziale ograniczonym najniższą i najwyższą wartością wśród analizowanej grupy.

Poniższe tabele prezentują wartość standaryzowaną wskaźnika potencjału konkurencyjnego $[W_s]$ w rozbiu na poszczególne lata badawcze.

Tabela 74 Wartość standaryzowana wskaźnika potencjału konkurencyjnego $[W_s]$ – rok 2006

Nr	Rok	Powiat								
		bytowski	chojnicki	człuchowski	gdański	kartuski	kościerski	kwidzyński	łęborski	malborski
X1	2006	0,00	0,56	0,94	0,22	0,00	0,06	1,00	0,61	1,00
X2	2006	0,000	0,150	0,374	0,495	0,159	-1,028	0,598	0,467	1,000
X3	2006	0,533	0,867	0,727	0,571	0,000	0,298	0,851	1,000	0,994
X4	2006	0,289	0,552	0,000	0,608	0,120	0,000	0,810	0,824	1,000
X5	2006	0,027	0,031	0,027	0,099	0,083	0,056	0,000	0,043	0,016

Nr	Rok	nowodworski	pucki	słupski	starogardzki	sztumski	tczewski	wejherowski
X1	2006	0,11	0,67	0,33	0,00	0,06	1,22	0,28
X2	2006	0,981	0,832	0,626	0,121	-0,523	0,570	0,196
X3	2006	0,333	0,946	0,695	0,270	0,359	0,962	0,673
X4	2006	0,167	0,145	0,225	0,501	0,529	0,825	0,708
X5	2006	0,108	0,178	0,043	0,052	0,002	1,000	0,047

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 75 Wartość standaryzowana wskaźnika potencjału konkurencyjnego $[W_s]$ – rok 2009

Nr	Rok	Powiat								
		bytowski	chojnicki	człuchowski	gdański	kartuski	kościerski	kwidzyński	łęborski	malborski
X1	2009	0,03	0,30	0,58	0,30	0,00	0,03	0,52	0,39	0,58
X2	2009	0,477	0,563	0,655	0,782	0,599	0,000	0,812	0,716	1,000
X3	2009	0,450	0,848	0,733	0,627	0,000	0,286	0,752	0,888	0,894
X4	2009	0,288	0,567	0,003	0,642	0,171	0,000	0,799	0,819	1,000
X5	2009	0,121	0,143	0,121	0,681	0,352	0,308	-0,011	0,253	0,110

Nr	Rok	nowodworski	pucki	słupski	starogardzki	sztumski	tczewski	wejherowski
X1	2009	0,09	0,39	0,24	0,06	0,06	1,00	0,15
X2	2009	0,995	0,919	0,812	0,528	0,198	0,797	0,599
X3	2009	0,295	1,000	0,624	0,261	0,258	0,901	0,587
X4	2009	0,187	0,247	0,230	0,496	0,567	0,837	0,675
X5	2009	0,670	1,000	0,242	0,264	0,011	0,000	0,286

Źródło: Opracowanie własne.

Na podstawie wybranych zmiennych i przyjętej metodologii dokonano oszacowania poszczególnych mierników rozwoju przestrzennego dla poszczególnych powiatów, których wartości zaprezentowano poniżej.

Tabela 76 Wartość wskaźnika rozwoju netto powiatu liczonego na podstawie wskaźników standaryzowanych [W_{GXRN}]

Nr	Powiat														
	chojnicki	człuchowski	gdański	kartuski	kościerski	kwidziński	łęborski	malborski	nowodworski	pucki	słupski	starogardzki	sztumski	tczewski	wejherowski
X1	55%	61%	136%	0%	55%	52%	64%	0%	82%	59%	73%	0%	109%	82%	55%
X2	377%	175%	158%	377%	0%	136%	153%	0%	101%	110%	130%	435%	-38%	140%	305%
X3	98%	101%	110%	0%	96%	88%	89%	0%	89%	106%	90%	97%	72%	94%	87%
X4	103%	0%	0%	142%	0%	99%	99%	0%	112%	170%	102%	99%	107%	101%	95%
X5	454%	448%	689%	423%	548%	0%	0%	699%	0%	563%	566%	510%	489%	0%	605%

Źródło: Opracowanie własne.

Obliczone mierniki rozwoju przestrzennego analizowanych powiatów pozwalają na stworzenie relatywnego rankingu ich rozwoju w analizowanej sferze.

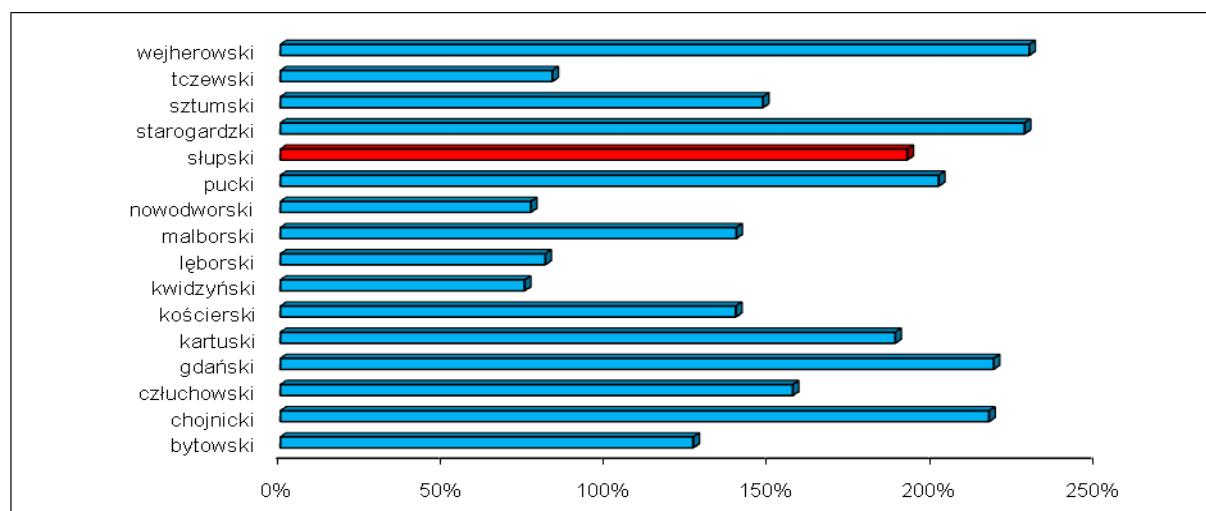
Tabela 77 Wartość wskaźnika rozwoju przestrzennego powiatu

Lp.	Powiat	Miernik rozwoju przestrzennego
1.	bytowski	127%
2.	chojnicki	217%
3..	człuchowski	157%
4.	gdański	219%
5.	kartuski	188%
6.	kościerski	140%
7.	kwidzyński	75%
8.	łęborski	81%
9.	malborski	140%
10.	nowodworski	77%
11.	pucki	202%
12.	słupski	192%
13.	starogardzki	228%
14.	sztumski	148%
15.	tczewski	83%
16.	wejherowski	230%

Źródło: Opracowanie własne.

Na podstawie przyjętych założeń syntetyczny miernik rozwoju przestrzennego sytuuje powiat słupski na szóstej pozycji wśród 16 analizowanych powiatów z wynikiem na poziomie 192%. Wartość ta wskazuje na wysoki poziom rozwoju powiatu słupskiego w sferze przestrzennej. Najwyższy wskaźnik osiągnął powiat wejherowski z wynikiem 230%.

Wykres 21 Miernik rozwoju przestrzennego dla analizowanych powiatów

Źródło: Opracowanie własne.

Miernik rozwoju turystycznego

Objęte analizą obszary rozwoju turystycznego to baza noclegowa, wyrażona liczbą obiektów i miejsc noclegowych oraz udzielonych noclegów. W efekcie miernik ma za zadanie wskazać relatywny, tj. ograniczony odniesieniem do porównywanych powiatów, poziom rozwoju turystycznego, wyrażający stopień zagospodarowania turystycznego.

Tabela 78 Zmienne składowe miernika rozwoju turystycznego

Nr	Nazwa zmiennej diagnostycznej
X1	Liczba obiektów turystycznych
X2	Liczba miejsc noclegowych ogółem
X3	Liczba osób korzystających z noclegów ogółem
X4	Liczba udzielonych noclegów ogółem

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W poniższych tabelach zaprezentowano wartości wybranych do analizy benchmarkingowej w sferze turystycznej zmiennych dla poszczególnych powiatów dla roku 2006 i 2009.

Tabela 79 Zmienne składowe miernika rozwoju turystycznego – wartości w roku 2006 dla powiatów porównywanych

Nr	Rok	Miara	Stym.[s]/Dest/[d]	Powiat								
				bytowski	chojnicki	człuchowski	gdański	kartuski	kościerski	kwidzyński	łęborski	malborski
X1	2006	ob.	s	20	35	20	15	39	39	8	87	9
X2	2006	msc	s	1 909	2 580	2 401	1 160	2 627	4 401	331	10 992	827
X3	2006	osoba	s	20 211	36 701	13 248	39 401	40 215	60 577	6 652	96 014	34 750
X4	2006	-	s	87 466	122 800	47 555	76 582	122 712	222 185	29 522	622 870	79 692

Nr	Rok	Miara	Stym.[s]/Dest/[d]	nowodworski	pucki	słupski	starogardzki	sztumski	tczewski	wejherowski
X1	2006	ob.	s	79	164	92	19	2	6	20
X2	2006	msc	s	9 730	15 368	12 364	1 269	31	222	1 273
X3	2006	osoba	s	74 604	175 630	100 513	14 686	504	10 653	54 184
X4	2006	-	s	488 245	961 460	839 549	51 381	1 513	29 710	105 707

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Tabela 80 Zmienne składowe miernika rozwoju turystycznego – wartości w roku 2009 dla powiatów porównywanych

Nr	Rok	Miara	Stym.[s]/Dest/[d]	Powiat								
				bytowski	chojnicki	człuchowski	gdański	kartuski	kościerski	kwidzyński	łęborski	malborski
X1	2009	ob.	s	20	36	20	16	38	37	9	92	13
X2	2009	msc	s	1 549	2 596	2 301	1 321	2 033	4 571	340	9 997	1 065
X3	2009	osoba	s	21 654	34 548	14 552	51 254	38 625	55 336	8 286	99 463	35 696
X4	2009	-	s	80 412	121 584	56 772	87 327	97 410	203 475	19 355	576 683	88 185

Nr	Rok	Miara	Stym.[s]/Dest/[d]	nowodworski	pucki	słupski	starogardzki	sztumski	tczewski	wejherowski
X1	2009	ob.	s	75	160	91	18	2	10	21
X2	2009	msc	s	8 617	13 925	10 418	1 128	33	473	1 358
X3	2009	osoba	s	78 959	212 372	114 743	19 194	725	17 757	60 777
X4	2009	-	s	430 235	993 123	834 753	54 396	2 595	27 532	109 185

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Po kalkulacji wartości znormalizowanych poszczególnych zmiennych w grupie zmiennych dla porównywanych powiatów, poszczególne wartości w przedziale od 0 do 1 charakteryzują miejsce wartości opisywanego zjawiska w przedziale ograniczonym najniższą i najwyższą wartością wśród analizowanej grupy.

Poniższe tabele prezentują wartość standaryzowaną wskaźnika potencjału konkurencyjnego $[W_s]$ w rozbiciu na poszczególne lata badawcze.

Tabela 81 Wartość standaryzowana wskaźnika potencjału konkurencyjnego $[W_s]$ – rok 2006

Nr	Rok	Powiat								
		bytowski	chojnicki	człuchowski	gdański	kartuski	kościerski	kwidzyński	łęborski	malborski
X1	2006	0,11	0,20	0,11	0,08	0,23	0,23	0,04	0,52	0,04
X2	2006	0,12	0,17	0,15	0,07	0,17	0,28	0,02	0,71	0,05
X3	2006	0,11	0,21	0,07	0,22	0,23	0,34	0,04	0,55	0,20
X4	2006	0,09	0,13	0,05	0,08	0,13	0,23	0,03	0,65	0,08

Nr	Rok	nowodworski	pucki	słupski	starogardzki	sztumski	tczewski	wejherowski
X1	2006	0,48	1,00	0,56	0,10	0,00	0,02	0,11
X2	2006	0,63	1,00	0,80	0,08	0,00	0,01	0,08
X3	2006	0,42	1,00	0,57	0,08	0,00	0,06	0,31
X4	2006	0,51	1,00	0,87	0,05	0,00	0,03	0,11

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 82 Wartość standaryzowana wskaźnika potencjału konkurencyjnego $[W_s]$ – rok 2009

Nr	Rok	Powiat								
		bytowski	chojnicki	człuchowski	gdański	kartuski	kościerski	kwidzyński	łęborski	malborski
X1	2009	0,11	0,22	0,11	0,09	0,23	0,22	0,04	0,57	0,07
X2	2009	0,11	0,18	0,16	0,09	0,14	0,33	0,02	0,72	0,07
X3	2009	0,10	0,16	0,07	0,24	0,18	0,26	0,04	0,47	0,17
X4	2009	0,08	0,12	0,05	0,09	0,10	0,20	0,02	0,58	0,09

Nr	Rok	nowodworski	pucki	słupski	starogardzki	sztumski	tczewski	wejherowski
X1	2009	0,46	1,00	0,56	0,10	0,00	0,05	0,12
X2	2009	0,62	1,00	0,75	0,08	0,00	0,03	0,10
X3	2009	0,37	1,00	0,54	0,09	0,00	0,08	0,28
X4	2009	0,43	1,00	0,84	0,05	0,00	0,03	0,11

Źródło: Opracowanie własne.

Na podstawie wybranych zmiennych i przyjętej metodologii dokonano oszacowania poszczególnych mierników rozwoju turystycznego dla poszczególnych powiatów, których wartości zaprezentowano poniżej.

Tabela 83 Wartość wskaźnika rozwoju netto powiatu liczonego na podstawie wskaźników standaryzowanych [W_{GXRN}]

Nr	Powiat															
	bytowski	chojnicki	człuchowski	gdański	kartuski	kościerski	kwidzyński	łęborski	malborski	nowodworski	pucki	słupski	starogardzki	sztumski	tczewski	wejherowski
X1	103%	106%	103%	110%	100%	97%	120%	0%	161%	0%	100%	101%	97%	0%	205%	108%
X2	89%	111%	106%	126%	85%	115%	113%	0%	143%	0%	100%	93%	98%	0%	254%	118%
X3	88%	77%	90%	107%	79%	75%	102%	86%	84%	0%	100%	94%	108%	0%	139%	93%
X4	88%	95%	114%	109%	76%	88%	58%	90%	106%	0%	100%	96%	101%	0%	86%	99%

Źródło: Opracowanie własne.

Obliczone mierniki rozwoju turystycznego analizowanych powiatów pozwalają na stworzenie relatywnego rankingu ich rozwoju w analizowanej sferze.

Tabela 84 Wartość wskaźnika rozwoju turystycznego powiatu

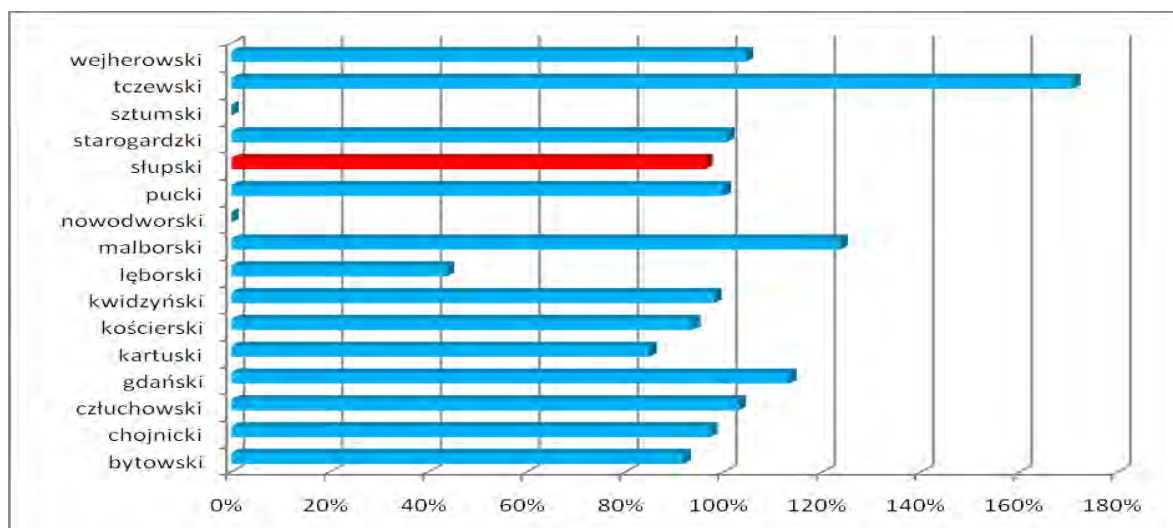
Lp.	Powiat	Miernik rozwoju turystycznego
1.	bytowski	92%
2.	chojnicki	97%
3.	człuchowski	103%
4.	gdański	113%
5.	kartuski	85%
6.	kościerski	94%
7.	kwidzyński	98%
8.	łęborski	44%
9.	malborski	124%
10.	nowodworski	0%
11.	pucki	100%
12.	słupski	96%
13.	starogardzki	101%
14.	sztumski	0%
15.	tczewski	171%
16.	wejherowski	104%

Źródło: Opracowanie własne.

Na podstawie przyjętych założeń syntetyczny miernik rozwoju turystycznego sytuuje powiat słupski na dziesiątej pozycji wśród analizowanych powiatów z wynikiem na poziomie 96%.

Poziom rozwoju turystycznego na poziomie nieprzekraczającym 100% klasyfikuje powiat słupski jako rozwijający się w sferze turystycznej wolniej niż pozostałe siedem powiatów, dla których wskaźnik osiągnął poziom <100% przyjęte jako benchmarki.

Wykres 22 Miernik rozwoju turystycznego dla analizowanych powiatów

Źródło: Opracowanie własne.

Wskaźnik syntetyczny

W celu uzyskania maksymalnie syntetycznego wskazania rozwoju społeczno - gospodarczego powiatu słupskiego i powiatów wskazanych jako banchmarki dokonano oszacowania mierników syntetycznych wykorzystujących zmienne i wskaźniki ze wszystkich sfer, tj. społecznej, gospodarczej, przestrzennej i turystycznej.

Analizy dokonano w oparciu o 24 zmienne dobrane do mierników syntetycznych rozwoju społecznego, gospodarczego, przestrzennego i turystycznego.

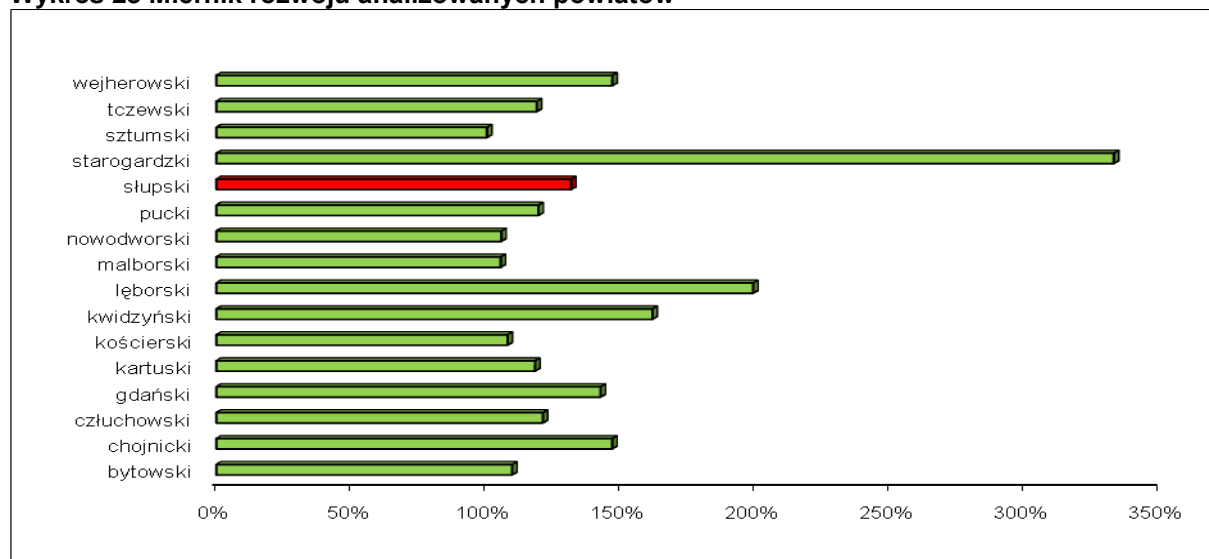
Wyniki syntetycznej analizy benchmarkingowej zaprezentowano poniżej.

Tabela 85 Wartość syntetycznego rozwoju (społeczno – gospodarczego) powiatów w oparciu o 24 zmienne.

Lp.	Powiat	Miernik rozwoju społecznego	Miernik rozwoju gospodarczego	Miernik rozwoju przestrzennego	Miernik rozwoju turystycznego	Wskaźnik syntetycznego rozwoju
1.	bytowski	120%	101%	127%	92%	110%
2.	chojnicki	116%	157%	217%	97%	147%
3.	człuchowski	91%	133%	157%	103%	121%
4.	gdański	112%	127%	219%	113%	143%
5.	kartuski	111%	88%	188%	85%	118%
6.	kościerski	117%	82%	140%	94%	108%
7.	kwidzyński	118%	356%	75%	98%	162%
8.	łęborski	80%	592%	81%	44%	199%
9.	malborski	121%	37%	140%	124%	106%
10.	nowodworski	96%	250%	77%	0%	106%
11.	pucki	101%	75%	202%	100%	120%
12.	słupski	92%	143%	192%	100%	132%
13.	starogardzki	423%	581%	228%	100%	333%
14.	sztumski	97%	57%	148%	100%	100%
15.	tczewski	116%	176%	83%	100%	119%
16.	wejherowski	150%	108%	230%	100%	147%

Źródło: Opracowanie własne.

Wykres 23 Miernik rozwoju analizowanych powiatów

Źródło: Opracowanie własne.

W przypadku syntetycznego miernika rozwoju, tj. obejmującego sfery społeczną, gospodarczą przestrzenną i turystyczną powiat słupski osiągnął **siódmą pozycję** (wskaźnik na poziomie 132%), wśród porównywanych powiatów. Wszystkie analizowane powiaty osiągnęły wskaźnik rozwoju powyżej 100%, oznaczający dość szybki rozwój społeczno – gospodarczy.

Najniższy wynik osiągnął powiat sztumski na poziomie 100%.

5 ANALIZA SWOT

Analizę SWOT stała się podstawą do zidentyfikowania i sformułowania podstawowych problemów i zagadnień strategicznych.

Nazwa SWOT jest akronimem angielskich słów Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse w otoczeniu), Threats (zagrożenia w otoczeniu).

Jest ona efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron powiatów oraz badania szans i zagrożeń jakie stoją przed powiatem. SWOT zawiera określenie czterech grup czynników:

- „**mocnych stron**” – uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią silne strony powiatu i które należy wykorzystać sprzyjać będą jego rozwojowi (utrzymać je jako mocne, i na których należy oprzeć jej przyszły rozwój);
- „**słabych stron**” – uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią słabe strony powiatu i które niewyeliminowane utrudniać będą jemu rozwój (ich oddziaływanie należy minimalizować);
- „**szans**” - uwarunkowań zewnętrznych, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności powiatu, ale które mogą być traktowane jako szanse, i przy odpowiednio podjętych przez nią działaniach, wykorzystane jako czynniki sprzyjające rozwojowi powiatu;
- „**zagrożeń**” - uwarunkowań zewnętrznych, które także nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności powiatu, ale które mogą stanowić zagrożenie dla jego rozwoju (należy unikać ich negatywnego oddziaływania na rozwój powiatu).

Analiza dotyczy sytuacji, w jakiej obecnie znajduje się powiat, pozwala sformułować koncepcje zrównoważonego rozwoju.

Przedstawiona poniżej analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń jest syntezą poszczególnych obszarów życia społeczno - gospodarczego powiatu. Poniższy zbiór informacji o mocnych i słabych stronach powiatu i stojących przed nim szansach i zagrożeniach jest uzgodnioną wypadkową wiedzy o stanie i potrzebach powiatu ułożonych przekrojowo (w ramach poszczególnych obszarów życia społeczno – gospodarczego).

Tabela 86 Analiza SWOT sfery społecznej

		SFERA SPOŁECZNA	
		WEWNĘTRZNE MOCNE STRONY	ZEWNĘTRZNE SZANSE
POZYTYWNE		<ul style="list-style-type: none"> funkcjonowanie Banku Żywności, dobrze rozwinięta współpraca powiatu z organizacjami pozarządowymi, oferta licznych, cyklicznych imprez kulturalnych w powiecie, bogate dziedzictwo kulturowe powiatu, sprawnie działające jednostki odpowiedzialne za bezpieczeństwo publiczne, funkcjonowanie Powiatowego Centrum Pomocy Społecznej, rozwinięta baza opieki medycznej, rozwinięta baza sportowo – rekreacyjna, sprawnie funkcjonująca Lokalna Grupa Rybacka, sprawnie funkcjonująca Lokalna Grupa Działania, wzrost liczby ludności ogółem w powiecie, wzrost liczby osób w wieku produkcyjnym, utożsamianie się lokalnej społeczności z miejscem zamieszkania, liczne ośrodki kultury w poszczególnych gminach powiatu słupskiego, spadek liczby popełnionych przestępstw. 	<ul style="list-style-type: none"> integracja lokalnej społeczności, zwiększona dostępność do środków zewnętrznych, służących rozwiązywaniu konkretnych problemów społecznych, zahamowanie spadku liczby mieszkańców, aktywność organizacji pozarządowych, dodatni przyrost naturalny, rozwój oferty edukacyjnej szkolnictwa na poziomie ponadgimnazjalnym, dobrze regulacje prawne na poziomie Państwa pozwalające na prowadzenie skutecznej polityki społecznej w samorządach, stworzenie warunków do rozwoju rynku pracy, tworzenie oferty szkolnictwa ponadlicealnego o profilach technicznych.
		<th>WEWNĘTRZNE SŁABE STRONY</th> <th>ZEWNĘTRZNE ZAGROŻENIA</th>	WEWNĘTRZNE SŁABE STRONY
NEGATYWNE	<ul style="list-style-type: none"> rosnąca dysproporcja w strukturze wiekowej mieszkańców (starzenie się społeczeństwa), występowanie obszarów skupiających osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, wzrost liczby osób bezrobotnych, niewystarczająca ilość miejsc pracy, niestabilna sytuacja na rynku pracy, spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym, duża liczba rodzin dysfunkcyjnych, niewystarczająca oferta edukacyjna dla dzieci i młodzieży, brak na terenie powiatu takich placówek jak Dom Interwencji Kryzysowej czy Centrum Integracji Społecznej, niewielkie perspektywy dla młodzieży kończącej naukę. 	<ul style="list-style-type: none"> starzenie się społeczeństwa i wyludnianie powiatu, postępujący kryzys rodziny, wzrost problemów społecznych wynikający z pogorszenia się sytuacji gospodarczej, wzrost bezrobocia długotrwałego i zjawisko jego dziedziczenia oraz wzrost obszarów wykluczenia społecznego, wzrost przemocy w rodzinie, istnienie zjawiska zmęczenia, bezsilności i bezradności społecznej, wzrost obszarów objętych zjawiskiem rozpadu więzi społecznych i zaniku kontroli społecznej oraz zagrożeń funkcjonowania rodziny, uzależnień, zjawiska rozpadu więzi rodzinnych, bezrobocia, przemocy w rodzinie i ubóstwa. 	

Tabela 87 Analiza SWOT sfery infrastrukturalnej

		SFERA INFRASTRUKTURALNA	
		WEWNĘTRZNE MOCNE STRONY	ZEWNĘTRZNE SZANSE
POZYTYWNE		<ul style="list-style-type: none"> wysoki poziom zwodociągowania, skanalizowania oraz zgazyfikowania powiatu, wysoka jakość wody pitnej, duża liczba dostosowanych obszarów powiatu do funkcjonowania podmiotów gospodarczych, korzystne warunki dostępu do zasobów energii dla inwestycji energochłonnych, w coraz większym stopniu sprzyjające warunki infrastrukturalne do rozwoju funkcji pozarolniczych w obszarach wiejskich, infrastruktura portu morskiego, rozwijająca się Infrastruktura turystyczna, dobry poziom Infrastruktury rekreacyjnej, sieć infrastruktury drogowej w tym obwodnica Słupska, dobrze rozwinięta infrastruktura sportowa, dobra oferta infrastruktury telekomunikacyjnej. 	<ul style="list-style-type: none"> zwiększenie obszarów infrastruktury technicznej dostępnych terenów pod inwestycje, dostępność środków UE sprzyjających rozwojowi infrastruktury technicznej, budowa partnerstw powiatowo-gminnych dla budowy i przebudowy dróg powiatowych, rozwój stref aktywności gospodarczej w tym SSSE, tworzenie inicjatyw i partnerstw publiczno – prywatnych oraz publiczno – publicznych w zakresie budowy infrastruktury turystycznej, poprawa jakości transportu oferowanego przez PKP i przewozy regionalne.
		<th>WEWNĘTRZNE SŁABE STRONY</th> <th>ZEWNĘTRZNE ZAGROŻENIA</th>	WEWNĘTRZNE SŁABE STRONY
NEGATYWNE		<ul style="list-style-type: none"> infrastruktura drogowa na niewystarczającym poziomie, ok. 80% dróg powiatowych w złym stanie technicznym, zły stan techniczny dróg, chodników i ulic, brak dogodnych połączeń komunikacyjnych pomiędzy z poszczególnymi gminami powiatu, ograniczenia i wstrzymania przewozów na liniach kolejowych i komunikacji autobusowej, słabo rozwinięte zaplecze socjalne i serwisowe dla form turystyki wykorzystujących akweny wodne (np. przystanie kajakowe, żeglugowe), brak powiatowej sieci szerokopasmowej, niewystarczająca ilość miejsc parkingowych szczególnie w miejscach wzmożonego ruchu turystycznego, brak równomiernie usytuowanej na terenie całego powiatu bazy gastronomicznej o podwyższonym standardzie. zły stan infrastruktury sieci energetycznej w części obszaru powiatu. 	<ul style="list-style-type: none"> niepełne wykorzystanie Funduszy Strukturalnych przy realizacji inwestycji infrastrukturalnych, znaczący wzrost natężenia ruchu kołowego, zaprzestanie inwestycji związanej z budową S-6, skutki rozwoju infrastruktury związanej z wydobyciem gazu łupkowego, niekontrolowany rozwój infrastruktury związanej z farmami wiatrowymi. Zagrożenie niskiej absorpcji środków z UE na infrastrukturę w nowym okresie Programowania, z uwagi na dominującą rolę aglomeracji trójmiejskiej.

Tabela 88 Analiza SWOT sfery gospodarczej

		SFERA GOSPODARCZA	
		WEWNĘTRZNE	ZEWNĘTRZNE
POZYTYWNE	MOCNE STRONY	<ul style="list-style-type: none"> • aktywność i przedsiębiorczość mieszkańców, • potencjał tradycji i kultury regionalnej dla kreowania produktów turystycznych, • duża liczba podmiotów gospodarczych, • korzystne warunki do inwestowania, • zainteresowanie inwestorów podejmowaniem działalności gospodarczej na terenie powiatu, • specjalna strefa ekonomiczna, • potencjał turystyczny, historyczny i przyrodniczy, • położenie w regionie przygranicznym – możliwości współpracy z partnerami europejskimi. • bliskość morza, • Inkubator przedsiębiorczości obejmujący swoją działalnością powiat słupski, • system podatków lokalnych. 	<ul style="list-style-type: none"> • współpraca państw Regionu Bałtyckiego, • rozwój gospodarki morskiej, • ożywienie gospodarki w skali makro, • rozwój bazy noclegowej oraz gastronomicznej, • dostępność funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, • rozwój przedsiębiorczości opartej na nowoczesnych, nieuciążliwych ekologicznie technologiach, • rosnąca atrakcyjność Regionu Bałtyckiego w zakresie gospodarki i turystyki, • swoboda podejmowania działalności gospodarczej i realizacji inwestycji wynikająca z członkostwa Polski w Unii Europejskiej, • wzrost popytu na usługi turystyczne i wypoczynek, • rozwój usług w MŚP, • wprowadzanie nowych technologii i Know How w sferę produkcyjną i usługową, • brak barier we współpracy zagranicznej, • rosnący popyt turystyczny, • systematyczna poprawa czystości wód Bałtyku i rzek w Polsce, • budowa mariny i portu turystycznego w Ustce.
	SŁABE STRONY	<ul style="list-style-type: none"> • słabo rozwinięte zaplecze socjalne i serwisowe dla form turystyki wykorzystujących akweny wodne, • słabo promowane tereny inwestycyjne, • brak lotniska cywilnego • istnienie zjawiska nielegalnego zatrudnienia, • brak silnego wewnętrznego kapitału inwestycyjnego • Słupsk koncentrujący większość oferty gospodarczej, • niewykorzystane turystycznie obszary powiatu, • niski potencjał kapitału lokalnego, • niski poziom decyzyjności banków lokalnych, • słabość instytucjonalna stowarzyszeń i izb reprezentujących przedsiębiorców określonej branży. 	<ul style="list-style-type: none"> • spadek PKB w Polsce, • wzrost konkurencji ze strony innych powiatów pasa nadmorskiego w obszarze oferty inwestycyjnej i usług turystycznych • kryzys finansów publicznych w Polsce, • pogłębienie problemów gospodarki światowej, • wzrost bezrobocia w skali makro, • spadek konsumpcji, • zmniejszenie zakresu i wielkości pomocy publicznej, • recesja gospodarcza.
NEGATYWNE	ZAGROŻENIA		

Tabela 89 Analiza SWOT sfery przestrzennej

		SFERA PRZESTRZENNA	
		WEWNĘTRZNE	ZEWNĘTRZNE
POZYTYWNE	MOCNE STRONY	<ul style="list-style-type: none"> korzystne położenie geograficzne z bezpośrednim dostępem do morza, z linią brzegową ok. 57 km, korzystny morski mikroklimat, korzystne warunki środowiska naturalnego, atrakcyjność krajobrazowa i przyrodnicza, czyste środowisko, brak uciążliwego przemysłu, sprawny system odbioru i oczyszczania ścieków, wolne tereny pod zabudowę stałą i letniskowa oraz lokalizacja pod duże inwestycje turystyczne, duże zasoby wód powierzchniowych, piaszczyste plaże, wysoki stopień lesistości powiatu, zasoby kulturowe, duża liczba imprez kulturalnych i sportowo – rekreacyjnych organizowanych na poziomie ponadlokalnym, tereny pod obsługę ruchu turystycznego, w tym pola biwakowe, namiotowe, dobry stan kąpielisk, wysoki potencjał rekreacyjny, wysoki potencjał turystyki konferencyjnej, Uzdrowisko Ustka, wiele cennych architektonicznie elementów krajobrazu. 	<ul style="list-style-type: none"> dalsze podnoszenie jakości przestrzeni gospodarczej i turystycznej w powiecie, poprawa stanu technicznego istniejącej infrastruktury, znaczna poprawa nawierzchni dróg, konieczność wdrożenia norm europejskich w zakresie ochrony stanu środowiska przyrodniczego i rozwoju systemów infrastrukturalnych, inwestycje publiczne, realizowane w oparciu o koncepcję współpracy publiczno-prywatnej, intensyfikacja współpracy międzynarodowej, napływ kapitału zewnętrznego, ustawiczne podnoszenie standardu i jakości świadczenia usług turystycznych, wzrost zainteresowania w Polsce i na świecie wypoczynkiem organizowanym w czystym, nieskażonym, środowisku o atrakcyjnych i unikatowych zasobach przyrody.
	NEGATYWNE	SŁABE STRONY	<ul style="list-style-type: none"> niezadowalający standard urządzenia przestrzeni publicznych, tj. ulic, placów, parków, zły stan techniczny zabytkowych obiektów, wysoka sezonowość obszarów ruchu turystycznego, brak oferty turystycznej pozwalającej na przedłużenie sezonu letniego w obszarach turystycznych, brak pełnego wykorzystania obszaru portowego w Ustce, słaba komunikacja pomiędzy obszarami gospodarczymi powiatu, obszary zdegradowane, niezagospodarowane obszary przyrzeczne.

Tabela 90 Analiza SWOT sfery ekologicznej

		SFERA EKOLOGICZNA	
		WEWNĘTRZNE	ZEWNĘTRZNE
		MOCNE STRONY	SZANSE
POZYTYWNE		<ul style="list-style-type: none"> • duża ilość różnych form ochrony przyrody, • występowanie wód powierzchniowych umożliwiających zagospodarowanie szlaków wodnych, kajakowych, • brak przemysłu uciążliwego dla środowiska, • duża lesistość terenu, • dobry stan powietrza atmosferycznego, • Słowiński Park Narodowy I Park Krajobrazowy „Dolina Słupi”, • istniejąca dobrze funkcjonująca praktyka edukacyjna, podkreślająca wartości przyrodnicze w powiecie – skierowana głównie dla uczniów różnych poziomów edukacyjnych, • czynny udział w planowaniu i zarządzaniu środowiskiem naturalnym przez władze powiatowe, • znaczne zasoby naturalne (np. wody powierzchniowe, drewno). 	<ul style="list-style-type: none"> • zainteresowanie inwestorów i ludności terenami o czystym, atrakcyjnym środowisku, • wzrost popytu na usługi turystyczne i rekreacyjne związane z wykorzystaniem bogactwa środowiska naturalnego, • wzrost świadomości ekologicznej, • nie lokalizowanie zabudowy w terasach zalewowych rzek, • likwidacja niewykorzystywanej gospodarczo zabudowy hydrotechnicznej, udrożnienie pozostałych barier w celu przywrócenia funkcjonowania rzek i ich dolin jako korytarzy ekologicznych oraz nie lokalizowanie nowych elektrowni wodnych, • ochrona wód przed kłusownictwem będącym jednym z głównych przyczyn niewielkiej atrakcyjności wędkarskiej, • uporządkowana gospodarka odpadami w skali makro, • poprawa stanu sanitarnego wód rzecznych.
	NEGATYWNE		<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczające wykorzystanie zasobów odnawialnych, • zanieczyszczanie lasów i innych terenów przez ludność, • niewystarczające nakłady na inwestycje w ochronie środowiska naturalnego w obszarach wiejskich, • negatywny wpływ nadmiernego ruchu turystycznego na stan środowiska przyrodniczego, • szybkie tempo degradacji zasobów przyrodniczo – krajobrazowych, • ograniczone formy selektywnej zbiórki odpadów na terenie całego powiatu.
		WEWNĘTRZNE	ZEWNĘTRZNE
		SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA

6 DIAGNOZA STANU POWIATU SŁUPSKIEGO

Diagnoza zawiera informacje o uwarunkowaniach demograficznych, gospodarczych, przestrzennych i ekologicznych, analizy społeczne i ekonomiczne, na podstawie których sformułowano wnioski będące punktem wyjścia do zdefiniowania głównych kierunków strategii stanowiących treść niniejszego dokumentu.

Diagnoza Stanu jest syntezą wyników debat strategicznych, raportu o stanie Powiatu Słupskiego, jak również konsultacji społecznych.

Charakterystykę obszarów cechuje wyszczególnienie ich cech w odniesieniu do Powiatu jako całości, jego zróżnicowań wewnętrznych oraz pozycji w województwie.

Poszczególnym wnioskom przyporządkowano następujące znaczenia:

- **wartość pozytywna dla rozwoju powiatu.**

Czynnik społeczny lub ekonomiczny zidentyfikowany w Bilansie Otwarcia i/lub Analizie SWOT mający dodatni wpływ- sprzyjający tworzeniu nowych wartości dodanych i działający "in plus" dla rozwoju społeczno – gospodarczego powiatu.

- **wartość obecnie o niewielkim znaczeniu dla rozwoju powiatu.**

Czynnik społeczny lub ekonomiczny zidentyfikowany w Bilansie Otwarcia i/lub Analizie SWOT nie mający znaczącego wpływu na rozwój społeczno – gospodarczy powiatu na obecnym etapie poziomu rozwoju tego czynnika, ale w przyszłości w zależności od jego tendencji rozwojowych zależnych bezpośrednio lub pośrednio od polityki społecznej i gospodarczej samorządu mogący stać się wartością pozytywną lub negatywną dla rozwoju powiatu.

- **wartość negatywna dla rozwoju społeczno – gospodarczego powiatu słupskiego.**

Czynnik społeczny lub ekonomiczny zidentyfikowany w Bilansie Otwarcia i/lub Analizie SWOT mający ujemny wpływ- niesprzyjający tworzeniu się nowych wartości dodanych i działający "in minus" dla rozwoju społeczno – gospodarczego powiatu.

Społeczność

- Sytuacja demograficzna powiatu słupskiego charakteryzuje się spadkiem urodzeń oraz wydłużaniem przeciętnego okresu życia. Będzie to w istotny sposób wpływało na sytuację społeczno-ekonomiczną mieszkańców powiatu. W sferze zainteresowania polityki społecznej winny znaleźć się kwestie starzenia się lokalnej społeczności oraz niepełnosprawności.
- Zwiększająca się liczba seniorów w powiecie słupskim. Obliguje to samorząd powiatowy do dostosowania do ich potrzeb infrastruktury społecznej, w szczególności zaprogramowanie działań usprawniających ich codzienne funkcjonowanie oraz zapobieganie izolacji społecznej. Działania powiatu powinny iść w parze z działaniami poszczególnych gmin, w porozumieniu z nimi tworząc w tym zakresie projekty oparte o partnerstwo publiczno –publiczne.
- Szczególnej uwagi wymagają osoby o złożonych, wielorakich potrzebach, uzależniających je od pomocy innych oraz ich rodziny. Niepełnosprawni w powiecie słupskim są często gorzej wykształceni, co zdecydowanie utrudnia ich funkcjonowanie na rynku pracy.
- Ubóstwo, brak zatrudnienia, uzależnienia, zerwanie więzi rodzinnych przyczyniają się najczęściej do występowania różnych form wykluczenia społecznego. Centrum Integracji Społecznej na terenie powiatu słupskiego powinno w części rosnących problemów społecznych poprawić położenie tej grupy społecznej zagrożonej wykluczeniem społecznym.
- Bezrobocie w powiecie słupskim stopniowo rośnie w okresie ostatnich dwóch lat i nadal dotyka znaczną część populacji, przyczyniając się do ubożenia rodzin i w efekcie ich marginalizacji co wskazuje na konieczność powrotu do wielu form pomocy sprzed 6-7 lat organizowanych przez PCPR i PUP.
- Problem uzależnień występujący w korelacji z ubóstwem i bezrobociem stanowi istotny problem lokalnej społeczności. Dotychczasowe działania, które hamowały tendencje wzrostowe problemów uzależnień i minimalizowały ich skutki, wymagają kontynuacji i ukierunkowania na kompleksową i systemową pomoc obejmującą całą rodzinę.
- Zmiany liczby ludności mieszkającej w powiecie spowodowane są ruchem naturalnym i ruchem migracyjnym. W konsekwencji zachodzących procesów demograficznych w powiecie odnotowano zmniejszający się przyrost naturalny.
- W przeważającej większości emigrująca ludność z powiatu słupskiego przeprowadza się do innych miast i poza granicę kraju. Niemniej występuje migracja mieszkańców Słupska na teren gmin sąsiadujących z miastem. Skutkiem tych procesów jest dodatnie saldo migracji.
- Migracja następuje również wewnątrz powiatu z terenu Miasta Ustka do sąsiedniej gminy Ustka, co powoduje systematyczny spadek liczby mieszkańców w mieście Ustaka, a co za tym idzie spadek jego dochodów budżetowych.
- Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym zmniejsza się, natomiast wzrasta udział ludności w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym co powinno się bezpośrednio przełożyć na korektę polityki socjalnej i oświatowej na terenie powiatu.
- Wykształcenie mieszkańców powiatu determinować będzie jego rozwój w kolejnych latach. Placówki oświatowe powiatu odnotowują od kilku lat systematyczny spadek liczby uczniów. Powiat dofinansowuje utrzymanie szkół ponadgimnazjalnych z własnego budżetu bowiem subwencja oświatowa jest za mała na utrzymanie tych szkół. Powiat mimo rosnącego bezrobocia oraz dużego odsetku osób wśród bezrobotnych tylko z wykształceniem gimnazjalnym i niższym (ok. 42%), a także mimo niżu demograficznego, nie posiada strategii dalszego funkcjonowania placówek oświatowych i kierunków kształcenia ponadgimnazjalnego w swoich placówkach na najbliższe lata (brak diagnozy, celów i kierunków działań dla tego resortu).
- W pośredni sposób na funkcjonowanie lokalnej społeczności wpływają również kondycja i działalność organizacji pozarządowych oraz system monitorowania i oceny pojawiających się

problemów społecznych. Wymusza to zwiększenie działań o charakterze partnerstw publiczno – pozarządowych.

- Dominującymi powodami trudnej sytuacji życiowej beneficjentów pomocy społecznej w powiecie słupskim, oprócz oczywistego ubóstwa, są: bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała choroba i bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. W związku z tym nie można zaniechać realizacji projektów edukacyjnych i profilaktycznych realizowanych przy wsparciu środków UE zarówno na poziomie poszczególnych gmin, jak i powiatu.
- Należy zwrócić uwagę na tzw. zjawisko zamkniętego kręgu ubóstwa w powiecie słupskim. Dotyczy ono wielu ubogich rodzin, a przejawia się m.in. w tym, że dzieci z tych rodzin zazwyczaj kończą swoją edukację po szkole gimnazjalnej lub zawodowej. Sytuacja ta wymaga większego dostosowania kształcenia ustawicznego na terenie powiatu do potrzeb rynku pracy.
- Na terenie powiatu utrwała się w wielu środowiskach symptom wyuczzonej bezradności, co oznacza, że pokoleniowo całe rodziny stają się stałymi podopiecznymi Ośrodków Pomocy Społecznej. W szczególności dotyczy to terenów popegeerowskich.
- Brak sprecyzowanych interesów poszczególnych gmin powiatu słupskiego, a w szczególności gminy Słupsk i gminy Kobylnica odnoszących się do relacji z miastem Słupsk powoduje wiele zagrożeń w zakresie ograniczenia komfortu i jakości życia na terenie tych gmin (komunikacja, usługi medyczne, przedszkola, żłobki, infrastruktura sportowa i rekreacyjna, swoboda dostępu do placówek oświatowych). Podobne problemy obserwuje się w relacjach gmina miasto Ustka z gminą Ustka.
- Bliskość Słupska i przenikające do gmin zagrożenia bezpieczeństwa publicznego charakterystyczne dla stolicy podregionu słupskiego wymagają skutecznie funkcjonujących służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo mieszkańców gmin stąd koniecznym jest poprawa funkcjonowania i skuteczności działań Straży Gminnych i ich współpraca ze Strażą Miejską w Słupsku.

Infrastruktura

- Słupsk stanowi centrum kulturalne i gospodarcze dla całego powiatu wsparte potencjałem gospodarczym Ustki w sezonie letnim i strefami gospodarczymi gmin bezpośrednio okalających miasto.
- Istniejąca sieć kolejowa i układ drogowy stwarza możliwość bezpośredniego dojazdu do wielu miejscowości i może być elementem sprzyjającym rozwojowi społeczno – gospodarczemu i równej dostępności mieszkańców powiatu do oferty kulturalnej, rekreacyjnej i miejsc pracy, ale wymaga to zgody samorządów na wspólne inwestycje w infrastrukturę komunikacyjną.
- Stopień wyposażenia gmin powiatu słupskiego w infrastrukturę techniczną w tym infrastrukturę ochrony środowiska jest sprzyjający dla rozwoju inwestycji o charakterze ponadlokalnym i sprzyjającym nowemu osadnictwu wypełniającemu przestrzenie międzygminne.
- Dobrze rozwinięta sieć dróg na terenie powiatu winna być przedmiotem dalszych inwestycji poprawiających ich jakość i dostępność dla komunikacji zbiorowej i indywidualnej. Fakt, że właścicielami dróg na terenie powiatu są samorządy różnych szczebli, wymaga tworzenia projektów inwestycyjnych opartych o partnerstwa publiczno – publiczne pomiędzy gminami, powiatem i samorządem wojewódzkim, zwłaszcza aktywizując inwestycje drogowe na linii północ południe będącej naturalnym kierunkiem przemieszczania się mieszkańców powiatu.
- Infrastruktura powiatu to także dostępność wszystkich jego beneficjentów do wysokich technologii. Stąd istnieje konieczność rozbudowy dostępności do Internetu szerokopasmowego i podniesienia sprawności funkcjonowania administracji publicznej poprzez wprowadzenie pełnej i niczym nieograniczonej usługi e- urząd.

- Wyjątkowym obszarem powiatu jest infrastruktura turystyczna. Wymaga ona nie tylko działań na rzecz rozbudowy o nowe szlaki turystyki rowerowej, pieszej, kajakowej i narciarstwa biegowego, ale także stworzenia kompatybilności tej infrastruktury z ofertą turystyczną całego przemysłu turystycznego opartego o nadzwyczaj atrakcyjne zasoby, walory przyrodnicze i nadmorskie położenie powiatu.

Gospodarka

- Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Słupskiego nie może być tworzona w oderwaniu od kontekstu regionalnego jeżeli rozwój ten ma przebiegać w sposób harmonijny i zrównoważony.
- Turystyka pobytowa, weekendowa i jednodniowa oparta o najbliższego klienta oraz klientów polskich i zagranicznych realizujących programy turystyczne oparte o krajowe i międzynarodowe szlaki turystyczne winna stać się główną ofertą powiatu w tym sektorze gospodarki i skłonić samorządy lokalne do działań włączających potrzeby lokalnych społeczności w system ofert turystycznych powiatu.
- Na poziom atrakcyjności turystycznej powiatu wpływa przede wszystkim bliskość morza dostępnego komunikacyjnie praktycznie z najdalszego zakątka powiatu oraz atrakcyjność przyrodnicza Parku krajobrazowego „Dolina Słupi” i Słowińskiego Parku Narodowego.
- Inwestycje w infrastrukturę turystyczną winny zostać skoncentrowane w najbliższych latach na rozbudowie sieci połączeń pomiędzy najbardziej atrakcyjnymi obszarami turystycznymi powiatu oraz na rozbudowie infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej i uzdrowiskowej. Brak lotniska cywilnego na terenie powiatu zmniejsza dostępność oferty gospodarczej w tym turystycznej powiatu. Stąd nienależałoby odstępować od działań na rzecz reaktywowania portu lotniczego w Redzikowie pomimo niesprzyjających warunków zewnętrznych wynikających z obecnej polityki rządu związanej z obronnością kraju.
- Gospodarka powiatu mimo posiadanych walorów sprzyjającym rozwojowi turystyki jest w zbyt małym stopniu oparta o całoroczne usługi turystyczne.
- Powiat nie wykorzystuje naturalnego potencjału rozwoju jakim jest obecnie zdegradowany port morski w Uście.
- Wysoka atrakcyjność turystyczna powiatu i bliskość Słupska winna być powodem tworzenia gotowych projektów partnerstwa publiczno – publicznego i publiczno – prywatnego we współpracy z samorządem miasta Słupska z korzyścią dla pozostałych obydwu obszarów samorządowych.
- Brak jest w powiecie dobrze zorganizowanych sieci ścieżek rowerowych łączących obszary rekreacji i wypoczynku miasta Słupska i terenów turystycznych powiatu słupskiego.
- Brak produktu markowego (poza Krainą w Kratę) związanego z powiatem słupskim winien doprowadzić do opracowania Strategii Turystyki i Promocji Powiatu Słupskiego opartej na cyklu już istniejących imprez turystycznych i kulturalnych.
- Internet jest nie tylko źródłem informacji, ale zaczyna odgrywać także coraz większą rolę przy podejmowaniu decyzji inwestycyjnych, zakupie usług, w tym akomodacyjnych, dlatego warto nadal pracować nad wizerunkiem oferty gospodarczej powiatu w Internecie.
- Dominującą formą prowadzenia działalności gospodarczej w powiecie jest nadal działalność osób fizycznych stąd należy nieustannie wspierać instytucje i organizacje pozarządowe wspierające te podmioty w ich działalności gospodarczej (Inkubatory, Lokalne Grupy Działania działające w obszarach wiejskich jak i w zdegradowanych sektorach gospodarki w tym szczególnie w sektorze rybackim).

- Istotne znaczenie dla prowadzenia działalności gospodarczej na terenie powiatu mają działania Pomorskiej Agencji Rozwoju Regionalnego jako instytucji zawiadującej Słupską Specjalną Strefą Ekonomiczną i tworzącej projekty wspierające mikro i małe przedsiębiorstwa.
- Należy odnotować, że w roku 2010 i 2011 nastąpił znaczący wzrost bezrobocia w powiecie słupskim. Wzrosła względna, jak i bezwzględna liczba bezrobotnych w grupach wiekowych: 55 – 59 lat i 60 – 64 lata. Zwiększyła się liczba osób bezrobotnych pozostających bez zatrudnienia w wieku od 18 do 24 lat. Te statystyki wymuszają konieczność wdrażania projektów skierowanych do osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Niepokojący jest odsetek bezrobotnych (ok. 42%) z wykształceniem tylko gimnazjalnym i poniżej gimnazjalnego.
- Należy rozwiązać problem bezrobocia strukturalnego na terenie powiatu, szczególnie chodzi tu o bezrobocie powstałe w wyniku likwidacji przemysłu stoczniowego oraz redukcji floty połowowej stacjonującej w Ustce i w Rowach.

PRZESTRZEŃ

- Obszary popegeerowskie w celu zapewnienia ich mieszkańcom odpowiednich warunków życia, winny być objęte niezbędnymi inwestycjami polegającymi w głównej mierze na budowie infrastruktury technicznej, społecznej – w tym zorganizowania miejsc dla spotkań ułatwiających integrację mieszkańców oraz podjęcie działań o charakterze gospodarczym z wykorzystaniem powołanych do życia Lokalnych Grup Działania.
- Należy rozwiązać problem zdegradowanych obszarów przemysłowych, które powinny być objęte kompleksowymi planami rewitalizacji tj. np. obszar postoczniowy w Ustce.
- Lokalizacja miejsc pracy poza terenami wiejskimi położonymi w mało atrakcyjnych gospodarczo obszarach powiatu wymaga działań organizacyjnych i inwestycyjnych w zakresie organizacji sprawnie funkcjonującej komunikacji wewnętrznej z ośrodkami skupiającymi większość ofert pracy w powiecie.
- Obszary powiatu skomunikowane przez PKP, PKS, komunikacje miejską i prywatne firmy przewozowe skupiają liczne problemy wynikające z braku koordynacji oferowanych przewozów, niekorzystnego przebiegu linii komunikacyjnych i braku woli do stworzenia jednego biletu komunikacji powiatowej. Komunikacja PKS jest niedostosowana do potrzeb dojazdu młodzieży do powiatowych szkół ponadgimnazjalnych.
- Obszary turystyczne oparte o walory Słowińskiego Parku Narodowego i Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi” wymagają modernizacji i rewitalizacji istniejącej zabudowy, uporządkowania podziałów geodezyjnych, urządzenia dróg dojazdowych, przestrzeni publicznych, uzupełnienia sieci uzbrojenia technicznego, wprowadzenia rozwiązań chroniących środowisko, w tym: właściwego składowania odpadów, gromadzenia wód deszczowych i podczyszczania ścieków, zachowania maksymalnej powierzchni biologicznie czynnej, stosowania paliw ekologicznych do celów wytwarzania energii cieplnej, ograniczenia emisji gazów, pyłów i hałasu do środowiska z zachowaniem dopuszczalnych norm itp.
- Konieczne są działania minimalizujące skutki wprowadzenia nowych urządzeń przestrzennych do pierwotnego krajobrazu obszaru przemysłowego poprzez wprowadzenie zieleni izolacyjnej i nasadzeń zieleni poprawiającej cechy estetyczne krajobrazu.
- Z uwarunkowań zewnętrznych wynika jednoznacznie, że jeżeli rolę obszarów gospodarczych ma być ich zrównoważony i szybszy rozwój gospodarczy oparty m.in. na wspólnych inwestycjach infrastrukturalnych to powiat winien być znaczącym dla tego obszaru donatorem swojego potencjału gospodarczego opartego na dobrze funkcjonującej Słupskiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej, a jednocześnie winien być beneficjentem rozwoju infrastruktury komunikacyjnej i transportowej tego obszaru oraz potencjału naukowego stolicy regionu zwłaszcza w kontekście tworzenia Regionalnego Parku Technologicznego w Słupsku.

- Powiat słupski jest nierozłącznie związany z obszarem nadmorskim silnie oddziaływującym na sferę gospodarczą, rekreacyjną i wypoczynkową mieszkańców powiatu, stąd koniecznym jest wypracowanie wspólnej polityki morskiej na szczeblu powiatu przy udziale wszystkich gmin powiatu słupskiego i z udziałem miasta Słupska.

Ekologia

- Jednym z istotnych problemów ekologicznych powiatu jest ciągle utrzymujące się zagrożenie dla czystości powietrza powstające głównie poprzez spalanie odpadów, tworzywa sztucznych w indywidualnych gospodarstwach rolnych oraz obiektach mieszkalnych głównie na terenach wiejskich.
- W ostatnich latach na terenie powiatu słupskiego powstało również wiele dzikich gruzowisk i nielegalnych składowisk odpadów remontowych i budowlanych. Nielegalne składowiska odpadów znajdują się nie tylko na terenach gminnych, ale także na terenach prywatnych. Jednym z rozwiązań tego problemu jest skuteczna egzekucja tzw. ustawy śmieciowej i stworzenie jednolitego systemu segregacji odpadów na terenie całego powiatu.
- Źródłami zanieczyszczeń wód w na terenie powiatu słupskiego są:
 - niekontrolowane zrzuty ścieków komunalnych i przemysłowych z budynków i zakładów nie objętych siecią kanalizacyjną,
 - nielegalne zrzuty ścieków gospodarstw domowych na terenach wiejskich pozbawionych dostępu do kanalizacji i lokalnych i przydomowych oczyszczalni ścieków.
- Wartością negatywną jest brak sprawnie funkcjonujących systemów dystrybucji energii cieplnej w części gmin powiatu słupskiego co jest przyczyną występującego na terenie niektórych obszarów zjawiska tzw. niskiej emisji.
- Głównymi czynnikami wpływającymi na poziom emisji hałasu komunikacyjnego w powiecie są:
 - natężenie ruchu i udział pojazdów transportu ciężkiego (samochody ciężarowe, „tiry”, autobusy) w strumieniu wszystkich pojazdów,
 - rodzaj nawierzchni dróg i ich zły stan,
 - organizacja ruchu drogowego (głównie w pasie przybrzeżnym i obszarach turystycznych).
- Gospodarka wodno – ściekowa w powiecie słupskim jest na dobrym poziomie, choć wymaga dalszych inwestycji związanych z jej rozbudową i rozdziałem sieci kanalizacyjnej ogólnospławnej na kanalizacyjną i deszczową w zwłaszcza w obszarach miejskich.
- Wysoka atrakcyjność turystyczna powiatu słupskiego i bliskość Słupska winna być powodem stworzenia gotowych projektów partnerstwa publiczno – publicznego i publiczno – prywatnego we współpracy z samorządem miasta Słupska z korzyścią dla obydwu stron np. budowa ścieżki rowerowej Słupsk - Ustka, szlaków narciarstwa biegowego, Nordic Walking, itp. co w znacznym stopniu pozwoli na zachowanie walorów przyrodniczych, które są ogromną wartością powiatu słupskiego, jak miasta Słupska.
- Brak pełnej świadomości znaczenia unikalności przyrodniczej obszarów prawnie chronionych dla rozwoju agroturystyki, turystyki kwalifikowanej i rekreacyjnej na terenie powiatu słupskiego ciągle powoduje tworzenie planów inwestycyjnych sprzecznych z zasadami zrównoważonego rozwoju.
- „Dolina Słupi” winna łączyć powiat słupski z miastem Słupsk a nie dzielić te dwa obszary stąd winien powstać wspólny program zagospodarowania „Doliny Słupi” dla cerów turystycznych i rekreacyjnych.

7 ZAŁOŻENIA DO STRATEGII ROZWOJU SPOŁECZNO – GOSPODARCZEGO DLA POWIATU SŁUPSKIEGO DO ROKU 2022

Przy tworzeniu *Strategii Rozwoju Gospodarczego Powiatu Słupskiego na lata 2012 -2022* przyjęto następujące założenia:

- Powiat słupski posiada predyspozycje i możliwości do rozwoju wszystkich form przedsiębiorczości, kultury, sportu, rekreacji, turystyki i wypoczynku, mieszkalnictwa, usług socjalnych i zdrowotnych.
- Podniesienie konkurencyjności powiatu słupskiego, jako obszaru o wysokim poziomie rozwoju – społeczno – gospodarczego, jest możliwe poprzez wzmocnienie istniejącej oferty gospodarczej powiatu w obszarach aktywności gospodarczej poszczególnych gmin oraz uzupełnienie jej o nowe formy aktywności w obszarze społecznym.
- Prowadzenie monitoringu rodzących się zjawisk społecznych i istniejących problemów społecznych stworzy warunki dla prawidłowego podejmowania decyzji strategicznych dla rozwoju powiatu i zaspokojenia potrzeb jego mieszkańców.
- Należy zadbać, aby rozwój społeczno – gospodarczy powiatu słupskiego nie przebiegał z naruszeniem interesów jego mieszkańców ani kosztem utraty komfortu życia osób, dla których powiat słupski stał się miejscem stałego pobytu, życia rodzinnego, miejscem pracy i wypoczynku.
- Należy doprowadzić do zrównoważonego rozwoju wszystkich obszarów powiatu w oparciu o rozwój i powszechną dostępność jego mieszkańców do infrastruktury technicznej, oświatowej, kulturalnej, sportowej, rekreacyjnej i wypoczynkowej oraz zasobów społecznych.
- Rozwój społeczno – gospodarczy powiatu słupskiego uzależniony jest także od uwarunkowań subregionalnych określonych min. Strategią Rozwoju Miasta Słupska.

8 PERSPEKTYWY I KIERUNKI ROZWOJU SPOŁECZNO – GOSPODARCZEGO

8.1 WIZJA I MISJA POWIATU SŁUPSKIEGO

Wizja

Wizja jest nieokreślonym w czasie i przestrzeni (choć odnosi się w tym przypadku do obszaru powiatu słupskiego) spojrzeniem w przyszłość, jaką lokalna społeczność widzi dla siebie i określeniem miejsca, w którym chce żyć, pracować i wypoczywać i z którym wiąże swoje nadzieje na realizację swoich życiowych planów i marzeń. Wizja jest „miejscem”, do którego zmierzamy.

WIZJA

Powiat Słupski – centrum życia kulturalnego, społecznego i gospodarczego Pomorza, przyjazny mieszkańcom i inwestorom, sprzyjający aktywizacji zawodowej mieszkańców oraz rozwojowi małej i średniej przedsiębiorczości, kultury i usług rekreacyjno-turystycznych.

To powiat z rozwijającą się infrastrukturą techniczną i społeczną, bezpieczny i ekologiczny obszar rozwoju gospodarczego, na terenie którego stosowane są zasady zrównoważonego rozwoju we wszystkich aspektach życia.

Misja

Misja jest wyrażeniem, które określa główny cel powiatu, jej „sens życia”. Jest wyrazem dążeń i oczekiwań w stosunku do powiatu, dla którego została sformułowana.

Wypracowana misja rozwoju powiatu poprzez wizję, pokazuje pozytywny obraz powiatu słupskiego w perspektywie do roku 2022. Przeprowadzone analizy i wyartykułowane potrzeby podczas debat strategicznych, pozwalają na określenie głównych celów strategii. Cele te będą wyznacznikiem kierunku wszystkich działań objętych strategią.

Misja dla powiatu słupskiego jest opisem wizji powiatu oraz głównego pola działań w najbliższych latach. Koncentruje się ona na istocie rzeczy, dostosowuje kierunki działań do długoterminowych celów, równocześnie pełni funkcje motywacyjne i promocyjne.

Misja wyraźnie określa charakter powiatu i wskazuje jej atuty. Z misji bezpośrednio wynikają obszary, które powinny być rozwijane. Obszary rozwojowe powiatu słupskiego wzajemnie się uzupełniają.

W dalszej części Strategii przedstawiono obszary, cele i kierunki działania dla każdego z obszarów życia społeczno – gospodarczego (społeczność, infrastruktura, gospodarka, przestrzeń, ekologia). Dla każdego obszaru priorytetowego wskazano powiązania z priorytetami zapisanymi w *Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020*. Podobnie uczyniono z każdym z celów szczegółowych tej strategii wskazując na jego powiązania z wybranym celem szczegółowym strategii wojewódzkiej.

MISJA

Wszechstronny i zrównoważony rozwój powiatu słupskiego we wszystkich dziedzinach życia gospodarczego, kulturalnego i społecznego, podnoszący konkurencyjność powiatu w województwie pomorskim, zapewniający atrakcyjne warunki życia i wypoczynku mieszkańcom i turystom, otwarty na współpracę z samorządami, rozwijający współpracę zagraniczną.

Powiat słupski to obszar zrównoważonego rozwoju społeczno – gospodarczego, oparty na potencjale gospodarczym, sprzyjający aktywizacji zawodowej mieszkańców oraz rozwojowi małej i średniej przedsiębiorczości i usług turystycznych.

Powiat Słupski to obszar zamieszkiwany przez wykształcone społeczeństwo.

Powiat słupski to obszar zrównoważonego rozwoju między interesami stałych mieszkańców, a oczekiwaniami turystów.

To region turystyczny z nieocenionymi zasobami przyrody chronionej o różnorodnym charakterze, zharmonizowany z nadmorskim charakterem powiatu poprzez dostosowaną infrastrukturę turystyczną i powiększające się zrewitalizowane obszary powiatu słupskiego.

9 STRATEGICZNY PROGRAM ROZWOJU SPOŁECZNO – GOSPODARCZEGO POWIATU SŁUPSKIEGO - PRIORYTETY, CELE SZCZEGÓŁOWE, KIERUNKI DZIAŁANIA

Tabela 91 SPOŁECZNOŚĆ – cele i kierunki działania

1.SPOŁECZNOŚĆ Powiązanie ze <i>Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020</i> , Cel strategiczny 2. AKTYWNI MIESZKAŃCY	
CELE SZCZEGÓŁOWE	Kierunki działania / opis
<p>1.1. Podjąć działania na rzecz stworzenia sprawnego systemu zapobiegania kryzysom rodziny oraz kompleksowego wsparcia osób starszych, samotnych i niepełnosprawnych objętych szeroko rozumianą pomocą społeczną.</p> <p><i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020: CEL OPERACYJNY 2.4. Lepszy dostęp do usług zdrowotnych.</i></p>	<p>1.1.1 Rozwój różnych form opieki i interwencji w środowisku lokalnym i ponadlokalnym wraz z przebudową i modernizacją infrastruktury pomocy społecznej.</p> <p><i>Opis kierunku:</i> Różne formy opieki nad rodzinami wymagają tworzenia struktur organizacyjnych, które mają za zadanie wspieranie tych rodzin i ich członków w sytuacjach kryzysowych. Dobre struktury takich instytucji jak Domy Pomocy Społecznej, Rodzinne Domy Dziecka, Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy i poradnie specjalistyczne dają gwarancję wypełnienia tej formy pomocy. Różne formy opieki, a przede wszystkim działania interwencyjne, wymagają dobrze rozwiniętej infrastruktury pomocy społecznej, których realizacja często leży po stronie gminy (mieszkania chronione, grupy wsparcia, izby wytrzeźwień, zakłady aktywności zawodowej), ale uzupełniają one założenia ogólnej polityki rozwiązywania problemów społecznych na szczeblu powiatu. Natomiast brak na terenie powiatu takich placówek jak Dom Interwencji Kryzysowej czy Centrum Integracji Społecznej przeznaczonych dla wysokiej populacji osób kwalifikujących się do takiej pomocy na terenie powiatu słupskiego winno być przedmiotem inwestycji samego powiatu, jak i podstawą dla realizacji tego typu przedsięwzięć w ramach partnerstwa między gminami i powiatem.</p> <p>1.1.2. Monitoring zagrożeń i analiza przypadków patologii w rodzinach na szczeblu M/G OPS przy wsparciu PCPR dla tworzenia wspólnych projektów profilaktycznych z udziałem organizacji pozarządowych.</p> <p><i>Opis kierunku:</i> Ze względu na małą ilość personelu zawodowego na szczeblu PCPR i Ośrodków Pomocy Społecznej koniecznym jest organizowanie audytu (diagnozy stanu) zagrożeń w cyklach co najmniej rocznych i analiza przypadków patologii w rodzinach. Dopiero po tych audytach winno następować opracowanie projektów wspierających te rodziny i likwidujących zagrożenia w oparciu o środki EFS i PO KL z udziałem organizacji pozarządowych oraz w ramach małych projektów LGD finansowanych przez PROW, które w tym przypadku są jedynymi instytucjami mogącymi skutecznie te projekty wdrożyć.</p>
<p>1.2. Stworzyć warunki na rzecz przeciwdziałania wykluczeniom społecznym, aktywizacji zawodowej mieszkańców powiatu i pozyskania pracy przez osoby niepełnosprawne.</p>	<p>1.2.1 Tworzenie Centrów Poradnictwa Specjalistycznego.</p> <p><i>Opis kierunku:</i> Tworzenie grup wsparcia dla osób objętych problemami społecznymi i zagrożonych wykluczeniem społecznym winno być spięte dobrze zorganizowaną strukturą na poziomie gmin, a powiat może być jednostką wspierającą i tworzącą koordynat działań podejmowanych na szczeblu poszczególnych gmin.</p>

Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020: CEL OPERACYJNY 2.1. Wysoki poziom zatrudnienia, CEL OPERACYJNY 2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego.

1.3. Stworzyć warunki dla rozwoju usług opieki zdrowotnej i medycznej.

Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020: CEL OPERACYJNY 2.4. Lepszy dostęp do usług zdrowotnych.

1.4. Podjąć działania w kierunku zmiany świadomości społecznej w zmieniającej się rzeczywistości społeczno-gospodarczej.

Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020: CEL OPERACYJNY 2.3. Efektywny system edukacji.

1.2.2. Wykorzystywać w pełni istniejące programy UE na rzecz aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych.

Opis kierunku: To główne zadanie PUP, ale również organizacji pozarządowych skupiających lub wspomagających określone grupy niepełnosprawnych. EFS z obecnym potencjałem środków przeznaczonych na dotacje jest otwarty na dobre projekty aktywizujące zawodowo m.in. osoby niepełnosprawne, w tym PO KL.

1.2.3. Poprawa dostępności osób niepełnosprawnych do zasobów rynku pracy, sportu, kultury, rekreacji i wypoczynku poprzez systematyczne znoszenia barier architektonicznych.

Opis kierunku: Działanie to winno być poprzedzone dokładną inwentaryzacją barier i oceną kolejności ich likwidacji na poziomie każdej gminy szczególnie pod kątem dostępności do obiektów publicznych.

1.3.1. Działać na rzecz tworzenia warunków do rozwoju Niepublicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej.

Opis kierunku: Idea tego kierunku jest tworzenie projektów partnerstwa publiczno – prywatnego, planów miejscowych, prawa lokalnego i przenoszenie tzw. dobrych praktyk oraz franczyzy usług medycznych na terenie powiatu dla rozwoju niepublicznych placówek ZOZ w tym w zakresie rehabilitacji, odnowy biologicznej i świadczeń mieszczących się w szerokim obszarze usług uzdrowiskowych opartych o zasoby naturalne i tradycje Ustki.

1.3.2. Tworzenie warunków dla rozwoju systemowych rozwiązań w zakresie usług medycznych dla osób starszych i wykluczonych społecznie.

Opis kierunku: Głównym przesłaniem tego kierunku jest rozwijanie usług medycznych i opiekuńczych obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz zapewnienie kontaktów z otoczeniem, rozwijanie różnych rodzajów specjalistycznych usług opiekuńczych dostosowanych do potrzeb osób wymagających takiego wsparcia, adekwatnych do rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności. Idea tego kierunku jest również współpraca powiatu z organizacjami pozarządowymi w proponowaniu mieszkańcom powiatu słupskiego powyżej 65 roku życia bezpłatnych szczepień np. przeciwko grypie, które wykonywane byłyby przez zakłady opieki zdrowotnej wybrane w drodze konkursu ofert. Uwzględniając potrzeby osób niewidomych, niedowidzących oraz chorych na cukrzycę organizowane byłyby w ramach tego celu dofinansowania programów, których byłaby aktywizacja społeczna oraz propagowanie zdrowego stylu życia, oraz wykonywane byłyby przesiewowe badania profilaktyczne.

1.4.1. Różnicowanie oferty edukacyjnej szkolnictwa zawodowego w zależności od potrzeb rynku pracy. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.

Opis kierunku: Przeprowadzenie badań na temat rzeczywistych potrzeb rynku pracy i jego perspektyw z jednoczesnym projektowaniem systemu wspierania dzieci i młodzieży w równym dostępie do oferty edukacyjnej.

<p>1.5. Podjąć działania na rzecz rozwoju i dywersyfikacji form przekwalifikowania zawodowego i uwzględnić w procesie kształcenia potrzeby lokalnego rynku pracy.</p> <p><i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020: CEL OPERACYJNY 2.1. Wysoki poziom zatrudnienia.</i></p>	<p>1.4.2. Edukacja społeczności lokalnej w zakresie istniejących zagrożeń i sposobów zapobiegania ich powstawaniu i likwidacji na różnym poziomie ich funkcjonowania.</p> <p><i>Opis kierunku:</i> To główne zadanie spoczywające na PCPR i Ośrodkach Pomocy Społecznej, które w porozumieniu z organizacjami pozarządowymi powinny tworzyć i patronować projektom edukacyjnym w środowiskach gorzej przygotowanych do zmian, jakie zachodzą bez ich udziału w życiu społeczno-gospodarczym. Kierunek działania wymaga konsultacji wszystkich stron działania z udziałem gospodarzy gmin wchodzących w skład powiatu słupskiego we współpracy z organizacjami pozarządowymi. Dotyczy to głównie zagrożeń wynikających z uzależnień związanych z nadużywaniem łatwo dostępnych używek jak i wykorzystywaniem przez pracodawców wysokiego wskaźnika bezrobocia do tworzenia niezgodnych z prawem relacji pracodawca – pracownik, a także nowych zjawisk społeczno – gospodarczych będących skutkiem migracji zarobkowej.</p> <p>1.4.3. Rozwijanie oferty edukacyjnej dla dorosłych na bazie już istniejących obiektów oświatowych.</p> <p><i>Opis kierunku:</i> Europejski Fundusz Społeczny daje możliwość rozwoju oferty edukacyjnej dla dorosłych, dlatego należy w dalszym ciągu konsekwentnie wykorzystać istniejące obiekty oświatowe, jak i kadre pedagogiczną dla realizacji projektów kształcących osoby dorosłe w nowych zawodach i umiejętnościach tworząc możliwości pracy dodatkowej dla dużego potencjału dobrze wykształconej kadry pedagogicznej powiatu jednocześnie kształcąc kadry dla rozwijającej się branży turystycznej i usług około turystycznych.</p> <p>1.4.4. Podejmowanie działań na rzecz podwyższania jakości i rozwoju różnych form opieki i pomocy dziecku i rodzinie.</p> <p><i>Opis kierunku:</i> Ideą tego kierunku jest rozwijanie działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku w zakresie wzmacniania i rozwijania takich działań, jak profilaktyka zachowań wychowawczych i terapia zaburzeń emocjonalnych, usamodzielnienie wychowanków – przeciwdziałanie bezdomności i bezrobociu, tworzenie mieszkań dla grup usamodzielniających się, tworzenie mieszkań chronionych dla wychowanków placówek z powiatu słupskiego, którzy po usamodzielnieniu oczekują na mieszkanie oraz propagowanie rodzicielstwa zastępczego – celem zwiększenia możliwości umieszczania dzieci w rodzinach zastępczych.</p> <p>1.5.1. Promocja samozatrudnienia, w tym edukacja pracodawców i przyszłych pracowników o możliwościach zatrudnieniowych opartych na pracy przez Internet.</p> <p><i>Opis kierunku:</i> Winno się na terenie powiatu promować i rozwijać formy zatrudnienia przez Internet, zwłaszcza dla grupy osób niepełnosprawnych, samotnie wychowujących dzieci. Niezbędne jest tworzenie projektów na szczeblu PUP przy współpracy z PCPR (dotyczy osób niepełnosprawnych) i organizacji pozarządowych o charakterze edukacyjnym zarówno dla pracodawców, jak i bezpośrednich beneficjentów tej formy zatrudnienia.</p> <p>1.5.2. Rozbudowa oferty edukacyjnej o nowe kierunki szkolnictwa zawodowego połączonej z doradztwem zawodowym.</p> <p><i>Opis kierunku:</i> Ideą tego kierunku jest tworzenie nowych inicjatyw (projektów) przygotowywanych przez dyrektorów szkół w porozumieniu z PUP i samorządami lokalnymi określającymi kierunki rozwoju gospodarczego min. uwzględniające nowe kierunki rozwoju powiatu, ale również rozwijanie systemu doradztwa</p>
--	---

1.6. Stworzenie warunków do powszechnego i taniego dostępu do oświaty na szczeblu ponadgimnazjalnym zgodnie z zainteresowaniami i zdolnościami młodzieży

Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020: CEL OPERACYJNY 2.1. Wysoki poziom zatrudnienia.

1.7 Wspieranie aktywności zawodowej osób bezrobotnych i poszukujących pracy na rynku pracy

Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020: CEL OPERACYJNY 2.1 Wysoki poziom zatrudnienia.

zawodowego oraz dostosowanie pracy szkół ponadgimnazjalnych do warunków niżu demograficznego.

1.5.3. Diagnozowanie potrzeb lokalnego rynku pracy.

Opis kierunku: Głównym zamierzeniem tego kierunku jest rzeczywista, rzetelna diagnoza potrzeb lokalnego rynku pracy przeprowadzona przez profesjonalnego audytora zewnętrznego, przy udziale wszystkich lokalnych samorządów, być może z udziałem lokalnych i regionalnych środowisk akademickich.

1.6.1. Dostosowywanie form i kierunków kształcenia placówek oświatowych powiatu słupskiego odpowiadających zmieniającemu się zapotrzebowaniu na usługi w zakresie edukacji ponadgimnazjalnej.

Opis kierunku: System oświaty i proponowane formy kształcenia winny być dostosowywane w powiatowych placówkach ponadgimnazjalnych do aktualnych potrzeb rynku pracy, wskaźników demograficznych i pojawiających się trendów na poszczególne kierunki nauki u samych beneficjentów oferty edukacyjnej. Formy prawne podmiotów kształcenia winny otworzyć się także na wszelkie rozwiązania społecznych, publiczno-społecznych, publiczno-prywatnych i innych placówek kształcenia ponadgimnazjalnego. Sprzyjać to będzie misji powiatu przewidującej zamieszkiwanie powiatu przez wykształcone społeczeństwo. Stąd konieczność stosowania nowych form nauczania i stworzenie warunków do dostępu do nowych technologii w procesie kształcenia.

1.6.2. Ciągły rozwój kadry pedagogicznej w prowadzeniu innowacyjnych metod kształcenia, w tym programów autorskich.

Opis kierunku: Ideą tego kierunku jest tworzenie warunków dla ustawicznego kształcenia kadry nauczycielskiej, która w świecie zmian i transformacji winna w pełni dysponować wiedzą dającą podstawę do tworzenia nowoczesnych programów autorskich i kształcenia na najwyższym poziomie.

1.7.1 Wzrost poziomu zatrudnienia i kompetencji zawodowych osób bezrobotnych.

Opis kierunku: Głównym celem kierunku jest podjęcie działań zmierzających do zwiększenia aktywności mieszkańców powiatu poprzez zastosowanie dostępnych form aktywizacji zawodowej zgodnych z ustawowo określonymi formami wsparcia oraz tworzenie warunków pozwalających na skuteczną walkę z bezrobociem. Realizacja kierunku przyczyni się do zwiększenia poziomu zatrudnienia mieszkańców powiatu, w tym w szczególności: kobiet, osób młodych i starszych, niepełnosprawnych, a także zamieszkujących obszary o niskim poziomie rozwoju gospodarczego oraz do przeciwdziałania zjawisku wykluczenia społecznego. Działania te mają przyczynić się do zmniejszenia bezrobocia na terenie powiatu i zwiększenia mobilności zawodowej i terytorialnej mieszkańców powiatu.

1.7.2 Doskonalenie skuteczności działań podejmowanych przez Publiczne Służby Zatrudnienia.

Opis kierunku: Ideą tego kierunku jest wzrost poziomu świadczonych usług i zwiększenie skuteczności działań podejmowanych przez Publiczne Służby Zatrudnienia poprzez stworzenie warunków dla kształcenia i rozwoju kadr, które umożliwią dysponowanie wiedzą i umiejętnościami, przekładającymi się na wysoką jakość obsługi i skuteczną aktywizację osób bezrobotnych.

1.7.3 Wspieranie samozatrudnienia i przedsiębiorczości w powiecie.

Opis kierunku: *Celem kierunku jest podjęcie działań, które wpłyną na zwiększenie ilości miejsc pracy oraz będą wspierały rozwój istniejących podmiotów gospodarczych na terenie powiatu. Działania podejmowane w ramach kierunku będą miały na celu promocję samozatrudnienia wśród osób bezrobotnych i wspieranie ich w procesie zakładania własnej działalności gospodarczej, wspieranie przedsiębiorców w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy oraz prowadzenie działań informacyjnych i promocyjnych wśród osób bezrobotnych i przedsiębiorców w zakresie możliwości korzystania z programów rynku pracy i funduszy unijnych.*

1.7.4 Opracowywanie analiz i badań lokalnego rynku pracy.

Opis kierunku: *Głównym celem kierunku jest prowadzenie cyklicznych badań i analiz lokalnego rynku pracy; badanie potrzeb szkoleniowych osób bezrobotnych i pracodawców; opracowywanie informacji o istniejących tendencjach i trendach na terenie powiatu oraz tworzenie baz danych na potrzeby rynku pracy.*

1.7.5 Rozwój lokalnego partnerstwa na rzecz zatrudnienia.

Opis kierunku: *Celem kierunku jest podejmowanie współpracy dotyczącej tworzenia, realizacji i promocji programów rynku pracy adresowanych do osób bezrobotnych i poszukujących pracy mających na celu promocję zatrudnienia, łagodzenie skutków bezrobocia i aktywizację zawodową. Partnerstwo powinno umożliwić współpracę pomiędzy podmiotami istotnymi z punktu widzenia kreowania nowych miejsc pracy i wzrostu zatrudnienia, tak aby zapewnić reprezentację interesów szerokiego grona uczestników życia gospodarczego i społecznego.*

Tabela 92 INFRASTRUKTURA – cele i kierunki działania

2.INFRASTRUKTURA

Powiązanie ze *Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020*, Cel strategiczny 1. NOWOCZESNA GOSPODARKA, Cel strategiczny 3. ATRAKCYJNA PRZESTRZEŃ.

CELE SZCZEGÓŁOWE	Kierunki działania / opis
<p>2.1. Budować i modernizować infrastrukturę drogową wraz z jej najbliższym otoczeniem oraz umożliwiać rozwój infrastruktury przewozów pasażerskich.</p> <p><i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020: CEL OPERACYJNY 3.1. Sprawny system transportowy. CEL OPERACYJNY 1.3. Unikatowa oferta turystyczna i kulturalna</i></p>	<p>2.1.1. Budowa i remont dróg powiatowych i wojewódzkich, w tym szczególnie o znaczeniu zwiększającym dostępność do centrów skupiających miejsca pracy i poprawiających bezpieczeństwo drogowe oraz nowych możliwości komunikacyjnych do obszarów i centrów turystycznych, rekreacyjnych i biznesowych w tym tworzenie warunków do reaktywacji lotniska cywilnego.</p> <p><i>Opis kierunku: Kierunek zakłada kontynuowanie działania na rzecz tworzenia partnerstw powiatowo-gminnych dla budowy i przebudowy dróg powiatowych (montaż finansowy) począwszy od fazy projektowania, a skończywszy na tzw. infrastrukturze około drogowej. Głównie dotyczy to zwiększenia dostępności do miejscowości nadmorskich i sieci dróg północ – południe. Jednocześnie rozwój stref aktywności gospodarczej, w tym SSSE wymusza nowe inwestycje na lotnisku w Krępie jako lądowiska małych samolotów pasażerskich (budowa infrastruktury lotniska w Krępie Słupskiej EPSR wraz z budową dróg dojazdowych, opracowanie i budowa systemu naprowadzania samolotów do lotniska: GNSS, NDB, DME) lub / i nieoddalania w obszarze działań planistycznych idei uruchomienia lotniska cywilnego w Redziowie. Natomiast drogi powiatowe w Uście stanowią, poza komunikacyjnym, jednocześnie ważny element wzrostu atrakcyjności infrastruktury turystycznej miasta i powinny stanowić przedmiot szczególnej „troski” inwestycyjnej ze strony powiatu.</i></p> <p><i>Kierunek zakłada także modernizację drogi wojewódzkiej nr 210 – Słupsk – Unichowo, nr 213 Słupsk – Wicko – Żelazno - Sulicice - Celbowo, nr 203 Ustka – Darłowo.</i></p> <p><i>Zamierzeniem kierunku jest ponadto budowa małej obwodnicy Słupsk tzw. ringu miejskiego, który umożliwi przeprowadzenie ruchu turystycznego do miasta Ustka oraz gmin nadmorskich powiatu słupskiego, pozwoli na połączenie gęsto zaludnionych dzielnic mieszkaniowych ze Szpitalem Wojewódzkim oraz umożliwi dojazd do planowanego obszaru SSSE.</i></p> <p>2.1.2. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury okołodrogowej (chodniki, parkingi, ścieżki rowerowe, oświetlenie uliczne), w tym w ramach partnerstwa publiczno- publicznego (gmina – powiat).</p> <p><i>Opis kierunku: Dodatkowo do opisu zamieszczonego wyżej należy wspomnieć o kolejnym partnerze w tego typu inwestycjach: samorządzie wojewódzkim i/lub partnerze prywatnym, zwłaszcza w dostosowaniu dróg powiatowych dla użytkowników pieszo-rowerowych i niepełnosprawnych.</i></p> <p>2.1.3. Rozwój przewozów regionalnych.</p> <p><i>Opis kierunku: Ideą tego kierunku jest wykorzystanie infrastruktury przewozów pasażerskich oraz jej modernizacja, umożliwiająca zwiększenie dostępności mieszkańców powiatu do miejsc pracy, kultury i wypoczynku. Powiat w tym przypadku winien stać się reprezentantem interesów gmin w rozmowach na temat tworzenia nowych połączeń regionalnych i poprawy jakości transportu oferowanego przez PKP i przewozy regionalne. Istotnym w tym</i></p>

2.2. Sprzyjać rozwojowi infrastruktury proturystycznej i różnych form turystyki.

Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020: CEL OPERACYJNY 1.3. Unikatowa oferta turystyczna i kulturalna

względnie jest lepsze wykorzystanie elektrycznej trakcji kolejowej Ustka – Słupsk i dalej do Kępic. Zwłaszcza w okresie letnim linia ta min. pod egidą powiatu winna stać się alternatywnym transportem dla ruchu kołowego na tej trasie. Należałoby rozważyć powołanie spółki celowej dla realizacji tego celu.

Kierunek zakłada także budowę Słupskiej Kolei Morskiej - rewitalizację linii 405 na odcinku Słupsk – Ustka z rozbudowaniem tej linii do centrum przesiadkowego przy CH „Jantar”.

2.2.1. Inicjowanie działań na rzecz rewitalizacji obiektów zabytkowych i ochrony dóbr kultury na terenie powiatu.

Opis kierunku: Zamierzeniem tego kierunku jest nadanie nowych funkcji, w tym użytkowych licznym i atrakcyjnym zabytkom Powiatu Słupskiego, np. poprzez tworzenie parków kulturowych i tematycznych mających swoje określone już w polskim prawodawstwie definicje (wspierane obecnie bardzo mocno przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego). Kierunek głównie realizowany na poziomie lokalnych samorządów w ramach lokalnych programów rewitalizacji, w które to programy wpisuje się majątek powiatu i wspieranie działań przez powiat rewitalizacji w obszarze społecznym (rewitalizacja według definicji jest pojęciem szerszym niż renowacja i obejmuje szeroką gamę działań z zakresu polityki społecznej realizowanej również na poziomie powiatu). W tym zakresie istnieje możliwość współpracy z powiatu z samorządem usteckim. Dobre tradycje w rozwijaniu kolejnych funkcji turystycznych „Krainy w Kratę” winny być inspiracją do tworzenia podobnych projektów opartych o tradycje słowińców oraz wioski rybackie.

2.2.2. Budowa sieci zintegrowanych szlaków turystycznych.

Opis kierunku: Głównym przesłaniem tego kierunku jest aktywne uczestnictwo powiatu w tworzeniu inicjatyw i partnerstw publiczno – prywatnych oraz publiczno – publicznych w zakresie budowy ścieżek rowerowych, szlaków pieszych przystosowanych do Nordic Walking, szlaków wodnych w tym kajakowych, łączących główne atrakcje turystyczne krainy lasów, rzek i jezior południa powiatu z atrakcjami terenów nadmorskich.

2.2.3. Stworzenie systemu promocji atrakcji turystycznych powiatu w oparciu o przewodniki drukowane i multimedialne skierowane do turystów i inwestorów.

Opis kierunku: Ideą kierunku jest przyjęcie przez powiat na siebie głównego ciężaru promocji atrakcji turystycznych inspirując przy tym gminy do tworzenia produktów turystycznych, które winny stać się tematami wiodącymi wydawnictw drukowanych i multimedialnych oraz wszelkich nośników promocyjnych i działań reklamowych, w tym przewodników, kampanii promocyjnych, medialnych, internetowych o powiecie słupskim.

2.2.4. Tworzenie warunków dla lepszego wykorzystania turystycznego portu morskiego w Ustce.

Opis kierunku: Głównym przesłaniem tego kierunku jest lepsze wykorzystanie turystyczne portu morskiego w Ustce, rewitalizacja zdegradowanego obszaru portu oraz terenów postoczniowych i terenów PKP oraz poprawa komunikacji z portem, które to działania mogą znacząco wpłynąć na dalszy rozwój usług turystycznych Ustki, obszarów przyległych i całego powiatu.

Zamierzeniem kierunku jest modernizacja portu morskiego w Ustce

<p>2.3. Stwarzać warunki dla rozwoju infrastruktury technicznej przeciwdziałającej tzw. wykluczeniu cyfrowemu mieszkańców powiatu słupskiego.</p> <p><i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego: CEL OPERACYJNY 1.1. Wysoka efektywność przedsiębiorstw. CEL OPERACYJNY 2.3. Efektywny system edukacji.</i></p>	<p>celem utworzenia morskiego międzynarodowego węzła integracyjnego, w tym modernizacja nabrzeży oraz budowa turystycznego basenu portowego – mariny, budowa węzła komunikacyjnego integrującego ruch drogowy, kolejowy i morski oraz realizacja projektów poprawiających dostępność zewnętrzną portu (modernizacja drogi krajowej nr 21, modernizacja linii kolejowej 202 oraz modernizacja i elektryfikacja linii kolejowej 405).</p> <p>2.2.5. Wspieranie inwestycji mających na celu budowę lub modernizację obiektów pełniących funkcje kulturalne, edukacyjne i sportowe.</p> <p><i>Opis kierunku:</i> Działanie to ma na celu tworzenie warunków do finansowego wsparcia nowych placówek działalności kulturalnej, edukacyjnej i sportowej na terenie powiatu, co wpłynie też na podniesienie poziomu świadomości i aktywności społecznej, zapewni mieszkańcom godziwą rozrywkę i edukację kulturalną. Kierunek zakłada budowę w Słupsku nowej siedziby Filharmonii oraz hali widowiskowo-sportowej.</p> <p>2.3.1. Stworzenie Powiatowej Sieci Szerokopasmowej</p> <p><i>Opis kierunku:</i> Założeniem kierunku jest zrealizowanie projektu polegającego na stworzeniu Powiatowej Sieci Szerokopasmowej oraz podłączeniu do niej urzędów miast i gmin, szkół, ośrodków zdrowia, straży pożarnych, policji, ośrodka zarządzania kryzysowego, instytucji publicznych. Sieć stanowić będzie medium dające możliwości szybkiej wymiany informacji, dostępu do bazy danych, usprawniające obsługę patentów m.in. poprzez system SEKAP. Ponadto umożliwiające realizację wszelkich usług jak np. monitoring, budowa centrów przetwarzania danych, telefonia VoIP. W następnej kolejności dające podstawę do powszechnego dostępu do Internetu wszystkim mieszkańcom powiatu słupskiego (projekt realizowany w ramach programu „szerokopasmowe pomorskie”).</p> <p>2.3.2. Uruchomienie systemu edukacji informatycznej dla wszystkich mieszkańców powiatu słupskiego w oparciu o istniejące placówki oświatowe w porozumieniu ze wszystkimi gminami wchodzącymi w skład powiatu słupskiego.</p> <p><i>Opis kierunku:</i> Ideą tego kierunku jest fakt, iż istnieje szeroki dostęp powiatu do środków UE w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Winno się zatem stworzyć system edukacji pozaszkolnej posługiwania się i praktycznych zastosowań Internetu przez dzieci i młodzież, ale również albo przede wszystkim osoby dorosłe, które wielokrotnie z bojaźni przed nowymi technikami same poddają się procesowi wykluczenia cyfrowego, zmniejszając tym samym możliwości zwiększenia swojej aktywności w kreowaniu własnej osobowości i wpływu na rozwój otoczenia mającego bezpośredni wpływ na ich życie. Dla realizacji tego celu niezbędne jest zawarcie porozumienia przez wszystkie samorządy z inspiracji powiatu, który może być bezpośrednim beneficjentem środków UE z PO KL.</p>
--	--

Tabela 93 GOSPODARKA – cele i kierunki działania

3.GOSPODARKA

Powiązanie ze *Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020*, Cel strategiczny 1. **NOWOCZESNA GOSPODARKA**, Cel strategiczny 2. **AKTYWNI MIESZKAŃCY**.

CELE SZCZEGÓLWE	Kierunki działania / opis
<p>3.1. Działać na rzecz tworzenia warunków dla rozwoju stref aktywności gospodarczej na terenie powiatu.</p> <p><i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020: CEL OPERACYJNY 1.1. Wysoka efektywność przedsiębiorstw.</i></p> <p>3.2. Stworzyć warunki dla ograniczenia bezrobocia i wzrostu aktywności zawodowej mieszkańców powiatu słupskiego.</p> <p><i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020: CEL OPERACYJNY 2.1. Wysoki poziom zatrudnienia. CEL OPERACYJNY 2.3. Efektywny system edukacji.</i></p>	<p>3.1.1. Organizowanie na terenie powiatu ustawicznych szkoleń bezpośrednich beneficjentów (pracodawców) w zakresie korzystania z funduszy UE i reguł partnerstwa publiczno – prywatnego.</p> <p><i>Opis kierunku:</i> Założeniem kierunku jest tworzenie projektów z zakresu wspierania sprawnie funkcjonujących organizacji wspierających MSP w pozyskiwaniu dotacji i organizacji montażu finansowych opartych o ppp. Ich działalność winna być częściowo finansowana przez lokalne samorządy i powiat również we współpracy z Pomorską Agencją Rozwoju Regionalnego S.A., Słupskim Stowarzyszeniem Innowacji Gospodarczych i Przedsiębiorczości oraz Lokalną Grupą Działania.</p> <p>3.1.2. Tworzenie podstaw do realizacji polityki klastrowej w wyznaczonych gałęziach gospodarki np. obuwniczy, materiałów budowlanych, przetwórstwa rolno – spożywczego i turystyki.</p> <p><i>Opis kierunku:</i> Przesłaniem tego kierunku jest utworzenie na terenie powiatu słupskiego strefy aktywności gospodarczej o charakterze wirtualnym opartym o system kooperacji i powiązań gospodarczych, która winna stać się podstawą rozwoju klastrów przemysłowych z preferencyjnymi warunkami do inwestowania i strukturą umożliwiającą absorpcję środków UE po roku 2013 – klastry głównym kierunkiem dotacji UE w latach 2014-2020. Powiat słupski powinien wypracować swój udział w realizacji celów powstającego w Słupsku jednego z najciekawszych Parków Technologicznych w Polsce.</p> <p>3.1.3. Aktywizacja terenów wokół basenu portowego w Ustce do roli „okna na świat” powiatu słupskiego.</p> <p><i>Opis kierunku:</i> Ideą tego kierunku jest wdrożenie strategii rozwoju portu ustckiego z poszanowaniem funkcji rybackich portu w kierunku zagospodarowania turystycznego tego obszaru z wieloma funkcjami rekreacyjnymi, usług akomodacyjnych i yachtingowych.</p> <p>3.2.1. Organizacja na poziomie powiatu nowych form kształcenia dorosłych dla skutecznego przekwalifikowania zawodowego.</p> <p><i>Opis kierunku:</i> Ideą tego kierunku jest zmniejszenie bezrobocia na terenie powiatu poprzez organizowanie kursów przekwalifikowania zawodowego przez PUP, które pozwolą beneficjentom urzędu pracy na zdobycie nowego (kolejnego) zawodu oraz na dostosowanie posiadanych kwalifikacji do aktualnych potrzeb lokalnego rynku pracy.</p> <p>3.2.2. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych.</p> <p><i>Opis kierunku:</i> Ideą tego kierunku jest zmniejszanie bezrobocia na terenie powiatu słupskiego poprzez realizację usług i instrumentów rynku pracy finansowanych ze środków krajowych oraz ze środków EFS.</p>

3.3. Podejmować działania w kierunku wielofunkcyjnego rozwoju wsi i obszarów wiejskich w zakresie rozwoju nowoczesnych rolnictwa i pozarolniczego rozwoju wsi.

Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020: CEL OPERACYJNY 2.1. Wysoki poziom zatrudnienia.

3.4. Stworzyć system promocji powiatu słupskiego w kraju i zagranicą.

Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020: CEL OPERACYJNY 1.1. Wysoka efektywność przedsiębiorstw.

3.3.1. Tworzenie podstaw do wzrostu konkurencyjności gospodarstw rolnych i rybackich.

Opis kierunku: Głównym przesłaniem tego kierunku jest wspieranie nowoczesnych form rolnictwa i przeobrażeń gospodarczych na terenach wiejskich poprzez m.in. promocję nowych technologii, wspieranie zintegrowanej i wielofunkcyjnej produkcji przy adekwatnych wysiłkach administracji w zakresie scalania gruntów oraz wspierania tradycji powiatu w zakresie gospodarki rybackiej min. poprzez aktywny udział w inicjatywach Lokalnej Grupy Rybackiej.

3.3.2. Uruchamianie i promocja alternatywnych źródeł zarobkowania poza rolnictwem i tworzenie podstaw do rozwoju sprawnie funkcjonującego, nowoczesnego doradztwa rolniczego.

Opis kierunku: Ideą tego kierunku jest lepsze wykorzystanie oferty Ośrodka Doradztwa Rolniczego, która winna stać się rzeczywistym partnerem gmin w organizacji szkoleń i promocji alternatywnych źródeł zarobkowania w obszarach wiejskich powiatu słupskiego oraz rozbudowa infrastruktury w trakcie realizacji projektów finansowanych m.in. przez PROW w tym przede wszystkim w ramach Strategii Lokalnej Grupy Działania oraz poprzez ciągłe dostosowywanie systemu kształcenia do rzeczywistych potrzeb rynku.

3.4.1. Promocja obszarów turystycznych i rekreacyjnych w oparciu o media lokalne, krajowe i aktywne strony internetowe.

Opis kierunku: Ideą tego kierunku jest zwiększanie nakładów na promocję obszarów turystycznych i rekreacyjnych w oparciu o media i Internet w celu większego udziału turystyki oraz usług otoczenia tej gałęzi gospodarki w rozwoju gospodarki powiatu słupskiego i dalszą jego kontynuację w formach rozbudowanych o nowoczesne techniki promocji elektronicznej przy udziale wszystkich lokalnych samorządów, w tym przede wszystkim promocja atrakcyjności przyrodniczej i kulturowej, produktów markowych i ekologicznych.

3.4.2. Tworzenie płaszczyzn współpracy międzynarodowej w różnych dziedzinach życia społecznego i gospodarczego na poziomie powiatu z udziałem gmin.

Opis kierunku: Założeniem tego kierunku jest dążenie do zwiększania aktywności powiatu, jak i samorządów gminnych w tworzeniu kolejnych umów partnerskich z samorządami UE nie tylko w kierunku kulturalnych wymian na szczeblu administracji, ale organizacji konferencji typu „business to business” – popularnej w UE formy współpracy na poziomie konkretnych firm i organizacji pozarządowych.

3.4.3. Promocja powiatu słupskiego jako obszaru nadmorskiego.

Opis kierunku: Głównym przesłaniem tego kierunku jest stworzenie pakietu informacji zwiększającej świadomość mieszkańców Polski centralnej i południowej oraz Europejczyków o nierozzerwalności położenia powiatu z wybrzeżem Morza Bałtyckiego i jego walorami uzdrowiskowymi opartym na szerokiej ofercie miasta Ustka i miejscowości położonych bezpośrednio w pasie nadmorskim.

Tabela 94 PRZESTRZEŃ – cele i kierunki działania

4.PRZESTRZEŃ

Powiązanie ze *Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020*, Cel strategiczny 1. NOWOCZESNA GOSPODARKA, Cel strategiczny 3. ATRAKCYJNA PRZESTRZEŃ.

CELE SZCZEGÓŁOWE	Kierunki działania / opis
<p>4.1. Podjąć działania w kierunku równomiernego rozwoju powiatu i poszczególnych miejscowości położonych najdalej od centrum gospodarczego i kulturalnego skupionego w mieście Słupsku oraz stworzyć warunki dla korzystniejszego gospodarowania w rolnictwie, leśnictwie, rybactwie morskimi śródlądowym.</p> <p><i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020: CEL OPERACYJNY 1.1. Wysoka efektywność przedsiębiorstw. CEL OPERACYJNY 3.1. Sprawny system transportowy.</i></p> <p>4.2. Podjąć działania w kierunku rozwoju infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej oraz lepiej wykorzystywać istniejące szlaki komunikacyjne.</p> <p><i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020: CEL OPERACYJNY 1.3. Unikatowa oferta turystyczna i kulturalna.</i></p>	<p>4.1.1. Stworzenie sprawnego systemu komunikacji wewnętrznej opartej na drogach lądowych oraz infrastrukturze linii kolejowych.</p> <p><i>Opis kierunku: Ideą tego kierunku jest rozwój powiatu w oparciu o silne centrum gospodarcze, jakim w skali lokalnej jest miasto Słupsk. Idea ta ma szansę na skuteczną realizację o ile system komunikacji wewnętrznej z najmniejszych miejscowości do tego miasta nie będzie przeszkodą w korzystaniu z tworzonych tam miejsc pracy, usług, oferty kulturalnej, rekreacji i wypoczynku. Stąd istnieje konieczność porozumienia się gmin wchodzących w skład powiatu, co do stworzenia sprawnego spójnego i wspólnego systemu komunikacji wewnętrznej. Wzorem powiatu poznańskiego szansą dla stworzenia sprawnego systemu komunikacji lokalnej mogłoby być powołanie Międzygminnego Zakładu Komunikacji który realizowałby rzeczywiste potrzeby społeczności podślupskich gmin w zakresie komunikacji z miastem.</i></p> <p>4.1.2. Różnicowanie źródeł dochodów osób mających pracę w obszarach powiatu związanych z sektorem rolnym i rybackim.</p> <p><i>Opis kierunku: Założeniem kierunku jest rozwijanie poza rolniczej i poza rybackiej działalności gospodarczej przez osoby mające pracę związaną z sektorem rybackim i rolniczym, w tym: budowa, przebudowa lub rozbiórka obiektów służących do prowadzenia działalności gospodarczej lub unieszkodliwianie odpadów pochodzących z rozbiórki, zagospodarowanie terenu, na którym ma być prowadzona nowa działalność gospodarcza i wyposażenie obiektów służących do prowadzenia działalności gospodarczej w zakresie niezbędnym do jej po przebranzowieniu.</i></p> <p>4.1.3. Działanie na rzecz poprawy konkurencyjności sektora rolnego i rybackiego.</p> <p><i>Opis kierunku: Ideą tego kierunku jest czynny udział powiatu słupskiego w pracach Ośrodka Doradztwa Rolniczego, Lokalnej Grupy Rybackiej, Izby Rolniczej, Agencji Restrukturyzacji Modernizacji Rolnictwa, Rynku Hurtowego „Aukcji Rybnej” w zakresie tworzenia i popularyzacji form wsparcia rolników, rybaków, grup producenckich.</i></p> <p>4.2.1. Rozwój infrastruktury i usług turystyki wiejskiej i aktywnej.</p> <p><i>Opis kierunku: Celem tego kierunku jest budowa, przebudowa lub remont ścieżek rowerowych zgodnie z koncepcją rozwoju tras rowerowych PDS, budowa, przebudowa lub remont małej infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej (np. stacyjek rowerowych, parkingów, miejsc rekreacji i wypoczynku, obiektów małej architektury) związanej z trasami rowerowymi opisanymi w koncepcji rozwoju tras rowerowych PDS budowa, przebudowa lub remont infrastruktury związanej z zagospodarowaniem jezior (np. miejsc rekreacji i wypoczynku, obiektów małej architektury budowa, przebudowa lub remont infrastruktury turystycznej (przystani wodnych, miejsc rekreacji i wypoczynku, obiektów małej architektury), budowa sztucznych tarlisk ryb łososiowatych.</i></p>

4.3. Stworzyć warunki do wykorzystania istniejących i tworzenia nowych obszarów chronionych dla zwiększenia potencjału zasobów przyrodniczych sprzyjających rozwojowi turystyki.

*Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020:
CEL OPERACYJNY 1.3. Unikatowa oferta turystyczna i kulturalna.
CEL OPERACYJNY 3.3. Dobry stan środowiska.*

4.4 Podjąć współpracę przez jst zlokalizowane na terenie Powiatu Słupskiego oraz współpracę Powiatu Słupskiego z Miastem Słupsk celem wypracowania wspólnego modelu rozwoju i promocji w obszarze słupskiego miejskiego obszaru funkcjonalnego (MOF)

*Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020:
CEL STRATEGICZNY 1. Nowoczesna gospodarka.
CEL STRATEGICZNY 2. Aktywni mieszkańcy.
CEL STRATEGICZNY 3. Atrakcyjna przestrzeń.*

4.2.2. Rozbudowa i modernizacja małej infrastruktury turystycznej.

Opis kierunku: Założeniem kierunku jest włączenie działań powiatu wspólnie z gminami w poprawę jakości małej infrastruktury turystycznej poprzez budowę, remont lub przebudowę małej infrastruktury turystycznej, w szczególności przystani, kąpielisk, punktów widokowych, miejsc wypoczynkowych i biwakowych, tras turystycznych, łowisk dla wędkarzy, punktów informacji turystycznej, łącznie ze ścieżkami i drogami dojazdowymi do miejsc objętych inwestycją. Budowa, odbudowa lub zabezpieczenie szlaków wodnych Renowacja, zabezpieczenie i oznakowanie kąpielisk.

4.3.1. Aktywne włączanie się gmin w działania zmierzające do ochrony obszarów naturalnych z wykorzystaniem szans pozyskania środków z UE na ich ochronę.

Opis kierunku: Obszary Natury 2000 to nie tylko ograniczenia w zakresie inwestowania. To także powód do realizacji inwestycji ochrony środowiska, stąd istnieje konieczność tworzenia dalszych procesów przygotowania inwestycji pomimo, że obecny poziom dofinansowania tych inwestycji z RPO wydaje się nie dawać szans na realizację wszystkich zamierzeń z tego zakresu. Obszary Naturalne po roku 2013 będą objęte dalszym wsparciem finansowym ze strony UE.

4.3.2. Lepiej wykorzystać istniejące tereny leśne i zbiorniki wodne dla rozwoju turystyki (turystyka kwalifikowana) i agroturystyki.

Opis kierunku: Istotą kierunku jest zagospodarowanie rekreacyjnych szlaków turystycznych (szlaki piesze, konne, ścieżki przyrodnicze, ścieżki rowerowe, szlaki kajakowe) w obszarach leśnych powiatu oraz wzdłuż rzeki Słupi oraz w obrębie Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi”.

4.3.3. Rozwijać i tworzyć warunki dla dalszego rozwoju infrastruktury uzdrowskiej i turystycznej.

Opis kierunku: Główną przesłanką tego kierunku jest zwiększenie zakresu oraz potencjału świadczonych usług uzdrowskich w oparciu o status uzdrowskiej miejscowości Ustka oraz poprzez realizację nowych inwestycji opartych również o ppp. Turystyka, w tym uzdrowska stanowi szansę rozwoju wobec zmniejszonej floty rybackiej i wobec upadku w powiecie przemysłu stoczniowego.

4.4.1. Aktywne włączanie się gmin w działania zmierzające do optymalnego w ramach współpracy wykorzystania posiadanych zasobów ludzkich i infrastrukturalnych.

Opis kierunku: Główną przesłanką jest włączenie się w nurt rozwoju zaproponowany obowiązującą KZPK 2030 przy jak największej optymalizacji działań w zakresie ustawowych obowiązków jst zlokalizowanych na terenie Powiatu, a także władz Powiatu z miastem Słupsk posiadającym obszar oddziaływania funkcjonalnego.

Tabela 95 EKOLOGIA – cele i kierunki działania

5. EKOLOGIA Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego, Cel strategiczny 3. ATRAKCYJNA PRZESTRZEŃ.	
CELE SZCZEGÓŁOWE	Kierunki działania / opis
<p>5.1. Poprawa jakości ochrony środowiska na terenie powiatu słupskiego.</p> <p><i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020: CEL OPERACYJNY 3.2. Bezpieczeństwo i efektywność energetyczna. CEL OPERACYJNY 3.3. Dobry stan środowiska.</i></p>	<p>5.1.1. Likwidacja i ograniczenie niskiej emisji m.in. poprzez rozbudowę sieci gazowniczej lub nowoczesnych sieci ciepłowniczych w obszarach zwartej zabudowy oraz promocję nowych technologii grzewczych wśród mieszkańców.</p> <p><i>Opis kierunku: Rozbudowa sieci gazowniczej na terenie powiatu jest możliwa do realizacji, ale tylko w przypadku społecznego zainteresowania tą formą pozyskiwania energii ciepłej. Wpłynęłoby to na ograniczenie zjawiska niskiej emisji i poprawy czystości powietrza. Założeniem kierunku jest także zwiększenie udziału nowych technologii grzewczych opartych o odnawialne źródła energii.</i></p> <p>5.1.2. Przygotowanie terenów inwestycyjnych pod względem prawnym i technicznym dla rozwoju produkcji energii odnawialnej i opartej o HT.</p> <p><i>Opis kierunku: Ideą są działania w kierunku produkcji energii odnawialnej na terenie powiatu w oparciu o istniejące wolne tereny inwestycyjne na bazie elektrowni wiatrowych, na biomasę, biogaz, a także elektrowni węglowych opartych o nowoczesne technologie z poszanowaniem dotychczasowych turystycznych funkcji powiatu i zachowaniem dotychczasowego komfortu życia mieszkańców.</i></p> <p>5.1.3. Rewitalizacja terenów zdegradowanych ekologicznie.</p> <p><i>Opis kierunku: Jest to zadanie głównie leżące po stronie gmin (utylicacja odpadów, rekultywacja wysypisk, budowa sieci kanalizacyjnych). Powiat w ramach Programu Ochrony Środowiska dla powiatu słupskiego ma obowiązek przejęcia roli koordynatora i jednostki monitorującej stan środowiska i potencjalnych dla niego zagrożeń, a jednocześnie sam jest realizatorem tego typu działań jak likwidacja zagrożeń środowiskowych spowodowanych zaleganiem odpadów zawierających azbest.</i></p> <p>5.1.4. Ochrona najcenniejszych przyrodniczo obszarów powiatu.</p> <p><i>Opis kierunku: Przesłaniem tego kierunku jest podejmowanie działań zapewniających ochronę najcenniejszych przyrodniczo obszarów powiatu, w szczególności na terenie obszaru Doliny Słupi, obszarów NATURA 2000, tworzenia spójnego systemu ochrony przyrody dostosowanego do bieżących wymagań prawa i warunków trwałej egzystencji ekosystemów, a także potrzeb związanych z turystyką i dydaktyką poprzez min. tworzenie nowych obszarów i obiektów prawnie chronionych.</i></p> <p>5.1.5. Zagospodarowanie gruntów o niskiej klasie bonitacyjnej i nieprzydatnych rolniczo.</p> <p><i>Opis kierunku: Ideą są działania w kierunku zmiany planów zagospodarowania przestrzennego i planów miejscowych na poziomie gmin na rzecz nowych funkcji gospodarczych oraz prowadzenia zalesień.</i></p>

5.2. Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu.

Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020: CEL OPERACYJNY 3.3. Dobry stan środowiska.

5.3. Ochrona dolin rzecznych dla zachowanie cennych walorów przyrodniczych sprzyjających rozwojowi turystyki.

Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020: CEL OPERACYJNY 3.3. Dobry stan środowiska.

5.2.1. Tworzenie programów edukacji ekologicznej młodzieży na poziomie szkół ponadgimnazjalnych.

Opis kierunku: Przesłaniem kierunku jest podnoszenie świadomości ekologicznej wśród młodzieży szkolnej poprzez wdrażanie programów edukacji ekologicznej na poziomie szkół ponadgimnazjalnych w ramach zapisów obowiązujących w Powiatowym Programie Ochrony Środowiska w porozumieniu z Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Pomorskim Zespołem Parków Krajobrazowych- Park Krajobrazowy „Dolina Słupi” i Słowińskim Parkiem Narodowym.

5.2.2. Edukacja społeczności lokalnej poprzez lokalne media w zakresie nowych technologii ochrony środowiska i zagrożeń ekologicznych.

Opis kierunku: Główną ideą kierunku jest wykorzystanie lokalnych mediów do edukacji ekologicznej mieszkańców z zakresu nowych technologii ochrony środowiska oraz potencjalnych zagrożeń ekologicznych.

5.3.1. Likwidacja niewykorzystywanej gospodarczo zabudowy hydrotechnicznej, udrożnienie pozostałych barier w celu przywrócenia funkcjonowania rzek i ich dolin jako korytarzy ekologicznych oraz nie lokalizowanie nowych elektrowni wodnych.

Opis kierunku: założeniem tego kierunku jest realizacja zapisów Ramowej Dyrektywy Wodnej umożliwiające osiągnięcie dobrego stanu lub potencjału ekologicznego rzek, realizacja Programu Udrażniania Rzek Województwa Pomorskiego, wzrost bioróżnorodności i ilości ryb na znacznych fragmentach rzek umożliwiające skuteczny rozwój turystyki wędkarskiej, wzrost atrakcyjności turystycznej regionu poprzez promocję „rybnych” wód w kraju i za granicą (udany przykład z naszego rejonu – „łowisko Łupawa”), poprawa warunków do uprawiania turystyki wodnej (brak konieczności przewożenia lub przenoszenia kajaków).

5.3.2. Ochrona wód przed kłusownictwem będącym jednym z głównych przyczyn niewielkiej atrakcyjności wędkarskiej i podnoszenie świadomości ekologicznej.

Opis kierunku: Ideą jest wzrost bioróżnorodności i ilości ryb na znacznych fragmentach rzek umożliwiające skuteczny rozwój turystyki wędkarskiej, walka z dość powszechną tu patologią społeczną.

5.3.3. Poprawa stanu sanitarnego wód rzecznych.

Opis kierunku: Celem tego kierunku jest wzrost atrakcyjności turystycznej rzek, umożliwienie lokalizowania kąpielisk, poprawa warunków życia dla hydrobiontów w tym chronionej roślinności wodnej i cennych gatunków fauny.

10 MECHANIZMY PARTNERSTWA I WSPÓŁPRACY MIĘDZYNARODOWEJ, MIĘDZYPOWIATOWEJ I MIĘDZYGMINNEJ

Powiat słupski, z racji swojego naturalnego położenia, ma doskonałe warunki do współpracy międzynarodowej, międzypowiatowej oraz międzygminnej.

Aktualnie powiat słupski realizuje następujące współprace partnerskie:

- z powiatem cieszyńskim - współpraca w dziedzinach turystyki, kultury i sztuki, szkolnictwa, informacji, ochrony zdrowia, kultury fizycznej i sportu oraz gospodarki.
- z powiatem bełchatowskim, współpraca w dziedzinach: ochrona środowiska, edukacja, bezpieczeństwo, kultura, sport, rolnictwo, rozwój przedsiębiorczości oraz promocja powiatów.
- z powiatem Herzogtum Lauenburg (Niemcy) w dziedzinach rolnictwo, kultura, turystyka i promocja.
- z miastem Niemenczyn (Litwa) w dziedzinach: ochrona środowiska, kultura, edukacja i gospodarka.

Formy współpracy międzynarodowej, międzypowiatowej i międzygminnej

W działaniach związanych z rozwojem powiatu słupskiego samorząd powinien ściśle współpracować z wieloma partnerami. Władze powiatu słupskiego, powiaty i gminy ościenne, podmioty działające w lokalnej branży, organizacje i stowarzyszenia społeczne, przedsiębiorcy oraz inne jednostki zainteresowane rozwojem powiatu, łącząc swoje doświadczenia, programy działania oraz środki finansowe, mogą zapewnić wyższą skuteczność działań, w celu wykreowania wizerunku powiatu.

Pomimo że rozwój inwestycyjny, społeczno – gospodarczy oraz rozwój turystyki ma miejsce na rynku lokalnym, to jednak bardzo ważnym jest znalezienie odpowiednich powiązań – strukturalnych, tematycznych, tych związanych z dostępnością komunikacyjną, z innymi rozwiązaniami występującymi na innych rynkach. Zatem ważnym elementem współpracy jest nawiązywanie kontaktów z władzami i podmiotami ościennych jednostek przestrzennych – gmin, powiatów czy województw. Współpraca partnerska stwarza dobry klimat do podejmowania wielu oryginalnych przedsięwzięć gospodarczych, proinwestycyjnych, turystycznych, społeczno - kulturowych, edukacyjnych i prozdrowotnych. Istnieją instytucje i podmioty, które mogą wesprzeć programowo i organizacyjnie działania powiatu.

Samorząd w celu współpracy na rzecz rozwoju i promocji powiatu słupskiego winien rozpatrzeć możliwe następujące mechanizmy partnerstwa na szczeblu samorządowym i pozasamorządowym:

- krajowe i międzynarodowe stowarzyszenia regionów, będące organizacją społeczną, mającą wspólne cele oraz zainteresowania. Ich cechą jest działalność nie mająca celu zarobkowego. Głównymi płaszczyznami współpracy są: ekologia, przedsiębiorczość, nauka, kultura oraz integracja społeczna,

- partnerstwo publiczno – prywatne (PPP), które można określić, jako rodzaj umowy o wspólnym przedsięwzięciu, w której strony jasno określają swój stopień zaangażowania w przedsięwzięcie, dzielą się nakładami, ryzykiem, a następnie zyskami z realizacji projektu. Właśnie rozwój inwestycyjny i turystyka jest tym obszarem, w którym partnerstwo publiczno-prywatne może mieć szczególnie dobre zastosowanie. Powiat Słupski w celu realizacji zadań publicznych może utworzyć związek międzyregionalny lub zawrzeć porozumienie międzypowitowe/ międzygminne. Inną formą współpracy jest utworzenie stowarzyszenia, które aby mogło powstać musi mieć co najmniej trzech założycieli. Jeżeli powiat wykonuje zadania publiczne objęte porozumieniem to przejmuje prawa i obowiązki pozostałych partnerów, związane z realizacją zadań. W przypadku, gdyby gminy z terenu powiatu (lub ościenne) utworzyły związek międzygminny za realizację zadań odpowiada we własnym imieniu, zgodnie z celem utworzonego wcześniej statutu, w dniu jego ogłoszenia. Taki związek posiada osobowość prawną. Ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym otwiera zupełnie nowe możliwości finansowania przedsięwzięć o charakterze publicznym. Wspólne przedsięwzięcia sektora publicznego i prywatnego dotyczyć mogą inwestycji infrastrukturalnych, ale również działań o charakterze społecznym i kulturalnym. Czynniki prywatny w PPP daje gwarancję podwyższenia stopnia efektywności ekonomicznej przedsięwzięcia. Natomiast czynnik publiczny poza ewentualnym udziałem finansowym tworzy swoistego rodzaju parasol ochronny nad wspólnie realizowaną inwestycją. W ramach współpracy sektora publicznego (władz powiatu) i prywatnego (podmioty gospodarcze) przy nadarzających się okazjach korzystania ze środków Unii Europejskiej może powstać wiele ciekawych rozwiązań. Unia Europejska bardzo mocno wspiera projekty realizowane w ramach umów partnerstwa publiczno – prywatnego. Przewaga przedsięwzięć partnerskich nad przedsięwzięciami jednostronnymi polega m.in. na tym, że w ramach współpracy PPP włączonych jest wiele grup zainteresowanych rozwojem lokalnym: samorządy, stowarzyszenia, firmy, przedstawiciele społeczności lokalnej,
- klaster - skoncentrowane przestrzenie zrzeszenie jednostek samorządu terytorialnego, organizacji, instytucji badawczych, NGO's i grup przedsiębiorców powiązanych siecią zależności, które dzięki skupieniu zasobów takich jak wiedza, umiejętności, technologia oraz infrastruktura, potrafią skutecznie konkurować z innymi podobnymi podmiotami. Dzięki zrzeszeniu w klastrze partnerzy uzyskują wiele wymiernych korzyści: ułatwiony dostęp do zasobów tj. wiedza, technologie, kapitał, prowadzenie prac rozwojowo – badawczych, sprawniejsze pokonywanie barier administracyjnych i rynkowych, większe możliwości pozyskiwania źródeł finansowania, powstałej dzięki zwiększonej wiarygodności w instytucjach finansowych, nawiązywanie nowych kontaktów,
- klaster turystyczny to znajdująca się w geograficznym sąsiedztwie grupa przedsiębiorstw i powiązanych z nimi instytucji zajmujących się wytwarzaniem i dystrybucją produktów turystycznych w oparciu o lokalne lub regionalne walory turystyczne, połączona podobieństwami i wzajemnie się uzupełniająca,
- porozumienia międzyregionalne - są formą współdziałania jednostek samorządu terytorialnego, powstają na podstawie zawartych porozumień, które nie nadają strukturze osobowości prawnej. Dzięki nim tworzą się jasno określone i sformalizowane zasady współpracy. Porozumienie to

pozwała na przekazanie określonych zadań publicznych drugiej jednostki. Powiat wykonuje przekazane zadania objęte porozumieniem, przejmuje prawa i obowiązki jednostki samorządu terytorialnego, z którą nawiązała porozumienie. Gmina lub powiat, który uzyskał wsparcie ma obowiązek wniesienia częściowego udziału poniesionych kosztów związanych z realizacją tych zadań. Celem porozumienia międzypowiatowego/ międzygminnego jest rozwój aktywności gospodarczej i społecznej, współpraca na rzecz zrównoważonego rozwoju, wzrost konkurencyjności i innowacyjności regionu, promocja turystyki, kultury i atrakcyjności inwestycyjnej regionu,

- stowarzyszenia międzyregionalne, których celem jest inicjowanie i pomoc przy tworzeniu Lokalnych Organizacji Turystycznych, pomoc w tworzeniu i promocji produktu lokalnego, stworzenie systemu informacji turystycznej, tworzenie i realizacja planów rozbudowy infrastruktury turystycznej.

Innym istotnym elementem mogącym wpłynąć na kształtowanie rozwoju społeczno - gospodarczego na terenie powiatu słupskiego jest znaczenie kontaktów i związanej z nimi współpracy międzynarodowej. Odgrywa ona istotną rolę w postrzeganiu rozwoju powiatu. Poprzez wymianę doświadczeń jest bardzo dobrą formą na zapoznanie się z już wykorzystywanymi elementami, rozwiązaniami czy systemami. Polega ona nie tylko na klasycznej wymianie doświadczeń między urzędami, ale i na inicjowaniu wzajemnych kontaktów na wielu płaszczyznach, takich jak szkolnictwo, kultura, rekreacja, itp. Sąsiedztwo to skłania do realizowania wspólnych przedsięwzięć.

Proponowane formy współpracy

Proponowaną istotą długofalowej współpracy powiatu słupskiego z ościennymi powiatami lub gminami obszaru nadmorskiego jest powołanie partnerstwa międzypowiatowego lub międzygminnego o stałym charakterze, którego celem byłoby koordynowanie wszelkich działań promocyjnych związanych z promocją powiatów oraz gmin jako obszarów recepcji turystycznej, jak również inicjowanie działań rozwojowych lokalnego sektora turystycznego. Zaistnienie partnerstwa jest przy tym korzystnie oceniane w przypadku ubiegania się przez zainteresowane powiaty oraz gminy o dofinansowanie ze środków zewnętrznych na realizację określonych przedsięwzięć. Proponowana koncepcja stworzy podstawy do powstania nowego, zintegrowanego produktu turystycznego, nastąpi integracja lokalnej społeczności zaangażowanej w rozwój turystyki i kultury wokół wspólnego celu oraz umożliwi pozyskiwanie dofinansowania na ich realizację.

Inną formą współpracy jest utworzenie na terenie powiatu słupskiego stowarzyszenia, które reprezentowałoby interesy powiatu słupskiego i innych powiatów oraz gmin ościennych. Organem założycielskim winno być Starostwo Powiatowe w Słupsku, jednak stowarzyszenie mogłoby skupiać również inne podmioty z branży np. turystycznej, tj. organizacje turystyczne, obiekty noclegowe i gastronomiczne, organizatorzy turystyki, ośrodki kultury.

Ponadto proponuje się utworzenie klastera turystycznego we współpracy z samorządami lokalnymi otaczającymi powiat słupski, opartego na walorach i atrakcjach turystycznych gmin obszaru

nadmorskiego. Powołanie i koordynowanie działań klastra mogłoby należeć do zadań stowarzyszenia. Klastr turystyczny stwarza podstawy do powstania zintegrowanego produktu turystycznego, ponadto nastąpi integracja lokalnej społeczności zaangażowanej w rozwój turystyki i kultury wokół wspólnego celu, skupiając członków zainteresowanych rozwojem turystyki stwarza możliwość podejmowania kolejnych inicjatyw.

11 PROMOCJA POWIATU SŁUPSKIEGO

Analiza potencjału powiatu słupskiego pokazuje, że dominującym obszarem aktywności promocyjnej na poziomie powiatu jest promocja turystyczna. Zagospodarowanie turystyczne, niezaprzeczalne walory turystyczne powodują, że koncentracja na promocji turystycznej jest uzasadniona. Jednakże kreując promocję powiatu należy uwzględnić promocję inwestycyjną, promocję wewnętrzną adresowaną do mieszkańców, a także promocję działań mających na celu wykreowane pożądanego wizerunku w mediach i w instytucjach szczebla regionalnego, krajowego i wśród partnerów międzynarodowych i międzypowiatowych/ międzygminnych powiatu.

Zatem odbiorcami komunikatów promocyjnych winni być:

• odbiorcy wewnętrzni

Odbiorcy wewnętrznymi są te grupy, które funkcjonują w powiecie słupskim. Chodzi zarówno o odbiorców produktów (inwestycyjnych, mieszkaniowych, socjalnych, handlowo – usługowych, oświatowo – kulturalnych, rekreacyjno – sportowych, publicznych), jak i wizerunku powiatu. Są to:

- mieszkańcy powiatu słupskiego,
- Starostwo Powiatowe w Słupsku i ościennie jednostki samorządu terytorialnego,
- przedsiębiorstwa turystyczne,
- przedsiębiorstwa handlowe i usługowe, pośrednio związane z branżą turystyczną,
- przedsiębiorstwa produkcyjne, niezwiązane z turystyką,
- instytucje i organizacje pozarządowe zajmujące się kulturą, turystyką, rekreacją, sportem,
- szkoły,
- organizacje społeczne, działające na rzecz lokalnej społeczności,
- media lokalne i regionalne.

Odbiorcy wewnętrzni są jednocześnie adresatami działań związanych z wizerunkiem, i współtwórcami wizerunku powiatu słupskiego w otoczeniu zewnętrznym, poprzez kontakty z odbiorcami zewnętrznymi. Winni być ambasadorami marki powiatu słupskiego.

• odbiorcy zewnętrzni

Jako odbiorców zewnętrznych należy rozumieć te grupy, które mają swoją siedzibę, miejsce zamieszkania poza powiatem słupskim. Odbiorcy zewnętrzni to następujące podgrupy:

- turyści,
- mieszkańcy ościennych powiatów – odbiorcy oferty turystycznej, rekreacyjnej, sportowej i kulturalnej,
- potencjalni, przyszli inwestorzy (zarówno w infrastrukturę turystyczną, jak również infrastrukturę dla mieszkańców, przedsiębiorstwa handlowe, przemysłowe),
- media lokalne i regionalne,
- media ogólnopolskie, w tym media branżowe (turystyczne i marketingowe),
- instytucje publiczne na poziomie regionalnym i krajowym,

□ instytucje i organizacje zajmujące się rozwojem i promocją turystyki i gospodarki na szczeblu centralnym, dystrybutorzy środków UE – np. POT, PARP, PAIiIZ²³.

Stworzenie pozytywnego wizerunku powiatu słupskiego będzie ważnym uwarunkowaniem powodzenia w działaniach na rzecz rozwoju. Funkcję pozytywnego wizerunku powiatu słupskiego będzie mógł wykorzystać w ubieganiu się o inwestorów, turystów oraz środki pomocowe z różnego rodzaju programów. Promocja powiatu słupskiego, jaką wykreuje samorząd odniesie pozytywne skutki na wielu płaszczyznach.

Podstawowym celem działań promocji ukierunkowanych na rozwój społeczno - gospodarczy w powiecie słupskim winien być możliwie szybki wzrost liczby turystów odwiedzających atrakcje turystyczne powiatu oraz chęć inwestowania przez potencjalnych inwestorów na terenie powiatu. Jednocześnie turyści stanowią strategiczną grupę odbiorców oferty promocyjnej powiatu słupskiego. Promocja powiatu słupskiego jako regionu turystycznego powinna być ukierunkowana na zwiększenie efektywności wykorzystania potencjału przyrodniczego i społecznego powiatu przez rozwój turystyki krajowej i zagranicznej, skutkujące lokalnym rozwojem gospodarczym oraz wzrostem poziomu życia ludności. W zakresie promocji turystycznej powiatu należy wykreować wizerunek powiatu słupskiego jako atrakcyjnego i przyjaznego turystom obszaru, promowanie atrakcji i produktów turystycznych na rynku krajowym i międzynarodowym oraz nasilić działalność promocyjną wewnątrz powiatu dla zmniejszenia wyjazdów mieszkańców na tereny sąsiednich powiatów czy województw. Wśród działań promocyjnych powiatu słupskiego nie może zabraknąć oferty dla turystów zagranicznych, w komunikacji takiej istotne jest posiadanie strony internetowej powiatu w językach obcych (minimum stanowić będzie strona w języku angielskim i niemieckim).

Promocja powiatu słupskiego skierowana do jej mieszkańców winna mieć na celu wzmocnienie identyfikacji i więzi tej grupy z powiatem. Jest to istotny odbiorca działań promocyjnych powiatu, gdyż jego zachowania, wypowiedzi i odczucia wpływają na postrzeganie powiatu przez odbiorców zewnętrznych. Działania ukierunkowane w obszarze komunikacji z mieszkańcami mają spowodować, że staną się oni ambasadorami powiatu słupskiego na zewnątrz, co znacząco wpłynie na jej pozytywny wizerunek. Istotne jest, aby mieszkańcy identyfikowali się z wizją powiatu słupskiego i czuli się zaangażowani w jej tworzenie. Działania promocyjne skierowane do mieszkańców powiatu winny przynieść wymierne skutki w postaci pożądanego wizerunku powiatu, wzrostu ruchu turystycznego, a w konsekwencji wzrostu miejsc pracy w powiecie. Według ekspertów jedno miejsce noclegowe generuje pięć miejsc pracy. Dialog z mieszkańcami powinien trwać cały rok, ze szczególnym nasileniem w okresie imprez i wydarzeń kulturalnych, sportowych. Do mieszkańców powinny być kierowane także materiały edukacyjno -informacyjne o wydarzeniach i atrakcjach.

Specyficzny i stosunkowo trudny rodzaj promocji powiatu stanowi promocja wśród potencjalnych inwestorów. Są oni silnie rozproszeni, bardzo zróżnicowani i jest ich relatywnie niewielu, szczególnie w stosunku do starających się o nich samorządów. Za sukces promocji inwestycyjnej gminy należy już uznać przekonanie inwestora do włączenia konkretnej oferty na listę rozpatrywanych lokalizacji. Do promocji inwestycyjnej powiat słupski winien przystąpić dopiero po przygotowaniu oferty

²³ POT – Polska Organizacja Turystyczna, PARP – Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, PAIiIZ - Polska Agencja Informacji i Inwestycji Zagranicznych.

inwestycyjnej. Promocja inwestycyjna powiatu słupskiego powinna być przeprowadzona przez urzędników powiatowych. Jednakże można ją zlecić wyspecjalizowanym instytucjom.

Władze powiatu słupskiego winny docierać bezpośrednio do potencjalnych inwestorów i przekonywać, że atrakcyjność inwestycyjna, czyli suma korzyści, jaka może stać się ich udziałem dzięki rozpoczęciu działalności w danym miejscu, jest wyższa niż w innych powiatach. Do promocji bezpośredniej należy wykorzystać:

- dystrybucję materiałów promocyjnych, wręczanych podczas spotkań bezpośrednich, a także rozkładane w miejscach odwiedzanych przez potencjalnych inwestorów,
- przygotowanie i dystrybucję opracowań specjalistycznych, uwydatniających szczególne walory Powiatu,
- reklamę w mediach wyspecjalizowanych i branżowych,
- marketing bezpośredni - bezpośrednie docieranie z informacją telefoniczną o ofercie inwestycyjnej do osób zajmujących się wyborem miejsc lokalizacji w koncernach planujących ekspansję w regionie,
- przygotowanie zakładki „Oferta inwestycyjna” na oficjalnej stronie powiatu słupskiego,
- uczestnictwo w targach.

Ponadto w celu promocji inwestycyjnej powiat może skorzystać z usług oferowanych przez wyspecjalizowane firmy i instytucje, do których zwracają się inwestorzy poszukujący miejsca lokalizacji. Partnerzy, z którymi mogłaby nawiązać współpracę Powiat Słupski to:

- firmy prywatne (consultingowe, biura pośrednictwa nieruchomości, kancelarie prawne), które odpłatnie doradzają, przeważnie dużym koncernom międzynarodowym, przy wyborze miejsca lokalizacji, przedstawiają klientom także oferty otrzymane od gmin,
- organizacje samorządu gospodarczego (izby przemysłowe i handlowe), grupujące firmy branżowe lub przedsiębiorstwa działające na rynkach poszczególnych krajów, do nich czasami, także poprzez kontakty nieformalne, zwracają się inwestorzy zainteresowani znalezieniem dogodnego miejsca pod budowę nowych oddziałów swoich firm,
- Polska Agencja Informacji i Inwestycji Zagranicznych to instytucja specjalizująca się w obsłudze priorytetowych inwestorów z zagranicy, w szczególności średnich i dużych, profesjonalści z PAIIIZ doradzają inwestorom zainteresowanym rozpoczęciem działalności w Polsce, przedstawiają najbardziej atrakcyjne, ich zdaniem, oferty inwestycyjne polskich samorządów,
- wydziały ekonomiczno - handlowe i radcy handlowi ambasad polskich za granicą i zagranicznych w Polsce, są to czasami pierwsze adresy, pod które kierują się inwestorzy zainteresowani lokalizacją w danym kraju,
- działający w powiecie przedsiębiorcy, szczególnie średni i duzi, przed podjęciem ostatecznej decyzji o lokalizacji firmy często spotykają się z działającymi na danym terenie przedsiębiorcami i rozmawiają o warunkach prowadzenia działalności gospodarczej, działa tzw. zasada śnieżnej kuli - im lepsze doświadczenia firm już działających w powiecie, tym większe szanse na następne,
- współpraca partnerska z zagranicznymi samorządami, co daje możliwość wymiany doświadczeń czy realizacji wspólnych projektów i pozwala też na przedstawianie oferty powiatu za granicą, czasami efektem współpracy są inwestorzy zainteresowani lokalizacją firmy w powiecie,

- uczestnictwo w różnego rodzaju konkursach dla powiatów, które pozwala zaistnieć w mediach i utrwalać wizerunek powiatu jako dobrego miejsca do prowadzenia działalności gospodarczej, szczególnie w przypadku wygrania któregoś z ww. konkursów.

Do działań, które ponadto należy podjąć i kontynuować w zakresie szeroko rozumianej promocji Powiatu Słupskiego zaliczyć należy:

- dystrybucję materiałów promocyjnych i informacyjnych powiatu w formie papierowej,
- nawiązanie współpracy z sąsiednimi oraz wojewódzkimi punktami i centrami informacji turystycznej,
- kampanie reklamowe powiatu w mass mediach,
- organizację cyklicznych imprez kulturalnych, sportowych,
- stworzenie i utrzymanie stałego kalendarza podstawowych działań promocyjnych,
- udział w szkoleniach, targach, wystawach, w tym międzynarodowych,
- zapraszanie gości spoza powiatu na organizowane przez powiat uroczystości i imprezy okolicznościowe,
- publiczne wystąpienia przedstawicieli reprezentujących produkt turystyczny na targach i giełdach turystycznych, szczególnie międzynarodowych,
- organizowanie objazdowych wycieczek dla takich grup odbiorców jak dziennikarze, przedstawiciele touroperatorów, punktów informacji turystycznej, itp.
- udzielanie wywiadów w mediach, organizowanie sympozjów, których celem jest pogłębianie wiedzy o Powiecie Słupskim i organizowanie konferencji prasowych,
- umieszczanie na oficjalnej stronie internetowej informacji nt. jak pozytywnie powiat inni widzą i opisują.

Skuteczność działań promocyjnych podejmowanych na szczeblu powiatu powinna być okresowo weryfikowana. Pozwoli to na stałą kontrolę zasadności stosowanych narzędzi i technik promocyjnych. W rezultacie środki finansowe przekazywane na tą działalność, będą wydatkowane coraz bardziej efektywnie. Zebrane i opracowane wyniki badań winny być upowszechnione w celu wsparcia władz lokalnych w procesie rozwoju powiatu słupskiego. Prowadzenie monitoringu winno mieć charakter ciągły oraz cykliczny.

12 MONITORING I EWALUACJA STRATEGII

Ocena strategicznych dokumentów zawierających programy rozwoju winna być dokonywana trzykrotnie: przed rozpoczęciem realizacji (*ex-ante*), w połowie okresu realizacji (*mid-term*) oraz po zakończeniu realizacji (*ex-post*).

Aby umożliwić pośrednie dokonywanie ocen *mid-term* i *ex-post*, należy określić powiązania pomiędzy *Strategią* Powiatu, a strategiami sektorowymi oraz Wieloletnim Planem Inwestycyjnym. Ocena *ex-post* jest najbardziej istotna i miarodajna dla całościowej oceny polityki rozwoju powiatu w długim okresie czasu oraz spełnia najwięcej funkcji. Wszelkie oceny oddziaływania podmiotów publicznych na procesy rozwoju przeprowadzane są w kontekście społecznych potrzeb, celów i nakładów. Mierzone i oceniane są uzyskane produkty, wyniki, efekty i skutki. Działania i przedsięwzięcia służące realizacji celów operacyjnych oceniane są na podstawie czterech kryteriów: skuteczności, celowości, efektywności, wydajności. Cały proces dodatkowo oceniany jest z punktu widzenia praworządności i gospodarności (oszczędności). Oceny wymagają podejścia uporządkowanego, obiektywnych kryteriów oraz stosowania zróżnicowanych i wyrafinowanych metod. Ocena realizacji *Strategii* jest procesem wymagającym udziału społecznego, a przede wszystkim współdziałania podmiotów i uczestników strategicznego planowania rozwoju powiatu słupskiego.

Aby spełnić powyższe wymagania, każdy cel operacyjny wymaga monitorowania. Wymóg monitorowania wynika również z przepisów regulujących finansowanie przedsięwzięć z funduszy strukturalnych UE. Monitorowaniem *Strategii* na poziomie celów operacyjnych (używając wskaźników produktu i rezultatu przypisanych tym celom) winna zajmować się jednostka organizacyjna odpowiedzialna za jego wdrażanie, w tym wypadku – samorząd powiatowy.

Wizja, misja powiatu słupskiego zawarta w *Strategii* sformułowana jest na tak ogólnym poziomie, że bezpośrednia ocena stopnia ich realizacji nie jest możliwa. Można jednak ocenić stopień realizacji celów operacyjnych. Mają one na tyle konkretny charakter i są powiązane bezpośrednio z realizowanymi i planowanymi do realizacji przedsięwzięciami, że można stosować bardziej wyspecjalizowane wskaźniki.

W charakterystyce każdego z celów operacyjnych zawarto propozycje wskaźników produktów oraz rezultatów. Zestaw wskaźników dla celów monitorowania *Strategii* na poziomie celów operacyjnych zawiera poniższa tabela 95. Ich coroczne obliczenie rozpoczynając od roku bazowego 2011 (stan 31 grudnia – dane będą dostępne wiosną 2012) umożliwi dokonanie w latach 2017 i 2022 ocen realizacji *Strategii* pod kątem: skuteczności, celowości, efektywności, wydajności. Odpowiednie jednostki organizacyjne powiatu i instytucje zewnętrzne dokonywać będą bieżącej (raz w roku) i okresowej (w 2017 i 2022 r.) kontroli realizacji *Strategii*. Efektem kontroli może być konieczność zmodyfikowania *Strategii Rozwoju Społeczno - Gospodarczego Powiatu Słupskiego*.

Źródłami pozyskiwania danych do oceny realizacji *Strategii* mogą być:

- Źródła pierwotne:
 - badania ankietowe za pomocą kwestionariusza – np. z wykorzystaniem Internetu, w formie drukowanej – skrzynka na opinie w punkcie obsługi powiatu,

- otwarte dla wszystkich Forum Internetowe, pozwalające na swobodną wypowiedź,
 - cykliczne, coroczne spotkania grup eksperckich oraz innych podmiotów działających w różnych obszarach społecznych i gospodarczych powiatu,
 - inne.
- Źródła wtórne:
 - statystyki, w tym Urzędu Statystycznego oraz innych jednostek i instytucji, informacje medialne oraz raporty, biuletyny, sprawozdania z działalności i in. pochodzące od środowisk turystycznych,
 - inne,

Wybór źródeł informacji do oceny realizacji *Strategii* będzie każdorazowo weryfikowany, zgodnie z przyjętymi wskaźnikami.

Tabela 96 Wskaźniki monitoringu Strategii Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Słupskiego do roku 2022

Nr celu/ kier. dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
<i>Rok bazowy 2010 lata oceny: 2013, 2017 i 2022</i>			
1.	SPOŁECZNOŚĆ		
1.1.	PODJAĆ DZIAŁANIA NA RZECZ STWORZENIA SPRAWNEGO SYSTEMU ZAPOBIEGANIA KRYZYSOM RODZINY ORAZ KOMPLEKSOWEGO WSPARCIA OSÓB STARSZYCH, SAMOTNYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH OBJĘTYCH SZEROKO ROZUMIANA POMOCA SPOŁECZNA		
	Kierunki działania		
1.1.1.	Rozwój różnych form opieki i interwencji w środowisku lokalnym i ponadlokalnym wraz z przebudową i modernizacją infrastruktury pomocy społecznej.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba nowo powstałych form opieki i interwencji w środowisku lokalnym i ponadlokalnym. Liczba przebudowanych i zmodernizowanych obiektów pomocy społecznej. Liczba utworzonych zespołów mieszkań zlokalizowanych na terenie powiatu. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba beneficjentów pomocy społecznej korzystających z nowo powstałych form opieki społecznej. Liczba beneficjentów pomocy społecznej korzystających z nowo powstałych form interwencji w środowisku lokalnym i ponadlokalnym. Powierzchnia w m² przebudowanych i zmodernizowanych obiektów pomocy społecznej.
1.1.2.	Monitoring zagrożeń i analiza przypadków patologii w rodzinach na szczeblu M/G OPS przy wsparciu PCPR dla tworzenia wspólnych projektów profilaktycznych z udziałem organizacji pozarządowych.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba rodzin objętych monitoringiem znajdujących się w tzw. środowiskach zagrożonych. Liczba projektów profilaktycznych tworzonych przy udziale organizacji pozarządowych, których celem jest przeciwdziałanie patologiom społecznym. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba rodzin żyjących w środowiskach zagrożonych objętych pomocą społeczną. Liczba mieszkańców powiatu biorących udział w projektach profilaktycznych mających na celu przeciwdziałanie patologiom społecznym zorganizowanych z udziałem organizacji pozarządowych.

Nr celu/ kier. dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
<i>Rok bazowy 2010 lata oceny: 2013, 2017 i 2022</i>			
1.2.	STWORZYĆ WARUNKI NA RZECZ PRZECIWDZIAŁANIA WYKLUCZENIOM SPOŁECZNYM, AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ MIESZKAŃCÓW POWIATU I POZYSKANIA PRACY PRZEZ OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE		
	Kierunki działania		
1.2.1.	Tworzenie Centrów Poradnictwa Specjalistycznego.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba stworzonych Centrów Poradnictwa Specjalistycznego na terenie powiatu. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób korzystająca z usług CPS. Liczba projektów integracji społecznej zrealizowanych przez CPS na terenie całego powiatu słupskiego.
1.2.2.	Wykorzystywać w pełni istniejące programy UE na rzecz aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba projektów stworzonych na rzecz aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych zrealizowanych przy współdziałaniu dotacji Unii Europejskiej. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób niepełnosprawnych, którzy podjęli pracę w ramach projektów wspartych przez UE. Kwota środków (w PLN) pozyskanych z UE w ramach programów na rzecz aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych.
1.2.3.	Poprawa dostępności osób niepełnosprawnych do zasobów rynku pracy, sportu, kultury, rekreacji i wypoczynku poprzez systematyczne znoszenia barier architektonicznych.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba projektów zrealizowanych na terenie powiatu słupskiego, których celem jest likwidacja istniejących barier architektonicznych. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba instytucji rynku pracy oraz obiektów sportowo – rekreacyjnych i kulturowych ze swobodnym dostępem dla osób niepełnosprawnych.
1.3.	STWORZYĆ WARUNKI DLA ROZWOJU USŁUG OPIEKI ZDROWOTNEJ I MEDYCZNEJ		
	Kierunki działania		
1.3.1.	Działać na rzecz tworzenia warunków do rozwoju Niepublicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba projektów partnerstwa publiczno – prywatnego, planów miejscowych oraz franczyzy usług medycznych na terenie powiatu dla rozwoju niepublicznych placówek ZOZ. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba pacjentów korzystających z usług Niepublicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej.

Nr celu/ kier. dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
<i>Rok bazowy 2010 lata oceny: 2013, 2017 i 2022</i>			
1.3.2.	Tworzenie warunków dla rozwoju systemowych rozwiązań w zakresie usług medycznych dla osób starszych i wykluczonych społecznie.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba bezpłatnych szczepień np. przeciwko grypie, które wykonywane zostały przez zakłady opieki zdrowotnej wśród osób powyżej 65 roku życia. Liczba projektów systemowych w zakresie usług medycznych dla osób starszych i wykluczonych społecznie. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba mieszkańców powiatu słupskiego powyżej 65 roku życia korzystająca w ciągu roku z usług medycznych.
1.4.	PODJAĆ DZIAŁANIA W KIERUNKU ZMIANY ŚWIADOMOŚCI SPOŁECZNEJ W ZMIENIAJĄCEJ SIĘ RZECZYWISTOŚCI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ		
	Kierunki działania		
1.4.1.	Różnicowanie oferty edukacyjnej szkolnictwa zawodowego w zależności od potrzeb rynku pracy. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba utworzonych programów (ofert) edukacyjnych dostosowanych do zmian zachodzących na rynku pracy i wyrównujących szanse edukacyjne dzieci i młodzieży. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba dzieci i młodzieży uczącej się w oparciu o programy dostosowane do zachodzących zmian na rynku pracy i wyrównujące ich szanse edukacyjne.
1.4.2.	Edukacja społeczności lokalnej w zakresie istniejących zagrożeń i sposobów zapobiegania ich powstawaniu i likwidacji na różnym poziomie ich funkcjonowania.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba programów edukacyjnych w zakresie istniejących zagrożeń i sposobów zapobiegania ich powstawaniu i likwidacji na różnym poziomie ich funkcjonowania. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba mieszkańców powiatu słupskiego korzystających z programów edukacyjnych w zakresie istniejących zagrożeń i sposobów zapobiegania ich powstawaniu i likwidacji na różnym poziomie ich funkcjonowania.
1.4.3.	Rozwijanie oferty edukacyjnej dla dorosłych na bazie już istniejących obiektów oświatowych.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba programów mających na celu edukację dorosłych. Powierzchnia w m² bazy oświatowej o charakterze ośrodków uzupełniających wiedzę. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba dorosłych korzystających z programów i korzystających z udostępnionej dla nich bazy oświatowej.
1.4.4	Podjęcie działań na rzecz podwyższenia jakości i rozwoju różnych form opieki i pomocy dziecku i rodzinie.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba utworzonych mieszkań dla grupy usamodzielnienia- „Dzieciaki na swoim”. Liczba utworzonych mieszkań 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba rodzin i dzieci objętych opieką i pomocą.

Nr celu/ kier. dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
		<i>Rok bazowy 2010 lata oceny: 2013, 2017 i 2022</i>	
		<ul style="list-style-type: none"> • Liczba projektów na rzecz podwyższenia jakości i rozwoju form opieki i pomocy dziecku i rodzinie. 	
1.5.	PODJAĆ DZIAŁANIA NA RZECZ ROZWOJU I DYWERSYFIKACJI FORM PRZEKWALIFIKOWANIA ZAWODOWEGO I UWZGLĘDNIĆ W PROCESIE KSZTAŁCENIA POTRZEBY LOKALNEGO RYNKU PRACY		
	Kierunki działania		
1.5.1.	Promocja samozatrudnienia, w tym edukacja pracodawców i przyszłych pracowników o możliwościach zatrudnieniowych opartych na pracy przez Internet.	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba projektów mających na celu promocję samozatrudnienia. • Liczba projektów mających na celu edukację pracodawców i przyszłych pracowników o możliwościach zatrudnieniowych opartych na pracy przez Internet. 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba mieszkańców powiatu słupskiego którzy w wyniku realizacji projektów edukacyjnych i promocyjnych podjęli działalność na własny rachunek. • Liczba pracodawców wdrażających system pracy przez Internet.
1.5.2.	Rozbudowa oferty edukacyjnej o nowe kierunki szkolnictwa zawodowego połączonej z doradztwem zawodowym.	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba nowych kierunków kształcenia utworzonych w celu rozszerzenia oferty edukacyjnej w zakresie szkolnictwa zawodowego połączonych z doradztwem zawodowym. 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba młodzieży korzystającej z rozszerzonej oferty edukacyjnej w zakresie szkolnictwa zawodowego.
1.5.3.	Diagnozowanie potrzeb lokalnego rynku pracy.	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba przeprowadzonych analiz lokalnego rynku pracy na terenie powiatu słupskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba projektowanych nowych ofert edukacyjnych dostosowanych do potrzeb lokalnego rynku pracy.
1.6.	STWORZENIE WARUNKÓW DO Powszechnego i taniego dostępu do oświaty na szczeblu ponadgimnazjalnym ZGODNIE Z ZAINTERESOWANIAM I ZDOLNOŚCIAMI MŁODZIEŻY		
	Kierunki działania		
1.6.1.	Dostosowywanie form i kierunków kształcenia placówek oświatowych powiatu słupskiego odpowiadających zmieniającemu się zapotrzebowaniu na usługi w zakresie edukacji ponadgimnazjalnej.	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba wdrożonych nowych kierunków kształcenia w szkolnictwie ponadgimnazjalnym. 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba uczniów/absolwentów kończących nowe kierunki kształcenia w szkołach ponadgimnazjalnych dostosowane do potrzeb na usługi edukacyjne.

Nr celu/ kier. dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
<i>Rok bazowy 2010 lata oceny: 2013, 2017 i 2022</i>			
1.6.2.	Ciągły rozwój kadry pedagogicznej w prowadzeniu innowacyjnych metod kształcenia, w tym programów autorskich.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba nauczycieli podwyższających swoje kwalifikacje każdego roku w systemie podyplomowym Liczba nauczycieli biorących udział rokrocznie w szkoleniach podwyższających ich kwalifikacje 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba tworzonych rokrocznie programów autorskich. Liczba uczniów kończących nowo otwierane kierunki kształcenia nieobecne w ofercie edukacyjnej powiatu w roku 2010.
1.7.	WSPIERANIE AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ OSÓB BEZROBOTNYCH I POSZUKUJĄCYCH PRACY NA RYNKU PRACY		
	Kierunki działania		
1.7.1.	Wzrost poziomu zatrudnienia i kompetencji zawodowych osób bezrobotnych.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba projektów, mających na celu walkę z bezrobociem. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób, która znalazła zatrudnienie.
1.7.2.	Doskonalenie skuteczności działań podejmowanych przez Publiczne Służby Zatrudnienia.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób, biorących udział w szkoleniach kadr PSZ. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób, która znalazła zatrudnienie.
1.7.3.	Wspieranie samozatrudnienia i przedsiębiorczości w powiecie.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba projektów mających na celu promocję samozatrudnienia i przedsiębiorczości w powiecie. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba mieszkańców powiatu słupskiego którzy w wyniku realizacji projektów edukacyjnych i promocyjnych podjęli działalność na własny rachunek.
1.7.4.	Opracowywanie analiz i badań lokalnego rynku pracy.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba przeprowadzonych analiz lokalnego rynku pracy na terenie powiatu słupskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba projektowanych nowych ofert edukacyjnych dostosowanych do potrzeb lokalnego rynku pracy.
1.7.5.	Rozwój lokalnego partnerstwa na rzecz zatrudnienia.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba projektów mających na celu promocję zatrudnienia i aktywizację zawodową osób bezrobotnych. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób, która znalazła zatrudnienie.
2.	INFRASTRUKTURA		
2.1.	BUDOWAĆ I MODERNIZOWAĆ INFRASTRUKTURĘ DROGOWĄ WRAZ Z JEJ NAJBLIŻSZYM OTOCZENIEM ORAZ UMOŻLIWIĆ ROZWÓJ INFRASTRUKTURY PRZEWOZÓW PASAŻERSKICH.		
	Kierunki działania		
2.1.1.	Budowa i remont dróg powiatowych, w tym szczególnie o znaczeniu zwiększającym dostępność do centrów skupiających miejsca pracy i	<ul style="list-style-type: none"> Długość (w km) nowo wybudowanych i 	<ul style="list-style-type: none"> Średniodobowe natężenie ruchu pojazdów kołowych

Nr celu/ kier. dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
	poprawiających bezpieczeństwo drogowe oraz nowych możliwości komunikacyjnych do centrów turystycznych, rekreacyjnych i biznesowych.	<i>Rok bazowy 2010 lata oceny: 2013, 2017 i 2022</i>	
		wyremontowanych dróg na terenie powiatu słupskiego.	(SDR) na nowo wybudowanych i wyremontowanych drogach. <ul style="list-style-type: none"> • Skrócenie czasu przejazdu pomiędzy miejscowościami połączonymi nowo wybudowanymi i wyremontowanymi drogami.
2.1.2.	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury okołodrogowej (chodniki, parkingi, ścieżki rowerowe, oświetlenie uliczne), w tym w ramach partnerstwa publiczno-publicznego (gmina – powiat).	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba projektów mających na celu modernizację i rozbudowę infrastruktury okołodrogowej, w tym w ramach partnerstwa publiczno – publicznego (gmina – powiat). • Długość (w km) wybudowanych i zmodernizowanych ciągów pieszo-rowerowych na terenie powiatu słupskiego. • Liczba wybudowanych i zmodernizowanych punktów oświetleniowych na terenie powiatu. • Liczba wybudowanych i zmodernizowanych innych obiektów infrastruktury drogowej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Długość (w km) ciągów komunikacyjnych, wzdłuż których zmodernizowano i rozbudowano infrastrukturę okołodrogową, w tym w ramach partnerstwa publiczno – publicznego (gmina – powiat). • Liczba osób korzystających z nowo wybudowanych ciągów pieszo-rowerowych na terenie powiatu słupskiego. • Liczba osób korzystających z nowo wybudowanych i zmodernizowanych punktów oświetleniowych na terenie powiatu. • Liczba osób korzystających z nowo wybudowanych i zmodernizowanych innych obiektów infrastruktury drogowej na terenie powiatu.
2.1.3.	Rozwój przewozów regionalnych.	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba nowych powstałych połączeń regionalnych na terenie powiatu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba mieszkańców powiatu korzystających z przewozów regionalnych.

Nr celu/ kier. dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
<i>Rok bazowy 2010 lata oceny: 2013, 2017 i 2022</i>			
2.2	SPRZYJAĆ ROZWOJOWI INFRASTRUKTURY PROTURYSTYCZNEJ I RÓŻNYCH FORM TURYSTYKI.		
	Kierunki działania		
2.2.1.	Inicjowanie działań na rzecz rewitalizacji obiektów zabytkowych i ochrony dóbr kultury na terenie powiatu.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba podjętych działań we współpracy z gminami w celu rewitalizacji obiektów zabytkowych i ochrony dóbr kultury z dostosowaniem ich funkcji do obecnych potrzeb społecznych w zakresie kultury i rekreacji. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zrewitalizowanych obiektów zabytkowych. Powierzchnia w m² zrewitalizowanych obiektów zabytkowych. Liczba wyremontowanych i zrewitalizowanych obiektów dóbr kultury.
2.2.2.	Budowa sieci zintegrowanych szlaków turystycznych.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba wybudowanych sieci zintegrowanych szlaków turystycznych. Liczba inicjatyw i partnerstw publiczno – prywatnych oraz publiczno – publicznych w zakresie budowy ścieżek rowerowych, szlaków pieszych przystosowanych do Nordic Walking, szlaków wodnych w tym kajakowych. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba turystów korzystających z oferty powstałych inicjatyw oraz partnerstw.
2.2.3.	Stworzenie systemu promocji atrakcji turystycznych powiatu w oparciu o przewodniki drukowane i multimedialne skierowane do turystów i inwestorów.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba projektów promujących atrakcje turystyczne powiatu słupskiego w oparciu o przewodniki drukowane i multimedialne. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba turystów krajowych i zagranicznych przybywających na teren powiatu w ciągu roku. Liczba pozycji takich jak przewodniki drukowane i multimedialne wydane przez samorząd słupski skierowane do turystów i inwestorów.
2.2.4.	Tworzenie warunków dla lepszego wykorzystania turystycznego portu morskiego w Ustce.	<ul style="list-style-type: none"> Powierzchnia zrewitalizowanych obszarów portu morskiego w Ustce oraz terenów postyżniowych. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba turystów krajowych i zagranicznych korzystających z usług turystycznych portu morskiego w Ustce.

Nr celu/ kier. dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
<i>Rok bazowy 2010 lata oceny: 2013, 2017 i 2022</i>			
2.2.5.	Wspieranie inwestycji mających na celu budowę lub modernizację obiektów pełniących funkcje kulturalne i sportowe.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba wybudowanych/zmodernizowanych obiektów kulturalnych i sportowych. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób korzystających z wybudowanych/zmodernizowanych obiektów kulturalnych i sportowych.
2.3.	STWARZAĆ WARUNKI DLA ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ PRZECIWDZIAŁAJĄCEJ TZW. WYKLUCZENIU CYFROWEMU MIESZKAŃCÓW POWIATU SŁUPSKIEGO.		
	Kierunki działania		
2.3.1.	Stworzenie Powiatowej Sieci Szerokopasmowej.	<ul style="list-style-type: none"> Utworzenie Powiatowej Sieci Szerokopasmowej w oparciu o wszystkie jednostki podległe bezpośrednio lub pośrednio Zarządowi Powiatu Słupskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba włączonych jednostek podległych Zarządowi Powiatu Słupskiego w projekt Powiatowej Sieci Szerokopasmowej. Liczba patentów korzystająca w ciągu roku z utworzonego projektu Powiatowej Sieci Szerokopasmowej.
2.3.2.	Uruchomienie systemu edukacji informatycznej dla wszystkich mieszkańców powiatu słupskiego w oparciu o istniejące placówki oświatowe w porozumieniu ze wszystkimi gminami wchodzącymi w skład powiatu słupskiego.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba utworzonych programów edukacji informatycznej dla mieszkańców powiatu słupskiego w oparciu o istniejące placówki oświatowe w porozumieniu ze wszystkimi gminami wchodzącymi w skład powiatu słupskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba mieszkańców powiatu słupskiego korzystających z utworzonych programów edukacji informatycznej.
3.	GOSPODARKA		
3.1.	DZIAŁAĆ NA RZECZ TWORZENIA WARUNKÓW DLA ROZWOJU STREF AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ NA TERENIE POWIATU.		
	Kierunki działania		
3.1.1.	Organizowanie na terenie powiatu ustawicznych szkoleń bezpośrednich beneficjentów (pracodawców) w zakresie korzystania z funduszy UE i reguł partnerstwa publiczno – prywatnego.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zorganizowanych na terenie powiatu słupskiego ustawicznych szkoleń bezpośrednich beneficjentów (pracodawców) w zakresie korzystania z funduszy UE. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba beneficjentów (pracodawców) korzystających z funduszy UE dzięki zorganizowanym ustawicznym szkoleniom. Kwota kapitału (w EUR) środków UE uczestniczącego w inwestycjach pracodawców

Nr celu/ kier. dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
<i>Rok bazowy 2010 lata oceny: 2013, 2017 i 2022</i>			
			na terenie powiatu słupskiego.
3.1.2.	Tworzenie podstaw do realizacji polityki klastrowej w wyznaczonych gałęziach gospodarki np. obuwniczy, materiałów budowlanych, przetwórstwa rolno – spożywczego i turystyki.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba projektów utworzonych na terenie powiatu, których celem jest stworzenie klastra/klastrów przemysłowych lub usługowych. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na terenie powiatu słupskiego w ramach utworzonych klastrów.
3.1.3.	Aktywizacja terenów wokół basenu portowego w Ustce do roli „okna na świat” powiatu słupskiego.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba projektów wdrożonych w ramach strategii rozwoju portu usteckiego. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba mieszkańców, turystów oraz podmiotów gospodarczych korzystających z powstałych usług akomodacyjnych i yachtingowych
3.2.	STWORZYĆ WARUNKI DLA OGRANICZENIA BEZROBOCIA I WZROSTU AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ MIESZKAŃCÓW POWIATU SŁUPSKIEGO.		
	Kierunki działania		
3.2.1.	Organizacja na poziomie powiatu nowych form kształcenia dorosłych dla skutecznego przekwalifikowania zawodowego.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba projektów wprowadzających nowe formy kształcenia dorosłych dla skutecznego przekwalifikowania zawodowego. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba dorosłych korzystających z nowych form oferty edukacyjnej w zakresie szkolnictwa zawodowego.
3.2.2.	Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zorganizowanych przedsięwzięć z zakresu aktywizacji osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób, które podjęły zatrudnienie w wyniku działań aktywizujących.

Nr celu/ kier. dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
<i>Rok bazowy 2010 lata oceny: 2013, 2017 i 2022</i>			
3.3.	PODEJMOWAĆ DZIAŁANIA W KIERUNKU WIELOFUNKCYJNEGO ROZWOJU WSI I OBSZARÓW WIEJSKICH W ZAKRESIE ROZWOJU NOWOCZESNYCH ROLNICTWA I POZAROLNICZEGO ROZWOJU WSI.		
	Kierunki działania		
3.3.1.	Tworzenie podstaw do wzrostu konkurencyjności gospodarstw rolnych i rybackich.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba projektów mających na celu podnoszenie konkurencyjności gospodarstw rolnych i rybackich. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba gospodarstw rolnych i rybackich działających w oparciu o nowoczesne formy rolnictwa oraz nowe technologie.
3.3.2.	Uruchamianie i promocja alternatywnych źródeł zarobkowania poza rolnictwem i tworzenie podstaw do rozwoju sprawnie funkcjonującego, nowoczesnego doradztwa rolniczego.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba przeprowadzonych szkoleń oraz akcji promujących alternatywne źródła zarobkowania poza rolnictwem. Liczba utworzonych projektów w kierunku rozwoju sprawnie funkcjonującego, nowoczesnego doradztwa rolniczego. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób korzystających ze szkoleń oraz akcji promujących alternatywne źródła zarobkowania poza rolnictwem. Liczba osób korzystających z doradztwa rolniczego różnego typu w ciągu roku na terenie powiatu.
3.4.	STWORZYĆ SYSTEM PROMOCJI POWIATU SŁUPSKIEGO W KRAJU I ZAGRANICĄ.		
	Kierunki działania		
3.4.1.	Promocja obszarów turystycznych i rekreacyjnych w oparciu o media lokalne, krajowe i aktywne strony internetowe.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba projektów promocji obszarów turystycznych i rekreacyjnych w oparciu o media lokalne, krajowe i aktywne strony internetowe. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba turystów krajowych i zagranicznych przybywających na teren powiatu słupskiego w ciągu roku na podstawie statystyk prowadzonych przez poszczególne samorządy powiatu.
3.4.2.	Tworzenie płaszczyzn współpracy międzynarodowej w różnych dziedzinach życia społecznego i gospodarczego na poziomie powiatu z udziałem gmin.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba utworzonych projektów współpracy międzynarodowej w różnych dziedzinach życia społecznego i gospodarczego na poziomie powiatu z udziałem gmin. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zrealizowanych projektów współpracy międzynarodowej w różnych dziedzinach życia społecznego i gospodarczego z udziałem gmin.

Nr celu/ kier. dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
<i>Rok bazowy 2010 lata oceny: 2013, 2017 i 2022</i>			
3.4.3.	Promocja powiatu słupskiego jako obszaru nadmorskiego.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba projektów promujących walory turystyczne powiatu słupskiego skierowanych na rynek zewnętrzny i wewnętrzny. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba turystów krajowych i zagranicznych przyjeżdżających do powiatu słupskiego z tytułu prowadzonych akcji promocyjnych i reklamowych.
4.	PRZESTRZEŃ		
4.1.	PODJAĆ DZIAŁANIA W KIERUNKU RÓWNOMIERNEGO ROZWOJU POWIATU I POSZCZEGÓLNYCH MIEJSCOWOŚCI POŁOŻONYCH NAJDALEJ OD CENTRUM GOSPODARCZEGO I KULTURALNEGO SKUPIONEGO W MIEŚCIE SŁUPSKU ORAZ TWORZYĆ WARUNKI DLA KORZYSTNIEJSZEGO GOSPODAROWANIA W ROLNICTWIE, LEŚNICTWIE, RYBACTWIE MORSKIMI ŚRÓDLĄDOWYM.		
	Kierunki działania		
4.1.1.	Stworzenie sprawnego systemu komunikacji wewnętrznej opartej na drogach lądowych oraz infrastrukturze linii kolejowych.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba utworzonych projektów mających na celu poprawę komunikacji wewnętrznej opartej na drogach lądowych, i infrastrukturze linii kolejowych. 	<ul style="list-style-type: none"> Ilość kilometrów nowo wybudowanych i zmodernizowanych ciągów komunikacyjnych opartych na drogach lądowych i infrastrukturze linii kolejowych.
4.1.2.	Różnicowanie źródeł dochodów osób mających pracę w obszarach powiatu związanych z sektorem rolnym i rybackim.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba nowopowstałych podmiotów gospodarczych poza sektorem rolnym i rybackim. 	<ul style="list-style-type: none"> Powierzchnia (w ha) obiektów służących do prowadzenia działalności gospodarczej poza sektorem rolnym i rybackim.
4.1.3.	Działanie na rzecz poprawy konkurencyjności sektora rolnego i rybackiego.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba utworzonych inicjatyw przez powiat słupski w zakresie tworzenia i popularyzacji form wsparcia rolników, rybaków, grup producenckich. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba rolników, rybaków, grup producenckich korzystających z inicjatyw utworzonych przez powiat słupski.

Nr celu/ kier. dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
<i>Rok bazowy 2010 lata oceny: 2013, 2017 i 2022</i>			
4.2.	PODJAĆ DZIAŁANIA W KIERUNKU ROZWOJU INFRASTRUKTURY REKREACYJNEJ I TURYSTYCZNEJ ORAZ LEPIEJ WYKORZYSTYWAĆ ISTNIEJĄCE SZLAKI KOMUNIKACYJNE.		
	Kierunki działania		
4.2.1.	Rozwój infrastruktury i usług turystyki wiejskiej i aktywnej.	<ul style="list-style-type: none"> • Długość (w km) wybudowanych/ przebudowanych lub wyremontowanych ścieżek rowerowych. • Liczba wybudowanych/ przebudowanych lub wyremontowanych obiektów małej infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej. • Liczba wybudowanych/ przebudowanych lub wyremontowanych obiektów infrastruktury związanej z zagospodarowaniem jezior. • Liczba wybudowanych sztucznych tarlisk ryb łososiowatych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba turystów korzystających wybudowanych/ przebudowanych lub wyremontowanych ścieżek rowerowych. • Liczba turystów korzystających wybudowanych/ przebudowanych lub wyremontowanych obiektów małej infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej. • Liczba turystów korzystających wybudowanych/ przebudowanych lub wyremontowanych obiektów infrastruktury związanej z zagospodarowaniem jezior.
4.2.2.	Rozbudowa i modernizacja małej infrastruktury turystycznej.	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba wspólnych projektów powiatu oraz gmin mających na celu poprawę jakości małej infrastruktury turystycznej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba wybudowanych/ przebudowanych lub wyremontowanych <i>budowę, remont lub przebudowę małej infrastruktury turystycznej.</i>
4.3.	STWORZYĆ WARUNKI DO WYKORZYSTANIA ISTNIEJĄCYCH I TWORZENIA NOWYCH OBSZARÓW CHRONIONYCH DLA ZWIĘKSZENIA POTENCJAŁU ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH SPRZYJAJĄCYCH ROZWOJOWI TURYSTYKI.		
	Kierunki działania		
4.3.1.	Aktywne włączanie się gmin w działania zmierzające do ochrony obszarów naturalnych z wykorzystaniem szans pozyskania środków z UE na ich ochronę.	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba utworzonych projektów zmierzających do ochrony obszarów naturalnych 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba gmin włączonych w projekty ochrony obszarów naturalnych.

Nr celu/ kier. dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
		<i>Rok bazowy 2010 lata oceny: 2013, 2017 i 2022</i>	
		z wykorzystaniem szans pozyskania środków z UE na ich ochronę z udziałem gmin powiatu słupskiego.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba obszarów naturalnych objętych utworzonymi projektami ochrony z wykorzystaniem szans pozyskania środków z UE.
4.3.2.	Lepiej wykorzystać istniejące tereny leśne i zbiorniki wodne dla rozwoju turystyki (turystyka kwalifikowana) i agroturystyki.	<ul style="list-style-type: none"> Długość (w km) wyznaczonych i zagospodarowanych rekreacyjnych szlaków turystycznych wg podziału na różne formy turystyki kwalifikowanej (piesza, konna, rowerowa, kajakowa). 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba turystów korzystających z wyznaczonych i zagospodarowanych rekreacyjnych szlaków turystycznych (w ciągu roku) wg podziału na różne formy turystyki kwalifikowanej (piesza, konna, rowerowa, kajakowa) – badania zleczone.
4.3.3.	Tworzyć warunki dla dalszego rozwoju infrastruktury uzdrowskiej.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba stworzonych usług uzdrowskich w oparciu o status uzdrowska miasta Ustka. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób korzystających z nowych usług uzdrowskich w oparciu o status uzdrowska miasta Ustka.
4.4.	PODJAĆ WSPÓŁPRACĘ PRZEZ JST ZLOKALIZOWANE NA TERENIE POWIATU SŁUPSKIEGO ORAZ WSPÓŁPRACĘ POWIATU SŁUPSKIEGO Z MIASTEM SŁUPSK CELEM WYPRACOWANIA WSPÓLNEGO MODELU ROZWOJU I PROMOCJI W OBSZARZE SŁUPSKIEGO MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO (MOF).		
	Kierunki działania		
4.4.1	Aktywne włączanie się gmin w działania zmierzające do optymalnego w ramach współpracy wykorzystania posiadanych zasobów ludzkich i infrastrukturalnych.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zawartych porozumień w sprawie MOF Powiatu słupskiego i m. Słupsk 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zrealizowanych projektów przez Powiat Słupski w ramach słupskiego MOF.
5.	OCHRONA ŚRODOWISKA		
5.1.	POPRAWA JAKOŚCI OCHRONY ŚRODOWISKA NA TERENIE POWIATU SŁUPSKIEGO.		
	Kierunki działania		
5.1.1.	Likwidacja i ograniczenie niskiej emisji m.in. poprzez rozbudowę sieci gazowniczej lub nowoczesnych sieci ciepłowniczych w obszarach zwartej zabudowy oraz promocję nowych technologii grzewczych wśród mieszkańców.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba utworzonych projektów mających na celu likwidację i ograniczenie niskiej emisji Długość (w km) nowo wybudowanej sieci gazowniczej 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba gospodarstw domowych podłączonych do sieci gazowniczej Liczba gospodarstw domowych wdrażających nowe

Nr celu/ kier. dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
		<i>Rok bazowy 2010 lata oceny: 2013, 2017 i 2022</i>	
		<ul style="list-style-type: none"> na terenie powiatu. Liczba działań promujących nowe technologie grzewcze wśród mieszkańców. 	<ul style="list-style-type: none"> technologie grzewcze na terenie powiatu.
5.1.2.	Przygotowanie terenów inwestycyjnych pod względem prawnym i technicznym dla rozwoju produkcji energii odnawialnej i opartej o HT.	<ul style="list-style-type: none"> Powierzchnia (m²) uzbrojonych gruntów inwestycyjnych pod potrzeby rozwoju redukcji energii, w tym wysokich technologii. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba powstałych przedsiębiorstw na nowo uzbrojonych terenach przemysłowych Liczba nakładów inwestycyjnych w PLN wniesionych przez inwestorów na nowo uzbrojonych terenach przemysłowych, w tym wartość w PLN inwestycji typu HT.
5.1.3.	Rewitalizacja terenów zdegradowanych ekologicznie.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba utworzonych projektów z zakresu rewitalizacji terenów zdegradowanych ekologicznie na terenach poszczególnych gmin wchodzących w skład powiatu słupskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> Powierzchnia terenów zdegradowanych ekologicznie na terenie powiatu słupskiego objętych projektami rewitalizacji.
5.1.4.	Ochrona najcenniejszych przyrodniczo obszarów powiatu.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba podjętych działań w celu zapewnienia ochrony najcenniejszych przyrodniczo obszarów powiatu. 	<ul style="list-style-type: none"> Powierzchnia najcenniejszych przyrodniczo obszarów powiatu podlegających ochronie dzięki podjętym działaniom.
5.1.5.	Zagospodarowanie gruntów o niskiej klasie bonitacyjnej i nieprzydatnych rolniczo.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba projektów i programów, których celem jest zalesianie terenów nieprzydatnych rolniczo oraz o niskiej klasie bonitacyjnej. 	<ul style="list-style-type: none"> Powierzchnia zalesionych w ha terenów nieprzydatnych rolniczo oraz o niskiej klasie bonitacyjnej.

Nr celu/ kier. dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
<i>Rok bazowy 2010 lata oceny: 2013, 2017 i 2022</i>			
5.2.	PODNIENIE ŚWIADOMOŚCI EKOLOGICZNEJ MIESZKAŃCÓW POWIATU.		
	Kierunki działania		
5.2.1.	Tworzenie programów edukacji ekologicznej młodzieży na poziomie szkół ponadgimnazjalnych.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba przeprowadzonych godzin zajęć edukacji ekologicznej młodzieży na poziomie szkół ponadgimnazjalnych. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba młodzieży szkół ponadgimnazjalnych objętych programem edukacji ekologicznej.
5.2.2.	Edukacja społeczności lokalnej poprzez lokalne media w zakresie nowych technologii ochrony środowiska i zagrożeń ekologicznych.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba projektów skierowanych do społeczności lokalnej z zakresu nowych technologii ochrony środowiska i zagrożeń ekologicznych prowadzonych przy wykorzystaniu lokalnych mediów. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba mieszkańców powiatu stosujących nowe technologie ochrony środowiska.
5.3.	OCHRONA DOLIN RZECZNYCH DLA ZACHOWANIA CENNYCH WALORÓW PRZYRODNICZYCH SPRZYJAJĄCYCH ROZWOJOWI TURYSTYKI.		
	Kierunki działania		
5.3.1.	Likwidacja niewykorzystywanej gospodarczo zabudowy hydrotechnicznej, udrożnienie pozostałych barier w celu przywrócenia funkcjonowania rzek i ich dolin jako korytarzy ekologicznych oraz nie lokalizowanie nowych elektrowni wodnych.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba skutecznie zrealizowanych projektów udrożniających i przywracających funkcjonowanie rzek i ich dolin jako korytarzy ekologicznych. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba turystów korzystających z rzek i ich dolin jako korytarzy ekologicznych. Wzrost liczby populacji ryb łososiowych w rzekach powiatu słupskiego.
5.3.2.	Ochrona wód przed kłusownictwem będącym jednym z głównych przyczyn niewielkiej atrakcyjności wędkarskiej i podnoszenie świadomości ekologicznej.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba skutecznie zrealizowanych projektów ochrona wód przed kłusownictwem. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba turystów korzystających ze zbiorników wodnych jako miejsc uprawiania wędkarstwa.
5.3.3.	Poprawa stanu sanitarnego wód rzecznych.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba skutecznie zrealizowanych projektów poprawiająca stan sanitarny wód rzecznych. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba turystów korzystających z rzek i ich dolin jako miejsca wypoczynku Wzrost liczby populacji ryb w rzekach powiatu słupskiego.

SPIS MAP

Mapa 1 Powiat Słupski	32
Mapa 2 Ostoja Słowińska PLH220023	121
Mapa 3 Ostoja Słowińska PLB220003	121
Mapa 4 Bagna Izbyckie	122
Mapa 5 Torfowisko Pobłockie	123
Mapa 6 Przymorskie Błota.....	124
Mapa 7 Dolina Grabowej.....	125
Mapa 8 Dolina Łupawy.....	126
Mapa 9 Dolina Wieprzy i Studnicy.....	127
Mapa 10 Dolina Słupii.....	128
Mapa 11 Przybrzeżne Wody Bałtyku	129

SPIS TABEL

Tabela 1 Dyrektywy i zalecenia Unii Europejskiej.....	7
Tabela 2 Akty prawne i dokumenty strategiczno – planistyczne odnoszące się do rozwoju społeczno - gospodarczego w Polsce.....	11
Tabela 3 Dokumenty strategiczno – planistyczne obowiązujące w województwie pomorskim	19
Tabela 4 Dokumenty strategiczno – planistyczne obowiązujące w Powiecie Słupskim	24
Tabela 5 Sposób użytkowania gruntów w powiecie słupskim.....	34
Tabela 6 Struktura własności gruntów w powiecie słupskim.....	35
Tabela 7 Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno – sanitarne – według stanu na 31.12.2009 r.	35
Tabela 8 Remonty mieszkań (instalacji/elementów w budynkach komunalnych) – według stanu na 31.12.2009 r.	36
Tabela 9 Wykaz km dróg zarządzanych przez ZDP w Słupsku na terenach gmin powiatu słupskiego	37
Tabela 10 Drogi gminne i powiatowe	37
Tabela 11 Sieć wodociągowa w powiecie słupskim	38
Tabela 12 Sieć kanalizacyjna w powiecie słupskim	39
Tabela 13 Sieć kanalizacyjna w gminach powiatu słupskiego	40
Tabela 14 Oczyszczalnie ścieków na terenie powiatu słupskiego	40
Tabela 15 Sieć gazowa w powiecie słupskim	52
Tabela 16 Sieć ciepłownicza w powiecie słupskim	53
Tabela 17 Moc elektrowni wodnych w powiecie słupskim	54
Tabela 18 Sieć energetyczna w powiecie słupskim	55
Tabela 19 Odpady wytworzone i nagromadzone w powiecie słupskim	56
Tabela 20 Podmioty gospodarcze według sekcji PKD – stan na 2010 rok.....	58
Tabela 21 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą według sekcji PKD – stan na 2010 rok.....	59
Tabela 22 Podmioty gospodarcze - stan na 2010 rok.....	60
Tabela 23 Liczba mieszkańców w poszczególnych gminach powiatu słupskiego	60
Tabela 24 Stan i ruch naturalny ludności w powiecie słupskim	61
Tabela 25 Prognoza liczby ludności w powiecie słupskim do roku 2035.....	61
Tabela 26 Stan i struktura bezrobocia w powiecie słupskim w latach 2006 – 2010	62
Tabela 27 Bezrobotni w gminach powiatu wg stanu na dzień 31.12.2010r.	64
Tabela 28 Liczba osób bezrobotnych w gminach powiatu słupskiego wg wykształcenia w grudniu 2010 roku.....	65
Tabela 29 Bezrobotni zarejestrowani według wieku	69
Tabela 30 Bezrobotni zarejestrowani według poziomu wykształcenia	70
Tabela 31 Bezrobotni zarejestrowani według stażu pracy	70
Tabela 32 Zakres i wysokość pomocy przyznanej usamodzielniającym się wychowankom w 2010 r.	75
Tabela 33 Powody przyznania pomocy – stan na 31.12.2010 r.	76

Tabela 34 Typy rodzin objętych pomocą społeczną – stan na 31.12.2010 r.	77
Tabela 35 Przestępstwa stwierdzone na terenie powiatu słupskiego	77
Tabela 36 Podstawowa opieka zdrowotna (wykaz zakładów podstawowej opieki medycznej)	79
Tabela 37 Ambulatoryjna specjalistyczna opieka zdrowotna (wykaz zakładów specjalistycznej opieki medycznej)	81
Tabela 38 Rehabilitacja lecznicza	82
Tabela 39 Leczenie stomatologiczne	82
Tabela 40 Świadczenia pielęgnacyjne i opiekuńcze	83
Tabela 41 Wykaz szpitali.....	83
Tabela 42 Opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień	83
Tabela 43 Wykaz przedszkoli i placówek przedszkolnych w powiecie słupskim	84
Tabela 44 Wykaz szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych na terenie powiatu słupskiego.....	85
Tabela 45 Zabytki nieruchome	93
Tabela 46 Zabytki ruchome	99
Tabela 47 Stanowiska archeologiczne	102
Tabela 48 Ośrodki kultury powiatu słupskiego	109
Tabela 49 Naturalne ciekły wodne w granicach powiatu słupskiego	114
Tabela 50 Kanały o długości powyżej 2 km w granicach powiatu słupskiego	114
Tabela 51 Jeziora powyżej 5 ha w granicach powiatu słupskiego	115
Tabela 52 Powiat słupski- SOO – Specjalne Obszary Ochrony (siedliskowe)	119
Tabela 53 Powiat słupski-OSO – Obszary Specjalnej Ochrony (ptasie)	120
Tabela 54 Obiekty zbiorowego zakwaterowania w powiecie słupskim w latach 2006-2010	132
Tabela 55 Wykorzystanie bazy noclegowej w obiektach zbiorowego zakwaterowania w powiecie słupskim w latach 2006-2010	134
Tabela 56 Punkty informacji turystycznej	138
Tabela 57 Zmienne składowe miernika rozwoju społecznego	157
Tabela 58 Zmienne składowe miernika rozwoju społecznego – wartości w roku 2006 dla powiatów porównywanych.....	159
Tabela 59 Zmienne składowe miernika rozwoju społecznego – wartości w roku 2009 dla powiatów porównywanych.....	159
Tabela 60 Wartość standaryzowana wskaźnika potencjału konkurencyjnego [WS] – rok 2006	160
Tabela 61 Wartość standaryzowana wskaźnika potencjału konkurencyjnego [WS] – rok 2009	160
Tabela 62 Wartość wskaźnika rozwoju netto powiatu liczonego na podstawie wskaźników standaryzowanych [WGXRN].....	161
Tabela 63 Wartość wskaźnika rozwoju społecznego powiatu	162
Tabela 64 Zmienne składowe miernika rozwoju gospodarczego.....	163
Tabela 65 Zmienne składowe miernika rozwoju gospodarczego – wartości w roku 2006 dla powiatów porównywanych.....	164
Tabela 66 Zmienne składowe miernika rozwoju gospodarczego – wartości w roku 2009 dla powiatów porównywanych.....	164
Tabela 67 Wartość standaryzowana wskaźnika potencjału konkurencyjnego [WS] – rok 2006	165
Tabela 68 Wartość standaryzowana wskaźnika potencjału konkurencyjnego [WS] – rok 2009	166
Tabela 69 Wartość wskaźnika rozwoju netto powiatu liczonego na podstawie wskaźników standaryzowanych [WGXRN].....	166
Tabela 70 Wartość wskaźnika rozwoju gospodarczego powiatu	167
Tabela 71 Zmienne składowe miernika rozwoju przestrzennego	168
Tabela 72 Zmienne składowe miernika rozwoju przestrzennego – wartości w roku 2006 dla powiatów porównywanych.....	169
Tabela 73 Zmienne składowe miernika rozwoju przestrzennego – wartości w roku 2009 dla powiatów porównywanych.....	169
Tabela 74 Wartość standaryzowana wskaźnika potencjału konkurencyjnego [WS] – rok 2006	170
Tabela 75 Wartość standaryzowana wskaźnika potencjału konkurencyjnego [WS] – rok 2009	170
Tabela 76 Wartość wskaźnika rozwoju netto powiatu liczonego na podstawie wskaźników standaryzowanych [WGXRN].....	171
Tabela 77 Wartość wskaźnika rozwoju przestrzennego powiatu	172
Tabela 78 Zmienne składowe miernika rozwoju turystycznego	173
Tabela 79 Zmienne składowe miernika rozwoju turystycznego – wartości w roku 2006 dla powiatów porównywanych.....	174

Tabela 80 Zmienne składowe miernika rozwoju turystycznego – wartości w roku 2009 dla powiatów porównywanych	174
Tabela 81 Wartość standaryzowana wskaźnika potencjału konkurencyjnego [WS] – rok 2006	175
Tabela 82 Wartość standaryzowana wskaźnika potencjału konkurencyjnego [WS] – rok 2009	175
Tabela 83 Wartość wskaźnika rozwoju netto powiatu liczonego na podstawie wskaźników standaryzowanych [WGXRN]	176
Tabela 84 Wartość wskaźnika rozwoju turystycznego powiatu	177
Tabela 85 Wartość syntetycznego rozwoju (społeczno – gospodarczego) powiatów w oparciu o 24 zmienne.	178
Tabela 86 Analiza SWOT sfery społecznej	181
Tabela 87 Analiza SWOT sfery infrastrukturalnej	182
Tabela 88 Analiza SWOT sfery gospodarczej.....	183
Tabela 89 Analiza SWOT sfery przestrzennej	184
Tabela 90 Analiza SWOT sfery ekologicznej	185
Tabela 91 SPOŁECZNOŚĆ – cele i kierunki działania	195
Tabela 92 INFRASTRUKTURA – cele i kierunki działania	200
Tabela 93 GOSPODARKA – cele i kierunki działania.....	203
Tabela 94 PRZESTRZEŃ – cele i kierunki działania	205
Tabela 95 EKOLOGIA – cele i kierunki działania.....	207
Tabela 96 Wskaźniki monitoringu Strategii Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Słupskiego do roku 2022.....	219

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1 Struktura procentowa bezrobocia według płci w powiecie słupskim	62
Wykres 2 Stopa bezrobocia w powiecie słupskim w latach 2005 - 2010	63
Wykres 3 Odsetek bezrobocia w % na terenie powiatu słupskiego w latach 2006 - 2010	63
Wykres 4 Struktura procentowa osób posiadających prawo do zasiłku do liczby bezrobotnych ogółem w latach 2006 - 2010	64
Wykres 5 Struktura procentowa bezrobocia według poziomu wykształcenia w powiecie słupskim	65
Wykres 6 Struktura procentowa bezrobocia według płci w gminach powiatu słupskiego w 2010r.	66
Wykres 7 Odsetek bezrobocia w gminach powiatu słupskiego w 2010r.....	67
Wykres 8 Struktura procentowa osób posiadających prawo do zasiłku do liczby bezrobotnych ogółem w gminach powiatu słupskiego.....	67
Wykres 9 Struktura procentowa bezrobocia według poziomu wykształcenia w gminach powiatu słupskiego.....	68
Wykres 10 Główne problemy do rozwiązania na terenie powiatu słupskiego.....	149
Wykres 11 Związek mieszkańców z powiatem słupskim	150
Wykres 12 Natężenie problemów społecznych w powiecie słupskim	151
Wykres 13 Poziom samoorganizacji społecznej i poziom współpracy mieszkańców z władzami powiatu.	151
Wykres 14 Natężenie problemów występujących na obszarze powiatu słupskiego.....	152
Wykres 15 Jakość podanych elementów rozwoju społeczno-gospodarczych w powiecie słupskim ..	153
Wykres 16 Płeć ankietowanych.....	154
Wykres 17 Wiek ankietowanych.....	154
Wykres 18 zatrudnienie ankietowanych	154
Wykres 10 Miernik rozwoju społecznego dla analizowanych powiatów	162
Wykres 11 Miernik rozwoju gospodarczego dla analizowanych powiatów	167
Wykres 21 Miernik rozwoju przestrzennego dla analizowanych powiatów	172
Wykres 13 Miernik rozwoju turystycznego dla analizowanych powiatów	177
Wykres 14 Miernik rozwoju analizowanych powiatów.....	178

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA
ŚRODOWISKO DLA STRATEGII ROZWOJU
SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO POWIATU
SŁUPSKIEGO NA LATA 2012-2022
Aktualizacja, listopad 2013 r.

OPRACOWANIE AKTUALIZACJI
Lider Projekt Sp. z o.o.
ul. Winogrody 60, 61-659 Poznań

Zleceniodawca:

Powiat Słupski
ul. Szarych Szeregów 14
76-200 Słupsk
tel. (59) 841-85-00
fax:(59) 842-71-11
e-mail: starostwo@powiat.slupsk.pl
<http://www.powiat.slupsk.pl>

Autor opracowania:

Lider Projekt Sp. z o.o.
ul. Winogrody 60
61-659 Poznań
tel.: (61)828 08 11
fax 61 62 32 257
e-mail: liderprojekt@liderprojekt.pl
www.liderprojekt.pl

Spis treści

1. Wprowadzenie	5
1.1. Podstawa formalna i prawna.....	5
1.2. Zakres prognozy	5
1.3. Cel opracowania	6
2. Informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu <i>Prognozy</i>	7
3. Informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami	8
4. Analiza i ocena istniejącego stanu środowiska, w tym na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem	11
4.1. Położenie fizyczno-geograficzne	12
4.2. Ukształtowanie terenu, krajobraz	13
4.3. Budowa geologiczna.....	14
4.4. Gleby.....	17
4.5. Wody podziemne	19
4.6. Wody powierzchniowe i przybrzeżne.....	23
4.7. Klimat.....	32
4.8. Powietrze atmosferyczne	33
4.9. Hałas	36
4.10. Gospodarka odpadami	41
4.11. Promieniowanie elektromagnetyczne.....	44
4.12. Ochrona przyrody, szata roślinna	45
4.12.1. Szata roślinna i świat zwierzęcy.....	45
4.12.2. Formy ochrony przyrody	48
4.12.3. Zabytki i obiekty o wartościach kulturowych	61
5. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu	62
Powietrze atmosferyczne	62
Energia odnawialna	63
Tereny zdegradowane.....	63
Przyroda.....	63
Gleby.....	63
Edukacja ekologiczna.....	64
6. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody	65
7. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu	69
8. Przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długo-terminowe, stałe i chwilowe oraz	

pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko.....	76
Podejmowanie działań na rzecz stworzenia sprawnego systemu zapobiegania kryzysom rodziny oraz kompleksowego wsparcia osób starszych, samotnych i niepełnosprawnych objętych szeroko rozumianą pomocą społeczną.....	87
Stworzenie warunków na rzecz przeciwdziałania wykluczeniom społecznym, aktywizacji zawodowej mieszkańców powiatu i pozyskania pracy przez osoby niepełnosprawne	87
Stworzenie warunków dla rozwoju usług opieki zdrowotnej i medycznej	87
Podejmowanie działań w kierunku zmiany świadomości społecznej w zmieniającej się rzeczywistości społeczno-gospodarczej	87
Podejmowanie działań na rzecz rozwoju i dywersyfikacji form przekwalifikowania zawodowego i uwzględniania w procesie kształcenia potrzeb lokalnego rynku pracy.....	87
Stworzenie warunków do powszechnego i taniego dostępu do oświaty na szczeblu ponadgimnazjalnym zgodnie z zainteresowaniami i zdolnościami młodzieży.....	87
Wspieranie aktywności zawodowej osób bezrobotnych i poszukujących pracy na rynku pracy	88
Budowa i modernizacja infrastruktury drogowej wraz z jej najbliższym otoczeniem oraz umożliwienie rozwoju infrastruktury przewozów pasażerskich	88
Rozwój infrastruktury proturystycznej i różnych form turystyki.....	88
Rozwój infrastruktury technicznej przeciwdziałającej tzw. wykluczeniu cyfrowemu mieszkańców powiatu słupskiego.....	89
Tworzenie warunków dla rozwoju stref aktywności gospodarczej na terenie powiatu	89
Tworzenie warunków dla ograniczenia bezrobocia i wzrostu aktywności zawodowej mieszkańców powiatu słupskiego.....	89
Podejmowanie działań w kierunku wielofunkcyjnego rozwoju wsi i obszarów wiejskich w zakresie rozwoju nowoczesnego rolnictwa i pozarolniczego rozwoju wsi.....	89
Stworzenie systemu promocji powiatu słupskiego w kraju i zagranicą	89
Podejmowanie działań w kierunku równomiernego rozwoju powiatu i poszczególnych miejscowości położonych najdalej od centrum gospodarczego i kulturalnego skupionego w mieście Słupsku oraz tworzenie warunków dla korzystniejszego gospodarowania w rolnictwie, leśnictwie, rybactwie morskim i śródlądowym	89
Podejmowanie działań w kierunku rozwoju infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej oraz lepsze wykorzystywanie istniejących szlaków komunikacyjnych.....	90
Stworzenie warunków do wykorzystania istniejących i tworzenia nowych obszarów chronionych dla zwiększenia potencjału zasobów przyrodniczych sprzyjających rozwojowi turystyki	90
Podjęcie współpracy przez jst zlokalizowane na terenie Powiatu Słupskiego oraz współpracy Powiatu Słupskiego z Miastem Słupsk celem wypracowania wspólnego modelu rozwoju i promocji w obszarze słupskiego miejskiego obszaru funkcjonalnego (MOF)	90
Poprawa jakości ochrony środowiska na terenie powiatu słupskiego.....	91
Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu	91
Ochrona dolin rzecznych dla zachowania cennych walorów przyrodniczych sprzyjających rozwojowi turystyki.....	91
Podsumowanie.....	91
9. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego	

dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru	92
10. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych	94
11. Napotkane trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy	94
12. Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania.....	95
13. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko.....	96
14. Streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym.....	97

1. Wprowadzenie

1.1. Podstawa formalna i prawna

Niniejsza aktualizacja *Prognozy oddziaływania na środowisko* (zwanej dalej *Prognozą*) została sporządzona dla aktualizacji „Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Słupskiego na lata 2012-2022” (zwanej dalej *Strategią*) i przygotowana przez firmę Lider Projekt Sp. z o.o. z siedzibą w Poznaniu.

Podstawą prawną opracowania aktualizacji *Prognozy* jest Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235) – zwanej dalej *Ustawą*.

Art. 50 *Ustawy* nakłada obowiązek przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko w przypadku wprowadzania zmian do już przyjętego dokumentu, o którym mowa w art. 46 lub 47.

1.2. Zakres prognozy

Aktualizacja *Prognozy oddziaływania na środowisko* została wykonana z uwzględnieniem zakresu określonego w artykule 51 ust. 2 *Ustawy*. Zgodnie z tym artykułem *Prognoza* obejmuje:

1. informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
2. informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
3. propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
4. informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
5. streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym,
6. analizę i ocenę istniejącego stanu środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
7. analizę i ocenę stanu środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
8. analizę i ocenę istniejących problemów ochrony środowiska istotnych z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
9. analizę i ocenę celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotnych z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
10. przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wody, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i oddziaływaniami na te elementy,

11. rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
12. cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru - rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Ponadto przy sporządzaniu aktualizacji *Prognozy* odniesiono się do uzgodnień z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Gdańsku (pismo znak: RDOŚ-Gd-WOO.411.22.2013.MCZ.1 z dnia 14.10.2013 r.) oraz z Pomorskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym (pismo znak: SE-NS-80.9022.490.368.2013.WR z dnia 25.10.2013 r.).

1.3. Cel opracowania

Przedmiotowa *Prognoza* stanowi aktualizację „Prognozy oddziaływania na środowisko dla Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Słupskiego na lata 2012-2022” z kwietnia 2012 r., która była opracowana dla *Strategii* sporządzonej we wrześniu 2011 r.

Celem aktualizacji *Prognozy* jest wskazanie, jak wpłynie na środowisko realizacja określonych w aktualizacji „Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Słupskiego na lata 2012-2022” celów szczegółowych i kierunków działań.

Punktem wyjścia dla oceny przewidywanego oddziaływania na środowisko jest określenie istniejącego stanu środowiska, gdyż w *Prognozie* ocenia się jak zmieni się stan środowiska w wyniku realizacji ustaleń projektowanego dokumentu. Zatem aby możliwe było dokonanie takiej oceny w *Prognozie* określono aktualny stan środowiska m.in. na podstawie informacji publikowanych na stronach internetowych instytucji i organizacji odpowiedzialnych za monitoring jakości środowiska np. w publikowanych przez wojewódzki inspektorat ochrony środowiska corocznych raportach o stanie środowiska w województwie.

Na podstawie rozpoznania aktualnego stanu środowiska została zaktualizowana analiza i ocena istniejących problemów ochrony środowiska oraz potencjalnych zmian stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu.

W rozdziale na temat celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotnych z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposobów, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu zweryfikowano aktualność tych dokumentów.

Nowe cele wprowadzone do aktualizacji *Strategii* zdeterminowały uzupełnienie analizy i oceny przewidywanych znaczących oddziaływań na poszczególne elementy środowiska, oraz kolejnych rozdziałów.

Prognoza dla aktualizacji *Strategii* pozwoli na możliwie wczesną identyfikację potencjalnych konfliktów przyrodniczych i społecznych, które mogą mieć wpływ na realizację planowanych działań, co umożliwi przygotowanie wytycznych pozwalających na ich eliminację. Ponadto sporządzenie

Prognozy pozwoli także na zidentyfikowanie na wczesnym etapie ewentualnych negatywnych skutków oddziaływania realizacji działań na środowisko oraz przedstawi propozycję działań kompensacyjnych.

2. Informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu Prognozy

Podlegająca ocenie *Strategia* w swej naturze jest dokumentem ogólnym. Definiuje cele, które wyznaczają kierunki działań, lecz nie określa dokładnie przedsięwzięć które będą realizowane (ich lokalizacji, zakresu, parametrów itd.). Tego rodzaju ustalenia dokonywane są na poziomie planowania poszczególnych przedsięwzięć inwestycyjnych, gdy znana jest skala środków przeznaczonych na ich realizację. Wobec powyższego, także ocena oddziaływania na środowisko może mieć jedynie charakter jakościowy.

W aktualizacji *Prognozy* przeanalizowano aktualny stan środowiska przyrodniczego na terenie powiatu słupskiego, cele oraz kierunki działań przewidziane do realizacji w aktualizacji *Strategii*, których zadaniem jest poprawa jakości życia społeczności lokalnej, rozwój infrastruktury drogowej, proturystycznej i technicznej powiatu, rozwój gospodarczy oraz poprawa jakości środowiska naturalnego. Analizie poddano także zgodność określonych w aktualizacji *Strategii* celów, kierunków działań z celami i kierunkami działań ujętymi w dokumencie nadrzędnym, jakim jest *Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego* (aktualizacja wrzesień 2012 r.).

Informacje zawarte w niniejszej prognozie oddziaływania na środowisko zgodnie z artykułem 52, ust.1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, o udziale społeczeństwa w ochronie środowiska i ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2008 nr 199, poz. 1227 z późn. zm.) są opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu.

Aktualizację *Prognozy* sporządzono w oparciu o dane literaturowe oraz doświadczenie autorów, które zestawiono z różnymi lokalnymi uwarunkowaniami. Przy sporządzaniu prognozy zastosowano metody opisowe oraz wykorzystano dostępne publikacje, dokumenty i raporty dotyczące obszaru powiatu słupskiego opracowane przez inne instytucje, a dotyczące środowiska i zmian w nim zachodzących. Ponadto w *Prognozie* uwzględniono informacje zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla przyjętych dokumentów powiązanych z projektem dokumentu.

Wynikające z przeprowadzonej analizy wnioski odniesiono do stanu środowisk powieci i przeanalizowano możliwe skutki środowiskowe realizacji *Strategii*. Identyfikację i ocenę poszczególnych celów i kierunków działań dokonano w tzw. macierzach skutków środowiskowych na poszczególne elementy takie jak: różnorodność biologiczną, krajobraz, powierzchnię ziemi, powietrze, wody powierzchniowe i podziemne, człowieka i dziedzictwo kulturowe. Zidentyfikowane oddziaływania na środowisko w odniesieniu do poszczególnych aspektów środowiskowych przedstawiono stosując następujące oznaczenia:

Rodzaje oddziaływań – definicje:

Bezpośrednie (**B**) - bez interwału czasowego, bez przekształcenia substancji, bez procesów pośrednich np. wycinka drzew – na krajobraz, budowa drogi – zniszczenie powierzchni gruntów.

Pośrednie (**P**) - z interwałem czasowym, z przekształceniem substancji, z procesami pośrednimi np. wycinka drzew – na zwierzęta, budowa drogi – na wodę, rośliny

N - na ocenianym poziomie szczegółowości dokumentu nie można określić czy oddziaływanie w ogóle wystąpi a jeżeli wystąpi to czy będzie miało charakter pozytywny czy negatywny.

Charakter prawdopodobnych oddziaływań - oznaczenia:

	Prawdopodobne umiarkowane negatywne oddziaływanie
	Prawdopodobny brak oddziaływania
	Prawdopodobne pozytywne oddziaływanie
	Prawdopodobne oddziaływanie o charakterze zarówno pozytywnym jak i negatywnym

3. Informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami

W kwietniu 2013 r. została wykonana aktualizacja *Strategii*, w której dokonano zmiany w rozdziałach o uwarunkowaniach zewnętrznych, dostosowując zawarte w nich informacje do obowiązujących dokumentów strategicznych, wprowadzono dwa nowe rozdziały do charakterystyki i diagnozy stanu, dot. wpływu miasta Słupsk na rozwój powiatu słupskiego i powiązań funkcjonalnych, a także dodano dwa nowe cele strategiczne.

Aktualnie układ „Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Słupskiego na lata 2012-2022” przedstawia się następująco:

WSTĘP

METODOLOGIA

1 UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE

1.1 UWARUNKOWANIA PRAWNO - POLITYCZNE MAKROOTOCZENIA

1.2 UWARUNKOWANIA PRAWNO - POLITYCZNE MIKROOTOCZENIA

2 CHARAKTERYSTYKA I DIAGNOZA AKTUALNEGO STANU SPOŁECZNO – GOSPODARCZEGO POWIATU SŁUPSKIEGO

2.1 POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE

2.1.1 Ogólna charakterystyka województwa pomorskiego

2.1.2 Położenie geograficzne powiatu słupskiego

2.2 RYS HISTORYCZNY

2.3 ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE

2.3.1 Struktura użytkowania gruntów

2.3.2 Własność gruntów i budynków

2.3.3 Infrastruktura techniczna

2.4 GOSPODARKA

2.4.1 Struktura podstawowych branż gospodarki

2.4.2 Liczba podmiotów gospodarczych

2.5 SFERA SPOŁECZNA

2.5.1 Struktura społeczna

2.5.2 Rynek pracy i bezrobocie

- 2.5.3 Pomoc społeczna
- 2.5.4 Bezpieczeństwo publiczne
- 2.5.5 Ochrona zdrowia
- 2.5.6 Oświata i wychowanie
- 2.5.7 Struktura organizacji pozarządowych
- 2.6 WALORY KULTUROWE
 - 2.6.1 Obiekty architektury i budownictwa
 - 2.6.2 Muzea, skanseny
 - 2.6.3 Instytucje kulturalne
- 2.7 WALORY PRZYRODNICZE I KRAJOBRAZOWE
 - 2.7.1 Warunki klimatyczne
 - 2.7.2 Ukształtowanie terenu
 - 2.7.3 Sieć hydrologiczna
 - 2.7.4 Ekosystemy użytków rolnych
 - 2.7.5 Ekosystemy leśne
 - 2.7.6 Prawne formy ochrony przyrody
 - 2.7.7 Obszary Natura 2000
 - 2.7.8 Stan i ochrona środowiska
- 2.8 ZAGOSPODAROWANIE TURYSTYCZNE
 - 2.8.1 Baza noclegowa
 - 2.8.2 Baza sportowa i rekreacyjna
 - 2.8.3 Szlaki turystyczne
 - 2.8.4 Sieć informacyjna
- 2.9 WPŁYW MIASTA SŁUPSK NA ROZWÓJ POWIATU SŁUPSKIEGO
 - 2.9.1 Główne funkcje Słupska wobec pozostałego obszaru Powiatu Słupskiego
 - 2.9.2 Wstępne zdefiniowanie funkcjonalnego obszaru Aglomeracji Słupskiej/ Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego
 - 2.9.3 Oddziaływanie Słupska na infrastrukturę społeczną Powiatu Słupskiego (w tym oświata, kultura, służba zdrowia, inne)
 - 2.9.4 Oddziaływanie Słupska na układ infrastruktury komunikacyjnej Powiatu Słupskiego
- 2.10 UZUPEŁNIENIE WZAJEMNYCH POWIĄZAŃ FUNKCJONALNYCH - WPŁYW POWIATU SŁUPSKIEGO NA ROZWÓJ MIASTA SŁUPSK
- 3 ANKIETY POGLĄDOWE
- 4 MIEJSCE POWIATU SŁUPSKIEGO WŚRÓD POWIATÓW WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO - ANALIZA BENCHMARKINGOWA
- 5 ANALIZA SWOT
- 6 DIAGNOZA STANU POWIATU SŁUPSKIEGO
- 7 ZAŁOŻENIA DO STRATEGII ROZWOJU SPOŁECZNO – GOSPODARCZEGO DLA POWIATU SŁUPSKIEGO DO ROKU 2022
- 8 PERSPEKTYWY I KIERUNKI ROZWOJU SPOŁECZNO – GOSPODARCZEGO
 - 8.1 WIZJA I MISJA POWIATU SŁUPSKIEGO
- 9 STRATEGICZNY PROGRAM ROZWOJU SPOŁECZNO – GOSPODARCZEGO POWIATU SŁUPSKIEGO - PRIORYTETY, CELE SZCZEGÓŁOWE, KIERUNKI DZIAŁANIA

10 MECHANIZMY PARTNERSTWA I WSPÓŁPRACY MIĘDZYNARODOWEJ, MIEDZYPOWIATOWEJ I MIĘDZYGMINNEJ

11 PROMOCJA POWIATU SŁUPSKIEGO

12 MONITORING I EWALUACJA STRATEGII

W aktualizacji „Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Słupskiego na lata 2012-2022” zdefiniowano misję, która określa główny cel powiatu i brzmi następująco:

„Wszechstronny i zrównoważony rozwój powiatu słupskiego we wszystkich dziedzinach życia gospodarczego, kulturalnego i społecznego, podnoszący konkurencyjność powiatu w województwie pomorskim, zapewniający atrakcyjne warunki życia i wypoczynku mieszkańcom i turystom, otwarty na współpracę z samorządami, rozwijający współpracę zagraniczną.

Powiat słupski to obszar zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego, oparty na potencjale gospodarczym, sprzyjający aktywizacji zawodowej mieszkańców oraz rozwojowi małej i średniej przedsiębiorczości i usług turystycznych.

Powiat Słupski to obszar zamieszkiwany przez wykształcone społeczeństwo.

Powiat słupski to obszar zrównoważonego rozwoju między interesami stałych mieszkańców, a oczekiwaniami turystów.

To region turystyczny z nieocenionymi zasobami przyrody chronionej o różnorodnym charakterze, zharmonizowany z nadmorskim charakterem powiatu poprzez dostosowaną infrastrukturę turystyczną i powiększające się zrewitalizowane obszary powiatu słupskiego.

Ponadto w *Strategii* wyznaczono cele szczegółowe i kierunki działań w zakresie priorytetów tj.: społeczność, infrastruktura, gospodarka, przestrzeń i ekologia.”

Przy opracowaniu aktualizacji „Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Słupskiego na lata 2012-2022”, uwzględniono uwarunkowania zawarte w dokumentach unijnych, krajowych i wojewódzkich, tj.:

- a) **dyrektywach i zaleceniach Unii Europejskiej:** Strategia Europa 2020, Elementy wspólnych ram strategicznych na lata 2014-2020 dla EFRR, EFS, FS, EFR ROW, EFMiR – projekt, Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiające wspólne przepisy dot. EFRR, EFS, FS, EFR ROW, EFMiR – projekt, Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie przepisów szczegółowych dotyczących Europejskiego Funduszu Rozwoju regionalnego i celu „Inwestycje na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia” oraz w sprawie uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 (COM(2011)614) – projekt, Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1081/2006 (COM(2011)607) - projekt oraz Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020 - Założenia Umowy Partnerstwa,
- b) **aktach prawnych i dokumentach strategiczno-planistycznych odnoszących się do rozwoju społeczno-gospodarczego w Polsce:** Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju, Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo, Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, Krajowy Program Reform, Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”, Strategia

Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020 - projekt, Strategia Rozwoju Transportu do 2020 roku, Strategia Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko – perspektywa 2020, Strategia Sprawne Państwo 2011-2020, Strategia rozwoju kapitału społecznego, Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010-2020: regiony, miasta, obszary wiejskie, Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego RP 2012-2022, Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020, Strategia średniookresowa do 2020 roku, Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016,

- c) **dokumentach strategiczno-planistycznych obowiązujących w województwie pomorskim:** Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020, Uwarunkowania i kierunki rozwoju turystyki w województwie pomorskim, Regionalna Strategia Rozwoju Transportu w Województwie Pomorskim na lata 2007-2020, Program Ochrony Środowiska Województwa Pomorskiego na lata 2013-2016 z perspektywą do roku 2020,
- d) **dokumentach strategiczno-planistycznych obowiązujących w Powiecie Słupskim:** Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Słupskiego wraz z Wieloletnim Planem Inwestycyjnym do roku 2013, Słupski Powiatowy Program na Rzecz Zatrudnienia i Spójności Społecznej na lata 2007-2013.

Cele aktualizacji *Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Słupskiego na lata 2012-2022* są bezpośrednio powiązane ze *Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020 (SRWP 2020)*:

- **Priorytet 1. Społeczność**- powiązanie z *SRWP 2020*, Cel strategiczny 2. Aktywni mieszkańcy
- **Priorytet 2. Infrastruktura** -powiązanie z *SRWP 2020*, Cel strategiczny 1. Nowoczesna gospodarka, Cel strategiczny 3. Atrakcyjna przestrzeń.
- **Priorytet 3. Gospodarka** -powiązanie z *SRWP 2020*, Cel strategiczny 1. Nowoczesna gospodarka, Cel strategiczny 2. Aktywni mieszkańcy.
- **Priorytet 4. Przestrzeń** -powiązanie z *SRWP 2020*, Cel strategiczny 1. Nowoczesna gospodarka, Cel strategiczny 3. Atrakcyjna przestrzeń.
- **Priorytet 5. Ekologia**- powiązanie z *SRWP 2020*, Cel strategiczny 3. Atrakcyjna przestrzeń.

4. Analiza i ocena istniejącego stanu środowiska, w tym na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem

Stan środowiska w powiecie słupskim zdiagnozowany został między innymi w oparciu o następujące dokumenty:

- *Raport o stanie środowiska w województwie pomorskim w 2012 r.*, Inspekcja Ochrony Środowiska w Wojewódzkim Inspektoracie Ochrony Środowiska w Gdańsku,
- *Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Słupskiego 2010*, aktualizacja grudzień 2007
- *Program Ochrony Środowiska Województwa Pomorskiego na lata 2013-2016 z perspektywą do roku 2020*, Zespół Wojewódzkiego Biura Planowania Przestrzennego w Słupsku
- *Ocena roczna jakości powietrza w województwie pomorskim za rok 2012*, WIOŚ Gdańsk
- *Program ochrony powietrza dla strefy pomorskiej na lata 2013-2016 z perspektywą na lata następne, w której został przekroczony poziom dopuszczalny pyłu zawieszzonego PM10 oraz poziom docelowy benzo(a)pirenu*. Projekt z dnia 09.08.2013 r.

- Ocena stanu chemicznego jednolitych części wód podziemnych zagrożonych nieosiągnięciem stanu dobrego” Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Warszawa, czerwiec 2012
- Program ochrony środowiska przed hałasem na lata 2013–2017 z perspektywą na lata następne dla terenów poza aglomeracjami w województwie pomorskim, położonych wzdłuż odcinka drogi krajowej nr 21 Łosino – Ustka (Przeście 1), której eksploatacja powoduje ponadnormatywne oddziaływanie akustyczne, określone wskaźnikami hałasu L_{DWN} i L_N

Dane zawarte w w/w dokumentach pozwalają na ocenę stanu środowiska na terenie powiatu oraz umożliwiają zidentyfikowanie ewentualnych problemów środowiskowych w przypadku odstąpienia od realizacji Strategii.

4.1. Położenie fizyczno-geograficzne

Powiat słupski położony jest w środkowej części Wybrzeża Bałtyckiego, w północno-zachodniej części województwa pomorskiego. Północną granicę stanowi 57 kilometrowy brzeg Morza Bałtyckiego. Od zachodu graniczy z województwem zachodniopomorskim (powiat sławieński), natomiast od wschodu z powiatem lęborskim, a od południa z powiatem bytowskim.

Powiat słupski jest jednym z 19 powiatów województwa pomorskiego (16 powiatów i 4 miasta na prawach powiatu: Gdańsk, Gdynia, Słupsk i Sopot) obejmującym zasięgiem obszar 2304 km², co stanowi blisko 13% powierzchni całego województwa. Siedziba władz powiatu mieści się w mieście Słupsku.

Rysunek 1. Powiat słupski.

Źródło: Na podstawie

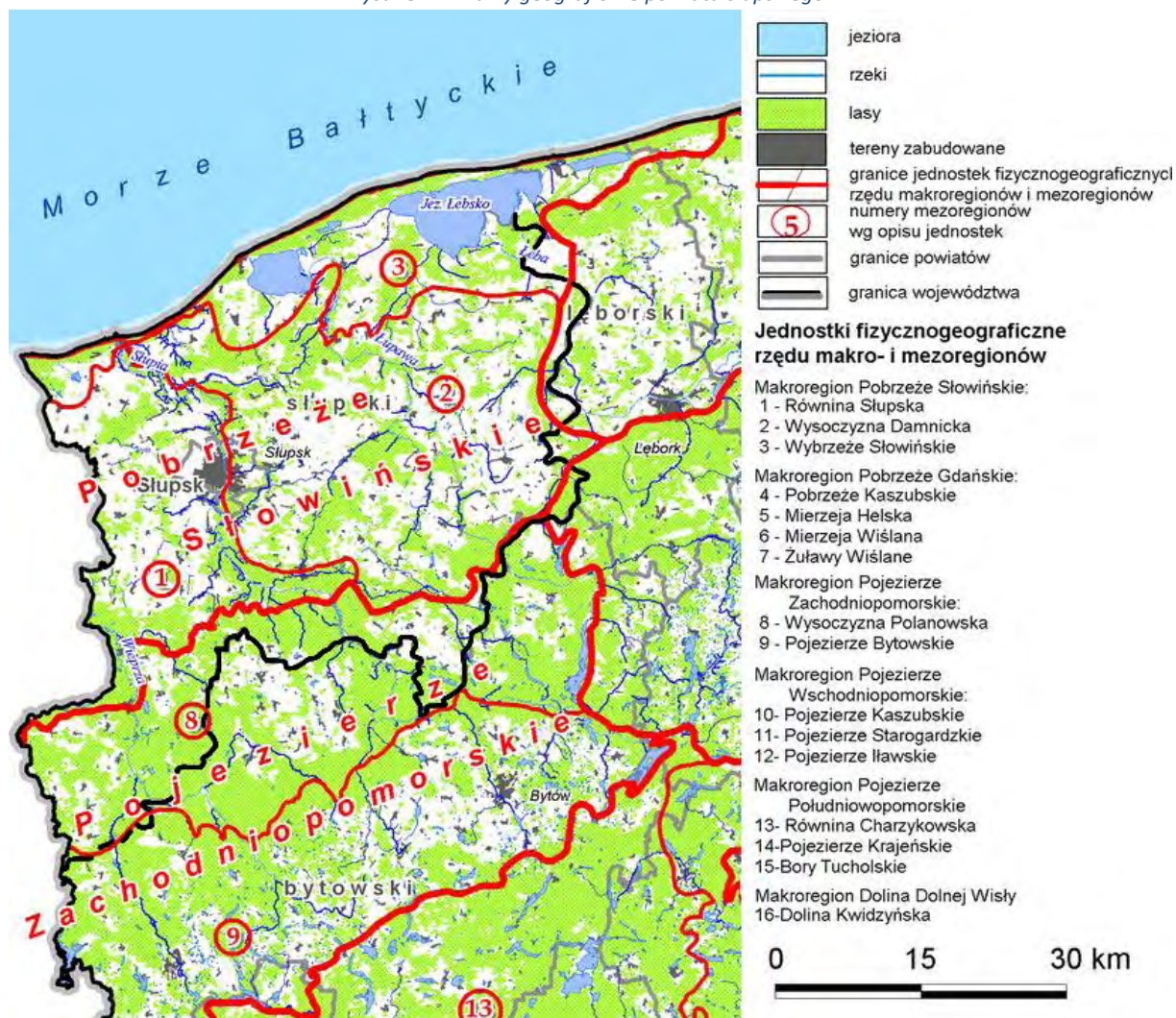
http://www.pomorskie.eu/pl/pomorze_znane_i_nieznane/o_regionie/podzial_administracyjny_województwa_pomorskiego

W skład powiatu słupskiego wchodzi 10 gmin:

- miejskie: Ustka
- miejsko-wiejskie: Kępnice
- wiejskie: Damnica, Dębica Kaszubska, Główny, Kobylnica, Potęgowo, Słupsk, Smołdino, Ustka

W podziale na regiony fizycznogeograficzne (wg J. Kondrackiego) powiat słupski leży w obrębie dwóch podprowincji Pobrzeży i Pojezierzy Południowobałtyckich. Przeważająca część powiatu należy do makroregionu Pobrzeże Słowińskie. Swoiste cechy środowiska i zmienność krajobrazu stały się podstawą wydzielenia w tej części Pobrzeża następujących mezoregionów: Wybrzeże Słowińskie, Wysoczyzna Damnicka, Równina Sławińska zwana również Słupską oraz skrajnego fragmentu Pradoliny Redy – Łeby. Południowa część powiatu leży w mezoregionie Wysoczyzna Polanowska należącym już do makroregionu Pojezierze Zachodniopomorskie.

Rysunek 2. Krainy geograficzne powiatu słupskiego.

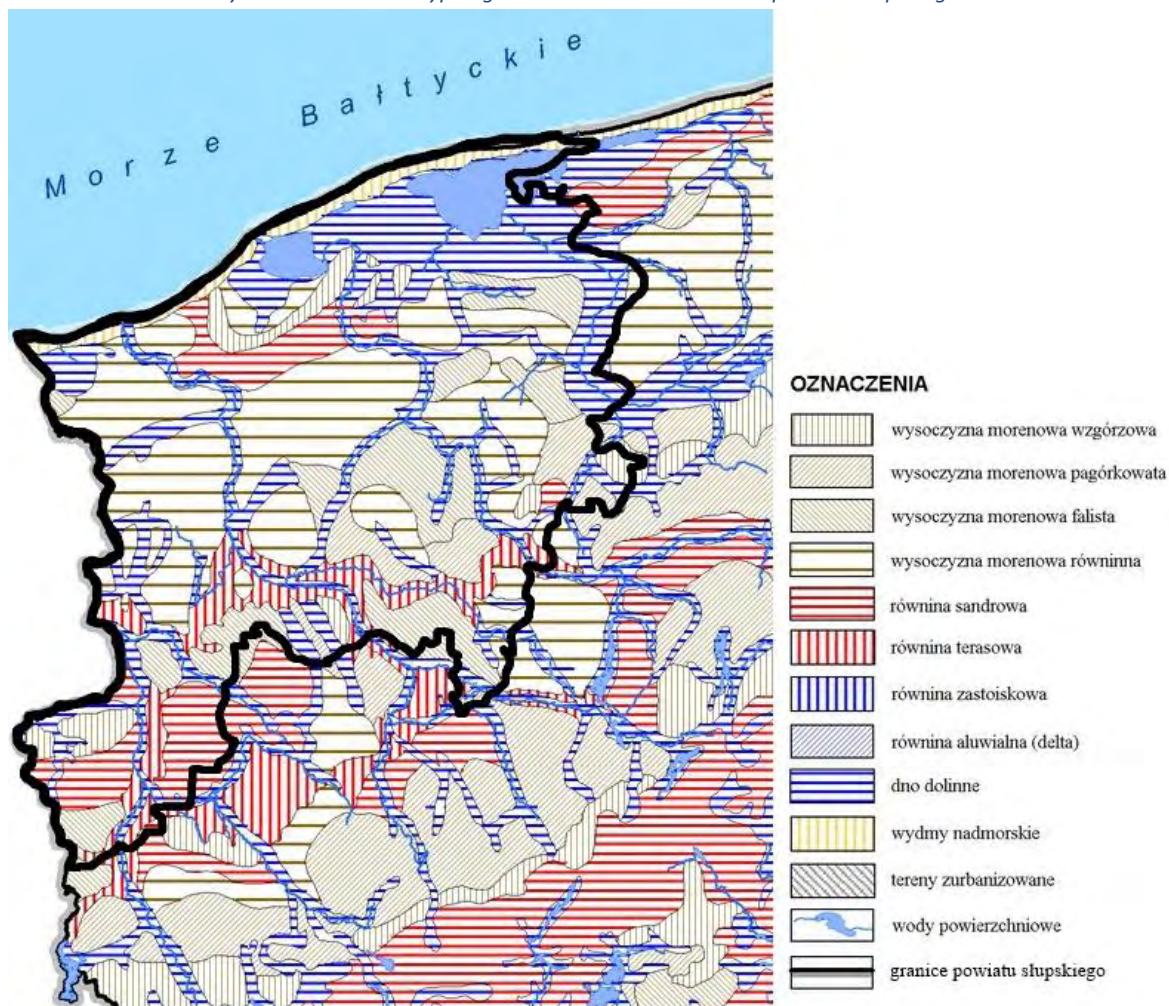

4.2. Ukształtowanie terenu, krajobraz

Współcześnie obszar powiatu obejmuje przede wszystkim tereny młodoglacjalnej rzeźby lodowcowej. Najbardziej rozprzestrzenionymi jej typami są wysoczyzny morenowe, a znacznie mniej

równiny sandrowe. Urozmaicają je liczne zagłębienia i pagórki morenowe. Rytm rzeźby podkreślają równoległe ciągi wzgórz, usypywanych stopniowo w miarę wycofywania się lądolodu, nawiązujące do przebiegu głównych stref marginalnych. W części północno-wschodniej ukształtowanie terenu zmienia się zasadniczo, przechodząc w nizinę nadmorską, zamkniętą od północy wąską strefą form wybrzeża, kształtowanych głównie przez wiatr, fale morskie i prądy przybrzeżne.

Rysunek 3. Jednostki typologiczne ukształtowania terenu powiatu słupskiego.

Źródło: http://urząd.pomorskie.eu/res/umwp/dokumenty/plan_zagospodarowania/03_ukształow_terenu.jpg

Od północy obszar powiatu ogranicza pas plaż o szerokości do 40 m na odcinkach brzegu mierzejowego i bardzo wąskich u stóp cofającego się brzegu klifowego. Źródła płynących przez teren powiatu rzek Wieprzy, Słupi, Łupawy i Łeby, znajdują się w strefie moren czołowych w obrębie Pojezierza Południowobałtyckiego, w znacznym oddaleniu od południowej granicy powiatu.

4.3. Budowa geologiczna

Powierzchnią pokrywę ziemi tworzą osady czwartorzędowe, stanowiące najmłodszy element w budowie geologicznej powiatu słupskiego. Akumulacja osadów czwartorzędowych, zwłaszcza w epoce plejstocenu, doprowadziła do powstania dzisiejszej rzeźby tego obszaru. Osady zalegają na zróżnicowanej powierzchni utworów podczwartorzędowych – trzeciorzędowych i kredy. W rejonie Słupska częściowo brak utworów trzeciorzędowych i formacja czwartorzędowa zalega bezpośrednio na podłożu kredowym. Nagromadzenie osadów przebiegało w kilku etapach związanych z kolejnymi

nasunięciami lądolodów skandynawskich. Utwory czwartorzędowe reprezentowane są przez plejstoceńskie osady lodowcowe i wodnolodowcowe oraz holocenijskie osady rzeczne, jeziorne, bagienne i eoliczne. Miąższość czwartorzędu w północnej części powiatu waha się od około 30 do ponad 100m (w rejonie Głębina ponad 180m) i wzrasta w kierunku południowym.

Profil osadów plejstoceńskich jest bardzo zróżnicowany. Składa się z licznych poziomów osadów lodowcowych (głównie gliny zwałowe), wodnolodowcowych (piaski i żwiry), zastoiskowych (iły), jeziornych i rzecznych. Zmienność ta występuje w profilu pionowym jak i w rozprzestrzenieniu poziomym. Na przeważającym obszarze powiatu powierzchniową warstwę ziemi budują osady plejstoceńskie. Są to najczęściej słabo przepuszczalne gliny zwałowe. Na południu przewagę uzyskują piaski i żwiry sandrowe. Osady piaszczyste wyższych tarasów akumulacyjnych wypełniają doliny rzek Wieprzy, Słupi i Łupawy. Przemieszany materiał piaszczysty ma też znaczny udział w budowie dość licznych wzniesień czołowomorenowych. Największym obszarem nagromadzenia iłów i mułów jest równina zastoiskowa na wschód od Ustki.

Najmłodsze osady czwartorzędowe reprezentowane przez holocenijskie piaski, torfy, namuły rzeczne, mułki jeziorne oraz kredę jeziorną wypełniają dna dolin rzecznych na całym obszarze, a największe rozprzestrzenienie uzyskują w strefie wybrzeża, zwłaszcza w obrębie nisko położonych równin otaczających jeziora przymorskie. Miąższość tych osadów jest bardzo zróżnicowana i zmienia się oscylując od 0,5 – 10,0m. Strefę brzegową budują piaski plażowe. Mierzeje na ich zapleczu powstały z piasków wydmowych o miąższości przekraczającej miejscami 30m. Piaski eoliczne budują również ciągi wydm utrwalonych na zapleczu mierzei. Ten rodzaj utworów największe rozprzestrzenienie uzyskuje na obszarze gm. Smołdzino. Zwarte obszary osadów organicznych, głównie torfów występują zwłaszcza w rozległych obniżeniach wokół jezior przymorskich Modła, Gardno i Łebsko oraz w szerokiej pradolinie Łeby.

Surowce mineralne występujące na obszarze powiatu pochodzą z epoki plejstocenu. Są to przede wszystkim piaski, żwiry i mułki warwowe. Z najmłodszym okresem geologicznym, holocenem, związane są surowce organiczne. Należą do nich kreda jeziorna i torfy. Kreda jeziorna, zwana też wapnem łąkowym, powstaje w zarastających zbiornikach jeziornych, torfy zaś generalnie w wilgotnych zagłębieniach terenu. Mogą to być zarówno zarastające jeziora, starorzecza, czy też dna dolin rzecznych.

Na obszarze powiatu słupskiego udokumentowano 35 złóż kopalin. Są to głównie złoża kruszywa naturalnego, przeważnie niższej granulacji, w postaci piasków i pospótek. Ich zasoby są niewielkie i mają znaczenie lokalne. Eksploatację prowadzi się tylko na części z nich, przede wszystkim w okolicach Słupska i Ustki. Ze złóż Zagórki, Siemianice, Głębino oraz Machowino zaspokajane są głównie potrzeby miasta Słupska. Największe spośród złóż - „Potęgowo”, podobnie jak wiele mniejszych, stanowi rezerwę zasobową.

Torf na cele ogrodnicze wydobywany jest ze złóż w Gaci i Wieliszewie.

Surowce lecznicze, borowinę i wody lecznicze chlorkowo - sodowe bromkowe jodkowe borowe udokumentowano w Ustce. Te cenne zasoby, a także złoża bursztynu w Możdżanowie, zaliczane do kopalin o podstawowym znaczeniu dla gospodarki (w rozumieniu ustawy prawo geologiczne...), nie są obecnie eksploatowane. Rozpoznane termalne wody lecznicze (ich temperatura przekracza 210 °C) związane są z utworami klastycznymi paleozoiku (dolny perm), ujętymi do eksploatacji na głębokości 680 – 702 m. Naturalne surowce lecznicze – udokumentowane solanki i borowina (peloidy) stanowią

potencjalne zasoby lecznicze Uzdrowiska Ustka, dysponującego stosownymi koncesjami na ich wydobycie.

Niektóre złoża w znacznej części wyeksploatowano lub z różnych powodów zaniechano wydobycia – wymagają one rozliczenia zasobów i należy traktować je jako obszary dalszego perspektywicznego występowania surowca.

Tabela 1. Wykaz złóż kopalin udokumentowanych na obszarze powiatu słupskiego.

lp.	nazwa złoża	gmina	rodzaj kopaliny	zasoby bilansowe tys. t	zasoby przemysłowe we tys. t	wydobywanie	zagospodarowanie
1.	Bierkowo II	gm. Słupsk	kruszywo naturalne	3 470	-	-	Z
2.	Głobino IV*	gm. Słupsk	kruszywo naturalne	1 087	-	-	T
3.	Głobino V	gm. Słupsk	kruszywo naturalne	825.	613	62	E
4.	Głobino	gm. Słupsk	kruszywo naturalne	-	-	-	Z
5.	Kusowo	gm. Słupsk	kruszywo naturalne	217	-	-	Z
6.	Siemianice II	gm. Słupsk	kruszywo naturalne	546	-	-	Z
7.	Siemianice III	gm. Słupsk	kruszywo naturalne	3433	-	-	Z
8.	Siemianice IV	gm. Słupsk	kruszywo naturalne	1626	1626	167	E
9.	Wiklino	gm. Słupsk	kruszywo naturalne	67	-	-	Z
10.	Wiklino II	gm. Słupsk	kruszywo naturalne	509	-	-	R
11.	Machowino	gm. Ustka	kruszywo naturalne	490	-	-	Z
12.	Możdżanowo	gm. Ustka	kruszywo naturalne	22	-	-	R
13.	Objazda	gm. Ustka	kruszywo naturalne	1013	-	-	R
14.	Lulemino S	Kobylnica	kruszywo naturalne	493	-	-	Z
15.	Zagórki	Kobylnica	kruszywo naturalne	313	-	-	Z
16.	Zagórki II	Kobylnica	kruszywo naturalne	2621	1561	57	E
17.	Zagórki III	Kobylnica	kruszywo naturalne	3882	-	-	R
18.	Kczewo	Kobylnica	kruszywo naturalne	689	516	62	E
19.	Potęgowo	Potęgowo	kruszywo naturalne	24585	-	-	R
20.	Karżnica	Potęgowo	kruszywo naturalne	300	-	-	Z
21.	Skórowo	Potęgowo	kruszywo naturalne	403	-	-	Z
22.	Łebień	Potęgowo	kruszywo naturalne	-	-	-	Z
23.	Machowinko	gm. Ustka	surowce ilaste do prod. kruszywa lekkiego	21 556 mln m ³	-	-	P
24.	Grabówko	Dębica Kaszubska	kreda jeziorna	720,20	-	-	Z
25.	Darżyno	Potęgowo	kredy	-	-	-	Z
26.	Darżyno	Potęgowo	torfy	-	-	-	Z
27.	Wieliszewo	Potęgowo	torfy	1743.10 (tys. m ³)	258.00 (tys. m ³)	-	E
28.	Gać-Krakulice - kompleks A	Główczyce	torfy	2335.75 (tys. m ³)	656.60 (tys. m ³)	50.64 (tys. m ³)	E
29.	Ustka I	m.i gm. Ustka	torfy, borowina	196 (tys. m ³)	-	-	R
30.	Ustka	m. Ustka	wody lecznicze -solanki	-	-	Nie eksp.	Lz
31.	Możdżanowo	gm. Ustka	bursztyn	10,0 t	-	-	R
32.	Kobylnica	Kobylnica	piaski i żwiry	274	-	-	Z
33.	Kobylnica III	Kobylnica	piaski i żwiry	128	128	-	T
34.	Skórowo Nowe	Potęgowo	piaski i żwiry	1754	1754	-	R
35.	Strzelino	Słupsk	piaski i żwiry	77	-	-	R

Źródło: na podstawie Bilansu zasobów złóż kopaliny w Polsce wg stanu na 31. 12. 2012, Państwowy Instytut Geologiczny, Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2013.

Skróty literowe stanu zagospodarowania zasobów w wykazach złóż oznaczają:

B - dla kopaliny stałych - kopalnia w budowie, a dla ropy i gazu - przygotowane do wydobycia lub eksploatacja próbna

E - złoża eksploatacyjne

G - podziemny magazyn gazu (PMG)

M - złoża skreślone z bilansu zasobów w roku sprawozdawczym

P - złoża o zasobach rozpoznanych wstępnie (w kat. C2 + D, a dla ropy i gazu – w kat. C)

R - złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo (w kat. A+B+C1, a dla ropy i gazu – w kat. A+B)

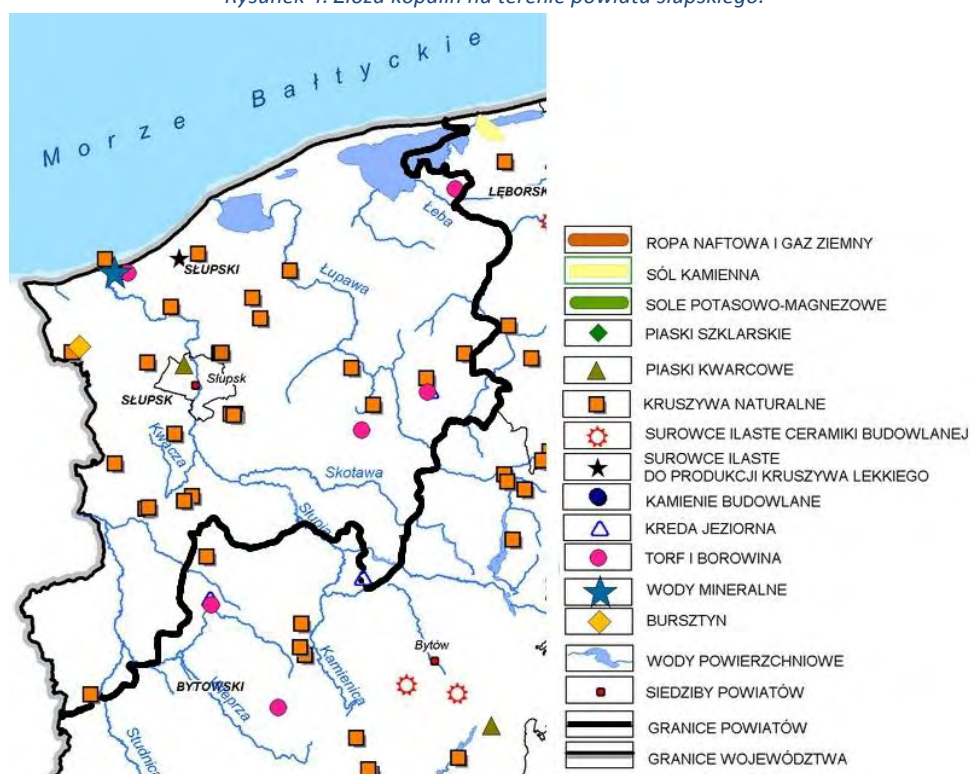
Z - złoża, z którego wydobycie zostało zaniechane

T - złoża zagospodarowane, eksploatacyjne okresowo

K - zmiana rodzaju kopaliny w złożu

Lz - wody lecznicze zmineralizowane (mineralizacja >1 g/dm³)

Rysunek 4. Złoża kopaliny na terenie powiatu słupskiego.

Źródło: http://urząd.pomorskie.eu/res/umwp/dokumenty/plan_zagospodarowania/02_zasoby_kopaliny.jpg

4.4. Gleby

W granicach powiatu zalegają zwarte obszary utworów czwartorzędowych, głównie pochodzenia lodowcowego. Stanowią je plejstocenyjskie osady lodowcowe i wodno-lodowcowe (piaski i gliny zwałowe, piaski akumulacji wodno-lodowcowej rzadziej ility) oraz osady holocenyjskie (aluwialne, deluwialne i jeziorne, torfy i piaski wydmowe).

Utwory czwartorzędowe charakteryzują się dużą zmiennością składu mineralogicznego i granulometrycznego, są z natury słabo wysyczone zasadami oraz ubogie w składniki pokarmowe. Wysoki stopień naturalnego zakwaszenia skał macierzystych znacznie obniża wartość produkcyjną gruntów ornych i ogranicza dobór roślin uprawnych.

Pokrywą glebową powiatu tworzą w większości gleby wytworzone z glin zwałowych, za-zwyczaj w górnych warstwach spiaszczonych do piasków gliniastych. Dominują gliny lekkie, rzadziej średnie i ciężkie, na których uformowały się gleby brunatne kwaśne, rzadziej właściwe i wyługowane, których rolnicza przydatność uzależniona jest od stopnia przemycia i spiaszczenia górnych warstw profilu

glebowego oraz od stopnia zakwaszenia. W sąsiedztwie tych gleb, zalegają wyspowo gleby typu bielcowego wytworzone z glin lekkich lub piasków gliniastych mocnych głębokich podścielonych gliną. Ze względu na przydatność tych gleb do uprawy zaliczono je do kompleksu gruntów ornych: 2-pszennego dobrego i 4 – żytniego bardzo dobrego (pszenno-żytniego) oraz do klasy bonitacyjnej IIIa, IIIb i IVa. Powyższe typy gleb i wykształcone na nich kompleksy rolniczej przydatności dominują w północnej i środkowej części powiatu, w obrębie mezoregionów: Równina Słupska i Wysoczyzna Damnicka. Gminy wchodzące w skład tego obszaru charakteryzują się najkorzystniejszymi warunkami dla rolnictwa (gminy: Damnica, Słupsk, Kobylnica, Potęgowo, Główczyce, południowa część gminy Ustka oraz północna część gminy Dębica Kaszubska).

Pozostałe obszary gruntów ornych wytworzyły się w większości z uboższych utworów piaszczysto - gliniastych i piaszczystych. Najczęściej są to lekkie gleby pseudobielcowe zaliczane do klasy IVb, V i VI, oraz do słabszych kompleksów żytnich: 5, 6, 7 i zbożowo-pastewnych: mocnego - 8 i słabego - 9. Stanowią one dominujący element pokrywy glebowej na obszarach gmin wchodzących w skład mezoregionów Wybrzeże Słowińskie (gmina Smołdzino i północno-wschodnia część gminy Ustka) oraz Wysoczyzna Polanowska (gmina Kępice i południowe części gmin Kobylnica i Dębica Kaszubska). Warunki glebowe do produkcji rolnej są tu zdecydowanie słabsze.

Na terenie powiatu, szczególnie w jego północnej części (gminy Ustka i Główczyce) spotyka się czarne ziemie. Są to dość żyzne gleby, o dobrze rozwiniętym poziomie próchnicznym, powstałe na skutek nadmiernego uwilgotnienia hamującego procesy mineralizacji masy organicznej. Występują najczęściej na obrzeżach gleb bagiennych lub w okresowo podmokłych obniżeniach terenowych. Na obszarze powiatu ten typ gleb zaliczono najczęściej do kompleksu 8 zbożowo-pastewnego mocnego i klasy IV.

Bardzo ważnym składnikiem pokrywy glebowej obszaru są gleby bagiennie, które ukształtowały się pod wpływem dominującego oddziaływania wód gruntowych lub zalewowych oraz wywołanego nim procesu bagiennego. W użytkowaniu rolniczym znalazły się głównie torfowiska niskie, gleby murszowe i torfowo-mułowe, na których uformowały się trwale użytki zielone o zróżnicowanej, przeważnie średniej jakości (przewaga kompleksu 2z i klasy IV). Trwale użytki zielone średniej jakości stanowią około 70% użytków zielonych powiatu a ich największe jednorodne areale występują w gminach: Główczyce, Smołdzino, Kobylnica i Ustka, zalegając w rejonie jezior Gardno, Łebsko, Modła oraz

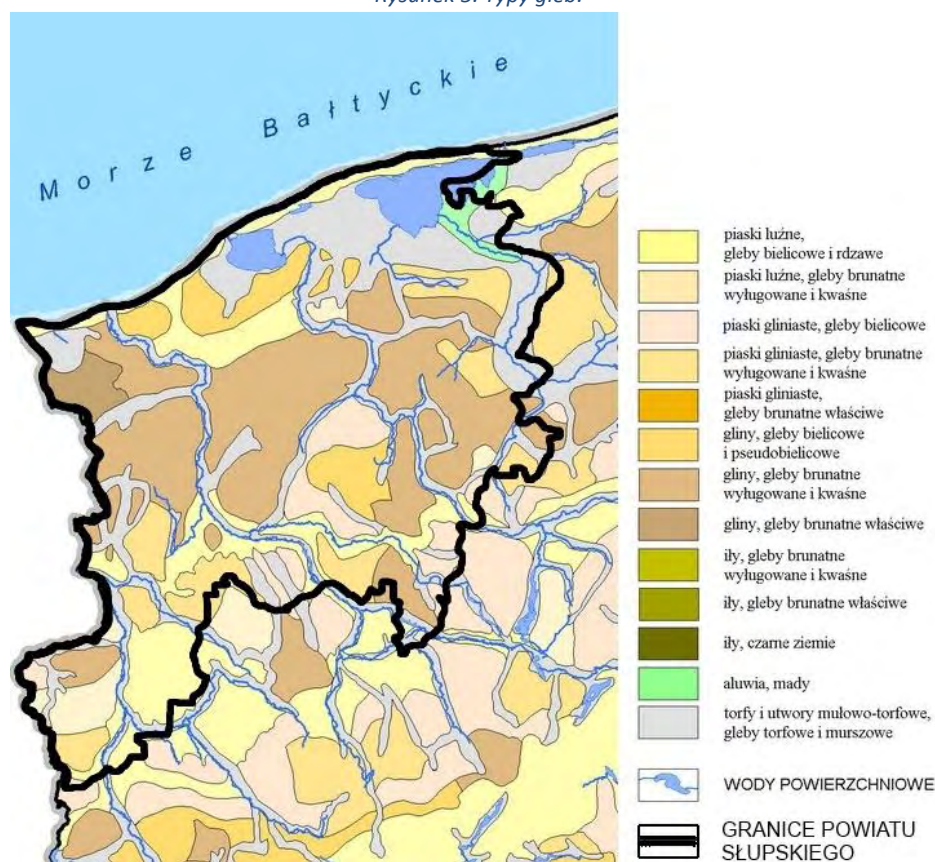
w dolinach rzek przymorskich: Łeby, Słupi i Łupawy oraz ich dopływów.

Gleby murszowo-mineralne i murszowate tworzą znaczną grupę gleb pobagiennych. Należą do gleb mniej przydatnych rolniczo – klasa V i VI. Tworzą nadmiernie przesuszone grunty orne kompleksu 9- zbożowo-pastewnego słabego lub użytki zielone słabszej jakości. Powstały ze zmurszałych płytkich zatorfień, występują w sąsiedztwie gleb torfowych, na obrzeżach zatorfionych do-lin lub w osuszonych zagłębieniach terenu (Uggla H.).

Najsłabsze, wytworzone z piasków gleby, zostały w większości zalesione. Najwięcej takich gruntów posiadają gminy: Kępice, Smołdzino, Dębica Kaszubska i Słupsk. Na obszarze powiatu występują nadal obszary użytków rolnych o bardzo niskiej przydatności dla rolnictwa, które należałoby wyłączyć z użytkowania rolniczego z przeznaczeniem na cele nierolnicze, w tym do zalesienia lub upraw energetycznych. Dalsze rolnicze użytkowanie tych gleb jest nieopłacalne a intensyfikacja produkcji rolnej jest niewskazana ze względów ekologicznych i ekonomicznych.

W nadbrzeżnej części Bałtyku występują utwory piaszczyste - piaski wydymowe. Są to z punktu widzenia rolniczego nieużytki. Przeważający ich obszar znajduje się pod borami.

Rysunek 5. Typy gleb.

Źródło: http://urząd.pomorskie.eu/res/umwp/dokumenty/plan_zagospodarowania/01_podloze_litolog_glebowe.jpg

4.5. Wody podziemne

Powiat słupski leży w obrębie hydrogeologicznego regionu pomorskiego. Zwykłe wody podziemne związane są z utworami kenozoicznymi (czwartorzędu i trzeciorzędu) oraz ze stropowymi warstwami podłoża mezozoicznego (kredy).

Powiat słupski położony jest w obszarze zasobnym w wodę dobrej jakości, co widać w klasyfikacji jakości zwykłych wód podziemnych dla potrzeb monitoringu WIOŚ (w tabeli poniżej). Czynniki decydującymi o jakości wody są głównie azotany i chlorki. Ich zawartość uwarunkowana jest geogenicznie i nie jest zależna od działalności człowieka.

Wody czwartorzędowego piętra wodonośnego w obszarze powiatu są typowe dla płytkich obiegów rejonów pojeziernych Polski Północnej. Są to wody klarowne, miękkie do średnio twardych, o odczynie obojętnym lub lekko zasadowym.

Wody z utworów trzeciorzędowych w obszarze powiatu słupskiego są z reguły wysokiej i średniej jakości. Należą do wód słodkich, średnio twardych o odczynie słabo zasadowym lub obojętnym i podwyższonej zawartości związków żelaza. Wody piętra trzeciorzędowego wykazują często brązowe zabarwienie, co związane jest z występowaniem pokładów węgla i pyłu węgla brunatnego.

Prognoza oddziaływania na środowisko dla Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Słupskiego na lata 2012-2022 - aktualizacja listopad 2013 r.

Tabela 2. Klasyfikacja wód podziemnych powiatu słupskiego badanych w 2012 roku w ramach monitoringu krajowego realizowanego przez PIG.

Przekrój pomiarowy			Wskaźniki w granicach stężeń klas jakości			Klasa jakości związku organiczne	Klasa jakości w przekroju pomiarowym
Gmina	Miejscowość	JCWPD	III klasy	IV klasy	V klasy		
Ustka	Machowinko	11					II
Ustka	Machowinko	11					II
Główczyce	Główczyce	11	O ₂				III
Dębica Kaszubska	Łysomiczki	11				I	II
Dębica Kaszubska	Łysomiczki	11	Fe	pH		I	III
Smoldzino	Czołpino	12	NH ₄	Fe			III
Słupsk	Krępa Słupska	11					II
Główczyce	Gać	12	Mn, Ca, HCO ₃	Zn	NH ₄ , Fe		V

Oznaczenia: O₂ - tlen rozpuszczony, temp. - temperatura, Ca - wapń, HCO₃ - wodorowęglany, Fe - żelazo, Mn - mangan, K - potas, NH₄ - amoniak, F - fluorki, As - arsen, NO₂ - azotyny, NO₃ - azotany, Cl - chlorki, Mg - magnez, Zn - cynk, TOC - ogólny węgiel organiczny, B - bor, pH - odczyn, PO₄ - fosforany, Na - sól, Mo - molibden

Źródło: Raport o stanie środowiska w województwie pomorskim w 2012 roku.

Ocena kondycji wód monitorowanych w 2012 roku wykazała, iż niemal całość rozpatrywanych zasobów podziemnych w powiecie słupskim charakteryzowała się dobrym stanem chemicznym.

Tabela 3. Klasyfikacja wód podziemnych powiat słupskiego badanych w 2012 roku w ramach monitoringu operacyjnego realizowanego przez WIOŚ w Gdańsku.

Nr ppk	Miejscowość / nazwa ujęcia	Nr lokalny	Gmina	Powiat	Stratygrafia / Izolacja	Głębokość (m) / Zwierciadło	Nr JCWPD	GZWP	Wskaźniki w granicach stężeń:			Azotany mg NO ₃ /l	Klasyfikacja w przekroju	Ocena stanu chemicznego
									III kl. jakości	IV kl. jakości	V kl. jakości			
32	Bobrowniki - ujęcie wiejskie (OHZ)	2	Damnica	słupski	Q	22	11	115	NO ₃			34,50	III	DOBRY
35	Głobino - ujęcie wiejskie	H4	Słupsk	słupski	Q	34	11	117				2,12	I	DOBRY
47	Potęgowo - ujęcie wiejskie	3	Potęgowo	słupski	Q	18,4	11	115				6,85	I	DOBRY
53	Ustka - ujęcie miejskie	7	Ustka	słupski	Tr	44	11					1,00	II	DOBRY
55	Rowy - OW Columbus piezometr	P-2	Ustka	słupski	Q	8,6	12		Fe, TOC, PO ₄			1,00	IV	SŁABY

Oznaczenia: Ca - wapń, Fe - żelazo, NH₄ - amoniak, As - arsen, NO₃ - azotany, Cl - chlorki, TOC - ogólny węgiel organiczny, PO₄ - fosforany, F - fluorki, Se - selen, Sb - antymon

Izolacja: < 15 m - izolacja słaba, brak
15 - 50 m - izolacja częściowa
> 50 m - izolacja pełna

Rodzaj zwierciadła: swobodne
napięte

Klasyfikacja elementów

fizykochemicz.: I - wody bardzo dobrej jakości
II - wody dobrej jakości
III - wody zadowalającej jakości
IV - wody niezadowalającej jakości
V - wody złej jakości

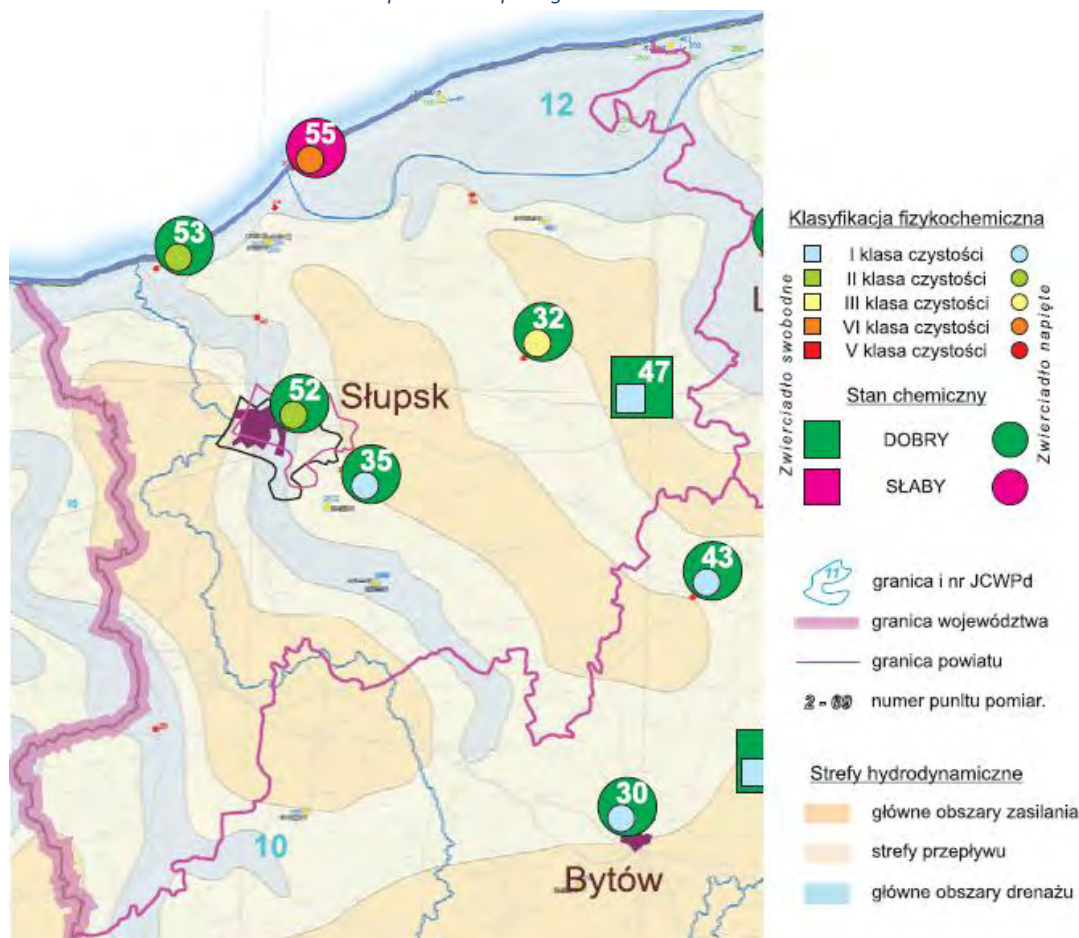
Stan chem.: DOBRY
SŁABY

Stratygrafia: Q - Czwartorzęd
Tr - Neogen Paleogen
Trol - Oligocen
Trm - Miocen
Trpc - Paleocen
Cr - Kreda

Źródło: Raport o stanie środowiska w województwie pomorskim w 2012 roku.

Koncentracja tlenu rozpuszczonego, amoniaku i azotynów, uwzględnianych przy ocenie zanieczyszczenia wód podziemnych związkami azotu, spełniała dla dwóch przekrojów pomiarowych standardy I klasy (Dz.U. z 2008 r. Nr 143, poz. 896). Analogicznie, jak w poprzednich latach, najwyższym obciążeniem azotanowym charakteryzowały się zasoby podziemne monitorowane na terenie Ośrodka Hodowli Zarodowej w Bobrownikach. Stężenia azotanów wielkości ponad 30 mg NO₃/dm³ oscylowały we wskazanym przekroju na poziomie zadowalającym (III klasa czystości) i jako najbardziej zbliżone do granicy przyjętej dla wód zagrożonych zanieczyszczeniem związkami azotu, zwracają uwagę na charakter oddziaływań antropogenicznych, tj. zabiegi rolnicze w przemysłowej uprawie ziemniaków w rejonie Damno- Bobrowniki.

Rysunek 6. Klasyfikacja wód podziemnych w punktach pomiarowych monitoringu operacyjnego prowadzonego na terenie powiatu słupskiego w 2012 roku.

Źródło: Raport o stanie środowiska w województwie pomorskim w 2012 roku.

Największa część powiatu słupskiego leży w obrębie JCWPd nr 11, która znajduje się na obszarze dorzecza rzek Słupi, Łupawy i Łeby, w regionie wodnym Dolnej Wisły. Zachodnia część powiatu położona jest na terenie JCWPd nr 10, jednostki należącej do regionu wodnego Dolnej Odry i Pomorza Zachodniego. Północno-wschodnią część powiatu obejmuje JCWPd nr 12, należąca do regionu wodnego Dolnej Wisły. W wyniku analizy danych pomiarowych w punktach badawczych jednostka ta została zaklasyfikowana do jednostek zagrożonych nieosiągnięciem dobrego stanu¹.

W związku z dużą zawartością jonu chlorkowego w wodach podziemnych występujących w osadach czwartorzędowych i neogeńskich, na części obszaru, w rejonie Rowów, brak jest użytkowego piętra wodonośnego. Podobna sytuacja występuje w centralnej części jednostki, na zachodnim brzegu jeziora Łebsko, gdzie ze względu na bardzo złą jakość wód podziemnych poziomu plejstoceno-holoceno-wodonośnego wyznaczone zostały obszary pozbawione użytkowych poziomów wodonośnych. Z powodu stagnacji wód charakteryzuje je bardzo wysoka: zawartość azotu amonowego, żelaza, manganu oraz utlenialność, twardość i barwa. Niewielkie obszary pozbawione użytkowego poziomu wodonośnego znajdują się również na północno-wschód od jeziora Łebsko. Obszar JCWPd nr 12 obejmuje obszar Słowińskiego Parku Narodowego wraz z otoczeniem. Ekosystemy gruntowo-wodne

¹ Raport z wykonania zadania nr 6 „Ocena stanu chemicznego jednolitych części wód podziemnych zagrożonych nieosiągnięciem stanu dobrego”, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Warszawa, czerwiec 2012 r.

parku
w bezpośredniej więzi hydraulicznej z wodami podziemnymi.

występują

Tabela 4. Charakterystyka JCWPd nr 12.

Powierzchnia [km ²]	Dorzecze	Stratygrafia poziomów wodonośnych występujących na obszarze JCWPd	Główny użytkowy poziom wodonośny	Struktura poboru rejestrowanego		Stan chemiczny wg danych z 2009 r.	Stan ilościowy wg danych z 2010 r.	Stan chemiczny wg danych z 2010 r.
				Stratygrafia	Udział [%]			
278,99	Wisła	Q ₂ ^z , (Pg ^z) – K ^z	OI – M – Qm	Q	100	DOBRY (niska wiarygodność oceny)	DOBRY	SLABY

źródło: Raport z wykonania zadania nr 6 „Ocena stanu chemicznego jednolitych części wód podziemnych zagrożonych nieosiągnięciem stanu dobrego”, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Warszawa, czerwiec 2012 r.

W JCWPd nr 12 nie występują obszary szczególnie narażone na zanieczyszczenie związkami azotu pochodzenia rolniczego. Istotnym problemem jednostki jest niedostateczna sanitacja obszarów wiejskich i rekreacyjnych. Wśród czynników antropogenicznych mających wpływ na wody podziemne wymieniana jest również turystyka.

W ramach monitoringu operacyjnego w 2011 r. na obszarze JCWPd nr 12 opróbowano cztery punkty monitoringowe o numerach 933, 1981, 2500, 2502.

Rysunek 7. Klasy jakości wód podziemnych na terenie JCWPd nr 12 w punktach monitoringowych wg danych z 2011 roku.

Źródło: <http://mjwp.gios.gov.pl/wyniki-badan/wynik-badan.html>

Głębokość zalegania warstwy wodonośnej w badanych punktach mieści się w przedziale od 1,3 do 5,0 m, a zwierciadło wody w tej warstwie ma charakter swobodny. Próbkę wody pobraną w punkcie 2500 i 2502 zostały zaklasyfikowane do V klasy jakości ze względu na wysokie stężenia NH₄, Fe, Zn, PO₄, K, HCO₃ i Na. Dodatkowo w punkcie 2500 wartości stężeń chlorków, przekroczyły 75% wartości granicznej III klasy jakości. Wyniki badań parametrów fizyczno-chemicznych w punktach 933 i 1981 wykazały podwyższone stężenia TOC, jonów NH₄ oraz Fe, przez co próbki wody pobrane z tych punktów zostały zaklasyfikowane odpowiednio w IV i III klasie jakości.

Tabela 5. Ocena stanu chemicznego wód podziemnych w JCWPd nr 12.

Nr MONBADA/ Nr SOBWP	Głębokość ww. strop [m]	Stratygrafia	Klasa jakości w punkcie	Wskaźniki w zakresie stężeń		Stan chemiczny warstw wodonosiących	Stan chemiczny JCWPd wg danych z 2011 r.
				IV klasy jakości	V klasy jakości		
933	1,3	Q	IV	NH ₄ TOC, NH ₄		SŁABY (NH ₄ , Fe i HCO ₃ >75 % wartości progowej)	SŁABY
1981	5,0	Q	III				
2500	2,8	Q	V	Na PO ₄ , Fe	NH ₄ , K, HCO ₃ , Fe NH ₄ , K, HCO ₃		
2502	4,5	Q	V	Zn Fe	NH ₄ , Fe NH ₄		

źródło: Raport z wykonania zadania nr 6 „Ocena stanu chemicznego jednolitych części wód podziemnych zagrożonych nieosiągnięciem stanu dobrego”, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Warszawa, czerwiec 2012 r.

Po uśrednieniu wyników próbek wody ze wszystkich punktów monitoringowych odnotowano przekroczenia wartości granicznych stężeń III klasy jakości, w przypadku jonu NH₄, Fe i HCO₃. Obszar przekroczeń stężeń progowych dobrego stanu chemicznego w obrębie analizowanej jednostki oszacowano jako przekraczający 50% badanej jednostki (test 1), w związku z czym stan JCWPd nr 12 oceniono jako słaby (tabela powyżej). Ocena stanu chemicznego jednostki w porównaniu z rokiem poprzednim została wykonana na danych uzyskanych z opróbowania 4 punktów badawczych, co daje pełniejszy obraz. Należy utrzymać liczbę opróbowywanych punktów, gdyż stan JCWPd ulega pogorszeniu i wymaga regularnego monitorowania. W teście 3 i 5 analizowana jednostka otrzymała status jednostki o stanie chemicznym dobrym.

4.6. Wody powierzchniowe i przybrzeżne

Wody powierzchniowe (rzeki i jeziora) zajmują w powiecie słupskim 4,3% jego ogólnej powierzchni (9943 ha). Ponadto stawy zajmują łącznie 65 ha i rowy melioracyjne – 1 311 ha. O dużym udziale wód decydują przede wszystkim rozległe jeziora przybrzeżne. Obszar powiatu leży w zlewni rzek Przymorza, odprowadzających wody do Morza Bałtyckiego.

W granicach powiatu znajdują się duże fragmenty zlewni podstawowych rzek: Wieprzy z jej środkowym biegiem, Słupi i Łupawy z odcinkami środkowym i dolnym oraz Łeby w jej dolnym biegu, lecz bez ujścia. Wzdłuż brzegu Bałtyku wyodrębnia się ponadto zlewnie morskie z kanałem Potena (na zachód od Ustki) oraz rzeki Orzechowej (na wschód od Ustki), a także wąskiego pasa mierzei pomiędzy jeziorami Gardno i Łebsko. Źródła i górne odcinki głównych rzek leżą poza granicami powiatu. Ze względu na duży udział wód gruntowych w zasilaniu i duży stopień zasilania dorzeczy rzek (około 40% powierzchni) ich stany i przepływy są wyrównane.

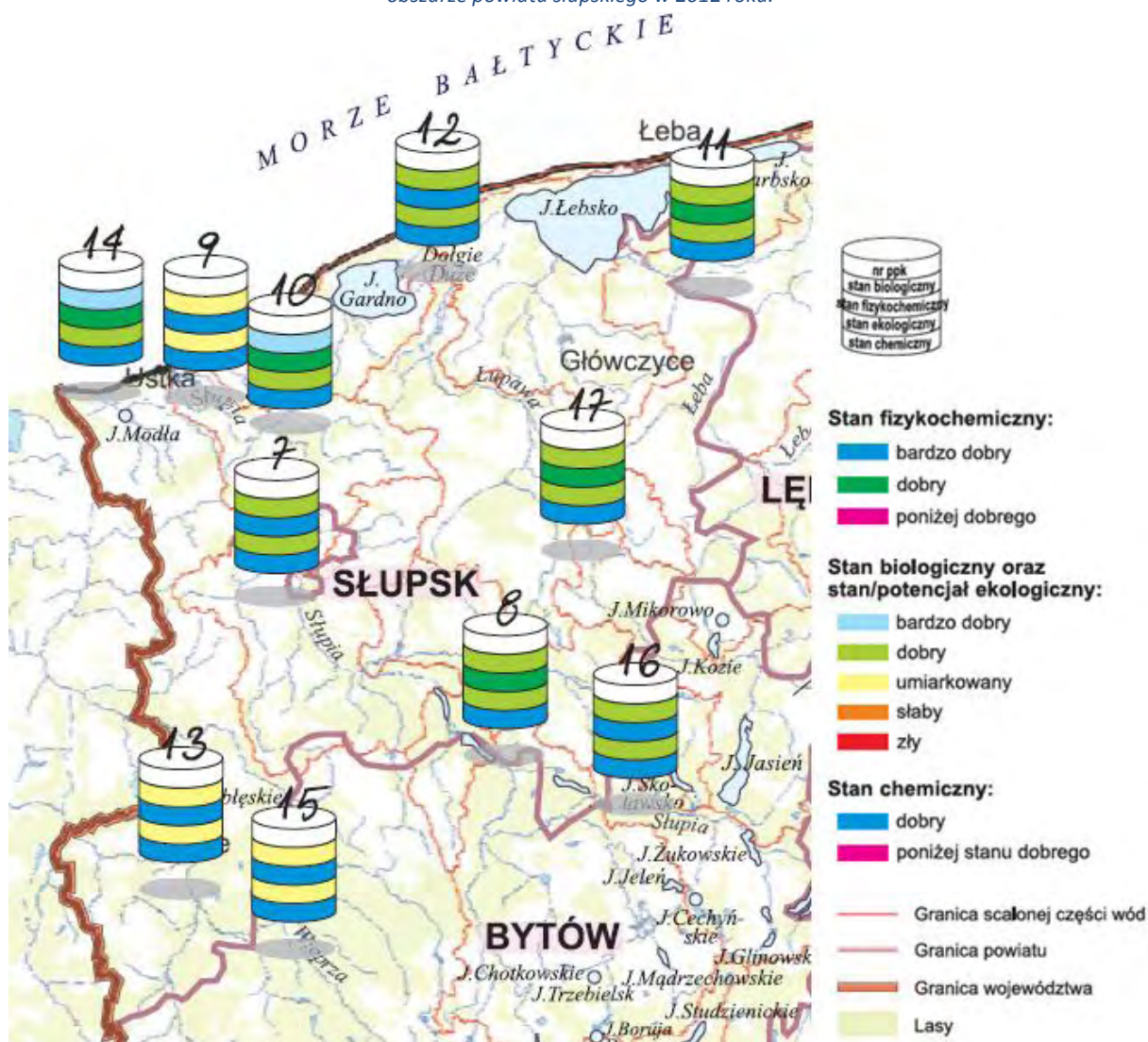
Jeziorność powiatu jest bardzo nierównomierna - wysoka na Wybrzeżu Słowińskim i bardzo niska na Równinie Słupskiej i Wysoczyźnie Damnickiej. Podstawową grupę jezior stanowią jeziora przybrzeżne – kryptodepresje, oddzielone od morza piaszczystymi mierzejami. Jeziora przybrzeżne charakteryzuje przeważnie duża powierzchnia i niewielka głębokość oraz szybkie tempo wyptykania i zarastania. Największym jeziorem w powiecie jest jezioro Łebsko. Łącznie na ziemi słupskiej znajdują się 82 jeziora, które zajmują powierzchnię 8,5 tys. hektarów. Do większych zbiorników polodowcowych należą

m.in. położone na Wysoczyźnie Polanowskiej jeziora Głębokie i Obłęż. Charakterystyczne są liczne w dolinach rzecznych starorzecza – formy młode i nietrwałe, szybko ulegające zamuleni i zarastaniu.

Najwięcej zbiorników wodnych o powierzchni powyżej 1 ha występuje w Dębnicy Kaszubskiej. Jest ich 17, w tym dwa sztuczne. Zdecydowana większość jezior to zbiorniki przepływowe, sprzyjające naturalnej retencji. Ważną funkcję ekologiczną spełniają również oczka wodne i bagienka zlokalizowane w bezodpływowych zagłębieniach terenu.

Północną granicę powiatu słupskiego stanowi brzeg Morza Bałtyckiego. Charakterystyczną cechą stosunków głębokościowych południowego Bałtyku jest niemal jednolitej szerokości pas płytkich wód przybrzeżnych. Wyznacza go izobata 6m głębokości, przebiegająca w odległości 2-3 m od wybrzeża. Sztormy piętrzą wody o 2-3 m ponad zwykły poziom, powodując lokalne wlewy wody słonej do rzek lub jezior przybrzeżnych, a niekiedy powodzie.

Rysunek 8. Ocena stanu powierzchniowych wód płynących w ramach monitoringu diagnostycznego prowadzonego na obszarze powiatu słupskiego w 2012 roku.

Źródło: Raport o stanie środowiska w województwie pomorskim w 2012 roku.

Zgodnie z Raportem o stanie środowiska w województwie pomorskim z 2012 r., stan czystości głównych rzek powiatu słupskiego przedstawia się następująco:

Prognoza oddziaływana na środowisko dla Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Słupskiego na lata 2012-2022 - aktualizacja listopad 2013 r.

Tabela 6. Ocena stanu powierzchniowych wód płynących w ramach monitoringu diagnostycznego monitorowanych na obszarze powiatu słupskiego w 2012 roku

Lp.	Nazwa rzeki - nazwa stanowiska	Nazwa i kod jcw	Elementy biologiczne					Elem. hydromorf.	Elementy fizykochemiczne															Klasa specyf. zanieczyszcz. synt. i niesynt. (3.6)	STAN/POTENCJAL EKOLOGICZNY	STAN CHEMICZNY							
			Fitoplankton	Flobentos	Makrofity	Makrozoobentos	Ichtiofauna		Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów hydromorfolog.	Stan fizyczny		Warunki tlenowe					Zasolenie					Zakwaszenie				Substancje biogenne						
											Temperatura	Zawiesina ogólna	Tlen rozpuszcz.	BZT ₅	ChZT-Mn	ONDO	Przewodność w 20°C	Substancje rozpuszcz.	Sierczany	Chlorki	Wapń	Magnez	Twardość ogólna				Odczyn	Zasadowość ogólna	Azot amonowy	Azot Kjeldahla	Azot azotanowy	Azot ogólny	Fosforany
IP/L	ID	MIR	MHT	EFT	°C	mg/l	mg O ₂ /l	mg O ₂ /l	mg O ₂ /l	mg O ₂ /l	mg O ₂ /l	µS/cm	mg/l	mg SO ₄ /l	mg Cl/l	mg Ca/l	mg Mg/l	mg CaCO ₃ /l	pH	mg CaCO ₃ /l	mg NH ₄ /l	mg N/l	mg N-NO ₃ /l	mg N/l	mg PO ₄ /l	mg P/l							
7.	Słupia - Słupsk	Słupia od wypł. ze zbiornika Krzyna do Kamierca PLRW20001947291	I	II	I	II	II	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	II	II	II	DOBRY	
8.	Słupia - Gałęźnia Mała	Słupia od dopł. z Jez. Głębockiego do wpływu do Jez. Zalewy PLRW20001947255	I	II		II	II	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	DOBRY	
9.	Słupia - Ustka	Słupia od Otocznic do ujścia PLRW20002247299		II	III	III	III	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	II	III	DOBRY	
10.	Słupia - Chamowo	Słupia od Kamierca do Otoczn. PLRW20001947297		I		II	II	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	II	II	DOBRY	
11.	Łeba - Izbica	Łeba od Pogorzeli do wypł. z Jez. Łebsko PLRW200024476799		II	II	II	II	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	II	II	DOBRY		
12.	Łupawa - Smoldzino	Łupawa od dopł. z Łojewa do wpływu do Jez. Gardno PLRW20002047459	I	II	I	II	II	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	II	II	DOBRY	
13.	Wieprza - Biesowiczki	Wieprza od Pokrzywny do Studnicy PLRW6000194639		II	III	III	III	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	II	III	DOBRY		
14.	Potylnia - Potylnia	Potylnia PLRW60002247169		I		I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	II	II	DOBRY		
15.	Wieprza - Bożanka	Wieprza do Pokrzywny bez Pokrzywny PLRW6000174619		II	II	III	III	II	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	II	III	DOBRY		
16.	Słupia - Gołębia Góra	Słupia od wypł. z Jez. Żukówko do oddziel. kan. do Jez. Głębockiego / PLRW200020472191	I	II	I	II	II	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	II	II	DOBRY	
17.	Łupawa - Poganice	Łupawa od Bukowiny do Darzyńskiej Strugi PLRW20002047435				II	II	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	II	II	DOBRY	

Oznaczenia:

Klasa elementów biologicznych		Stan/potencjal ekologiczny			Klasa elementów fizykochemicznych		Stan chemiczny		Klasa elem. hydromorfologicznych	
stan ekologiczny	potencjal ekologiczny	stan ekologiczny			stan ekologiczny	potencjal ekolog. (jow silnie zmien.)	DOBRY	stan dobry	stan ekologiczny	potencjal ekolog. (jow silnie zmien.)
I	b. dobry	maksym.			I	b. dobry	maksym.		PSD Sr	przekroc. stop. srednioczas. przekroc. stop. maksym. przekroc. stop. sred. i maks.
II	dobry	II			II	dobry	II		PSD max	I
III	umiarkowany	III			PSD	ponizej dobrego	PSD			b. dobry
IV	slaby	IV			Rodzaj JCW					dobry
V	zly	V			naturalna		sztuczna lub silnie zmodyfikowana			II

Źródło: Raport o stanie środowiska w województwie pomorskim w 2012 roku.

Tabela 7. Ocena stanu powierzchniowych wód płynących w ramach monitoringu operacyjnego monitorowanych na obszarze powiatu słupskiego w 2012 roku.

Nazwa rzeki - nazwa stanowiska	Nazwa i kod jcw	Elementy biologiczne					Elem. hydromorf.	Elementy fizykochemiczne															Klasa specyf. zanieczyszcz. synt. i niesynt. (3.6)	STAN/POTENCJAL EKOLOGICZNY	STAN CHEMICZNY									
		Fitoplankton	Flobentos	Makrofity	Makrozoobentos	Ichtiofauna		Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów hydromorfolog.	Stan fizyczny		Warunki tlenowe					Zasolenie					Zakwaszenie				Substancje biogenne								
										Temperatura	Zawiesina ogólna	Tlen rozpuszcz.	BZT ₅	ChZT-Mn	ONDO	Przewodność w 20°C	Substancje rozpuszcz.	Sierczany	Chlorki	Wapń	Magnez	Twardość ogólna				Odczyn	Zasadowość ogólna	Azot amonowy	Azot Kjeldahla	Azot azotanowy	Azot ogólny	Fosforany	Fosfor ogólny	Klasa elem. fizykochem. (gr. 3.1-3.5)
IP/L	ID	MIR	MHT	EFT	°C	mg/l	mg O ₂ /l	mg O ₂ /l	mg O ₂ /l	mg O ₂ /l	mg O ₂ /l	µS/cm	mg/l	mg SO ₄ /l	mg Cl/l	mg Ca/l	mg Mg/l	mg CaCO ₃ /l	pH	mg CaCO ₃ /l	mg NH ₄ /l	mg N/l	mg N-NO ₃ /l	mg N/l	mg N-NO ₃ /l	mg N/l	mg PO ₄ /l	mg P/l						
Łupawa - Damnica	Łupawa od Darzyńskiej Strugi do dopł. z Łojewa PLRW20001947453	I				II	II	I	I	I	II	II	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	II	II	II		
Darzyńska Struga - Gluszyño	Darzyńska Struga PLRW20001747436	II				II	II	I	I	I	I	II	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	II	II	II		
Głaźna - Łosino	Głaźna PLRW20001747289	III				III	III	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	II	III			
Kamieniec - Kobylnica	Kamieniec PLRW20001747292		II			II	II	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	II	II	II		
Łupawa - Rowy	Łupawa z Jez. Gardno do ujścia PLRW2000224749					II	II	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	II	II	II	DOBRY	
Charstnica - Damnica	Charstnica PLRW2000234744				III	III	III	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	II	II	II		

Oznaczenia jak w poprzedniej tabeli.

Źródło: Raport o stanie środowiska w województwie pomorskim w 2012 roku.

W 2012 roku przydatność wód do bytowania ryb w warunkach naturalnych określono na jcw wyznaczonych jako obszary przeznaczone do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie. Analiza wyników przeprowadzona w zakresie parametrów odzwierciedlających presję środowiska na populację ichtiofauny, wykazała przydatność wód prawie wszystkich jcw z obszaru powiatu słupskiego do bytowania ryb zarówno łososiowatych, jak i karpinowatych.

Prognoza oddziaływana na środowisko dla Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Słupskiego na lata 2012-2022 - aktualizacja listopad 2013 r.

Tabela 8. Ocena przydatności wód do bytowania ryb w warunkach naturalnych w jcw płynących badanych na obszarze powiatu słupskiego w 2012 roku.

Nazwa obszaru chronionego (jcw)	Nazwa rzeki - nazwa stanowiska	Kod obszaru chronionego (jcw)	Ocena spełnienia wymogów dla obszaru chronionego	Wskaźnik przekroczenia
Słupia od Otocznicy do ujścia	Słupia - Ustka	PLRW20002247299	tak	
Słupia od Kamieńca do Otocznicy	Słupia - Charnowo	PLRW20001947297	tak	
Łupawa od dopływu z Łojewa do wpływu do Jez. Gardno	Łupawa - Smoldzino	PLRW20002047459	tak	
Wieprza od Pokrzywny do Studnicy	Wieprza - Biesowiczki	PLRW6000194639	tak	
Potynia	Potynia - Potynia	PLRW60002247169	tak	
Łupawa od Darżyńskiej Str. do dop. z Łojewa	Łupawa - Damnica	PLRW20001947453	tak	
Darżyńska Struga	Darżyńska Struga - Głuszyno	PLRW20001747436	tak	
Głaźna	Głaźna - Łosino	PLRW20001747289	nie	fitobentos
Kamieniec	Kamieniec - Kobylnica	PLRW20001747292	tak	

Źródło: Raport o stanie środowiska w województwie pomorskim w 2012 roku.

Badania w obrębie obszarów wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych, przeprowadzono w 2012 roku w oparciu o rozporządzenie Ministra Środowiska z dn. 9 listopada 2011 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jcw powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz.U. Nr 257, poz. 1545). Podstawę klasyfikacji stanowiły wybrane wskaźniki biologiczne - fitobentos i makrofity, jak również wspierające je elementy fizykochemiczne, charakteryzujące warunki biogenne i tlenowe oraz stopień zanieczyszczenia organicznego. Ostatecznie, za eutroficzne uznawano jcw, w wodach których przekroczone zostały warunki określone dla stanu dobrego, tj. stężenia odpowiadające II klasie czystości.

Tabela 9. Ocena eutrofizacji komunalnej w jcw płynących badanych na obszarze powiatu słupskiego w 2012 roku

Nazwa obszaru chronionego (jcw)	Nazwa rzeki - nazwa stanowiska	Kod obszaru chronionego (jcw)	Ocena spełnienia wymogów dla obszaru chronionego	Wskaźnik przekroczenia
Słupia od Otocznicy do ujścia	Słupia - Ustka	PLRW20002247299	tak	
Słupia od Kamieńca do Otocznicy	Słupia - Charnowo	PLRW20001947297	tak	
Łupawa od dopływu z Łojewa do wpływu do Jez. Gardno	Łupawa - Smoldzino	PLRW20002047459	tak	
Wieprza od Pokrzywny do Studnicy	Wieprza - Biesowiczki	PLRW6000194639	tak	
Potynia	Potynia - Potynia	PLRW60002247169	tak	
Łupawa od Darżyńskiej Str. do dop. z Łojewa	Łupawa - Damnica	PLRW20001947453	tak	
Darżyńska Struga	Darżyńska Struga - Głuszyno	PLRW20001747436	tak	
Głaźna	Głaźna - Łosino	PLRW20001747289	nie	fitobentos
Kamieniec	Kamieniec - Kobylnica	PLRW20001747292	tak	

Źródło: Raport o stanie środowiska w województwie pomorskim w 2012 roku.

Dyskwalifikację przedostatniej jcw, tj. rzeki Głaźnej, warunkował element jakości biologicznej w postaci fitobentosu okrzemkowego, który przy braku innych symptomów zwiększonej trofii wód rzecznych, nieznacznie odbiegał od normatywów obowiązujących dla stanu dobrego (II klasa czystości).

Prognoza oddziaływana na środowisko dla Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Słupskiego na lata 2012-2022 - aktualizacja listopad 2013 r.

Tabela 10. Klasyfikacja stanu powierzchniowych wód płynących w ramach monitoringu obszarów chronionych badanych na obszarze powiatu słupskiego w 2012 roku.

Nazwa i kod jcw	Nazwa rzeki - nazwa stanowiska	STAN/POTENCJAL EKOLOGICZNY (wg MD, MO, MB)	OCENA SPEŁNIENIA WYMAGAŃ DLA OBSZARU CHRONIONEGO						Ocena spełn. wymagań dla obszarów chronion.	STAN/POTENCJAL EKOLOGICZNY w obszarach chronionych	STAN CHEMICZNY (wg MD, MO lub MB)	STAN JCW
			Kategoria fizykochem.	Kategoria bakteriologia	LĄCZNIE	Do ochrony gat. zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym (ryby)	Do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych	Wrażliwego na eutrofizację wywołaną zaniecz. ze źródeł komunal.				
Słupia od Otocznicy do ujścia PLRW20002247299	Słupia - Ustka	III						T	T	III	DOBRY	ZŁY
Słupia od Kamierica do Otocznicy PLRW20001947297	Słupia - Chamowo	II						T	T	II	DOBRY	DOBRY
Wieprza od Pokrzywny do Studnicy PLRW6000194639	Wieprza - Biesowiczki	III				N		T	N	III	DOBRY	ZŁY
Potynia PLRW60002247169	Potynia - Potynia	II						T	T	II	DOBRY	DOBRY
Łupawa od dopł. z Łojewa do wpływu do Jez. Gardno PLRW20002047459	Łupawa - Smołdzino	II					T	T	T	II	DOBRY	DOBRY
Łupawa z Jez. Gardno do ujścia PLRW2000224749	Łupawa - Rowy	II				N		T	N	III	DOBRY	ZŁY
Łupawa od Darzyńskiej Strugi do dopływu z Łojewa PLRW20001947453	Łupawa - Damnica	II					T	T	T	II		
Darzyńska Struga PLRW20001747436	Darzyńska Struga - Głuszyno	II					T	T	T	II		
Głaźna PLRW20001747289	Głaźna - Łosino	III						N	N	III		ZŁY
Kamieniec PLRW20001747292	Kamieniec - Kobylnica	II						T	T	II		
Charstnica PLRW2000234744	Charstnica - Damnica	III				N		T	N	III		ZŁY

Oznaczenia:

Stan/potencjal ekologiczny		Stan chemiczny		Spełnianie wymogów dla obszaru chronionego		Stan ogólny	
stan ekologiczny	potencjal ekol. (jcw silnie zmien.)	DOBRY	stan dobry	T	spełnione wymogi	DOBRY	stan dobry
I	b. dobry	PSD śr	przekroc. stęż. średniorocz.	N	niespełnione wymogi	ZŁY	stan zły
II	dobry	PSD max	przekroc. stęż. maksym.				
III	umiarkowany	PSD	przekroc. stęż. śred. i maks.				
IV	slaby						
V	zły						

Źródło: Raport o stanie środowiska w województwie pomorskim w 2012 roku.

Zły stan jcw obejmujących fragmenty biegu Łupawy determinowała nieprzydatność wód do bytowania ryb w warunkach naturalnych, dziedziczona z badań wcześniejszych.

Tabela 11. Weryfikacja stanu powierzchniowych wód płynących - stan wód i monitoring obszarów chronionych badanych na obszarze powiatu słupskiego w latach 2010-2011.

Nazwa i kod jcw	Nazwa rzeki - nazwa stanowiska	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów hydromorfologicznych	Klasa elementów fizykochemic. (grupa 3.1-3.5)	Klasa specyf. zanieczyszczeń synt. i niesynt. (3.6)	STAN/POTENCJAL EKOLOGICZNY (wg MD, MO, MB)	OCENA SPEŁNIENIA WYMAGAŃ DLA OBSZARU CHRONIONEGO			Ocena spełnienia wymagań dla obszarów chronionych	STAN/POTENCJAL EKOLOGICZNY w obszarach chronionych	STAN CHEMICZNY (wg MD, MO lub MB)	STAN JCW
							Do ochrony gat. zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym (ryby)	Do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych	Wrażliwego na eutrofizację wywołaną zanieczyszcz. ze źródeł komunalnych				
Wieprza od Studnicy do Moszczenicy / PLRW60001946599	Wieprza - Korzybie	I	II	I	II	II	N		T	N	III		ZŁY
Studnica od Pierskiej Strugi do ujścia / PLRW6000194649	Studnica - Ciecholub	II	II	II	II	II	T		T	T	II		
Kwacza PLRW200017472789	Kwacza - Kwakowo	III	II	II	II	III			T	T	III		

Prognoza oddziaływana na środowisko dla Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Słupskiego na lata 2012-2022 - aktualizacja listopad 2013 r.

Kamienna PLRW20001747272	Kamienna - Żelkowo	II	I															
Bystrzenica PLRW60001746529	Bystrzenica - Korzybie	II	II	II	II	II						T	T	II				

Oznaczenia jak w poprzednich tabelach.

Źródło: Raport o stanie środowiska w województwie pomorskim w 2012 roku.

Zgodnie z założeniami Ramowej Dyrektywy Wodnej celem środowiskowym dla wszystkich monitorowanych wód jest osiągnięcie do roku 2015, co najmniej dobrego stanu/potencjału ekologicznego, dobrego stanu chemicznego i, w konsekwencji, dobrego stanu wód. Dla ustanowionych prawem obszarów chronionych jednocześnie musi nastąpić zgodność ze wszystkimi normatywnymi przyjętymi dla tych obszarów.

Tabela 12. Stan ekologiczny, chemiczny i ogólny jednolitych części wód jezior w ramach monitoringu diagnostycznego i operacyjnego przebadanych na obszarze powiatu słupskiego w latach 2011-2012.

Nazwa jeziora	Rodzaj monitoringu	STAN EKOLOGICZNY											STAN CHEMICZNY				STAN JCW	
		ELEMENTY BIOLOGICZNE					ELEMENTY FIZYKOCHEMICZNE						Specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne	Klasyfikacja stanu ekologicznego	Substancje priorytetowe dla polityki wodnej	Inne substancje zanieczyszczające		Klasyfikacja stanu chemicznego
		Indeks Filoplanktonowy PMPL	Fitobentos - wskaźnik okrzemkowy IOI	Makrofitowy Indeks Stanu Ekologicznego ESMI	Klasa elementów biologicznych	Przezroczystość	Tlen rozpuszczony	Średnie nasycenie hypolimnionu tlenem	Przewodność w 20°C	Azot ogólny	Fosfor ogólny	Klasa elementów fizykochemicznych						
2011 rok																		
Łebsko	MO+MOC	III (Ch a)	III	brak oceny	III	pd	d	-	pd*	d	d	pd	-	U	-	-	-	Z
Dąbrówka	MD+MO+MOC	III	III	V	V	pd	d	-	d	pd	pd	pd	d	Z	d	d	D	Z
2012 rok																		
Oblęskie (Oblężę)	MO+MOC	II	brak oceny	II	II	d	-	-	d	d	d	d	-	D	-	-	-	BRAK OCENY
Łebsko	MO	III (Ch a)	III	brak oceny	III	pd	d	-	pd*	d	d	pd	-	U	d	-	D*	Z

Oznaczenia:

Rodzaje monitoringu	Ocena wskaźników	Klasyfikacja elem. biologicznych	Klasyfikacja ekologiczna	Klasyfikacja chemiczna	Stan jcw
MDR monitoring diagnostyczny reperowy	d stan dobry	I I klasa	BD stan bardzo dobry	D stan dobry	D dobry
MD monitoring diagnostyczny	pd* stan poniżej dobrego, nieuwzględn. w ocenie	II II klasa	D stan dobry	Z stan poniżej dobrego	Z zły
MO monitoring operacyjny	pd stan poniżej dobrego	III III klasa	U stan umiarkowany	D* ocena odnosi się do monitorow. wsk. rtęci	
MOC monitoring obszarów chronionych	wskaźnik biologiczny, nieuwzględn. w ocenie	IV IV klasa	S stan słaby	ocena dziedziczona	
		V V klasa	Z stan zły		
				ocena dziedziczona	

Ch a - chlorofil „a”

Źródło: Raport o stanie środowiska w województwie pomorskim w 2012 roku.

Wody przymorskiego Jeziora Łebsko, które dziedziczyło ocenę stanu ekologicznego z 2011 roku, cechował umiarkowany stan biologiczny, zaś niska przezroczystość wód potwierdziła tylko ich obniżoną jakość.

Zgodnie z Traktatem Akcesyjnym, wszystkie jednolite części wód powierzchniowych uznano za wody wrażliwe na zanieczyszczenie pochodzące ze źródeł komunalnych.

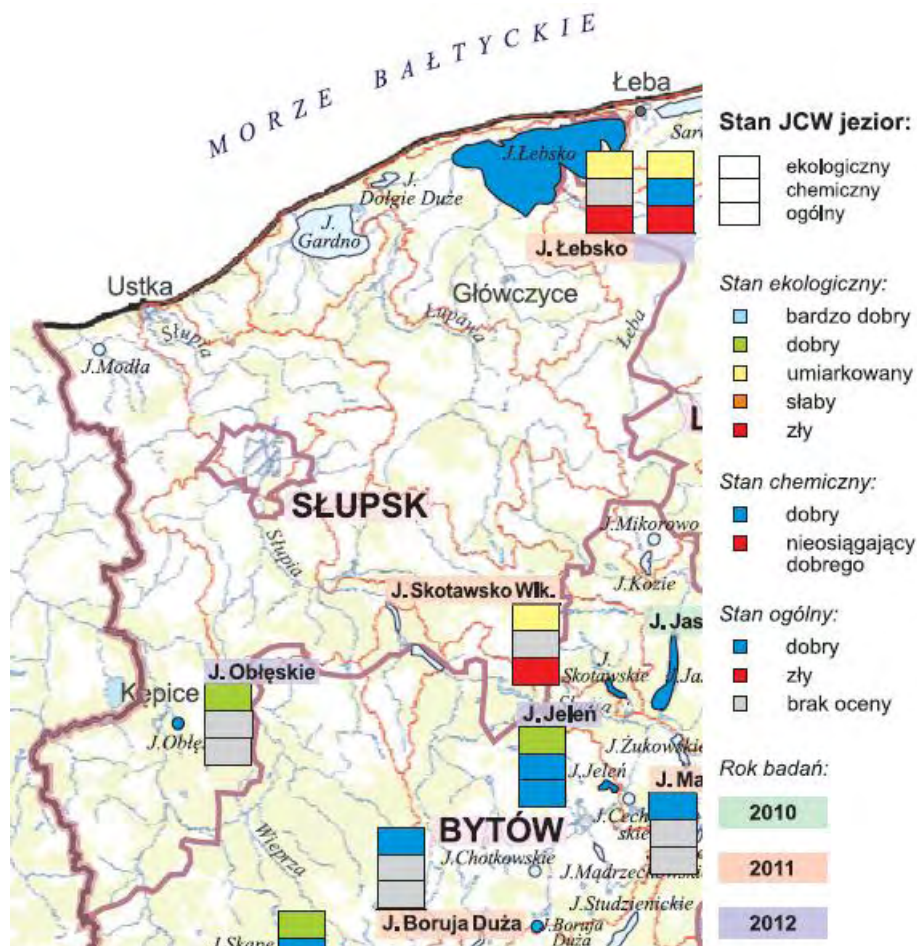
Tabela 13. Ocena spełnienia wymagań dla obszarów chronionych jezior w ramach monitoringu obszarów chronionych przebadanych na obszarze powiatu słupskiego w latach 2011-2012

Dane o jeziorze		Ocena spełnienia wymagań dla obszaru chronionego			Ocena spełnienia wymagań dla obszarów chronionych	STAN/POTENCJAŁ EKOLOGICZNY w obszarach chronionych	STAN CHEMICZNY	STAN JCW	
Kod jcw	Nazwa jeziora	Typ abiotyczny	Obszary chronione, będące jednolitymi częściami wód przeznaczonymi do ochrony siedlisk lub gatunków	Obszary chronione, będące jednolitymi częściami wód przeznaczonymi do celów rekreacyjnych, w tym kąpielisk.					Obszary chronione wrażliwe na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych
2011 rok									
PLLW21045	Łebsko	4	NIE	-	NIE	NIE	UMIARKOWANY	-	ZŁY
2012 rok									
PLLW20942	Oblęskie (Oblężę)	3a	TAK	TAK	TAK	TAK	DOBRY	-	-

Źródło: Raport o stanie środowiska w województwie pomorskim w 2012 roku.

W 2 jeziorach z powiatu słupskiego w ramach monitoringu operacyjnego realizowano badania przekraczającego w poprzednich latach dopuszczalnego poziomu rtęci (Głębokie i Łebsko). Ocena tego wskaźnika jakości wykazała obecnie dobry stan chemiczny wód.

Rysunek 9. Ocena stanu ekologicznego, chemicznego i ogólnego JCW jezior badanych w powiecie słupskim w latach 2010-2012.

Źródło: Raport o stanie środowiska w województwie pomorskim w 2012 roku.

Zgodnie z założeniami wspomnianej Ramowej Dyrektywy Wodnej, jeziora o powierzchni powyżej 50 ha powinny do 2015 roku charakteryzować się co najmniej dobrym stanem wód. Działania ochronne lub rekultywacyjne, mające na celu zahamowanie tempa eutrofizacji jezior, a także stymulujące proces reeutrofizacji, powinny być w najbliższych latach priorytetem w gospodarowaniu wodami w dorzeczach.

W 2012 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Gdańsku, realizując założenia programowe Państwowego Monitoringu Środowiska na lata 2010-2012, przeprowadził badania 3 jednolitych części wód powierzchniowych przybrzeżnych na wytypowanych 5 punktach pomiarowo-kontrolnych.

Zakres monitoringu obejmował wody przybrzeżne powiatu słupskiego -pas wód Jastrzębia Góra - Rowy charakterystyczny dla otwartego wybrzeża z substratem piaszczystym z brzegiem wydumowym. Wody charakteryzowały się złą jakością elementów fizykochemicznych (głównie wysokim poziomem soli biogenicznych), wspierających ocenę biologiczną, i sklasyfikowano je poniżej stanu dobrego. Wyznacznikiem tak niekorzystnych ocen potencjału ekologicznego był wysoki poziom chlorofilu "a".

Prognoza oddziaływana na środowisko dla Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Słupskiego na lata 2012-2022 - aktualizacja listopad 2013 r.

Tabela 14. Stan ekologiczny, chemiczny i ogólny jcw powierzchniowych przybrzeżnych - monitoring diagnostyczny i operacyjny przebadanych na obszarze powiatu słupskiego w latach 2011-2012.

Dane o jcw				STAN EKOLOGICZNY														STAN CHEMICZNY				STAN JCW								
Nazwa akwenu	Nazwa ocenianej jcw	Kod ocenianej jcw	Kod punktu pomiarowo-kontrolnego	Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego	Program monitoringu	Typ abiotyczny	ELEMENTY BIOLOGICZNE							ELEMENTY FIZYKOCHEMICZNE							Klasa elementów fizykochemicznych		Specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne	Klasyfikacja stanu ekologicznego	Substancje priorytetowe dla polityki wodnej	Inne substancje zanieczyszczające	Klasyfikacja stanu chemicznego			
							Fitoplankton - chlorofil "a"	Fitoplankton - całkowita biomasa	Makroglony i koryzofagowe	Mikroorganizmy bentosowe	Ichtiofauna	Klasa elementów biologicznych	Przeziębłość	Tlen rozpuszczony przy dnie [mg O ₂ /l]	OWU [mg Cl/l]	Nasycone tlenem (wzrostka O ₂ m)	Odczyn pH	Azot azotanowy [mg N-NO ₃ /l]	Azot ogólny [mg N/l]	Fosforany [mg P-PO ₄ /l]		Fosfor ogólny [mg P/l]						Azot mineralny [mg N/l]		
2011 rok																														
Bałtyk	Rowy - Jarosławiec Wschód	PLCW II WB 6E	PL0150203_0731 PL0150203_0732	C9 C11	MD+ MOC	2	V	V	-	IV	-	V	pd	I	II	II	II	II	pd	pd	I	II	pd	pd	d	ZŁY	d	d	D	Z
2012 rok																														
Bałtyk	Jastrzębia Góra - Rowy	PLCW III WB 5	PL0150203_0733 PL0150203_0734	C12 C13	MD+ MOC	3	V	-	-	I	-	V	pd	I	I	I	II	-	pd	-	pd	-	pd	d	ZŁY	d	d	D	Z	

Oznaczenia:

Klasa elementów biologicznych	Klasyfikacja ekologiczna	Ocena wskaźników	Klasyfikacja chemiczna	Stan JCW	Rodzaje monitoringów
I	I klasa BD stan/potencjał bardzo dobry	I I klasa	D stan dobry	D dobry	MD diagnostyczny
II	II klasa D stan/potencjał dobry	II II klasa	Z stan poniżej dobrego	Z zły	MO operacyjny
III	III klasa U stan/potencjał umiarkowany	d stan dobry			MOC obszarów chronionych
IV	IV klasa S stan/potencjał słaby	pd stan poniżej dobrego			
V	V klasa Z stan/potencjał zły				

 jcw silnie zmienione

Źródło: Raport o stanie środowiska w województwie pomorskim w 2012 roku.

W 2012 roku Monitoring Obszarów Chronionych w kategorii wód przybrzeżnych wykazał, że stan wód wszystkich przebadanych jcw przybrzeżnych jest zły, tym samym nie spełniały one wymogów Ramowej Dyrektywy Wodnej, a dla wyznaczonych obszarów chronionych nie zostały osiągnięte przypisane im cele środowiskowe.

Tabela 15. Ocena spełnienia wymagań dla obszarów chronionych jcw przejściowych i przybrzeżnych przebadanych na obszarze powiatu słupskiego w latach 2011-2012

Dane o jcw			STAN/ POTENCJAŁ EKOLOGICZNY	Ocena spełnienia wymagań dla obszaru chronionego			Ocena spełnienia wymagań dla obszarów chronionych	STAN/ POTENCJAŁ EKOLOGICZNY w obszarach chronionych	STAN CHEMICZ- NY	STAN JCW
Kod jcw	Nazwa jcw	Typ abiotyczny		Obszary chronione, będące jednolitymi częściami wód przeznaczonymi do odroczyny siedlisk lub gatunków	Obszary chronione, będące jednolitymi częściami wód przeznaczonymi do celów rekreacyjnych, w tym kąpielisk.	Obszary chronione, będące jednolitymi częściami wód przeznaczonymi do celów gospodarki wodnej, w tym wodociągów.				
2011 rok										
PLCW II WB 6E	Rowy - Jarosławiec Wschód	2	ZŁY	NIE	NIE	NIE	NIE	ZŁY	DOBRY	ZŁY
2012 rok										
PLCW III WBS	Jastrzębia Góra - Rowy	3	ZŁY	NIE	NIE	NIE	NIE	ZŁY	DOBRY	ZŁY

Źródło: Raport o stanie środowiska w województwie pomorskim w 2012 roku.

Wszystkie poddane ocenie jcw zostały włączone do sieci obszarów chronionych wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych. W latach 2011-2012, ocena wszystkich obszarów chronionych będących jednolitymi częściami wypadła bardzo niekorzystnie. Wszystkie wytypowane do badań wody przybrzeżne nie spełniały ustalonych wymagań dla tych obszarów.

Na terenie powiatu słupskiego zlokalizowane są obszary zagrożone podtopieniami. Zagrożenie powodziowe w dolinie Wieprzy jest niewielkie – występuje od Kępic w dół rzeki, gdzie mogą być podtapiane użytki zielone.

Rysunek 10. Mapa obszarów zagrożonych podtopieniami na terenie powiatu słupskiego.

Źródło: <http://mapy.geoportal.gov.pl/>

Rzeka Słupia objęta jest osłoną przeciwpowodziową na całej długości w granicach powiatu słupskiego. Wynika to z konieczności osłony hydrologicznej hydroenergetycznych zbiorników retencyjnych i jezior przez które przepływa. W dolinie Słupi zagrożona jest część miasta Słupsk. Miasto zagrożone jest również w przypadku awarii technicznych urządzeń i obwałowań na zbiornikach elektrowni wodnych w Krzynie i Konradowie. W celu złagodzenia następstw ewentualnej awarii rozważano wykorzystanie jako polderu odciążającego, doliny zalewowej w rejonie Łosina.

Rzeka Łupawa posiada sygnalizację przeciwpowodziową tylko w Smołdzinie przed wpływem do jeziora Gardno. Dolina rzeki jest niezabudowana na całej długości – zagrożone wodami powodziowymi są wyłącznie użytki zielone przyległe do rzeki. Jezioro Gardno doprowadza wody przetoką do morza.

W dolinie Łeby na wschodniej granicy powiatu zagrożenie powodziowe może wystąpić na użytkach zielonych położonych wzdłuż rzeki do jeziora Łebsko.

Powodzie sztormowe zagrażają następującym rejonom powiatu słupskiego:

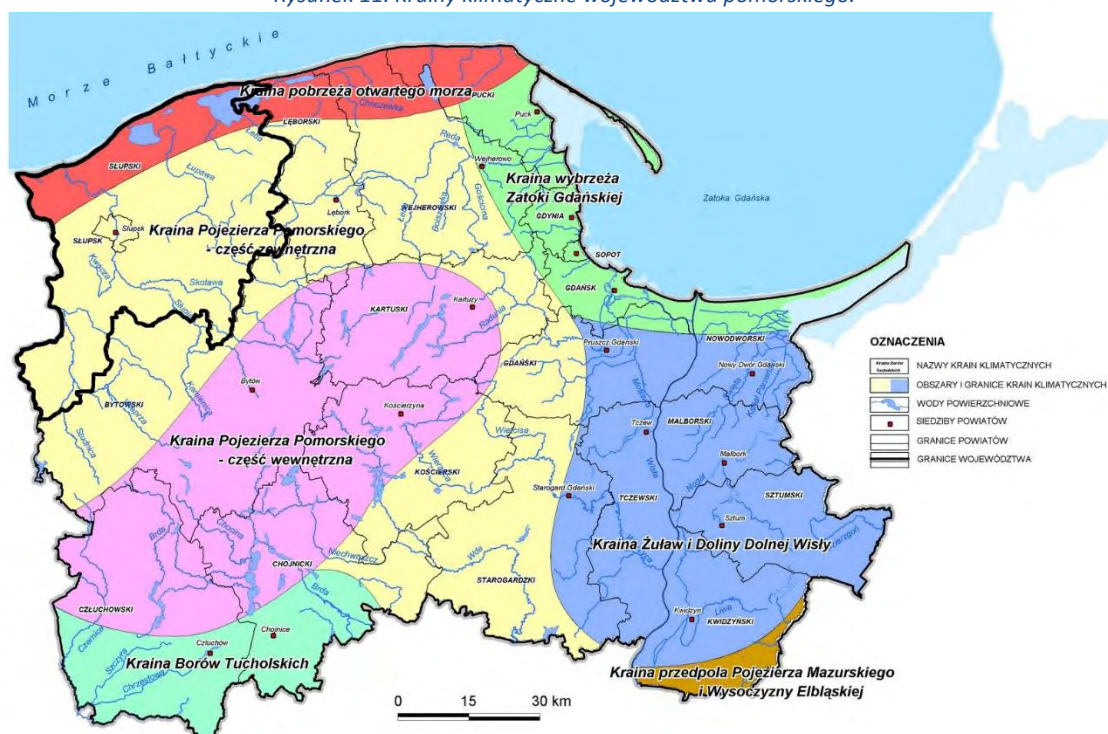
Powodzie sztormowe zagrażają następującym rejonom powiatu słupskiego:

- miejscowość Modła z jeziorem,
- Ustka – miasto, rejon przyportowy,
- miejscowość Rowy z jeziorem Gardno,
- rejon jeziora Łebsko.

4.7. Klimat²

Powiat słupski leży w północnej części regionu pomorskiego, w którym klimat kształtowany jest w dużym stopniu pod wpływem Morza Bałtyckiego. W następstwie ścierania się wpływów klimatu morskiego i kontynentalnego, klimat charakteryzuje zmienność warunków pogodowych. Dominacja klimatu morskiego kształtuje pogodę raczej łagodną, wilgotną, bez ostrych wahań temperatury. Lata bywają chłodne a zimy ciepłe. Najcieplejszymi miesiącami są lipiec i sierpień, a najchłodniejszymi - styczeń i luty. Średnia temperatura roczna z wielolecia w Słupsku wynosi $+7,6^{\circ}\text{C}$, w Ustce jest nieznacznie wyższa ($+7,7^{\circ}\text{C}$). Klimat cechują ponadto względnie małe roczne amplitudy powietrza, duża liczba dni pochmurnych (głównie jesienią i zimą).

Rysunek 11. Krainy klimatyczne województwa pomorskiego.

Źródło: http://urzad.pomorskie.eu/res/umwp/dokumenty/plan_zagospodarowania/06_krainy_klimatyczne.jpg

Przeciętnie klimatyczne pory roku w rejonie Słupska trwają: zima 61 dni, lato 78 dni, wiosna 107 dni i jesień 119 dni. Dość długi jest okres gospodarczy ($T > 2,5^{\circ}\text{C}$) rozpoczynający się po 23 marca i trwający 252 do około 28 grudnia. Okres wegetacyjny ($T > 5,0^{\circ}\text{C}$) trwa około 214 dni – przeciętnie od 12 kwietnia do 10 listopada.

Powiat słupski jest obszarem o stosunkowo wysokich rocznych sumach opadów atmosferycznych (przy średniej w kraju ok. 600 mm). Najobfitszym w opady atmosferyczne miesiącem jest lipiec, niewiele mniejsze bywają one również w sierpniu i wrześniu.

Pas nadmorski o głębokości do 10 –15 km znajduje się pod wpływem bryzy morskiej i lądowej - termicznych wiatrów miejscowych, powstających na skutek nierównomiernego nagrzewania się lądu i morza w półroczu ciepłym. Ponadto strefę plaży nadmorskiej charakteryzują silnie bodźcowe warunki bioklimatyczne. Promieniowanie słoneczne w tej strefie powiększone o albedo wody i piasku, posiada działanie bakteriobójcze. Najintensywniejsze jest tu działanie aerozolu morskiego.

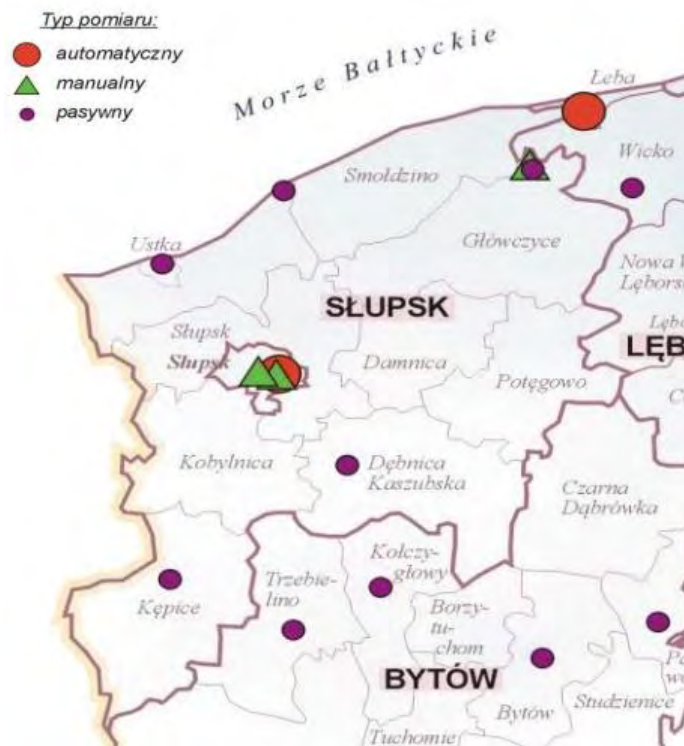
²Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Słupskiego 2010, aktualizacja.

Właściwości lecznicze klimatu (klimatoterapia) i morza (talassoterapia) stanowią podstawę działalności Uzdrowiska Ustka.

4.8. Powietrze atmosferyczne

Przy ocenie stanu powietrza na terenie powiatu słupskiego wzięto pod uwagę badania czystości powietrza atmosferycznego prowadzone w stacji pomiarowej AM11 w Słupsku przy ul. Kniaziewiczza 30.

Rysunek 12. Rozmieszczenie stacji pomiarowych na terenie powiatu słupskiego.

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie pomorskim. Raport za rok 2012.

Dla celów oceny jakości powietrza oraz uchwalania i realizacji programów jego ochrony na terenie województwa pomorskiego ustanowione zostały dwie strefy: aglomeracji trójmiejskiej, w skład której wchodzi Gdańsk, Gdynia i Sopot oraz pozostałej części województwa zwanej strefą pomorską, która obejmuje m.in. powiat słupski.

Tabela 16. Klasyfikacja stref województwa pomorskiego ze względu na poszczególne zanieczyszczenia pod kątem ochrony zdrowia.

Nazwa strefy	Kod strefy	Klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń w obszarze strefy												Uwagi
		SO ₂	NO ₂	CO	C ₆ H ₆	PM10	PM2,5	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	O ₃	
Strefa pomorska	PL.2202	A	A	A	A	C	B	A	A	A	A	C	A (D2)	niedotrzymane poziomy dla pyłu PM10 / niedotrzymane poziomy docelowe (2013 r) benzo(a)pirenu/ niedotrzymane poziomy dla ozonu w przypadku celów długoterminowych (2020 r)

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie pomorskim. Raport za rok 2012.

W wyniku dokonanej na tej podstawie rocznej oceny jakości powietrza w województwie pomorskim za rok 2011 zakwalifikowano strefę pomorską do klasy C. Oznacza to konieczność przygotowania Programu ochrony powietrza dla strefy³.

Pomimo odnotowanych przekroczeń poziomów substancji w powietrzu w strefie pomorskiej ogółem, wyniki badań stanu zanieczyszczenia powietrza na stacji w mieście Słupsk nie wskazują na przekroczenia wartości dopuszczalnych dla pyłu PM10. Przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu odnotowano na wszystkich 12 stanowiskach mierzących to zanieczyszczenie. Od chwili rozpoczęcia pomiarów (w roku 2007) obserwowane poziomy stężenia średnich dla wszystkich stacji

w województwie pokazuje tabela poniżej:

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie pomorskim. Raport za rok 2012

Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Średnie, średnioroczne stężenie benzo(a)pirenu w pyłe PM10 ze wszystkich stacji województwa [ng/m ³]	1,5	2,0	3,4	4,5	2,9	3,3

Wysokie stężenia benzo(a)pirenu odnotowywane są w okresie grzewczym (latem poziomy spadają praktycznie do zera). Jego głównym źródłem są przestarzałe, niskoenergetyczne paleniska domowe ogrzewane paliwami stałymi często złej jakości.

Tabela 17. Wyniki pomiarowe dwutlenku siarki (SO₂)

Obszar strefy	Rodzaj pomiaru	Prowadzący pomiary	Stacja	Średnia roczna μg/m ³	max. 1 h μg/m ³	max. śr. 24 h μg/m ³	max. mc μg/m ³	Ilość danych w roku [%]	Rok ³⁾	24h ¹⁾	h ¹⁾
Słupsk	automatyczny	WIOŚ	Słupsk ul. Kniażewicza	7,9	42,5	22,7	X	96	A	A	A

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie pomorskim. Raport za rok 2012..

Tabela 18. Zestawienie wyników pomiarowych dwutlenku azotu (NO₂)

Obszar strefy	Rodzaj pomiaru	Prowadzący pomiary	Stacja	Średnia roczna μg/m ³	max. 1 h μg/m ³	max. mc μg/m ³	Ilość danych w roku [%]	Rok ¹⁾	h ¹⁾
Słupsk	automatyczny	WIOŚ	Słupsk ul. Kniażewicza	13,3	77,6	X	93	A	A
			Słupsk ul. Kniażewicza	9,4	X	16	100	A	A
	pasywny	WIOŚ	Słupsk ul. Gdańska I	7,7	X	11	100	A	A
			Słupsk ul. Gdańska II	21,2	X	34,9	100	A	A
			Słupsk ul. Jana Pawła II	20,8	X	33,6	100	A	A
			Słupsk pl. Dąbrowskiego	23,3	X	37,6	100	A	A
			Słupsk ul. Szczecińska I	18,3	X	26,3	100	A	A
			Słupsk ul. Szczecińska II	12,5	X	19,8	100	A	A
			Słupsk ul. Bałtycka	18,6	X	29	100	A	A
			Słupsk ul. Kopernika	19,7	X	27,9	100	A	A
			Słupsk ul. Poznańska	15,1	X	21,2	100	A	A
			Słupsk ul. Konarskiego	8,1	X	12,8	100	A	A
słupski	pasywny	WIOŚ	Rowy	5,2	X	10,0	100	A	A
			Jezierzyce	5,8	X	13,7	92	A	A
			Ustka ul. Marynarki Polskiej	11,0	X	15,6	100	A	A
słupski	pasywny	WIOŚ	Ustka ul. Kościuszki	6,6	X	12,2	100	A	A
			Kępice ul. Niepodległości	6,3	X	10,9	100	A	A
			Kępice ul. Bielaka	4,6	X	11,7	100	A	A
			Dębica Kaszubska	8,3	X	12,6	100	A	A
			Kobylnica	14,4	X	25,8	100	A	A
			Gać	3,2	X	9,2	100	A	A

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie pomorskim. Raport za rok 2012.

³Program ochrony powietrza dla strefy pomorskiej na lata 2013-2016 z perspektywą na lata następne, w której został przekroczony poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM10 oraz poziom docelowy benzo(a)pirenu. Projekt z dnia 09.08.2013 r.

Prognoza oddziaływana na środowisko dla Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Słupskiego na lata 2012-2022 - aktualizacja listopad 2013 r.

Tabela 19. Zestawienie wyników pomiarowych pyłu zawieszonego PM10

Obszar strefy	Rodzaj pomiaru	Prowadzący pomiary	Stacja	Średnia roczna $\mu\text{g}/\text{m}^3$	Max. 24 h $\mu\text{g}/\text{m}^3$	Częst. przekr.	Ilość danych w roku [%]	Percentyl 90,4% [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	Rok ¹⁾	Doba ¹⁾	
										R ²⁾	P ²⁾
Słupsk	manualny	WIOŚ	Słupsk ul. Orzeszkowej	25	119	25	87	47	A	A	A
			Słupsk ul. Kniaziewiczza	25	147	26	98	45	A	A	A
słupski	manualny	WIOŚ	Gać	11	66	4	72	21	A	A	A

1) klasyfikacja z uwzględnieniem średnich rocznych i 24 h

2) R – klasyfikacja wynikająca z analizy serii pomiarowej; P – klasyfikacja na podstawie percentyla 90,4% z serii pomiarowej

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie pomorskim. Raport za rok 2012.

Tabela 20. Wyniki pomiaru pyłu zawieszonego PM2,5.

Obszar strefy	Rodzaj pomiaru	Prowadzący pomiary	Stacja	Średnia roczna $\mu\text{g}/\text{m}^3$	Ilość danych w roku [%]	Klasa
Słupsk	manualny	WIOŚ	Słupsk ul. Kniaziewiczza	17	63	A

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie pomorskim. Raport za rok 2012.

Tabela 21. Wyniki pomiaru tlenku węgla (CO)

Obszar strefy	Rodzaj pomiaru	Prowadzący pomiary	Stacja	Średnia roczna $\mu\text{g}/\text{m}^3$	śr. z 8 h (max) $\mu\text{g}/\text{m}^3$	Ilość danych w roku [%]	Klasa
Słupsk	automatyczny	WIOŚ	Słupsk ul. Kniaziewiczza	394	1770	84	A

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie pomorskim. Raport za rok 2012.

Tabela 22. Zestawienie wyników pomiarowych ozonu (O₃)

Obszar strefy	Rodzaj pomiaru	Prowadzący pomiary	Stacja	Średnia roczna $\mu\text{g}/\text{m}^3$	Max ze średnich 8h $\mu\text{g}/\text{m}^3$	częst. przekr.	Ilość danych w roku [%]	poziomy docelowe (do 2010 r)	poziomy celów długotermin. (2020 r)
Słupsk	automatyczny	WIOŚ	Słupsk ul. Kniaziewiczza	47,6	119,0	11*	86	A	D1

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie pomorskim. Raport za rok 2012.

Tabela 23. Zestawienie wyników pomiarowych benzenu

Obszar strefy	Rodzaj pomiaru	Prowadzący pomiary	Stacja	Średnia roczna $\mu\text{g}/\text{m}^3$	Ilość danych w roku [%]	Klasa
Słupsk	automatyczny	WIOŚ	Słupsk ul. Kniaziewiczza	x	x	-
		WIOŚ	Słupsk ul. Kniaziewiczza	2,5	100	A
	pasywny	WIOŚ	Słupsk ul. Gdańska I	1,5	100	A
		WIOŚ	Słupsk pl. Dąbrowskiego	3,6	100	A
		WIOŚ	Słupsk ul. Szczecińska I	3,9	100	A
		WIOŚ	Słupsk ul. Kopernika	3,3	92	A
słupski z.	pasywny	WIOŚ	Gać	1,4	100	A
		WIOŚ	Ustka	2,0	100	A
		WIOŚ	Kępice	2,0	100	A
		WIOŚ	Dębica Kaszubska	3,4	100	A
		WIOŚ	Kobylnica	3,3	100	A

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie pomorskim. Raport za rok 2012.

Tabela 24. Klasyfikacja stref z uwzględnieniem parametrów kryterialnych określonych dla SO₂ oraz NO_x pod kątem ochrony roślin.

Nazwa strefy	Kod strefy	Klasa dla obszarów ze względu na poziom dopuszczalny SO ₂	Klasy dla obszarów ze względu na poziom dopuszczalny NO _x
Strefa pomorska	PL2202	A	A

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie pomorskim. Raport za rok 2012

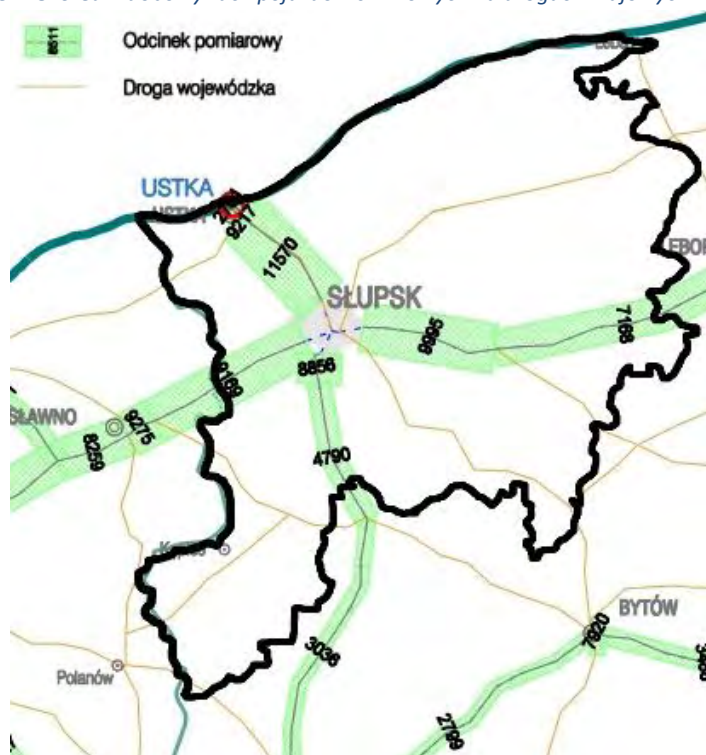
Jak wynika z badań jakości powietrza, na terenie powiatu nie występuje przekroczenie średniorocznych dopuszczalnych norm jakości powietrza. Głównymi źródłami zanieczyszczeń powietrza są emisje ze środków transportu samochodowego oraz tzw. niska emisja wynikająca z indywidualnego systemu ogrzewania zabudowy mieszkaniowej. Należy wspierać programy i działania promujące korzystanie z biomasy i innych odnawialnych źródeł energii. Proponuje się stworzenie programu szeroko pojętej termomodernizacji obiektów budowlanych na terenie powiatu, polegającego na wspieraniu działań ograniczających energochłonność budynków publicznych i prywatnych.

4.9. Hałas

W powiecie słupskim nie stwierdzono przekroczeń zanieczyszczeń środowiska hałasem. Pojawiają się incydentalne, punktowe przekroczenia dopuszczalnych norm hałasu.

Na terenie powiatu podstawowym źródłem hałasu jest transport drogowy. Przeszteren powiatu przebiegają dwie drogi krajowe o łącznej długości 86 km, które przebiegają przez następujące gminy: Damnica, Kobylnicę, Potęgowo i Słupsk.

Rysunek 13. Średni dobowy ruch pojazdów silnikowych na drogach krajowych w 2010 r.

Źródło: <http://www.gddkia.gov.pl/>

Czynnikiem wpływającym na ograniczenia hałasu są prowadzone inwestycje drogowe. Stosowane tzw. ciche nawierzchnie oraz ograniczenia prędkości na terenie zabudowanym powodują zmniejszenie emisji hałasu. Zgodnie z raportem WIOS⁴ stare, często w fatalnym stanie, nawierzchnie powodowały silny hałas pochodzący od opon i wibracji karoserii. Po modernizacji nawierzchni odczuwa się wyciszenie. Lepsza jakość drogi skutkuje wzrostem ruchu samochodowego i jego prędkości. Hałas więc wraca do tego samego poziomu.

Planowane inwestycje drogowe na terenie powiatu (m.in. obwodnica Słupska) mają na celu wyprowadzenie ruchu komunikacyjnego poza tereny zabudowane w celu zmniejszenia uciążliwości hałasowej dla mieszkańców Słupska. Nie przewiduje się by budowa obwodnicy miała jakkolwiek wpływ na zwiększenie intensywności hałasu na obszarze powiatu słupskiego (droga posiadająca tylko dwa pasy ruchu). Poza tym, inwestycja ta planowana jest na terenach leśnych, z dala od siedlisk ludzkich.

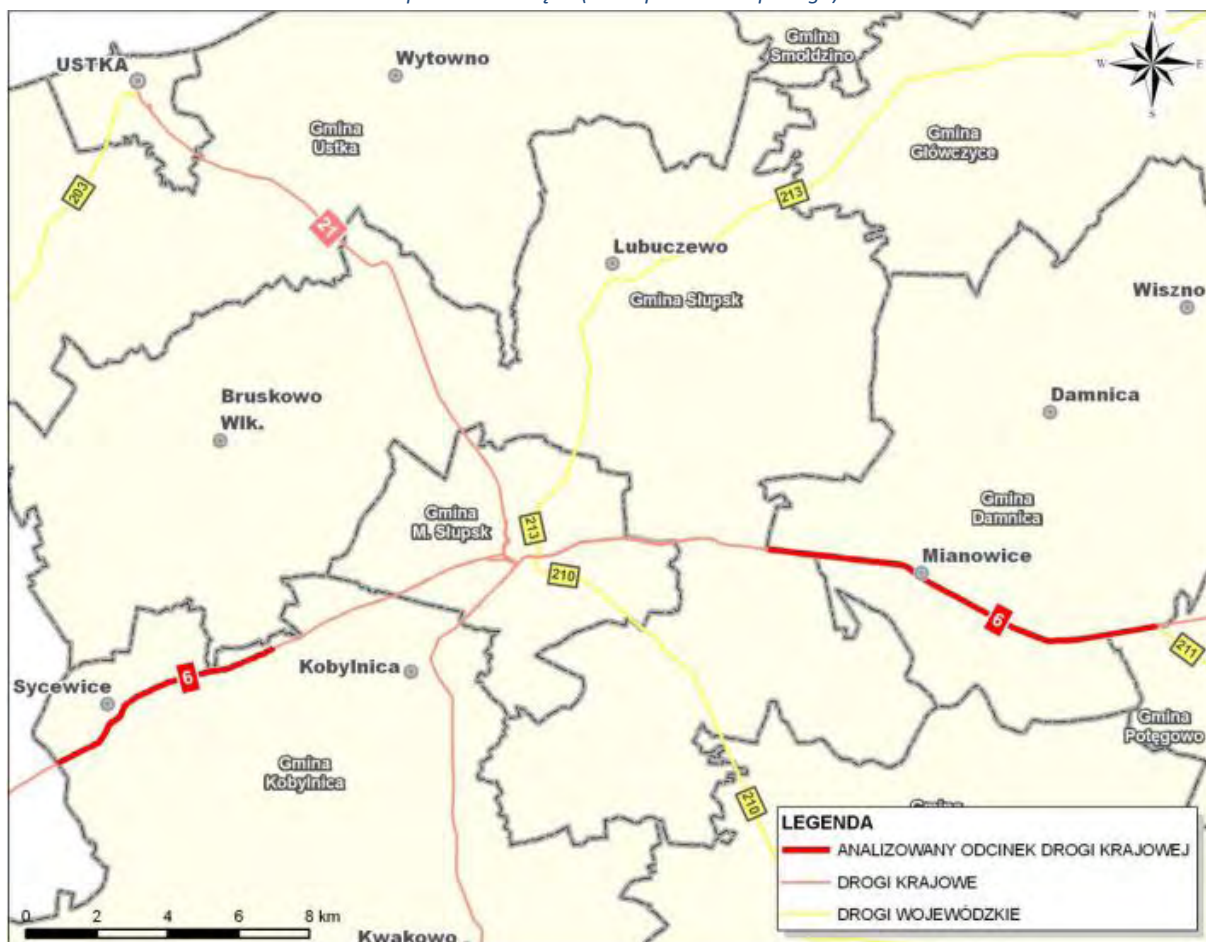
Dla dróg krajowych przebiegających przez teren powiatu słupskiego zostały opracowane programy ochrony środowiska przed hałasem:

- Program ochrony środowiska przed hałasem na lata 2013-2017 z perspektywą na lata następne dla terenów poza aglomeracjami w województwie pomorskim, położonych wzdłuż odcinka drogi krajowej nr 6 granica województwa - Gdynia, której eksploatacja powoduje ponadnormatywne oddziaływanie akustyczne, określone wskaźnikami hałasu L_{DWN} i L_N ,
- Program ochrony środowiska przed hałasem na lata 2013-2017 z perspektywą na lata następne dla terenów poza aglomeracjami w województwie pomorskim, położonych wzdłuż odcinka drogi krajowej nr 21 Łosino – Ustka (Przejście 1), której eksploatacja powoduje ponadnormatywne oddziaływanie akustyczne, określone wskaźnikami hałasu L_{DWN} i L_N .

Pierwszym wymienionym programem objęty jest m.in. odcinek drogi krajowej nr 6 od km 194+660 do km 201+844 oraz od km 216+642 do km 228+247 położony w powiecie Słupskim. Droga przebiega głównie przez tereny rolnicze oraz częściowo przez tereny leśne. Zgodnie z pozyskanymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego teren objęty planem w pobliżu omawianej drogi krajowej przeznaczony jest w dużej mierze na cele usługowe, handlowe oraz parkingi i zieleń izolacyjną.

⁴Raport o stanie środowiska w województwie pomorskim w 2011 roku.

Rysunek 14. Orientacyjna lokalizacja odcinka drogi krajowej nr 6 Odcinek Granica województwa – Słupsk oraz Odcinek Słupsk – Nowa Dęba (teren powiatu słupskiego).

Źródło: Program ochrony środowiska przed hałasem na lata 2013 – 2017 z perspektywą na lata następne dla terenów poza aglomeracjami w województwie pomorskim, położonych wzdłuż odcinka drogi krajowej nr 6 granica województwa - Gdynia, której eksploatacja powoduje ponadnormatywne oddziaływanie akustyczne, określone wskaźnikami hałasu L_{DWN} i L_N , Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego.

Na potrzeby programu dokonano analizy mapy akustycznej dla dróg zlokalizowanych w granicach województwa pomorskiego, w tym powiatu słupskiego, w ramach której opracowano rozkład przekroczeń długookresowego średniego poziomu dźwięku L_{DWN} i L_N . Zakres naruszeń dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku pochodzącego od ruchu pojazdów, który odbywa się po analizowanym odcinku drogi przedstawiono poniżej w tabeli. Do każdego odcinka przypisano również priorytet narażenia na hałas.

Tabela 25. Tereny zagrożone hałasem zlokalizowane w sąsiedztwie analizowanych odcinków drogi krajowej Nr 6 objętych zakresem opracowania programu ochrony środowiska przed hałasem.

Lp	Nazwa odcinka	Orientacyjny kilometraż		Strona drogi	Maksymalna wartość przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu wyrażonych wskaźnikiem L_{DWN} i L_N	Priorytet
1	Granica Województwa – Słupsk	196+027	196+048	L + P	10 dB	Niski
2		196+620	197+460	L + P	10 dB	Niski
3		200+059	200+570	L	10 dB	Niski
4		201+380	201+844	L + P	5 dB	Niski
5	Słupsk – Nowa Dąbrowa	218+428	218+432	P	10 dB	Niski
6		218+680	218+690	L	10 dB	Niski
7		218+738	218+742	P	Powyżej 10 dB	Wysoki
8		218+920	219+187	L + P	10 dB	Niski
9		219+380	219+395	L	5 dB	Niski
10		219+505	219+515	L	5 dB	Niski
11		219+628	219+632	L	10 dB	Niski
12		219+672	219+676	L	10 dB	Niski
13		219+751	219+779	L	5 dB	Niski
14		220+130	220+135	L	10 dB	Niski
15		220+327	220+361	L	10 dB	Niski
16		220+410	220+415	L	10 dB	Niski
17		220+541	220+583	L	5 dB	Niski
18		221+000	221+095	L	10 dB	Niski
19		221+142	221+192	P	5 dB	Niski
20		221+245	221+335	L	Powyżej 10 dB	Wysoki
21		221+340	221+550	L + P	Powyżej 10 dB	Wysoki
22		225+234	225+581	P	Powyżej 10 dB	Wysoki
23		225+697	225+860	L + P	10 dB	Niski
24		226+920	226+935	P	5 dB	Niski
25		228+123	228+237	P	Powyżej 10 dB	Wysoki

Źródło: Program ochrony środowiska przed hałasem na lata 2013 – 2017 z perspektywą na lata następne dla terenów poza aglomeracjami w województwie pomorskim, położonych wzdłuż odcinka drogi krajowej nr 6 granica województwa - Gdynia, której eksploatacja powoduje ponadnormatywne oddziaływanie akustyczne, określone wskaźnikami hałasu L_{DWN} i L_N , Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego.

Dla odcinków dróg o priorytecie wysokim założono w programie działania⁵ mające na celu obniżenie wartości przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu na przedmiotowych obszarach do poziomu co najmniej niskiego priorytetu ochrony akustycznej – tj. osiągnięcia w ich otoczeniu wartości przekroczeń długookresowego średniego poziomu L_N mniejszej od 10 dB.

Drugi program dotyczy drogi krajowej nr 21 zlokalizowanej na terenie powiatu słupskiego. Niniejszym programem objęte są dwa odcinki. Pierwszy z nich rozpoczyna się w km 50+020 a kończy w km

⁵ 1. Budowa drogi ekspresowej S6 na odcinku Słupsk – Łębork w zakresie odcinka od km 216+642 do km 228+247.

2. Odnowa nawierzchni na odcinkach drogi: od km 260+420 do km 261+900, od km 301+540 do km 303+050, od km 305+625 do km 306+500 oraz od km 308+400 do km 309+011

Inwestycje te wpłyną korzystnie na stan klimatu akustycznego w sąsiedztwie analizowanych odcinków drogi krajowej nr 6. Wymiana starej nawierzchni na nową spowoduje ograniczenie hałasu generowanego na styku kół samochodów i jezdni, co spowoduje zmniejszenie emisji dźwięku (obniżenie poziomu hałasu w sąsiedztwie drogi). Budowa drogi ekspresowej S6 spowoduje natomiast przejście przez nią części ruchu o charakterze tranzytowym (w tym najbardziej uciążliwego pod względem hałasu – ruchu ciężkiego) z istniejących w chwili obecnej odcinków drogi krajowej nr 6. Redukcja ruchu spowoduje poprawę warunków akustycznych na odcinkach dróg objętych niniejszym Programem.

54+635, przebiega on przez obszar m. Ustka oraz gminę Ustka i Słupsk, natomiast drugi odcinek rozpoczyna się w km 61+600 i kończy w km 76+200. Przechodzi on przez gminę Kobylnica.

Na terenie miasta Ustka analizowana droga na początkowym odcinku przebiega w otoczeniu zabudowy mieszkaniowej, następnie przez tereny leśne. Na obszarze gminy Ustka oraz gminy Słupsk droga biegnie w sąsiedztwie zabudowy głównie jednorodzinnej oraz terenów zagospodarowanych rolniczo. Odcinek zlokalizowany na obszarze gminy Kobylnica przechodzi głównie przez tereny zabudowane.

Rysunek 15. Orientacyjna lokalizacja odcinka drogi krajowej nr 21 Łosino – Ustka (Przejście 1)

Źródło: Program ochrony środowiska przed hałasem na lata 2013 – 2017 z perspektywą na lata następne dla terenów poza aglomeracjami w województwie pomorskim, położonych wzdłuż odcinka drogi krajowej nr 21 Łosino – Ustka (Przejście 1), której eksploatacja powoduje ponadnormatywne oddziaływanie akustyczne, określone wskaźnikami hałasu L_{DWN} i L_N .

W przypadku analizowanego odcinka drogi nie zidentyfikowano terenów, które należałoby przyporządkować do priorytetu wysokiego. Przekroczenia długookresowego średniego poziomu dźwięku L_{DWN} i L_N na terenach podlegających ochronie akustycznej, zlokalizowanych w sąsiedztwie analizowanego odcinka występują w sąsiedztwie 4 odcinków, ale w każdym przypadku są mniejsze od 10 dB (priorytet niski).

Tabela 26. Tereny zagrożone hałasem zlokalizowane w sąsiedztwie analizowanego odcinka drogi krajowej Nr 21 na odcinku Łosino – Ustka objęte opracowaniem programu ochrony środowiska przed hałasem

Lp	Nazwa odcinka	Orientacyjny kilometraż		Strona drogi	Maksymalna wartość przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu wyrażonych wskaźnikiem L_{DOWN} i L_N	Priorytet
		Od	Do			
1	Łosino – Słupsk	50+020	51+345	L + P	5	Niski
2		51+439	52+090	L	5	Niski
3		52+748	54+340	L + P	10	Niski
4	Słupsk – Ustka	61+600	61+990	P	5	Niski
5		62+344	62+430	L	5	Niski
6		62+460	62+490	L + P	5	Niski
7		62+490	62+811	L	5	Niski
8		62+811	63+000	L + P	5	Niski
9		63+000	63+920	P	5	Niski
10		64+500	65+000	P	5	Niski
11		65+000	67+107	L + P	10	Niski
12		67+178	67+270	L	10	Niski
13		67+565	67+932	P	5	Niski
14		67+952	68+161	L	5	Niski
15		68+215	69+118	P	5	Niski
16		70+693	70+920	P	5	Niski
17		71+347	71+475	L + P	10	Niski
18		71+524	71+818	L	10	Niski
19		71+880	72+058	P	5	Niski
20		72+158	72+162	L	5	Niski
21		72+330	72+345	L	5	Niski
22		72+481	72+490	L	10	Niski
23		72+950	73+075	L	10	Niski
24		73+570	73+644	L	10	Niski
25		73+840	73+880	L	5	Niski
26		74+000	74+050	L	10	Niski
27		74+469	74+528	L	10	Niski

Źródło: Program ochrony środowiska przed hałasem na lata 2013 – 2017 z perspektywą na lata następne dla terenów poza aglomeracjami w województwie pomorskim, położonych wzdłuż odcinka drogi krajowej nr 21 Łosino – Ustka (Przejście 1), której eksploatacja powoduje ponadnormatywne oddziaływanie akustyczne, określone wskaźnikami hałasu L_{DOWN} i L_N .

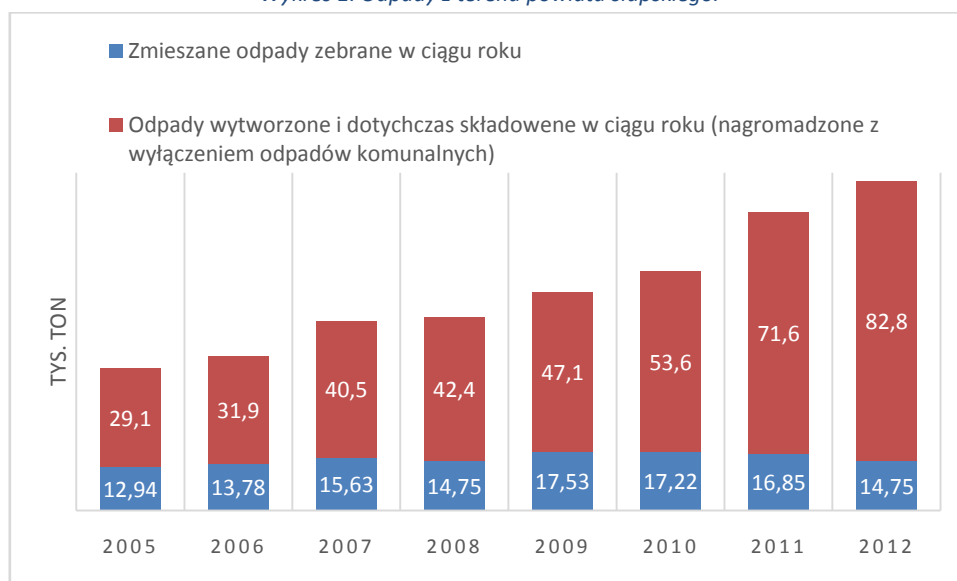
Pojawiającym się problemem jest ekspansja budownictwa mieszkaniowego (głównie indywidualnego) w rejon istniejących zakładów przemysłowych zlokalizowanych na terenach wiejskich i rodzące się z tego powodu konflikty społeczne.

Okresową uciążliwość hałasową dla mieszkańców miasta Ustka i zachodniej części gminy Ustka, stwarzają odgłosy ćwiczeń wojskowych dochodzące z poligonu w Wicku Morskim (Centralny Poligon Sił Powietrznych). Nie są prowadzone badania równoważnego natężenia dźwięku, na podstawie opinii mieszkańców jednak, można zakwalifikować je, jako uciążliwe

4.10. Gospodarka odpadami

Według danych GUS ilość odpadów wytworzonych i nagromadzonych w latach 2005-2012 na terenie powiatu słupskiego wzrosła ponad dwukrotnie.

Wykres 1. Odpady z terenu powiatu słupskiego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Tabela 27. Odpady w powiecie słupskim – wskaźniki.

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Odpady dotychczas składowane (nagromadzone) na składowiskach własnych												
ogółem	tys.t	2,2	11,2	12,7	2,2	2,2	11,4	12,7	13,9	15,3	17,3	19,5
Odpady - wskaźniki												
odpady wytworzone na 1 km ²	t	5,8	5,5	6,7	12,6	13,8	17,6	18,4	20,4	23,3	31,1	35,9
udział odpadów składowanych w ilości odpadów wytworzonych w ciągu roku	%	37,6	41,7	35,7	16,8	15,7	22,5	21,5	14,2	13,1	9,2	7,0
udział odpadów poddanych odzyskowi w ilości odpadów wytworzonych w ciągu roku	%	58,6	57,5	62,3	82,8	83,7	77,0	73,1	80,3	79,5	90,8	93,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na terenie powiatu słupskiego czynne są 2 składowiska odpadów w Chlewnicy i Obłężu. Większość gmin w powiecie składa swoje odpady na składowisku w miejscowości Bierkowo, którego administratorem jest Zakład Gospodarki Komunalnej w Słupsku. Składowisko odpadów komunalnych w Bierkowie w gminie Słupsk jest przewidziane do funkcjonowania jako element Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych (RIPOK).

Tabela 28. Wykaz istniejących składowisk odpadów komunalnych w powiecie słupskim i ich rola w systemie gospodarowania odpadami.

Nazwa składowiska	Pojemność całkowita składowiska [m ³]	Pojemność pozostała do wypełnienia [m ³]	Uwagi
Międzygminne składowisko odpadów komunalnych w Chlewnicy (gm. Potęgowo)	90 000,0	38 000,0	Przewidziane do funkcjonowania jako instalacja zastępcza do czasu rozbudowy RIPOK w Czarnówku lub jako element składowy RIPOK w Chlewnicy po rozbudowie istniejącego zakładu przetwarzania odpadów w Chlewnicy.
Składowisko odpadów komunalnych w Obłężu (gm. Kępice)	42 500,0	7 246,0	Po wejściu w życie uchwały Sejmiku Województwa Pomorskiego w sprawie wykonania wojewódzkiego planu gospodarki odpadami – nie będzie mogło

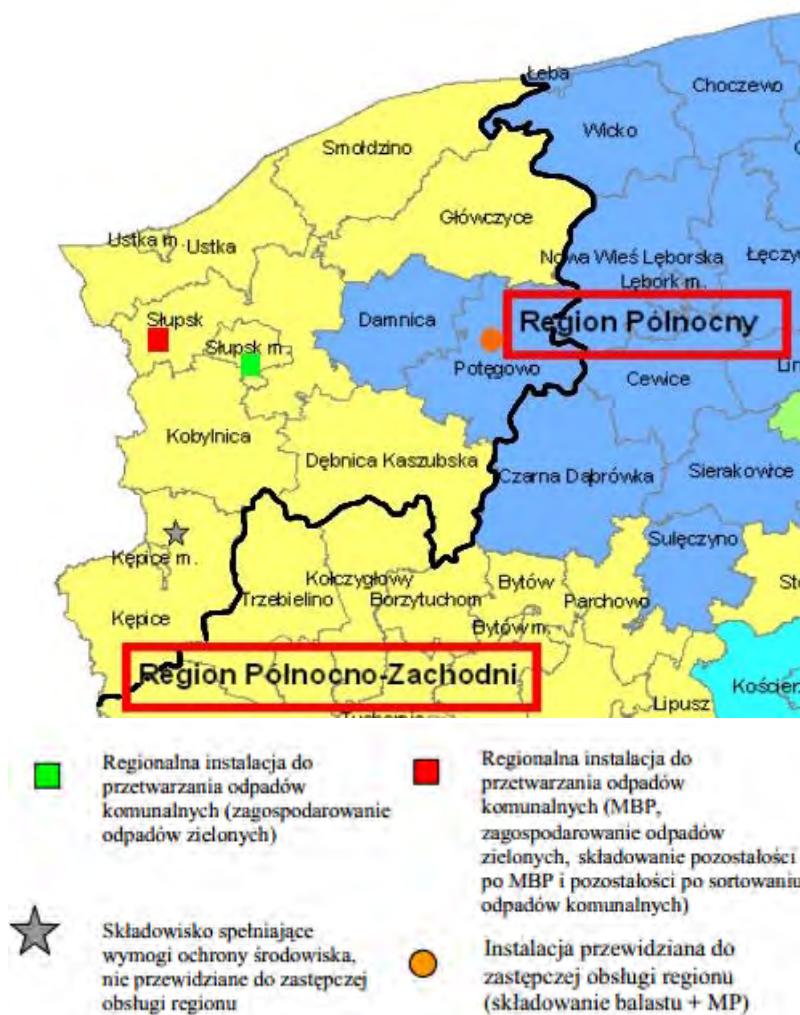
			przyjmować zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania – brak planów zamknięcia i rekultywacji.
--	--	--	---

Źródło: Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Pomorskiego 2018

Dnia 23 stycznia 2013 r. weszła w życie ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz.U. z 2013 r. poz. 21), która zastąpiła obowiązującą w tym zakresie dotychczas ustawę o odpadach z 2001 roku. Nowa ustawa o odpadach określa środki służące ochronie środowiska, życia i zdrowia ludzi, zapobiegające i zmniejszające negatywny wpływ na środowisko oraz zdrowie ludzi wynikający z wytwarzania odpadów i gospodarowania nimi, oraz ograniczające ogólne skutki użytkowania zasobów i poprawiające efektywność takiego użytkowania.

Ustawa wprowadza instytucję regionów. Przez region gospodarki odpadami komunalnymi należy rozumieć określony w wojewódzkim planie gospodarki odpadami obszar liczący co najmniej 150 tys. mieszkańców; regionem gospodarki odpadami komunalnymi może być gmina licząca powyżej 500 tys. mieszkańców. Prawie cały teren powiatu słupskiego podlega pod region północno-zachodni, dwie gminy (Damnica i Potęgowo) należą do regionu północnego.

Rysunek 16. Podział powiatu słupskiego na regiony gospodarki odpadami.

Źródło: Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Pomorskiego 2018.

Tabela 29. Regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK) w Regionie Północno-Zachodnim, powiat słupski.

Funkcjonujące regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych	Elementy regionalnej instalacji	Instalacje przewidziane do zastępczej obsługi Regionów w przypadku gdy regionalna instalacja uległa awarii lub nie może przyjmować odpadów z innych przyczyn
RIPOK Bierkowo	Instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych i wydzielenia ze zmieszanych odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku Instalacja do przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów oraz wytwarzania z nich produktu o właściwościach nawozowych lub środków wspomagających uprawę roślin, spełniającego wymagania określone w przepisach odrębnych Instalacja do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych o pojemności pozwalającej na przyjmowanie przez okres nie krótszy niż 15 lat odpadów w ilości nie mniejszej niż powstająca w instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych	RIPOK Sierzno RIPOK Czarnówko RIPOK Eko Dolina
RIPOK „Wodociągi Słupsk” Sp. z o. o.	Instalacja do przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów oraz wytwarzania z nich produktu o właściwościach nawozowych lub środków wspomagających uprawę roślin, spełniającego wymagania określone w przepisach odrębnych	Nie wyznacza się

Źródło: Uchwała nr 557/XXVIII/13 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 25 lutego 2013 r. zmieniająca uchwałę w sprawie wykonania "Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Pomorskiego 2018" (Dz.U. woj. Pom. z dnia 20.03.2013 r. Poz. 1459)

Dla gmin Damnica i Potęgowo należących do regionu północnego właściwą instalacją RIPOK będzie Czarnówko (MBP, zagospodarowanie odpadów zielonych, zagospodarowanie pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania).

Do zagrożeń środowiskowych należy zaleganie odpadów zawierających azbest. Celem usuwania i unieszkodliwiania azbestu na terenie powiatu słupskiego jest doprowadzenie do stopniowej eliminacji wyrobów zawierających azbest z terenu powiatu oraz ich bezpieczne składowanie i prawidłowe unieszkodliwianie. Wykaz zadań, obowiązków właścicieli, zarządców lub użytkowników oraz wytwórców wyrobów lub odpadów zawierających azbest zawiera *Program usuwania i wyrobów zawierających azbest dla Powiatu Słupskiego*⁶.

4.11. Promieniowanie elektromagnetyczne

Nadmierne dawki promieniowania działają szkodliwie na wszystkie organizmy żywe, dlatego też ochrona przed szkodliwym promieniowaniem jest jednym z ważnych zadań ochrony środowiska. Źródłem promieniowania elektromagnetycznego na terenie powiatu są:

- 217,5 km linii energetyczne wysokiego napięcia,

⁶ Załącznik do Uchwały Nr 258/2009 Zarządu Powiatu Słupskiego z dnia 5 lutego 2009 r.

- 22 stacje transformatorowe,
- 20 stacji przekaźnikowych telefonii komórkowej.

W trakcie prowadzonych przez WIOŚ w 2011 i 2012 pomiarów na terenie powiatu słupskiego w żadnym punkcie pomiarowym nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych poziomów wartości pól elektromagnetycznych.

Tabela 30. Poziom pól elektromagnetycznych w środowisku na terenie powiatu słupskiego wg pomiarów wykonanych w 2011 i 2012 roku.

Miejsce wykonania pomiaru	Średnia arytmetyczna zmierzonych wartości skutecznych natężeń pól elektrycznych promieniowania elektromagnetycznego dla zakresu częstotliwości co najmniej od 3 MHz do 3000 MHz uzyskanych dla punktu pomiar. [V/m]
2012 r.	
Słupsk ul. 3 Maja	0,41
Ustka	0,52
Smłodzino	0,18
2011 r.	
Kępice	0,04
Dębica Kaszubska	0,18
Główczyce	0,27
Kobylnica	0,11
Potęgowo	0,42

Źródło: Raport o stanie środowiska w województwie pomorskim w 2011 i 2012 roku.

4.12. Ochrona przyrody, szata roślinna

4.12.1. Szata roślinna i świat zwierzęcy

Szata roślinna

Do najbardziej charakterystycznych dla terenu powiatu roślin należą gatunki związane z siedliskami brzegu morskiego. Na piaszczystych siedliskach wydm nadmorskich występują pionierskie trawy utrwalające ruchome piaski: wydmuchrzyca piaszkowa i piaskownica zwyczajna, miejscami mikołajek nadmorski, na plażach znoszące zasolenie honkenia piaszkowa i rukwiel nadmorska. W borze bażynowym, na utrwalonych wydmach szarych występuje charakterystyczna krzewinka - bażyna czarna.

Na gliniastych, żyznych siedliskach kłifu spotyka się pionierskie murawy z przelotem pospolitym i koniczyną łąkową. Na odcinkach od dawna nieczynnych występują zarośla rokitnika, z udziałem paprotki zwyczajnej w runie.

W wodach przybrzeżnej strefy Bałtyku występują glony - morszczyń pęcherzykowaty reprezentujący brunatnice oraz krasnorost - widlik.

Inne gatunki wodne występują w rzekach, strumieniach oraz w różnej wielkości i typu jeziorach. Należą do nich gatunki rzęs, żabiściek pływający, a w jeziorach dystroficznych w południowej części powiatu - gatunki pływaczy.

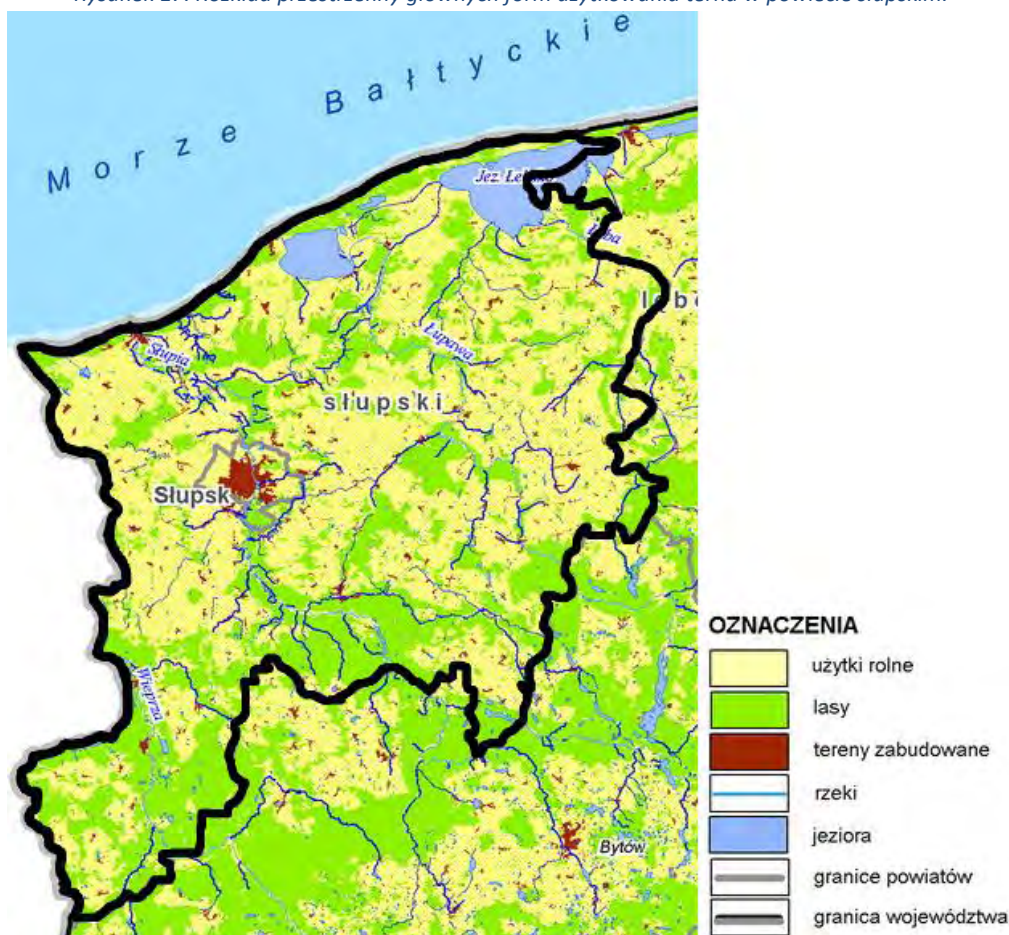
Do specyficznych dla terenu powiatu obszarów należą również rozległe obszary torfowisk różnych typów i wrzosowisk występujących w północnej części powiatu. W skład ich flory wchodzi rzadkie i ginące gatunki, jak: rosiczki, wrzosiec bagienny, woskownica europejska, modrzewnica zwyczajna oraz liczne gatunki mszaków – torfowców, wątrobowców i mchów.

Charakterystycznym elementem flory środkowej części powiatu są także gatunki geofitów wiosennych występujące w żyznych, wielogatunkowych lasach liściastych – fragmentach zachowanych łągów olszowych i grądów pomorskich. Należą do nich m.in.: zawilce leśny i żółty, ziarno-płon, łuskiewnik różowy, przylaszczka, miodunka złoc żółta, kokorycz wąta.

Tereny leśne

Obszary leśne zajmują średnio ok. 35,5% powierzchni powiatu (36,15% wynosi wskaźnik lesistości województwa pomorskiego, 28,2% krajowy). Lasy nie są równomiernie rozmieszczone. Skupiają się głównie w północnej i południowej części powiatu. Środkowa część charakteryzuje się najniższym wskaźnikiem lesistości – ok. 25%. Najwyższy wskaźnik lesistości, wynoszący ok. 50% posiadają południowe obszary powiatu. Zróżnicowana jest również wielkość kompleksów leśnych: w części północnej powiatu przeważają kompleksy średniej wielkości, w środkowej małe, izolowane, natomiast w części południowej lasy zajmują wielkie powierzchnie, łączące się z lasami sąsiadującymi od południa. Wiąże się to z większym udziałem terenów nieprzydatnych rolniczo w południowej części powiatu (urozmaicona rzeźba terenu, występowanie obszarów sandrowych).

Rysunek 17. Rozkład przestrzenny głównych form użytkowania terenu w powiecie słupskim.

Źródło: http://urząd.pomorskie.eu/res/umwp/dokumenty/plan_zagospodarowania/27_formy_uzytkowania.jpg

Teren powiatu charakteryzuje się bardzo dużym zróżnicowaniem siedlisk leśnych, odzwierciedlającym zmienność warunków geobotanicznych. Generalnie przeważają żyzne siedliska lasowe (lasu mieszanego świeżego, lasu świeżego), znaczny jest także udział siedlisk borów mieszanych. Na północy oraz na południowych krańcach obszaru znaczącą rolę odgrywają siedliska najuboższe – boru

suchego oraz boru świeżego (tereny wydm nadmorskich, obszary sandrów). Z dolinami rzek związane jest występowanie siedlisk lasów łęgowych oraz olsów, na rozległych terenach zatorfionych obniżen przymorskich występują inne siedliska hydrogeniczne: borów i lasów bagiennych i wilgotnych.

Pomimo wysokiej potencjalnej zasobności siedlisk, gatunkiem panującym w drzewostanach jest sosna (ok. 65 – 70% udziału). Dużą rolę odgrywa buk (ok. 11%) oraz dąb (ok. 7%). Często domieszkę stanowi świerk i brzoza.

Tereny użytkowane rolniczo

Użytki rolne zajmują 121,5 tys. ha, co stanowi ponad połowę obszaru powiatu. Pod względem wielkości posiadanego areалу gruntów rolnych, powiat słupski zajmuje pierwsze miejsce wśród powiatów województwa pomorskiego. Z uwagi na rolniczy charakter obszaru, użytki rolne stanowią dominujący element w strukturze użytkowania ziemi w prawie wszystkich gminach powiatu. Wyjątek stanowią gminy: Smołdzino, gdzie dominują wody, a pozostały obszar ma charakter rolno-leśny, Dębica Kaszubska, gdzie ponad połowa obszaru gminy jest zalesiona oraz Kępcice, z prawie dwukrotną przewagą lasów nad gruntami rolnymi. Użytki rolne układają się w pasmo ograniczone od północy kompleksami nadmorskich lasów i jezior zaś od południa pasmem lasów na wysoczyznach, układ tych pasm posiada przebieg równoległy do linii brzegowej Bałtyku. Największym arealem użytków rolnych dysponują gminy: Główny, Słupsk, Potęgowo i Kobylnica.

W grupie użytków rolnych największy udział w powierzchni zarówno powiatu jak i wchodzących w jego skład gmin posiadają grunty orne. Wyjątek stanowi gmina Smołdzino, gdzie przeważają trwałe użytki zielone. Odsetek gruntów ornyc waha się od 11,9% w gminie Smołdzino do 57,6% w gminie Damnica, zaś trwałych użytków zielonych od 4,9% w gminie Kępcice do 19,6% w gminie Główny.

Zwierzęta

Na terenie powiatu występuje wiele gatunków zwierząt spotykanych powszechnie, ale także chronionych, zagrożonych wyginięciem i rzadkich. Na obszarach większych kompleksów leśnych, w południowo-wschodniej części gminy bytują populacje jeleni, dzików, saren, zajęcy (nieliczne), a także bobrów oraz gatunki mniejszych ssaków: jeże, krety, łasice, kuny, wiewiórki, ryjówki, myszy i nietoperze.

W rzekach powiatu występują ryby łososiowate – pstrąg potokowy i tęczowy, troć wędrowną i łosoś szlachetny. W dolnym biegu rzeki Głażnej odławiane były też pojedyncze egzemplarze lina i szczupaka.

Północna i północno-zachodnia część powiatu wchodzi w skład terenów ważnych dla ptaków podczas migracji, wykorzystywanych jako bazy żerowe, zimowiska oraz lęgowiska wielu gatunków.

W północno-zachodniej części terenu położone są żerowiska wykorzystywane podczas migracji wiosennych i jesiennych przez żurawie, siewki złote, czajki, mewy śmieszki i mewy pospolite.

Obszary wód przybrzeżnych w odległości 2 – 3 km od brzegu, w okolicach klifu pod Orzechowem, Poddębem, Dębiną oraz w okolicy Rowów, są wykorzystywane zimą przez liczne populacje kaczek morskich (lodówek, edredonów), lub w okresie koncentracji ich stad przed wędrówkami wzdłuż Wybrzeży Bałtyku.

Na terenie powiatu słupskiego odnotowano występowanie stanowisk wielu cennych gatunków ptaków. Należą do nich min. kuropatwa, kukułka, dzięciołek, pierwiosnek, skowronek, pliszka siwa, rudzik, słowik szary, pliszka, pokląskwa, kilka gatunków sikor, myszołów, bocian biały, kruk, sówka, drozd, kos, gołąb grzywacz, dzięcioły: duży oraz czarny.

Z wysokimi, nieuregulowanymi brzegami dolin Wieprzy o łupawy związane jest występowanie zimorodka, pliszki górskiej, gągoła oraz trzcza nurogęsi. W Słowińskim Parku Narodowym, na Wyspie Kamiennej gniazduje kormoran czarny.

Szerokie odcinki dolin rzecznych z kompleksami łąk, stanowią polegowe miejsca koncentracji ptaków siewkowatych, żurawi i czajek.

4.12.2. Formy ochrony przyrody

W granicach administracyjnych powiatu słupskiego znajdują się formy ochrony przyrody określone w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r., poz. 627 z późn. zm.).

Rysunek 18. Formy ochrony przyrody na terenie powiatu słupskiego.

Źródło: <http://portalgis.gdansk.rdos.gov.pl/>

Według danych GUS obszary prawnie chronione stanowią 22,7% powierzchni powiatu.

Tabela 31. Ochrona przyrody i różnorodności biologicznej.

	Jedn. miary	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Obszary prawnie chronione												
ogółem	ha	46304,4	47800,6	48763,4	48763,4	48791,1	51866,1	52445,4	52294,4	52294,4	52324,0	52324,0
parki narodowe	ha	15934,4	15934,4	18828,9	18828,9	18828,9	18828,9	18828,9	18828,9	18828,9	18828,9	18828,9
rezerваты przyrody	ha	1216,1	1216,1	653,3	653,3	653,3	941,1	1515,6	1515,6	1515,6	1515,6	1515,6
parki krajobrazowe razem	ha	16368,0	16368,0	16368,0	16368,0	16368,0	16368,0	16368,0	16368,0	16368,0	16368,0	16368,0
rezerваты i pozostałe formy ochrony przyrody w parkach krajobrazowych	ha	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	8,2	8,2	8,2	8,2	8,2
obszary chronionego krajobrazu razem	ha	12036,0	12036,0	12036,0	12036,0	12036,0	12036,0	12036,0	12036,0	12036,0	12036,0	12036,0
rezerваты i pozostałe formy ochrony przyrody na obszarach chronionego krajobrazu	ha	194,8	194,8	194,8	194,8	194,8	194,8	194,8	194,8	194,8	194,8	194,8
użytki ekologiczne	ha	925,7	2421,9	1053,0	1053,0	1080,7	1080,8	1094,1	942,8	942,8	972,4	972,4
użytki ekologiczne wprowadzone uchwałą rady gminy	ha	-	895,5	895,5	895,5	923,2	923,3	936,6	-	-	-	-
stanowiska dokumentacyjne	ha	19,0	19,0	19,0	19,0	19,0	19,0	18,7	18,7	18,7	18,7	18,7
zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	ha	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2787,1	2787,1	2787,4	2787,4	2787,4	2787,4
Pomniki przyrody												
ogółem	szt.	422	421	472	472	473	446	453	459	458	461	467
wprowadzone uchwałą rady gminy	szt.	-	184	235	235	236	209	217	-	-	-	-
Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem												
ogółem	%	20,1	20,7	21,2	21,2	21,2	22,5	22,8	22,7	22,7	22,7	22,7

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

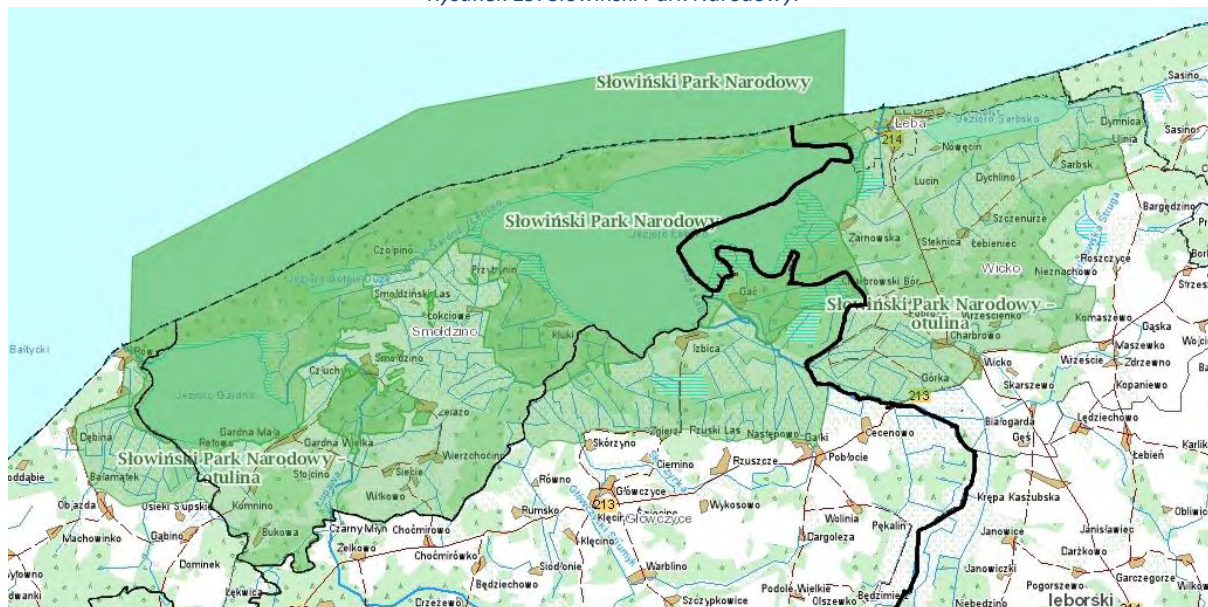
Park narodowy

Słowiński Park Narodowy położony jest w północnej części województwa pomorskiego na Wybrzeżu Słowińskim, które wchodzi w zasięg Pobrzeża Słowińskiego, na terenie dwóch powiatów: słupskiego i lęborskiego, w granicach administracyjnych pięciu gmin. Powierzchnia Parku w obrębie powiatu słupskiego przedstawia się następująco:

Gmina Ustka ogółem	288,76 ha
Gmina Smołdzino ogółem	16 833,26 ha
Gmina Główny ogółem	1 706,90 ha
Razem powiat słupski	18 828,92 ha

Źródło: <http://slowinski.pn.pl>

Rysunek 19. Słowiński Park Narodowy.

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

Główne walory przyrodnicze Parku to unikatowy w skali Europy obszar ruchomych wydm zwanych "Białymi Górami" wraz z przymorskimi jeziorami: Łebsko, Gardno, Dołgie Małe, Dołgie Duże. Występują cenne zbiorowiska leśne takie jak: bór bażynowy, brzezina bagienna, świeży bór bagienny, oraz bardzo rzadkie gatunki fauny, w tym awifauny, jak orzeł bielik i orzeł przedni. Na terenie Parku występują także gatunki roślin reprezentujące grupy wymienione w załączniku II do Dyrektywy Siedliskowej UE oraz 28 gatunków ptaków z listy załącznika I do Dyrektywy Ptasiej UE, co dało podstawę do włączenia Parku do sieci obszarów chronionych Natura 2000. Park jest włączony do sieci Światowych Rezerwatów Biosfery i obszarów chronionych w ramach Konwencji Ramsarskiej.

Rezerваты przyrody

1. **Bagna Izbickie** - w gm. Główny, obręb Główny, obejmują wielkość 281,18 ha. Ochronie rezerwatu podlegają głównie brzeziny bagiennie i zbiorowiska wrzosowisk atlantyckich. Występuje tu sześć dominujących zespołów roślinnych, charakteryzujących środowisko wilgotne. Bardziej interesujące rośliny rezerwatu to: wrzosiec bagienny, woskownica europejska, rosiczka okrągłolistna, przygiętka biała, turzycza bagienna, modrzewnica, bażyna czarna, bagno zwyczajne.

2. **Torfowisko Pobłockie** – gm. Główny (Nadleśnictwo Damnica) o powierzchni 112,31 ha. Rezerwat jest cennym obszarem retencji wodnej. Wśród najbardziej interesujących roślin występujących

w rezerwacie należy wymienić m. in.: woskownica europejska, wrzosiec bagienny, modrzewnica, rosiczka okrągłolistna, bagno zwyczajne.

3. **Jezioro Modła** gm. Ustka, obręb Lędowo o powierzchni 194,80 ha. Obszar, z uwagi na występującą tam roślinność zapewniającą właściwe warunki, jest miejscem lęgowym ptactwa wodnego np. mewy śmieszki, mewy srebrzystej, mewy pospolitej, rybitwy czarnej, kaczki krzyżówki, łabędzia niemego, błotniaka łąkowego, remiza, kwiczoła. Występuje tu także roślinność wodna i szuwarowa typowa dla płytkiego, zarastającego jeziora przymorskiego.

4. **Torfowisko Potoczek**, gm. Kępice (obwód Obłęż) o powierzchni 15,24 ha. Występuje tu bór bagienny o powierzchni 3,86 ha. Rezerwat usytuowany jest w malowniczej dolinie otoczonej zalesionymi stokami wzniesień, która jest ostoją zwierzyny płowej i czarnej. Znajdują się tu również stanowiska licznych gatunków roślin podlegających ochronie (m. in. listeria sercowata, bagno zwyczajne, paprotka zwyczajna).

5. **Wzgórze Rowokół** gm. Smołdzino (obwód Smołdzino) o powierzchni 562,81 ha. Położenie stożka Rowokołu (115 m n.p.m.) w odległości zaledwie 6 km od morza wywołuje w nizinym krajobrazie nadmorskim nieoczekiwane urozmaicenie oraz widokowy kontrast. Las na stokach wzgórza sprawia miejscami wrażenie regła dolnego (udział buka i jodły).

6. **Buczyna Nad Słupią**, gm. Ustka (Nadleśnictwo Ustka) o powierzchni 18,92 ha. Obszar stanowi interesujący przykład drzewostanu bukowego.

7. **Wierchocińskie Jałowce**, gm. Smołdzino (Nadleśnictwo Damnica) o powierzchni 1,29 ha. Skupienie ok. 150 okazów jałowca pospolitego (*Juniperus communis*) o zróżnicowanych formach w drzewostanie sosnowym (kolumnowe, piramidalne, stożkowe itp. do wys. 10 m) wśród wzniesień morenowych.

8. **Buczyna Nad Słupią** - położona jest na pograniczu miasta i gminy Ustka, między korytem rzeki Słupia a torem kolejowym relacji Ustka-Słupsk, przy przystanku PKP Mokrzyca. Wielkość 18,92 ha. Swym zasięgiem obejmuje fragment pradoliny Słupia z drzewostanem bukowym.

9. **Zaleskie Bagna**- gmina Ustka (Nadleśnictwo Ustka) o powierzchni 350 ha. Przedmiotem ochrony są złoża wysokiego torfowiska bałtyckiego wraz z charakterystyczną roślinnością. Dominującą rolę przestrzenną pełnią tu bory i brzeziny bagiennie, żywe torfowiska wysokie i torfowiska przejściowe. Najcenniejszą osobliwością florystyczną jest stanowisko maliny moroszki. Istotnym walorem jest również obfita populacja woskownicy europejskiej. Ponadto w rezerwacie spotkać można: wrzosiec bagienny, bagno zwyczajne, widłak jałowcowy, bobrek trójlistny, płuwacz zwyczajny. Rezerwat zamieszkują bezkręgowce, których stwierdzono ponad 81 gatunków, w tym najwięcej motyli, ważek i chrząszczy. Naliczono tu ponadto 33 gatunki kręgowców, w tym 22 gatunki ptaków i 10 gatunków ssaków.

Park krajobrazowy

Park Krajobrazowy "**Dolina Słupia**" - został utworzony w 1981 roku na obszarze 7 gmin (Słupsk, Kobylnica, Dębica Kaszubska, Kołczygłowy, Borzytuchom, Bytów, Czarna Dąbrówka) i 2 powiatów (słupskiego i bytowskiego). Jego powierzchnia wynosi 37 040 ha i wraz ze swoją otuliną - 83 170 ha, obejmuje obszar środkowego biegu rzeki Słupia i jej zlewni od miejscowości Soszyca do drogi Krępałosino.

Charakterystyczną cechą Parku jest jego lesistość, aż 72% powierzchni zajmują lasy. Najczęściej spotykanymi tu zbiorowiskami leśnymi są bór sosnowy świeży i mieszany, znacznie rzadziej bór

bagienny, którego niewielkie płyty wykształciły się na torfowiskach wysokich w końcowej fazie ich zarastania.

Flora roślin naczyniowych Parku liczy 748 gatunków, wiele z nich to gatunki chronione, zagrożone i ginące.

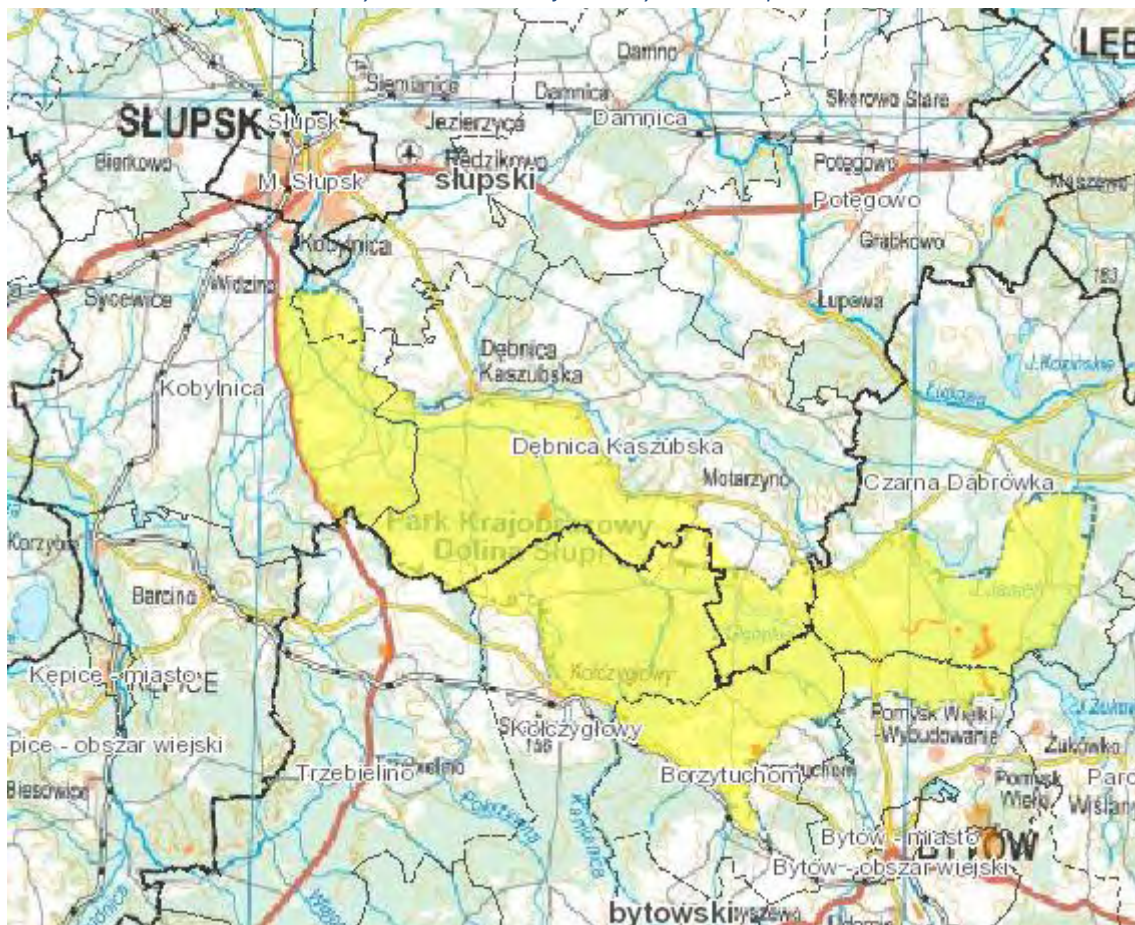
Na obszarze Parku stwierdzono występowanie 41 gatunków ssaków.

Obszar Parku z jeziorami, licznymi strumieniami i rzekami stanowi dogodnie środowisko życia dla wielu gatunków ryb, w tym cennych ryb wędrownych: łososi i troci.

Wśród podmokłych terenów znakomite warunki rozwoju znalazło 10 gatunków płazów. Na terenie Parku spotkać można również 4 gatunki gadów.

Bogato przedstawia się ornitofauna. Na szczególną uwagę zasługuje gniazdowanie gągoła, błotniaka zbożowego, kani rdzawej, bielika, orlika krzykliwego i puchacza - ptaków zagrożonych i wpisanych do "Polskiej czerwonej księgi zwierząt". Ze względu na różnorodność i bogactwo awifauny cały obszar Parku został uznany za jedną z 118 ostoi ptaków w Polsce.

Rysunek 20. Park Krajobrazowy "Dolina Słupi".

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

Dla ochrony najcenniejszych fragmentów naturalnej przyrody, na terenie Parku utworzono 8 rezerwatów przyrody i ustanowiono 57 pomników przyrody ożywionej i 1 jeden przyrody nieożywionej.

W 2004 cały obszar Parku włączony został do sieci Natura 2000 jako obszar specjalnej ochrony ptaków "Dolina Słupi" - PLB 220002. Ponadto w granicach Parku znajduje się obszar specjalnej ochrony siedlisk „Jeziora Lobeliowe koło Soszycy” - PLH 220039 oraz projektowany obszar specjalnej ochrony siedlisk „Dolina rzeki Słupi” – PLH 220052.

Obszary chronionego krajobrazu

1. **Jezioro Łętowskie i Okolice Kępi** leży w mezoregionach Równina Słupska i Wysoczyzna Polanowska. Na atrakcyjność krajobrazu decydująco wpływa obecność dwóch dużych jezior: Łętowskiego

i Obłęskiego, a także przepływająca przez środek obszaru rzeka Wieprza. Rzeźba ma charakter pagórkowaty. W lasach gatunkiem dominującym jest sosna z domieszką dębu, brzozy i buka. Obszar cechuje bardzo duża lesistość - 76%, duża ilość pomników przyrody (13 szt.), interesujące obiekty przyrodnicze jak sędziwe drzewa i okazałe głązy polodowcowe (eratyki).

2. **Pas Pobrzeża na Wschód od Ustki** położony jest w mezoregionach Wybrzeże Słowińskie, Równina Słupska i Wysoczyzna Damnicka. Główne walory przyrodnicze stanowi wybrzeże morskie z plażami wydiami i klifem, cała gama roślinności nadmorskiej, od maleńkiej wydmotwórczej honkenii, aż po zespoły leśne jak: bory nadmorskie i buczyny. Na obszarze tym występują miejscowości o funkcji wczasowej i częściowo uzdrowiskowej: Orzechowo, Poddąbie, Rowy. Z zabytków architektury zasługują na uwagę m. in. dwór i kościół w Wytownie.

3. **Pas pobrzeża na zachód od Ustki (wschodnia część)** - na zachód od ujścia rzeki Słupi, wzdłuż wybrzeża do granicy powiatu o powierzchni 7520 ha. Główne walory przyrodnicze stanowi bezpośrednie sąsiedztwo morza i związany z tym urozmaicony świat roślinny –roślinność wydmowa, bagienna, bory nadmorskie oraz kryptodepresyjne jezioro przymorskie: Modła, wraz z najbliższym otoczeniem jeziora.

4. **Fragment Pradoliny Łęby i wzgórze morenowe na południe od Lęborka** - w obrębie jego granic znajduje się zachodnia część Pradoliny Łęby-Redy od miejscowości Orle do jeziora Lubowickiego w okolicach Lęborka. Wielkość: 19 516 ha. Środowisko przyrodnicze na dnie doliny tworzą głównie użytki zielone (łąki i pastwiska). Lasy porastające strefę krawędziową budowane są przez drzewostany buczyny niżowej, która na stożkach napływowych przechodzi w bory mieszane.

Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe

1. **„Kraina w Kratę”** w Dolinie Rzeki Moszczeniczki o powierzchni 2 572,24 ha, został utworzony rozporządzeniem Wojewody Pomorskiego z dnia 21 czerwca 2007 r. Zespół obejmuje swoim zasięgiem najcenniejsze fragmenty krajobrazu rzeki Moszczeniczki wraz z miejscowościami Swołowo, Krzemienica (całe obręby), Bruskowo Małe i Wielkie, Radęcin, Gać, Bierkowo (część obrębów). Celem utworzenia zespołu jest zachowanie niezwykle cennego krajobrazu kulturowego i przyrodniczego Krainy w Kratę. Nazwa krainy pochodzi od stylu budownictwa o konstrukcji kratownicowej, której cechą charakterystyczną są czarne elementy drewniane, tworzące kratę i bielone wapnem wypełnienia. Najwięcej budynków konstrukcji ryglowej zachowało się we wsi Swołowo. Najstarszym obiektem jest tu tzw. kurna chata (chata dymna) z końca XVII i początku XVIII wieku.

2. **„Ostoja Łabędzi”** w m. Ustka, funkcjonująca zgodnie z uchwałą Nr II/10/94 Rady Miejskiej w Ustce z dnia 18 marca 1994 r. Istotą funkcjonowania tego zespołu jest stworzenie obszaru umożliwiającego przetrwanie łabędziom niemym bytującym na terenie Miasta Ustka w okresie jesienno-zimowym.

W okresie lęgowym trwającym na terenie Polski północnej od miesiąca kwietnia do września łabędzie nieme zamieszkują stojące zbiorniki wodne z dużą ilością trzciny: jeziora, stawy, starorzecza, glinianki, zbiorniki miejskie i wiejskie, gdzie znajdują pokarm i spokój niezbędny do wychowania potomstwa. W okresie jesienno-zimowym, w którym wymagają szczególnej ochrony mogą przebywać na brzegu morskim, co umożliwi im stworzony zespół przyrodniczo-krajobrazowy. W pozostałym okresie roku szczególna ochrona w ustanowionej ostoi nie jest potrzebna.

3. ZPK-2 - „Odcinek doliny Słupi od miejscowości Młynki do Jeziora Głębokiego”

Projektowany zespół ma na celu ochronę interesującej rzeźby terenu, walorów krajobrazowych, faunistycznych i kulturowych fragmentu doliny Słupi (górnego biegu rzeki w PKDS). Znajdują się tu stanowiska i miejsca rozrodu lipienia, głowacza białopłetwego, pstrąga potokowego oraz strzebli potokowej. Ochronie podlegają też tereny lęgowe specyficznej dla rzek Pomorza awifauny: żurawia, zimorodka, pliszki górskiej, samotnika, nurogęsi, a na obrzeżach doliny - orzechówki.

4. ZPK-4 - „Odcinek doliny Słupi (Stara Słupia) od zakola Bytowy (ujście Bytowy) aż do Zalewu na Słupi”

Celem utworzenia zespołu jest ochrona walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych doliny rzecznej, zwłaszcza ryb i ptaków związanych ze środowiskiem wodnym rzek Pomorza. Znajduje się tu fragment najcenniejszego w Parku mikroregionu osadniczego, archeologicznego środowiska kulturowego złożonego z przeszło 90 stanowisk o dużych różniących się funkcjonalnie strefach - północnej, pastersko-hodowlanej z siecią 34 obozowisk i osad sezonowych oraz południowej, rolniczej z osadniczym centrum wspólnoty terytorialnej, z grodem kultury łużyckiej, dużymi osadami i cmentarzyskami oraz osadami wczesnośredniowiecznymi o własnej formie krajobrazowej. Obszar planowanego zespołu odznacza się wybitnymi walorami archeologicznymi i innymi walorami kulturowymi, które stanowią: unikatowy zabytek techniki w postaci elektrowni wodnej z jej budowlami hydrotechnicznymi i kanałem, zespół folwarczno-dworsko-parkowy położony po wschodniej stronie owalnicowej wsi Gałąźnia Wielka i zachowany zespół dworsko-parkowy w Gałąźni Małej.

5. ZPK-6 - „Odcinek doliny Słupi od połączenia kanału elektrowni Krzynia z korytem Słupi do północnej granicy Parku wraz z odcinkiem doliny Kamiennej”

Wyznaczenie tego zespołu ma celu ochronę walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych doliny rzecznej, zwłaszcza ryb i ptaków związanych ze środowiskiem wodnym rzek Pomorza. W granicach projektowanego zespołu znajdują się stanowiska i miejsca rozrodu anadromicznych ryb wędrownych oraz miejsca lęgowe derkacza, tereny łowieckie kani rdzawej, gatunków ptaków zagrożonych w skali globalnej oraz zagrożonych w skali kontynentu. Jest to rejon stałego bytowania wydry. W łościnie znajduje się zespół osadniczy z grodziskiem wczesnośredniowiecznym datowanym na VIII - IX w. z osadami przygodowymi pradziejowymi, które zlokalizowane są na dnie doliny Słupi oraz na dobrze rozwiniętych długich, łagodnych stokach doliny.

6. ZPK-9 - „Budówko-Budowo-Jawory”

Celem utworzenia zespołu jest ochrona walorów krajobrazowych i kulturowych: obszar między Budowem, Jaworem, Budówkiem wyznaczony stokami doliny Skotawy z dwoma wczesnośredniowiecznymi (VIII/IX w.) grodziskami - jednym kultury łużyckiej; osadami o własnej formie krajobrazowej i cmentarzyskami kurhanowymi. Krajobraz kulturowy wzbogaca zabytkowy kościół z 1350 roku, przebudowany w 1600-1700 roku, dwór z XVIII wieku z założeniem parkowym, 2 cenne zabytki techniki - wodociągowa wieża ciśnień i kolejowa wieża ciśnień; przykłady

budownictwa wiejskiego, grodziska wczesnośredniowieczne, cmentarzyska kurhanowe, zespoły dworsko-parkowe i folwarczne.

Pomniki przyrody

Ponadto na terenie powiatu znajdują się pomniki przyrody, w tym:

- pojedyncze drzewa - 177,
- grupy drzew - 42,
- aleje drzew - 3,
- głązy narzutowe – 1.

Obszary Natura 2000

Specjalne Obszary Ochrony (siedliskowe)

Ostoja Słowińska PLH220023

Obszar chroni krajobraz i różnorodność form morfologicznych obserwowanych na Mierzei Gardneńsko-Łebskiej, w tym unikatowe barchany nadmorskie (do 40 m n.p.m., wędrujące w tempie 3 -10 m rocznie), dwa największe słonawe przymorskie jeziora: Łebsko (7 140 ha, maks. gł. 6,3 m) oraz Gardno (2 468 ha, maks. gł. 2,6 m) wraz z przylegającymi łąkami, torfowiskami, lasami i borami bagiennymi. Łącznie, w skład obszaru wchodzi: główny kompleks Słowińskiego PN (wraz z włączonymi do parku w 2004 r. wodami morskimi), kompleks Rowokół i koryto rzeki Łupawy łączącej Rowokół z głównym kompleksem. W zagłębieniach międzywydmowych, zwanych polami deflacyjnymi, obserwowana jest pierwotna sukcesja roślinna, przebiegająca od inicjalnych zbiorowisk psammoofilnych po bór bażynowy.

Obszar zajmują dobrze zachowane, wykształcone typowo i na dużych powierzchniach, siedliska charakterystyczne dla terenów nadmorskich, w tym 26 typów siedlisk znajduje się na Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. W obszarze stwierdzono stanowiska wielu rzadkich i zagrożonych gatunków, w tym 23 z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG (w tym 8 gatunków ryb, a także jedną z bogatszych w Polsce populację Inicy wonnej (również gatunku z Załącznika II tej Dyrektywy) i wiele objętych ochroną prawną roślin naczyniowych. Z tego terenu podawane są także interesujące gatunki bezkręgowców, m. in. pijawek Hirudinae: Haementriacostata, Haemopsissanguisuga, Piscicola geometra i pajęczaków Arachnidae: Arctosa sp., Dolomedesfimbriatus. Chroniony tu jest unikatowy krajobraz ruchomych wydm. Morska część obszaru jest ważnym siedliskiem dla bałtyckiej populacji morświna.

Jest to ważna ostoja ptasia o randze europejskiej E 09 (Słowiński PN). Obszar wpisany został na listę obszarów Konwencji Ramsar; znajduje się też w obrębie Słowińskiego Rezerwatu Biosfery. Występuje co najmniej 28 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 11 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej (C3 i C6) następujących gatunków ptaków: bielik (PCK), orzeł przedni (PCK), rybołów (PCK), puchacz (PCK), biegus zmienny (schinzii) (PCK), sieweczka obrożna (PCK); w stosunkowo wysokim zagęszczeniu występuje błotniak łąkowy, kormoran czarny. W okresie wędrówek występuje co najmniej 1% populacji szlaku wędrownego następujących gatunków ptaków: bielaczek (ca 2%), Żuraw (>3%), gęś zbożowa (>4%) i nurogęś; w stosunkowo dużych zagęszczeniach występują gęś białoczelna i świstun.

Bagna Izbickie PLH220001

Obszar obejmuje fragment dna pradoliny Łęby, wypełnionej utworami torfowymi, poprzecinanej siecią rowów kanałów melioracyjnych. W przeszłości eksploatowano tam na znacznej powierzchni torf. Obecnie znajduje się tu rozległy kompleks wrzosowisk atlantyckich z wrzoścem bagiennym, zarośla woskownicy europejskiej oraz bory i lasy bagienne. W licznych dołach potorfowych rozwijają się zbiorowiskaprzejściowo-torfowiskowe. Teren otoczony jest zbiorowiskami łąkowymi, w części porośniętymi przez lasy brzozy.

W obszarze znajduje się rozległy kompleks wrzosowisk atlantyckich, borów i brzezin bagiennych oraz dobrze wykształconych zbiorowisk przejściowo-torfowiskowych (w dołach potorfowych). Występuje tu 5 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, które zajmują łącznie ponad 50% obszaru. Odnotowano tu występowanie 1 gatunku z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG, choć jego populacja nie jest znacząca. Fragment obszaru porastają zarośla woskownicy europejskiej. Gatunki roślin atlantyckich tworzą bogate populacje.

Torfowisko Pobłockie PLH220042

Kopułowe torfowisko wysokie, w znacznej części zalesione, lecz z zachowaną bezleśną wierzchowiną kopuły porośniętą mszarami i mszarnikami wrzoścowymi. Bezleśną wierzchowinę okalają bory bagienne. W części wschodniej kompleks potorfii, niemal całkowicie zarośniętych jeziorok dystroficznych, łożowisk oraz inicjalnych postaci olsów.

Stosunkowo dobrze zachowane torfowisko wysokie z bezleśną wierzchowiną kopuły. Zachowany typowy, koncentryczny układ siedlisk przyrodniczych, 7 typów siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Wartość torfowiskowych siedlisk przyrodniczych w obiekcie dodatkowo podnosi obfite występowanie w nich rzadkich, a typowych dla torfowisk gatunków roślin (wełnianeczka darniowa, wrzosiec bagienno, woskownica europejska).

Przymorskie Błota PLH220024

Obszar obejmuje fragment równiny błot przymorskich na zachód od Ustki, wraz z Jeziorem Modła. Dominującym zbiorowiskiem roślinnym są dobrze zachowane szuwały trzcinowe i turzycowe, które zarastają eutroficzne Jezioro Modła. Znaczny udział powierzchniowy mają lasy olsowe i acidofilne dąbrowy. W zachodniej części obszaru występują bardzo dobrze zachowane torfowiska wysokie i przejściowe oraz płaty borów i brzezin bagiennych, a także zarośla woskownicy europejskiej.

W obszarze wyróżniono 9 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, zajmujących łącznie ok. 50% powierzchni. Bardzo dobrze są zachowane wartościowe zbiorowiska torfowiskowe i szuwarowe oraz zarośla woskownicy europejskiej. Bogata jest tu flora roślin naczyniowych, z rzadkimi i zagrożonymi gatunkami. Obszar ma także duże znaczenie dla ochrony ptaków.

Dolina Grabowej PLH320003

Dolina rzeki Grabowej, od obszaru źródłowego aż po pradolinę i jej południowy skraj w okolicy Sulechówka. Obszar źródłowy położony jest w dobrze zachowanej, półnaturalnej mozaice torfowisk, wilgotnych i świeżych łąk, jezior i oczek śródpolnych oraz lasów (z dużym udziałem grądów i buczyn); dalej rzeka płynie doliną przez krajobraz morenowy o bardzo urozmaiconej rzeźbie. Na zboczach dolin i w jej sąsiedztwie występują płaty buczyn (z udziałem starodrzewi), przy rzece bardzo dobrze wykształcone zostały płaty grądów i wilgotnych łąk. Bardzo dobrze zachowana jest boczna dolina Wielenki, również porośnięta buczynami i grądami, głęboko wcięta w niemal "górski" krajobraz. Bardzo intensywne są tu zjawiska źródłkowe - doskonale wykształcone i bardzo liczne są źródła niewapienne i torfowiska źródłkowe i mechowiskowe, łąki z licznymi populacjami

storczyków, wykształcone na wysiękach wód źródłiskowych; na krawędzi pradoliny, w północnej części obszaru, występują również źródła z trawertynami. Rzeka została zachowana w stanie zbliżonym do naturalnego, ma charakter pstrągowy.

Obszar o bardzo wysokiej różnorodności siedlisk - występuje tu 16 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Jeden z obszarów najintensywniejszego występowania zjawisk źródłiskowych na Pomorzu Zachodnim. Szczególnie cenne są dobrze zachowane siedliska leśne oraz torfowiskowe. Występuje tu 6 gatunków z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Bardzo wysoka różnorodność florystyczna, ponad 600 gatunków roślin naczyniowych. Ważny korytarz ekologiczny.

Dolina Łupawy PLH220036

Obszar obejmuje doliny rzek Łupawy i Bukowiny od wyłwy z jez. Jasień. W granicach obszaru występują:

- naturalne, głębokie koryta rzeczne Łupawy i Bukowiny
- źródła i niewielkie potoki (dopływy)
- rozległe obszary łągu o podgórskim charakterze Cariciremotae-Fraxinetum na zboczach doliny, jak również grądy dębowo-grabowe Stellario-Carpinetum w wielu wąwozach oraz buczyny Luzulo-Fagetum i Asperulo-Fagetum
- podmokłe łąki, torfowiska przejściowe i wysokie, oraz dystroficzne jeziora w bezodpływowych obszarach.

Obszar chroni 14 typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Są to jednocześnie ważne siedliska fauny, niezwykle tu bogatej. Dodatkową wartość stanowią:

- górski i podgórski charakter rzeki,
- jedno z największych skupisk źródeł na Pomorzu,
- duże kompleksy łągów o podgórskim charakterze,
- liczne rzadkie i zagrożone gatunków roślin z Polskiej Czerwonej Księgi,
- bardzo liczna populacja słodkowodnego glonu *Hildenbrandtia rivularis*, świadcząca o czystości wód,
- cenne gatunki ryb łososiowatych,
- siedliska ptaków drapieżnych oraz ptaków wodno-błotnych i terenów łąk,
- malowniczy krajobraz z rozległymi kompleksami lasów.

Dolina Wieprzy i Studnicy PLH220038

Obszar obejmuje część dolin rzek Wieprzy i Studnicy, od źródeł koło Wałdowa i Miastka, aż po miejscowość Staniewice koło Sławna, wraz z dużymi fragmentami zlewni tych rzek, w tym terenami źródłiskowymi. Rzeki te mają naturalny charakter, w niewielkim tylko stopniu zostały przekształcone przez człowieka. Wzniesienia morenowe w otoczeniu dolin dochodzą do ponad 200 m n.p.m. Przełomowe odcinki tych rzek mają podgórski charakter. Szczególnie głęboko wcięta jest rynna rzeki Wieprzy (od źródeł do Bożanki). W zlewni Wieprzy zachowały się duże połacie mokradeł, oraz torfowiska wysokie i bory bagienne (teren rezerwatu Torfowisko Potoczek). W dolinach rzek występują starorzecza, mezotroficzne i dystroficzne jeziora, niektóre otoczone torfowiskami mechowiskowymi

i podmokłymi oraz świeżymi łąkami. Występuje tu także jezioro lobeliowe (j. Byczyńskie). Na terenach bezodpływowych, liczne są małe mszary i oczka dystroficzne. Cały obszar charakteryzuje się dużą lesistością. Strome zbocza (Pradolina Pomorska) i liczne wąwozy są porośnięte grądami oraz

kwaśnymi i żyznymi buczynami, a w obszarach źródliskowych występują olsy źródliskowe i podgórskie łągi.

Dolina Wieprzy i Studnicy obejmuje 21 typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, a szczególnie ważna jest dla zachowania jezior lobeliowych i dystroficznych zbiorników wodnych. Ponadto do walorów przyrodniczych należy: podgórski charakter rzek przymorskich, jedna z większych koncentracji źródlisk na Pomorzu, kompleksy leśne w Pradolinie Pomorskiej oraz lasy łąkowe

o podgórskim charakterze. Są to również bardzo ważne siedliska dla fauny: wydry *Lutra lutra*, ryb (w tym łososiowatych), kumaka nizinnego *Bombinabombina* i traszki grzebieniastej *Triturus cristatus*. Występuje tu największa znana populacja słodkowodnego krasnorostu *Hildenbrandtia rivularis* na Pomorzu oraz wiele roślin rzadkich i zagrożonych z Polskiej Czerwonej Księgi Roślin. Cenne biotopy ptaków drapieżnych oraz związanych z obszarami wodno-błotnymi.

Klify Poddębskie PLH220100

Ostoja obejmuje klifowy i wydmy brzeg Bałtyku między Orzechowem a Rowami oraz fragment kompleksu leśnego i wydm parabolicznych na jego zapleczu. Brzeg klifowy zróżnicowany jest wysokościowo od 5 do 35 m n.p.m. Występują to zarówno odcinki klifu martwego, jak i żywego. Klif zbudowany kolejno z szarej gliny zwałowej, piasków mierzejowych oraz młodoholocenijskich torfów i gleb kopalnych w zachodniej części przykrytych piaskami eolicznymi. Omawiany odcinek wybrzeża stanowi jeden z najaktywniejszych klifów na południowym wybrzeżu Bałtyku. Według danych archiwalnych brzeg na wschód od Ustki cofnął się w latach 1862-1938 o 150 cm (w tempie ok. 2 m/rok). W latach 1960-1978 dolna podstawa klifu cofnęła się o 32 m. Brzeg wydmy dość niski, miejscami

z wykształconymi inicjalnymi stadiami wydm białych i wydmami szarymi. Na zapleczu klifu zlokalizowanych jest kilka wydm parabolicznych, do niedawna ruchomych. Ostoja obejmuje dość silnie zróżnicowane spektrum siedliskowe, obok siedlisk oligotroficznych występują tu także relatywnie żyzne siedliska buczyn, grądów i łągów.

W skali polskiego wybrzeża, ostoja obejmuje unikatową strukturę brzegu morskiego z sąsiadującymi odcinkami klifowymi i wydmowymi. Na szczególną uwagę zasługują twory eoliczne (do niedawna ruchome wydmy paraboliczne) na zapleczu klifu. Piaski akumulacji morskiej przykrywają też zachodnią część klifu (odcinek od Orzechowa do Poddębia). Pod względem siedlisk przyrodniczych dominującą rolę odgrywają zbiorowiska kwaśnych buczyn (zlokalizowane miejscami na zawietrznych stokach wydm parabolicznych) i nieźle zachowane nadmorskie bory bażynowe. Niewielkie powierzchnie zajmują wydmy białe i fragmenty ich stadiów inicjalnych oraz wydmy szare. W zagłębieniach międzywydmowych powstałych w nieckach deflacyjnych zlokalizowane są zbiorowiska borów i brzeziny bagiennych. Występują tu także fragmenty siedlisk grądów i łągów. Ostoja stanowi miejsce występowania szeregu gatunków roślin rzadkich i ginących w regionie, oraz objętych ochroną prawną.

Jezioro Wicko i Modleskie Wydmy PLH320068

Fragment obszaru (około 165 ha z 1834,1 ha powierzchni całkowitej) leży na terenie powiatu słupskiego, w północno-zachodniej części. Obejmuje płaty nadmorskich borów bażynowych, wśród których znajdują się wysokie wydmy paraboliczne (Modleskie i Zaleskie) o historycznej genezie, w części zalesione kosodrzewiną, ale w części z zachowanymi płatami wydmy roślinności

napiaskowej. Bardzo dobrze wykształcone i zachowane bory bażynowe w całym spektrum ich zróżnicowania.

Obszar leży w granicach Centralnego Poligonu Sił Powietrznych (Poligon Wicko Morskie), intensywnie użytkowanego do ćwiczeń wojskowych. Jednak to właśnie fakt, że teren jest czynnym poligonem, zapobiegł dotychczas umocnieniu i przekształceniu wydm nadmorskich, masowej presji turystycznej oraz degradacji borów bażynowych.

Obszary Specjalnej Ochrony (ptasie)

Pobrzeże Słowińskie PLB220003

Obszar chroni krajobraz i różnorodność form morfologicznych obserwowanych na Mierzei Gardneńsko-Łebskiej, w tym unikatowe barchany nadmorskie (do 40 m n.p.m., wędrujące w tempie 3-10 m rocznie), dwa największe słonawe przymorskie jeziora: Łebsko (7140 ha, maks. gł. 6,3 m) oraz Gardno (2468 ha, maks. gł. 2,6 m) wraz z przylegającymi łąkami, torfowiskami, lasami i borami bagiennymi. Łącznie, w skład obszaru wchodzi: główny kompleks Słowińskiego PN (wraz z włączonymi do parku w 2004 r. wodami morskimi), kompleks Rowokół i koryto rzeki Łupawy łączącej Rowokół z głównym kompleksem. W zagłębieniach międzywydmowych, zwanych polami deflacyjnymi, obserwowana jest pierwotna sukcesja roślinna, przebiegająca od inicjalnych zbiorowisk psammofilnych po bór bażynowy.

Jest to ważna ostoja ptasia o randze europejskiej E 09 (Słowiński PN). Obszar wpisany na listę obszarów Konwencji Ramsar; znajduje się też w obrębie Słowińskiego Rezerwatu Biosfery. Występuje co najmniej 25 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 15 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej (C3 i C6) następujących gatunków ptaków: bielik (PCK), orzeł przedni (PCK), rybołów (PCK), puchacz (PCK), biegus zmienny (schinzii) (PCK), sieweczka obrożna (PCK); w stosunkowo wysokim zagęszczeniu (C7) występuje błotniak łąkowy, kormoran czarny. W okresie wędrówek występuje co najmniej 1% populacji szlaku wędrowego (C2 i C3) następujących gatunków ptaków: bielaczek (c. 2%), żuraw (>3%), gęś zbożowa (>4%) i nurogęś; w stosunkowo dużych zagęszczeniach (C7) występują gęś białoczelna i świstun.

Dolina Słupi PLB220002

Obszar obejmuje dorzecze środkowego odcinka rzeki Słupi oraz jej dopływów: Bytowej, Jutrzenki i Skotawy. Charakteryzuje się on urozmaiconym krajobrazem polodowcowym z typowymi formami: jeziorami rynnowymi i wytopiskowymi, równinami sandrowymi oraz wzgórzami moren czołowych. Wśród licznych jezior część stanowi oligotroficzne jeziora lobeliowe. Największymi jeziorami są: Jasień, Skotowskie i Głębokie. Lasy, w wieku 40-100 lat, to głównie lasy iglaste z sosną oraz mieszane i liściaste lasy z bukiem i dębem. W dolinach strumieni występują łągi olszowo-jesionowe. Krajobraz ostoi jest zróżnicowany, z licznie występującymi wąwozami i wzgórzami, osiagającymi wysokość do 160 m n.p.m.

Występują co najmniej 22 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 6⁷ gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej (C3 i C6) następujących gatunków ptaków: kania ruda (PCK), lelek, rybołów (PCK), brodziec piskliwy, gągoł, nurogęś; w stosunkowo wysokim zagęszczeniu (C7) występują w znaczących ilościach: bocian biały, bocian czarny, żuraw, samotnik, lerka i gąsiorek. Wiele cennych, dobrze zachowanych typów siedlisk z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej tworzących mozaikę. Szczególnie cenne są różnego typu torfowiska i lasy łęgowe. Obszar występowania 6 gatunków zwierząt z Załącznika II, w tym wydry.

Przybrzeżne Wody Bałtyku PLB990002

Obejmuje wody przybrzeżne Bałtyku o głębokości od 0 do 20 m. Jej granice rozciągają się na odcinku 200 km, poczynając od nasady Półwyspu Helskiego, a na Zatoce Pomorskiej kończąc. Dno morskie jest nierówne, deniwelacje sięgają 3 m.

Ostoja ptasia o randze europejskiej E 80. Na obszarze zimują w znaczących ilościach 2 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG: nur czarnoszyi i nur rdzawoszyi (C7). W okresie zimy występuje powyżej 1% populacji szlaku wędrówkowego (C3) lodówki, co najmniej 1% nurnika i uhli. W faunie bentosowej dominują drobne skorupiaki. Rzadko obserwowane są duże ssaki morskie – foki szare *Phoca hispida* i obrączkowane *Halichoerus grypus* oraz morświny *Phocaenaphocaena*.

Ponadto przez obszar powiatu słupskiego przebiegają korytarze ekologiczne.

Rysunek 21. Korytarze ekologiczne.

⁷ 29.09.2011 r. W związku z koniecznością weryfikacji danych, na podstawie których wskazywane były obszary specjalnej ochrony ptaków, w latach 2009-2011 przeprowadzono korektę bazy zawierającej dane dotyczące liczebności poszczególnych gatunków ptaków występujących w obszarach Natura 2000 oraz oszacowano rzeczywisty ich udział w populacji krajowej. Oprócz weryfikacji danych wyjściowych, obejmującej korektę błędów naukowych polegających na niewłaściwym wskazaniu gatunków stanowiących przedmioty ochrony, uzupełniono i poprawiono dane o liczebnościach w oparciu o dostępne źródła literaturowe oraz przeprowadzone inwentaryzacje ornitologiczne.

źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

4.12.3. Zabytki i obiekty o wartościach kulturowych⁸

Na terenie powiatu słupskiego znajdują się zabytkowe kościoły gotyckie, renesansowe i późniejsze, obiekty rezydencjonalne, zabytkowe zespoły zieleni, zabytki dziedzictwa rzeczno-terenowego, obiekty dawnej użyteczności publicznej, mieszkalnej i gospodarczej, zabytkowe cmentarze.

Do zabytków nieruchomych o dużej wartości historycznej i architektonicznej zaliczone zostały m.in.: wieś rybacka Kluki z zachowaną unikatową regionalną architekturą z dawnym układem melioracyjnym pól i łąk, z miejscowymi nazwami (mieści się tu Muzeum Wsi Słowińskiej); założenia ruralistyczne w Swołowie (gm. Słupsk) oraz Ustka jako osada rybacka z dzielnicą uzdrowiskową z XIX/XX wieku.

Zabytki ruchome w powiecie słupskim wpisane do rejestru zabytków województwa pomorskiego to przede wszystkim wyposażenie kościołów oraz pałaców. Przykładem zbiorów prywatnych w powiecie słupskim, w których zgromadzono również zabytki ruchome jest Muzeum Chleba w Ustce. W Ustce działa ponadto Muzeum Ziemi Usteckiej, w Smołdzinie - Muzeum Przyrodnicze Słowińskiego Parku Narodowego. Muzea podległe Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku to - Muzeum Wsi Słowińskiej w Klukach i Muzealna „Zagroda Albrechta” nr 8 w Swołowie.

⁸ Źródło: Program opieki nad zabytkami powiatu słupskiego na lata 2009-2012.

Obiektami archeologicznymi w powiecie słupskim o zasięgu europejskim są m.in. Megalithy Łupawskie – jedyny zachowany na Niżu Europejskim zespół cmentarzysk megalitycznych

i osad kultury pucharów lejkowatych (neolit) z Rezerwatem w Runowie. W rejestrze Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków znajduje się 67 stanowisk archeologicznych. Są to stanowiska o własnej formie krajobrazowej - głównie grodziska wczesnośredniowieczne, cmentarzyska kurhanowe z epoki brązu, cmentarzyska megalityczne z epoki neolitu. W wojewódzkiej ewidencji zabytków archeologicznych znajduje się około 5 200 stanowisk archeologicznych.

Powiat słupski jest atrakcyjnym turystycznie regionem nadmorskim, o dużych walorach przyrodniczo-krajobrazowych i kulturowych.

5. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu

W aktualizacji *Strategii* przedstawiono cele szczegółowe i kierunki działań dla każdego z priorytetów życia społeczno-gospodarczego mieszkańców powiatu słupskiego (społeczność, infrastruktura, gospodarka, przestrzeń i ekologia).

Wszystkie działania przewidziane do realizacji w ramach priorytetu ekologia mają z założenia na celu poprawę jakości środowiska, natomiast jego poprawa wpłynie pozytywnie na zdrowie mieszkańców powiatu. Brak realizacji zapisów *Strategii* prowadzić będzie do znaczącego pogorszenia jakości wszystkich elementów środowiska.

Do potencjalnych zmian należeć będą:

- pogorszenie jakości powietrza,
- wzrost zużycia surowców i energii,
- degradacja walorów krajobrazu,
- utrata różnorodności biologicznej i cennych przyrodniczo terenów,
- postępująca degradacja gleb,
- pogorszenie jakości życia mieszkańców.

Poniżej przedstawiono zmiany, jakie mogłyby mieć miejsce w przypadku braku realizacji ustaleń *Strategii*, w poszczególnych komponentach środowiska i innych działaniach wspomagających:

Powietrze atmosferyczne

Przyjęty w *Strategii* kierunek działania „Likwidacja i ograniczenie niskiej emisji m.in. poprzez rozbudowę sieci gazowniczej lub nowoczesnych sieci ciepłowniczych w obszarach zwartej zabudowy oraz promocję nowych technologii grzewczych wśród mieszkańców” realizowany będzie głównie poprzez rozbudowę sieci gazowniczej oraz zwiększenie udziału nowych technologii grzewczych opartych o odnawialne źródła energii. Zaniechanie działań zmierzających do ograniczenia emisji gazów i pyłów do atmosfery może prowadzić do stopniowego pogorszenia czystości powietrza atmosferycznego. Utrzymanie przestarzałych technologii niewątpliwie spowoduje wzrost energochłonności oraz wzmożoną emisję zanieczyszczeń. W związku z tym zaniechanie realizacji ustaleń w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego jest działaniem zdecydowanie negatywnym.

Skalę zanieczyszczeń powietrza można także zmniejszyć upłynniając ruch na drogach. Emisja spalin powodowana przez pojazdy, zależna jest oprócz wielkości natężenia od prędkości i sposobu jazdy. Emisja tlenu węgla, dwutlenku węgla, jak i zużycie paliwa są zależne od procesów hamowania i przyspieszania. Poprawa stanu dróg poprzez budowę i remont, modernizację nawierzchni przyczyni się do ograniczenia korków i upłynnienia ruchu, dzięki czemu emisja spalin i trujących wyziewów z płynów hamulcowych będzie niższa. Należy także zachęcać mieszkańców do korzystania z komunikacji publicznej i kolejowej. Zaniechanie działań związanych z infrastrukturą drogową, przy wzrastającym ciągle natężeniu ruchu niewątpliwie spowoduje dalsze pogarszanie jakości powietrza.

Energia odnawialna

Przyjęty w *Strategii* kierunek działania „Przygotowanie terenów inwestycyjnych pod względem prawnym i technicznym dla rozwoju produkcji energii odnawialnej i opartej o HT” realizowany będzie głównie poprzez zagospodarowanie istniejących wolnych terenów inwestycyjnych np. pod budowę elektrowni wiatrowych, na biomasę, biogaz, a także węglowych opartych o nowoczesne technologie, z poszanowaniem dotychczasowych turystycznych funkcji powiatu i zachowaniem dotychczasowego komfortu życia mieszkańców. Brak realizacji założonych ustaleń dokumentu będzie prowadzić do postępującego zanieczyszczania powietrza atmosferycznego oraz wzrostu zużycia krajowych zasobów surowców.

Tereny zdegradowane

Przyjęty w *Strategii* kierunek działania „Rewitalizacja terenów zdegradowanych ekologicznie” realizowany będzie poprzez unieszkodliwianie odpadów, rekultywację składowisk i budowę sieci kanalizacyjnych poprzez poszczególne gminy powiatu słupskiego. Natomiast Powiat ma obowiązek przejścia roli koordynatora i jednostki monitorującej stan środowiska i potencjalnych dla niego zagrożeń. Brak realizacji założonych ustaleń w zakresie rewitalizacji terenów zdegradowanych jest działaniem zdecydowanie niekorzystnym.

Przyroda

Przyjęty w *Strategii* kierunek działania „Ochrona najcenniejszych przyrodniczo obszarów powiatu”, w szczególności na terenie obszaru Doliny Słupi, realizowany będzie poprzez tworzenie spójnego systemu ochrony przyrody dostosowanego do bieżących wymagań prawa i warunków trwałej egzystencji ekosystemów, a także potrzeb związanych z turystyką i dydaktyką poprzez min. tworzenie nowych obszarów i obiektów prawnie chronionych. Zaniechanie działań zmierzających do ochrony obszarów najcenniejszych przyrodniczo pełniących funkcje krajobrazowe, biocenotyczne, glebochronne i wodochronne może prowadzić do zubożenia zasobów biotycznych tego obszaru. Natomiast postępująca degradacja ekosystemów może spowodować szereg nieodwracalnych zmian w ich strukturze a w konsekwencji prowadzić do zanikania elementów różnicujących takich jak zadrzewienia i zakrzewienia, które pełnią funkcję środowiskotwórcze i krajobrazowe. Zmniejszenie różnorodności krajobrazu spowoduje zanik części siedlisk przyrodniczych a tym samym zaburzenie fauny. W związku z tym zaniechanie realizacji ustaleń w zakresie ochrony przyrody jest działaniem zdecydowanie negatywnym.

Gleby

Przyjęty w *Strategii* kierunek działania „Zagospodarowanie gruntów o niskiej klasie bonitacyjnej i nieprzydatnych rolniczo” realizowany będzie głównie poprzez wprowadzanie zmian do miejscowych

planów zagospodarowania przestrzennego na rzecz nowych funkcji gospodarczych na poziomie poszczególnych gmin powiatu oraz prowadzenie zalesień. Brak realizacji założonych ustaleń dokumentu może prowadzić do postępującej degradacji gleb.

Edukacja ekologiczna

Przyjęte w *Strategii* kierunki działań tj. „Tworzenie programów edukacji ekologicznej młodzieży na poziomie szkół ponadgimnazjalnych” i „Edukacja społeczności lokalnej poprzez lokalne media w zakresie nowych technologii ochrony środowiska i zagrożeń ekologicznych” mają na celu zapewnienie rozwoju społeczeństwa realizującego zasady zrównoważonego rozwoju i posiadającego umiejętność oceny stanu bezpieczeństwa ekologicznego. Działania edukacyjne w zakresie ekologii podejmowane w ramach *Strategii* zmierzają do podnoszenia świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu oraz zagwarantowania szerokiego dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie.

Brak podejmowania działań w tym zakresie sprzyjać będzie rozwojowi konsumpcyjnego stylu życia, zwiększonemu zapotrzebowaniu na surowce, wodę i energię, wzrostowi zanieczyszczenia środowiska. Zaniechanie realizacji ustaleń z zakresu edukacji ekologicznej jest działaniem zdecydowanie negatywnym.

Reasumując, realizacja *Strategii* przyczyni się do poprawy stanu środowiska w powiecie słupskim. W przypadku, gdy *Strategia* dla powiatu słupskiego nie zostanie wdrożona, negatywne trendy będą się pogłębiać, a zanieczyszczenie środowiska wzrastać, dlatego realizacja *Strategii* jest konieczna.

6. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody

Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu związane są z zasobami przyrodniczymi, zanieczyszczeniem powietrza i gleb, energią odnawialną i terenami zdegradowanymi.

Na terenie powiatu słupskiego obszary podlegające ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r., poz. 627 - tekst jednolity) to park narodowy, rezerwaty przyrody, park krajobrazowy, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, pomniki przyrody i zespoły przyrodniczo-krajobrazowe. Charakterystykę form ochrony przyrody występujących na terenie powiatu przedstawiono już w rozdziale 4.12.2.

Duża ilość prawnie chronionych obszarów na terenie powiatu przyczynia się do utrzymania pierwotnych wartości przyrodniczych. Ograniczony jest także dostęp człowieka i jego działalności do terenów z cennymi zasobami przyrodniczymi.

Obszar parku narodowego może być udostępniany w sposób, który nie wpłynie negatywnie na przyrodę w parku narodowym. W parkach narodowych oraz w rezerwach przyrody zabrania się m.in. budowy lub przebudowy obiektów budowlanych i urządzeń technicznych; chwytania lub zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, gniazd, lęgówisk i innych schronień zwierząt oraz ich miejsc rozrodu; pozyskiwania, niszczenia lub umyślnego uszkodzenia roślin oraz grzybów; pozyskiwania skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, minerałów i bursztynu; palenia ognisk i wyrobów tytoniowych oraz używania źródeł światła o otwartym płomieniu oraz zakłócania ciszy. Na obszarze parku narodowego Minister Środowiska, po zasięgnięciu opinii dyrektora parku narodowego, może zezwolić na odstępstwa od zakazów. Natomiast na odstępstwa od zakazów na obszarze rezerwatu przyrody może zezwolić Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska, po zasięgnięciu opinii regionalnego dyrektora ochrony środowiska. Zasady udostępniania Słowińskiego Parku Narodowego w celach turystycznych, rekreacyjnych i sportowych określa Zarządzenie nr 16/2013 Dyrektora Słowińskiego Parku Narodowego z dnia 26.01.2012 roku.

Istotnym problemem na terenie obszarów chronionych jest lokalizacja nowej zabudowy, w tym zabudowy turystycznej i rekreacyjnej. Ograniczeniem jest zatem zakaz lokalizacji nowych obiektów budowlanych w pasie o szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych (z wyjątkiem obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej) oraz w pasie szerokości 200 m od krawędzi brzegów klifowych oraz w pasie technicznym brzegu morskiego, co zapewnia ochronę ekosystemów wodnych najbardziej wrażliwych na degradację. Na terenie parku krajobrazowego „Dolina Słupi” obowiązuje zakaz realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy „ocenowej” z dnia 03.10.2008 r. (Dz. U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.), dzięki czemu wyeliminowano możliwość lokalizacji na tych terenach inwestycji szczególnie szkodliwych dla przyrody i krajobrazu. Powszechnie obserwowanym zjawiskiem na terenie parków jest postępująca antropopresja. Park krajobrazowy jako teren o wysokich walorach przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych jest bardzo

atrakcyjnym miejscem dla wypoczynku jak i dla turystyki. W rejonach koncentracji zabudowy turystycznej występują nasilone zagrożenia praktycznie dla wszystkich komponentów środowiska oraz całości przyrody. Istotnym narzędziem regulującym szczegółowo zasady użytkowania i zagospodarowania parku jest tzw. plan ochrony na podstawie rozporządzenia nr 15/2003 Wojewody Pomorskiego z dnia 23.06.2003r. Plan ten zawiera precyzyjne zapisy odnośnie możliwości, zasad użytkowania

i zagospodarowania obszaru chronionego, w tym koncepcję ochrony zasobów, tworów i składników przyrody oraz wartości kulturowych, a także eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych. Ponadto na terenie parku krajobrazowego „Dolina Słupi” wprowadzono uchwałą nr 146/VII/11 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 27 kwietnia 2011 r. szereg zakazów i ograniczeń. Na terenie Parku wprowadza się zakazy m.in. takie jak likwidowania i niszczenia zadrzewieńśródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, dokonywania zmian stosunków wodnych, likwidowania, zasypywania i przekształcania zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych; prowadzenia chowu i hodowli zwierząt metodą bezściółkową.

Orientacyjne położenie obszarów Natura 2000 zaprezentowano na rys. 17. Poniżej wymieniono zagrożenia dla poszczególnych obszarów Natura 2000:

Ostoja Słowińska PLH220023

Zagrożeniem dla obszaru jest ograniczenie, a w wielu miejscach zaprzestanie wypasu łąk i pastwisk, które powoduje zanikanie dużych, otwartych powierzchni wokół dwóch największych jezior przymorskich Parku. Skutkiem tego jest zmniejszanie miejsc lęgowych ptaków charakterystycznych dla obszarów wodno-błotnych (siewkowatych) oraz zanik zbiorowisk roślinnych związanych z gospodarką człowieka.

Bardzo duża presja turystyczna w najbardziej uczęszczanych miejscach Parku w obrębie plaży i wydm przednich niszczy zbiorowiska psammofitów i miejsca lęgowe ptaków tam bytujących.

Duże wahania poziomu wód gruntowych i nieuregulowana gospodarka ściekowa powodują niekorzystne zmiany w strukturze ekosystemów jeziornych i torfowiskowych (obniżanie poziomu wody, eutrofizacja).

Zagrożeniem dla flory i fauny siedliska 1170 Rafy jest eutrofizacja wód przybrzeżnych wynikająca z odpływu zeutrofizowanych wód rzeki Łupawy przepływającej przez zeutrofizowane Jezioro Gardno (Osowiecki i Kruk-Dowgiałło 2006). Inne zagrożenia dla tego siedliska mogą się pojawić wraz z rozwinięciem działalności gospodarczej w tym rejonie.

Bagna Izbickie PLH220001

Poważne zagrożenie stwarzają pożary, eksploatacja torfu, melioracje odwadniające oraz zmiany w sposobie użytkowania terenu. Siedliska otwarte są zagrożone sukcesją naturalną.

Torfowisko Pobłockie PLH220042

Zagrożeniem dla obszaru jest odwodnienie rowami, zwiększona transpiracja w wyniku częściowego zalesienia. W 2006 początek zabiegów ochrony czynnej.

Przymorskie Błota PLH220024

Podstawowe zagrożenia na tym obszarze to melioracje bagien, zanieczyszczenia wód, eutrofizacja i wypływanie wód, ekspansja gatunków szuwarowych na siedliska łąkowe.

Dolina Grabowej PLH320003

Zanieczyszczenie rzeki (wpływ miasta Polanów, chociaż posiada oczyszczalnię ścieków), rozbudowa pstrągarni, ujmowanie wód źródłkowych na potrzeby gospodarcze, zarastanie porzuconych łąk.

Dolina Łupawy PLH220036

Zagrożeniem dla doliny rzeki Łupawy mogą być:

- prace hydro-inżynierskie
- zaprzestanie użytkowania (np. wypasu lub wykaszania) łąk i soligenicznych torfowisk
- intensyfikacja gospodarki leśnej, wycinanie drzew, zwłaszcza na stromych zboczach doliny, wąwozów i źródlisk
- lokowanie w granicach obszaru i w jego sąsiedztwie inwestycji powodujących zanieczyszczenia wód.

Dolina Wieprzy i Studnicy PLH220038

Do istotnych zagrożeń na rzece Wieprzy i Studnicy należą:

- zabudowa hydroenergetyczna rzeki Wieprzy w miejscowości Kępka, Biesowice i Ciecholub,
- zaniechanie wypasu oraz zarzucenie koszenia łąk świeżych i podmokłych oraz torfowisk mechowiskowych,
- osuszanie torfowisk,
- wycinanie lasu na stromych zboczach i krawędziach dolin oraz w obrębie stromych wąwozów i jarów, jak i w obrębie stromych nisz źródłkowych,
- nieuporządkowana gospodarka wodno-ściekowa w obrębie zlewni,
- pobór wód źródłkowych przez gospodarstwa domowe,
- budowa stawów rybnych (m.in. dla hodowli pstrąga).

Dolina Słupi PLB220002

Główne zagrożenia dla obszaru to zanieczyszczenie wód ściekami komunalnymi i rolniczymi, niekontrolowana presja turystyczno-rekreacyjna, w tym presja osadnicza.

Przybrzeżne Wody Bałtyku PLB990002

Podstawowym zagrożeniem są plany lokowania tu farm elektrowni wiatrowych. Zagrożeniem dla ptaków mogą być również pewne formy rybołówstwa - sieci stawne i sznury hakowe.

Klify Poddębskie PLH220100

Główne zagrożenia o indygenacie antropogennym dla ostoi stanowią turystyka pobytowa, piesza i rowerowa oraz prace związane z obroną przed aktywnością morza i ochroną wybrzeża. Pewien wpływ na ostoję ma też gospodarka leśna, szczególnie próby zalesienia wydmy, a także dawniejsze osuszanie siedlisk hydrogenicznych. Z zagrożeń naturalnych wymienić należy aktywność morza, która ukształtowała obecny obraz środowiska przyrodniczego, ale jednocześnie stanowi czynnik destabilizujący. Efektem działalności abrazyjnej jest m.in. dość duże tempo niszczenia klifu w okolicach Poddębna.

Jezioro Wicko i Modelskie Wydmy PLH320068

Obecne użytkowanie terenu nie wydaje się stwarzać zagrożenia dla walorów przyrodniczych poligonu. Potencjalnym zagrożeniem byłaby sytuacja ograniczenia zasięgu poligonu, a także zmiana dotychczasowego podejścia do lasów na poligonie i np. podjęcie użytkowania borów bażynowych

rębnią zupełną. Potencjalnym zagrożeniem jest także urbanizacja, zwłaszcza miejscowości Królewo, Łącko, Wicko Morskie.

Pobrzeże Słowińskie PLB220003

Zagrożeniem dla obszaru jest ograniczenie, a w wielu miejscach zaprzestanie wypasu łąk i pastwisk powoduje zanikanie dużych, otwartych powierzchni wokół dwóch największych jezior przybrzeżnych Parku. Skutkiem czego jest zmniejszanie miejsc lęgowych ptaków charakterystycznych dla obszarów wodno-błotnych (siewkowatych) oraz zanik zbiorowisk roślinnych związanych z gospodarką człowieka.

Bardzo duża presja turystyczna w najbardziej uczęszczanych miejscach Parku w obrębie plaży i wydm przednich niszczy zbiorowiska psammofitów i miejsca lęgowe ptaków tam bytujących. Duże wahania poziomu wód gruntowych i nieuregulowana gospodarka ściekowa powodują niekorzystne zmiany w strukturze ekosystemów jeziornych i torfowiskowych (obniżanie poziomu wody, eutrofizacja).

Jednym z istotnych problemów ekologicznych powiatu jest ciągle utrzymujące się zagrożenie dla czystości powietrza powstające głównie poprzez spalanie odpadów, tworzyw sztucznych w indywidualnych gospodarstwach rolnych oraz obiektach mieszkalnych głównie na terenach wiejskich.

Wartością negatywną jest brak sprawnie funkcjonujących systemów dystrybucji energii cieplnej w części gmin powiatu słupskiego, co jest przyczyną występującego na terenie niektórych obszarów zjawiska tzw. niskiej emisji.

Głównymi czynnikami wpływającymi na poziom emisji hałasu komunikacyjnego w powiecie są:

- natężenie ruchu i udział pojazdów transportu ciężkiego (samochody ciężarowe, „tiry”, autobusy) w strumieniu wszystkich pojazdów,
- rodzaj nawierzchni dróg i ich zły stan,
- organizacja ruchu drogowego (głównie w pasie przybrzeżnym i obszarach turystycznych).

Gospodarka wodno-ściekowa w powiecie słupskim jest na dobrym poziomie, choć wymaga dalszych inwestycji związanych z jej rozbudową i rozdziałem sieci kanalizacyjnej ogólnospławnej na kanalizacyjną i deszczową, zwłaszcza w obszarach miejskich.

Źródłami zanieczyszczeń wód na terenie powiatu słupskiego są:

- niekontrolowane zrzuty ścieków komunalnych i przemysłowych z budynków i zakładów nie objętych siecią kanalizacyjną,
- nielegalne zrzuty ścieków gospodarstw domowych na terenach wiejskich pozbawionych dostępu do kanalizacji i lokalnych i przydomowych oczyszczalni ścieków.

Do istniejących problemów ochrony środowiska istotnych z punktu widzenia realizacji aktualizacji *Strategii* należy zaliczyć także zagrożenie podtopieniami i powodzią.

Wysoka atrakcyjność turystyczna powiatu słupskiego i bliskość Słupska winna być powodem stworzenia gotowych projektów partnerstwa publiczno-publicznego i publiczno-prywatnego we współpracy z samorządem miasta Słupska z korzyścią dla obydwu stron np. budowa ścieżki rowerowej Słupsk - Ustka, szlaków narciarstwa biegowego, NordicWalking, itp. co w znacznym stopniu pozwoli na zachowanie walorów przyrodniczych, które są ogromną wartością powiatu słupskiego, jak miasta Słupska.

Użytkowanie turystyczne i rekreacyjne obszarów chronionych powinno być dostosowane do nadrzędnych wymogów ochronnych. Warunki te spełniają coraz bardziej popularne w ostatnich czasach tzw. ekoturystyka i ekoedukacja. Ekoturystyka polega ona na takim użytkowaniu i zagospodarowaniu środowiska przyrodniczego, aby utrzymana została równowaga w systemach ekologicznych i zachowane w możliwie niezmienionej formie walory krajobrazu. Z tego też względu na terenach cennych przyrodniczo preferuje się uprawianie przede wszystkim turystyki pieszej, a także rowerowej, konnej, kajakowej. Edukacja ekologiczna ma na celu przewartościowanie postaw człowieka wobec przyrody, rozbudzenie świadomości i wrażliwości ekologicznej, a także wykształcenie poczucia jedności z przyrodą. Ekoedukacja adresowana jest najczęściej do dzieci i młodzieży. Znaczącą rolę

w działalności edukacyjnej odgrywają różnego rodzaju imprezy ekologiczne, konkursy wiedzy o ochronie przyrody, rajdy piesze po cennych przyrodniczo terenach.

Realizacja zadań zawartych w *Strategii* pozwoli na:

- ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza poprzez usprawnienie układu komunikacyjnego,
- rozwój produkcji energii odnawialnej,
- poprawę stanu sanitarnego wód rzecznych,
- poprawę stanu środowiska gruntowo-wodnego poprzez rozbudowę sieci kanalizacji sanitarnej, odprowadzania wód deszczowych z dróg, uzupełnienia systemu oczyszczania ścieków pochodzenia drogowego,
- obniżenie ilości zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza z systemów ciepłowniczych poprzez rozbudowę sieci gazowniczej lub nowoczesnych sieci ciepłowniczych w obszarach zwartej zabudowy oraz promocję nowych technologii grzewczych wśród mieszkańców,
- ochronę obszarów najcenniejszych przyrodniczo, w szczególności naturalnych z wykorzystaniem środków pozyskanych z UE,
- rewitalizację terenów zdegradowanych ekologicznie,
- prowadzenie zalesień na gruntach o niskiej klasie bonitacyjnej i nieprzydatnych rolniczo,
- podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu.

7. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu

Ochrona środowiska jest przedmiotem regulacji wspólnotowej głównie w postaci dyrektyw UE transponowanych następnie do prac poszczególnych krajów członkowskich.

Aktualizacja *Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Słupskiego na lata 2012-2020* jest ściśle powiązana ze *Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020* oraz zgodna z celami krajowymi i unijnymi dokumentów o charakterze strategicznym.

Strategia Europa 2020

Strategia Europa 2020 ustala pięć celów, które Unia Europejska powinna osiągnąć do 2020 roku:

1. Zatrudnienie

75 proc. osób w wieku 20-64 lat powinno mieć pracę.

2. Badania i rozwój

Na inwestycje w badania i rozwój powinniśmy przeznaczyć 3 proc. PKB Unii.

3. Zmiany klimatu i energia

Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych o co najmniej 20 proc. w stosunku do poziomu z 1990 r. Zwiększenie do 20 proc. udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych; podniesienie efektywności energetycznej o 20 proc.

4. Edukacja

Odsetek młodych ludzi przedwcześnie porzucających naukę nie powinien przekraczać 10 proc.; co najmniej 40 proc. osób w wieku 30-34 powinno mieć wykształcenie wyższe.

5. Ubóstwo i wykluczenie społeczne

Zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym o co najmniej 20 mln. W projekcie aktualizacji *Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Słupskiego na lata 2012-2020* zostały uwzględnione cele 1, 3, 4 i 5.

Krajowy Program Reform na rzecz realizacji strategii „Europa 2020”

Dokument wskazuje najważniejsze działania, które mają na celu odrabianie zaległości rozwojowych oraz budowę nowych przewag konkurencyjnych w trzech obszarach priorytetowych:

1. Infrastruktura dla wzrostu zrównoważonego;
2. Innowacyjność dla wzrostu inteligentnego;
3. Aktywność dla wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu.

Główne cele, które zostały uwzględnione w projekcie aktualizacji *Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Słupskiego na lata 2012-2020*to:

- 1.2. Rozwój i modernizacja infrastruktury ochrony środowiska
- 1.3. Rozwój i modernizacja infrastruktury transportowej
- 1.4. Rozwój i modernizacja infrastruktury energetycznej
- 1.5. Rozwój i modernizacja infrastruktury teleinformatycznej i telekomunikacyjnej
- 1.7. Rozwój i modernizacja infrastruktury społecznej
- 3.1. Nowoczesny rynek pracy
- 3.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020 - Założenia Umowy Partnerstwa

Celem realizowanym w ramach nowej perspektywy finansowej 2014-2020 jest oparcie rozwoju na dalszym zwiększaniu konkurencyjności gospodarki, poprawie spójności społecznej i terytorialnej (przez likwidowanie istniejących barier rozwojowych) i podnoszeniu sprawności i efektywności państwa. Cel główny wykorzystania środków UE będzie realizowany poprzez poniższe cele wykorzystania środków UE określone na podstawie Strategii Rozwoju Kraju:

Cel 1. Wsparcie dla zwiększania konkurencyjności gospodarki

Cel 2. Poprawa spójności społecznej i terytorialnej

Cel 3. Podnoszenie sprawności i efektywności państwa

Projekt aktualizacji *Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Słupskiego na lata 2012-2020* przyczyni się do realizacji głównie celów 1 i 2.

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności

Celem głównym dokumentu *Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności* jest poprawa jakości życia Polaków mierzona zarówno wskaźnikami jakościowymi, jak i wartością oraz tempem wzrostu PKB.

Osiągnięcie strategicznego celu kluczowego będzie możliwe dzięki trzem filarom zadaniowym:

- Innowacyjności (modernizacji) – nastawiony na zbudowanie nowych przewag konkurencyjnych Polski opartych o wzrost KI (wzrost kapitału ludzkiego, społecznego, relacyjnego, strukturalnego) i wykorzystanie impetu cyfrowego, co daje w efekcie większą konkurencyjność,
- Terytorialnie zrównoważonego rozwoju (dyfuzji) – zgodnie z zasadami rozbudzania potencjału rozwojowego odpowiednich obszarów mechanizmami dyfuzji i absorpcji oraz polityką spójności społecznej, co daje w efekcie zwiększenie potencjału konkurencyjności Polski,
- Efektywności – usprawniający funkcje przyjaznego i pomocnego państwa, działającego efektywnie w kluczowych obszarach interwencji.

Zaplanowane w projekcie aktualizacji *Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Słupskiego na lata 2012-2020* cele szczegółowe i kierunki działań przyczynią się do realizacji wyżej wymienionych filarów zadaniowych.

Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo

Strategia średniookresowa do 2020 roku (SRK 2020) wytycza trzy obszary strategiczne (Sprawne i efektywne państwo, Konkurencyjna gospodarka, Spójność społeczna i terytorialna), w których koncentrować się będą główne działania do 2020 roku oraz określa, jakie interwencje są niezbędne w perspektywie średniookresowej w celu przyspieszenia procesów rozwojowych. Celem głównym Strategii jest więc wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności.

Główne cele, które zostały uwzględnione w projekcie aktualizacji *Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Słupskiego na lata 2012-2020* to:

- II.2.3. Zwiększenie konkurencyjności i modernizacja sektora rolno-spożywczego
- II.4.1. Zwiększanie aktywności zawodowej
- II.4.2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego
- II.4.3. Zwiększanie mobilności zawodowej i przestrzennej
- II.5.1. Zapewnienie powszechnego dostępu do Internetu
- II.5.2. Upowszechnienie wykorzystania technologii cyfrowych
- II.6.1. Racjonalne gospodarowanie zasobami
- II.6.2. Poprawa efektywności energetycznej
- II.6.4. Poprawa stanu środowiska
- II.7.2. Modernizacja i rozbudowa połączeń transportowych
- III.1.1. Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym
- III.1.2. Zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych
- III.2.1. Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych
- III.2.2. Zwiększenie efektywności systemu świadczenia usług publicznych

III.3.4. Zwiększenie spójności terytorialnej

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030

Celem strategicznym koncepcji jest efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej zróżnicowanych potencjałów rozwojowych do osiągnięcia: konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia i większej sprawności państwa oraz spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej w długim okresie. Zaplanowane w projekcie aktualizacji *Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Słupskiego na lata 2012-2020* cele szczegółowe i kierunki działań przyczynią się do realizacji wszystkich celów polityki przestrzennego zagospodarowania kraju w horyzoncie roku 2030:

- Cel 1. Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności.
- Cel 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów.
- Cel 3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej.
- Cel 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski.
- Cel 5. Zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa.
- Cel 6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego.

Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”

Cel główny strategii brzmi „Wysoce konkurencyjna gospodarka (innowacyjna i efektywna) oparta na wiedzy i współpracy”. Kierunki interwencji Strategii... podporządkowane są realizacji czterech celów szczegółowych, dotyczących:

- 1) dostosowania otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb działalności innowacyjnej,
- 2) zapewnienia gospodarce odpowiednich zasobów wiedzy i pracy,
- 3) zrównoważonego wykorzystania zasobów,
- 4) wzrostu umiędzynarodowienia polskiej gospodarki.

Cele szczegółowe, które zostały uwzględnione w projekcie aktualizacji *Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Słupskiego na lata 2012-2020* to:

- Cel 2: Stymulowanie innowacyjności poprzez wzrost efektywności wiedzy i pracy, w szczególności kierunki działań: 2.5. Wspieranie rozwoju kadr dla innowacyjnej i efektywnej gospodarki i 2.6. Stworzenie wysokiej jakości infrastruktury informacyjno-komunikacyjnej i rozwój gospodarki elektronicznej.
- Cel 3: Wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców, w szczególności kierunek działań: 3.1. Transformacja systemu społeczno-gospodarczego na tzw. „bardziej zieloną ścieżkę”, w szczególności ograniczanie energo- i materiałochłonności gospodarki.

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020 (SRKL)

Głównym celem SRKL jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia.

Zaplanowane w projekcie aktualizacji *Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Słupskiego na lata 2012-2020* cele szczegółowe i kierunki działań przyczynią się do realizacji wszystkich celów szczegółowych wyznaczonych w SRKL 2020:

- wzrost zatrudnienia;
- wydłużenie aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych;
- poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- poprawa zdrowia obywateli oraz podniesienie efektywności opieki zdrowotnej;
- podniesienie poziomu kompetencji i kwalifikacji obywateli

Strategia Rozwoju Transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku)

Głównym celem krajowej polityki transportowej jest zwiększenie dostępności terytorialnej oraz poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego poprzez utworzenie spójnego, zrównoważonego, i przyjaznego użytkownikowi systemu transportowego w wymiarze krajowym (lokalnym), europejskim i globalnym.

Zaplanowane w projekcie aktualizacji *Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Słupskiego na lata 2012-2020* cele szczegółowe i kierunki działań przyczynią się do realizacji celu głównego

i następujących celów szczegółowych:

- Cel szczegółowy 1: stworzenie nowoczesnej i spójnej sieci infrastruktury transportowej;
- Cel szczegółowy 3: poprawa bezpieczeństwa użytkowników ruchu oraz przewożonych towarów;
- Cel szczegółowy 4: ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko.

Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko” – Perspektywa 2020

Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko (BEiŚ) obejmuje dwa niezwykle istotne obszary: energetykę i środowisko, wskazując m.in. kluczowe reformy i niezbędne działania, które powinny zostać podjęte w perspektywie do 2020 roku. Celem strategii jest ułatwienie "zielonego" (sprzyjającego środowisku) wzrostu gospodarczego w Polsce poprzez zapewnienie dostępu do energii (bezpieczeństwa energetycznego) i dostępu do nowoczesnych, w tym innowacyjnych, technologii, a także wyeliminowanie barier administracyjnych utrudniających „zielony” wzrost.

Projekt aktualizacji *Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Słupskiego na lata 2012-2020* przyczyni się do realizacji celu strategicznego i celów rozwojowych:

- Cel 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska,
- Cel 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię,
- Cel 3. Poprawa stanu środowiska.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie

Celem strategicznym KSRR do 2020 jest: efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych oraz terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym.

Projekt aktualizacji Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Słupskiego na lata 2012-2020 wpisuje się w trzy cele szczegółowe polityki regionalnej stanowiące rozwinięcie celu strategicznego:

- I. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów,
- II. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych,
- III. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie.

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa na lata 2012-2020 (SZRWRiR)

W SZRWRiR określono cel główny, którym jest poprawa jakości życia na obszarach wiejskich oraz efektywne wykorzystanie ich zasobów i potencjałów, w tym rolnictwa i rybactwa, dla zrównoważonego rozwoju kraju, który będzie realizowany w oparciu o pięć następujących celów szczegółowych:

- Cel 1. Wzrost jakości kapitału ludzkiego, społecznego, zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich;
- Cel 2. Poprawa warunków życia na obszarach wiejskich oraz poprawa ich dostępności przestrzennej;
- Cel 3. Bezpieczeństwo żywnościowe;
- Cel 4. Wzrost produktywności i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego;
- Cel 5. Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich

W projekcie aktualizacji *Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Słupskiego na lata 2012-2020* zostały uwzględnione cele 1, 2, 4 i 5.

Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016

Nadrzędnym, strategicznym celem polityki ekologicznej państwa jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju (mieszkańców, zasobów przyrodniczych i infrastruktury społecznej) i tworzenie podstaw do zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego.

Zaplanowane w projekcie aktualizacji *Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Słupskiego na lata 2012-2020* cele szczegółowe i kierunki działań przyczynią się do realizacji następujących celów i priorytetów ekologicznych:

- ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody,
- zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii,
- dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego dla ochrony zdrowia mieszkańców Polski,
- ochrona klimatu.

Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020

Pomorskie w roku 2020 to region:

- trwałego wzrostu, w którym uruchamiane i wykorzystywane są zróżnicowane potencjały terytorialne dla wzmocnienia i równoważenia procesów rozwojowych;
- unikatowej pozycji, dzięki aktywności społeczeństwa obywatelskiego, silnemu kapitałowi społecznemu i intelektualnemu, racjonalnemu zarządzaniu zasobami środowiska, gospodarczemu wykorzystaniu potencjału morza oraz inteligentnym sieciami infrastrukturalnym i powszechnemu stosowaniu technologii ekoefektywnych;
- będący liderem pozytywnych zmian społecznych i gospodarczych w Polsce i w obszarze Południowego Bałtyku.

Strategia wskazuje 3 cele strategiczne, mające charakter ogólny i określające pożądane stany docelowe w ujęciu problemowym. Są one konkretyzowane przez 10 celów operacyjnych oraz 35 kierunków działań.

Główne cele, które zostały uwzględnione w projekcie aktualizacji *Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Słupskiego na lata 2012-2020* to:

- Wysoka efektywność przedsiębiorstw
- Unikatowa oferta turystyczna i kulturalna
- Wysoki poziom zatrudnienia
- Wysoki poziom kapitału społecznego
- Efektywny system edukacji
- Lepszy dostęp do usług zdrowotnych
- Sprawny system transportowy
- Dobry stan środowisk

Regionalna Strategia Rozwoju Transportu w Województwie Pomorskim na lata 2007-2020

Celem strategicznym rozwoju transportu w województwie pomorskim jest stworzenie zrównoważonego, zintegrowanego i przyjaznego dla środowiska systemu infrastruktury transportu, zapewniającego dobrą dostępność zewnętrzną i wysoką jakość usług, przyczyniającego się do poprawy poziomu i warunków życia mieszkańców, rozwoju gospodarki i zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej.

Zaplanowane w projekcie aktualizacji *Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Słupskiego na lata 2012-2020* cele szczegółowe i kierunki działań przyczynią się do realizacji celu głównego i celów cząstkowych:

- Cel I: poprawa dostępności transportowej;
- Cel II: poprawa jakości systemu transportowego;
- Cel III: zmniejszenie zatłoczenia dróg;
- Cel IV: integracja systemu transportu;
- Cel V: poprawa bezpieczeństwa;
- Cel VI: ograniczenie oddziaływania transportu na środowisko

Program Ochrony Środowiska Województwa Pomorskiego na lata 2013-2016 z perspektywą do roku 2020

Dokument ustanawia 4 cele perspektywiczne, o charakterze stałych dążeń i perspektywie osiągnięcia poza rokiem 2020, które – spełniając rolę osi priorytetowych - wyznaczają jednocześnie grupy celów realizacyjnych:

- I. Środowisko dla zdrowia – dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego;
- II. Podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa oraz aktywacja rynku na rzecz środowiska
- III. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody,
- IV. Zrównoważone wykorzystanie energii, wody i surowców naturalnych.

Kolejny poziom stanowią cele średniookresowe (realizacyjne, osiągnięcie możliwe w rozszerzonym okresie programowania: do roku 2020). W Programie sformułowano 12 celów średniookresowych.

Główne cele, które zostały uwzględnione w projekcie aktualizacji *Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Słupskiego na lata 2012-2020* to:

- (I-1) Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych, w tym wód przybrzeżnych
- (I-2) Osiągnięcie i utrzymywanie standardów jakości środowiska, wpływających na warunki zdrowotne
- (II-1) Kształtowanie u mieszkańców województwa pomorskiego postaw i nawyków proekologicznych oraz poczucia odpowiedzialności za stan środowiska
- (II-2) Aktywizacja rynku do działań na rzecz środowiska, zwiększenie roli ekoinnowacyjności w procesie rozwoju regionu
- (III-1) Ochrona krajobrazu i różnorodności biologicznej, powstrzymanie procesów degradacji oraz poprawa spójności systemu obszarów chronionych
- (IV-3) Wspieranie wytwarzania i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych
- (IV-4) Rozbudowa efektywnych systemów produkcji i dystrybucji energii, optymalizacja jej zużycia oraz ograniczenie niekorzystnych oddziaływań energetyki na środowisko

8. Przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długo-terminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko

W aktualizacji *Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Słupskiego na lata 2012-2022* ujęte zostały cele szczegółowe i kierunki działań w zakresie priorytetów tj.: społeczność, infrastruktura, gospodarka, przestrzeń i ochrona środowiska.

Aktualna wersja projektu *Strategii* wykazuje duży poziom ogólności, brak jest dostatecznej możliwości skwantyfikowania oddziaływań. W ramach celów szczegółowych zostały jedynie wyszczególnione kierunki działań, w opisie których nie został określony zakres planowanych przedsięwzięć, ich generalny (kierunkowy) przebieg oraz rejon realizacji, w tym położenie względem obszarów chronionych. Z uwagi na sposób sformułowania ustaleń dotyczących planowanych działań (są to tylko zarysowane kierunki działań), przeprowadzenie analizy pod kątem możliwego znaczącego oddziaływania realizacji nowych celów na obszar Natura 2000 jest trudne ze względu na brak możliwości odniesienia do konkretnych parametrów inwestycji. Z drugiej strony stwarza to szanse, aby na etapie przygotowania projektów zapewnić najwyższą dbałość o stan środowiska i ograniczanie wpływu na obszary chronione.

W przypadku oceny kierunków działań pozainwestycyjnych, ze względu na ogólnie sformułowanie kierunków działań brak przesłanek do oceny ich wpływu na cechy środowiska i obszary Natura 2000.

Identyfikację i ocenę poszczególnych celów szczegółowych dokonano w tzw. macierzach skutków środowiskowych, które są syntetycznym zestawieniem pozytywnych, negatywnych, bezpośrednich, pośrednich, wtórnych, skumulowanych, krótkoterminowych, średnioterminowych i długoterminowych, stałych i chwilowych oddziaływań na poszczególne elementy takie jak różnorodność biologiczną, krajobraz, powierzchnię ziemi, powietrze, wody powierzchniowe i podziemne, człowieka i dziedzictwo kulturowe. Ocenę tę przedstawiono w poniższej tabeli.

Zidentyfikowane oddziaływania na środowisko w odniesieniu do poszczególnych aspektów środowiskowych przedstawiono stosując następujące oznaczenia:

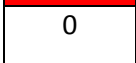

Rodzaje oddziaływań – definicje:

Bezpośrednie (B) - bez interwału czasowego, bez przekształcenia substancji, bez procesów pośrednich np. wycinka drzew – na krajobraz, budowa drogi – zniszczenie powierzchni gruntów

Pośrednie (P) - z interwałem czasowym, z przekształceniem substancji, z procesami pośrednimi np. wycinka drzew – na zwierzęta, budowa drogi – na wodę, rośliny

N - na ocenianym poziomie szczegółowości dokumentu nie można określić czy oddziaływanie w ogóle wystąpi a jeżeli wystąpi to czy będzie miało charakter pozytywny czy negatywny.

Charakter prawdopodobnych oddziaływań - oznaczenia:

	Prawdopodobne umiarkowane negatywne oddziaływanie
	Prawdopodobny brak oddziaływania
	Prawdopodobne pozytywne oddziaływanie
	Prawdopodobne oddziaływanie o charakterze zarówno pozytywnym jak i negatywnym

Dalszą część niniejszego rozdziału stanowi komentarz do każdego z ocenionych celów szczegółowych, omawiający potencjalne oddziaływania, które mogą się pojawić na etapie realizacji kierunków działań. Jednak autorzy prognozy podkreślają, że oceny dokonano na podstawie doświadczenia autorów

w wykonywaniu ocen oddziaływania na środowisko, a ocena zawarta w poniższej tabeli i dalszych komentarzach nie przesądza ostatecznie o skali i charakterze oddziaływania. Ocena potencjalnych oddziaływań ma charakter hipotetyczny ze względu na bardzo ogólny charakter analizowanego dokumentu.

Aby dokładnie określić zasięg i charakter oddziaływania niezbędna jest wiedza w zakresie szczegółowych rozwiązań technicznych, które na tym etapie nie są znane. Szczegółowe skutki oddziaływania poszczególnych przedsięwzięć są przedmiotem osobnej procedury ocen oddziaływania prowadzonej na etapie projektowania konkretnych inwestycji.

Prognoza oddziaływana na środowisko dla Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Słupskiego na lata 2012-2020
- aktualizacja listopad 2013 r.

Tabela 32. Ocena celów i kierunków działań uwzględnionych do realizacji w Strategii.

Cele szczegółowe	Kierunki działania	Różnorodność biologiczna	Krajobraz	Powierzchnia ziemi	Powietrze	Wody	Ludzie	Zabytki	Klimat	Dobra materialne	Obszary Natura 2000	Zwierzęta i rośliny	Zasoby naturalne
1.1. Podjąć działania na rzecz stworzenia sprawnego systemu zapobiegania kryzysom rodziny oraz kompleksowego wsparcia osób starszych, samotnych i niepełnosprawnych objętych szeroko rozumianą pomocą społeczną.	1.1.1 Rozwój różnych form opieki i interwencji w środowisku lokalnym i ponadlokalnym wraz z przebudową i modernizacją infrastruktury pomocy społecznej	N	N	N	N	N	B	N	0	N	N	N	N
	1.1.2. Monitoring zagrożeń i analiza przypadków patologii w rodzinach na szczeblu M/G OPS przy wsparciu PCPR dla tworzenia wspólnych projektów profilaktycznych z udziałem organizacji pozarządowych	0	0	0	0	0	0	B	0	0	0	0	0
1.2. Stworzyć warunki na rzecz przeciwdziałania wykluczeniom społecznym, aktywizacji zawodowej mieszkańców powiatu i pozyskania pracy przez osoby niepełnosprawne	1.2.1 Tworzenie Centrów Poradnictwa Specjalistycznego	0	0	0	0	0	B	0	0	0	0	0	0
	1.2.2. Wykorzystywać w pełni istniejące programy UE na rzecz aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych.	0	0	0	0	0	B	0	0	0	0	0	0
	1.2.3. Poprawa dostępności osób niepełnosprawnych do zasobów rynku pracy, sportu, kultury, rekreacji i wypoczynku poprzez systematyczne znoszenia barier architektonicznych	0	0	0	0	0	0	B	0	0	0	0	0

Prognoza oddziaływana na środowisko dla Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Słupskiego na lata 2012-2020
- aktualizacja listopad 2013 r.

Cele szczegółowe	Kierunki działania	Różnorodność biologiczna	Krajobraz	Powierzchnia ziemi	Powietrze	Wody	Ludzie	Zabytki	Klimat	Dobra materialne	Obszary Natura 2000	Zwierzęta i rośliny	Zasoby naturalne
1.3. Stworzyć warunki dla rozwoju usług opieki zdrowotnej i medycznej	1.3.1. Działać na rzecz tworzenia warunków do rozwoju Niepublicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej	0	0	0	0	0	B	0	0	0	0	0	0
	1.3.2. Tworzenie warunków dla rozwoju systemowych rozwiązań w zakresie usług medycznych dla osób starszych i wykluczonych społecznie	0	0	0	0	0	B	0	0	0	0	0	0
1.4. Podjąć działania w kierunku zmiany świadomości społecznej w zmieniającej się rzeczywistości społeczno-gospodarczej	1.4.1. Różnicowanie oferty edukacyjnej szkolnictwa zawodowego w zależności od potrzeb rynku pracy. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży	0	0	0	0	0	B	0	0	0	0	0	0
	1.4.2. Edukacja społeczności lokalnej w zakresie istniejących zagrożeń i sposobów zapobiegania ich powstawaniu i likwidacji na różnym poziomie ich funkcjonowania	0	0	0	0	0	B	0	0	0	0	0	0
	1.4.3. Rozwijanie oferty edukacyjnej dla dorosłych na bazie już istniejących obiektów oświatowych	0	0	0	0	0	B	0	0	0	0	0	0
	1.4.4. Podejmowanie działań na rzecz podwyższania jakości i rozwoju różnych form opieki i pomocy dziecku i rodzinie	0	0	0	0	0	B	0	0	0	0	0	0
1.5. Podjąć działania na rzecz rozwoju i dywersyfikacji form przekwalifikowania zawodowego i uwzględnić w procesie kształcenia potrzeby lokalnego rynku pracy	1.5.1. Promocja samozatrudnienia, w tym edukacja pracodawców i przyszłych pracowników o możliwościach zatrudnieniowych opartych na pracy przez Internet	0	0	0	0	0	B	0	0	0	0	0	0
	1.5.2. Rozbudowa oferty edukacyjnej o nowe kierunki szkolnictwa zawodowego połączonej z doradztwem zawodowym	0	0	0	0	0	B	0	0	0	0	0	0
	1.5.3. Diagnozowanie potrzeb lokalnego rynku pracy	0	0	0	0	0	B	0	0	0	0	0	0

Prognoza oddziaływana na środowisko dla Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Słupskiego na lata 2012-2020
- aktualizacja listopad 2013 r.

Cele szczegółowe	Kierunki działania	Różnorodność biologiczna	Krajobraz	Powierzchnia ziemi	Powietrze	Wody	Ludzie	Zabytki	Klimat	Dobra materialne	Obszary Natura 2000	Zwierzęta i rośliny	Zasoby naturalne
1.6. Stworzenie warunków do powszechnego i taniego dostępu do oświaty na szczeblu ponadgimnazjalnym zgodnie z zainteresowaniami i zdolnościami młodzieży	1.6.1. Dostosowywanie form i kierunków kształcenia placówek oświatowych powiatu słupskiego odpowiadających zmieniającemu się zapotrzebowaniu na usługi w zakresie edukacji ponadgimnazjalnej	0	0	0	0	0	B	0	0	0	0	0	0
	1.6.2. Ciągły rozwój kadry pedagogicznej w prowadzeniu innowacyjnych metod kształcenia, w tym programów autorskich	0	0	0	0	0	B	0	0	0	0	0	0
1.7 Wspieranie aktywności zawodowej osób bezrobotnych i poszukujących pracy na rynku pracy	1.7.1 Wzrost poziomu zatrudnienia i kompetencji zawodowych osób bezrobotnych	0	0	0	0	0	B	0	0	0	0	0	0
	1.7.2 Doskonalenie skuteczności działań podejmowanych przez Publiczne Służby Zatrudnienia	0	0	0	0	0	B	0	0	0	0	0	0
	1.7.3 Wspieranie samozatrudnienia i przedsiębiorczości w powiecie	0	0	0	0	0	B	0	0	0	0	0	0
	1.7.4 Opracowywanie analiz i badań lokalnego rynku pracy	0	0	0	0	0	B	0	0	0	0	0	0
	1.7.5 Rozwój lokalnego partnerstwa na rzecz zatrudnienia	0	0	0	0	0	B	0	0	0	0	0	0
2.1. Budować i modernizować infrastrukturę drogową wraz z jej najbliższym otoczeniem oraz umożliwić rozwój infrastruktury przewozów	2.1.1. Budowa i remont dróg powiatowych i wojewódzkich, w tym szczególnie o znaczeniu zwiększającym dostępność do centrów skupiających miejsca pracy i poprawiających bezpieczeństwo drogowe oraz nowych możliwości komunikacyjnych do obszarów i centrów turystycznych, rekreacyjnych i biznesowych w tym tworzenie warunków do reaktywacji lotniska cywilnego	P	B	B	P	P	P	P	0	P	N	P	0

Prognoza oddziaływania na środowisko dla Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Słupskiego na lata 2012-2020
- aktualizacja listopad 2013 r.

Cele szczegółowe	Kierunki działania	Różnorodność biologiczna	Krajobraz	Powierzchnia ziemi	Powietrze	Wody	Ludzie	Zabytki	Klimat	Dobra materialne	Obszary Natura 2000	Zwierzęta i rośliny	Zasoby naturalne
pasażerskich	2.1.2. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury okołodrogowej (chodniki, parkingi, ścieżki rowerowe, oświetlenie uliczne), w tym w ramach partnerstwa publiczno- publicznego (gmina – powiat).	P	B	B	P	P	B	0	0	0	N	P	0
	2.1.3. Rozwój przewozów regionalnych	N	P	B	P	N	P	0	0	0	N	N	0
2.2. Sprzyjać rozwojowi infrastruktury proturystycznej i różnych form turystyki	2.2.1. Inicjowanie działań na rzecz rewitalizacji obiektów zabytkowych i ochrony dóbr kultury na terenie powiatu	P	P	P	0	P	B	P	0	P	0	P	0
	2.2.2. Budowa sieci zintegrowanych szlaków turystycznych	N	N	0	0	0	0	0	0	0	N	N	0
	2.2.3. Stworzenie systemu promocji atrakcji turystycznych powiatu w oparciu o przewodniki drukowane i multimedialne skierowane do turystów i inwestorów	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	2.2.4. Tworzenie warunków dla lepszego wykorzystania turystycznego portu morskiego w Ustce.	P	B	B	P	B	P	P	0	N	N	P	N
	2.2.5. Wspieranie inwestycji mających na celu budowę lub modernizację obiektów pełniących funkcje kulturalne, edukacyjne i sportowe	P	B	B	N	N	P	0	0	N	N	N	0
2.3. Stwarzać warunki dla rozwoju infrastruktury technicznej przeciwdziałającej tzw. wykluczeniu cyfrowemu mieszkańców	2.3.1. Stworzenie Powiatowej Sieci Szerokopasmowej	0	0	0	0	0	B	0	0	0	0	0	0
	2.3.2. Uruchomienie systemu edukacji informatycznej dla wszystkich mieszkańców powiatu słupskiego w oparciu o istniejące placówki oświatowe w porozumieniu ze wszystkimi gminami wchodzącymi w skład powiatu słupskiego	0	0	0	0	0	B	0	0	0	0	0	0

Prognoza oddziaływana na środowisko dla Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Słupskiego na lata 2012-2020
- aktualizacja listopad 2013 r.

Cele szczegółowe	Kierunki działania	Różnorodność biologiczna	Krajobraz	Powierzchnia ziemi	Powietrze	Wody	Ludzie	Zabytki	Klimat	Dobra materialne	Obszary Natura 2000	Zwierzęta i rośliny	Zasoby naturalne
powiatu słupskiego													
3.1. Działać na rzecz tworzenia warunków dla rozwoju stref aktywności gospodarczej na terenie powiatu.	3.1.1. Organizowanie na terenie powiatu ustawicznych szkoleń bezpośrednich beneficjentów (pracodawców) w zakresie korzystania z funduszy UE i reguł partnerstwa publiczno-prywatnego	0	0	0	0	0	B	0	0	0	0	0	0
	3.1.2. Tworzenie podstaw do realizacji polityki klastrowej w wyznaczonych gałęziach gospodarki np. obuwniczy, materiałów budowlanych, przetwórstwa rolno – spożywczego i turystyki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	3.1.3. Aktywizacja terenów wokół basenu portowego w Ustce do roli „okna na świat” powiatu słupskiego	P	P	P	N	P	P	N	0	N	N	N	0
3.2. Stworzyć warunki dla ograniczenia bezrobocia i wzrostu aktywności zawodowej mieszkańców powiatu słupskiego.	3.2.1. Organizacja na poziomie powiatu nowych form kształcenia dorosłych dla skutecznego przekwalifikowania zawodowego	0	0	0	0	0	B	0	0	0	0	0	0
	3.2.2. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych	0	0	0	0	0	B	0	0	0	0	0	0
3.3. Podejmować działania w kierunku wielofunkcyjnego rozwoju wsi i obszarów wiejskich w zakresie rozwoju nowoczesnych rolnictwa i pozarolniczego	3.3.1. Tworzenie podstaw do wzrostu konkurencyjności gospodarstw rolnych i rybackich	N	N	N	N	N	P	0	0	0	N	N	0
	3.3.2. Uruchamianie i promocja alternatywnych źródeł zarobkowania poza rolnictwem i tworzenie podstaw do rozwoju sprawnie funkcjonującego, nowoczesnego doradztwa rolniczego	0	0	0	0	0	0	P	0	0	0	0	0

Prognoza oddziaływana na środowisko dla Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Słupskiego na lata 2012-2020
- aktualizacja listopad 2013 r.

Cele szczegółowe	Kierunki działania	Różnorodność biologiczna	Krajobraz	Powierzchnia ziemi	Powietrze	Wody	Ludzie	Zabytki	Klimat	Dobra materialne	Obszary Natura 2000	Zwierzęta i rośliny	Zasoby naturalne
rozwoju wsi.													
3.4. Stworzyć system promocji powiatu słupskiego w kraju i zagranicą	3.4.1. Promocja obszarów turystycznych i rekreacyjnych w oparciu o media lokalne, krajowe i aktywne strony internetowe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	3.4.2. Tworzenie płaszczyzn współpracy międzynarodowej w różnych dziedzinach życia społecznego i gospodarczego na poziomie powiatu z udziałem gmin	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	3.4.3. Promocja powiatu słupskiego jako obszaru nadmorskiego	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.1. Podjąć działania w kierunku równomiernego rozwoju powiatu i poszczególnych miejscowości położonych najdalej od centrum gospodarczego i kulturalnego skupionego w mieście Słupsku oraz tworzyć warunki dla korzystniejszego gospodarowania w rolnictwie, leśnictwie, rybactwie morskimi	4.1.1. Stworzenie sprawnego systemu komunikacji wewnętrznej opartej na drogach lądowych oraz infrastrukturze linii kolejowych	N	0	0	N	0	P	0	0	0	N	0	0
	4.1.2. Różnicowanie źródeł dochodów osób mających pracę w obszarach powiatu związanych z sektorem rolnym i rybackim	N	N	N	N	N	P	N	N	N	N	N	N
	4.1.3. Działanie na rzecz poprawy konkurencyjności sektora rolnego i rybackiego	0	0	0	0	0	0	P	0	0	0	0	0

Prognoza oddziaływana na środowisko dla Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Słupskiego na lata 2012-2020
- aktualizacja listopad 2013 r.

Cele szczegółowe	Kierunki działania	Różnorodność biologiczna	Krajobraz	Powierzchnia ziemi	Powietrze	Wody	Ludzie	Zabytki	Klimat	Dobra materialne	Obszary Natura 2000	Zwierzęta i rośliny	Zasoby naturalne
śródlądowym.													
4.2. Podjąć działania w kierunku rozwoju infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej oraz lepiej wykorzystywać istniejące szlaki komunikacyjne	4.2.1. Rozwój infrastruktury i usług turystyki wiejskiej i aktywnej	P	B	B	P	P	P	P	0	0	N	P	0
	4.2.2. Rozbudowa i modernizacja małej infrastruktury turystycznej	P	B	B	P	P	P	P	0	0	N	P	0
4.3. Stworzyć warunki do wykorzystania istniejących i tworzenia nowych obszarów chronionych dla zwiększenia potencjału zasobów przyrodniczych sprzyjających rozwojowi turystyki	4.3.1. Aktywne włączanie się gmin w działania zmierzające do ochrony obszarów naturalnych z wykorzystaniem szans pozyskania środków z UE na ich ochronę	P	P	0	0	0	P	0	0	0	B	P	0
	4.3.2. Lepiej wykorzystać istniejące tereny leśne i zbiorniki wodne dla rozwoju turystyki (turystyka kwalifikowana) i agroturystyki	0	0	0	P	P	P	0	0	0	0	0	0
	4.3.3. Rozwijać i tworzyć warunki dla dalszego rozwoju infrastruktury uzdrowiskowej i turystycznej	N	0	N	P	0	P	0	0	0	0	0	0
4.4 Podjąć współpracę przez jest zlokalizowane na terenie Powiatu Słupskiego oraz współpracę Powiatu Słupskiego	4.4.1. Aktywne włączanie się gmin w działania zmierzające do optymalnego w ramach współpracy wykorzystania posiadanych zasobów ludzkich i infrastrukturalnych.	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N

Prognoza oddziaływania na środowisko dla Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Słupskiego na lata 2012-2020
- aktualizacja listopad 2013 r.

Cele szczegółowe	Kierunki działania	Różnorodność biologiczna	Krajobraz	Powierzchnia ziemi	Powietrze	Wody	Ludzie	Zabytki	Klimat	Dobra materialne	Obszary Natura 2000	Zwierzęta i rośliny	Zasoby naturalne
z Miastem Słupsk celem wypracowania wspólnego modelu rozwoju i promocji w obszarze słupskiego miejskiego obszaru funkcjonalnego (MOF)													
5.1. Poprawa jakości środowiska na terenie powiatu słupskiego	5.1.1. Likwidacja i ograniczenie niskiej emisji m.in. poprzez rozbudowę sieci gazowniczej lub nowoczesnych sieci ciepłowniczych w obszarach zwartej zabudowy oraz promocję nowych technologii grzewczych wśród mieszkańców	B	0	0	B	P	P	0	P	0	0	0	0
	5.1.2. Przygotowanie terenów inwestycyjnych pod względem prawnym i technicznym dla rozwoju produkcji energii odnawialnej i opartej o HT	0	P	0	P	0	P	0	P	0	0	0	0
	5.1.3. Rewitalizacja terenów zdegradowanych ekologicznie	P	B	B	0	P	P	0	0	0	0	P	0
	5.1.4. Ochrona najcenniejszych przyrodniczo obszarów powiatu	B	0	0	0	P	0	0	0	0	B	B	0
	5.1.5. Zagospodarowanie gruntów o niskiej klasie bonitacyjnej i nieprzydatnych rolniczo	N	N	N	N	N	N	0	0	N	0	N	0
5.2. Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu	5.2.1. Tworzenie programów edukacji ekologicznej młodzieży na poziomie szkół ponadgimnazjalnych	P	0	P	P	P	P	0	P	0	P	P	0
	5.2.2. Edukacja społeczności lokalnej poprzez lokalne media w zakresie nowych technologii ochrony środowiska i zagrożeń ekologicznych	P	0	P	P	P	P	0	P	0	P	P	0
5.3. Ochrona dolin	5.3.1. Likwidacja niewykorzystywanej gospodarczo	P	B	P	0	B	P	0	0	0	P	P	0

Prognoza oddziaływana na środowisko dla Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Słupskiego na lata 2012-2020
- aktualizacja listopad 2013 r.

Cele szczegółowe	Kierunki działania	Różnorodność biologiczna	Krajobraz	Powierzchnia ziemi	Powietrze	Wody	Ludzie	Zabytki	Klimat	Dobra materialne	Obszary Natura 2000	Zwierzęta i rośliny	Zasoby naturalne
rzecznych dla zachowanie cennych walorów przyrodniczych sprzyjających rozwojowi turystyki	zabudowy hydrotechnicznej, udrożnienie pozostałych barier w celu przywrócenia funkcjonowania rzek i ich dolin jako korytarzy ekologicznych oraz nie lokalizowanie nowych elektrowni wodnych												
	5.3.2. Ochrona wód przed kłusownictwem będącym jednym z głównych przyczyn niewielkiej atrakcyjności wędkarskiej i podnoszenie świadomości ekologicznej	B	0	0	0	B	P	0	0	0	P	B	0
	5.3.3. Poprawa stanu sanitarnego wód rzecznych	P	0	P	0	B	P	0	0	0	P	B	0

Podejmowanie działań na rzecz stworzenia sprawnego systemu zapobiegania kryzysom rodziny oraz kompleksowego wsparcia osób starszych, samotnych i niepełnosprawnych objętych szeroko rozumianą pomocą społeczną

W tym celu szczegółowym zidentyfikowano jeden projekt/działanie, które potencjalnie może mieć wpływ na środowisko. Działanie to związane jest z przyszłą realizacją projektów inwestycyjnych - przebudową i modernizacją infrastruktury pomocy społecznej. Na wielkość oddziaływania na środowisko będzie miała wpływ lokalizacja obiektów oraz parametry i zastosowane technologie. Na obecnym etapie i w odniesieniu do szczegółowości zapisów Strategii nie można określić bliżej charakteru tych oddziaływań.

Stworzenie warunków na rzecz przeciwdziałania wykluczeniom społecznym, aktywizacji zawodowej mieszkańców powiatu i pozyskania pracy przez osoby niepełnosprawne

Cel szczegółowy obejmuje tzw. działania „miękkie”, nie ma w ogóle charakteru przestrzennego i wiąże się z wykreowaniem wizerunku powiatu wrażliwego na problemy społeczne mieszkańców.

W dłuższej perspektywie można spodziewać się pewnych pozytywnych oddziaływań bezpośrednich – dotyczących oddziaływania na człowieka.

Stworzenie warunków dla rozwoju usług opieki zdrowotnej i medycznej

Cel szczegółowy obejmuje tzw. działania „miękkie”, nie ma w ogóle charakteru przestrzennego i wiąże się z tworzeniem warunków dla lepszego dostępu do usług zdrowotnych.

W dłuższej perspektywie można spodziewać się pewnych pozytywnych oddziaływań bezpośrednich – dotyczących oddziaływania na człowieka, podniesienie jakości i zwiększenie dostępności usług medycznych wpłynie na poprawę kondycji zdrowotnej mieszkańców powiatu.

Podejmowanie działań w kierunku zmiany świadomości społecznej w zmieniającej się rzeczywistości społeczno-gospodarczej

Cel szczegółowy obejmuje tzw. działania „miękkie”, nie ma w ogóle charakteru przestrzennego i wiąże się z podniesieniem efektywności systemu edukacji w powiecie.

W dłuższej perspektywie można spodziewać się pewnych pozytywnych oddziaływań bezpośrednich – dotyczących oddziaływania na człowieka.

Podejmowanie działań na rzecz rozwoju i dywersyfikacji form przekwalifikowania zawodowego i uwzględniania w procesie kształcenia potrzeb lokalnego rynku pracy

Cel szczegółowy obejmuje tzw. działania „miękkie”, nie ma w ogóle charakteru przestrzennego i wiąże się z rozwijaniem postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców oraz aktywizacji zawodowej.

W dłuższej perspektywie można spodziewać się pewnych pozytywnych oddziaływań bezpośrednich – dotyczących oddziaływania na człowieka.

Stworzenie warunków do powszechnego i taniego dostępu do oświaty na szczeblu ponadgimnazjalnym zgodnie z zainteresowaniami i zdolnościami młodzieży

Cel szczegółowy obejmuje tzw. działania „miękkie”, nie ma w ogóle charakteru przestrzennego i wiąże się z dostosowaniem form i kierunków kształcenia w powiecie do aktualnych potrzeb rynku pracy, wskaźników demograficznych i pojawiających się trendów.

W dłuższej perspektywie można spodziewać się pewnych pozytywnych oddziaływań bezpośrednich – dotyczących oddziaływania na człowieka.

Wspieranie aktywności zawodowej osób bezrobotnych i poszukujących pracy na rynku pracy

Cel szczegółowy obejmuje tzw. działania „miękkie”, nie ma w ogóle charakteru przestrzennego i dotyczy przeciwdziałania bezrobociu.

W dłuższej perspektywie można spodziewać się pewnych pozytywnych oddziaływań bezpośrednich – dotyczących oddziaływania na człowieka.

Budowa i modernizacja infrastruktury drogowej wraz z jej najbliższym otoczeniem oraz umożliwienie rozwoju infrastruktury przewozów pasażerskich

Budowa i modernizacja infrastruktury drogowej wraz z jej najbliższym otoczeniem oraz umożliwienie rozwoju infrastruktury przewozów pasażerskich mogą negatywnie oddziaływać na środowisko, jednak na podstawie opisu kierunków działań (o charakterze deklaracyjnym) na etapie przygotowania prognozy do aktualizacji *Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Słupskiego* nie można jednoznacznie ocenić charakteru i skali oddziaływania, jakie będzie związane z realizacją konkretnego przedsięwzięcia (brak konkretnych rozwiązań technicznych) w konkretnej lokalizacji, zakładanego natężenia ruchu na planowanych drogach i parkingach. Opierając się na doświadczeniu można stwierdzić jakie zagrożenia dla środowiska niosą ze sobą inwestycje o charakterze liniowym (budowa dróg, kolei) wraz i infrastrukturą towarzyszącą (parkingi, oświetlenie). Rozwój infrastruktury drogowej może przyczynić się do przerwania szlaków migracyjnych zwierząt, do częściowej likwidacji siedlisk, a także do zaburzenia lokalnej flory i fauny. Planowane inwestycje mogą mieć wpływ na walory krajobrazowe i zależeć będą od lokalizacji obiektów, przyjętych rozwiązań architektonicznych i zgodności z istniejącym krajobrazem. Budowa i remont dróg prowadzić może do zniszczenia biologicznych funkcji gleb, do zanieczyszczenia gleb odpadami, substancjami do zimowego utrzymania dróg i związkami ropopochodnymi z infrastruktury drogowej. Powstałe w trakcie realizacji inwestycji ścieki deszczowo roztopowe należy odprowadzić do kanalizacji deszczowej lub podczyścić w separatorach ropopochodnych i odprowadzić do gruntu lub wód powierzchniowych. Jednym z problemów w realizacji inwestycji komunikacyjnych jest zachowanie standardów jakości środowiska w zakresie hałasu. W celu minimalizowania hałasu generowanego przez ruch komunikacyjny stosuje się zabezpieczenia na poziomie funkcjonalnym (ekrany akustyczne, ciche nawierzchnie, w przypadku kolei szlifowanie szyn) i organizacyjnym (ograniczenia prędkości, wyprowadzanie ruchu tranzytowego i ciężarowego z miast).

Zakładając, że kierunki działań opisane w niniejszym celu szczegółowym zostaną zrealizowane (nastąpi zwiększenie liczby podróży komunikacją kolejową oraz systematyczny i efektywny rozwój układu drogowego), w dłuższym horyzoncie czasowym ruch w powiecie będzie płynny a emisja zanieczyszczeń mniejsza.

Rozwój infrastruktury proturystycznej i różnych form turystyki

Część działań zaproponowanych w ramach tego celu szczegółowego może wiązać się z realizacją przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko np. budowa w Słupsku nowej siedziby Filharmonii oraz hali widowiskowo-sportowej, modernizacja portu morskiego w Ustce, w ramach, którego zakłada się modernizację nabrzeży oraz budowę turystycznego basenu portowego – mariny,

budowę węzła komunikacyjnego integrującego ruch drogowy, kolejowy i morski. Inwestycje komunikacyjne związane są z emisją zanieczyszczeń do powietrza i z emisją hałasu. Charakter tego zapisu w *Strategii* nie określa jednak dokładnie miejsca ani skali, w jakiej inwestycje będą realizowane.

Rozwój infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej na obszarach wiejskich będzie wiązał się z silnym oddziaływaniem na tereny wartościowe przyrodniczo, co może prowadzić do ewentualnego częściowego zubożenia różnorodności biologicznej.

Rozwój infrastruktury technicznej przeciwdziałającej tzw. wykluczeniu cyfrowemu mieszkańców powiatu słupskiego

Realizacja założeń celu szczegółowego będzie w sposób pośredni długookresowo oddziaływać na zmniejszenie emisji zanieczyszczeń i energii do środowiska. Więcej ludzi będzie załatwiała swoje sprawy za pośrednictwem Internetu, czego efektem może być zmniejszenie natężenia ruchu samochodowego.

Tworzenie warunków dla rozwoju stref aktywności gospodarczej na terenie powiatu

Najsilniej zarysowują się negatywne oddziaływania wynikające z przygotowania warunków dla rozwoju stref aktywności gospodarczej na terenie powiatu (pod nowe inwestycje i zwiększenie inwestycyjnej atrakcyjności). Realizacja kierunków działań przewidzianych w ramach tego celu będzie mieć w dłuższej perspektywie pozytywne skutki dla ludzi. Oddziaływanie na środowisko może wystąpić w wyniku aktywizacji terenów wokół basenu portowego w Ustce, jednak ogólny charakter zapisów w *Strategii* nie pozwala jednoznacznie określić tego wpływu.

Tworzenie warunków dla ograniczenia bezrobocia i wzrostu aktywności zawodowej mieszkańców powiatu słupskiego

Cel szczegółowy obejmuje tzw. działania „miękkie”, nie ma w ogóle charakteru przestrzennego i nie będzie wpływać na środowisko.

W dłuższej perspektywie można spodziewać się pewnych pozytywnych oddziaływań bezpośrednich – dotyczących oddziaływania na człowieka.

Podejmowanie działań w kierunku wielofunkcyjnego rozwoju wsi i obszarów wiejskich w zakresie rozwoju nowoczesnego rolnictwa i pozarolniczego rozwoju wsi

Ze względu na ogólny, deklaracyjny charakter opisu kierunków działań, trudno na tym etapie określić możliwe oddziaływania na środowisko.

Stworzenie systemu promocji powiatu słupskiego w kraju i zagranicą

Kierunki działań nie wykazują fizycznych efektów realizacji. Cel ten opisuje działania niemające żadnych bezpośrednich możliwości do określenia, skutków dla środowiska przyrodniczego.

Podejmowanie działań w kierunku równomiernego rozwoju powiatu i poszczególnych miejscowości położonych najdalej od centrum gospodarczego i kulturalnego skupionego w mieście Słupsku oraz tworzenie warunków dla korzystniejszego gospodarowania w rolnictwie, leśnictwie, rybactwie morskim i śródlądowym

Ze względu na ogólny, deklaracyjny charakter opisu kierunków działań, trudno na tym etapie określić możliwe oddziaływania na środowisko. Wspieranie pozarolniczej funkcji obszarów wiejskich może zakłócić naturalną równowagę środowiska, którą gwarantował dotychczasowy rolniczy sposób

gospodarowania zgodny z naturalnymi predyspozycjami środowiska. W dłuższej perspektywie można spodziewać się pewnych pozytywnych oddziaływań pośrednich – dotyczących oddziaływania na człowieka.

Podjęcie działań w kierunku rozwoju infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej oraz lepsze wykorzystywanie istniejących szlaków komunikacyjnych

Zaproponowane w ramach tego celu kierunki działań częściowo mogą wiązać się z realizacją przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko np. przebudowa lub remont infrastruktury turystycznej (przystani wodnych, miejsc rekreacji i wypoczynku, kąpielisk). Nastąpi pogorszenie jakości powietrza krótko- bądź średnioterminowo wskutek emisji pyłów i spalin z maszyn budowlanych, podczas wznoszenia obiektów i przygotowywania miejsc do rekreacji i wypoczynku. Podobnie jak na powietrze planowane działania będą miały negatywny wpływ na wody. Będą to oddziaływania lokalne i krótkotrwałe, a po zakończeniu inwestycji negatywne oddziaływanie będzie ograniczone lub zniwelowane. Rozwój infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej na obszarach wiejskich będzie wiązał się z silnym oddziaływaniem na tereny wartościowe przyrodniczo, co może prowadzić do ewentualnego częściowego zubożenia różnorodności biologicznej. Sposób optymalizacji szczegółowych rozwiązań technicznych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko będzie przedmiotem postępowania w sprawie oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko.

Stworzenie warunków do wykorzystania istniejących i tworzenia nowych obszarów chronionych dla zwiększenia potencjału zasobów przyrodniczych sprzyjających rozwojowi turystyki

Kierunki działań określone w tym celu szczegółowym generalnie przyczynią się do poprawy zasobów i ochrony środowiska.

Podjęcie współpracy przez jst zlokalizowane na terenie Powiatu Słupskiego oraz współpracy Powiatu Słupskiego z Miastem Słupsk celem wypracowania wspólnego modelu rozwoju i promocji w obszarze słupskiego miejskiego obszaru funkcjonalnego (MOF)

Na obecnym etapie i w odniesieniu do szczegółowości zapisów *Strategii* trudno określić czy i w jakim stopniu zaplanowane kierunki działań będą oddziaływać na poszczególne elementy środowiska. Wynikiem realizacji tego kierunku działań będą zawarte porozumienia w sprawie MOF powiatu słupskiego i miasta Słupsk. W rezultacie w ramach zawartych porozumień będą realizowane projekty w ramach słupskiego MOF.

Z opisu kierunku 4.4.1. Aktywne włączanie się gmin w działania zmierzające do optymalnego w ramach współpracy wykorzystania posiadanych zasobów ludzkich i infrastrukturalnych „Główną przesłanką jest włączenie się w nurt rozwoju zaproponowany obowiązującą KZPK 2030 przy jak największej optymalizacji działań w zakresie ustawowych obowiązków jst zlokalizowanych na terenie Powiatu,

a także władz Powiatu z miastem Słupsk posiadającym obszar oddziaływania funkcjonalnego” można wnioskować, że przedsięwzięcia, które potencjalnie będą kwalifikowały się jako mogące znacząco oddziaływać na środowisko, dla których sporządzenie raportu oddziaływania na środowisko będzie konieczne, to przede wszystkim przedsięwzięcia z zakresu poprawy powiązań transportowych

i funkcjonalnych w obszarze słupskiego miejskiego obszaru funkcjonalnego (MOF)^[1]. Z punktu widzenia oceny oddziaływania na środowisko, w tym na obszary Natura 2000 kluczową trudnością jest brak możliwości odniesienia do konkretnych parametrów inwestycji. Z drugiej strony stwarza to szanse, aby na etapie przygotowania projektów zapewnić najwyższą dbałość o stan środowiska i ograniczanie wpływu na obszary chronione. Szczegółowe skutki oddziaływania poszczególnych przedsięwzięć będą przedmiotem osobnej procedury ocen oddziaływania prowadzonej na etapie projektowania konkretnych inwestycji.

Poprawa jakości ochrony środowiska na terenie powiatu słupskiego

Cel ten odpowiada na wyzwania wspólnotowej polityki ochrony środowiska, w tym w szczególności ochronę najcenniejszych przyrodniczo obszarów czy dywersyfikację źródeł energii. Rewitalizacja terenów zdegradowanych może wpłynąć pozytywnie na krajobraz, a w przypadku przeprowadzania zalesień na zwiększenie różnorodności biologicznej powiatu. Działania z zakresu ograniczania niskiej emisji w postaci rozbudowy sieci gazowniczej i nowoczesnych sieci ciepłowniczych, a także promocji nowych technologii grzewczych zmniejszą zapotrzebowanie na surowce energetyczne. Ograniczeniu emisji gazów i pyłów do powietrza służyć będzie wspieranie produkcji energii opartej na źródłach odnawialnych.

Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu

Działania o charakterze edukacyjnym i promocyjnym służyć będą podnoszeniu poziomu świadomości i tożsamości kulturowej społeczeństwa, co będzie skutkowało większą dbałością o obiekty dziedzictwa kulturowego i chęcią kultywowania tradycji, a także przyciąganiu kapitału, który może wspomóc rewitalizację obiektów zabytkowych. W dłuższej perspektywie można spodziewać się pewnych pozytywnych oddziaływań polegających na zmniejszeniu presji na środowisko, związanych z rosnącą świadomością ekologiczną mieszkańców (działanie: intensyfikacja działań edukacyjno-informacyjnych promujących nowe technologie ochrony środowiska). Większa świadomość mieszkańców pozwoli m.in. doprowadzić do zredukowania ilości wytwarzanych odpadów oraz do zmniejszenia zużycia mediów (wody, energii elektrycznej, gazu).

Ochrona dolin rzecznych dla zachowania cennych walorów przyrodniczych sprzyjających rozwojowi turystyki

W założeniu realizacja tego celu ma doprowadzić do dobrego stanu środowiska w powiecie.

Podsumowanie

Ze względu na duży poziom ogólności projektu aktualizacji *Strategii*, w ramach celów szczegółowych zostały jedynie wyszczególnione kierunki działań, w opisie których nie został określony zakres planowanych przedsięwzięć, ich generalny przebieg oraz obszar realizacji, w tym położenie względem obszarów chronionych trudno jednoznacznie określić ich ekologiczne skutki. Jednocześnie biorąc pod uwagę występowanie na terenie powiatu licznych form ochrony przyrody i wrażliwość środowiska

^[1] W KPZK 2030 Słupsk został wymieniony jako jeden z obszarów funkcjonalnych ośrodków regionalnych „Nie tylko Szczecin, ale także Gorzów Wielkopolski, Zielona Góra, Koszalin i Słupsk liczące od 90 do 130 tys. mieszkańców mają potencjał kreowania i rozprzestrzeniania procesów rozwojowych w tej części kraju, jednak tę możliwość zmniejsza niska jakość powiązań transportowych i funkcjonalnych z głównymi, bardziej dynamicznymi, węzłami sieci osadniczej kraju, takimi jak Poznań, Wrocław, Trójmiasto(...) W wypadku Słupska i Koszalina trudności rozwojowe pogłębia utrata funkcji administracyjnych i przestrzenne oddalenie od obecnych centrów administracyjnych (Szczecina i Gdańska), niska jakość kapitału społecznego. W efekcie te ośrodki miejskie nie potrafią wykorzystać swojego potencjału, by odegrać znaczącą rolę (w skali krajowej i regionalnej) w kreowaniu wzrostu i tworzeniu miejsc pracy oraz rozprzestrzenianiu procesów rozwojowych na obszary przylegające”.

przyrodniczego na wszelkie działania gospodarcze, uznaje się za konieczne respektowanie w trakcie realizacji *Strategii* ogólnej zasady rozwoju zrównoważonego zapisanej w polityce ekologicznej państwa i strategii rozwoju województwa pomorskiego, a w odniesieniu do planowanych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, w tym na obszary NATURA 2000, stosowania pełnej procedury oceny skutków ich realizacji na środowisko. Podejmując realizację poszczególnych przedsięwzięć, w szczególności w zakresie infrastruktury technicznej, należy dokonać pełnego rozpoznania warunków środowiskowych i dostosować projektowane rozwiązania do wymogów ochrony środowiska obowiązujących na danym terenie. Szczególnej uwagi wymagać będą przedsięwzięcia realizowane na obszarach chronionych, dotyczy to zwłaszcza inwestycji liniowych, których przebieg może zakłócić ciągłość ekologicznych „korytarzy”, utrudnić migrację fauny, zmienić stosunki wodne, negatywnie wpłynąć na zachowanie bioróżnorodności terenu.

Przy planowaniu nowych inwestycji liniowych, w szczególności dróg, wskazane jest omijanie obszarów cennych przyrodniczo, a przy modernizacji istniejących odcinków ograniczenie do minimum wycinki drzew przydrożnych i ogólnie ograniczanie ingerencji w ekosystemy przyległych terenów.

Przy realizacji *Strategii*, w kontekście ochrony środowiska, wskazane jest nawiązanie współpracy z powiatami ościennymi obejmującej m.in.: uzgodnienie planowanych zamierzeń na terenach przygranicznych i o znaczeniu ponadregionalnym, wymianę informacji o stanie środowiska, wspólne ustalenie planów ochrony dla terenów i obiektów chronionej przyrody położonych na pograniczu powiatów.

Konieczne jest też, aby realizacja *Strategii* podlegała okresowemu monitorowaniu, nie tylko w zakresie wskaźników gospodarczych i społecznych zawartych w *Strategii*, lecz także w zakresie wskaźników środowiskowych. Propozycje dot. monitoringu zmian w środowisku zawarto poniżej w rozdziale 12.

9. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru

Określenie rodzaju oddziaływania, które potencjalnie może wystąpić zależy jest od zastosowanych rozwiązań technologicznych, które nie są znane na etapie opracowywania projektu *Strategii*. Zapisy analizowanego dokumentu nie przesądzają o znaczącym oddziaływaniu na przedmiot, cele i integralność obszarów Natura 2000.

Projekt aktualizacji *Strategii* ma charakter ogólny, dlatego zgodnie z tezami przedstawionymi przez Kistowskiego i Pchałka⁹, charakter rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko (w przypadku dokumentów o ogólnym charakterze) koncentrować się powinien na generalnym łagodzeniu oraz generalnej kompensacji oddziaływań.

⁹Kistowski, Pchałek, 2009, Natura 2000 w planowaniu przestrzennym – rola korytarzy ekologicznych. Warszawa.

Strategia zawiera ustalenia, których bezpośrednim celem jest podnoszenie jakości i ochrona istniejących zasobów środowiska, wyłącznie w zakresie priorytetu „ekologia”. Natomiast w ramach pozostałych priorytetów tj. społeczność, infrastruktura, gospodarka i przestrzeń, szereg celów szczegółowych Strategii realizuje zagadnienia ochrony środowiska pośrednio. Efekty ekologiczne osiągnane będą przy okazji realizacji innych założonych celów.

Celem *Strategii Rozwoju Powiatu* nie jest wprowadzenie tworzenie wizji funkcjonowania systemu przyrodniczego, niemniej jednak realizacja niektórych celów szczegółowych może stanowić ingerencję w ten system i będzie wiązała się z wpływem na różne elementy środowiska. Niemniej jednak żaden z zapisów Strategii nie zakłada ingerencji przesadnie dużej, znacznie wykraczającej poza konieczną dla osiągnięcia zamierzonych celów.

Strategia zawiera rozwiązania służące zapobieganiu, ograniczaniu i kompensacji ewentualnych negatywnych oddziaływań na środowisko. *Strategii* nie można postrzegać jako dokumentu, którego wdrożenie będzie zagrażało funkcjonowaniu przyrody oraz jego otoczeniu, czy też będzie powodowało istotne jego przekształcenia. Jak wykazano w rozdziale 8 większość potencjalnych oddziaływań celów szczegółowych na analizowane aspekty środowiska, ma charakter neutralny (brak oddziaływań), część ewidentnie pozytywny, a tylko część negatywny.

Przed rozpoczęciem prac remontowych lub modernizacyjnych w budynkach powinna zostać przeprowadzona inwentaryzacja przyrodnicza w zakresie występowania ptaków gatunków chronionych, w celu uniknięcia nieumyślnego zniszczenia schronień np. jerzyka (*Apusapus*) podczas prac budowlanych. W przypadku prowadzenia prac budowlanych mogących zagrazić ptakom bytującym na terenie inwestycji lub ich siedliskom należy dostosować terminy i sposoby wykonywania prac budowlanych, remontowych i innych do okresów lęgów, rozrodu i hibernacji¹⁰.

Strefy aktywności gospodarczej planowane są poza obszarami chronionymi, w szczególności poza obszarami sieci Natura 2000. Projektowane w Strategii przedsięwzięcia infrastruktury drogowej i turystycznej nie powinny oddziaływać na obszary Natura 2000, a w przypadku realizacji tych przedsięwzięć powinny być poddawane procedurze ocen oddziaływania na środowisko. Dla ograniczenia negatywnego wpływu infrastruktury drogowej i turystycznej na przyrodę, grunty oraz wody należy uwzględnić zastosowanie odpowiednich środków ochrony, takich jak:

- zabezpieczenia przed przedostawaniem się zanieczyszczonych wód opadowych do ziemi,
- oczyszczanie wód opadowych w separatorach, oczyszczalnikach itp., szczególnie w obrębie obiektów inżynierskich oraz placów i parkingów,
- wyposażenie miejsc postojowych w kosze na odpady i ich bieżące oczyszczanie z powstających tam odpadów,
- budowa przejść dla zwierząt,
- zainstalowanie ekranów akustycznych oraz zieleni izolacyjnej wysokiej.

Reasumując, realizacja celów i kierunków działań *Strategii* nie spowoduje zagrożeń dla obszarów chronionych położonych w granicach powiatu i w jego bezpośrednim sąsiedztwie, w tym zwłaszcza sieci Natura 2000.

¹⁰ Na podstawie stanowiska Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z dnia 2 lipca 2010 r. pismo nr GDOŚ/DOPozgiz-4200/III-272/2484/10/Is/dł

10. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych

Projekt aktualizacji *Strategii* jest dokumentem o dużym stopniu ogólności, charakter działań i przedsięwzięć, które mają być realizowane w ramach konkretnych celów szczegółowych nie został określony w przestrzeni. Należy podkreślić, że o oddziaływaniu na środowisko decyduje nie tylko lokalizacja, ale również rozwiązania techniczne i rozmiary przedsięwzięcia, które również nie zostały określone w projekcie *Strategii*. Ponadto zmieniające się uwarunkowania finansowe i postęp techniczny mogą spowodować radykalną zmianę podejścia do określonego zagadnienia. Dlatego można stwierdzić, że w rzeczywistości alternatywne rozwiązania będą pojawiały się sukcesywnie w miarę zmieniających się uwarunkowań finansowych, koncepcyjnych i prawnych w okresie realizacji *Strategii*.

Z powyższych względów realizowanie celów szczegółowych i kierunków działań założonych w *Strategii* jest jedynym słusznym wariantem. Samorząd powiatu musi podejmować działania, które skutkować będą zrównoważonym rozwojem społeczno-gospodarczym powiatu tym bardziej, że wpływ na środowisko tych działań można ocenić jako znikomy. Nie wdrożenie założeń *Strategii* spowoduje pogarszanie się stanu i stopy życia mieszkańców jak i pogarszanie stanu środowiska. Warunkiem prawidłowego rozwoju powiatu zaproponowanego w *Strategii* jest dostępność środków finansowych na realizację działań. Cele szczegółowe i kierunki założone w *Strategii* są właściwe i brak jest innej alternatywy. Przedsięwzięcia te muszą zostać zrealizowane i warunkują osiągnięcie założonego rozwoju, poziomu życia mieszkańców i stanu środowiska. Należy zaznaczyć, że *Strategia* przewiduje działania o charakterze ekologicznym, których realizacja przyniesie w efekcie ograniczenie lub zmniejszenie oddziaływania na środowisko związanego z planowanym rozwojem społeczno-gospodarczym powiatu.

Warto nadmienić, iż konieczne jest realizowanie *Strategii* zgodnie z potrzebami zachowania ekologicznej spójności systemu obszarów chronionych w powiecie, w tym szczególnie obszarów objętych siecią Natura 2000 oraz uznanie ograniczeń tam występujących jako istotnych uwarunkowań rozwoju. Liczne planowane działania, szczególnie w zakresie infrastruktury technicznej, takie jak: drogi, mogą mieć istotny wpływ na stan tych obszarów, w tym na chronione siedliska i rzadkie gatunki roślin oraz warunki bytowania zwierząt. Działania powinny być zatem projektowane i realizowane pod szczególnym nadzorem specjalistów i naukowców oraz szeroko konsultowane ze społeczeństwem, w tym przedstawicielami organizacji ekologicznych.

11. Napotkane trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy

Jako podstawową trudność przy ocenie oddziaływania ustaleń aktualizacji *Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Słupskiego na lata 2012-2020* na środowisko uznaje się bardzo ogólny charakter kierunków działań ocenianych w niniejszej *Prognozie*. Z tego względu określenie,

analiza

i skwantyfikowana ocena przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko, ludzi oraz dziedzictwo kulturowe, w tym oddziaływań bezpośrednich, pośrednich, stałych i chwilowych, skumulowanych i wtórnych, krótko-, średnio- i długoterminowych, została wykonana na bardzo wysokim poziomie uogólnienia, przy braku szczegółowych informacji o konkretnych rozwiązaniach technicznych i skali poszczególnych przedsięwzięć, w oparciu o wiedzę teoretyczną, doświadczenie autorów i dostępne analogie.

12. Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania

Ocena *Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Słupskiego* zawierającej cele z kierunkami działań winna być dokonywana trzykrotnie, przed rozpoczęciem realizacji, w połowie okresu realizacji oraz po zakończeniu realizacji.

Aby umożliwić pośrednie dokonywanie ocen należy określić powiązania pomiędzy *Strategią*, a strategiami sektorowymi oraz Wieloletnim Planem Inwestycyjnym. Ocena po zakończeniu realizacji jest najbardziej istotna i miarodajna dla całościowej oceny polityki rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu. Wszelkie oceny oddziaływania podmiotów publicznych na procesy kierowania polityką rozwoju przeprowadzane są w kontekście społecznych potrzeb, celów i nakładów. Mierzone i oceniane są uzyskane produkty, wyniki, efekty i skutki.

Działania i przedsięwzięcia służące realizacji celów operacyjnych oceniane są na podstawie czterech kryteriów: skuteczności, celowości, efektywności i wydajności. Cały proces dodatkowo oceniany jest z punktu widzenia praworzędności i gospodarności (oszczędności).

Ocena realizacji *Strategii* jest procesem wymagającym udziału społecznego, a przede wszystkim współdziałania podmiotów i uczestników strategicznego zarządzania polityką rozwoju powiatu słupskiego.

W *Strategii* opracowano kilkanaście celów operacyjnych opierając się na wcześniej zidentyfikowanych słabych stronach i zagrożeniach (analizy SWOT). Aby spełnić powyższe wymagania, każdy cel operacyjny wymaga monitorowania. Wymóg monitorowania wynika również z przepisów regulujących finansowanie przedsięwzięć z funduszy strukturalnych UE.

Monitorowaniem *Strategii* na poziomie celów operacyjnych winna zajmować się jednostka organizacyjna odpowiedzialna za jego wdrażanie, w tym wypadku w imieniu powiatu słupskiego - Wydział Rozwoju Powiatu i Inwestycji.

Wizja i misja powiatu słupskiego zawarte w *Strategii* sformułowane są na tak ogólnym poziomie, że bezpośrednia ocena stopnia ich realizacji nie jest możliwa, dlatego należy oceniać stopień realizacji celów operacyjnych. Mają one na tyle konkretny charakter i są powiązane bezpośrednio z realizowanymi i planowanymi do realizacji przedsięwzięciami, że można stosować bardziej wyspecjalizowane wskaźniki. W charakterystyce każdego z celów operacyjnych zawarto propozycje wskaźników produktów oraz rezultatów. Zestaw wskaźników dla celów monitorowania zawiera tab.

96 zamieszczona w rozdziale 12 *Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Słupskiego na lata 2012-2022*.

Coroczne obliczenie wskaźników rozpoczynając od roku bazowego 2011 umożliwi dokonanie w latach 2017 i 2022 oceny realizacji *Strategii* pod kątem: skuteczności, celowości, efektywności i wydajności. Wydział Rozwoju Powiatu i Inwestycji i instytucje zewnętrzne dokonywać będą bieżącej (raz w roku) i okresowej (w 2017 i 2022 r.) kontroli realizacji *Strategii*. Efektem kontroli może być konieczność zmodyfikowania *Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Słupskiego*.

W związku z tym, iż jednym z priorytetów *Strategii* jest ekologia, gdzie w ramach celów szczegółowych są wskazane działania ściśle dedykowane poprawie stanu środowiska, można uznać, iż zaplanowane wskaźniki strategiczne zostały prawidłowo zaproponowane w kontekście założonych celów.

Dodatkowo w celu określenia zmian jakie zachodzą w środowisku wskutek realizacji ustaleń *Strategii* źródłami pozyskiwania danych mogą być dane monitoringowe Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Gdańsku np. oceny jakości powietrza, monitoring jakości wód, czy dane Urzędu Statystycznego w Gdańsku np. dotyczące ilości odpadów komunalnych, zużycia wody itp.

13. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko

Powiat słupski jest położony w obszarze przygranicznym, z uwagi na sąsiedztwo Morza Bałtyckiego. Warto nadmienić, że realizacja projektowanych działań w ramach aktualizacji *Strategii* nie tworzy żadnych konsekwencji dla ewentualnych skutków środowiskowych, których charakter mógłby posiadać znaczenie transgraniczne. Skala przedsięwzięć zaproponowanych do realizacji w ramach aktualizacji *Strategii* dla powiatu ma charakter lokalny i ewentualne negatywne oddziaływanie projektowanych przedsięwzięć będzie miało zasięg lokalny. Na etapie sporządzania aktualizacji *Prognozy* stwierdzono, że realizacja działań określonych w aktualizacji *Strategii* nie wskazuje na możliwość negatywnego transgranicznego oddziaływania na środowisko, mogącego objąć terytorium innych państw.

Jednakże ze względu na fakt podpisania przez Polskę i ratyfikowania *Konwencji o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym*, należy podkreślić obowiązek informowania państw w przypadku podejmowania działań mogących znacząco oddziaływać na ich terytorium. Nie można również wykluczyć oddziaływania na morskie obszary chronione w ramach systemu BSPA (Baltic Sea Protected Areas). W tym przypadku stroną postępowania transgranicznego byłby Sekretariat Konwencji Helsińskiej.

W odniesieniu do kierunków działań zapisanych w projekcie aktualizacji *Strategii*, potencjalne znaczące oddziaływania mogą obejmować wody Morza Bałtyckiego w związku z rozbudową portu morskiego

w Ustce oraz (w mniejszym stopniu) budową infrastruktury portowej.

Istotnym w tej kwestii jest wykorzystywanie współpracy powiatu z gminami powiatu i innymi powiatami, w tym także z powiatami zagranicznymi, do wzbogacania wiedzy i doświadczeń związanych z wdrażaniem aktualizacji *Strategii*, szczególnie w zakresie tworzenia projektów i

zarządzania nimi. Poszerzanie kręgu powiatów i regionów współpracujących z powiatem słupskim powinno wynikać z potrzeb związanych z realizacją celów *Strategii* i uwzględniać potrzebę posiadania partnerów do realizacji projektów w ramach niektórych programów Unii Europejskiej.

14. Streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym

Aktualizację *Prognozy oddziaływania na środowisko* sporządzono dla aktualizacji *Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Słupskiego na lata 2012-2022*, w oparciu o art. 50 Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235), który mówi, iż przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest wymagane w przypadku wprowadzania zmian do już przyjętego dokumentu, o którym mowa w art. 46 lub 47.

Aktualizacja *Prognozy oddziaływania na środowisko* została wykonana z uwzględnieniem zakresu określonego w artykule 51 ust. 2 Ustawy oraz stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny, z uwzględnieniem informacji zawartych w prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla innych, przyjętych już, dokumentów powiązanych z projektem aktualizacji *Strategii*.

Ponadto przy sporządzaniu aktualizacji *Prognozy* odniesiono się do uzgodnień z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Gdańsku (pismo znak: RDOŚ-Gd-WOO.411.22.2013.MCZ.1 z dnia 14.10.2013 r.) oraz z Pomorskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym (pismo znak: SE-NS-80.9022.490.368.2013.WR z dnia 25.10.2013 r.).

W aktualizacji *Prognozy* przeanalizowano aktualny stan środowiska przyrodniczego na terenie powiatu słupskiego, cele oraz kierunki działań przewidziane do realizacji w aktualizacji *Strategii*, których zadaniem jest poprawa jakości życia społeczności lokalnej, rozwój infrastruktury drogowej, proturystycznej i technicznej powiatu, rozwój gospodarczy oraz poprawa jakości środowiska naturalnego. Analizie poddano także zgodność określonych w aktualizacji *Strategii* celów, kierunków działań z celami i kierunkami działań ujętymi w dokumencie nadrzędnym, jakim jest *Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego* (aktualizacja wrzesień 2012 r.), a także w obowiązujących dokumentach międzynarodowych, wspólnotowych i krajowych.

Celem aktualizacji *Prognozy* jest wskazanie, jak wpłynie na środowisko realizacja określonych w aktualizacji „*Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Słupskiego na lata 2012-2022*” celów szczegółowych i kierunków działań.

Aktualizację *Prognozy* sporządzono w oparciu o dane literaturowe oraz doświadczenie autorów, które zestawiono z różnymi lokalnymi uwarunkowaniami. Przy sporządzaniu prognozy zastosowano metody opisowe oraz wykorzystano dostępne publikacje, dokumenty i raporty dotyczące obszaru powiatu słupskiego opracowane przez inne instytucje, a dotyczące środowiska i zmian w nim zachodzących.

Aktualizacja *Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Słupskiego na lata 2012-2020* jest ściśle powiązana ze *Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020* oraz zgodna z celami

krajowych i unijnych dokumentów o charakterze strategicznym, takimi jak m.in.: *Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju*, *Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo*, *Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030*, *Krajowy Program Reform* oraz *Strategia Europa 2020*, Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016.

Obszarem objętym przewidywanym znaczącym oddziaływaniem uznany został teren powiatu słupskiego. Zidentyfikowany został na podstawie analizy walorów przyrodniczo-krajobrazowych, jakości środowiska, istniejących źródeł zagrożeń i presji.

Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu związane są z zasobami przyrodniczymi, zanieczyszczeniem powietrza i gleb, energią odnawialną i terenami zdegradowanymi. W przypadku odstąpienia od realizacji aktualizowanej Strategii nastąpi pogorszenie jakości wszystkich elementów środowiska. Niekorzystne zmiany nastąpić mogą w jakości życia mieszkańców. Konsekwencją nieuchwalenia aktualizowanej Strategii może być brak poprawy jakości powietrza, a także niewystarczające utrzymanie walorów krajobrazowych, bioróżnorodności oraz cennych przyrodniczo terenów.

Identyfikację i ocenę poszczególnych celów i kierunków działań dokonano w tzw. macierzach skutków środowiskowych na poszczególne elementy takie jak: różnorodność biologiczną, krajobraz, powierzchnię ziemi, powietrze, wody powierzchniowe i podziemne, człowieka i dziedzictwo kulturowe.

Ze względu na duży poziom ogólności projektu aktualizacji *Strategii*, w ramach celów szczegółowych zostały jedynie wyszczególnione kierunki działań, w opisie których nie został określony zakres planowanych przedsięwzięć, ich generalny przebieg oraz obszar realizacji, w tym położenie względem obszarów chronionych trudno jednoznacznie określić ich ekologiczne skutki. W *Prognozie* nie dokonano szczegółowej oceny oddziaływania, lecz określono oddziaływania potencjalne -ich charakter oraz spodziewane istotne aspekty środowiskowe oraz pozytywne lub negatywne skutki dla środowiska wywołane realizacją kierunków działań.

Zgodnie z wynikami analizy najwięcej korzystnych oddziaływań będzie wynikało z realizacji kierunków działań ujętych w priorytecie ekologia. Wpłyną one pozytywnie na środowisko przyrodnicze i warunki życia ludzi, ochronią zasoby i walory przyrodnicze, przyczyniają się do poprawy bezpieczeństwa, jak i jakości poszczególnych komponentów środowiska tworząc warunki dla zrównoważonego rozwoju powiatu.

Najwięcej negatywnych skutków dla środowiska niesie realizacja kierunków działań ujętych w priorytetach infrastruktura i przestrzeń, które wiążą się z realizacją nowych inwestycji infrastrukturalnych i zajęciem nowych terenów. Niekorzystny wpływ na komponenty środowiska może być jednak minimalizowany poprzez m.in. stosowanie bezpiecznych dla środowiska technologii. Znaczące zmiany i przekształcenia w środowisku spowoduje zwłaszcza realizacja projektów związanych z budową i przebudową infrastruktury komunikacyjnej zmierzającej do m.in.: poprawy dostępności powiatu, rozwoju nowych możliwości komunikacyjnych do obszarów i centrów turystycznych, rekreacyjnych i biznesowych, co warunkuje rozwój społeczno-gospodarczy i przestrzenny oraz wzrost konkurencyjności, może jednak lokalnie zagrozić ciągłości korytarzy ekologicznych i spójności obszarów chronionych.

Z tego względu konieczne jest respektowanie w trakcie realizacji *Strategii* ogólnej zasady rozwoju zrównoważonego zapisanej w polityce ekologicznej państwa i strategii rozwoju województwa pomorskiego, a w odniesieniu do planowanych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, w tym na obszary NATURA 2000, stosowania pełnej procedury oceny skutków ich realizacji na środowisko.

Strategii nie można postrzegać jako dokumentu, którego wdrożenie będzie zagrażało funkcjonowaniu przyrody oraz jego otoczeniu, czy też będzie powodowało istotne jego przekształcenia. Charakter rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko koncentrować się powinien na generalnym łagodzeniu oraz generalnej kompensacji oddziaływań.

W *Prognozie* nie zostały zidentyfikowane alternatywne rozwiązania, będą się one pojawiały sukcesywnie w miarę zmieniających się uwarunkowań finansowych, koncepcyjnych i prawnych w okresie realizacji *Strategii*.

Podstawową trudnością przy ocenie oddziaływania ustaleń aktualizacji *Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Słupskiego na lata 2012-2020* na środowisko jest bardzo ogólny charakter kierunków działań ocenianych w niniejszej *Prognozie*.

Realizacja projektowanych działań w ramach aktualizacji *Strategii* nie tworzy żadnych konsekwencji dla ewentualnych skutków środowiskowych, których charakter mógłby posiadać znaczenie transgraniczne.

Ocena skutków realizacji *Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Słupskiego* zawierającej cele z kierunkami działań winna być dokonywana trzykrotnie, przed rozpoczęciem realizacji, w połowie okresu realizacji oraz po zakończeniu realizacji, na podstawie czterech kryteriów: skuteczności, celowości, efektywności i wydajności, w oparciu o zdefiniowane wskaźniki, a także dane monitoringowe innych instytucji np. oceny jakości powietrza Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Gdańsku.